Žiuljeta Benconi

MARIJANA

II

romanas

Žiuljeta Benconi

MARIJANA

Vilnius * 1994

UDK 840—3
Ba173

Vertė Virginija Juškienė

ISBN 9986–444–10–1 (2 tomas)
9986–444–09–8 (4 tomai)

Pirmas skyrius

Lilio gatvės vaiduoklis

Pilką lietingą dieną po seniai pamiršusiu saulę dangumi namo portalas atrodė ypatingai niūriai tarp suskilusių, aptrupėjusių sienų. Iš plyšių styrojo kuokštai pageltusios žolės, kurios sėklas čia užnešė vėjas, o apačioje, prie įėjimo, nuo gajos augmenijos skeldėjo netgi didžiuliai grindinio akmenys.

Įsikibusi Fortiunė už parankės, prisidengusi veidą tankiu vualiu, Marijana pilnomis ašarų akimis apžiūrinėjo seną namą, kuriame kadaise įsižiebė jos gyvenimo ugnelė, iš kurio jos tėvas, susikibęs su motina rankomis, išėjo mirti. Marijana nutarė aplankyti jį pirma negu ten įsitaisys restauratoriai, nes manė, jog ji vienintelė turi teisę pirmoji sudrumsti tiek metų d'Aselnų namuose viešpataujančią tylą. Marijana norėjo pamatyti jį apleistą ir vienišą, kol dar jo nepalietė stebuklinga gyvybę grąžinanti lazdelė, tačiau vaizdas pasirodė esąs per daug kankinantis. Kiek daug jis bylojo!

Jeigu nebūtų buvę Teroro, visa jos jaunystė būtų prabėgusi šiame senoviniame būste, kurio pusiau sunykusiuose herbuose ant portalo arkos ir kilniose proporcijose atsispindėjo Karaliaus Saulės laikų didybė. Panašiai atrodė ir senoji Overnės pilis, kurios ji tikriausiai daugiau niekada nebepamatys. Nuo šiol jos gyvenimas pasuks kitokia vaga, tačiau ar ji bus laiminga? Kas

dabar gali žinoti, kas nutiks Marijanai d'Aselna de Vilnev, jeigu... O tokių "jeigu" gali būti labai daug!

Už nugaros Marijana išgirdo Arkadijaus de Žolivalio balsą: jis davė nurodymus vežikui. Ji žengtelėjo kelis žingsnius į namo pusę, nesiryždama pasinaudoti raktais, kuriuos rado ant staliuko nubudusi. Priešais nebylų portalą didingas, prabangus namas virte virė gyvenimu, ryškiai kontrastuodamas su apsileidusiu kaimynu. Visur šmirinėjo tarnai, šlavė kiemą ir šaligatvį, plovė indus, dulkino kilimus. Erdviu kiemu, kurio gilumoje matėsi įspūdingas egiptietiško stiliaus statinys, pirmyn ir atgal zujo žmonės, daugiausia kariškiai, pėsti ir raiti. Kai Marijana, suerzinta nuolatinio triukšmo, surauktais antakiais pasisuko į tą pusę, Arkadijus paaiškino:

Jums teko triukšmingi kaimynai, ypač kol jie gyvena Paryžiuje. Princas Eugenijus, Italijos vicekaralius, šiuo metu yra čia. Vakar, 1810 metų sausio 29 dieną, čia įvyko priėmimas ir balius. Princo Eugenijaus durys visuomet plačiai atvertos. Imperatorius irgi buvo. Todėl šiandien taip triukšminga tarnams darbo iki kaklo! Tačiau kai jis grįš į Milaną, jums bus ramiau. Imperatorius labai jį myli! pridūrė jis, žinodamas, jog tai geriausias būdas nuraminti savo jaunąją draugę.

Ir tikrai, jos lūpomis nuslydo šypsenėlė.

Dievai jo nematė, jeigu jau imperatorius jį taip myli. Įeikime į vidų. Lauke šalta!

Išsiėmusi didžiulius raktus, ji ištiesė juos Žolivaliui. Arkadijus priėjo prie nedidelių vartelių šalia pagrindinio įėjimo.

Juos atidaryti bus ne taip lengva, pasakė jis. Jeigu šių vartelių šitiek metų niekas neatidarinėjo, užraktas turėjo išburkti ir aprūdyti.

Įkišęs raktą jis iš visų jėgų pabandė jį pasukti, tačiau visų nuostabai jėgos visai nereikėjo raktas pasisuko lengvai lyg spyna būtų sviestu patepta. Užraktas trakštelėjo, ir varteliai tyliai, be jokio garso atsidarė.

Atrodo, kažkas rūpestingai sutepė spyną, nustebęs tarė jis. - Durelės varstosi taip, tarsi jomis būtų naudojamasi kiekvieną dieną... kas galėtų čionai vaikščioti?

Nežinau! aiškiai jaudindamasi atsakė Marijana. Įeikime!

Jų akims atsivėrė siaubingai apleistas paradinis kiemas. Gilumoje, apsuptas sunykusių tarnų namelių, stūksojo klasikinis kilnių formų fasadas su tamsiais langais, pažaliavusiais akmenimis, kur ne kur išsaugojusiais kulkų pėdsakus, ir pusiau sugriuvusiais laiptais. Žolėje voliojosi kadaise įėjimą į namą saugoję begalviai akmeniniai liūtai. Ant žemės riogsojo krūvos įvairiausių nuolaužų ir skeveldrų, o iš dešinės pajuodusi siena su piliastrais be žodžių bylojo apie kažkada kilusį gaisrą, kurį prieš pabėgdamas sukėlė abatas de Šazėjus. Palikta savo valiai apleista augmenija kiek galėdama stengėsi paslėpti šio sugriauto namo skurdą. Liaunas vijoklis apraizgė drožinėtas ąžuolines duris tarsi pati gamta, dovanodama šį trapų papuošalą, norėjo apverkti ir nuraminti sutrupėjusius akmenis. Staiga iš po sulankstytų grotų iššoko juodas katinas. Nuskuodęs per kiemą, pradingo skylėje, žiojėjusioje buvusios arklidės sienoje.

Prietaringa kaip tikra kreolė Fortiunė krūptelėjo, stipriau suspaudė Marijanos ranką ir atsiduso:

Persjė ir Fontenui bus kur paplušėti! Kokie griuvėsiai! Aš pradedu galvoti, kad Napoleonas padarė jums gana keistą dovaną!

Jokia kita dovana man nebūtų suteikusi daugiau džiaugsmo! šiurkščiai atsakė Marijana. Netgi... deimantai šitas senas namas už viską brangesnis.

Nereikia perdėti, raminančiu tonu įsikišo Arkadijus. Reikės ne tiek jau daug pastangų ir darbo norint viską kaip reikiant sutvarkyti. Namui pakenkta ne tiek daug ir ne taip stipriai, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio. Užeikime į vidų.

Jis padavė Marijanai ranką, norėdamas padėti jai užlipti apgriuvusiais laiptais, po to padarė tą pačią paslaugą paskui sekusiai madam Gamelen.

Raižytos durys atsidarė taip pat lengvai, kaip ir varteliai. Arkadijus suraukė antakius.

Kas gi galėtų rūpintis spynomis, kai viskas taip apleista? suburbėjo jis.

Tačiau Marijana jo negirdėjo. Stipriai plakančia širdimi ji įėjo į erdvų ir tuščią vestibiulį, kuriame nebuvo likę jokių baldų. Suskilusios grindų plytelės buvo nusėtos sienas puošusio spalvoto marmuro skeveldromis. Nuplėštos nuo vyrių brangios ištapytos

durys leido prasiskverbti žvilgsniui į šio namo gilumą, kurioje buvo pilna aklo, beprasmiško vandalizmo pėdsakų.

Valgomajame nudraskytais sienų apmušalais gremėzdiški bufetai, didžiulės skrynios ir kitokie masyvūs baldai, kurių nesugebėjo išnešti, buvo smarkiai apdaužyti, aplaužyti, sutrupintomis rankenėlėmis ir apvadais, supelėjusiais nuo drėgmės paneliais. Virš rausvo marmuro židinio matėsi Liudviko XVI bareljefo dalis. Ugniakuras buvo pilnas pelenų ir paauksuotos bronzos gabaliukų greičiausiai tai buvo sudegintų baldų likučiai.

Nuo kitos salės slenksčio atsivėrė dar siaubingesnis vaizdas. Viskas buvo apversta aukštyn kojom. Iš klavesino, padengto brangiu laku, buvo likusi beformė masė, iš kurios styrojo sulaužytos kojelės ir keli dramblio kaulo klavišai, šilkiniai apmušalai virto purvinais skarmalais, aplipusiais paauksavimą išsaugojusius medžio gabaliukus. Tiktai sulaužyti mediniai paneliai... staiga Marijana krūptelėjo. Išsiplėtusios jos akys sustingo. Virš židinio kabojo nuostabus vyriškio portretas, vienišas ir didingas, karaliavęs virš visų šių griuvėsių. Po išpudruotais plaukais švytėjo rusva oda, tamsios liepsningos akys ir valingas veidas. Ant klubų uždėta ranka, išdidus ir spindintis, puikia karališkosios armijos pulkininko uniforma vyriškis stovėjo dūmuose skendėjusio mūšio lauko fone, tarsi duodamas suprasti, jog dailininkui pozavo tikrai reto žavesio vyras. Fortiunė, sekusi Marijaną, šūktelėjo:

O, koks gražuolis!

Tai mano tėvas! atsiduso Marijana prislėgtu balsu.

Visi trys apmirė. Jų žvilgsnius prikaustė neįtikėtinai gyvos ir truputį pašaipios iš portreto žvelgiančios akys. Marijanai šis susidūrimas buvo kankinantis. Iki šiol jos atminty tėvas buvo išlikęs lyg perlais įrėminta blausi miniatiūra, vaizduojanti elegantišką vyriškį skeptiška šypsenėle, truputį pasipūtusį, labai rafinuotą, į kurį ji žiūrėdavo su slaptu švelnumu, tarsi į mėgstamo romano mylimą herojų. O dabar šis išdidus kariūnas iš portreto sujaudino ją iki slapčiausių širdies gelmių, todėl kad drąsiuose jo bruožuose ji pažino savus. Ji buvo panaši į jį išsivysčiusiais raumenimis, truputį įkypa akių linija, atrodančia gana iššaukiančiai, jausminga, kiek didoka burna ir užsispyrusiu, į priekį atsikišusiu smakru. Staiga jis tapo jai be galo artimas, šis žmogus, jos tėvas, kurio ji niekada kaip reikiant nepažinojo!

Susižavėjimo tylą sudrumstė Žolivalis.

Jūs tikra šio žmogaus duktė, pasakė jis susimąstęs. Kai buvo tapomas portretas, jis turėjo būti nedaug už jus vyresnis. Niekada nesu sutikęs gražesnio vyro ir, beje, vyriškesnio! Tačiau kas galėjo šį portretą čia pakabinti. Žiūrėkite... Žolivalis pilka pirštine aptraukta ranka brūkštelėjo per portreto rėmus. Nė gramo dulkių! Tuo tarpu viskas čia...

Savo mintį jis norėjo užbaigti apvaliu rankos judesiu, rodančiu didžiosios salės sunykimą, tačiau pusiaukelėj sustojo. Viršutiniame aukšte nuo kažkieno žingsnių sugirgždėjo parketas.

Bet... ten kažkas yra? sušnabždėjo Marijana.

Eisiu pažiūrėti, atsakė Arkadijus.

Jis pribėgo prie plačių laiptų ir su šokėjo lengvumu greitai užbėgo porą laiptelių į viršų. Salėje likusios moterys susižvalgė, tačiau tylos sudrumsti nesiryžo. Marijaną buvo apėmusi keista nuojauta. Ji jautė, kad šitas sužalotas apleistas namas, kuriame karaliavo vienintelis portretas, tęsė gyvenimą nesuprantamu, kažkokiu paslaptingu būdu. Ją draskė du prieštaringi norai: tuoj pat atsisėsti ant šitų dulkinų grindų ir dievai žino ko laukti arba pabėgti, užtrenkti paskui save lengvai atsivėrusias duris ir niekada daugiau čia nebegrįžti. Ją slėgė mintis apie tai, kad darbininkai netrukus sudrums šios savotiškos šventyklos tylą. Tačiau niekas, išskyrus ją pačią, neturėjo teisės peržengti šio slenksčio ir pažadinti miegančią senojo namo dvasią. Šis namas, apie kurį vakar ji net negalvojo, įėjo dabar į jos kūną ir sielą, ir ji gerai suprato, kad nesugebės su juo išsiskirti be skausmo. Jos akys vėl susitiko su vyriškio, žvelgiančio iš portreto, akimis. Atrodė, jog jos sekė ją nuo pačios atėjimo pradžios, ir ji iš širdies gelmių pasiuntė jam nebylią maldą.

“Jūs iš tikrųjų norite, sakykite, jūs iš tikrųjų norite, kad aš sugrįžčiau čia?.. Aš taip jį myliu! Aš grąžinsiu jam buvusį spindesį, jus vėl sups jūsų verta aplinka...”

Staiga vietoj atsako vienintelis visoje salėje išlikęs sveikas langas atsivėrė nuo stipraus vėjo gūsio; Marijana priėjo prie jo ir pamatė nedidelį sodą, kurio vidury tyvuliavo pažaliavęs baseino vanduo. Baseino centre akmeninis amūras pajuodavusia nosimi kažką mąstė, laikydamas rankose mažytį delfiną, jau daugelį metų neišleidusį nė menkiausios vandens srovelės iš savo burnos.

Tuo momentu lietaus debesys prasiskyrė ir danguje pasirodė blyškus, švelnus saulės spindulys, meiliai nuslydęs amūro skruostu ir išryškinęs jo pilną paslapčių šypseną.

Nežinia kodėl Marijana pajuto didžiulę palaimą ir pasitenkinimą. Staiga ją užplūdo gyvybinės jėgos. Tuo tarpu grįžo Arkadijus.

Nieko nėra, pasakė jis. Tai greičiausiai buvo žiurkė.

Arba įskilo medinis panelis, - pataisė jį Fortiunė, drebėdama nuo šalčio su savo kailiais. Čia taip drėgna! Jūs tikra, kad norite čia gyventi, Marijana?

Žinoma, linksmai šūktelėjo jaunoji moteris, ir kuo greičiau, tuo geriau. Paprašysiu restauratorių padaryti viską kaip galima greičiau.

Ji pirmą sykį pakėlė balsą, tarsi oficialiai pareikštų savo teisę sutrikdyti šių namų tylą. Šiltas skambesys iškilmingai nuaidėjo tuščių kambarių salėmis. Ji nusišypsojo Fortiunė.

Grįžkime, pasiūlė Marijana, jūs mirtinai sušalote. Vėjas siaučia čia tarsi gatvėje...

O kitų aukštų jūs nenorite apžiūrėti? paklausė Žolivalis. Turiu pasakyti, kad ten visiškai tuščia. Išskyrus sienas, kurių negalėjo pavogti, ir pelenus židiniuose, absoliučiai nieko neliko!

Tuomet aš į viršų nelipsiu. Tai pernelyg liūdnas vaizdas. Aš noriu, kad šis namas vėl atgautų savo dvasią.

Žvilgtelėjusi į portretą ji nutilo, jausdama, jog pasakė nesąmonę. Namo dvasia buvo čia, priešais ją, išdidžiai besišypsanti apokaliptinių griuvėsių fone. Tereikėjo užgydyti žaizdas ir grąžinti pirmykštį pavidalą.

Lauke girdėjosi kanopų kaukšėjimas, kažkieno žirgai nekantriai trypė grindinį. Išnešiotojo riksmas pažadino buvusią Burbonų gatvę. Tai buvo paties gyvenimo ir tikrovės šauksmas, žadantis Marijanai šitiek džiaugsmo. Saugoma Napoleono meilės ji galės gyventi čia kaip vienintelė šeimininkė, elgtis laisvai, savo nuožiūra. Ji bus laisva! Nuostabus žodis!

O juk ji galėjo būti palaidota despotiško vyro pačiame Anglijos kaimo užkampy, kur vieninteliai jos draugai būtų buvę nuobodulys ir liūdesys! Marijanai pirmą sykį šmėkštelėjo mintis, kad jai tikriausiai pasisekė.

Ji švelniai suėmė Fortiunė už parankės ir nusivedė ją prie išėjimo, nepamiršdama pasiųsti portretui meilaus žvilgsnio.

Eime, pasakė ji gyvai. Išgersime po didelį puodelį karštos arbatos. Tai vienintelis dalykas, kurio aš šiuo metu noriu. Jūs gerai užrakinsite, mano drauge, ar ne?

Būkite rami, juokdamasis atsakė "graikų kunigaikštis". Būtų labai gaila, jei iš jūsų pavogtų bent vieną vėjo gūsį!

Gerai nusiteikę jie išėjo pro vartelius ir įsėdo į karietą, ketindami grįžti pas madam Gamelen.

Šarlis Persjė ir Leonaras Fontenas, kuriuos galima būtų pavadinti imperatoriškojo dekoravimo dvyniais, ilgus metus demonstravo tokią tvirtą sąjungą, kad Kastro ir Poluksas arba Orestas ir Piladas, palyginti su jais, atrodo tarsi mirtini priešai. Jie susipažino jų bendro mokytojo, Peiro, dirbtuvėse, tačiau po to, kai Šarlis Persjė 1785 m. gavo Romoje Grand Prix, o Leonaras Fontenas 1786 m. antrąją premiją, jie susitiko Medičių viloje po pajūrio pušaitėmis ir nuo to laiko nebesiskyrė. Būtent jiedu įgyvendino Paryžiaus rekonstrukciją pagal Napoleono sumanymą, ir nebuvo nė vieno Persjė orderio be Fonteno antspaudo, nė vieno Fonteno akto be Persjė parašo. Kadangi, nepaisant dviejų metų skirtumo, jie buvo bendraamžiai, nors vienas gimė Paryžiuje, o kitas pasaulį išvydo Pontuazoje, kasdieniniame gyvenime jie jautėsi tarsi broliai dvyniai.

Ir štai šis aukščiausio lygio imperijos laikų prancūzų meno tandemas pasirodė Fortiunė salone netrukus po pusiaudienio. Dar niekada šis salonas nebuvo toks ištuštėjęs šito norėjo Napoleonas, o malonioji šeimininkė nutarė neprieštarauti. Tą dieną niekas, išskyrus Goseką, neperžengė Fortiunė namų slenksčio.

Abu architektai rafinuotai mandagiai pasveikino damas ir pranešė Marijanai, kad šiandien jie buvo Lilio gatvėje ir susipažino su situacija.

Jo didenybė imperatorius, pridūrė Šarlis Persjė, mus informavo, kad darbai turi būti atlikti taip, kad jūs, madmuazele, galėtumėt įžengti į namus kaip galima greičiau. Vadinasi, negalime gaišti nė minutės. Juo labiau, kad pastatas smarkiai sužalotas.

Mes, žodį perėmė Fontenas, leidome sau jau dabar atnešti jums kelis interjero projektus, kuriuos paruošėme dėl

viso pikto, paprasčiausiai vardan malonumo pavaizduoti kai kurias kilusias idėjas, mūsų nuomone, labai tinkančias tam senam namui.

Šio gerai susidainavusio dueto pasirodymo metu Marijanos akys bėgiojo nuo vieno menininko prie kito, nuo mažylio Persjė prie galiūno Fonteno, kol galų gale sustojo ties popieriaus ritiniais, kurių vienas jau buvo išvyniotas ir gulėjo ant stalo. Ji probėgšmiais pamatė itališko stiliaus baldus, alebastrus, paauksuotus erelius ir pergalės emblemas.

Ponai, pradėjo ji minkštai, stengdamasi pabrėžti lengvą užsienietišką akcentą, galėjusį paliudyti jos venecijietišką kilmę, ar negalėtumėt atsakyti į vieną klausimą?

Kokį?

Ar egzistuoja dokumentai, kuriuose būtų užfiksuotas d'Aselnų namų vidaus vaizdas iki revoliucijos?

Abu architektai susižvalgė su blogai slepiamu susijaudinimu. Jie žinojo, kad dirbs vienai italų dainininkei, kol kas dar nežinomai, tačiau vertai aukščiausio visuomenės pripažinimo, dainininkei, kuri greičiausiai buvo paskutinis Napoleono meilės kaprizas. Abu vyrai tikėjosi išvysti įnoringą ir išlepintą būtybę, kuriai bus sunku įtikti. Pokalbio pradžia, atrodo, patvirtino jų nuogąstavimus. Persjė atsikrenkštė.

Išoriniam apipavidalinimui mes be abejo rasime dokumentus, o dėl vidinio... Tačiau kodėl, madmuazele, jus taip domina tie dokumentai?

Marijana puikiausiai suprato, kas slypi už šio klausimo: kodėl Italijos dukrą domina pirmykštis šio seno prancūziško namo vaizdas? Ji draugiškai jiems nusišypsojo.

Todėl, kad aš noriu, jog mano namai būtų tokie patys, kaip iki suirutės. Visa, ką jūs man rodote, yra labai gražu ir atrodo be galo viliojančiai, tačiau tai yra ne tai, ko aš noriu. Tegu namai atgauna savo pirmykštį pavidalą, ir daugiau nieko!

Persjė ir Fontenas vienu metu iš nevilties užlaužė rankas, tarsi šokėjai, atliekantys kruopščiai atidirbtą baleto figūrą.

Atstatyti Liudviko XIV arba XV stilių? Bet, madmuazele, leiskite jums priminti, kad tai jau nebemadinga, - pasakė Fontenas priekaištingu tonu. - Šitaip daugiau niekas nebedaro, visuomenėje senienos nevertinamos. Jo didenybė imperatorius mano, kad būtina...

- Jo didenybė visų pirma mano, jog svarbiausia yra patenkinti mano norus, minkštai nutraukė jį Marijana. Aš puikiausiai suprantu, kad atstatyti pirmykštį vidinės įrangos vaizdą neįmanoma, nes niekas nežino, kaip jis atrodė, tačiau aš manau, kad pakaks padaryti viską remiantis namo stiliumi, šiam reikalui ypač padės salėje kabantis portretas.

Stojo tokia kurti tyla, kad Fortiunė nejučia sujudėjo savo krėsle.

Portretas? paklausė Fontenas. Koks portretas?

Na kaipgi, portretas...

Marijana susigriebė. Ji vos nepasakė "mano tėvo portretas", o dainininkė Marija Stela negalėjo turėti nieko bendro su d'Aselnų šeima. Ji giliai atsiduso ir greitai pasakė:

Puikus vyriškio portretas, kurį mes matėme šį rytą mano draugai ir aš salėje virš židinio. Vyriškis karaliaus pulkininko uniforma.

Madmuazele, choru atsakė abu architektai, patikėkite, mes nematėme jokio portreto.

Bet juk aš dar sveiko proto! praradusi kantrybę šūktelėjo Marijana.

Ji nesuprato, kodėl šie žmonės nenori kalbėti apie portretą. Susijaudinusi ji pasisuko į madam Gamelen.

Patvirtinkite, brangioji, kad jūs irgi jį matėte.

Iš tikrųjų, aš jį mačiau, sunerimusi atsakė Fortiunė. Ponai, jūs teigiate, kad nematėte salėje jokio portreto? Ir dabar matau jį prieš save: nuostabiai gražus ir kilnus vyras karaliaus pulkininko uniforma.

Prisiekiame savo garbe, patikino Persjė, mes nematėme jo, ponia. Patikėkite, jeigu būtume ten ką nors matę, būtume jums pasakę. Ši situacija mus stebina. Tik pagalvokite: portretas didžiuliame apleistame name.

Tačiau jis ten buvo, užsispyrusi kartojo Marijana.

Taip, jis ten buvo, užpakaly jos pasigirdo Žolivalio balsas, tačiau dabar jo ten nėra!

Į saloną įėjo Arkadijus, kuris iki pusiaudienio buvo kažkur dingęs. Persjė ir Fontenas jau buvo bepradedą galvoti, ar jie nepakliuvo pas bepročius, tačiau dabar lengviau atsiduso ir

dėkingai priėmė šią netikėtą paramą. Tuo metu Arkadijus, kaip visada malonus, pabučiavo rankas namo šeimininkei ir Marijanai.

Vadinasi, kažkas jį išsinešė, nerūpestingai sušuko jis. Ponai, jūs jau susitarėte su... su sinjorina Marija Stela?

Tai yra... hm... Dar ne! Ši istorija su portretu...

Nekreipkite į ją dėmesio, liūdnai tarė Marijana.

Ji suprato, jog Žolivalis norėtų pasikalbėti be liudininkų. Ir jai norėjosi tiktai vieno: pamatyti, kaip šie du žmonės, beje, labai simpatiški, išeina. Ji troško likti viena su draugais. Prisivertusi nusišypsoti, ji nerūpestingai pasakė:

Įsidėmėkite viena: mano troškimas išvysti pirmykštį namo vaizdą nesikeičia.

Praėjusio amžiaus stilius? sumurmėjo Fontenas su dirbtiniu pasibaisėjimu. Jūs šito reikalaujate?

Taip, aš šito reikalauju. Aš nenoriu nieko kito. Pasistenkite d'Aselnų namams grąžinti pirmykštį pavidalą, ir aš būsiu jums be galo dėkinga.

Daugiau nebebuvo apie ką kalbėtis. Abu architektai atsisveikino patikinę, kad padarys viską, kas įmanoma. Vos tik jie dingo už durų, Marijana puolė prie Arkadijaus.

Ką jūs sužinojote apie mano tėvo portretą?

Kad jo nebėra toje vietoje, kurioje jį matėme, vargšas vaikeli. Nieko jums nesakęs aš grįžau į Lilio gatvę, kurioje palaukiau, kol architektai išvažiuos. Aš norėjau apžiūrėti namą nuo apačios iki viršaus, nes kai kas man pasirodė labai įtartina, ypač tos lengvai atsirakinusios spynos. Tada aš ir pastebėjau, kad portretas dingo.

Bet, galų gale, kas su juo galėjo nutikti? Juk tai beprasmiška!.. Neįtikėtina!

Marijaną apėmė kartus gailestis. Staiga jai pasivaideno, kad šią minutę ji neteko tėvo, kurio anksčiau nepažinojo ir kurį pagaliau su tokiu džiaugsmu atrado šį rytą... Šis baisus dingimas buvo tiesiog siaubingas.

Man nereikėjo jo ten palikti, privalėjau jį iš karto pasiimti. Juk man taip negirdėtai pasisekė! Bet kam galėjo šauti į galvą, kad kas nors ateis ir išsineš jį! Būtent taip ir įvyko, ar ne tiesa? Jį pavogė!

Laužydama rankas, ji blaškėsi po saloną. Iš išorės visiškai ramus Arkadijus nenuleido nuo jos akių.

Pavogė?.. Galbūt...

Kaip tai "galbūt"?

Nepykite. Aš manau, kad asmuo, pakabinęs paveikslą salėje, paprasčiausiai jį pasiėmė. Matote, vietoj to, kad ieškotumėt vagies, mano manymu, pabandykite rasti tą, kuris pakabino portretą vidury tų griuvėsių. Jei mes tai sužinosime, sužinosime ir tai, kas saugojo jį visus tuos metus.

Marijana nieko neatsakė. Žolivalis sakė tiesą. Užmiršusi nuoskaudą, ji mąstė. Atminty iškilo drobės švytėjimas ir rėmai, absoliučiai švarūs rėmai, ryškiai išsiskiriantys iš supančio purvo... Taip, čia slypėjo kažkokia paslaptis.

Norite, kad informuočiau policijos ministrą? pasiūlė Fortiunė. Jis atliks tyrimą ir, garantuoju, labai greitai grąžins jums šį portretą.

Ne... dėkui, aš šito nenoriu.

Marijana visiškai nenorėjo, kad į jos reikalus kištųsi pernelyg smalsus Fušė. Ji pabandė įsivaizduoti, kaip jo šnipai puola jos tėvo portretą ir purvinais nagais drasko nuostabųjį atvaizdą. Ji pakartojo:

Ne... iš tikrųjų aš šito nenoriu. Po to pridūrė: Paveikslo ieškosiu aš pati.

Staiga ji apsisprendė.

Brangusis Žolivali, pasakė ji ramiai, šią naktį mes grįšime į Lilio gatvę... kiek galima slapčiau.

Naktį, į Lilio gatvę, užprotestavo Fortiunė, kas per išsigalvojimas? Ką jūs ketinate ten daryti?

Įtariu, kad tame sename name gyvena vaiduokliai. O vaiduokliai pasirodo tiktai naktį.

Jūs manote, kad kas nors ateis į namą?

Aš manau, kad ten kažkas slepiasi!

Bekalbant Marijanai šovė į galvą įdomi mintis. Tai buvo greičiau prisiminimas, labai miglotas, tačiau kiekvieną akimirką jis darėsi vis ryškesnis. Keletas frazių, nugirstų tuomet, vaikystėje. Tetulė Elisė ne sykį pasakojo odisėją, kurią išgyveno dar visiškai maža Marijana su abatu de Šazėjum po to, kai jis rado ją paliktą namuose, kuriuose sekcionieriai suėmė jos tėvus. Tuo

metu abatas gyveno Lilio gatvėje vienoje iš slėptuvių, kurios iš įpratimo buvo įrengiamos daugely namų ir aristokratiškų pilių nepaklusniems dvasininkams slėpti.

Taip! ji garsiai užbaigė savo apmąstymus. Name kažkas slapstosi!

Šito negali būti! paprieštaravo Žolivalis. Aš viską apžiūrėjau, kaip jums jau sakiau, nuo apačios iki pat stogo.

Tačiau jis su dideliu susidomėjimu išklausė istoriją apie abatą de Šazėjų.

Nelaimei, Marijana nežinojo, kur būtent yra toji slėptuvė. Ar rūsy, ar palėpėje, ar paprasčiausiai vienoje iš sienų? Abatas niekuomet, ar dėl išsiblaškymo, ar sąmoningai, šito nesakė.

- Jeigu taip, galimas daiktas, jog mums teks gerokai paieškoti... Kai kurios tokių slėptuvių tik per plauką buvo neišaiškintos ir išliko iki šių dienų. Reikės išstuksenti visas sienas ir lubas.

Bet kuriuo atveju, niekas negalėtų ilgai gyventi tokioje slėptuvėje be pagalbos iš išorės. Juk reikia valgyti, kvėpuoti, tenkinti visus kasdieninius žmogaus poreikius, pasakė Marijana.

Fortiunė atsidususi išsitiesė ant muaru dengto šezlongo ir žiovaudama ėmė klostyti savo raudonąją kašmyro suknelę.

O jums neatrodo, kad kuriate romaną, jūs abu? su lengva ironija paklausė ji. Aš manau, kad šitiek laiko būdamas apleistas, namas galėjo tapti prieglauda kokio nors vargdienio, pasijutusio saugiai tarp jo sienų, o mūsų ir tų architektų įsiveržimas paprasčiausiai jį išgąsdino! Štai ir viskas!

O portretas? rimtai kaip ir anksčiau paklausė Marijana.

Galimas daiktas, kad jis rado jį palėpėje, kuriame nors užkampyje, tai paaiškina, kad šitoks daiktas išliko sveikas. Kadangi tai buvo vienintelis išlikęs gražus daiktas, vargšelis dalijosi su juo savo vienatve, o kai šiandieną mes įsibrovėme į jo valdas, jis tiesiog išsinešdino, pasiėmęs tai, ką įprato laikyti savo nuosavybe. Aš nuoširdžiai įsitikinusi, Marijana, kad vienintelis teisingas būdas susigrąžinti paveikslą tai pranešti apie tai Fušė. Neįmanoma vaikštinėti po Paryžių nepastebėtam su tokių gabaritų paveikslu po pažastim. Aš kreipsiuosi į jį, gerai? Mes su juo geri draugai.

Buvo galima pasidomėti, kas neturėjo garbės būti žavingosios Fortiunė pažįstamu, tačiau Marijanai tai nerūpėjo. Ji ir šį sykį

atsisakė Fušė pagalbos. Vidinis balsas, nepaisant akivaizdžios situacijos, sakė jai ką kita. Paprastas ir protingas draugės paaiškinimas šiuo atveju visiškai netiko. Ji jautė, jog tame name kažkas yra, tiktai anksčiau tai atrodė susiję su magnetizuojančia portreto galia, o dabar viskas nušvito kitokia šviesa. Ji prisiminė viršutiniame aukšte pasigirdusius žingsnius. Tačiau ar iš tikrųjų buvo taip?.. Marijana negalėjo atsikratyti minties, kad tėvų namai slepia kažkokią paslaptį. Ir šią paslaptį turi atskleisti tik ji pati. Blogiausiu atveju, jai gali padėti Arkadijus. Todėl nieko nelaukdama pasisuko į jį.

Aš kartoju: ar jūs norite šią naktį eiti kartu su manimi pasižiūrėti, kas ten vyksta?

Koks klausimas? gūžtelėjo pečiais Žolivalis. Aš ne tik kad nieku gyvu neleisiu jūsų vienos į tą rūsį, bet ir pats eisiu drauge, nes ši neįtikėtina istorija mane suintrigavo. Jeigu jums patogu, mes išvyksime dešimtą valandą.

Į sveikatą! atsiduso Fortiunė. Man atrodo, brangus vaikeli, jūs turite nežabotą polinkį avantiūroms. Jums leidus, aš ramių ramiausiai liksiu čia. Visų pirma todėl, kad neturiu nė mažiausio noro šalti tuščiame name, antra, kažkas juk turės pranešti imperatoriui, kas atsitiko, jeigu jūs vėl pakliūsite į vieną iš tų spąstų, kuriems, man rodos, jūs jaučiate ypatingą silpnybę... Aš bijau net įsivaizduoti, kokią jis man sukels sceną, jeigu jums kada nors kas nors atsitiks! užbaigė ji su apsimestiniu siaubu.

Vakaras baigėsi vakariene. Po to įvyko pasiruošimas naktinei ekspedicijai. Vienu momentu Marijana pagalvojo apie tą paslaptingą pavojų, dėl kurio ją įspėjo Jasonas Boforas, tačiau tuoj pat nustūmė šią mintį šalin. Juk niekas negalėjo nuspėti, kad Napoleonas grąžins jai tėvų namus. Ne, niekas, kas susiję su namu, negali būti amerikiečio įspėjimo pagrindu...

Tačiau, matyt, iš aukščiau jau buvo nuspręsta, kad šį vakarą Marijana neis su Žolivaliu ieškoti nuotykių. Išmušus ketvirtį dešimtos, Marijana pakilo, ketindama persivilkti labiau jos sumanymui tinkančiais rūbais, tačiau tuo metu Žonas, juodasis Fortiunė liokajus, iškilmingai pranešė, kad atvyko monsinjoras Friulio hercogas ir prašo jį priimti. Įsitraukę į pokalbį Fortiunė,

Marijana ir Arkadijus negirdėjo, kaip privažiavo karieta. Visi trys pasimetę susižvalgė, bet Fortiunė tuoj pat atitoko.

Kviesk, pasakė ji Žonui, mielasis hercogas papasakos mums Tiuilri naujienas.

Tačiau vyriausiasis ceremonmeisteris pranoko jos lūkesčius. Vos įėjęs į saloną, jis pabučiavo Fortiunė ranką ir džiugiai pranešė Marijanai:

Aš atvykau jūsų pasiimti, madmuazele. Imperatorius nori jus matyti.

Nejaugi? O, aš einu, netrukus būsiu pasiruošusi.

Ji be galo apsidžiaugė galimybe pamatyti jį šį vakarą, o juk iki šiol neturėjo nė mažiausios vilties. Skubėdama kuo greičiau pamatyti Napoleoną, ji visiškai pamiršo istoriją su dingusiu portretu. Marijana apsivilko sidabru siuvinėtą mėlyno aksomo suknelę gilia dekoltė ir didžiuliais mezginiais, užsimovė ilgas baltas pirštinaites ir užsimetė šiaurinės lapės kailiu apsiūtą apsiaustą su gobtuvu. Ji mėgo šį ansamblį. Pasižiūrėjusi į veidrodį, Marijana pasiuntė oro bučinį spindinčiam iš džiaugsmo savo atvaizdui. Po to ji tekina nubėgo į saloną, kur Diurokas taikiai gėrė kavą su Fortiunė ir Arkadijum. Atvykėlis kalbėjo apie imperatorių, ir Marijana stabtelėjo tarpdury, norėdama išgirsti frazės pabaigą.

... po to, kai jis pabuvojo prie Vandomo kolonos, kurią jau pabaigė statyti, imperatorius apžiūrėjo kanalą. Jis nesustoja nė minutėlei.

Ir jis patenkintas? paklausė madam Gamelen.

Šiais darbais taip, tačiau svarbiausias jo rūpestis yra karas Ispanijoje. Ten visiškai prasti reikalai. Kareiviai kenčia, karalius Juozapas imperatoriaus brolis bejėgis, maršalai pavargo ir užsiima tarpusavio peštynėmis, o tuo metu partizanai neduoda ramybės armijai nuolatiniais užpuldinėjimais. Jiems padeda žiaurūs, priešiški vietiniai gyventojai... ir Velingtono anglai, įsitvirtinę šalyje.

O ten daug mūsų armijos? susiraukęs paklausė Arkadijus.

Apie aštuoniasdešimt tūkstančių.

Marijanos pasirodymas nutraukė karinį Diuroko pranešimą. Nusišypsojęs jaunajai moteriai jis pastatė puodelį ant stalo.

Važiuojam, jei jūs pasiruošusi. Jeigu aš leisiuosi įtraukiamas į su mano profesija susijusį pokalbį, mes prasėdėsime iki ryto.

Aš su malonumu pasiklausyčiau toliau! Tai labai įdomu.

Tokioms žavingoms moterims vargu. Be to, imperatorius nemėgsta laukti.

Marijana pasijuto nepatogiai, sugavusi įdėmų Žolivalio žvilgsnį ir prisiminusi jųdviejų sumanytą žygį. Tačiau reikėjo pripažinti, kad reikalas iš tiesų nebuvo pernelyg skubus.

Kitą sykį, nusišypsojusi tarė ji Arkadijui. Galime važiuoti, pone hercoge.

Žolivalis kreivai nusišypsojo, sidabriniu šaukšteliu maišydamas kavą žydro porceliano puodelyje.

Savaime suprantama, atsakė jis. Nėra kur skubėti.

Kai galiūnas Rustanas atvėrė Marijanai imperatoriaus kabineto duris, Napoleonas dirbo, sėdėdamas už didelio rašomojo stalo. Jis nepakėlė galvos netgi tada, kai durys užsidarė. Jaunoji moteris sutrikusi žiūrėjo į jį, nežinodama ką daryti. Jos įkarštis iš karto atvėso. Ji ėjo čia nesitverdama džiaugsmu, traukiama nesuvaldomo troškimo ir aistros, įsiliepsnojusios tik paminėjus mylimojo vardą. Ji tikėjosi rasti jį laukiantį jos su tokiu pat nekantrumu ir džiaugsmu. Ji buvo pasiruošusi pulti jam į glėbį. Trumpai tariant, ji ruošėsi susitikti su mylimu žmogumi, o rado... imperatorių!

Stengdamasi nuslėpti savo nusivylimą, ji padarė gilų reveransą ir liko taip stovėti žemai nuleista galva.

Stokitės, madmuazele. Aš tuoj pat būsiu jūsų paslaugoms!

O, šitas bespalvis, trūkčiojantis, šaltas balsas! Marijanos širdis liguistai susigniaužė, ir ji droviai prisėdo ant sofutės, stovėjusios židinio dešinėje. Čia ji pirmą kartą pamatė Fortiunė. Moteris sėdėjo nejudėdama, nedrįsdama nė krustelėti, bijodama garsiau įkvėpti. Tyla buvo tokia gili, kad imperatoriaus plunksnos krebždėjimas kėlė, rodos, didžiausią triukšmą. Napoleonas sėdėjo tarp krūvų atverstų ir užverstų segtuvų. Visas kambarys buvo apverstas popieriais. Kampe gulėjo šūsnis į ritinius suvyniotų žemėlapių. Marijana pirmą sykį matė jį su uniforma ir pirmą sykį ją pritrenkė mintis apie tai, jog šis žmogus vadovauja nesuskaičiuojamoms armijoms.

Jis vilkėjo trumpą tamsiai žalios spalvos Šaulių gvardijos, kurią labai mylėjo, pulkininko mundurą, tačiau vietoj aukštaaulių uniforminių batų ant kojų puikavosi baltos šilkinės kojinės ir kambariniai bateliai sidabrinėmis sagtimis. Jo kelnės kaip visuomet buvo aptaškytos rašalu. Baltą liemenę puošė alyvinės spalvos Garbės legiono juosta, tačiau Marijaną labiausiai sudomino trumpų plaukų sruogos, prilipusios prie prakaituotos kaktos. Tai liudijo įtemptą darbą, ir jaunąją moterį, nepaisant ją apėmusio nerimo, užliejo švelnumo banga. Staiga ją pervėrė netikėtai gilus meilės jausmas, ir Marijana vos susilaikė neapkabinusi jo. Tačiau imperatorius juk ne toks kaip kiti žmonės. Jo atžvilgiu būtina valdyti jausmų protrūkius, kurie buvo tokie įprasti paprastiems mirtingiesiems... "Ne, nelengva mylėti istorijos milžiną!" - vaikiškai susikrimtusi pamanė Marijana.

Staiga "milžinas" metė plunksną ir pakėlė galvą. Ledinis jo žvilgsnis įsisiurbė į pasimetusias jaunosios moters akis.

Taigi, madmuazele, pasakė jis sausai, panašu į tai, kad jums nepatinka mano epochos stilius? Sprendžiant iš to, ką man pranešė, jūs trokštate atgaivinti Liudviko XIV laikų prašmatnybes?

Marijana akimirkai neteko žado. Ji tikėjosi visko, tiktai ne šito. Bet pyktis greitai grąžino jai pusiausvyrą. Ar tik nesiruošia Napoleonas diktuoti jai ne tik tai, kaip ji turi elgtis, bet ir ką ji privalo mėgti? Tačiau puikiai suprasdama, kaip pavojinga stoti su juo į atvirą kovą, ji susitvardė ir netgi nusišypsojo. Juk tai galų gale juokinga: ji ateina pas jį visa virpanti iš meilės, o jis kalba jai apie architektūrinį apipavidalinimą... Tarsi labiausiai jį erzintų tai, kad ji nepareiškė susižavėjimo jo įvestu stiliumi!

Aš niekuomet nesakiau, kad man nepatinka jūsų stilius, sire, pasakė ji tyliai. Aš tiesiog išreiškiau norą, kad d'Aselnų namas atgautų savo pirmykštį pavidalą.

Kas jums įkalė į galvą, kad atiduodamas jį jums, aš turėjau galvoje jo prisikėlimą? Tai turėjo būti garsios italų dainininkės, visa širdimi atsidavusios egzistuojančiai santvarkai, namas. Apie tai, kad reiktų iš jo padaryti jūsų protėvių šventovę, negalėjo būti jokios kalbos, madmuazele. Pamiršote, kad jūs daugiau nebe Marijana d'Aselna?

O, šitas aštrus negailestingas tonas! Kodėl šitame žmoguje gyvena dvi tokios priešingos esybės? Kodėl Marijana įsimylėjo jį taip aistringai? Visa virpėdama, išbalusiomis lūpomis ji atsistojo.

Kokį vardą jūsų didenybė bemalonėtumėt man duoti, vis tiek nepriversite manęs pamiršti, kas aš esu. Sire, gindama savo vardo garbę, aš užmušiau žmogų. Jūs taip pat negalite man uždrausti išsaugoti meilę ir pagarbą tėvams. Jei aš priklausau jums siela ir kūnu, ir jūs tuo nė kiek neabejojate, tai mano artimieji priklauso tiktai man vienai!

Įsivaizduokite sau, man taip pat! Visi prancūzai praeityje, dabartyje ir ateityje visi priklauso man. Aš turiu omeny tai, kad jie visi yra mano pavaldiniai. Jūs per dažnai pamirštate, kad aš esu imperatorius!

Kaip aš galiu tai pamiršti? su kartėliu pasakė Marijana. Jūsų didenybė neleidžiate man užsimiršti! O dėl mano tėvų...

Aš jokiu būdu nenoriu trukdyti jums saikingai dėl jų liūdėti, tačiau turite suprasti, kad aš nejaučiu jokio pasigailėjimo tokiems karališkojo režimo fanatikams. Jaučiu nenumaldomą norą atimti iš jūsų šitą namą ir vietoj jo duoti kitą.

Nenoriu jokio kito, sire. Tegul jūsų didenybė atsisako architektų, pasijutusių įžeistais dėl senamadiško projekto, paslaugų, tačiau namą palikite man. D'Aselnų namas, toks, koks jis yra: apgailėtinas, apgriautas, suniokotas patinka man labiau už ištaigingiausius Paryžiaus rūmus! O dėl karaliaus pavaldinių, jo bajorijos... mano manymu, jūsų didenybė yra vienas iš jų.

- Neerzinkite manęs, tai neatneš jums jokios naudos, priešingai. Man atrodo, kad jūs pilna aristokratiškos paniekos ir išdidumo, o tai trukdo būti ištikima pavaldine! Aš tikėjausi atrasti jumyse daugiau pagarbos ir nusižeminimo. Žinokite, kad moteryje aš labiausiai vertinu kuklumą. Savybę, kurios jums taip trūksta.

Dėl to kaltas mano ankstesnis gyvenimas, sire! Man labai gaila, kad nuvyliau jūsų didenybę, bet esu tokia, kokia esu. Aš negaliu pakeisti savo prigimties.

Netgi norėdama man patikti?

Jis pakėlė balsą. Kokį žaidimą žaidžia Napoleonas, iš kur tas sarkazmas, kone priešiškumas? Nejaugi jis buvo toks despotiškas, nejaugi jam reikėjo tokio paklusnumo, kuris padarytų ją aklą, kurčią ir nebylią? Juk tai, ko jis norėjo, buvo tolygu

haremo vergės nuolankumui! Nelaimei, Marijana visą gyvenimą kovojo už savo moterišką garbę. Ji nepaklus! Netgi jei reiks paaukoti meilę. Nenuleisdama akių nuo veriančio imperatoriaus žvilgsnio, ji be galo švelniai tarė:

Netgi norėdama jums patikti, sire! Tačiau Dievas mato, kad nieko kito pasaulyje aš taip karštai netrokštu!

Jūs pasirinkote aiškiai ne tą kelią, nusišaipė jis.

Aš negaliu paaukoti savo garbės! Tai pernelyg didelė kaina! Sire, jeigu jūs būtumėt teikęsis pasakyti man, kad norite manyje matyti paklusnų sutvėrimą, paprastą vergę, visuomet su viskuo sutinkančią, nuolatos virpančią iš baimės jūsų didenybės akivaizdoje, būčiau maldavusi jūsų leisti man palikti Prancūziją, kaip buvau nusprendusi padaryti. Todėl kad šitokia meilė ne man.

Jis žengė prie jos du žingsnius ir staigiu judesiu atrišo jos apsiausto raištelius. Sunkus audinys nusmuko ant žemės. Minutę jis žvelgė į ją, praradusią amą. Švelnioje žvakių šviesoje puikūs jos pečiai ir pusiau pridengtos krūtys spindėjo auksu tarsi prinokę vaisiai baltame krepšelyje. Veidas, įrėmintas tamsių, tankių plaukų, atrodė visiškai baltas, o išsiplėtusios žalios akys žėrėjo nuo milžiniškų pastangų sulaikyti ašaras. Šį momentą ji buvo tokia nuostabi, kad net kvapą gniaužė. Jam tereikėjo padaryti vieną judesį suimti ją į glėbį, ir imperatorius būtų išvadavęs Marijaną iš kančių. Tačiau Napoleonas buvo per daug įpykęs ir joks žmogiškas jausmas negalėjo priversti jo įžeistą savimeilę nusileisti. Ji išdrįso jam prieštarauti! Tai sukėlė jam nenumaldomą norą sutriuškinti ją.

O jei aš vis dėlto noriu, kad jūs mylėtumėte mane būtent taip? paklausė jis, gręždamas ją negailestingu žvilgsniu.

Aš jumis tikiu! Jūs negalite reikalauti meilės iš išgąsdintos, pažemintos, nuolankios.... Tik ne jūs!

Jis atmetė jos protestą, kuriame buvo tiek meilės. Karšti jo pirštai grubiai suspaudė jos gerklę ir laibu kaklu pakilo į viršų.

Vienintelis dalykas, kuris man patinka, kandžiai tarė jis, - tai jūsų balsas ir grožis. Jūs esate nuostabi paukštytė giesmininkė deivės kūnu. Aš noriu gėrėtis ir vienu, ir kitu, palikdamas

jausmus ramybėje. Nusirenkite ir gulkitės į lovą. Aš greitai ateisiu.

Marijanos skruostai suliepsnojo, tarsi ji būtų gavusi antausį. Ji staigiai atsitraukė, užsidengdama rankomis krūtis. Akimirksniu išdžiūvusi gerklė negalėjo išspausti nė garso. Akys degė iš gėdos. Ji iš karto prisiminė Varen gatvėje girdėtas apkalbas: madmuazelės Diurdenua istoriją jis išvijo ją iš karto po to, kai įsiviliojo į savo lovą; mažosios nuotakos iš Marselio nuotykius jis išsiuntė ją į gimtinę, parašęs laišką nuo tariamų giminių; pagaliau ši garsi grafienė iš Lenkijos jis taip ją pažemino, kad ji neteko sąmonės. O jis, pasinaudojęs proga, išprievartavo ją. Be to, po kiek laiko jis išsiuntė ją į gimtąją Lenkiją, kur ji turėjo pagimdyti berniuką. Nejaugi visa tai galėjo būti tiesa? Marijana nejučia ėmė galvoti, kad taip. Tačiau ji už jokią kainą, netgi jo meilę, neleis jam šitaip su ja elgtis. Meilė nesuteikia jam šitokios teisės!

Nesitikėkite šito! vos girdimai sušnabždėjo ji pro sukąstus iš pykčio dantis. Aš atsidaviau jums, nežinodama, kas jūs, todėl kad buvau nutrenkta meilės tarsi žaibo! O! Kaip aš jus mylėjau! Kokia aš buvau laiminga, galėdama priklausyti jums! Jūs galėjote reikalauti iš manęs ko tik norite, nes aš tikėjau jūsų meile! Tačiau aš ne haremo vergė, kurią glosto, kai yra noras, ir paspiria koja, kai troškimas patenkinamas.

Sudėjęs rankas už nugaros, Napoleonas visu ūgiu išsitiesė. Jo raumenys įsitempė, šnervės iš pykčio pabalo.

Jūs atsisakote man priklausyti? Atsikvošėkite! Tai didžiulis įžeidimas!

Ir vis dėlto... aš atsisakau! sunkiai pratarė Marijana.

Staiga ji pasijuto be galo nuvargusi. Teliko tik vienas noras: kuo greičiau bėgti iš šito tylaus, jaukaus kambario, į kurį ji dar visai neseniai atėjo tokia laiminga ir kuriame jai teko tiek daug iškentėti. Ji puikiai suprato, kad pastatė ant kortos visą savo gyvenimą, kad jis galėjo padaryti su ja ką tiktai nori, tačiau ji jokiu būdu nesutiko atsidurti tokioje žeminančioje rolėje, kurią jis stengėsi jai primesti. Ji per daug jį mylėjo... Todėl visiškai tyliai pridūrė:

Aš atsisakau... labiau dėl jūsų, negu dėl savęs, nes noriu išsaugoti galimybę mylėti jus! Ir be to.. kokį malonumą jūs

pajustumėt, valdydamas inertišką kūną, visiškai bejausmį nuo kankinančios gėlos?

Neieškokite pasiteisinimo. Aš manau, kad jūsų jausmai pakankamai pavaldūs man ir kad aš galėsiu priversti jus sutikti su manimi!

Taip ir buvo, bet tuo metu mus dar jungė meilė, kurią jūs dabar žudote!

Ji rėkte išrėkė šiuos žodžius, įtūžusi nuo širdį draskančios kančios. Dabar ji stengėsi surasti silpną jo vietą. Jis negalėjo būti toks negailestingas, išdidus pabaisa, toks bejausmis ir despotiškas! Jos ausyse dar aidėjo jo meilės žodžiai.

Staiga jis nusisuko nuo jos, priėjo prie knygų spintos ir liko ten stovėti sudėtomis už nugaros rankomis.

Gerai, pasakė jis sausai, jūs galite eiti namo!

Akimirką ji dvejojo. Būtų nepakenčiama išsiskirti susipykus dėl kažkokių niekų! Tai būtų tiesiog nepakeliamai skaudu! Joje prabudo noras pribėgti prie jo ir pasakyti, kad atsisako visko, kuo jis ją apdovanojo ir kad tegu jis atsiima namą ir daro su juo ką nori, kad tik ji galėtų likti kartu su juo! Tegu įvyksta kas tik nori, bet ji negali jo prarasti, ji nori išsaugoti galimybę matyti ir girdėti jį. Marijana žengė žingsnį.

Sire! pradėjo ji puolusiu balsu.

Tačiau staiga jai pasirodė, kad knygų spinta išnyko ir jos vietoje neįtikėtinai ryškiai pasirodė didžiulis portretas ant įskilusios sienos. Ji vėl išvydo tas išdidžias akis ir pašaipią šypseną! Šitokio žmogaus dukra negali nusižeminusi maldauti meilės, kurios jai nenorima duoti. Be to, ji išgirdo:

Jūs dar čia?

Jis vis dar stovėjo nugara į ją. Tuomet Marijana lėtai pakėlė savo apsiaustą, užsimetė jį ant rankos ir padarė gilų reveransą.

Su Dievu... sire! iškvėpė ji.

Išėjusi ji nepastebėjo Rustano, su gailesčiu žiūrėjusio į moterį, kuri tarsi somnambulas ėjo tiesiai, nieko aplinkui save nematydama. Ji net negalėjo prisidengti apsiaustu apnuogintų pečių. Ji buvo taip priblokšta nelaimės, kad negalėjo iki galo pajusti ją sugniaužusio skausmo geluonies. Ją gaubė gailestingumo pilnas šoko šydas, kuris pamažu sklaidydamasis užleido vietą tikrajai kančiai, žiauriai ir aštriai. Ji visiškai negalvojo apie tai,

kas dabar bus, ką jai daryti... Ne, jai viskas buvo vis tiek, viskas, išskyrus skausmingą nudegimą, pasiekusį pačią jos esybės gelmę.

Nieko nejausdama ji leidosi žemyn laiptais, ji netgi neatsisuko į sklindantį kažkieno uždususį šauksmą. Tiktai kai Diurokas paėmė jos apsiaustą, norėdamas užmesti jį ant pečių, ji pastebėjo jį.

Kur jūs taip skubate, madmuazele? Aš manyčiau, jūs nesiruošiate važiuoti viena šią vėlyvą naktį?

Aš?.. O, aš nežinau! Tai neturi jokios reikšmės.

Kaip tai "neturi jokios reikšmės"?

Norėjau pasakyti... Aš galiu ramiausiai grįžti pėstute. Nesijaudinkite.

Nekalbėkite kvailysčių! Jūs netgi nežinote kelio. Jūs pasiklysite. Palaukite, paimkite tai!

Jis jėga įbruko jai į pirštus nosinaitę, tačiau ji nepasinaudojo ja. Ir tik kai vyriausias ceremonmeisteris atsargiai nusausino jos skruostus, ji suvokė, jog verkia. Jis rūpestingai padėjo jai įlipti į karietą, užklojo kojas kailiu ir, davęs vežikui tam tikrus nurodymus, atsisėdo šalia jaunosios moters.

Karieta truktelėjo, tačiau Marijana nė nesujudėjo. Ji susigūžė tarp daugybės pagalvėlių tarsi sužeistas žvėrelis, ieškantis prieglobsčio tamsoje ir ramybėje. Jos atviros akys nematė pro karietos langus plaukiančio naktinio Paryžiaus. Diurokas ilgai stebėjo savo palydovę. Pamatęs, jog ašaros vėl ėmė lėtai riedėti skruostais ir kad ji nė nebando jų sulaikyti, jis nevykusiai pabandė ją paguosti.

Neverta taip nusiminti, sušnabždėjo jis. Imperatorius dažnai būna griežtas, bet jis nėra blogas... Reikia suprasti, ką reiškia imperija, nusidriekusi nuo Nemuno iki Danijos ir Gibraltaro ir besilaikanti ant vieno vienintelio žmogaus pečių.

Marijana šiuos žodžius girdėjo tarsi pro rūką. Sąvoka "gigantiška imperija" jai reiškė vienintelį dalyką: iš savo šeimininko ji padarė aršią pabaisą ir negailestingą tironą. Tuo metu Diurokas, paskatintas gilaus Marijanos atodūsio, tęsė:

Suprantate, prieš du mėnesius buvo atšvęstos penktosios karūnavimo metinės, o po penkiolikos dienų imperatorius išsiskyrė, norėdamas sutvirtinti šią karūną, kuri jam vis dar atrodo

neilgaamžė. Jis nuolatos apimtas nerimo, nes vienas savo genijaus ir valios jėga laiko draugėje neįtikėtinai margą tautų katilą. Jo broliai ir seserys, padaryti valdovais, nevykėliai, galvojantys tik apie savo asmeninius interesus ir visai nesirūpinantys imperijos ateitimi. Pagalvokite, kiek reikėjo pergalių, kad visa tai būtų sukurta ir sutvirtinta. O tai prasidėjo nuo tada, kai žygiai į Italiją padarė jį prancūzų imperatoriumi! Saulė Austerlico lauke patekėjo tik prieš keturis metus, o nuo to laiko, be kovų Ispanijoje, įvyko grandioziniai mūšiai: Jena, Auerštedas, Frydlandas, Eslingas, kur jis neteko maršalo Lano, savo geriausio draugo, Vagramas, jame jis nugalėjo žmogų, kurio dukrą dabar veda, nes imperijai išlaikyti reikia įpėdinio... netgi jei dėl to tektų paaukoti savo širdį - juk jis mylėjo savo žmoną. Imperatorius yra beviltiškai vienišas, jis atsidūrė vienas priešais keistų idėjų užvaldytą carą ir Angliją, kuri tarsi piktas šuo graibsto jį už kojų. Taip kad... prieš teisdama jį, pažadinusį jumyse pasipiktinimo jausmą, pagalvokite apie visa tai! Jam reikia supratimo, o tai beveik neįmanomas dalykas!

Pagaliau jis nutilo, galbūt pavargęs nuo ilgos tirados. Tačiau jo ginamoji kalba jei ir rado siaurą kelią į Marijanos širdį, tai tik dar labiau sustiprino jos sielvartą. Suprasti Napoleoną? Bet juk būtent šito ji ir troško! Jam tereikėjo leisti jai tai padaryti. O jis išvijo ją, grąžindamas į beveidę savo pavaldinių minią, iš kurios taip neseniai buvo išgriebęs.

Marijana pažvelgė į savo palydovą, kuris pasilenkęs prie jos laukė atsakymo, tyliai papurtė galvą ir sušnabždėjo:

Aš norėčiau turėti teisę suprasti jį, tačiau jis šito nenori!

Ji vėl įsispraudė į kampą, atsiduodama savo liūdnoms mintims. Kadangi ji užsispyrusiai tylėjo, Diurokas atsiduso, patogiai įsitaisė savo vietoje ir užmerkė akis. Atrodė, kad laikas sustojo. Sustingusi, nesugebanti blaiviai protauti Marijana nekreipė jokio dėmesio į kelią. Tačiau vis dėlto ji ėmė suvokti, jog jie važiuoja pernelyg ilgai. Pasilenkusi prie langelio pamatė, jog karieta važiuoja lauku. Naktis buvo pakankamai šviesi, todėl ji negalėjo suklysti. Pasisukusi į Diuroką, Marijana paklausė:

- Būkite geras, pasakykite, kur mes važiuojame?

Netikėtai pažadintas Napoleono patikėtinis sudrebėjo ir sviedė į jaunąją moterį pasimetusį žvilgsnį:

Aš... ką jūs pasakėte?

Aš paklausiau, kur mes važiuojame?

Taip, taip, bet... ten, kur aš gavau įsakymą jus nuvežti!

Ji suprato, kad apie paaiškinimą negali būti jokios kalbos. Galbūt jis ir norėjo tai padaryti, tačiau nedrįso. O pagaliau Marijanai tai visiškai nerūpėjo. Greičiausiai Napoleonas nutarė išsiųsti ją iš Paryžiaus ir atsikratyti visam laikui. Be jokios abejonės ją nuveš į kokią nors tolimą pilį, į kalėjimą, kur ją bus galima lengviau pamiršti negu Paryžiuje. Be to, imperatorius privalėjo suvokti, jog moteris, kuria jis buvo susidomėjęs, negali būti uždaryta į paprastą kalėjimą. Tačiau ji neturėjo jokių iliuzijų dėl savo likimo, kuris, beje, jos visiškai nedomino. Vėliau, kai truputį atsigaus, ji pamėgins įvertinti savo galimybes ir norą kovoti toliau.

Karieta prariedėjo pro vartus ir įvažiavo į parką. Kiek pavažiavę grįsta alėja, jie sustojo ties gerai apšviestu įėjimu. Apstulbusi Marijana pamatė didingas rausvo marmuro kolonas, sujungtas aukštais vitražais, nuostabią vienaaukštę rūmų, apvainikuotų marmurinės baliustrados, architektūrą, kelis kambarius, apstatytus prabangiais imperijos stiliaus baldais, kuriais ją vedė tarnas pripudruotu peruku, rankose nešęs sunkų kandeliabrą. Diurokas dingo dar vestibiulyje, tačiau ji to nė nepastebėjo. Atsidarė durys, už kurių buvo kambarys, išmuštas violetiniu aksomu. Ir... Marijana atsidūrė priešais Napoleoną.

Sėdėdamas giliame krėsle su liūto letenų formos kojelėmis, jis pašaipiai šypsodamasis žiūrėjo į ją, aiškiai mėgaudamasis jos nuostaba; tuo tarpu ji iš paskutiniųjų stengėsi atsitokėti. Vieną akimirką jai pasirodė, kad eina iš proto. Tik dabar ji pajuto, kaip mirtinai yra nuvargusi: visas kūnas buvo tarsi sumuštas, linko kojos. Nė nepagalvojusi apie reveransą, ji atsišliejo į duris.

Aš norėčiau suprasti, sušnabždėjo.

Ką? Kaip aš sugebėjau atsidurti čia anksčiau už tave? Labai paprastai: Diurokas gavo įsakymą ilgėliau tave pavėžinti prieš atvežant į Trianoną.

Ne. Aš norėčiau suprasti jus! Ko jūs iš manęs iš tikrųjų norite?

Jis pakilo, priėjo prie jos ir pamėgino apkabinti, tačiau ji pasipriešino. Šį kartą nepavyko jo taip lengvai supykinti. Napoleonas silpnai šyptelėjo.

Tai paprasčiausias išbandymas, Marijana, paprasčiausias išbandymas! Aš norėjau žinoti, kokia tu moteris. Pagalvok, juk tavęs beveik nepažinojau. Vieną vakarą tu nukritai man iš dangaus tarsi nuostabi žvaigždė, tačiau galėjai būti kas tiktai nori: gudri avantiūristė, kurtizanė, princų agentė, ištikima jūsų "brangiausiojo Taleirano" meilužė... ir tu turi pripažinti, kad paskutinis atvejis buvo labiausiai tikėtinas. Todėl aš privalėjau tave išbandyti. Aš turėjau sužinoti, koks yra tavo tikrasis charakteris.

Išbandymas, kurio metu aš galėjau mirti, pratarė Marijana, per daug sukrėsta, kad galėtų pajusti palengvėjimą.

Tačiau pamažu ji prisiminė Diuroko žodžius. Ji suvokė, jog šie žodžiai pasiekė jos sąmonę ir dabar ji mato šį nepaprastą žmogų naujomis akimis. Tik dabar ji išvydo tikrąją jo didybę.

Tu pyksti ant manęs, tiesa? Bet tai praeis. Tu turi suprasti, kad aš turiu teisę žinoti viską apie tą, kurią myliu.

Vadinasi... jūs mane mylite?

- Nė akimirką tuo neabejok, tarė jis švelniai. Tu neįsivaizduoji, kiek moterų buvo pasiųsta į mano lovą su slaptomis užduotimis. Visi, kurie mane supa, stengiasi įsiūlyti man meilužę, siekdami iš to pasipelnyti. Netgi mano šeimos nariai! Ypač mano šeimos nariai ir ypač nuo to laiko, kai aš buvau priverstas išsiskirti su imperatoriene. Mano sesuo Paulina prieš porą savaičių pristatė man vieną savo freiliną, kažkokią madam de Mati, beje, labai žavingą.

Ir... ji turėjo pasisekimą?

Jis negalėjo sulaikyti juoko ir, keistas dalykas, būtent šis juokas, jaunas ir užkrečiamas, be žodžių išsklaidė pavydžius Marijanos įtarimus.

Taip, prisipažino jis, iš pradžių! Bet aš nepažinojau tavęs. Dabar viskas pasikeitė.

Jis atsargiai uždėjo Marijanai ant pečių rankas ir prisitraukė ją prie savęs. Šį kartą ji leido tai padaryti, tačiau įtampa vis dar nebuvo visiškai atslūgusi. Ji iš visų jėgų stengėsi suprasti jį, veržlią jo minčių tėkmę, žavėjusią ir gąsdinusią ją. Ji jautė,

jog jos meilė ne tik nesumažėjo, priešingai, šis košmaras padarė ją dar stipresnę. Tačiau kiek daug jis privertė ją iškentėti!..

Marijana jautėsi taip, tarsi grįžtų į normalų gyvenimą po ilgos ir sunkios ligos. Ji pamėgino nusišypsoti.

Ir ką gi, silpnai pratarė ji, aš išlaikiau egzaminą?

Jis prispaudė ją prie savęs pernelyg stipriai.

Puikiai! Tu verta būti korsikiete! Bet ne, juk tu neturi vergo sielos, išdidžioji mažyte! Tu ne dviveidė, ne savanaudė, o tiktai tiesmukiška, nuoširdi, sąžininga būtybė. Jeigu tu būtum buvusi tokia, kokia man vienu metu pasirodei, būtum kapituliavusi visais šiais punktais, tačiau tu nenusileidai nė per plauką! Ir vis dėlto... tu neturėjai nė menkiausio supratimo, kaip aš sureaguosiu... būtent tu, visiškai nepažinojusi manęs! Aš myliu tave, Marijana, gali būti tuo tikra, kaip ir viskuo kitu.

Ne tik mano balsą ir kūną?

Kvailiuke!

Ji pagaliau pasidavė. Įtampa atslūgo. Visa virpėdama ji stipriai prie jo prisiglaudė, įsikniaubė veidu į petį, ir pratrūko rauda mergaitės, kurią nubaudė, o po to atleido, rauda, atnešusia jai palengvėjimą. Napoleonas kantriai laukė, kol ji nusiramins, glostydamas ją su tikru brolišku švelnumu. Jis nuvedė ją prie mažos sofutės ir pasodino šalia savęs. Kai rauda truputį aptilo, jis ėmė jai į ausį šnabždėti švelnius itališkus žodžius, kurie pirmą kartą jai padarė tokį stiprų įspūdį. Pamažėle jo glamonės ir bučiniai nuramino ją. Pagaliau ji išsilaisvino iš stipriai apglėbusių rankų ir išsitiesė, šluostydamasi akis Diuroko dovanota nosinaite.

Atleiskite man! sumurmėjo ji. Aš tokia nevykėlė.

Galbūt, jeigu tu taip manai. Tačiau tu tokia graži, kad netgi ašaros tavęs negadina.

Jis priėjo prie mažyčio, vakarienei padengto staliuko ir, ištraukęs iš sidabrinio kibirėlio butelį šampano, pripylė dvi krištolines taures. Po to jis padavė vieną Marijanai.

Dabar reikia sutvirtinti mūsų susitaikymą. Mes viską pradėsime iš naujo. Tikrai šį sykį mes žinome, kas esame ir kodėl vienas kitą mylime. Gerk, mio dolce amor, už mūsų laimę!

Jie išgėrė nenuleisdami akių vienas nuo kito, po to Marijana atsidususi atmetė galvą ant sofutės atkaltės. Ji pirmą sykį atkreipė

dėmesį į tai, kas ją supo: brangūs apmušalai, paauksuotos bronzos ir raudonmedžio baldai visas šis interjeras buvo nuostabus ir nepažįstamas. Kaip jis tik ką jai pasakė?.. Kad tai Trianonas?

O kodėl čia? paklausė ji. Kam ši kelionė, visa šita komedija?

Dėl ypatingos priežasties. Aš pasidariau sau nedideles atostogas... sąlygines, žinoma. Aš lieku čia aštuonioms dienoms, o tu būsi su manimi.

Aštuonioms dienoms!

Taip, taip. Tau tai atrodo pernelyg ilgai? Nusiramink. Operos direktorius išklausys tavęs po to. Tu angažuojama iš anksto. Repeticijos prasidės iš karto po sugrįžimo. O dėl tavo namų...

Jis padarė pauzę, ir Marijana, nedrįsdama jos nutraukti, sulaikė kvėpavimą. Ką jis pasakys? Nejaugi pasikartos beprasmiškas jų disputas, taip neseniai įvykęs? Jis pažvelgė į ją ir, pabučiavęs pirštų galiukus, ramiai baigė:

Dėl tavo namų... Persjė ir Fontenui tavo pagalba visiškai nereikalinga, jie puikiausiai patys susitvarkys su savo darbu. Gali būti rami, jie gavo įsakymą padaryti viską tiksliai pagal tavo norus. Tu patenkinta?

Vietoj atsakymo ji atkišo jam lūpas ir, pirmą sykį išdrįsusi pereiti prie "tu", sušnabždėjo:

Aš myliu tave!

Tu dar turėsi laiko tai pakartoti, pasakė jis, nutaikęs tarpą tarp dviejų bučinių.

Vėlai naktį kažkoks traškesys židinyje pažadino snūduriavusią Marijaną. Pasikėlusi ant pagalvių ji atmetė atgal trukdžiusią jai sunkių plaukų kupetą ir atsirėmė ant alkūnių, norėdama pasižiūrėti į miegantį mylimąjį. Miegas akimirksniu jį pasiglemžė, iš karto po meilės valandėlės, ir dabar jis gulėjo išsikėtojęs ant lovos tarsi nuogas graikų kareivis mūšio lauke. Marijaną pirmą sykį pritrenkė jo kūno tobulumas.

Šitaip išsitiesęs jis atrodė aukštesnio ūgio, negu buvo iš tikrųjų*. Po matine, dramblio kaulo spalvos oda, dariusia jį

* Jo ūgis buvo truputį daugiau nei 166 cm.

panašų į senovinę marmuro statulą, matėsi reljefiški, stiprūs raumenys. Napoleonas turėjo plačius pečius, ant labai aukštos krūtinės neaugo beveik nė vienas plaukelis, kojos ir rankos atitiko pačius griežčiausius kanonus, o riešai, kuriems ji skyrė daugiausia dėmesio, negalėjo nekelti susižavėjimo. Marijana atsargiai pasilenkė prie jo peties, norėdama įkvėpti lengvo odekolono ir ispaniškų jazminų aromato, ir švelniai patrynė jį skruostu, stengdamasi nesudrumsti jo miego.

Didžiulis venecijietiškas veidrodis virš židinio atspindėjo jos atvaizdą. Švelnioje žvakių šviesoje ji matė savo rožinį kūną, pusiau pridengtą spindinčių plaukų sruogų. Tai buvo gražus vaizdas. Šis pojūtis pripildė jos širdį palaimos, tarsi ji būtų tapusi tokia tiktai šią naktį. Laimė atrodė begalinė tarsi dangus, ji niekada nebuvo patyrusi panašaus jausmo, kuris vienu metu jai keltų ir džiaugsmą, ir susitaikymą. Kambario, kuriame dar klaidžiojo jų glamonių aromatas, tyloje Marijana pajuto mylimam žmogui visišką atsidavimą ir nuolankumą, tūkstantį kartų didesnį, negu jis ką tik iš jos reikalavo, paklusnumą, kurio ji atsisakė vakar vakare.

Aš atiduosiu tau viską, ko tik tu panorėsi, vos girdimai sušnabždėjo ji, aš mylėsiu tave iki paskutinio širdies dūžio, iki paskutinio kraujo lašo, tačiau visada sakysiu tau tiesą, ir tik tiesą! Mano meile, tu gali iš manęs visko reikalauti, visko, net kančios ir savęs atsisakymo, visko... išskyrus melą ir niekšybę.

Ugnis židinyje užgeso. Kambaryje darėsi vis vėsiau. Marijana atsikėlė, nutraukė lovą dengusią baltą paauksuotą antklodę, basa pribėgo prie židinio ir, pakursčiusi žarijas, įmetė kelias pliauskas. Po to ji ėmė laukti, kol įsidegs ugnis.

Veidrodyje atsispindėjo jos apnuoginas liemuo, ir ji nusišypsojo, pagalvojusi, ką reikėtų daryti, jei vienas iš keturių už durų pagal etiketą* miegojusių žmonių išdrįstų atverti duris. Gretimame kambaryje snaudė ištikimasis Konstanas, visuomet pasiruošęs atsiliepti į šauksmą, o įėjimą savo galingu kūnu sergėjo didingasis Rustanas.

Truputį pasilenkusi Marijana įdėmiai apžiūrinėjo moterį, kuria jinai neseniai pavirto. Būti imperatoriaus meiluže tai vis dėlto

* Pažas, adjutantas, arklininkas ir kambarių tvarkytojas.

šį tą reiškė! Trumpo jos buvojimo čia metu tarnai, karininkai, taip pat vyriausiasis ceremonmeisteris elgsis su ja ypatingai pagarbiai. Šis buvojimas čia greičiausiai bus vienintelis, nes naujoji imperatorienė...

Marijana stengėsi vyti šalin liūdnas mintis. Ji pakankamai iškentėjo vardan šios nakties! Be to, ištisas aštuonias dienas jis priklausys tik jai vienai. Tam tikra prasme... ji taps imperatoriene! Todėl ji buvo pasiruošusi paversti tas aštuonias dienas kiek įmanoma laimingesnėmis ir nustabesnėmis. Netgi šią nakties valandą ji nenorėjo gaišti nė minutės.

Lengva eisena grįžusi prie lovos, ji atsargiai užtraukė antklodę ant miegančio valdovo, slystelėjo po ja ir nepaprastai švelniai prisiglaudė prie jo visu kūnu, norėdama jo šiluma sustabdyti karštligišką drebulį. Napoleonas per miegus pasisuko į ją ir, murmėdamas nesuprantamus žodžius, apkabino viena ranka. Laiminga atsidususi ji susirietė prie jo krūtinės ir akimirksniu užmigo, patenkinta sutartimi, kurią ji sudarė su savimi ir su miegančiu Europos valdovu.

Antras skyrius

Tokia trumpa laimė

Didysis Trianonas, išpuoštas rausvu marmuru ir krištolu, tarsi milžiniškas muilo burbulas spindėjo visomis vaivorykštės spalvomis. Apaugęs šimtamečiais medžiais jis atrodė pasakiškai nuostabiai, lyg stebuklingas laivas, prisišvartavęs dangaus pakraštyje. Paskutines nakties valandas jis praleido įsisupęs į minkštą sniego skraistę. Marijanai šie rūmai įkūnijo būsto idealą, pranokstantį griežtą Tiuilri prabangą ir truputį lengvabūdišką Biutarą. Šis idealas prarasto žemiško rojaus simboliu turėjo pavirsti vėliau.

Netrukus jai teko patirti, kaip keistai Napoleonas suprato tai, ką jis vadino atostogomis, nes šaltos žiemos saulės spinduliams

pažirus į imperatoriaus miegamojo langus, atgręžtus į rytus, - kaip ir kitų patalpų, priklausiusių šiuose rūmuose imperatoriui, Marijana pastebėjo, kad didelėje lovoje liko viena, o Napoleono netgi niekur nebuvo matyti. Židinyje linksmai spragsėjo ugnis, naktinio apsiausto nėriniai ilsėjosi ant krėslo atkaltės, tačiau kambaryje nieko nebuvo.

Bijodama, kad gali įeiti Konstanas ar koks kitas tarnas, Marijana skubėdama apsivilko naktinius marškinius, priklausiusius imperatoriaus seseriai, Polinai Borgezė, dažnai gyvendavusiai visiškai netoli Mažajame Trianone. Beje, tų marškinių šią naktį Marijanai neprireikė. Po to ji užsimetė apsiaustą, įsispyrė į rausvo aksomo šlepetes ir, atmetusi už nugaros sunkius tamsius plaukus, vaikiškai džiūgaudama pribėgo prie lango. Parkas jos garbei buvo pasipuošęs nuostabiu sniego baltumu, nugramzdinusiu rūmus į palaimingą tylą. Tarsi pats dangus būtų norėjęs atskirti Trianoną nuo likusio pasaulio ir nors trumpam už šių paauksuotų sienų sustabdyti gigantišką imperatoriaus laiką.

“Man vienai! pagalvojo ji džiaugsmingai. Visas aštuonias dienas jis priklausys tik man vienai!”

Nusprendusi, kad jis greičiausiai užsiėmęs savo tualetu, ji nuskubėjo į vonios kambarį. Tačiau kaip tik tuo momentu iš jos išėjo kaip visuomet taikiai besišypsantis Konstanas ir pagarbiai nusilenkė.

Ko pageidaujate, madmuazele?

Kur imperatorius? Jis jau rengiasi?

Konstanas nusišypsojo dar plačiau, iš liemenės kišenės ištraukė didelį emaliuotą laikrodį ir pasakė:

Greitai dešimta valanda, madmuazele. Imperatorius jau daugiau kaip valandą dirba.

Dirba? O aš maniau...

Kad jis čia poilsiauja? Žinoma, tačiau madmuazelė dar nežino, kaip poilsiauja imperatorius. Paprastai šnekant, jis truputį mažiau dirba. Argi madmuazelė negirdėjote jo mėgstamo posakio: “Aš gimiau ir esu sukurtas darbui”?..

Ne, atsakė sumišusi Marijana. Tačiau kuo tuomet turiu užsiimti aš?

Pusryčiai bus paruošti dešimtai. Madmuazelė turi pakankamai laiko pasiruošti. Pagaliau, imperatorius kartais mėgsta palikti truputį laiko tam, ką jis vadina "pertraukėlė". Tuo metu jis paprastai eina pasivaikščioti. Po to jis vėl užsidaro savo kabinete iki šešių. Paskui būna pietūs, o vakare įvairiausi užsiėmimai.

- Dieve mano! pratarė pritrenkta Marijana. Bet juk tai baisu!

Taip, tai iš tiesų nelengva. Tačiau galimas daiktas, kad imperatorius vardan madmuazelės šį tą pakeis savo dienotvarkėje. Turiu pridurti, kad antradieniais ir penktadieniais jo didenybė paprastai pirmininkauja Valstybės taryboje, tačiau šiandien trečiadienis, ir mes ačiū Dievui Trianone!

Ir daug prisnigo, o Paryžius toli! su įkarščiu sušuko Marijana, priversdama sublizgėti ištikimo tarno akis. Aš tikiuosi, kad Valstybės taryba pakentės iki kito penktadienio.

Reikia tikėtis! Tačiau bet kuriuo atveju tegu madmuazelė nesijaudina. Imperatorius neleis jums čia nuobodžiauti.

Iš tikrųjų, Marijanai, trykštančiai jaunystės jėga, visa tai buvo nuostabu, beprasmiška ir skaudu, draskė širdį ir be galo jaudino vienu metu. Jos akims pamažu atsivėrė tikrasis Napoleonas. Kasdieninis gyvenimas kartu su juo atrodė tarsi nepaprastas nuotykis, netgi tuomet, kai viskas buvo daroma griežtai pagal protokolą ir etiketą. Jau pirmoji jų bendra vakarienė paveikė Marijaną kaip stulbinantis apreiškimas.

Ji ne visai gerai suprato, kodėl Konstanas, atidarydamas priešais ją valgomojo duris, sušnabždėjo:

Kai madmuazelė atsisės už stalo, tegu negaišta laiko žiūrėdama į jo didenybę, ypač jei ji yra išalkusi, kitaip ji rizikuoja pakilti nuo stalo taip nieko ir nesuvalgiusi.

Tačiau kai jie vienas priešais kitą susėdo už raudonmedžio stalo, apstatyto mėlynu porcelianu ir spindinčiu krištolu, ir Napoleonas ėmė atakuoti valgius su tokiu įkarščiu, tarsi tai būtų susijęs su angliškuoju redutu, Marijana tikrąja to žodžio prasme sustingo. Pirmiausia jis užpuolė nuostabų sūrį bri, akimirksniu prarydamas milžinišką gabalą, po to mėgstamą jo milanietišką apkepą, paskui ėmėsi migdolų kremo ir pabaigai sutriauškino viščiuko a la Marenko sparnelį. Visa tai ir dar du bokalus šamberteno jis sutvarkė per dešimtį minučių,

svaidydamas į šalis maisto trupinius ir nuograužas, nes tai buvo neišvengiama ryjant tokiu tempu. Tačiau vos tik Marijana, suakmenėjusi iš siaubo, pamatė, kaip Napoleonas griebė viščiuką rankomis, ir nusprendė, jog Prancūzijos rūmuose, kaip ir Kinijoje, sočiuosius patiekalus įprasta valgyti pabaigoje, Napoleonas nusišluostė lūpas servetėle ir numetė ją ant stalo. Jaunoji moteris buvo spėjusi paragauti tik migdolų kremo, o imperatorius jau šaukė:

- Kaip? Tu dar nebaigei? Kokia tu krapštukė! Nagi, eime greičiau, tuojau atneš kavos.

Nors Marijanai ir maudė skranduką, tačiau ji buvo priversta eiti kartu. Diuma, metrdotelis, per ilgus metus įpratęs prie gastronominės imperatoriaus akrobatikos, vos vos įstengė nuslėpti šypseną. Nepaprastai stipri ir karšta kava ugniniu kamuoliu nusirito Marijanos gerkle žemyn, tačiau už herojišką poelgį Napoleonas apdovanojo ją spindinčia šypsena.

Bravo! Aš irgi mėgstu labai karštą kavą! pasakė jis, imdamas už rankos jaunąją moterį. Dabar susirask paltą ir eikime į lauką. Negalima nepasinaudoti tokiu puikiu oru.

Savo kambary ji rado Konstaną, kuris kaip visuomet ramiai padavė jai voveraitės kailiukais apsiūtą paltą, kepuraitę ir movą iš tokio paties kailio, žieminius batelius. Visa tai buvo pasiskolinta iš kunigaikštienės Borgezė garderobo. Padėdamas jaunajai moteriai apsivilkti šiltą liemenę, Konstanas sušnabždėjo:

Aš juk madmuazelę įspėjau. Bet nesikrimskite. Kai imperatorius grįš į savo darbo kambarį, aš atnešiu jums čia ką nors sotaus, nes per pietus bus lygiai tas pat, kas ir per pusryčius, ir madmuazelei gresia pavojus mirti iš bado.

Ir visada šitaip? atsiduso Marijana, nejučia žavėdamasi Žozefina, kuri ilgus metus buvo priversta gyventi tokį gyvenimą.

Sukišusi rankas į movą ji pridūrė visiškai kitokiu tonu:

Beje, Konstanai, ką pasakytų imperatoriaus sesuo, jei sužinotų, jog aš nešioju jos drabužius?

- Ogi nieko. Jos šviesybės tai nė trupučio nejaudina. Ji turi tokią galybę suknelių, paltų ir kitokių rūbų, kad tiksliai nė nežino, kas jai priklauso. Ne veltui imperatorius praminė ją Šventąja Niekniekių Motina. Tad spręskite pati! O dabar paskubėkite. Imperatorius nemėgsta laukti.

"Iš tikrųjų, pamanė Marijana, skubėdama pas Napoleoną, ištikimas tarnas tai tikra dangaus dovana!" Ji įvertino imperatoriaus tarno suteiktą jai draugišką pagalbą. Vienas Dievas žino, į kokias keblias situacijas ji būtų įsipainiojusi, jei ne jo patarimai!

Napoleonas, užsimetęs platų apsiaustą su branderburais, dariusiais jį panašų į kvadratą, laukė jos taip nervingai žingsniuodamas spalvotomis plytelėmis, kad Marijana paklausė savęs, ar jų pasivaikščiojimas netaps kelių energingų karinių manevrų kombinacija. Tačiau pasirodžius jai, jis sustojo ir paėmė ją už parankės.

Eime, pasakė jis tyliai, tu pamatysi, kaip tai nuostabu.

Prilaikydami vienas kitą jie lėtai ėjo sniegu padengtu milžinišku parku, apgyvendintu sustingusiomis liūdnomis statulų figūromis. Jie praėjo pro užšalusius tvenkinius, ant kurių kažkada čiuožinėjo su pačiūžomis karalienė. Bronzinės jūrų dievybės ir tritonai pamažu grimzdo į užmarštį, apraizgyti gajos augmenijos. Jie atrodė lygiai tokie patys vieniši ir apleisti, kaip ir amūras d'Aselnų namo sode. Kuo labiau jie tolo nuo Trianono, tuo labiau viskas darėsi panašu į užburtą karalystę, kurioje buvo sustojęs laikas.

Marijana ir Napoleonas ilgai ėjo netardami nė žodžio, mėgaudamiesi laime būti drauge, tačiau niūrus parko, sukurto didingiausio Prancūzijos karaliaus garbei ir šlovei, nejudrumas pamažu ėmė erzinti Napoleoną. Jis sustojo šalia didžiulio ledu aptraukto baseino, kurio centre stovėjęs Apolono vežimas beviltiškai stengėsi ištrūkti iš ledo nelaisvės. Ilgos, galingais medžiais apsodintos alėjos gale ryškėjo kilnios didingo pastato linijos. Marijana nejučia suspaudė savo palydovo ranką.

Kas tai? paklausė ji tyliai, instinktyviai nujausdama, jog ten buvo mirties valdos.

Versalis, atsakė jis trumpai.

Marijana sulaikė kvėpavimą. Saulė, tarsi atsisakydama apšviesti ištuštėjusį būstą to, kuris pasiėmė ją savo emblema, pasislėpė už debesų. Gigantiški apleisti rūmai, paskendę rūke, snaudė pilkoje žiemos dienos tyloje. Negailestinga gamta pamažu griovė jo skaidrias linijas neįtikėtinai gaja ir kartu žiauria, visa naikinančia

augmenija, jau beveik prarijusia žaliąsias terasas ir apleistus sodus. Šis karališkos didybės vaiduoklis atrodė taip tragiškai, kad kai Marijana pasuko galvą į imperatorių, jos akys buvo pilnos ašarų. Tačiau Nepoleono veidas tuo momentu atrodė iškaltas iš tokio pat akmens kaip ir sodo statulos.

Aš nieko negaliu su juo padaryti! sumurmėjo jis, liūdnai žvelgdamas į grandiozinius paniekintus rūmus. Jei aš pabandysiu juos atstatyti, liaudis gali sukilti. Reikia laiko... Prancūzai nesupras...

Kaip gaila!.. Jie taip jums tiktų!

Jis dėkingai nusišypsojo ir stipriai prispaudė jos ranką prie savęs.

Aš kartais apie tai svajoju! Tačiau ateis laikas, ir aš pasistatysiu rūmus, vertus mano didybės. Jie turėtų stovėti ant Šajo kalvos. Brėžiniai jau yra. O su šiais rūmais susiję per daug liūdnų prisiminimų... prisiminimų, vis dar keliančių liaudžiai neapykantą.

Marijana patylėjo. Ji nedrįso pasakyti, kad artėjantis karalienės-kankinės giminaitės vizitas prancūzų tautai gali būti dar skaudesnis kelių šimtų darbininkų žūties Versalyje priminimas. Beje, ir pačios Marijanos prisiminimai traukė ją čia. Tuo metu, kai Versalis atrodė nepajudinamas amžiams, rūmų koplyčioje, kurios dabar nesimatė, tuokėsi Marijanos tėvai. Tačiau jaunoji moteris nė nemėgino paprašyti imperatoriaus leisti apžiūrėti tą koplyčią. Ji pernelyg bijojo vėl pajusti širdies skausmą, kuris pervėrė ją įžengus į savo apleistus namus. Ji prisiglaudė prie Napoleono ir pasiūlė grįžti atgal.

Jie ėjo tylėdami, kiekvienas nugrimzdęs į savo mintis. Iš Trianono kurjeriai jau zujo visomis kryptimis su rytiniais laiškais. Kaip tik tuo metu keitėsi sargyba, todėl rūmuose jautėsi pagyvėjimas.

Tačiau vietoj to, kad, Konstano žodžiais tariant, imperatorius grįžtų į savo kabinetą, Napoleonas nusitempė Marijaną į jos kambarį ir užrakino duris iš vidaus. Netaręs nė žodžio, jis užvaldė ją su tokiu įkarščiu ir aistra, kaip dar niekada šito nedarė. Atrodė, kad jis trokšta pasisavinti iš jaunosios draugės kūno visą jaunatvišką jėgą ir energiją, snaudusią šios būtybės gelmėje, tam, kad būtų lengviau kovoti su besiveržiančiomis iš

praeities šmėklomis. O galbūt jis norėjo atitolinti žodžiais nenusakomą nerimą, apimdavusį jį pagalvojus apie tai, jog šios jaunosios moters gyslomis tekėjo toks pat kraujas, kaip ir Karaliaus Saulės.

Po to, be jokių paaiškinimų, išskyrus ilgą bučinį ir trumpą "Iki greito...", jis dingo palikdamas ją vieną šioje tylos salelėje vidury ūžiančių rūmų, po kuriuos tarsi bitės po avilį zujo tarnai, aidėjo karinės komandos, bildėjo arklių kanopos. Tačiau kai po kelių minučių įėjo Konstanas, iškilmingai nešdamas nukrautą valgiais padėklą, Marijana jau buvo apsirengusi, susišukavusi ir netgi paklojusi lovą, baimindamasi, kad ištikimasis tarnas nepagalvotų ko nors nedora. Jai dar buvo svetimas atviras imperatoriškosios favoritės begėdiškumas.

Tačiau tai jai nė kiek nesutrukdė gyvai sutvarkyti viską, ką atnešė Konstanas. Grynas oras ir meilė sužadino ir taip neblogą jos apetitą. Baigusi valgyti ji dėkingai pažvelgė į tarną.

Dėkoju, tarė ji. Tai nuostabu, tačiau dabar aš vargiai galėsiu nuryti nors kąsnelį už pietų stalo.

Tegu madmuazelė nebūna taip užtikrinta. Paprastai pietūs paduodami šeštą valandą, tačiau jei imperatorius susimanys padirbėti ilgėliau, visa ši ceremonija gali būti atidėta trim keturiom valandom.

Bet juk pietūs atšals!

Nė kiek. Virėjai privalo išlaikyti karštą bent jau keptą viščiuką. Todėl jie kas ketvirtį valandos pamauna ant iešmo po viščiuką, kad visuomet turėtų gatavą patiekalą, jei imperatorius sumanytų sėsti pietauti.

Ir daug viščiukų iškepama tokiu būdu?

Vieną vakarą jų buvo dvidešimt trys, madmuazele, pasakė jis išdidžiai. Taigi, mes būnam pasiruošę bet kuriuo metu. Noriu pridurti, kad visi, kas būna pakviesti pietų pas imperatorių, iš anksto imasi tam tikrų atsargumo priemonių. Praėjus dešimčiai minučių paprastai nebelieka ką valgyti. Juo labiau, kad Mažasis Kapralas, tai yra imperatorius, be pertraukos kalba, tačiau sugeba paragauti visų valgių.

Staiga Marijana nusijuokė. Jai buvo be galo smagu klausytis apie mažytes Napoleono keistenybes ir kaprizus! Žinoma, tai ją

stebino, bet ne šokiravo, o greičiau linksmino. Juk ji taip jį mylėjo!

O, tai neturi jokios reikšmės, Konstanai, - pasakė ji. Kai esi su imperatorium, negalvoji apie valgį. Šis žmogus per daug nuostabus!

Platus kamerdinerio veidas staiga surimtėjo. Jis palingavo galva.

Madmuazelė taip sako tik todėl, kad ji iš tikrųjų myli imperatorių. Tačiau taip galvoja ne visi.

Nejaugi yra žmonių, nemėgstančių jo? Aš tikrai negaliu šito suprasti.

O kaip gali būti kitaip? Jis toks galingas, toks didingas, visa galva aukštesnis už kitus mirtinguosius! Tačiau jis gimė ne sosto papėdėje. Yra žmonių, kurie tūkstantį kartų labiau trokšta matyti karūnuotą kokią nors begalvę karališkąją atplaišą negu genijų, kuris juos gąsdina ir pabrėžia jų pačių niekingumą. Niekada nėra malonu jaustis žemesniu už ką nors kitą. Kai kurie reaguoja į tai pavydu, pykčiu, neapykanta. Jis niekuo negali pasikliauti: maršalai pavyduliauja jam ir didesnė jų dalis mano, kad būtų geresni valdovai, šeima vargina jį nuolatiniais priekaištais, draugai ir tie, kurie taip save vadina, tik ir tegalvoja, kaip išsukti naudos iš jo gerumo... Vieninteliai atviraširdžiai kareiviai dievina jį... Ir nelaimingoji žavingoji imperatorienė, kuri rūpinasi juo kaip vaiku, nors pati taip ir nesugebėjo padovanoti jam sūnaus.

Dabar Konstanas kalbėjo nebežiūrėdamas į Marijaną. Ji suprato, kad pirmą sykį po ilgo laiko jis atvėrė savo jausmus svetimam žmogui. Ir padarė jis tai todėl, kad pajuto, jog Marijana iš tikrųjų myli jo dievinamą šeimininką. Visiškai tyliai, kone pašnibždomis, ji tarė:

Aš viską žinau. Diurokas man sakė visa tai, aš susipažinau ir kalbėjausi su imperatoriene. O ką jūs manote apie tą, kuri atvažiuos?

Atrodė, jog atvirumo valandėlė praėjo ir Konstanas grįžo į realybę. Jis palingavo galva, paėmė padėklą ir žengė kelis žingsnius prie išėjimo, tarsi bijodamas atsakyti į Marijanos klausimą. Tačiau prie durų jis atsigręžė ir liūdnai nusišypsojo.

Ką aš manau, madmuazele? Išskyrus pagarbą, kurią privalau jai jausti, manau lygiai tą patį, ką ir Senosios Gvardijos kareivos: "Tondiū neturėjo atsisakyti savo senės! Ji atnešė jam laimę... ir mums taip pat!" Jie vadina jį Mažuoju Generolu arba "mituliu kumeliuku". Imperatorius atsakingas prieš juos už tą, kurią jie praminė Žibuokle. Aš jau sakiau jums, kad jie dievina jį. Ir tie seni palaidūnai, ragavę parako ne viename mūšyje, retai klysta. Bijau, kad ir šį sykį jie teisūs! Imperatorienė nuo Dunojaus ne tai, ko reikia!

Tą naktį, kai Marijana, visame kūne jausdama palaimingą nuovargį, buvo bepradedanti snausti, absoliučiai nuogas imperatorius lyg nudegęs iššoko iš lovos. Vikriai užsisiautė chalatą, šilkinę kepurėlę, įsispyrė į šlepetes ir, griebęs kandeliabrą, didžiuliais žingsniais pasuko į savo kabinetą. Nustebusi moteris pasikėlė ant pagalvių ir tarsi teisėta žmona paklausė:

Kur tu eini?

Dirbti! Miegok!

Vėl dirbti? O kuri valanda?

Pusė dviejų. Miegok, sakau tau.

Tik su tavim! Ateik čia.

Ji ištiesė į jį rankas, tikėdamasi, jog jos grožis paveiks nepasotinamą jo jautrumą. Jis suraukė antakius ir žengė žingsnį prie išėjimo, tačiau po minutės apsigalvojo, pastatė kandeliabrą ir grįžo į lovą. Bet vietoj to, kad pabučiuotų atkištas praviras lūpas, jis stipriai nusuko jai ausį.

Aš jau sakiau tau, kad tu esi protą atimanti sirena, mio dolce amor, tačiau nepiktnaudžiauk tuo! Aš turiu parašyti svarbią depešą grafui Narbonui, kurį siunčiu kaip pasiuntinį į Miuncheną pas Bavarijos karalių. Be to, kažkokie valkatos mano airių pulkuose Limože paskleidė padirbtus pinigus, o aš visiškai apie tai pamiršau.

- Politika, vien tik politika! pasiskundė Marijana su ašaromis akyse taip jis ją įskaudino. Tu taip retai ir trumpai būni su manimi! Tu juk pažadėjai man aštuonias dienas.

Ir tu jas turi. Jeigu tu būtum imperatorienė, matytumeisi su manimi kelias minutes per dieną... arba dar rečiau. Aš suorganizavau aplink mus tuštumą, kad galėčiau mylėti tave savo malonumui. Nekalbėk daugiau apie tai.

Aš norėčiau tau padėti. Tai yra, aš norėčiau būti tau kuo nors naudinga. Juk dabar aš tau tik pasitenkinimo įrankis, savotiška nekantraus sultono odaliska!

Jis nustojo šypsotis. Abiem rankom suėmęs Marijanos galvą, jis atsargiai privertė ją nusileisti ant pagalvės, po to pasilenkė prie jos taip arti, kad matė tik jos išplėstas akis, aplink kurias meilė buvo palikusi mėlynus pėdsakus.

Tu iš tikrųjų taip manai?

Iš visos širdies. Argi tu nežinai, kad aš priklausau tau kūnu ir siela?

Jis aistringai ją apkabino ir greitai sušnabždėjo:

Vieną sykį aš tau priminsiu šiuos žodžius! Kai man labai tavęs reikės, aš lygiai taip pat atvirai, kaip ir šiandien, pasakysiu: aš myliu tave! Tačiau šiuo metu man reikia tavo meilės, tavo buvimo šalia, tavo įstabaus balso... ir, pagaliau, kūno, kuriuo aš niekaip negaliu pasisotinti! O dabar miegok, tik nelabai stipriai. Aš greitai grįšiu ir pažadinsiu tave.

Vėliau Marijana dažnai prisimins Trianone praleistas dienas su stulbinančiomis valgymo ceremonijomis puikiame valgomajame su langais į žiemos apnuogintą mišką, su ilgais pasivaikščiojimais pėstute arba jodinėjimais ant arklių (ji pastebėjo, jog Napoleonas balne laikosi blogiau už ją), su nuoširdžiais ir atvirais pasikalbėjimais prie židinio ir, pagaliau, su nepasotinamos meilės valandomis, kurios sviesdavo juos vienas kitam į glėbį pačiu netikėčiausiu laiku ir palikdavo abu bejėgius ir virpančius tarsi išmestus bangų į krantą po laivo žūties.

Kai Napoleonas atsiduodavo sekinančiam darbui, Marijana irgi nesėdėdavo sudėjusi rankų. Jau antrą dieną imperatorius nusivedė ją į muzikos saloną ir priminė, jog ji netrukus turės pasirodyti Paryžiaus publikai. Todėl ji su nauju užsidegimu ėmėsi darbo. Galbūt dėl to, kad jautė jį esant visiškai čia pat. Ir kartais jis paslapčia įslinkdavo į saloną kelioms minutėms, norėdamas jos pasiklausyti.

Be abejo, jai teko dirbti vienai, tačiau jos mylimasis pasirodė esąs didžiulis subtiliausių muzikos paslapčių žinovas. Šis stulbinančiai visapusiškas žmogus galėjo tapti neblogesniu maestro negu pats Gosekas, o taip pat garsiu rašytoju arba nepakartojamu aktorium. Kuo ilgiau Marijana buvo su juo drauge, tuo labiau

augo jos susižavėjimas šiuo genijum. Jai beprotiškai norėjosi kada nors tapti jo verta, suvokti nepasiekiamas, paslaptingas sferas, kuriose jis vienvaldiškai karaliavo.

Napoleonas, jausdamas, kiek jam davė ši kerinti būtybė, pamažėle ėmė pasitikėti Marijana. Jis svarstė drauge su ja kai kurias problemas, galbūt antraeiles, tačiau tai buvo nepakartojama galimybė jai suvokti beribį jo darbo didingumą.

Kiekvieną rytą ji turėdavo garbės matyti patį Fušė, jos buvusį kankintoją, kuris dabar tapo vienu galantiškiausių ir draugiškiausių jos garbintojų. Jis kasdien pristatydavo imperatoriui raportą apie visus įvykius imperijoje. Napoleonas būdavo informuojamas apie tai, kas nutiko Bordo arba Anveryje, Ispanijoje arba Italijoje, Lenkijos užkampyje arba Palatine. Otranto hercogo sukurta fantastiška policijos mašina tarsi gigantiška hidra sekė viską budria akimi. Jei dvikovoje būdavo nukautas koks nors grenadierius, belaisvis anglas pabėgdavo iš Oksono kalėjimo, į Morlė atplaukdavo amerikiečių laivas su svarbiomis depešomis arba kroviniu, pasaulį išvysdavo nauja knyga arba nusižudydavo koks nors valkata, apie visa tai Napoleonas sužinodavo kitą rytą.

Marijana sužinojo, kad ševaljė de Briuslaras vis dar nesugautas, kad baronui Sen Juberui pavyko išplaukti anglų škuna, tačiau atvirai šnekant, visa tai nelabai ją domino. Vienintelės temos, kuria ji troško pasikalbėti, lyg tyčia niekas nedrįsdavo pajudinti: naujoji imperatorienė. Viskas, kas susiję su erchercogaite, buvo nutylima. Tačiau laikui bėgant grėsmingas jos šešėlis vis labiau temdė Marijanos laimę. Dienos tarsi sutrumpėjo ir ėmė bėgti be galo greitai! Kiekvieną sykį, kai Marijana pamėgindavo pakreipti pokalbį jai rūpima linkme, Napoleonas nepaprastai vikriai išsisukdavo nuo šios temos, stumdamas jaunąją moterį į neviltį. Ji suprato, kad jis nenori šnekėtis apie savo būsimą žmoną, ir bijojo įžiūrėti šiame nenore interesą, kurio jis neketino jai atskleisti. Tuo tarpu valandos, svaiginančios valandos nesulaikomai krito į nebūtį ir nebuvo galima jų sustabdyti.

Tačiau penktąją dieną Trianonas pateikė Marijanai gana nemalonų siurprizą, kuris vos nesugadino visų “atostogų” pabaigos.

Tą dieną pasivaikščiojimas buvo gana trumpas. Marijana ir imperatorius ruošėsi apžiūrėti kaimelį, kur Marija Antuanetė

kažkada domėjosi žemės ūkiu, tačiau netikėtai tirštas sniegas privertė juos grįžti iš pusiaukelės. Per kelias minutes prisnigo kone iki kelių.

Balsui nieko nėra pavojingiau kaip sušalti kojas, pareiškė Napoleonas. Aplankysime karalienės kaimelį kitą kartą. Bet vietoj to, pridūrė jis su šelmiška liepsnele mėlynose akyse, pažadu tau rytoj nuostabią dvikovą sniego gniūžtėmis!

Sniego gniūžtėmis?

Tik nesakyk, kad šis puikus užsiėmimas niekada tavęs netraukė. Argi Anglijoje niekada nebūna sniego?

Žinoma, ten sninga! juokdamasi atsakė Marijana. Tačiau, jei žaidimas gniūžtėmis puikus būdas praleisti laiką paprastam mirtingajam, tai imperatoriui...

Aš ne visuomet buvau imperatorius, carissima mia, ir gniūžtės buvo mano pirmasis ginklas. Mokydamasis Brijenoje aš sunaudojau jų nesuskaičiuojamą gausybę. Tu pamatysi, koks aš puikus šaulys!

Apkabinęs per liemenį atsilikusią Marijaną, jis nusitempė ją į rausvuosius rūmus, kuriuose jaukiai įsižiebė ugnis. Tačiau kadangi "pertraukėlei" skirtas laikas dar nebuvo pasibaigęs, jie užsidarė muzikos salone. Konstanas atnešė angliškos arbatos su uogiene, kuria jie mėgavosi tarsi "seni ištikimi sutuoktiniai" pabrėžė Napoleonas. Po to jis paprašė Marijaną atsisėsti prie didžiulės paauksuotos arfos ir ką nors sugroti.

Napoleonas dievino muziką. Ji teikė jam poilsį ir nusiraminimą, ir jis mėgo nugrimzdęs į apmąstymus klausytis jos garsų, kėlusių jo dvasią. Be to, Marijanos, sėdinčios už nuostabaus instrumento, kuriuo bėgiojo jos grakštūs pirštai, vaizdas atrodė jam kažkoks nežemiškas. Šiandien su šia akių spalvos suknele, spindinčia nuo kiekvieno kūno judesio, aukštai sukeltomis juodų plaukų sruogomis, lašo formos brangakmeniais ausyse ir ant iškilios krūtinės ji atrodė nuostabiai, tiesiog kerinčiai graži. Ir ji puikiai tai suvokė, nes grodama nesudėtingą Kerubinio pjesę galėjo matyti, kaip jos mylimojo akyse įsižiebė gerai jai pažįstama liepsnelė. Dabar, kai nuskambės paskutiniai garsai, jis atsistos ir netardamas nė žodžio išties jai rankas ir nusives į savo kambarį. Dabar... taip, ji vėl išgyvens akinančios laimės, kuria

jis taip mokėjo ją apdovanoti, minutes. O kol kas ji grimzdo į alpulingą laukimą.

Tačiau Marijanai neteko iki galo pasimėgauti laime. Jai dar nebaigus groti pasigirdo nedrąsus beldimas, durys atsidarė ir į kambarį įslinko sumišęs pažas.

Kas atsitiko? sausai metė Napoleonas. Nejaugi negalima nė minutei palikti manęs ramybėje? Man rodos, aš uždraudžiau įeiti į šį kambarį?

Aš.. aš žinau, sire, paaiškino nelaimingas berniukas, kuriam įeinant čia prireikė daugiau drąsos negu šturmuojant prūsų bastioną, tačiau atvyko kurjeris iš Madrido! Skubus kurjeris!

Kaip ir visi kurjeriai iš Madrido! kandžiai pasakė Napoleonas. Gerai, tegu įeina!

Marijana, nuo pirmųjų pažo žodžių nustojusi groti, greitai atsistojo, ketindama išeiti, tačiau Napoleonas rankos mostu jai liepė pasilikti. Ji pakluso, matydama, jog jis suerzintas netikėto sutrukdymo. Jam buvo gera jaukiai sėdėti šiame kampe prie židinio, ir jis nė kiek netroško iškeisti jį į didžiosios galerijos, vedusios į jo kabinetą, skersvėjus.

Pažas tuoj pat pradingo, tačiau po akimirkos grįžo ir atidarė duris, įleisdamas kareivį, kuris buvo toks dulkėtas ir purvinas, kad nesimatė net jo munduro spalvos. Sudaužęs užkulniais, su kepure po pažastimi, atmetęs galvą, jis sustingo vidury salono. Veidą, įrėmintą rausvos barzdelės, apstulbusi Marijana pažino iš karto, dar nepradėjus kareiviui, spoksančiam į priešais esančią pilką auksu puoštą sieną, pyškinti raporto:

Vyresnysis puskarininkis Ledriu, nepaprastasis jo šviesybės monsinjoro Dalmatijos hercogo kurjeris jūsų didenybei imperatoriui ir karaliui. Jūsų didenybės paslaugoms!

Tai iš tikrųjų buvo jis, žmogus, padaręs ją moterimi, kuriam ji buvo dėkinga už pirmąjį meilės patyrimą. Nepaisant iškankinto veido, paskutiniai du mėnesiai jo beveik nepakeitė, tačiau Marijanai vis dėlto atrodė, kad ji mato visiškai kitą žmogų. Kokiu būdu per tokį trumpą laiką Siurkufo jūreivis sugebėjo pavirsti šiuo akmeninio veido kareiviu, hercogo pasitikėjimą pelniusiu kurjeriu... Su nuostaba ji pamatė ant jo munduro visiškai naują Garbės Legiono Kryžių. Tačiau nuo to laiko, kai

atsidūrė Prancūzijoje, Marijana įprato prie panašių stebuklų, supančių Napoleoną. Tai, kas kitur atrodė beprasmiška, absurdiška arba paprasčiausiai keista, šioje nuostabioje šalyje visiems, o ypač jos valdovui, atrodė įprasta ir normalu. Per neįtikėtinai trumpą laiką kažkoks valkata jūreivis, neseniai pabėgęs iš anglų kalėjimo, pavirto karo didvyriu, šuoliuojančiu tarsi kentauras iš vieno Europos galo į kitą.

Tuo metu, kai Napoleonas vaikštinėjo sudėtomis už nugaros rankomis ir, netardamas nė žodžio, įdėmiai apžiūrinėjo mirtinai išbalusį atvykėlį, kuriame išdidumas ir pagarba kovojo su nuovargiu, neleidžiančiu jam pajudėti, Marijana nejučia savęs paklausė, kas atsitiks, kai Ledriu akys įsmigs į ją. Ji pakankamai gerai pažinojo staigų bretono būdą. Kas gali žinoti, kaip jis sureaguos, kai pamatys ją? Ar ne geriau būtų slapta išeiti ir vėliau patirti Napoleono nepasitenkinimą, nepasitenkinimą, prieš kurį ji jautėsi pakankamai saugi.

Ji tyliai atsistojo, norėdama išeiti pro šonines duris. Kaip tik tuo momentu imperatorius sustojo priešais Ledriu ir pirštu pakėlė spindėjusį ant jo krūtinės Kryžių.

Sprendžiant iš šito tu drąsuolis. Kur tu jį gavai?

Iškankintą kareivio veidą išmušė pasididžiavimo raudonis.

Prie Sjūdad Rodrigo, sire! Iš maršalo Nėjaus rankų!

Ir už ką?

Už... už niekniekį, sire!

Imperatoriaus veidą nušvietė nepaprastai šviesi šypsena. Pakėlęs ranką jis gerokai patampė jaunuolį už ausies. Kareivio akys tuojau pat prisipildė ašarų.

Aš mėgstu tokius niekniekius, pasakė jis, o taip pat kuklumą!.. Nagi, klok savo pranešimą, mano drauge!

Sužavėta šios scenos Marijana nepajudėjo iš vietos. Ko gi jai slėptis? Imperatorius nežino nieko, kas su ja atsitiko. Netgi jei Ledriu išdrįs pasakyti apie ją ką nors blogo, jis negali nieko įrodyti. Be to, nevaldomas smalsumas vertė ją geriau įsižiūrėti į šį jaunuolį, dar visai neseniai kėlusį jai baimę; tačiau Marijana iki šiol nesusigaudė, ką jam iš tikrųjų jautė. Todėl ji tyliai nusileido į savo krėslą šalia arfos.

Drebančia ranka Ledriu išsitraukė iš po munduro didžiulį užantspauduotą paketą. Jo raudonį pakeitė išblyškimas ir Marijanai

pasirodė, kad jis tuoj neteks sąmonės. Kankinio mina, su kuria jis ištiesė Napoleonui laišką, patvirtino jos nuogąstavimus. Ji nusprendė prabilti, jausdama malonumą užbėgti nelaimei už akių.

Sire, tarė ji ramiai, šis žmogus vos laikosi ant kojų. Galiu prisiekti, kad jis sužeistas.

Suskambus jos balsui, Ledriu pasuko į ją galvą. Jai buvo smagu matyti, kaip išsiplėtė buvusio jūreivio akys.

Atrodo. taip... pradėjo Napoleonas. Argi tu...

Griūvančio kūno bildesys nutraukė jo žodžius. Ledriu laikėsi ant kojų neįtikėtinų valios pastangų dėka. Tačiau Marijanos pasirodymas pribaigė jį, ir kurjeris iš Madrido neteko sąmonės prie pat Napoleono kojų.

Na štai, dabar mano dragūnai alpsta tarsi mergaitės!..

Imperatorius atsiklaupė ir atsegė kareivio mundurą, nes aukšta siaura apykaklė aiškiai trukdė kvėpuoti. Ant marškinių, virš peties, plėtėsi kraujo dėmė...

Tu teisi, pasakė jis Marijanai, šis žmogus sužeistas. Padėk man.

Ji paėmė nuo stalo krištolinį grafiną ir suvilgė vandeniu savo nosinaitę. Po to ji atsiklaupė ant kelių ir pradėjo vilgyti Ledriu smilkinius, tačiau jokių atsigavimo požymių nepasirodė.

Reikėtų kokių nors stiprinančių vaistų, pasakė ji, o taip pat gydytojo. Ar čia atsirastų truputis brendžio?

- Pas mus "brendį" vadina konjaku! suurzgė Napoleonas. O dėl gydytojo...

Jis pribėgo prie židinio ir patraukė už virvutės skambutį. Pasirodė išsigandęs pažas. Pamatęs, jog jo atsiųstas žmogus guli kniūbščias ant kilimo, berniukas sustingo.

Tuoj pat atvesk gydytoją, įsakė Napoleonas, ir du tarnus su neštuvais. Jį reikia išnešti į tarnų kambarį!

- Išnešti netekusį sąmonės sužeistąjį į tokį šaltį? - užprotestavo Marijana. Jūsų didenybė apie tai nepagalvojote?

Tu galbūt teisi, bet žinai, mano kareivių oda geležinė. Bet tiek to! Tegu jam paruošia kambarį čia. Kaip, jūs dar čia? Greičiau, nelaimingasai!

Ledriu nualpimas buvo gilus. Greičiausiai jis buvo ant išsekimo ribos. Atėjus rūmų gydytojui ir tarnams, turėjusiems pernešti jį į lovą, jis vis dar gulėjo be sąmonės.

Kol gydytojas apžiūrinėjo sužeistąjį, Marijana stebėjo Napoleoną, kuris greitai atplėšė voką ir perbėgo akimis laišką. Ji su nerimu pamatė, kaip jis suraukė antakius ir nevalingai įsitempė. Naujienos buvo ne kokios... Baigęs skaityti Napoleonas nervingai suglamžė popierių.

Netikėliai! suburbėjo jis pro dantis. Vieni netikėliai! Nejaugi mano šeimoj neatsiras nė vieno, kuris galėtų jei ne pats sugalvoti žmonišką projektą, tai bent tiksliai įgyvendinti mano!

Marijana tylėjo. Ji suprato, kad šie žodžiai adresuoti ne jai. Šią minutę Napoleonas užmiršo ją, susirūpinęs problema, kurią jam pakišo laiškas. Jis kalbėjosi pats su savimi, ir jeigu ji išdrįstų ką nors pasakyti, būtinai išgirstų ką nors grubaus. Tuo metu gydytojas atsistojo.

Sužeistąjį galima nešti į lovą, sire, pasakė jis. Aš jį kuo rūpestingiausiai prižiūrėsiu.

Gerai! Ir pasistenkite, kad jis kuo greičiau galėtų kalbėti ir girdėti. Aš norėčiau jo kai ko paklausti.

Kai tarnai kartu su gydytoju atsargiai kėlė Ledriu ant neštuvų, Marijana priėjo prie imperatoriaus, kuris laikydamas rankoje laišką aiškiai ruošėsi eiti į savo kabinetą.

Sire, paklausė ji, ar neleistumėt man pasidomėti šiuo sužeistuoju?

Tu bijai, kad jį netinkamai prižiūrės? pusiau piktai, pusiau juokaujamai paklausė Napoleonas. Gali būti tikra, kad mano medikai dirba savo darbą nepriekaištingai...

Dalykas visai kitas. Man rūpi jo padėtis... todėl, kad aš jį pažįstu.

Ir jį! Čia tai bent! Klausyk, tu panaši į Taleiraną, kuris artimai pažįsta visą Europą! Galbūt tu pasakysi man, kur susipažinai su tuo berniuku, ką tik atšuoliavusiu iš Ispanijos? Juk tu buvai Anglijoj?

Būtent ten, Anglijoje. Aš susipažinau su juo Plimuto įlankoje, Nikolos Maleruso laive audringą naktį: jis pabėgo iš pontonų. Tai buvo vienas Siurkufo jūreivių, ir mes drauge patekome pakrančių plėšikams į nelaisvę.

Napoleonas susiraukė. Šioje istorijoje jam ne viskas buvo aišku.

Aš matau, - pradėjo jis ironizuodamas, jūs seni ginklo draugai! Bet labiausiai man rūpi tai, kaip tavo draugas sugebėjo atsidurti tarp dragūnų? Jūroje mūšiai vyksta nuolatos, ir Siurkufui kaip niekad reikalingi žmonės. Turiu pridurti, kad jūreiviai dievina jį ir greičiau duotų nukirsti ranką, negu paliktų jį. Tad kodėl šitas atsidūrė sausumoje? Jis serga jūros liga?

Marijana pasigailėjo, kad prasitarė. Kandus Napoleono tonas nežadėjo nieko gero, be to, ją apėmė jausmas, kad jis nė trupučio ja netiki. Bet trauktis jau buvo vėlu. Reikia eiti iki galo.

Jis iš tikrųjų dievino Siurkufą, tačiau jis daug labiau mylėjo imperatorių, pradėjo ji atsargiai, klausdama savęs, ar nesukels audros, papasakodama epizodą iš "Auksinio kompaso", o ypač apie tai, kas įvyko laive...

Atvirai sakant, ji nesitikėjo, kad jis apipils ją krūva klausimų, todėl nutilo, stengdamasi sugalvoti savo pasakojimo tęsinį. Ji manė, kad jis sausai pasakys: "Tai nepakankamas paaiškinimas" ar ką nors panašaus.

Tačiau didžiulei jos nuostabai grasinančios raukšlės nuo imperatoriaus kaktos dingo ir jo lūpos pražydo atlaidžia šypsena.

Jie visi tokie! pasakė jis su pasitenkinimu. Gerai, širdele, eik pas savo nelaisvės draugą, aš leidžiu. Jaunasis Sen Žermenas budintis pažas tave palydės. Bet neužmiršk apie vakarienę! Iki greito pasimatymo.

Po kelių akimirkų jis dingo, leisdamas Marijanai lengviau atsikvėpti. Jaunoji moteris girdėjo jo greitai tolstančių žingsnių aidą galerijoje. Ji negalėjo sulaikyti pasitenkinimo atodūsio. Susijaudinimas dar nebuvo atslūgęs, todėl, norėdama susikaupti, ji atsisėdo ir ėmė vėduotis ant stalo gulėjusiu laikraščiu. Beje, ji visiškai neskubėjo pas Ledriu. Pirmiausia ji turėjo gerai pagalvoti, ką jam pasakyti.

Iš esmės ji niekuo nebuvo įpareigota aplankyti šį jaunuolį, su kuriuo susiję prisiminimai nebuvo itin malonūs. Jeigu ji pas jį nenueis, jis galbūt atsikvošėjęs pamanys, jog jam pasivaideno... Tačiau prisiminus jo charakterį ji atmetė šią mintį. Nors kaip tikras bretonas Ledriu buvo prietaringas, jis neturėtų ypatingai tikėti haliucinacijomis. Pagaliau, jis paklaus daktaro, ar šalia imperatoriaus stovėjusi žaliai apsirengusi moteris buvo vaiduoklis

ar realus žmogus. Ir kas gali žinoti, ar sužinojęs tiesą jis nesiryš kokiam nors beprotiškam žygiui, norėdamas ją vėl pamatyti? Tuomet Marijanai tektų aiškintis šimtą kartų smulkiau, negu šį sykį... Ne, ji pasielgė teisingai, paprašydama leidimo aplankyti sužeistąjį. Ji turėjo šansą pasikalbėti su juo ir viską paaiškinti, neįtraukdama į tai imperatoriaus.

Šitaip nusprendusi Marijana užsimetė ant pečių kašmyro šalį ir nuėjo paprašyti Sen Žermeno palydėti ją į sužeistojo kambarį.

Pažas, nuobodžiavęs galerijoje, stebėjo sargybinius, vaikštinėjusius apačioje girgždančiu sniegu iki antakių užtrauktomis meškos kailio kepurėmis. Vaikinas paslaugiai pasitiko Marijaną.

Jūs žinote, kur guli sužeistasis? paklausė jaunoji moteris. Imperatorius nori, kad aš pasidomėčiau jo sveikata. Palydėkite mane pas jį.

Tai didelė garbė man, madam! Jį paguldė viename iš mažųjų antro aukšto kambarių.

Jis buvo aiškiai sužavėtas šiuo įsakymu. Marijana vos susilaikė nenusišypsojusi, kai pamatė, kokiu dievinančiu žvilgsniu žvelgė į ją pažas. Jam galėjo būti keturiolika penkiolika metų, tačiau šio amžiaus vyrai jau moka vertinti grožį, ir Anri de Sen Žermenas akimirksniu tapo jos riteriu. Jis išdidžiai palydėjo ją laiptais, atidarė vieno iš kambarių duris, ir mandagiai praleisdamas ją į vidų, pagarbiai paklausė, ar ji nenorėtų, kad jis jos palauktų.

Ne, dėkoju. Ir tegu man niekas netrukdo.

Jūsų paslaugoms, madam!

Valdingu judesiu jis pašaukė tarnaitę, budėjusią prie lovos, ir išėjo su ja, uždarydamas paskui save duris. Marijana liko viena su sužeistuoju. Ji nesiryžo prie jo prieiti, galbūt sumišusi dėl kambary viešpatavusios tylos.

Naktis jau buvo prasidėjusi, langai buvo užtraukti egzotišku persišku raštu puoštomis užuolaidomis. Kambarį vos vos apšvietė naktinė lemputė, degusi ant staliuko prie sužeistojo galvos, ir židiny liepsnojusi ugnis.

Sužeistasis iš savo lovos negalėjo matyti į kambarį įeinančio žmogaus, todėl Marijana, manydama, kad jis miega, įėjo ant pirštų galiukų. Buvo visiškai nenuostabu, kad išvargęs nuo ilgo jojimo ir, be to, dar sužeistas žmogus, išgėręs daktaro duotų vaistų, miegojo. Tačiau Marijanos ausis pasiekę garsai privertė

ją suklusti: ji išgirdo kažką panašaus į verkiančio sriūbčiojimus. Ilgiau nedvejodama, ji priėjo prie lovos, ir naktinės lemputės šviesoje pamatė, jog Siurkufo jūreivis ir Napoleono kareivis... verkė lyg vaikas.

Tačiau išvydęs priešais save Marijaną, Žanas Ledriu tuoj pat nustojo verkti, o jo akyse vietoje nuostabos įsižiebė neapykanta.

Ko jums reikia? grubiai paklausė jis.

Norėjau sužinoti, kaip jūs jaučiatės... ir galbūt sužinoti, kokie mūsų santykiai. Ar jums neatrodo, kad atėjo laikas pripažinti, jog jūs buvote suklaidintas mano atžvilgiu... ir kad mes abu tarnavome vienam tikslui, tiktai jūs sąmoningai, o aš šito nesuvokdama?

Ji kalbėjo labai švelniai. Visų pirma todėl, kad prieš ją gulėjo išsekęs, sužeistas žmogus, o be to ji nuoširdžiai norėjo ištaisyti tą liūdną nesusipratimą, kurio priežastimi buvo šventvagiškas kerštingos Morvano meilužės Gven išsigalvojimas.

Tačiau aiškus įtarumas, su kuriuo Žanas pasitiko Marijaną, nedingo iš jo akių. Jaunuolio, mačiusio joje tiktai savo priešą, nepaveikė netgi melodingas jos balsas. Jis karčiai nusišypsojo.

Vienam tikslui? Žinant, iš kur jūs atsiradote?

Marijana gūžtelėjo pečiais ir tvirčiau įsisupo į šalį.

Kada gi pagaliau jūs suprasite mane? Ar jūs iš tikrųjų toks kvailas, kad negalite susigaudyti, kur tiesa, o kur melas? Kai mes susitikome, aš slapsčiausi nuo Anglijos policijos, o jūs bėgote iš pontonų. Aš neturėjau nieko daugiau, išskyrus savo gyvybę, ir aš pasistengiau ją išsaugoti.

Man atrodo, kad jums puikiai pavyko. Kai aš paklausiau, kas ta moteris žalia suknele šalia imperatoriaus, niekas negalėjo pasakyti tavo vardo... bet man pasakė, kad jūs esate paskutinė jo meilė, kad čia, šiuose rūmuose, jūs gyvenate su juo... ir aš verkiau tik todėl, kad jaučiuosi visiškas bejėgis išgelbėti jį nuo jūsų!

Marijana jau ne sykį buvo girdėjusi, kad bretonai pasižymi išskirtiniu užsispyrimu, tačiau ji nė neįtarė, kad šie žmonės tokie atkaklūs. Sunkiai atsidususi ji prisėdo ant lovos.

Pasikalbėkime, jei norite... jei jūs galite.

Sąmonės netekti aš tikrai nesiruošiu.

Pasistenkite taip išsilaikyti kuo ilgiau. Pratęsime nuo to, ties kuo baigėme: kai jūsų įskųsta aš patekau į kalėjimą, jūs, jei aš teisingai atsimenu, buvote įsitikinęs, kad aš esu anglų šnipė, siųsta specialiai tam, kad pražudyčiau korsarą Roberą Siurkufą? Ar tai tiesa?

Tiesa, nepatenkintu veidu prisipažino Ledriu.

Taigi mane įmetė į kalėjimą, iš kurio aš išėjau su to paties Siurkufo pagalba; jis atitinkamai įvertino jūsų vaidmenį šioje istorijoje.

- Jis išvijo mane!.. - suurzgė bretonas. Išvijo kaip nusikaltėlį, mane, vieną geriausių savo jūreivių, mylėjusių jį labiau už viską pasaulyje, išskyrus imperatorių, žinoma!

Aš suprantu, kad jums gana sunku man tai atleisti. O man iš karto atsivėrė galimybės daryti su Siurkufu viską, ką tik nori. Jūs buvote išvytas, o aš galėjau ramių ramiausiai imtis savo, kaip jūs manėte, misijos?..

Žinoma!

Dabar pasakykite man, ar žmogui , kuriuo jūs taip žavitės, atsitiko kas nors bloga? Aš daugiau nemačiau barono Siurkufo, tačiau žinau, kad šiuo metu jis yra Sen Male, ir jam niekas negresia, išskyrus jūrą... Tad kas gi, jūsų nuomone, įvyko? Aš išdaviau savo šeimininkus ir atsisakiau savo misijos? O gal jūs pagaliau pripažinsite, kad anglų šnipe aš buvau tiktai jūsų vaizduotėje?

- Geriausias atsakymas į tai jūsų buvimas šalia imperatoriaus! Siurkufas, palyginti su juo, tik smulki žuvelė! Būtų didelė klaida persekioti baroną, vietoj to, kad pasistengtumėt gauti patį svarbiausią žmogų.

Ji šūktelėjo iš pykčio, staiga apimta nevaldomo noro iki kraujo sumušti šį užsispyrusį veidą suakmenėjusiais bruožais, tačiau valios pastangų dėka jai pavyko susilaikyti ir, tarsi nieko nebūtų įvykę, prabilti aiškiai ir ramiai.

Ir kokią, jūsų manymu, aš turiu atlikti rolę? Įtikinti jį mesti imperiją, pavaldinius ir sekti paskui mane į Angliją, kur mes galėtume mylėtis? Šitaip aš galėčiau įduoti jį Anglijos vyriausybei ir jo didenybei karaliui Liudvikui XVIII, ar ne? O gal tamsią naktį aš atidarysiu pilies duris sąmokslininkų gaujai?

Arba po suknele slepiu durklą, kuriuo pasinaudosiu, kai tik pasitaikys proga...

Buvo aišku, kad Žanui Ledriu ironija buvo visiškai nesuprantamas dalykas. Tai buvo grynakraujis bretonas, užsispyręs ir neturintis absoliučiai jokios fantazijos. Jo atsakymas buvo piktas:

Nežinau. Tačiau jūs sugebėtumėt ir viena, ir kita...

... paprasčiausiai todėl, kad aš neatsiliepiau į jūsų jausmus, ramiai pabaigė Marijana. Tikriausiai jums ir į galvą negalėjo ateiti, kad ir aš sugebėsiu pamilti imperatorių, beje taip, kaip jūs niekada nesugebėsite, kad aš jam priklausysiu ne tik kūnu, bet ir siela?

Žanas Ledriu nepasakęs nė žodžio užmerkė akis, ir Marijana galėjo prisiekti, kad iš po jo blakstienų ištryško ašara.

- Bet jeigu vis dėlto tai tiesa? droviai neatlyžo ji. Tikiuosi jūs, šitaip aklai juo pasitikintis tarnas, nemanote, jog jis nepakankamai žavingas ir patrauklus, kad galėtų išvesti iš proto bet kurią moterį? Būtent tai ir įvyko su manimi. Tikite manimi ar ne, Žanai Ledriu, bet aš myliu Napoleoną, kaip niekas kitas, išskyrus galbūt imperatorienę Žozefiną, jo nemylėjo. Galiu dar pridurti, kad jei jūs galvojate, jog esu savo laimės viršūnėje, labai klystate, nes dabartinė mano laimė užnuodyta. Šios kelios dienos, praleistos čia, ateityje man nieko nežada, nes ateitis priklauso tai, kuri atvyks čia, kad taptų jo žmona. Niekam nežinoma austrė pavogs iš manęs ir iš jūsų dalį jo širdies! Jūs net neįsivaizduojate, kaip aš dėl to kenčiu!

Tarsi jam būtų buvę be galo sunku kalbėti, Ledriu tarė vos praverdamas burną:

Jūs... šitaip stipriai jį mylite?

Jis jautėsi pritrenktas. Po to, tarsi kalbėdamasis su savimi, tęsė:

Žinoma! Kitaip ir būti negali! Netgi jei jūs būtumėt paskutinė iš paskutiniųjų, negalėtumėt šito išvengti! Aš žinau, kad jis užburia moteris lygiai taip pat, kaip pavergia vyrus. Nė vienai moteriai iki šiol nepavyko būti jam neištikimai. Tad kodėl gi jūs turėtumėt būti pirmoji? Jo neįmanoma nemylėti.

- Tačiau yra žmonių, kuriems jis kelia pasišlykštėjimą ir neapykantą. Tiesa, tai vyrai...

Marijana nutilo, leisdama bretonui susigaudyti savo viduje. Subtili moteriška intuicija sakė jai, kad ji šiek tiek pasiyrė į priekį, kad atkaklus nusistatymas pamažu sklaidosi. Truputį palaukusi, ji palietė karštą bretono veidą.

Jei mes mylime... jei mes tarnaujame vienam valdovui, gal galėtume tapti draugais, Žanai Ledriu?

Draugais? Jūs ir aš? pasakė jis lėtai košdamas žodžius.

Po to su netikėtu pykčiu sviedė:

Ne! Tai neįmanoma!

Bet kodėl?

Po nedidelės pauzės įvyko sprogimas:

Todėl kad jūs tai jūs... ir tarp mūsų visuomet liks tai, ko aš negaliu pamiršti! Dievas gali paliudyti, kad aš dariau viską, kad ištrinčiau jus iš atminties! Kai aš įstojau į armiją, žinojau, kad mane išsiųs į Ispaniją, tačiau buvau laimingas, nes tai buvo toli nuo šalies, kurioje likote jūs. Tačiau jūs nepalikote manęs ramybėje... nepaisant visų nukeliautų mylių ir mūšių, nepaisant saulės ir sniego, kraujo ir siaubo, kurį man teko patirti! Jūs nė neįsivaizduojate, kas tai yra apledėję kalnai, kuriuose, rodos, nėra jokių gyvybės ženklų, kuriuose kenčiama nuo bado ir šalčio, kuriuose už kiekvienos uolos, kiekviename kaimelyje tyko mirtis... siaubinga mirtis!

Matydamas priešais save neseniai patirtas baisybes, Žanas Ledriu pamiršo, jog šalia yra Marijana. Jaunoji moteris sulaikė kvėpavimą, po to labai tyliai, kad nenutrauktų jo tragiškų prisiminimų, paklausė:

Tai buvo... taip baisu?

- Baisiau nebūna!.. Vietiniai gyventojai tikriausi laukiniai! Baisiau, negu laukiniai, nes tikruosius laukinius aš mačiau plaukiodamas jūromis; jie niekada nebūna tokie iškrypėliškai žiaurūs. O tie... tie demonai vargšus mūsų belaisvius užmušdavo tik žiauriausiu būdu nukankinę... Jie baisesni už žvėris! Ir vargas smulkiems būriams, atsilikusiems nuo armijos! Banditai, kuriems dažniausiai vadovauja šventikas, nusivilioja juos į atkampias vietas ir ten žiauriai nukankina. Pasigailėjimo nėra netgi sužeistiesiems. O mirusius kūnus demonai išniekina pačiais šlykščiausiais būdais. Mes dažnai matydavome tuos nelaiminguosius, išmėtytus palei

kelią - vieni būdavo prikalti vinimis prie medžių, kiti - ketvirčiuoti, treti pusiau apdegę, išdurtomis akimis ir išrautais nagais...

Marijana iš siaubo užsidengė veidą rankomis.

Dėl Dievo... nutilkite! sušuko ji. Nekalbėkite apie tokius dalykus.

Jos riksmas privertė jį sudrebėti. Jis pasuko galvą ir pažvelgė į ją su didele nuostaba.

Kodėl? Teko girdėti, kad salonuose kalbama, jog mes barbarai, jog mes deginame kaimus, šaudome ispanų partizanus... tačiau jeigu tu tikrai vyras, po tokių vaizdų tu negali sutramdyti savo įsiūčio. Tave užvaldo vienintelis noras priversti juos nors truputį užmokėti už tai, ką jie padarė... štai ir viskas.

Netikėtai pakeitęs toną, jis ramiai pridūrė:

Būdavo momentų, kai man atrodydavo, jog tame pragare aš baigiu išprotėti... Tačiau jūsų man vis dėlto nepavyko užmiršti. Aš netgi manau, kad... taip, kad aš su viskuo sutikdavau vardan jūsų.

Taip, tarsi tai būtų buvusi kaina, kurią reikėjo užmokėti. Staiga jis pažvelgė į Marijaną tokiomis geromis ir atviromis akimis, kad jaunoji moteris susijaudino.

Aš puikiai suprantu, kad mes iš prigimties esame tolimi, kad jūs aristokratė, tačiau tarnaujant imperatoriui tai neturi ypatingos reikšmės, nes yra galimybių panaikinti šiuos skirtumus. Galima sutikti smuklininko arba kalvio vaikų, išsikovojusių titulus, apdovanojimus ir vedusių hercogienes. Tada, išvykdamas į Ispaniją, aš pasakiau sau, kad pamiršiu jus... Tačiau iš tikrųjų aš vyliausi kuo nors tapti... kuo nors, kas galėtų bendrauti su jumis kaip lygus su lygia. Bet dabar galas... Galas viskam! Aš negaliu būti konkurentas imperatoriui! Aš netgi neturiu teisės pavydėti jam...

Tarsi nuskriaustas vaikas jis nusisuko į sieną ir užsidengė veidą rankomis. Nusiminusi Marijana dabar matė tiktai marškiniais aptrauktą liesą petį ir išsitaršiusius plaukus.

Kurį laiką ji mąstė. Naivus ir kartus prisipažinimas vargšo jaunuolio, mėginusio jos neapkęsti, tačiau dar labiau pamilusio ir vardan tos meilės iškentusio tiek kančių, privertė jos širdį skausmingai susigniaužti. Staiga ji pajuto nenumaldomą norą sykį ir visiems laikams išsiaiškinti visus nesusipratimus ir vėl pajusti tą šiltą draugiškumą, kuris juos jungė ant Bleko Fišo laivo

borto, kai jie abu buvo paprasčiausi bėgliai. Tų praleistų drauge valandų svarba Marijanai buvo netikėtas atradimas. Juo labiau ji nustebo pajutusi, jog šis netašytas, atviros širdies keistas jaunuolis buvo jai brangesnis, negu ji manė.

Pasilenkusi prie jo, ji išgirdo murmėjimą:

Aš negaliu kovoti su savo imperatoriumi, ne!.. Vienintelis dalykas, kurį galiu padaryti grįžti ten, iš kur atvykau. Iš karto, kai tik pasitaisysiu. Tikiuosi, šį kartą mane pagaliau nudės!

Marijana su ašaromis akyse uždėjo ranką ant šiurkščių plaukų ir švelniai paglostė.

- Žanai, sušnibždėjo ji, prašau jūsų, neverkite! Aš nenoriu būti jūsų skausmo priežastimi! Aš nenoriu, kad jūs būtumėt nelaimingas!

Taip, pasakė jis, glostomas jos rankos, bet jūs man niekuo negalite padėti! Tai ne jūsų kaltė, kad aš netekau dėl jūsų galvos... o jūs mylite imperatorių... Aš pats kaltas, jog man taip nesiseka.

Staiga jis atidengė veidą ir pažvelgė į Marijaną pilnomis ašarų akimis.

Ar bent tiesa tai, jog jūs jį mylite? Tai ne melas?

Tai iš tikrųjų tiesa, prisiekiu savo motinos atminimu. Tiesa ir tai, kad mes su jumis vienodai nelaimingi, taip kad jūs būsite neteisus, jeigu man pavydėsite. Bijau, kad greitai aš neteksiu teisės mylėti jį. Todėl aš noriu, kad nuo šiol mes būtume draugai: jūs ir aš.

Pasikėlęs Žanas atsisėdo lovoje ir, paėmęs Marijaną už rankos, prisitraukė ją. Vaikinas liūdnai nusišypsojo, jo pykčio neliko nė pėdsako.

Draugai? Jūs manęs gailitės, ar ne?

Ne. Tai ne gailestis. Tai kitoks, daug šiltesnis ir gilesnis jausmas. Nuo to laiko, kai mes išsiskyrėme, aš sutikau daugybę žmonių, tačiau aš netroškau tapti nė vieno iš jų drauge. Jūsų taip!.. Aš... aš manau, kad prisirišau prie jūsų.

Nepaisant visko... kas tarp mūsų įvyko?

Marijana nespėjo atsakyti. Ją nutraukė griausmingas balsas, sklidęs, rodos, iš už užuolaidų.

Aš norėčiau žinoti, kas vis dėlto tarp jūsų įvyko?

Pamatęs nežinia iš kur išdygusį Napoleoną, Žanas Ledriu suriko iš siaubo, tačiau Marijana neparodė nė mažiausio susijaudinimo. Greitai atsistojusi, ji pasitaisė ant krūtinės šalį ir sukryžiavo rankas.

Sire, -drąsiai pareiškė ji, karti mano patirtis sako, kad svetimų pokalbių klausymasis neatneša nieko gero, nes atskiros frazės užgožia tikrąją prasmę.

Po galais, madam, suriaumojo Napoleonas, jūs kaltinate mane pasiklausymu už durų?

Ji nusišypsojo ir padarė reveransą. Iš tikrųjų, taip ir buvo, tačiau reikėjo jį nuraminti, kad būtų išvengta sprogimo, kuris galėjo pakenkti sužeistajam.

Jokiu būdu, sire. Aš tik norėjau duoti suprasti, jūsų didenybe, kad jei jūsų didenybė panorės apie mano santykius su Žanu Ledriu sužinoti smulkiau, aš būsiu laiminga, galėdama tai padaryti... truputį vėliau. Būtų žiauru kamantinėti žmogų, šitaip atsidavusį savo imperatoriui ir atlaikiusį neįtikėtinus išbandymus. Aš negaliu patikėti, kad imperatorius atėjo čia tiktai dėl to.

Žinoma, ne! Tiesiog aš turiu šiam žmogui keletą klausimų...

Jo tonas buvo nepatenkintas ir nekėlė jokių abejonių dėl jo ketinimų.

Marijana pagarbiai nusilenkė, pasiuntė Žanui Ledriu šypseną su draugišku "Iki greito pasimatymo" ir išėjo iš kambario.

Grįžusi į savo apartamentus ji turėjo nedaug laiko, kad galėtų pasiruošti atremti būsimą puolimą. Šį kartą ji neišvengs griežto tardymo. Teks papasakoti viską, išskyrus, žinoma, įvykį kluone, apie kurį jokia žmogiška jėga neprivers jos kalbėti. Ne iš baimės dėl savęs ji pakankamai prisikentėjo nuo pavydo, kad ryžtųsi sąžiningai pasakyti Napoleonui, jog Žanas Ledriu buvo pirmasis jos meilužis. Jeigu ji sužadins imperatoriaus pavydą, nepasitenkinimas grius ne ant jos vienos galvos, jo pasekmes turės patirti ir vargšelis Ledriu. O be to, niekas jos neįpareigojo kam nors pasakoti apie jausmingą praeities epizodą, kurį ji stengėsi pamiršti. Užteks to... Staiga įėjo imperatorius ir nutraukė Marijanos apmąstymus.

Įtariai žvilgčiodamas į jaunąją moterį, Napoleonas sudėtomis užpakaly rankomis ėmė nervingai vaikštinėti po kambarį.

Stengdamasi išlikti rami, Marijana prisėdo ant sofutės prie židinio ir ėmė laukti, lygindama rankomis suknelės klostes. Svarbiausia neparodyti susijaudinimo! Neparodyti, jog ją pamažu apima bjauri baimė ir pykinimas, kurį jai visuomet sukelia jo pyktis!.. Štai jis sustojo ir tuojau užduos pirmąjį klausimą.

Marijanai nespėjus kaip reikiant susikaupti, Napoleonas valdingu tonu pareiškė:

Aš manau, kad dabar jūs pasiruošusi viską paaiškinti?

Oficialusis "jūs" dūrė Marijanai į širdį. Atgręžtame į ją marmuriniame veide meilės neliko nė pėdsako... beje, kaip ir pykčio, o tai ją labiausiai sujaudino. Tačiau jai vis dėlto pavyko švelniai nusišypsoti.

- Man rodos, aš jau sakiau imperatoriui, kokiomis aplinkybėmis susipažinau su Žanu Ledriu?

Taip, tačiau jūsų pasakojimas nepakankamai nušviečia gana įdomius įvykius, kurie... nutiko jums abiems. Tai štai, būtent tai mane ir domina.

O, apie tai neverta ir kalbėti. Tai liūdna istorija, istorija jaunuolio, tragiškomis ir nepaprastomis aplinkybėmis pamilusio merginą, kuri neatsiliepė į jo meilę. Iš nevilties jis patikėjo šmeižtu, esą jo mylimoji mergina buvo pavojinga jo gimtosios šalies ir visko, kas jam buvo brangu, priešė. Jo neapykanta buvo tokia didelė, kad vieną vakarą jis pranešė apie ją policijai, pavaizdavęs ją princų agente, slapta atvykusia emigrante... Štai beveik ir viskas, kas įvyko tarp manęs ir Žano Ledriu.

Aš nemėgstu tų "beveik"! Kas buvo dar?

Nieko, išskyrus tai, kad jis iškeitė meilę į neapykantą, nes Siurkūfas, žmogus, kurį jis po jūsų dievino labiau už viską, už šį įdavimą išvijo jį. Tada jis įstojo į armiją, išvyko į Ispaniją ir... visa kita jūsų didenybė žinote.

Napoleonas nusikvatojo ir iš inercijos tęsė savo žingsniavimą, nors ir ne taip nervingai.

Šia istorija, sprendžiant iš to, ką aš mačiau, sunku patikėti! Jei aš nebūčiau įėjęs, prisiekiu, jis būtų jus apkabinęs. Įdomu, kokią pasakėlę būtumėt sukūrusi man tuomet.

Įžeista niekinamai ištarto "pasakėlę", Marijana išbalusi atsistojo. Smaragdu žėrinčiose akyse aiškiai matėsi Napoleonui skirtas iššūkis.

Jūsų didenybė suklydo! sviedė ji išdidžiai. Tai ne Žanas Ledriu norėjo mane apkabinti, o aš jį!

Dramblio kaulo kaukė nepaprastai išbalo, priversdama Marijaną piktdžiugiškai pagalvoti, kad pagaliau ir ji sugebėjo suteikti jam skausmo. Ji netgi neatkreipė dėmesio į grasinantį judesį, kurį padaręs jis žengė artyn. Imperatoriaus žvilgsnis tapo nebepakeliamas. Tačiau Marijana nė nesujudėjo, geležiniams imperatoriaus pirštams sugriebus ją už kaklo.

Per Bacco! sugriaudėjo jis. Kaip tu drįsti?

O kodėl ne? Jūs norėjote sužinoti tiesą, sere, štai ji. Aš iš tikrųjų buvau pasiruošusi jį apkabinti taip, kaip apkabinami trokštantys paguodos. Aš norėjau apkabinti kaip motina savo vaiką.

Komedija!.. Kodėl gi tu norėjai jį paguosti?

- Jis siaubingai nelaimingas. Jis kenčia kaip žmogus, sutikęs tą, kurią beviltiškai myli, ir sužinojęs, jog jo mylimoji myli kitą... dar blogiau, pasirodo, jog jo mylimoji myli žmogų, kurio jis negali pradėti neapkęsti, nes tai vienintelis jo dievinamas žmogus pasaulyje! Ar jūsų didenybė drįstų teigti, jog ši nelaimė nereikalinga paguodos?

Jis darė tau vien bloga, o tu pilna užuojautos jam?

- Jis nuskriaudė mane, tai tiesa... bet aš žinau, kad jis tai padarė dėl nesusipratimo! Aš nenoriu prisiminti nieko pikto, išskyrus mūsų bendras kančias ir tai, kad Žanas Ledriu išgelbėjo man gyvybę, kai aš atsidūriau pusnuogių plėšikų rankose.

Stojo tyla. Tiesiai priešais save Marijana matė susierzinusį Napoleono veidą. Jis taip stipriai spaudė jos galvą, kad iš akių jai ištryško ašaros. Padažnėjęs jo kvėpavimas skleidė lengvą iriso aromatą.

Prisiek man, - sugriaudėjo jis, prisiek, kad Ledriu nebuvo tavo meilužis!

Štai ir atėjo ta minutė, nuo įtampos Marijana staiga visiškai nusilpo. Ji nemokėjo meluoti, o dabar ji privalėjo sumeluoti tam, kurį mylėjo labiau už viską pasaulyje. Jeigu ji neprisieks, jis negailestingai ją atstums. Po poros minučių ji paliks Trianoną, išvyta lyg nusibodusi belaisvė, nes buvo aišku, kad Napoleono širdy nebus vietos atleidimui... Netekęs kantrybės jis šiurkščiai ją papurtė.

Nagi! Prisiek!.. Prisiek arba nešdinkis!

Ne, su tuo ji negalėjo sutikti. Juk negalima reikalauti iš jos, kad ji pati išplėštų sau širdį. Mintyse paprašiusi Dievo atleidimo, ji užmerkė akis ir išstenėjo:

Prisiekiu! Jis niekada nebuvo mano meilužis.

Šito nepakanka. Prisiek ta didžiule meile, kurią tu man tariamai jauti!

Stiprus skausmas galvoje privertė ją sudejuoti.

Pasigailėkite! Man skauda!

Juo geriau! Aš noriu žinoti tiesą...

Prisiekiu, kad tarp mūsų niekuomet nieko nebuvo. Prisiekiu meile jums!

Saugokis! Jeigu tu meluoji, mūsų meilė mirs...

Aš nemeluoju! suriko ji pasimetusi. Aš myliu tiktai jus... ir niekuomet nemylėjau to vaikino... Aš jaučiu jam tik užuojautą... ir truputį prieraišumo.

Baisingieji pirštai pagaliau atsigniaužė, išlaisvindami savo auką.

Tai gerai! giliai atsidusęs tepasakė imperatorius. Atmink, kad tu prisiekei!

Prietaringoje Korsikoje priesaikai teikiama ypatinga reikšmė už jos sulaužymą, manoma, likimas žiauriai keršija. Išbandymas Marijanai pasirodė esąs pernelyg sunkus. Neprilaikoma stiprių rankų, ji bejėgiškai susmuko ant grindų, plėšoma raudos konvulsijų. Ji jautėsi visiškai sutriuškinta ką tik išgyvento siaubo ir melagingos priesaikos. Bet ji privalėjo taip pasielgti ne tik dėl Napoleono, bet ir dėl vargšelio Ledriu...

Kokią minutę Napoleonas stovėjo nejudėdamas, tarsi klausydamasis, kaip rimsta neramiai mušusi jo širdis. Ranka, kuria jis persibraukė kaktą, lengvai virpėjo. Tačiau staiga jo sąmonę pasiekė jaunosios moters rauda. Nuleidęs akis, jis pamatė Marijaną, kone išsitiesusią prie jo kojų ir raudančią taip gailiai, taip beviltiškai, kad pavydo demonas buvo priverstas atsitraukti. Jis gyvai pasilenkė, apkabino ją, kilstelėjo galvą ir nubėrė bučiniais šlapią nuo ašarų veidą.

Atleisk man... Aš esu grubus, tačiau net mintis, kad tave galėjo liesti kas nors kitas, man yra nepakeliama!.. Neverk daugiau, mio dolce amor!.. Viskas baigta! Aš tavim tikiu...

- Tai... tiesa? O! Aš privalau tikėti, kitaip aš mirsiu iš sielvarto! Aš negaliu...

Staiga nuskambėjo jo juokas, toks jaunas, toks džiaugsmingas, toks, koks kartais kildavo po pykčio priepuolio.

Tu turi teisę mirti tiktai iš meilės. Eime... Reikia visa tai užglaistyti.

Jis padėjo jai pakilti, po to, stipriai spausdamas prie savęs, pamažu nusivedė į lovą. Marijana nesąmoningai pakluso. Jis buvo teisus: tiktai meilėje jie liks tokie patys, kokie buvo iki kurjerio iš Madrido atvykimo. Giliai atsidususi, ji užmerkė akis, nugarai pajutus švelnų dygsniuotos antklodės šilką.

Vėliau, atsipeikėjus iš palaimingo sąstingio, Marijana pamatė, kad Napoleonas, atsirėmęs ant alkūnės, įdėmiai apžiūrinėja plačią mėlynę, puošusią jos sprandą. Supratusi, ką jis galvoja, ji norėjo atitraukti jo ranką, bet jis sutrukdė jai ir lūpomis prisilietė skaudamos vietos. Ji tikėjosi išgirsti atgailos žodžius, tačiau jis pasitenkino tuo, kad sušnabždėjo:

Pažadėk man, kad daugiau niekada nemėginsi pasimatyti su tuo jaunuoliu!

Kaip! Jūs baiminatės...

Nė kiek! Bet aš nenoriu, kad tu jį matytum... Yra dalykų, galingesnių už pačią didžiausią meilę.

Ji liūdnai nusišypsojo. Koks jis baisus žmogus, ir kaip sunku jį iki galo suprasti!.. Tuo metu kai pats ruošiasi iš naujo vesti, jis reikalauja iš savo mylimosios, kad ji nutrauktų santykius su vyru, kuris prasikalto tik tuo, kad myli ją. Ji jau buvo besusitaikanti su šia mintimi, kai staiga jai į galvą šovė viena idėja. Niekas negaunama veltui! Šį kartą jis bus priverstas derėtis.

Aš pažadu, pasakė ji labai švelniai, bet su viena sąlyga...

Akimirksniu suklusęs, jis truputį atsitraukė.

Sąlyga? Kokia?

- Kad jūs ištaisytumėt blogį, kurį aš nejučia padariau. Neleiskite jam grįžti į baisiąją Ispaniją, kur jis bus užmuštas. Jis nepažįsta tos šalies ir nesupranta. Pasiųskite jį pas baroną Siurkufą. Vienintelis žodis, parašytas jūsų ranka, privers korsarą atleisti jam ir priimti atgal. Jis vėl bus jūroje, gyvens mėgstamą gyvenimą

kartu su žmogumi, kuriam su tokiu džiaugsmu tarnavo. Šitaip jis daug greičiau mane užmirš!

Stojo tyla, po to Napoleonas nusišypsojo. Lėtai ir švelniai jis patraukė Marijaną už ausies.

Kartais man būna gėda dėl savęs, carissima mia, kartais aš sakau sau, jog nesu tavęs vertas. Žinoma, aš pažadu! Jis negrįš į Ispaniją.

Kai dviem valandom vėliau, negu įprasta, Marijana atsisėdo prie pietų stalo, šalia savo lėkštės rado žalią odinį futliarą su imperatoriaus herbu, kuriame gulėjo dvi plačios kaustyto aukso apyrankės, papuoštos smulkiais brangakmeniais. Kitą dieną, kai ji atsargiai pabandė gauti šiek tiek žinių apie Žaną Ledriu, sužinojo, kad auštant jis išvyko iš pilies nežinoma kryptimi.

Ji pajuto lengvą liūdesį, tačiau buvo suvaržyta pažado, o be to, tai buvo naudinga: vienintelis debesėlis, grasinęs aptemdyti suskaičiuotas laimės valandas, ištirpo. Ji galėjo ramiai mėgautis besibaigiančiomis "atostogomis". O laiko liko tiek nedaug!

Atsisveikinimo vakarą prislėgta sielvarto Marijana vis dėlto sugebėjo šypsotis. Pietums, kuriuos drauge jie valgys paskutinį sykį, ji ruošėsi ypač kruopščiai, kaip niekad stengdamasi pabrėžti savo grožį. Šviesiai rausva šilkinė suknelė apgulė jos kūną tarsi nulieta. Virš auksu siuvinėto korsažo skleidėsi krūtų ir nuogų pečių puokštė. Skaidrių kaklo linijų negadino nė vienas papuošalas. Auksinį šinjoną prilaikė sidabrinis kaspinas. Tačiau po patamsėjusiais vokais spindėjo sunkiai nulaikomos ašaros.

Valgymas pirmą sykį užsitęsė ilgiau nei buvo įprasta. Nepoleonui pačiam norėjosi sustabdyti byrančias į nebūtį jų artumo minutes. Kai pagaliau pakilo nuo stalo, jis priėjo prie Marijanos ir paėmęs ranką švelniai pabučiavo.

- Tu padainuosi man? Man vienam?

Žvilgsniu ji išreiškė sutikimą ir, atsirėmusi jo rankos, pasuko į muzikos saloną. Ten jis rūpestingai pasodino ją už paauksuoto klavesino, ir, vietoj to, kad patogiai įsitaisytų krėsle, liko stovėti už nugaros, uždėjęs rankas ant jaunosios moters pečių.

Dainuok! įsakė jis tyliai.

Kodėl šią kankinančią minutę Marijana pasirinko liūdną romansą, kuriuo Marija Antuanetė tame pačiame Trianone reiškė savo ilgesį ir slaptą meilę gražuoliui švedui?

Gražinkit draugą man, vienintelio prašau,
Jo meilė manyje tikėjimu gyva...

Jos šilto balso perteikiami meilės ir gailesčio pilni žodžiai buvo tokie graudūs ir skausmingi, kad ties paskutine gaida melodija nutrūko... Marijana nuleido galvą, tačiau rankos ant jos pečių pasidarė tvirtos ir valdingos.

Neverk! sukomandavo Napoleonas. Aš draudžiu tau verkti!

Aš... negaliu susilaikyti! Tai stipriau už mane.

Tu neturi teisės! Aš tau jau sakiau apie tai: man reikia moters, kuri prigimdytų man vaikų!.. Ir visiškai nesvarbu, ar ji bus graži, ar bjauri. Svarbiausia, kad ji man padovanotų sūnų! Aš duosiu jai tai, kas pridera jos titului, bet tu... tu būsi mano prieglobstis. Ne, neatsisuk! Nemėgink pažiūrėti į mane! Aš noriu, kad tu tikėtum manimi taip, kaip aš tikiu tavimi!.. Ji niekada negaus to, ką daviau ir duosiu tau. Tu būsi mano akys, mano ausys... mano žvaigždė, pagaliau!

Susijaudinusi Marijana užmerkė akis ir prisiglaudė prie Napoleono.

Rankos ant pečių atgijo. Jos ėmė švelniai glamonėti rausvą odą, leisdamosios prie krūtinės... Jaukiai prikūrento salono tylą drumstė tik sujaudintos Marijanos alsavimas.

Eime, puolusiu balsu pratarė Napoleonas. Mums liko vienintelė naktis!

Kitą dieną ankstų rytą iš Trianono išvyko karieta, didžiuliu greičiu vežusi Marijaną į Paryžių. Šį sykį jaunoji moteris važiavo viena, tačiau vengiant nuotykių, panašių į įvykį Sen Klu, ją lydėjo dragūnų kuopa.

Dar niekada Marijanai nebuvo taip liūdna. Stipriai įsisupusi į savo platų manto, ji nieko nematančiomis akimis žvalgėsi pro langą į slenkantį žiemos peizažą. Rytas buvo toks šaltas ir pilkas! Atrodė, jog pasaulyje nebeliko džiaugsmo.

Ji puikiai suprato, kad tarp jos ir Napoleono ne viskas baigta, priešingai, jis pasakė, kad juos jungę ryšiai nuo šiol tapo tokie tvirti, jog jų nesutraukys netgi priverstinės vedybos. Tačiau Marijanai nedavė ramybės mintis, kad jie daugiau niekuomet nebegalės taip praleisti laiko, kaip per šias aštuonias dienas. Jų meilė, laisvėje suliepsnojusi kaitria liepsna, turės

nugrimzti į pogrindį. Nes kokia stipri bebūtų aistra, jungusi juos su Napoleonu, virš jos pakibo šešėlis nepažįstamos moters, kuriai oficialiai bus suteikta teisė gyventi su imperatorium. Ir Marijana, apimta pavydo ir baimės, nejučia sudrebėdavo nuo minties apie tai, kas atsitiks, jei Marija Luiza turės nors lašelį Marijos Antuanetės žavesio ir grožio. O kas, jei ji panaši į savo gražiąją tetulę, išdidžią ir kerinčią, dėl kurios šitiek vyrų pasirinko mirtį? O jei jis ją pamils? Jis toks jautrus moteriškam žavesiui.

Marijana susirūpinusi nusišluostė ašaras, viena po kitos riedėjusias skruostais. Dabar ji norėjo kuo greičiau pamatyti Fortiunė Gamelen ir savo draugą Žolivalį. Šiuo momentu jie buvo jai vienintelė tikrovė. Jai kaip niekad reikėjo šilumos ir užuojautos. Pabandžiusi įsivaizduoti jaukų šviesų Fortiunė saloną, kuriame greitai garuos jai skirta rytinė kava, puikiai paruošta Žano, Marijana pajuto, kaip jai truputį atlyžo širdis.

Nuo Sen Klu kalvos karieta pasuko prie tilto. Už Senos vingio, pro miško medžių viršūnes jaunoji moteris pamatė kylančius iš rūko mėlynus Paryžiaus stogus, virš kurių sklandė rytinių dūmų debesėliai. Ją pirmą sykį pritrenkė neaprėpiamo miesto vaizdas. Tarsi didelis paklusnus žvėris, Paryžius tysojo prie jos kojų. Staiga ją apėmė nenumaldomas noras užkariauti šį snaudžiantį milžiną, priversti jį šaukti iš susižavėjimo stipriau, nei pamačius gatvėse jos konkurentę.

Užkariauti Paryžių, pavergti šį miestą, o po to ir visą Prancūziją , ir gigantišką imperiją, argi tai ne įkvepianti perspektyva? Ji turėtų užgožti patį didžiausią sielvartą. Po poros savaičių Marijana išeis į pirmąjį mūšį su šiuo žiauriu miestu, kurio gyvenimo ritmą ji jautė lygiai taip pat, kaip kraujo tekėjimą savo pačios gyslomis. Ji negali gaišti nė minutės viskas turi būti skirta pasiruošti mūšiui.

Apimta netikėtos skubos, ji pasilenkė ir pabeldė į langelį, už kurio sėdėjo vežikas.

Greičiau! sviedė jinai. Aš skubu!

Ant Sen Klu tilto arkliai ėmė lėkti šuoliais. Karieta su imperatoriaus herbu visu greičiu skriejo Paryžiaus gatvėmis, tarsi

tuoj pat turėtų prasidėti šturmas. Už tilto dragūnų kuopa pasuko atgal.

Tą patį vakarą sostinės sienos buvo išklijuotos tokiais skelbimais:

“Įvyks Jo Didenybės imperatoriaus Napoleono, Italijos karaliaus, Reino ir Šveicarijos konfederacijos protektoriaus ir Jos imperatoriškosios ir karališkosios Didenybės Marijos Liudvikos, Jo Didenybės imperatoriaus Pranciškaus, Bohemijos ir Vengrijos karaliaus, dukters jungtuvės”.

Tiltai į praeitį buvo sudeginti. Likimas davė savo ženklą. Tuo metu, kai Marijana kartu su Goseku repetavo ariją iš operos “Nina, arba išprotėjusi nuo meilės”, tie, kurie turėjo vykti į Vieną parlydėti nuotakos - Napoleono sesuo, Karolina Miurat, Neapolio karalienė, hercogienė Berg ir maršalas Bertjė, jau kravėsi savo daiktus.

Trečias skyrius

Laikas pasuko atgal...

Paauksuoto atlaso batelio nosimi Marijana stumtelėjo iš židinio išriedėjusį angliuką. Ji paėmė žnyples, norėdama pataisyti sugriuvusius į krūvą nuodėgulius, ir vėl susirietė į kamuolį šalia židinio stovėjusiame krėsle. Ji buvo nugrimzdusi į savo mintis. Šiandien, 1810 metų kovo 13 d., ji tapo oficialia d'Aselnų namų savininke. Namas buvo atstatytas per stulbinančiai trumpą laiką. Tokį stebuklą galėjo padaryti tik imperatorius. Ir štai ji pirmą vakarą leidžia savo namuose. Pirmą sykį po ilgo laiko Marijana liko visiškai viena.

Ji šito norėjo. Pirmo intymaus susilietimo su prisikėlusiu iš mirusiųjų namu metu Marijana nenorėjo niekam leisti atsistoti tarp jos ir namo dvasių. Rytoj durys atsivers keliems jos draugams: Arkadijui de Žolivaliui, išsinuomavusiam butą gretimame

name, Fortiunė Gamelen, su kuria Marijana norėjo kaip reikiant atšvęsti savo įkurtuves, Taleiranui, paskutines kelias savaites skyrusiam jai ypatingą dėmesį, Dorotėjai de Perigor, pažadėjusiai sukviesti pas ją geriausią visuomenės dalį, metrui Gosekui, kuris kaip ir kiekvieną rytą atvažiuos ruošti jos artėjančiam susitikimui su Paryžiaus publika, bei kitiems pažįstamiems ir nepažįstamiems žmonėms, kurie pamažu turės tapti jai artimi.

Tačiau šį vakarą ji norėjo viena įsiklausyti į namo tylą. Nė vienas pašalinis, koks jis būtų artimas, negalėjo trukdyti jai susitikti su praeitimi.

Madam Gamelen rūpestingai parinkti tarnai ateis tiktai rytoj. Madmuazelė Agata, jauna kambarinė, po aštuntos valandos užims jai skirtą kambarį, esantį šalia Marijanos miegamojo. Tarnų namelyje buvo vien jaunasis Hanibalas Grakchas Pjošas, neseniai paaukštintas vežiku. Jis gavo įsakymą netrukdyti Marijanos.

Jaunajai moteriai buvo ne taip paprasta atsikratyti savo draugų. Ypač Fortiunė buvo pasipiktinusi tuo, kad Marijana nusprendė visai nakčiai likti viena didžiuliame name.

Aš numirčiau iš baimės! tvirtai pasakė ji.

O ko gi man bijoti? atsakė Marijana. Juk čia tikrieji mano namai.

Bet prisiminkite portretą ir tuos paslaptingus žingsnius...

Reikia tikėtis, kad jis dingo, nusprendęs daugiau nebegrįžti!

Spynos buvo įdėtos naujos.

Iš tikrųjų, visos pastangos surasti paslaptingąjį svečią nuėjo perniek. Markizo d'Aselnos portretas taip ir liko nesurastas, nepaisant audringos Arkadijaus veiklos. Kartais Marijana savęs klausdavo, ar tą sykį jai nepasivaideno. Kai šalia nebūdavo Fortiunė ir Arkadijaus, ji imdavo abejoti savo atmintim. Įsisupusi į ilgą baltą kašmyro apsiaustą siaura apykakle ir plačiomis rankovėmis, Marijana apžiūrinėjo didžiulį šviesų ir jaukų kambarį, tapusį jos prieglobsčiu.

Jos žvilgsnis apžiūrinėjo šviesiai žalius sienų apmušalus, brangias lakuotas spintas, stovėjusias kampuose, mažus ryškių spalvų krėslus, didžiulę lovą, masyvią vazą, pilną žydinčių ievų, irisų ir tulpių. Marijana mėgavosi šiuo puikiu gaivos ir spalvų deriniu.

Šios gėlės buvo vienintelis pašalinis daiktas čia. Tai buvo gėlės nuo "jo"!

Rytą gėlininkas iš Sen Klu atvežė jų geroką glėbį. Dabar jų buvo pilnas visas namas. Pačios gražiausios stovėjo Marijanos miegamajame. Gėlės sudarė jai puikiausią draugiją, šimtą sykių geresnę už žmogišką, nes, norėdamas pajusti, nebūtinai turėjai į jas žiūrėti.

Marijana užsimerkė. Dienos Trianone atitolo jau keletu savaičių, tačiau ji vis dar gyveno jų žavesiu. Daug vandens nutekės, kol išnyks gailestis dėl puikiai praleisto laiko. Šį rojaus gabalėlį ji saugojo pačioje slapčiausioje savo širdies kertelėje tarsi mažą žiedelį, kvepiantį ir trapų.

Atsidususi Marijana atsistojo ir priėjo prie vieno iš langų. Pakeliui ji užkabino koja kažkokį laikraštį. Tai buvo paskutinis "Imperijos žinių" numeris, ir Marijana jau žinojo, apie ką jame buvo rašoma. Fjevė informavo prancūzus, kad šiandien, kovo 13, būsimoji jų imperatorienė, su kuria maršalas Bertjė imperatoriaus vardu atliko diplomatines jungtuves, atvyksta į Paryžių su visa savo svita. Po kelių dienų ji bus čia, po kelių dienų Marijana nebeteks teisės peržengti didžiojo Tiuilri rūmų slenksčio, rūmų, kuriuose po Trianono ji ne kartą lankėsi, kuriuose galų gale ji ėmė jaustis kaip namie.

Pabandžiusi mintyse įsivaizduoti, kaip atrodo toji Marija Liudvika, greitai įsiliesianti į imperatoriaus gyvenimą, Marijana sudrebėjo iš pykčio ir pavydo, kuris buvo ypač stiprus todėl, kad ji neturėjo nei teisės, nei galimybės jį pareikšti. Napoleonas veda vardan dinastijos pratęsimo. Jis atmesdavo viską, kas prieštaravo jo norui tapti tėvu. Tuo tarpu jo pavydas Marijanos atžvilgiu buvo aktyvus ir negęstantis, jis ne sykį tardė Marijaną, norėdamas išsiaiškinti jos tikruosius santykius su Taleiranu, o ypač su Jasonu Boforu, kurio atminimas nedavė jam ramybės. Tačiau jis neleido Marijanai atsilyginti tuo pačiu, bent jau tais klausimais, kurie buvo susiję su jo būsima žmona. Ir Marijana pamažu ėmė jausti užuojautą išsiskyrusiai Žozefinai.

Sykį sausio vidury ji drauge su Fortiunė Gamelen nutarė padaryti vizitą eksimperatorienei. Jos rado ją liūdinčią, nors ir susitaikiusią, tačiau paminėjus imperatoriaus vardą, jos akys visuomet sudrėkdavo.

Jis ruošiasi atiduoti man naują pilį, pasakė susimąsčiusi Žozefina. Evrė pilį, kad aš džiaugčiausi. Tačiau aš žinau,kodėl jis taip daro: jis nori, kad aš būčiau toli nuo Paryžiaus tuo metu, kai atvyks ta... kita!

Austrė! piktai pataisė ją Fortiunė. Prancūzai greitai priklijuos jai šitą pravardę! Jie nepamiršo Marijos Antuanetės.

- Aš žinau. Bet dabar jie jaučia sąžinės graužimą. Ir jie pasistengs išpirkti tetos Golgotą, atsilygindami giminaitei.

Marijanai Žozefina buvo ypač dėmesinga. Ji labai apsidžiaugė, sužinojusi apie jas jungusį tolimą giminystės ryšį ir motiniškai apkabino jaunąją moterį.

Aš tikiuosi, kad jūs liksite mano draugė, nors jūsų motina ir pasiaukojo dėl amžinatilsį karalienės.

Manau, kad jūs tuo neabejojate, gerbiamoji? Jūsų didenybė neturės labiau atsidavusios ir mylinčios tarnaitės už mane. Jūs galite visiškai manimi pasitikėti.

Žozefina graudžiai nusišypsojo ir paglostė Marijanos skruostą.

Tai tiesa... jūs mylite jį, jūs irgi jį mylite! Ir aš girdėjau, kad jis taip pat jus myli. Todėl prašau jus pasirūpinti juo, kol tai įmanoma... Aš nujaučiu sielvartą, nusivylimą! Kaip ta jaunoji būtybė, išauklėta Habsburgų dvasia ir neapykanta Austerlico mūšio laimėtojui, sugebės mylėti taip kaip aš žmogų, prieš šešis mėnesius užėmusį jos tėvo rūmus?

Tačiau kalbama, kad jūsų didenybė teigiamai žiūri į šias vedybas?

Iš tikrųjų sklandė gandai, kad Žozefina pati pasirūpino savo įpėdine.

Iš dviejų blogybių reikia rinktis mažesniąją. Imperijos labui austrė geriau negu rusė. Ir vardan to aš pasiruošusi visko atsisakyti. Jeigu jūs iš tikrųjų jį mylite, pasielkite lygiai taip pat.

Marijana ilgai mąstė apie šiuos žodžius. Ar ji turi teisę galvoti apie kažkokį protestą, ji, visiška naujokė, teisindamasi savo asmenine kančia, jei ši moteris sugebėjo atsisakyti ilgų meilės ir šlovės metų? Žozefina neteko sosto, vyro... Marijanos auka atrodė apgailėtina palyginus su šia, nors lygiai tiek pat skausminga jai asmeniškai... Tiesa, ateitis jai žadėjo puikią dainininkės karjerą, ir tai buvo nuostabu!

Staiga jaunoji moteris, kuri stovėjo prispaudusi kaktą prie lango stiklo, išsitiesė. Pro supusį melancholišką ūką aiškiai pasigirdo kažkieno atsargūs žingsniai, sklindantys nuo mažųjų medinių laiptų, antrą aukštą jungusių su palėpe.

Akimirksniu suklususi Marijana sulaikė kvėpavimą ir priėjo prie durų. Ji nejautė jokios baimės. Ją palaikė suvokimas, jog yra savo namuose. Ji pamanė, kad tai Grakchas Hanibalas įėjo į namus.Tačiau bet kodėl jis taip padarė? Jeigu tai būtų jis, žingsniai sklistų iš apačios, o ne iš viršaus. Ne, tai ne Grakchas. Tuomet ji pagalvojo apie paslaptingąjį svečią tą atmintiną vakarą ir apie tai, kad slaptavietė nebuvo rasta. Ar tik nežinomasis valkata negrįžo? Bet tuomet kaip ir iš kur? Jis, be abejo, negalėjo likti abatui žinomoje slaptavietėje, nes visą savaitę čia dirbę meistrai būtų jį pastebėję. Be galo tyliai ir atsargiai Marijana atidarė duris, už kurių buvo nemaža didžiųjų marmurinių laiptų aikštelė. Ji tai padarė pačiu laiku, suspėjusi pastebėti salės gilumoje išnykusią kandeliabro šviesą. Šį kartą neliko jokių abejonių: kažkas įsibrovė į namus!

Marijana apsižvalgė, akimis ieškodama kokio nors ginklo. Jei tai valkata, reikia pasiruošti gintis. Tačiau nieko tinkamo nesimatė, nes nefrito statulėlė arba japoniška vaza visiškai netiko kovai. Staiga ji kažką prisiminė ir pasuko prie brangios venecijietiškos komodos, kurią jai padovanojo Fortiunė, pareiškusi, kad šis baldas reikalingas tam, kad sukurtų "vietos koloritą". Ji ištraukė iš jos ilgą plokščią sidabru inkrustuotą raudonmedžio dėžutę. Joje buvo du koviniai pistoletai. Tai buvo viena iš daugybės Napoleono dovanų.

Tokia moteris kaip tu visuomet turi turėti ginklą, pareiškė jis. Aš žinau, kad tu jį moki valdyti. Šito tau gali kada nors prireikti. Laikas, kuriuo mes gyvename, nėra toks saugus, kad moteris savo namuose galėtų gyventi be ginklo.

Ji ryžtingai paėmė vieną iš pistoletų ir užtaisė jį. Paskui, paslėpusi ginklą chalato klostėse, vėl išėjo į aikštelę. Geltona šviesa vis dar matėsi, ji lėtai judėjo iš vienos pusės į kitą, tarsi ją nešęs žmogus būtų kažko ieškojęs. Marijana nedvejodama atsistojo ant laiptų.

Prieš išeidama iš kambario, ji nusiavė batelius. Basa žengdama plytelėmis, ji nejautė šalčio ir nekėlė jokio triukšmo. Negalima

sakyti, kad ji būtų baiminusis. Rankoje spausdama ginklą, ji atrodė kaip ir kiekvienas banditas. Ji buvo veikiau apimta tam tikros egzaltacijos, begalinio smalsumo, atsirandančio, kai ilgai mėgini įspėti paslaptį ir staiga suvoki, kaip tai padaryti. Marijana nė kiek neabejojo, kad dabar su žvake rankoje salėje vaikštinėjantis nepažįstamasis yra tas pats žmogus, kuris paėmė portretą.

Nusileidusi laiptais, ji nieko neišvydo, nes dvigubos salės durys buvo atidarytos ir matėsi tik sustingusi kandeliabro šviesa bei židinys, kuriame baigė degti malkos, atnaujintas židinys, virš kurio didžiulė geltono damo* plokštė tebebuvo tuščia, nes, Marijanos manymu, joks papuošimas negalėjo atstoti dingusio paveikslo.

Ji pamanė, kad vagis, jei tai buvo jis, apžiūrinėja salę ir, be abejo, vertina joje esančius meno kūrinius, tad atsisakė sumanymo įeiti pro paradines duris. Šalia esančio muzikos salono durys buvo pravertos. Marijanai dingtelėjo mintis, kad iš ten galės nepastebėta pamatyti naktinį lankytoją. Ji tylutėliai įsėlino į nedidelį kambarį, kvepiantį tuberozomis. Iš salės sklindanti šviesa leido praeiti neužkliudžius baldų. Ji pastebėjo ant fortepijono natas, paruoštas rytdienos repeticijai, aplenkė didelę paauksuotą arfą, nutykino iki durų, pasislėpė už aksominės užuolaidos ir žvilgtelėjo į salę... Marijana kone šūktelėjo iš nuostabos: jos viešnia buvo moteris!

Iš tos vietos, kur slėpėsi, Marijana matė tik jos nugarą, bet pilka suknelė ir išsidraikęs šinjonas neleido suklysti. Moteris buvo neaukšta, smulki, bet tiesi kaip špaga. Laikydama sunkų sidabrinį kandeliabrą, ji iš tikrųjų vaikštinėjo po didelę salę, o dabar sustojo priešais židinį. Marijana pamatė, kaip ji pakėlė savo žvakidę ir apšvietė tuščią viršutinę dalį. Pasigirdo trumpas sausas juokas, toks pasityčiojamas, kad jaunoji moteris nė kiek neabejojo, kad mato vagilę. Bet kas ši moteris ir ko jai čia reikia?

Baisi mintis šmėstelėjo galvoje. O jei nepažįstamoji priklauso Fanšon Karališkosios Lelijos gaujai, užtikusiai jos pėdsakus? Kas gali laiduoti, kad namuose nėra kitų banditų, kad Marijana tuoj

---

* Raštuotas šilkinis audinys.

neišvys velniškai besišaipančios baisios senės ir jos sėbrų: šlykščiojo Rekeno ir numirėliškojo Sugižėlio? Jai jau pasigirdo, kaip vestibiulio plytelėmis kaukši lazda.

Bet ūmai Marijana liovėsi svarstyti ir puolė pirmyn, nepaisydama blaivaus proto. Moteris pasitraukė nuo židinio ir priėjo prie užuolaidų, aiškiai ketindama padegti jas! Perbėgusi salę, Marijana atsuko pistoletą į nepažįstamąją ir ramiai paklausė:

Jums padėti?

Padegėja šūktelėjusi atsigręžė. Marijana pamatė neaiškaus amžiaus moters veidą, be jokių grožio pėdsakų, veikiau jis būtų buvęs gražus, jei ne didžiulė, viską užgožianti nosis. Sausa tamsi oda buvo aptempusi skruostikaulius. Tankūs pelenų spalvos plaukai atrodė per sunkūs mažai galvutei, o žydros akys iš baimės taip suapvalėjo, kad Marijanos būgštavimai iš karto dingo. Paslaptingoji avantiūristė buvo panaši į išsigandusią vištą. Ramiai, bet neišleisdama ginklo, Marijana priėjo prie moters, bet, didžiulei jos nuostabai, ši pasibaisėjusi atšlijo ir virpančia ranka stūmė kažką, kas ją gąsdino.

Pjerai! sumurmėjo ji. Pjerai!.. O... Dieve!

- Jums bloga? - maloniai pasiteiravo Marijana. Nagi, padėkite tą kandeliabrą, jūs padegsite namą!

Moteris pakluso. Nenuleisdama nuo Marijanos išplėstų akių, ji padėjo kandeliabrą ant kažkokio baldo, o jos ranka taip drebėjo, kad medis net skambėjo. Jos dantys tiesiog barškėjo, ir Marijana pamanė, kad kaip žmogus, turintis baisių kėslų, moteris elgiasi gana keistai. Ji suglumusi apžiūrinėjo nepažįstamąją. Ši moteris, ko gero, beprotė.

Gal malonėtumėte man pasakyti, kas jūs esate ir kodėl norėjote sukelti čia gaisrą?

Užuot atsakiusi, ši savo ruožtu paklausė, bet tokiu drebančiu balsu, kad ją buvo sunku suprasti:

Dėl... Dievo meilės! Kas esate... jūs, jūs pati?

Šio namo šeimininkė.

Nepažįstamoji gūžtelėjo pečiais, vis dar neatplėšdama akių nuo Marijanos veido.

Tai neįmanoma! Jūsų vardas?

Jums neatrodo, kad supainiojote vaidmenis? Man regis, aš turėčiau jus klausinėti. Bet mielai atsakysiu jums. Mano vardas

Marija Stela. Esu dainininkė ir po keleto dienų dainuosiu Operoje. Jūsų smalsumas patenkintas? Nejudėkite!..

Bet keistoji moteris, nekreipdama dėmesio į pistoletą, užsimerkė ir virpančia ranka perbraukė kaktą.

- Aš išsikrauscìau iš proto! - sušnabždėjo ji. - Man pasivaideno. Aš pamaniau... bet tai tik operos dainininkė.

Jos nepagarbus tonas sukėlė Marijanos pyktį.

Jūs peržengiate visas ribas! Paskutinį kartą klausiu: kas jūs ir ko čia ieškojote? Juk portretas jau pavogtas.

Niekinama šypsena nuslydo nepažįstamosios lūpomis, tokiomis blyškiomis ir siauromis, jog atrodė, kad jų visai nėra.

Iš kur žinote, kad tai padariau aš?

O daugiau nėra kam. Kur jį paslėpėte?

Tai neturi jums rūpėti. Portretas priklauso man. Jis yra šeimos suvenyras.

Štai kaip? šįkart nustebo Marijana. Kokios šeimos?!

Žinoma, mano! Niekaip nesuprantu, kodėl tai turėtų dominti italų dainininkę, bet šis namas priklauso mano šeimai. Aš pabrėžiu "priklauso", nes jūs jo ilgai neišlaikysite! Šnekama, kad savo būsimų sutuoktuvių su Marijos Antuanetės dukterėčia proga Napoleonas ketina grąžinti prisiplėštą emigrantų turtą.

Ir, be abejo, dėl to norėjote sudeginti šį namą?

Aš nenorėjau, kad būstas, kur gyveno ir kentėjo d'Aselnos, būtų besimaivančios teatro mergšės scena. O mano vardas...

Aš tuojau jums jį pasakysiu, nutraukė ją Marijana, pagaliau suvokusi, kas yra priešais ją. Jūs esate Adelaidė d'Aselna. Ir aš jums dar kai ką pasakysiu: kai aš ką tik įėjau, jūs į mane žvelgėte prietaringo siaubo apimta, nes jus apstulbino panašumas.

Galbūt, bet aš apsirikau.

Na ką gi! Žiūrėkite geriau!

Dabar Marijana pagriebė sidabrinį kandeliabrą ir pakėlė prie savo veido.

Pažiūrėkite į mano veidą, lūpas, odos spalvą. Atneškite portretą, kurį pasiėmėte, ir pastatykite šalia manęs. Jūs aiškiai pamatysite, kad aš jo duktė!

Jo duktė? Bet kaip...

- Jo duktė, sakau jums, Pjero d'Aselnos, markizo de Vilnevo ir Anos Selton duktė! Mano vardas ne Marija Stela, tai tik slapyvardis. Aš esu Marijana d'As...

Ji nespėjo ištarti. Be abejo, madmuazelei Adelaidei tą dieną įspūdžių buvo daugiau, negu ji galėjo pakelti. Lengvai atsidususi, ji be sąmonės susmuko ant grindis dengusio kilimo.

Gana sunkiai Marijana nutempė senmergę ant vienos kanapos šalia židinio. Paskui ji pavartė malkas židinyje, uždegė keletą žvakių, kad geriau matytų, ir nuėjo į virtuvę paieškoti, kuo pastiprinti pusseserę. Vakaro melancholiją tarsi vėjas būtų nupūtęs. Argi ne stebuklas sutikti tą nepaprastą Adelaidę, kuri, kaip ji manė, buvo uždaryta kažkur toli Overnėje ir imperijos policijos budriai sergima, bet, pasirodo, policija nėra tokia budri. Tiesa, ji buvo pasižadėjusi kreiptis į imperatorių ir prašyti užtarti tremtinę pusseserę, bet stebuklingos Trianono dienos padarė ją egoistę, kaip ir visus įsimylėjėlius, ir ji užmiršo tai. Vis dėlto ji tarsi šventine dovana džiaugėsi šia Aselna, pilka ir dulkina kaip voras, staiga nukritusia jai iš dangaus.

Dėdama ant padėklo vyno butelį, taures, rastas bufete, dubenėlį su paštetu ir nedidelį raguolį, ji niūniavo ariją iš "Vestalės", kurią rengėsi dainuoti. Tuo metu ji prisiminė, ką jai kalbėjo iš pradžių hercogas d'Avaris, o paskui Fušė apie tą nenuramdomą giminaitę. "Sena beprotė, sakė pirmasis, Mirabo, Lafajeto bičiulė..."

"Jūsų padėties moteriai nelabai pageidautina pažintis", pabrėžė antrasis. Iš viso to ir iš to, ką pati pastebėjo, ji padarė išvadą, kad Adelaidė iš tikrųjų yra nepaprasta būtybė, ir tai jai patiko.

Šiaip ar taip, ar ji būtų beprotė, ar pavojinga, Marijana tvirtai nusprendė prisipratinti šį išlikusį giminės medžio ūglį. Su padėklu grįžusi į salę, ji pastebėjo, kad keletas pliaukštelėjimų prieš išeinant paveikė. Madmuazelė Adelaidė atsimerkusi sėdėjo ant kanapos kraštelio ir žvalgėsi sutrikusi kaip žmogus, neseniai sutikęs vaiduoklį. Ji įtariai įsmeigė žvilgsnį į artėjančią baltą figūrą.

Jūs jau geriau jaučiatės, pussesere? paklausė Marijana dėdama padėklą ant nedidelio stalelio.

Senmergė mašinaliai nubraukė ant akių užkritusią plaukų sruogą ir ištiesė ranką prie vyno. Pilną taurę ji išgėrė lengvai, kaip įgudęs žmogus, paskui su palengvėjimu atsiduso.

Dabar taip, daug geriau! Taigi jūs jo duktė? Tiesą sakant, neturėčiau to klausti: jūs tokia panaši į jį! Tik ne akys. Pjero buvo juodos, o jūsų...

Aš paveldėjau motinos akis.

Atsainių Adelaidės veidą iškreipė pikta grimasa.

Tos anglės! Žinau!

Argi... jums nepatiko mano motina?

Aš nekenčiu anglų. Ir aš nenorėjau susipažinti su ja. Kodėl jam reikėjo išsirinkti žmoną iš mūsų amžinų priešų?

- Jis mylėjo ją, pasakė Marijana tyliai. Argi jums neatrodo, kad to pakanka?

Madmuazelė Adelaidė neatsakė, bet jos veido išraiška Marijanai bylojo daugiau negu ilgiausi aiškinimai. Marijana įspėjo negražios merginos dramą: ji slapta buvo įsimylėjusi gražuolį pusbrolį ir kartą sužinojo, kad jis yra susižavėjęs tokia puikia mergina, kad visos viltys sužlugo. Ji suprato, kodėl Adelaidė tada pasitraukė iš šeimos, kodėl ieškojo draugų tarp inteligentų, kurie skleidė didžias revoliucines idėjas. Versalio spindesys, taip tikęs jaunajai porai, žeidė šią naktinę paukštę, kurią glostė nauji vėjai, kaip kad ištroškęs keliautojas geria gaivų atsitiktinai rasto šaltinio vandenį. Bet ar ji nedalyvavo...

O ką jūs veikėte Teroro metu? staiga paklausė baisaus įtarimo apimta Marijana.

Ar tik nebus nelaiminga meilė pastūmėjusi jos į draugiją tų žmonių, kurie surengė revoliucijos skerdynes ar nejautė dėl to pasitenkinimo?.. Tačiau naiviose mėlynose akyse nešmėstelėjo joks šešėlis. Adelaidė gūžtelėjo pečiais.

Ką galėjau veikti? Pasislėpiau Overnėje. Didieji protai, tiek padarę liaudžiai, tapo Konvento priešais. Robespjero žmonėms tebuvau aristokratė, vadinasi, tinkama giljotinai. Bet aš spėjau laiku pasprukti. Mano namą, esantį Marė, atidavė Sen Antuano priemiesčio kalviui, ir šis pavertė jį arklide. Be to, žinojau, kad man nėra reikalo baimintis mūsų valstiečių iš Vilnevo, tikrai ištikimų Aselnoms. Aš ketinau ramiai nugyventi ten savo dienas, bet kai Bonapartas tapo Napoleonu Pirmuoju, panorau pažiūrėti,

kas gi iš tikrųjų yra šis žmogus, kuris paskui save velka pergalę kaip klusnų šunį. Ir grįžau gyventi į Paryžių.

Šiame name?

- Žinoma, ne. Tai buvo neįmanoma. Bet aš dažnai čia ateidavau pasvajoti apie... tuos, kurių nebėra. Taip, pavyzdžiui, viename užkaboryje radau tą puikų portretą. Matyt, jūsų tėvas jį paslėpė, nes šis pernelyg kariškas paveikslas negalėjo jūsų motinai nepriminti amžinų mūšių su Anglija. Ir aš mėgau ateiti čionai. Nors čia ir buvo tuščia, jaučiausi esanti namuose.

O kur jūs gyvenote?

Pas vieną draugę. Prieš tris mėnesius ji mirė, dėl to turėjau ieškoti kito prieglobsčio. Bet pas ją susipažinau su kai kuo, kas gyvena kaimynystėje ir mielai sutiko išnuomoti man du kambarius...

Ji nutilo, ir ūmai jos veidą nušvietė šypsena, neįtikimai jauna ir tokia šelmiška, kad Marijana kone išsižiojo. Neišvaizdi pusseserė akimirksniu pajaunėjo dvidešimčia metų!

- ... ir turiu jums prisipažinti, tęsė ji, - kad mano šeimininkė anglė! Tai ta garsioji ponia Atkins, kuri taip pat mėgino gelbėti karališkąją šeimą ir ypač nelaimingąjį mažylį karalių Liudviką XVII. Mano vardas ją sudomino, o nepaprastas jos gerumas privertė mane užmiršti jos tautybę.

Bet juk jūs lankėtės šiame name. Ne tik šiandien. Aš girdėjau, kaip leidotės iš palėpės. Manau, jūs žinote slaptavietės paslaptį.

Be abejo, žinojau. Ji buvo taip seniai įrengta! Ir aš, būdama maža, dažnai ten žaisdavau. Aselnos ne visada buvo klusnūs ir retsykiais galėdavo kai ko nepasidalyti su karaliumi... arba regentu, priklausomai nuo aplinkybių. Slaptavietės nauda nekėlė abejonių. Aš ten slėpiausi, kai jūs čia atėjote pirmą kartą su jus lydėjusiais žmonėmis. Bet nemačiau jūsų veido. Jį dengė šydas. Kaip kentėjau pagalvojusi, kad šis senas būstas, man kupinas prisiminimų, priklausys operos dainininkei!

Ji ūmai nutilo, ir jos negražus veidas smarkiai nuraudo. Marijana suprato, kodėl ji suglumo, ir nejučia sunerimo. Ši moteris, iki šiol buvusi tik neaiški būtybė, staiga jai tapo brangi. Gal dėl to, kad jų gyslomis teka tas pats kraujas, o gal dėl to, kad jos toks keistas gyvenimas, nepripažįstantis jokių įprastų

dalykų, galėjo baigtis kalėjime. Jos turi rasti bendrą kalbą. Ir Marijana nutarė iš karto liautis išsisukinėjusi.

Aš nesu operos dainininkė, pasakė ji meiliai. Dar niekada nesu dainavusi publikai, išskyrus keletą salonų. Dainininke nusprendžiau tapti tik dėl to, kad noriu turėti galimybę gyventi laisva. Po keleto dienų bus mano debiutas. Tai jus labai šokiruoja?

Adelaidė truputį susimąstė, bet veidas tebebuvo apniukęs.

Ne, pagaliau pasakė ji. Manau, kad galiu tai suprasti. Bet šnekama, kad naujoji šio namo šeimininkė yra ypač globojama imperatoriaus ir...

Aš myliu jį! griežtai nutraukė ją Marijana. Ir esu jo mylimoji. Reikia, kad jūs ir tai suprastumėte. Jei tik nebus per sunku.

Na gerai! Bent jau galima sakyti, kad jūs išklojote viską kaip yra! - pasakė Adelaidė atgavusi kvapą, kurio neteko išgirdusi Marijanos žodžius. Kad jūs mylite jį, manęs nestebina. Iki tų kvailų skyrybų aš buvau tokia pat kaip jūs. Bet negaliu dovanoti jam už tą erchercogaitę.

Jei taip reikia, aš jam atleidžiu! Jam reikia įpėdinio!

Jis galėjo turėti jį kitokiu būdu. Habsburgų kraujas nieko nevertas. Prancūzijoje reikėtų tai atsiminti. Bet tam kvailiui apsuko galvą. Kokį palikuonį jis tikisi turėti, savo puikų, gryną, jauną kilnaus korsikiečio kraują sumaišęs su tuo senu krauju, nusilpnintu giminaičių santuokų ir paveldimumo? Tai, ką jis gaus iš Marijos Liudvikos, bus paveldėta iš Žanos Beprotės ir Pilypo II. Tikrai, yra ko džiaugtis! Bet vis dėlto paaiškinkite, kaip jūs, prancūzė, turinti angliško kraujo, tapote itale?

Marijana atsiduso ir prisipylė taurę vyno. Jai reikėjo atsigauti ne tik dėl to, kad Adelaidė taip nesivaržydama apšaukė Napoleoną kvailiu.

Žinote, tai ilga istorija.

Nagi!.. atšovė senmergė ir patogiau įsitaisė. Visas laikas mano. Ir jei jūs leisite paragauti šio pašteto... Aš nuolat alkana! džiugiai pridūrė ji. Ir dievinu istorijas!

Tarsi visą amžių būtų buvusios pažįstamos, moterys susėdo prie staliuko ir ėmė vakarieniauti, o kartu Marijana pasakojo savo istoriją. Imperatoriaus favoritė dar niekada nesijautė taip

lengvai ir laisvai. Dabar ji skubėjo viską išpasakoti tai keistai senmergei, kurios šelmiškos mėlynos akys žvelgė į ją su neapsimestine simpatija. Žodžiai patys liejosi. Jai atrodė, kad pasakodama Adelaidei viską, ką buvo išgyvenusi, ji pasakoja ir šiame sename name gyvenančioms dvasioms. Tai visai Aselnų praeičiai ji atlieka išpažintį, kartu jausdama, kad visas susikaupęs kartėlis ir pyktis atlėgsta, kaip liga išeina išgėrus vaistų. Marijana tik būgštavo, kad Adelaidė nepalaikytų jos beprote. Tačiau senmergei atrodė kitaip. Kai Marijana baigė pasakoti, ji tik patapšnojo ant stalo padėtą savo jaunos pusseserės ranką ir atsiduso.

O aš dar maniau, kad mano gyvenimas buvo įdomus! Jei jūs ir toliau taip gyvensite, mano brangusis vaike, tai nežinau, kur nueisite! Bet kaip įdomu bus eiti paskui jus.

Beveik baugščiai Marijana pakėlė į ją akis ir paklausė:

Jūs nesipiktinate? Nesmerkiate manęs? Bijau, kad nelabai branginau savo garbę!

Jūs negalėjote elgtis kitaip! Beje, iš tikrųjų nukentėjo ledi Kranmer garbė. O Marijana d'Aselna paisė savo širdies šauksmo. Juk jūs nenorite, kad aš apgailėčiau anglės garbę? O ypač jos niaurųjį vyrą?

Ji atsistojo ir nukrėtė nuo suknelės prilipusius trupinius. Paskui, mąsliai žvelgdama į jaunąją moterį, paklausė:

Tas amerikietis... jūs esat tikra, kad nemylite jo?

Kokia nesąmonė toptelėjo Adelaidei? Kodėl ji taip kvailai paklausė? Nejaugi ji nesuprato, ką sakė Marijana, o gal ji visai kitaip įsivaizduoja Jasoną? Minutėlę jaukiame salone iškilo jūreivio paveikslas, dvelktelėjo šėlstančiu vandenynu, bet Marijana nuvijo tai šalin.

Mylėti jį? Argi aš galėčiau? Dabar jam jaučiu draugiškumą, palankumą, net dėkingumą, bet juk sakiau jums, ką myliu.

Žinoma žinoma! Kai ilgai žiūri į saulę, paskui nieko nematai, net savyje!.. Nežinau, ar jūs tai suvokėte, bet man sukūrėte nepaprastai patrauklaus žmogaus portretą. Ir jei būčiau jūsų vietoje...

Na ir kas?

Na ir kas? Manau, sumokėčiau jūsų bukagalvio vyro kortų skolą! Tik dėl to, kad pajusčiau jo artumą! Jis turi mokėti

mylėti, tas jūros vertintojas, ir jis, be abejo, beprotiškai myli jus!

Staiga ji prapliupo juoktis, pamačiusi sutrikusį Marijanos veidą, ši klausė savęs, ar tik nebus prastai nugirdusi, ir sušuko:

Nežiūrėkite į mane taip! Galima prisiekti, kad jūs pamatėte velnią! Tad žinokite, mano gražuole: aš visai nesu ta senmergė, kokią mane įsivaizduojate... kadaise būta daug gero, patikėkite! Jei ne revoliucija, būčiau buvusi viena labai kilmingo vienuolyno kanonisė, bet tikriausiai būčiau mirusi iš nuobodulio! Jos dėka suvokiau, kad dorybingumas nėra tas žavus dalykas, kaip įprasta manyti, ir turiu keletą malonių prisiminimų, kuriuos papasakosiu laisvu laiku, kai geriau pažinsime viena kitą. Įsidėmėkite viena: mūsų šeimos narių kraujas visada buvo karštas. Ir jūs nesate išimtis!.. O dabar linkiu jums labos nakties!

Virš galvos sugriaudėjęs perkūnas nebūtų labiau apstulbinęs Marijanos. Ji suvokė, kad perprato tik dalį tiesos apie Adelaidę ir kad viską reikia pradėti iš pradžių. Pakako užsiminti apie Boforą, ir jis įsitvirtino Marijanos sąmonėje, bet ji atkakliai stengėsi to atsikratyti. Tiesą sakant, kodėl?.. Keistos abejonės apniko Marijaną. Ar ji galėtų pamilti amerikietį? Žinoma, ji dar buvo pernelyg jauna ir dar daug ką turėjo sužinoti.. Bet kai panelė d'Aselna tvirtu žingsniu pasuko link laiptų, vedančių į virtuvę, ji sulaikė ją:

Palaukite... kur jūs einat?

- Į rūsį, mano vaike. Užmiršau jums pasakyti, kad jis susisiekia su ponios Atkins namo rūsiu. Tai sužinojau visai neseniai, bet supratau, kaip naudinga, kai jūs pakeitėte užraktus! Labos nakties!

Ji vėl pasisuko eiti, bet Marijana sustabdė ją šūktelėjusi:

Pussesere!

Tai tebuvo vienas žodis, bet jame glūdėjo visas pasaulis. Merginai pasirodė, kad Adelaidė kažkuo panaši į tetą Elisę, ir ji šūktelėjo pajutusi, kaip trūksta šeimos šilumos. Adelaidė, tarsi jai kas būtų smogęs, staigiai sustojo ant slenksčio ir lėtai atsigręžė. Jos veide atsispindėjo didžiulė įtampa.

Na?

Kodėl... kodėl jūs turite gyventi pas pažįstamą, kai yra šis namas, mūsų namas... man toks didelis? Man taip... reikia, kad

jūs būtumėte šalia! Paprašysiu, kad imperatorius dovanotų jums ir galėsime...

Ji pajuto, kad nebegali ištarti nė žodžio. Tapo tylu. Mėlynų ir žalių akių žvilgsniai susikirto, jie buvo išraiškingesni už žodžius. Gal pasivaideno, o gal iš tikrųjų ant senmergės blakstienų sužvilgo ašara? Ji išsitraukė nosinaitę ir energingai išsišnypštė.

O juk tikrai, kodėl gi man nepersikrausčius? sumurmėjo ji. Virš šio židinio vis dar nieko nėra, ir tai labai liūdina!

Pasitvarkiusi išsipešiojusį šinjoną, matyt apsimestinai, kad galėtų susitvardyti, madmuazelė Adelaidė tvirtai nužingsniavo rūsio link.

Likusi viena, Marijana triumfuodama apsižvalgė. Jai pasirodė, kad namas staiga tikrai atgijo, kad jo sienos kupinos gyvybės. Viskas grįžo į pirmykštę padėtį. Namas atgavo savo sielą, o Marijana židinį.

Po šešių dienų, kovo 19-ąją, visos gatvės prie Feido teatro buvo pilnos karietų ir po aukštais senoviniais skliautais plūdo nepaprastai elegantiška minia: moterys, apsisiautusios brangiais kailiais, iš po kurių tai šen, tai ten žybčiojo brangenybės, ant galvų gėlės, plunksnos ir deimantai, vyrai plačiais apsiaustais, slėpusiais puošnius mundurus arba ordinais nusagstytus juodus frakus. Nors jau keletą dienų Paryžiuje be paliovos pliaupė lietus, visi, kurie to buvo verti laipsniu ar turtais, skubėjo prie garsiojo teatro durų.

Feido teatras buvo neseniai pasirinktas, daugiausia dėl salės, didesnės už Operos arba Lua gatvės teatro sales. Be to, paaiškėjo, kad italų dainininkė geriau jaučiasi tokioje scenoje, kuri iš tradicijos išliko Italų komedijoje ir Komiškojoje operoje, o ne Operos scenoje, kur spektaklyje svarbiausia būdavo baleto numeriai. Šokėjai ir šokėjos nelabai būdavo patenkinti, jei dar prieš juos kas nors eidavo į sceną, tuo tarpu Feido teatras iš tikrųjų buvo belkanto šventovė. Operos teatro direktorius Pikaras, nors ir apgailestavo netekęs pasakiškų pinigų, guodėsi tuo, kad išvengė aibės nemalonumų, kuriuos būtų patyręs iš šokių "dievo" Ogiusto Vestri, su amžiumi nesikeitusio į gera ir despotiškai viešpatavusio teatre, nes laikė jį savo tėvonija.

Feido draugijos nariai, tokie kaip garsioji Diugazon, gražuolė Fili arba madam de Sent Oben, drauge su vyriškąja dalimi

šauniuoju Elvijumi ir jo bičiuliais Gavodanu, Martenu, Soljė ir Šenaru, buvo labai dėmesingi imperatoriaus nurodymams ir pareiškė, kad jie su džiaugsmu sutiks dainininkę Mariją Stelą, apie kurią garsas, sukurtas sumanios Fušė reklamos, pasklido pirmiau negu ji pasirodė scenoje.

Tinkamai nuteikti, keturi Paryžiaus dievaičiai: "Monitor", "Imperijos žinios", "Gazet de Frans" ir "Kotidjen" išspausdino naująją belkanto žvaigždę liaupsinančius straipsnius, nors dar niekas nebuvo jos matęs. Tuo metu Paryžiaus gatvėse atsirado daugybė afišų, skelbusių apie didžiulį koncertą Feido teatre, kuriame "... pirmą kartą Prancūzijoje dainuos garsi Venecijos žvaigždė sinjorina Marija Stela, auksinis pusiasalio balsas". Dabar Paryžiuje apie mįslingąją dainininkę buvo kalbama tiek pat, kiek ir apie naująją imperatorienę, kuri iš lėto artėjo prie Prancūzijos. Salonų liežuvautojai padarė visa kita. Vieni kitiems tyliai pasakodavo, kad imperatorius yra beprotiškai įsimylėjęs gražuolę Mariją, kad ji slapta gyvena mažame kambarėlyje Tiuilri, kad jis švaisto dėl jos aibę pinigų ir apiberia ją brangenybėmis. Dėl jos beveik užmiršo apie pasirengimą prašmatnioms vestuvėms: darbininkai, rengę ceremonijai kvadratinę Tiuilri salę, siuvėjos, nėrėjos ir iškilmingos rikiuotės repeticijomis užsiėmusi kariuomenė. Ir net dailidės, statę laikiną triumfo arką iš medžio ir audinio, nors ilgainiui turėjo pastatyti tikrą, streikavo kas penkias minutes ir reikalavo didesnio atlyginimo.

Visas tas šurmulys ir linksmino, ir gąsdino Marijaną. Ji puikiai suprato, kad tą vakarą, kai dainuos, viso Paryžiaus akys bus įsmeigtos į ją, negailestingai tyrinės jos figūrą ir tualetą, ir menkiausias balso falšas jai gali būti pragaištingas. Dėl to ji dirbo iki visiško išsekimo, ir tai net kėlė jos draugų nerimą.

Jeigu jūs nusialinsite, pasakė jai Dorotėja de Perigor, kasdien užeidavusi į Lilio gatvę padrąsinti draugės, pirmadienį būsite tokia silpna, kad vakare nepakelsite įtampos ir jaudulio.

Kas nori toli važiuoti, rūpestingai elgiasi su savo arkliu, pamokomai kartojo jai pusseserė Adelaidė, motiniškai globojusi ją, o Napoleonas kas rytą atsiųsdavo Korvisarą, savo rūmų gydytoją, kuris tikrindavo jos sveikatą. Imperatorius liepė ir pačiai madmuazelei Marijai Stelai rūpintis savimi.

Tačiau Marijana, iš baimės netekusi galvos, nenorėjo nieko girdėti. Gosekas pats turėjo jai pareikšti, jog draudžia repetuoti ilgiau kaip vieną valandą per dieną ir paveda Arkadijui de Žolivaliui visą kitą laiką laikyti pianiną užrakintą, kad ji pagaliau sutiktų bent kiek pailsėti. Kad jai nekiltų pagundos, taip pat reikėjo užrakinti arfą palėpėje ir gitarą spintoje.

Aš numirsiu, sušuko ji, arba turėsiu pasisekimą!

Jei ir toliau taip bus, jūs to net nesuspėsite, atsakė jai Fortiunė Gamelen, kuri nuolat vertė Marijaną ryti paslaptingus Antilų antpilus, turėjusius sustiprinti jos kūną ir dvasią, ir kasdien grūmėsi su Adelaide, piršusia gogelmogelį. - Jūs mirsite anksčiau!

D'Aselnų namas, prieš keletą savaičių buvęs toks tylus, virto savotišku forumu, kur kiekvienas reiškė savo nuomonę ir davė patarimus ir kur kasdien ateidavo baltinių siuvėjos, batsiuviai, kailininkai, modistės ir prekiautojai papuošalais. Nuolat aidėjo skardus viską tvarkiusio siuvėjo Lerua balsas. Didysis žmogus tris naktis nemiegojo, kad Marijanai paruoštų tinkamą tualetą, ir retsykiais vaikštinėjo po kambarius lyg nieko nematydamas, o trys kunigaikštienės, penkios hercogienės ir pustuzinis maršalų manė, jog mirs iš baimės... Likus penkiolikai dienų iki imperatoriaus vestuvių, Lerua rūpinosi vien gražuole dainininke!

Tas vakaras bus mano triumfas arba jis neįvyks, kartojo jis vyniodamas kilometrus tiulio, atlaso, brokato ir auksinio apvado, didžiai stulbindamas laikraščių rašeivas, savo straipsniuose skelbusius, kad prieš Marijos Stelos tualetą nublanks pasakiškai turtingų Golkondos sultonų moterų apranga.

Buvo šnekama, kad ji pasirodys išsipuošusi deimantais, kad užsidėsianti net Lenkijos brangenybes, kad imperatorius įsakęs įdėti "Regentą" didžiausią deimantą į koljė, kurį visiems demonstruosianti, kad jis leidęs jai užsidėti diademą kaip princesei, ir aibę kitokių nesąmonių, ir apie visas tai paryžiečiai kalbėjo nė kiek neabejodami, todėl sunerimęs Austrijos pasiuntinys slapta apsilankė pas Fušė, norėdamas sužinoti, kuo tikrai galima tikėti.

Tuo metu Operos artistai iš apmaudo verkė prie savo direktoriaus Pikaro durų, šis užsirakino savo kabinete, o Feido teatro trupė džiūgavo tarsi nugalėtoja. Kiekvieno, įtraukto į šį įvykį, net prasčiausios choristės, savimeilė buvo labai paglostyta, ir jie visi savo akyse tapo gerokai reikšmingesni.

Paskutinėmis dienomis Marijana, lydima Goseko ir Arkadijaus, kuris labai rimtai žiūrėjo į impresarijaus pareigas, keletą kartų buvo atėjusi repetuoti scenoje ir susipažino su Žanu Elvijumi, madingu tenoru, turėjusiu pirmojoje dalyje pritarti jai. Jaunajai moteriai trūko laiko išmokti visą operą ir dainuoti ansamblyje, todėl buvo nutarta, kad pirmojoje dalyje ji atliks sceną iš Spontinio "Vestalės", vieno mėgstamiausių Napoleono kūrinių, nes jis labai vertino viską, kas susiję su Roma. Pakėlus uždangą, iš karto bus padainuotas Julijos ir Licinijaus duetas, paskui Marijana viena dainuos Zetulbos ariją iš "Bagdado kalifo", o tada bus ilga ištrauka iš Kerubinio "Pigmaliono". Visa antroji dalis buvo skirta Marijanai. Ji dainuos įvairias Mocarto arijas dabar buvo madinga viskas, kas austriška.

Ir jaunajai moteriai viskas puikiai klostėsi. Ją labai draugiškai sutiko nauji draugai, o ypač galantiškas buvo Elvijus. Nors ir daug pergalių turėjo, bet negalėjo atsispirti naujokės žavesiui. Jis padarė viską, kad ji tvirtai jaustųsi erdvioje scenoje, kurios dydis įvarė jai siaubo, kai pirmą kartą į ją įžengė.

Kai tik užsidegs rampos šviesos, aiškino jis, rodydamas įspūdingą kinketų su reflektoriais eilę, - jūs jau nieko nebematysite salėje. Be to, iš pradžių scenoje būsite ne viena, o su manimi.

Kad ji greičiau priprastų prie teatro, jis apvedžiojo ją visur nuo rūsių iki stogo, parodė dekoracijas, ložes, XVIII amžiaus stiliaus salę rausvas aksomas, paauksuota bronza, sietynai balkonuose ir didžiulė spindinčio krištolo liustra. Didelė imperatoriaus ložė buvo pačiame centre, ir Marijana nusprendė, kad per visą koncertą žiūrės tik į ją.

Ji sau pasižadėjo tą lemtingąjį vakarą, nuo kurio priklausė jos gyvenimas, būti rami. Beveik visą dieną ji praleido savo prieblandoje skendinčiame kambaryje, Adelaidės globojama. Ši jau buvo paėmusi į savo rankas namų reikalus ir tą sunkią dieną ruošė Marijanai lengvą maistą. Niekas, išskyrus Fortiunė Gamelen, kuri buvo laukimo nukamuota beveik taip pat kaip ir Marijana, neturėjo teisės prisiartinti prie jaunosios moters. O iš Tiuilri buvo gauti trys ar keturi švelnūs ir drąsinantys laiškeliai.

Nepaisant to, nepaisant draugų rūpestingumo, važiuojant į teatrą Marijanos rankos sušalo kaip ledas ir perdžiūvo gerklė. Ji virpėjo kaip lapas vėjuje, nors vilkėjo Napoleono dovanotus

puikius sabalų kailinius, nors jos kambarinė Agata visą karietą buvo prikrovusi šildyklių. Ji dar niekuomet taip nesinervino.

Aš negaliu, nuolat kartojo ji Arkadijui, kuris vilkėjo juodą fraką ir buvo išbalęs kaip ir ji, aš jokiu būdu negalėsiu... Aš per daug bijau!

Tai paprastas jaudulys prieš išeinant į sceną, atsakė jis, demonstruodamas ramybę, kurios nė kvapo nebuvo. Visi didieji artistai jį patiria. Ypač pirmą kartą eidami į sceną. Tai praeis!

Prie Marijanos persirengimo kambario laukė Elvijus su didžiule raudonų rožių puokšte rankoje. Jis ištiesė ją nusilenkdamas ir meilikaujamai šypsodamasis.

- Jūs pati nuostabiausia! pareiškė jis savo skardžiu balsu. Šiandien tapsite garsenybe ir mes galbūt tapsime draugais visam gyvenimui, jei to panorėsite...

Aš jau esu jūsų draugė, pasakė ji tiesdama ranką dainininkui. Dėkoju jums už paramą. Jos man labai reikia.

Šis šviesiaplaukis gražuolis, ir keturiasdešimtmetis išlikęs lieknas, turėjo įprotį įkyriai apžiūrinėti ją, ypač jos dekoltė, bet jis buvo simpatiškas ir nuoširdžiai stengėsi jai padėti. Marijana jau buvo pripratusi prie tos aplinkos savitumų, nors ji smarkiai skyrėsi nuo jos ankstesnės aplinkos. Ji norėjo čia ne šiaip užimti vietą, bet viešpatauti.

Jai skirtas persirengimo kambarys virto sodu tiek gėlių čia prinešė! Atrodė, kad visame Paryžiuje nebeliko nė vienos rožės, nė vieno gvazdiko, nė vienos tulpės taip stengėsi jos draugai. Čia buvo didžiulės puokštės, atsiųstos Taleirano, Fortiunė ir jos bičiulio bankininko Uvraro, Fušė, Diuroko ir daugelio kitų. Buvo ir mažutė droviojo pono Ferkoko puokštelė, ir visas glėbys našlaičių, atsiųstas Napoleono, o viduryje buvo kita puokštė deimantų ir laiškelis, padvigubinantis jos vertę: “Aš myliu tave, čia ir pasirašau: Napoleonas”.

Viskas bus gerai, šnabždėjo jai Arkadijus. Argi galima bijoti, kai visi jus taip myli? Pagalvokite, kad “jis” bus ten. Eime, pažiūrėsime.

Kol Agata tvarkėsi persirengimo kambaryje ir skynėsi kelią per gėles, Arkadijus paėmė Marijaną už rankos ir nusivedė už scenos. Choristės, scenos mašinistai, apšvietėjai ir kiti susijaudinę lakstė pirmyn atgal ir dirbo paskutinius darbus. Orkestro duobėje

muzikantai derino instrumentus, o tuo metu viena po kitos žiebėsi rampos šviesos. Už didžiulės aksomo sienos girdėjosi salės šurmulys.

Žiūrėkite! ištarė Arkadijus, vos vos praskleidęs klostes.

Nuo gausybės didžiosios liustros šviestuvų teatras tiesiog švytėjo. Visi užsienio šalių pasiuntiniai buvo ten, visi imperijos patarėjai, vilkintys beveik fantastiškus Napoleono įvestus kostiumus. Marijanos širdis smarkiai plakė žiūrint į ponią de Taleiran, sėdinčią ložėje su keletu draugų, Taleiranas su poniomis sėdėjo kitoje, o trečioje ji išvydo siaurą Dorotėjos veidą. Princas Eugenijus taip pat buvo čia, ir karalienė Hortenzija, jo sesuo. Arkadijus pusbalsiu vardijo atvykusiuosius: senasis kunigaikštis Kurakinas, kancleris Kambaserė, gražuolė ponia Rekamjė sidabriška gazine suknele, Fortiunė Gamelen, žinoma, spindinti ir ryški kaip rojaus paukštelis, ir šalia jos sukčius Uvraras. Vienoje iš šoninių ložių sėdėjo Adelaidė d'Aselna, nuostabi su violetine suknele ir balto atlaso tiurbanu, kuriuos jai padovanojo Marijana. Neregėtu lornetu senmergė viską apžiūrinėjo. Šiandien ne tik jos šlovės, bet ir grįžimo į Paryžiaus gyvenimą diena. Abejingas liokajus saugojo jos ložės duris. Čia ji viešpatavo išdidžiai vieniša, tuo tarpu visos gretimos ložės buvo perpildytos.

Čia visa imperija... arba beveik visa, atsiduso Arkadijus. Aišku, kad imperatorius turi atvykti... Dar truputis, ir visi šie žmonės bus jus įsimylėję!

Tačiau jaunosios moters žvilgsnis buvo prikaustytas prie didžiosios ložės, dar tuščios, kurią turėjo užimti Napoleonas su seserimi Polina ir keletu aukštų pareigūnų.

Rytoj, sušnabždėjo Marijana tarsi pati sau ir ją pervėrė liūdesys, jis išvyksta į Kompjeną! Jis lauks būsimosios imperatorienės. Argi man rūpi kiti įsimylėjėliai! Man reikalingas tik jis, o jis mane palieka!

Bet šiąnakt jis bus jūsų! ryžtingai nutraukė ją Žolivalis, nes suprato, kad jei leis Marijanai pasiduoti melancholijai, ji prapuls. O dabar greičiau eikite rengtis. Orkestras jau derina instrumentus... Greitai!

Jis buvo teisus. Marijana nebeturėjo nei laiko, nei teisės galvoti apie save. Šiomis paskutinėmis minutėmis ji turi susilieti su teatru. Ji tikrai taps artiste ir turi padaryti viską, kad

nenuviltų tų, kurie ja pasitikėjo! Marijana d'Aselna dings, jos vietą užims Marija Stela. Ir Marijanai norėjosi, kad ši vieta būtų neprilygstama.

Atsakinėdama į iš visų pusių sklindančius draugiškus sveikinimus, ji nuėjo į savo persirengimo kambarį, kur jos laukė Agata. Lengvai tūptelėjusi, subretė ištiesė jai didžiulę baltutėlių kamelijų puokštę, suvyniotą ir perrištą žaliu kaspinu.

Pasiuntinukas atnešė ją, pasakė ji.

Neapsakomo jausmo apimta, Marijana perskaitė pridėtą kortelę. Joje buvo du žodžiai: "Jasonas Boforas". Daugiau nieko.

Vadinasi, ir jis pagalvojo apie ją? Bet kaip? Ir iš kur? Nejaugi jis grįžo į Paryžių? Ji staiga panoro nubėgti į sceną ir pro uždangą paieškoti salėje amerikiečio įdegusio veido ir aukštos figūros. Bet tai buvo nebeįmanoma. Apačioje smuikai užgrojo uvertiūrą. Choristės jau turėjo susirinkti scenoje. Po akimirkos uždanga pakils. Marijanai liko laiko tik persivilkti suknelę. Vis dėlto, dėdama puokštę ant tualetinio staliuko, ji negalėjo atsikratyti jaudulio, privertusio beveik visai užmiršti baimę. Savo paprastu vardu, paslėptu tarp gėlių, Jasonas tarsi susprogdino ankštą, puokščių pilną persirengimo kambarį, ir dvelktelėjo jūros vėjai, aitrus nuotykių ir kasdienės kovos aromatas... Marijana suvokė, kad jokie palankūs žodžiai jos taip nepadrąsino, kaip šios kelios raidės.

Tuo metu, kai Agata tvarkė jos šukuoseną ir deimantinėmis žvaigždėmis puošė tankias garbanas, Marijana prisiminė keistą Adelaidės klausimą:

Jūs esate tikra, kad nemylite jo?

Kokia nesąmonė! Žinoma, ji tuo tikra! Argi ji galėtų nors akimirką abejoti, ką pasirinkti - Napoleoną ar amerikietį? Ji sąžiningai prisipažino, kad jūreivis patrauklus, bet imperatorius... jam niekas neprilygsta. Be to, jis visa širdimi myli ją, o Adelaidės teiginio niekas nepatvirtino. Niekada nemačiusi Jasono, ji nusprendė, kad jis myli ją. O Marijana manė kitaip. Jos nuomone, amerikietis jautė sąžinės graužimą ir kad ir ką apie jį būtų maniusi tada buvo doras žmogus, todėl norėjo atlyginti jai padarytą nuostolį, štai ir viskas! Tačiau Marijana sau prisipažino, kad labai apsidžiaugtų vėl jį išvydusi. Kaip būtų puiku, jeigu jis šį vakarą būtų čia ir matytų jos triumfą!

Taigi ji visiškai pasirengusi, ir veidrodis rodo, kokia ji nuostabi. Garsioji Lerua suknelė iš tikrųjų buvo paprastumo šedevras: tankaus perlamutrinio atlaso, su ilgu šleifu, apsiūtu auksiniu brokatu, platėjanti tik į apačią, ji glaudžiai aptempė figūrą. Tokia drąsi galėjo būti tik moteris, turinti tokią krūtinę ir kojas. O kur dar svaiginanti dekoltė ir Napoleono dovanoti smaragdų ir deimantų papuošalai! Buvo galima pasakyti, kad suknelė Marijaną labiau nurengia negu aprengia, bet tai, kas kitai būtų nepadoru, pabrėžė jos elegantiškumą ir grožį. Lerua pranašavo, kad kitą dieną šimtai moterų trokš tokios suknelės.

Bet aš visoms atsakysiu, garantavo jis. Aš branginu savo reputaciją ir net iš tūkstančio neatsiras nė vienos, kuri taip didingai vilkėtų tokią suknelę.

Lėtai, vis dar žiūrėdama į save, Marijana užsimovė ilgas žalių nėrinių pirštinaites. Atspindys veidrodyje sužavėjo ją. Ji matė, kad jos grožis garantuos sėkmę. Jos juoduose plaukuose žaižaravo deimantai.

Ji truputį dvejojo, kurią puokštę pasirinkti: našlaites, kamelijas? Pastaroji labiau derinosi prie jos suknelės, bet ar galima dėl to atsisakyti mylimo žmogaus gėlių?.. Paskutinį kartą žvilgtelėjusi į baltas gėles, ji sugriebė našlaites ir pasuko durų link, o už scenos jau pasigirdo režisieriaus balsas:

Į sceną madmuazelė Marija Stela!

"Vestalės" duetas buvo baigtas griaudžiant aplodismentams, o Napoleonas pirmas, nepaprastai susižavėjęs, sudrumstė salės tylą. Virpančia ranka, kurią stipriai spaudė paraudęs iš pasididžiavimo Elvijus, Marijana triumfuodama siuntė sveikinimus ir darė žemus reveransus. Bet jie daugiausia buvo skirti ne šėlstančiai publikai, pakilusiai iš savo vietų, bet žmogui jėgerių pulkininko munduru, kuris ten aukštai, gėlėmis išpuoštoje didžiojoje ložėje, taip švelniai šypsojosi jai, greta jaunos brunetės klasikiniu profiliu princesės Polinos, jaunesniosios sesers, mylimiausios, prie kurios jis vis pasilenkdavo, tarsi klausdamas jos nuomonės.

Pergalė! sušnabždėjo Elvijus. Dabar bus gerai. Jūs juos pakerėjot! Drąsiau! Tai jums vienai...

Ji vos jį girdėjo. Triumfo kupina aplodismentų muzika jos ausyse skambėjo kaip nuostabi audra. Ar yra pasaulyje labiau svaiginantis triukšmas? Įbedusi žvilgsnį į žmogų, iš viršaus

žvelgiantį į ją, ji matė tik jį ir jam iš visos širdies skyrė šią stulbinamą sėkmę, kurią jis numatė ir kurios norėjo. Ji sklandė virš beformės bedugnės, kurią išvydusi, kai išėjo į sceną, neseniai vos nenualpo. Bet galvos svaigimas praėjo.

Ji jautėsi tvirtai. Baimė dingo. Elvijus buvo teisus: niekas nebegalėjo sukelti jos nerimo.

Vėl įsigalėjo tyla, gal net gyvesnė negu neseniai griaudėjusios ovacijos, nes ji buvo kupina laukimo. Tarsi visa salė būtų sulaikiusi kvėpavimą... Spausdama rankoje našlaičių puokštę, Marijana ėmė dainuoti ariją iš “Bagdado kalifo”. Dar niekada jos balsas, dabar įveikiantis visus vokalo sunkumus, nebuvo toks klusnus jai. Jis skriejo virš salės, minkštas, šiltas, ir grynose jo natose Rytų brangenybes keitė tai karštas dykumos dvelksmas, tai audringas prie fontanų besitaškančių vaikų džiaugsmas. Ir Marijana, tarsi magnetu prikaustyta prie didžiosios ložės, dainavo tik vienam, užmiršusi kitus, kuriuos vis dėlto viliojo stebuklingais muzikos takais.

Ir vėl buvo triumfas griausmingas, neapsakomas. Atrodė, kad teatras sprogs nuo pašėlusių ovacijų, o scenoje kilo gėlių audra. Stovėdama už orkestro, Marijana galėjo matyti kurtinamai plojančius sukilusius žiūrovus.

Bravo!.. aidėjo iš visų pusių. Bis! Bis!

Ji žengė keletą žingsnių, norėdama išeiti į avansceną. Žvilgtelėjusi į dirigentą, ji davė ženklą, kad yra pasirengusi pradėti ariją. Ji nuleido akis ir klausėsi, kaip pamažu rimsta salė ir pasigirsta pirmieji orkestro garsai. Muzika vėl ėmė austi stebuklingą savo audinį.

Bet netikėtai kažkoks judėjimas vienoje iš pirmojo aukšto ložių patraukė Marijanos dėmesį. Ten įėjo vyriškis, ir jaunosios moters žvilgsnis tuoj užkliuvo už jo figūros. Jai pasirodė, kad tai Jasonas Boforas, kurio veltui ieškojo tarp visų į ją žvelgiančių veidų. Bet tai buvo ne jis, o kitas, kurį išvydus Marijanai kraujas sustingo gyslose. Labai aukštas, plačiapetis, tamsiai mėlyno aksomo kostiumu, su aukštu muslininiu kaklaraiščiu, virš jo išdidus veidas, gaubiamas tankių šviesių plaukų, madingiausiai pakirptų. Vyras buvo gražus, nepaisant siauro rando, kirtusio veidą nuo lūpos iki ausies, ir Marijana žvelgė į jį netikėdama savo akimis, paskui ji pajuto siaubą, kuris apima išvydus vaiduoklį.

Ji norėjo surikti, kad taip atsikratytų ją apėmusios panikos, bet negalėjo išleisti jokio garso. Tai buvo kaip blogas sapnas arba beprotybės priepuolis. Nejaugi tai įmanoma? Nejaugi tas košmaras iš tikrųjų buvo? Ji matė, kaip prie jos kojų krinta tokių kančių kaina sukurto nuostabaus, bet trapaus pasaulio, dabar visiškai sudaužyto, skeveldros. Jos lūpos prasivėrė gaudydamos orą, bet baisus regėjimas darėsi vis slogesnis, ir netrukus salė, imperatoriaus ložė, išpuošta purpurinėmis rožėmis, auksu siuvinėta uždanga, rampos lempos ir išgąstingas dirigento veidas susipynė pragariškame kaleidoskope. Silpnu judesiu Marijana mėgino nustumti iš nakties išnirusį vaiduoklį. Bet tai negelbėjo! Jis nenorėjo išnykti! Jis žiūrėjo į ją!.. Jis šypsojosi!..

Tada bejėgiškai suvaitojusi Marijana sukniubo ant išbarstytų gėlių, o kilus šurmuliui, Fransis Kranmeris, nedorėlis vyras, žmogus, kurį ji laikė užmuštu, pasilenkė virš scenos, kur gulėjo balta figūra su spindinčiomis deimantinėmis žvaigždėmis. Jis vis šypsojosi.

Po keleto minučių atsimerkusi, Marijana gėlių fone pamatė virš jos pasilenkusius susijaudinusius veidus ir suprato, kad yra savo persirengimo kambaryje. Čia buvo Arkadijus ir madmuazelė Adelaidė, Agata, kažkuo vėsiu trynusi jai smilkinius, ir Korvisaras, laikęs jos ranką. Čia pat buvo Elvijus ir Fortiunė Gamelen, už jų aukšta maršalo Diuroko figūra. Be abejo, jis atėjo imperatoriaus pavedimu.

Pamačiusi, kad ji atsimerkė, Fortiunė paėmė laisvą savo draugės ranką.

Kas tau atsitiko? paklausė ji ir, matyt, iš susijaudinimo pirmą kartą pasakė jai "tu".

Fransis! sušnabždėjo Marijana. Jis buvo ten... Aš jį mačiau.

Tu nori pasakyti... tavo vyras? Bet tai neįmanoma! Jis miręs!

Marijana vos vos papurtė galvą.

Aš mačiau jį... aukštas blondinas mėlynu kostiumu... kunigaikščio Kambaserė ložėje.

Jos maldaujamas žvilgsnis nukrypo į Diuroką. Šis suprato ir tučtuojau dingo. Ji norėjo atsistoti, bet vėl nugriuvo ant Korvisaro rūpestingai padėtų pagalvių.

- Jums reikia atsigauti, madmuazele. Jo didenybė labai jaudinasi dėl jūsų. Būtų gerai, kad kuo greičiau galėčiau jį nuraminti.

Imperatorius toks geras, atsakė jaunoji moteris, ir man gėda dėl savo silpnumo.

Čia nėra nieko gėdingo. Kaip jūs jaučiatės? Ar galėsite tęsti koncertą, o gal geriau atsiprašyti publikos?

Širdies lašai, kurių jai davė išgerti rūmų gydytojas, pamažu ėmė veikti, ir Marijana pajuto, kaip jos kūnas vėl šyla ir grįžta jėgos. Jai tik gėlė kaulus ir truputį skaudėjo galvą.

Turbūt galėsiu tęsti... truputį abejodama tarė ji.

Ji iš tikrųjų jautė pajėgsianti grįžti į sceną, bet kartu bijojo vėl pamatyti salėje taip išgąsdinusį veidą. Jį pastebėjusi, ji bemat suprato, kodėl Jasonas Boforas darė viską, kad išsivežtų ją, ir koks buvo tas paslaptingas pavojus, kurio jis taip nenorėjo atskleisti. Jis žinojo, kad lordas Kranmeris liko gyvas... Tačiau nenorėjo jai to sakyti. Galbūt po minutės, kai Diurokas suras Fransį, jis peržengs šio kambario slenkstį, prieis prie jos... Jis jau eina... Koridoriuje girdėti žingsniai. Dviejų žmonių žingsniai.

Nepalikite manęs... jokiu būdu!

Pasigirdo beldimas, durys atsidarė. Įėjo Diurokas, bet jį lydėjęs žmogus buvo ne Fransis. Tai buvo policijos ministras Fušė, niūrus ir susirūpinęs. Vienu rankos judesiu jis nustūmė visus, susispietusius prie Marijanos, išskyrus Fortiunė, kuri stipriai laikė draugę už rankos.

Bijau, madmuazele, pasakė jis pabrėždamas kiekvieną žodį, kad jūs tapote haliucinacijos auka. Maršalo prašymu aš pats nuėjau į kanclerio ložę. Ten nebuvo jokio žmogaus, panašaus į jūsų nupasakotąjį.

Bet juk aš jį mačiau! Prisiekiu, aš neišprotėjau. Jis vilkėjo mėlyno aksomo kostiumą... Man tereikia užsimerkti, kad vėl jį išvysčiau. Negali būti, kad ložėje sėdėję žmonės jo nepastebėjo.

Fušė kilstelėjo antakį ir bejėgiškai skėstelėjo rankomis.

Kunigaikščio Kambaserė ložėje esanti hercogienė de Basano teigia, kad vienintelis žmogus, vilkėjęs mėlyną kostiumą, kurį ji matė prasidėjus koncertui, buvo vikontas d'Obekuras, jaunas flamandas, neseniai atvykęs į Paryžių.

Reikia surasti tą vikontą. Anglas Fransis Kranmeris nedrįstų atvykti į Paryžių savo vardu. Aš noriu pamatyti tą žmogų.

Deja, jo neranda. Mano žmonės išmaišė visą teatrą jo ieškodami, bet kol kas...

Tris kartus greitai ir smarkiai į duris pabeldęs žmogus nutraukė ministrą. Jis pats nuėjo atidaryti durų, prie kurių stovėjo žmogus vakariniu kostiumu.

Pone ministre, pasakė jis, teatre niekas negalėjo mums pasakyti, kur yra vikontas d'Obekuras. Atrodo, kad jis dingo per sąmyšį, kilusį madmuazelei sunegalavus.

Įsigalėjo tokia tyla, kad net nesigirdėjo susirinkusių kvėpavimo. Marijana vėl išbalo.

Negali surasti!.. Dingo! pagaliau tarė ji. Bet tai neįmanoma! Tai nebuvo vaiduoklis...

Daugiau nieko negaliu jums pasakyti, sausai pertraukė ją Fušė. Be hercogienės, kuri mano pastebėjusi jį, niekas girdite mane, niekas! nematė to žmogaus! Dabar sakykite, ką pranešti imperatoriui? Jo didenybė laukia.

Imperatorius pakankamai laukė. Perduokite, kad aš pasiruošusi jam tarnauti.

Sunkiai, bet ryžtingai atsistojusi, Marijana nusiėmė vilnonį šaliką, į kurį buvo įsisupusi, ir nuėjo prie tualetinio staliuko, kad Agata sutvarkytų jos šukuoseną. Ji stengėsi nebegalvoti apie vaiduoklį, išnirusį iš praeities ir netikėtai pasirodžiusį raudono ložės aksomo fone. Napoleonas laukė. Niekas niekada nesutrukdys jai eiti pas jį, kai jis laukia. Jos meilė buvo vienintelis tikras jos turtas pasaulyje!

Vienas po kito jos draugai išėjo iš persirengimo kambario: Diurokas ir Fušė pirmi, paskui artistai, paskui, dvejodamas, Arkadijus. Tik Adelaidė d'Aselna ir Fortiunė Gamelen pasiliko, kol Marijana pasirengs.

Po keleto minučių audringi plojimai sudrebino visą teatrą.

Marijana išėjo į sceną...

Ketvirtas skyrius

Aistringas pasimatymas

Napoleonas staiga liovėsi vaikščiojęs iš kampo į kampą ir sustojo priešais Marijaną. Susigūžusi, užsimerkusi, giliame krėsle prie ugnies sėdinti jaunoji moteris lengviau atsiduso. Tie ritmingi žingsniai, nors ir tildomi storo kilimo, dirgino jos nervus ir skaudžiai aidėjo galvoje. Per daug įspūdingas vakaras taip išsekino ją, kad tik neatlėgstanti migrena rodė, jog ji dar gyva. Pirmasis pasirodymas Feido teatro scenoje, išgyventa baimė ir ypač nesuprantamas pasirodymas ložėje žmogaus, kurį ji laikė žuvusiu, paskui toks pat nesuprantamas jo dingimas. Net ir stipresnis organizmas nebūtų to pakėlęs!

Sunkiai atsimerkusi ji pamatė, kad imperatorius žvelgia į ją susirūpinęs, sunėręs rankas ant nugaros. Ar jis buvo iš tikrųjų susijaudinęs, ar tiesiog nepatenkintas? Jo dailaus bato su sidabro sagtimi kulnas jau buvo beveik pradūręs švelnaus atspalvio kilimą, o siauros virpančios šnervės ir plieninis mėlynų akių spindesys pranašavo audrą. Ir Marijana nejučia klausė savęs: meilužis, imperatorius ar teismo tardytojas stovi priešais ją? Per dešimt minučių, kai jis atlėkė kaip viesulas, nebuvo pasakyta nieko svarbaus, tačiau jaunoji moteris nutuokė, kokius klausimus išgirs. Kambario tyla, ką tik atrodžiusi taiki ir raminama, žalsvai melsva jo drapiruotė, ryškios gėlės ir skaidrus krištolas atrodė nerealūs. Ir tikrai, ją staiga nutraukė sausi žodžiai:

Tu absoliučiai įsitikinusi, kad nesi haliucinacijos auka?

Haliucinacijos?..

Taip taip! Tu galėjai pamatyti ką nors panašų į jį... tą žmogų, bet nebūtinai jį. Vis dėlto būtų labai keista, jei Anglijos didikas laisvai vaikštinėtų Prancūzijoje, lankytųsi teatruose, net įeitų į kunigaikščio ložę taip, kad jo niekas nepastebėtų! Mano policija geriausia Europoje!

Nors buvo išsigandusi ir nuvargusi, Marijana vos susilaikė nenusišypsojusi. Buvo kaip tik taip: Napoleonas labiau nepatenkintas negu susirūpinęs, ir tik dėl to, kad jo policijos reputacijai iškilo grėsmė. Vienas Dievas težino, kiek užsienio

šnipų galėjo laisvai vaikščioti puikiojoje Prancūzijoje!.. Ji jau norėjo mėginti įtikinti jį tuo, bet nutarė, kad geriau nenuteikti prieš save rūsčiojo Fušė.

Sire, tarė ji ir nuvargusi atsiduso, aš taip pat gerai kaip ir jūs, o gal net geriau, žinau, koks budrus jūsų policijos ministras ir visai nenoriu jo kaltinti. Bet viena yra tikra: mano matytas žmogus buvo Fransis Kranmeris, ir niekas kitas!

Napoleonas susierzinęs mostelėjo, bet tuoj pat susivaldė, atsisėdo šalia Marijanos ir nepaprastai švelniai paklausė:

Kaip tu gali būti įsitikinusi? Juk pati man sakei, kad prastai pažinojai tą žmogų?

To, kuris sugriovė mano gyvenimą bei prisiminimus, veidas neužmirštamas. Be to, žmogaus, kurį mačiau, dešinįjį skruostą kirto ilgas randas, o lordas Kranmeris mūsų vestuvių dieną jo neturėjo.

Ką gi tas randas įrodo?

Tai, jog aš špagos galiuku perrėžiau jam skruostą, kad priversčiau kautis! tyliai pasakė Marijana. Netikiu, jog gali būti toks panašumas, kad net sutaptų randas, apie kurį čia žinau tik aš. Ne, tai buvo jis, ir nuo šiol man gresia pavojus.

Napoleonas nusijuokė ir staiga švelniai prisiglaudė Marijaną.

Kokias kvailystes tu šneki! Mio dolce amor! Kas gali tau grėsti, kai aš tave myliu?.. Argi aš ne imperatorius? O gal tu netiki mano galybe?

Tarsi stebuklinga lazdele mostelėjus, ką tik Marijanos širdį spaudusi baimė atgniaužė savo nagus. Ji vėl pasijuto saugi, tik jis galėjo garantuoti jai patikimą globą. Jis teisus: niekas negali jos pasiekti, kai jis čia. Bet... juk jis greitai išvažiuos. Ji prigludo prie jo peties kaip išsigandęs vaikas.

Aš pasikliauju tik jumis... tik tavimi! Bet tu netrukus paliksi mane, paliksi Paryžių, paliksi mane vienišą.

Ji šiek tiek tikėjosi, kad jis gal pasiūlys jai važiuoti kartu. O kodėl gi ir jai nenuvažiuoti į Kompjeną? Žinoma, naujoji imperatorienė atvažiuos po keleto dienų, bet argi jis negali paslėpti jos kokiame nors miesto name, netoli rūmų?.. Ji jau norėjo balsu pasakyti savo troškimą, bet, deja, jis paleido ją iš glėbio, atsistojo ir greitai žvilgtelėjo į paauksuotą laikrodį virš židinio.

Aš neilgam išvyksiu. Paskui, grįžęs į rūmus, pasikviesiu Fušė. Jis gaus griežtą įsakymą šiuo reikalu. Šiaip ar taip, jis išknis visą Paryžių, ieškodamas Kranmerio. Tu rytoj jam tiksliai nupasakosi jo požymius.

Hercogienė de Basano sakė pastebėjusi ložėje kažkokį vikontą d'Obekurą, flamandą. Galbūt tuo vardu dangstosi Fransis?

Gerai, vikontą d'Obekurą suras. Ir Fušė man pateiks išsamią ataskaitą! Nesikrimsk, carissima mia, ir iš toli aš rūpinsiuos tavimi. O dabar turiu tave palikti.

Jau! Negi negaliu tavęs sulaikyti dar bent vieną naktį?

Marijana tučtuojau pasigailėjo savo žodžių. Jei jis taip skuba palikti ją, kodėl ji žeminasi ir maldauja jį neišeiti? Širdies gelmėse pavydo demonai ištrūko į laisvę, tarsi niekada nė nebūtų tikėjusi jo jausmais... Argi ne susitikti su kita moterimi jis netrukus išvažiuos? Pilnomis ašarų akimis ji stebėjo, kaip jis nuėjo prie kanapos, pakėlė ir užsivilko pilką surdutą, kurį buvo numetęs įeidamas. Tik apsirengęs jis pažvelgė į ją ir atsakė:

Aš tikėjausi, Marijana. Bet grįžęs iš teatro radau kalną depešų, į kurias privalau atsakyti prieš išvažiuodamas. Ar tu įsivaizduoji, kad išvažiuodamas čionai savo priimamajame palikau septynis žmones?

Tokiu laiku? nepatikliai nusistebėjo Marijana.

Jis staigiai grįžo prie jos ir, mikliai suėmęs ją už ausies, patraukė į save.

Atsimink, mergaite: oficialių dieninių audiencijų lankytojai ne visada būna patys svarbiausi! Naktimis aš priimu kur kas dažniau, negu tu įsivaizduoji. Dabar sudie!

Jis pasilenkė ir lengvai pabučiavo jaunosios moters lūpas, bet ji neatsakė... atsistojusi nuėjo prie tualetinio staliuko ir paėmė žvakę.

Aš palydėsiu jūsų didenybę, pasakė Marijana šiek tiek perdėtai mandagiai. Tokiu laiku visi tarnai miega, išskyrus durininką.

Ji jau atidarė duris, norėdama pirmoji išeiti į aikštelę, bet jis sulaikė ją.

Pažiūrėk į mane, Marijana! Tu pajutai geismą, ar ne taip?

- Aš nedrįsčiau sau to leisti, sire!.. Argi aš nesu neapsakomai laiminga, kad jūsų didenybė rado keletą minučių tokio brangaus

laiko tokiu svarbiu jo gyvenimo laikotarpiu ir prisiminė mane? Tesu klusni jo tarnaitė.

Oficialus reveransas nepavyko. Napoleonas sutrukdė, atėmė ir padėjo į šalį žvakę, privertė Marijaną atsistoti, stipriai priglaudė ją prie savęs, paskui nusijuokė.

Velniai griebtų, juk tu keli man sceną! Tu pavydi, mano meile, ir tau tai tinka! Aš jau sakiau, kad tu galėtum būti korsikietė! Dievas mato, kokia tu žavi! Tavo akys spinduliuoja tarsi smaragdai saulėje! Tu miršti, kaip nori pasakyti man ką nors bjauraus, bet nedrįsti, ir tai siutina tave! Aš jaučiu, kaip tu virpi...

Tai sakydamas jis liovėsi juoktis. Marijana pamatė, kaip jis išbalo ir sukando žandikaulius, ir suprato, kad jį vėl apėmė geismas. Jis staiga prisiglaudė prie jaunosios moters kaklo ir ėmė greitai bučiuoti jos pečius ir krūtinę. Dabar jau jis ėmė virpėti, o Marijana, atlošusi galvą ir užsimerkusi, klausėsi, kaip smarkiai plaka jos širdis, ir mėgavosi kiekviena jo glamone. Ją apėmė pašėlęs džiaugsmas, sukeltas ir išdidumo, ir meilės, nes pagalvojo, kad vis dar turi nemažą galią jam. Pagaliau jis pakėlė ją ant rankų, nunešė į lovą ir paguldė be didelių ceremonijų. Po kelių minučių Lerua šedevras, nuostabioji balta suknelė, visai neseniai akinusi visą Paryžių, gulėjo ant kilimo tai tebuvo suplėšyto ir niekam nebetinkamo šilko krūvelė. Bet Marijana, dusdama Napoleono glėbyje, matė tik žalsvą baldakimo audinį virš galvos.

Aš tikiuosi, sušnabždėjo ji tarp dviejų bučinių, jog tie, kurie laukia jūsų Tiuilri, nepamanys, kad laikas slenka per lėtai... ir jie ne tokie jau svarbūs jums?

Caro kurjeris ir popiežiaus pasiuntinys, velniūkšti! Tu patenkinta?

Užuot atsakiusi, Marijana stipriau apkabino savo mylimojo kaklą, apsivijo kojomis jo šlaunis ir atsidususi iš pasitenkinimo užsimerkė. Tokios minutės būdavo atpildas už nerimą, nusivylimus ir pavydą. Kai ji, kaip dabar, jausdavo jo aistros šėlsmą, tai visada numalšindavo jos pavydą. Negali būti, kad austrė, ta Marija Liudvika, kurią jis netrukus pasiguldys į savo lovą vietoj Žozefinos, galėtų sužadinti tokią jo meilę. Juk ji tėra išsigandusi kvailelė, kuri turi melsti Dievo malonės kiekvieną kelionės

minutę, artėdama prie amžino Habsburgų priešo. Napoleonas jai turi atrodyti kaip Minotauras, niekingas išsišokėlis, į kurį ji turėtų žiūrėti iš aukšto, kaip dera karališko kraujo turinčiam žmogui, arba aklai paklusti, jeigu ji yra, kaip šnabždėjo salonuose, niekuo nepasižyminti mergina, neturinti nei proto, nei grožio.

Bet kai po valandos Marijana pro vestibiulio langą pamatė, kaip jos durininkas paskui imperatoriaus karietą uždaro sunkius vartus, ji vėl akimirksniu pajuto dvejones ir baimę dvejones, nes imperatorių dabar vėl pamatys tik jau susituokusį su erchercogaite, o baimę dėl to, kad Fransis Kranmeris savo vardu ar svetimu visiškai laisvai vaikšto po Paryžių. Fušė sekliai galėjo padėti jai tik aptikę jo pėdsakus. O tam reikėjo laiko, juk Paryžius toks didelis!

Sužvarbusi su paskubomis užsimestu nėrinių peniuaru, Marijana paėmė žvakidę ir pakėlė prie savęs, nemaloniai jausdama vienatvę. Napoleoną nuvežančios karietos keliamas triukšmas sklido iš toli liūdnu kontrapunktu su dar skambančiais jos ausyse meilės žodžiais. Jis buvo švelnus ir davė kategoriškus pažadus, bet Marijana buvo per daug subtili būtybė, kad pajustų, kaip šlama verčiamas jos gyvenimo puslapis, ir, nors ir kokia stipri meilė sietų ją su Napoleonu, tai, kas buvo, nebegrįš.

Įėjusi į savo kambarį, nustebusi Marijana rado jame pusseserę. Įsisupusi į aksominę berankovę liemenę, užsismaukusi ant kaktos kepuraitę, panelė Adelaidė d'Aselna stovėjo viduryje kambario ir susidomėjusi, bet nerodydama jokios nuostabos, apžiūrinėjo ant kilimo numestus garsiosios suknelės likučius.

Kaip jūs čia atsidūrėte, Adelaide? Aš maniau, kad seniai miegate.

Aš visada jautriai miegu, be to, kažkas man pakuždėjo, kad "jam" išvažiavus, jums reikės kažkieno draugijos! Štai vyras, kuris moka kalbėti su moterimis!.. atsiduso senmergė mesdama ant grindų perlamutru spindinčio atlaso skiautę. Aš suprantu, kad tai jus varo į beprotybę! Taip pat buvo ir man, sakau jums, kai jis buvo tik mažas generolas, neišvaizdus ir liesas. Bet ar galėčiau sužinoti, kaip jis reagavo į netikėtą jūsų velionio vyro prisikėlimą iš mirusiųjų?

Bjauriai, pasakė Marijana rausdamasi sujauktoje lovoje ir ieškodama naktinių marškinių, kuriuos jos kambarinė Agata

grįžusi iš teatro turėjo padėti po antklode. Jis ne visai įsitikinęs, kad man tai nepasivaideno.

O... jūs neabejojate?

Žinoma, ne! Kodėl gi man būtų staiga prireikę iškviesti Fransio dvasią, kai jis buvo už penkių šimtų ljė nuo manęs ir aš jį laikiau mirusiu? Deja, mano vargše Adelaide, ne: tai tikrai buvo Fransis... jis šypsojosi, žiūrėdamas į mane, ir jo šypsena buvo tokia, kad mane apėmė siaubas! Vienas Dievas težino, ką jis man rengia!

Pagyvensim pamatysim! ramiai tarė senmergė, eidama prie nėrinių staltiese dengto staliuko. Čia Marijanai buvo serviruota šalta vakarienė, kurios, beje, nepalietė nei ji, nei imperatorius.

Adelaidė ramiai atkimšo šampano butelį, pripylė dvi taures, vieną tuoj pat ištuštino, vėl pripylė, o kitą nunešė Marijanai. Tada grįžo pasiimti savosios, pasičiupo iš dubens viščiuko sparnelį ir įsitaisė ant lovos kraštelio, kol jos pusseserė rengėsi eiti gulti.

Patogiai atsirėmusi į pagalves, Marijana sutiko paimti taurę ir, atlaidžiai šypsodamasi, pažvelgė į panelę d'Aselną. Adelaidės apetitas buvo pasakiškas. Tiesiog baisu, kiek maisto galėjo praryti ši maža moteris, tokia liesa ir gležna. Visą dieną ji ką nors kramsnodavo, bet tai netrukdė jai, atėjus laikui, entuziastiškai sėstis prie stalo. Tačiau dėl to jos svoris nė kiek nedidėjo, o orumas nemažėjo.

Be abejo, tos keistos pilkos būtybės, įniršusios ir irzlios, kokią Marijana vieną naktį rado salone, kai ši norėjo padegti namą, nebeliko. Vietoje jos buvo garbaus amžiaus moteris, puikių manierų, jos stuburas vėl natūraliai atsitiesė. Gerai apsirengusi, tauriai žilstelėjusiais plaukais, su senoviškomis garbanomis, kyšančiomis iš po naktinės kepuraitės nėrinių arba aksominės skrybėlaitės, buvusi revoliucionierė, persekiojama Fušė policijos ir išsiųsta į provinciją paskyrus priežiūrą, vėl tapo kilminga panele Adelaide d'Aselna. Bet dabar, prisimerkusi, virpančiomis iš pasimėgavimo šnervėmis, ji degustavo viščiuką ir šampaną kaip smaližė katė, ir tai linksmino Marijaną, nors jos nuotaika ir buvo slogi. Ji nebuvo įsitikinusi, kad pusseserė-sąmokslininkė galutinai dingo, bet labai mylėjo tokią Adelaidę.

Kad netrukdytų jai valgyti, Marijana lėtai gėrė iš taurės ir laukė, kada senmergė prabils, nes nujautė, jog ši turi ką pasakyti. Ir tikrai, palikusi iš sparniuko vien kaulelius ir iki paskutinio lašelio išgėrusi šampaną, Adelaidė nusišluostė lūpas, atsimerkė ir pažvelgė į pusseserę atidžiu, pasitenkinimo kupinu žvilgsniu.

Mano brangusis vaike, prabilo ji, manau, kad šiuo metu jūs ne visai tinkamai vertinate savo problemą. Jei aš jus gerai supratau, netikėtas jūsų velionio vyro prisikėlimas iš mirusiųjų jus labai suglumino, ir nuo to laiko, kai jį atpažinote, nuolat jaučiate baimę, kad vėl jį pamatysite. Ar taip?

Žinoma! Bet aš nesuprantu, kur jūs lenkiate, brangioji. Nejaugi manote, kad turiu džiaugtis išvydusi žmogų, kurį pagrįstai nubaudžiau už jo nusikaltimą?

Dieve mano... tam tikra prasme, taip!

Ir kodėl?

O todėl, kad jei šis žmogus gyvas, jūs nesate žudikė ir jums nėra reikalo bijoti, jog Anglijos policija jus sučiups, jei tarsime, kad karo metu ji išdrįs pateikti tokį prašymą Prancūzijai!

Anglijos policija manęs nebegąsdina, šypsodamasi pasakė Marijana. Svarbu ne tik tai, kad mes kariaujame: imperatoriaus globos pakanka, kad nieko pasaulyje nebijočiau! Bet vienu atžvilgiu jūs teisi. Galų gale juk malonu suvokti, kad tavo rankos nesuteptos krauju.

- Jūs įsitikinusi? Lieka žavioji pusseserė, kurią jūs taip vikriai partrenkėte...

- Be abejo, aš nenužudžiau jos. Jei Fransiui pavyko išsigelbėti, galiu lažintis, jog ir Ivė Sen Alben gyva. Be to, nebeturiu jokio preteksto norėti jos mirties, kadangi Fransis man tėra...

- ... vyras, atitinkamai įteisintas Bažnyčios, mano brangioji!.. Štai kodėl sakau, kad užuot jaudinusis ir stengusis atsikratyti savo vaiduoklio, turite drąsiau kovoti su juo. Jei būčiau jūsų vietoje, padaryčiau viską, kad susitikčiau su juo. Taigi, kada pilietis Fušė ateis rytoj pažiūrėti į jus?

Iš kur žinote, kad aš laukiu Otranto hercogo?

- Niekada neįprasiu jo taip vadinti, to suspenduoto dvasininko! Bet šiaip ar taip, jis negali rytoj neateiti... Nežiūrėkite taip į mane!.. Na, žinoma, tenka pasiklausyti, kai tave kažkas domina.

Adelaide! sušuko šokiruota Marijana.

Panelė Adelaidė ištiesė ranką ir meiliai patapšnojo jai per petį.

Nebūkite tokia padori! Net aš, viena iš Aselnų, galiu klausytis už durų! Kad žinotumėt, kaip tai kartais praverčia.. Tai apie ką aš šnekėjau?

Apie her... policijos ministro vizitą.

Ak taip! Taigi, užuot maldavusi jį paimti į savo rankas jūsų nuostabųjį vyrą ir pirma pasitaikiusia fregata išsiųsti į Angliją, prašykite atgabenti Fransį pas jus, kad galėtumėte supažindinti jį su savo sprendimu.

Mano sprendimu? Aš turiu priimti sprendimą?.. Bet kokį? atsiduso nieko nesuprasdama Marijana.

Taip, būtinai! Tiesiog stebiuosi, kad iki šiol apie tai nepagalvojote. Kai priiminėsite ministrą, lyg be kita ko paprašykite jį sužinoti, kas nutiko jūsų šventam žmogui, krikštatėviui, tam nenuoramai Gotjė de Šazėjui! Štai kas mums netrukus bus reikalingas!.. Dar būdamas paprastu dvasininku, jis buvo pelnęs didelį popiežiaus pasitikėjimą. Ar jums neatrodo, kad popiežius bus labai naudingas, kai reikės anuliuoti santuoką? Jūs jau kai ką suprantate, tiesa?

Taip, Marijana ėmė suprasti. Adelaidės sumanymas buvo toks paprastas, toks vykęs, kad ji nusistebėjo, kaip jai anksčiau tokia mintis neatėjo į galvą. Visai galimas daiktas, kad bus lengva nutraukti jos santuoką, nes ji nebuvo ideali ir sudaryta su protestantu. Tada ji bus laisva, nuostabiai laisva, nes nenužudė savo vyro. Tačiau atmintyje vis ryškiau iškylant miniatiūrinei, bet labai oriai abato de Šazėjaus figūrai, Marijanos nerimas didėjo.

Kiek kartų nuo to laiko, kai brėkštant rudens dienai Plimuto krantinėje nevilties kupina žvelgė į tolyje dingstantį nedidelį burlaivį, kiek kartų ji prisiminė savo krikštatėvį! Ir pradžių su gailesčiu, bet ir su viltimi, o laikui bėgant ir su tam tikru nerimu. Ką pasakys dievobaimingasis žmogus, toks nesitaikstantis garbės reikaluose, taip aklai atsidavęs savo ištremtajam karaliui, kai sužinos, kad jo krikštaduktė tai Marija Stela, operos dainininkė ir uzurpatoriaus meilužė? Ar jis galės suprasti, kiek Marijana iškentėjo ir patyrė nemalonumų, kad taptų tuo... ir dėl to būtų laiminga? Žinoma, jeigu ji būtų

pasivijusi abatą Barbikene, Plimute, jos likimas būtų susiklostęs visai kitaip. Be abejo, jo rekomendavimu ji būtų radusi prieglobstį kokiame nors vienuolyne, kur melsdamasi ir viską apmąstydama būtų pasistengusi užmiršti ir išpirkti tai, ką visada vadino teisėta egzekucija... bet, dažnai su liūdesiu prisimindama savo krikštatėvio gerumą ir švelnumą, Marijana atvirai prisipažino, kad nė kiek nesigaili to gyvenimo būdo, kurį jis būtų pasiūlęs lordo Kranmerio našlei. Galiausiai Marijana atskleidė pusseserei savo dvejones.

Būsiu labai laiminga, jei surasiu savo krikštatėvį, pussesere, bet ar jums neatrodo, kad tai bus pernelyg egzotiška: ieškoti jo tik tam, kad galėčiau nutraukti santuoką? Man regis, kad imperatorius...

Adelaidė pliaukštelėjo delnais.

Kokia puiki mintis! Kaip aš anksčiau apie tai nepagalvojau? Imperatorius, žinoma, imperatorius štai išeitis. Paskui ji pakeitė toną: Imperatorius, kuris generolui Radė įsakė suimti popiežių; imperatorius, kurio belaisvis Savonoje jis yra; imperatorius, kurį Jo Eminencija nuostabiojoje bulėje "Quum memoranda"* praėjusių metų birželio mėnesį taip meistriškai atskyrė nuo Bažnyčios, ir tai imperatorius, kuris mums reikalingas, kad popiežiui būtų įteiktas prašymas skyryboms... kai jam pačiam nepavyko išsirūpinti jo santuokos su nelaimingąja Žozefina anuliavimo!

Tai tiesa, sutiko Marijana. Aš užmiršau. Ir jūs manote, kad mano krikštatėvis?..

Kai tik jis paprašys , jūsų rankose bus skyrybų dokumentas! Tuo nė kiek neabejoju! Rasime brangųjį abatą ir... jei pasiseks į laisvę!

Marijana manė, jog netikėtą Adelaidės entuziazmą ir didžiulį optimizmą sukėlė šampanas, bet nebuvo galima nepripažinti, kad senmergė teisi, ir dabartinėmis aplinkybėmis niekas, be abato Šazėjaus, negalėtų padėti... nors buvo nemalonu suvokti, jog Napoleonas nėra visagalis. Bet ar pasiseks greitai surasti abatą?..

Liesu pirštu Fušė užtrenkė tabokinės dangtelį, įsidėjo ją į kišenę, paskui grakščiai pasitaisė nuslinkusį kaklaraištį ir krakmolytus marškinių rauktinukus.

---

* "Nors ir vertas būti paminėtas" (*lot.*).

Jeigu tas abatas de Šazėjus sukinėjasi Pijaus VII aplinkoje, kaip jūs spėjate, jis turėtų būti Savonoje ir, manau, mums nebus sunku surasti jį ir atgabenti į Paryžių. O štai dėl jūsų vyro čia ne taip gerai sekasi.

Nejaugi taip sunku jį surasti? gyvai atsiliepė Marijana. Argi jis ir vikontas d'Obekuras ne tas pats žmogus?

Policijos ministras atsistojo ir, sunėręs rankas už nugaros, ėmė lėtai vaikštinėti salone. Jis vaikščiojo ne taip nervingai ir impulsyviai kaip imperatorius. Jis buvo ramus, susimąstęs, ir Marijana nejučia pagalvojo, kodėl vyrai, kai reikia ką nors svarstyti, turi žingsniais matuoti kambarį. Ar tik ne Napoleonas įtvirtino šį įprotį? Arkadijus de Žolivalis, brangus, ištikimas ir nepakeičiamas Arkadijus, taip pat jį turėjo.

Susimąstęs Fušė sustojo priešais markizo d'Aselnos portretą, didingai kabantį geltonai paauksuotame salone. Hercogas žiūrėjo į jį, tarsi laukdamas atsakymo, paskui pagaliau atsigręžė į Marijaną ir niūriai nužvelgė ją.

Jūs tuo įsitikinusi? paklausė jis iš lėto. Nėra jokių įrodymų, kad lordas Kranmeris ir vikontas d'Obekuras yra tas pats asmuo!

O aš tai gerai žinau. Bet norėčiau nors pamatyti jį, susitikti su juo...

Dar vakar tai būtų buvę paprasta. Išvaizdus vikontas, iki šiol nuomojęs kambarį Plinono viešbutyje Granž Bateljero gatvėje, atvykęs uoliai lankėsi ponios Edmon de Perigor salone, jai atvežė grafo Montrono laišką. Be abejo, jūs žinote, kad jis dabar yra Anvere.

Marijana patvirtindama linktelėjo galva, bet suraukė antakius. Ji ėmė abejoti. Nuo vakar dienos buvo įsitikinusi, kad Fransis ir vikontas d'Obekuras yra tas pats asmuo. Ji kabinosi šio spėjimo, tarsi norėdama sau įrodyti, kad netapo haliucinacijos auka... Bet ar galima įsivaizduoti Fransį pas Taleirano dukterėčią? Ponia de Perigor, nors ir buvo Kuršo kunigaikštytė ir turtingiausia Europoje paveldėtoja, buvo nepaprastai draugiška Marijanai net tada, kai paprasta ponios de Taleiran skaitovė vadinosi panele Malerus. Žinoma, Marijana nežinojo, ar platūs yra jos draugės ryšiai, beje, ji nelabai dažnai pas ją lankėsi, bet jai atrodė,

kad jei lordas Kranmeris įėjo į Dorotėjos de Perigor saloną, kažkoks paslaptingas balsas būtinai turėjo įspėti Dorotėją.

Vadinasi, Anvere, tarė ji pagaliau, vikontas d'Obekuras susipažino su grafu Montronu? Bet tai neįrodo, kad jis iš ten kilęs. Flandrijos ir Anglijos ryšiai labai artimi.

Su tuo sutikčiau, bet savęs klausiu, ar ištremtasis grafas Montronas, prižiūrimas imperatoriaus policijos, išdrįstų tapti flamandu apsimetusio anglo, tai yra šnipo, garantu. Ar ne per didelė rizika? Manau, jog Montronas gali viskam ryžtis, bet su sąlyga, kad tai bus jam naudinga. Jeigu manęs neapgauna atmintis, žmogus, už kurio ištekėjote, jus laikė tik įspūdingu kraičiu, kurį jis, beje, beregint prašvilpė. Todėl netikiu, kad Montrono malonė nėra susijusi su finansiniu jauku.

Nors ir apgailestaudama, Marijana turėjo pritarti šiam logiškam samprotavimui. Taigi Fransis gal ir nesidangsto flamandų vikonto vardu, bet jis tikrai yra Paryžiuje. Ji sunkiai atsiduso ir paklausė:

Ar neturite žinių, kad iš Anglijos būtų atplaukęs koks nors kontrabandininkų laivas?

Fušė linktelėjo galva ir tęsė toliau:

Prieš savaitę, naktį, anglų kuteris buvo priplaukęs prie Hedžio salos, kad iš ten paimtų vieną gerą jūsų bičiulį, baroną de Sen Juberą, su kuriuo susipažinote Šajo akmenų kirtykloje. Suprantama, aš apie tai sužinojau tik tada, kai kuteris jau buvo atrišęs virves, bet tai, jog jis kažką paėmė, nereiškia, kad anksčiau neišlaipino ko nors kito, atvykusio iš Anglijos.

Kaip sužinoti? Nebent...

Marijana nutilo, jai staiga dingtelėjo mintis, dėl kurios jos žalios akys sublizgėjo. Paskui ji toliau kalbėjo, tik tyliai:

Sakykite, ar Nikola Malerusas vis dar Plimute? Galbūt jis ką nors žino apie tokius laivus?

Policijos ministras padarė baisią grimasą ir juokaujamai nusilenkė.

Malonėkite patikėti, mano brangioji, kad aš daug anksčiau pagalvojau apie mūsų nepaprastąjį Bleką Fišą... Bet dabar nežinau, kur yra šis garbusis Neptūno sūnus. Jau mėnuo, kai jis dingęs.

Dingęs? pasipiktino Marijana. Vienas iš jūsų agentų! Ir jūs dėl to nesirūpinate?

Nė kiek. Jei jis būtų sučiuptas ar pakartas, aš tai jau žinočiau. Blekas Fišas dingo vadinasi, jis turi atskleisti kažką įdomaus. Jis eina pėdsakais, ir viskas! Nenusiminkite taip! Velniai griebtų, mano drauge, aš imsiu ir patikėsiu, kad jūs iš tikrųjų esate prisirišusi prie savo "dėdulės".

Patikėkite nedvejodamas! sausai nutraukė ji. Blekas Fišas pirmasis ištiesė man draugišką ranką, kai mane ištiko nelaimė, ir nieko nesitikėjo mainais. Aš negaliu jo pamiršti!

Užuomina buvo aiški. Fušė užsikosėjo, išsikrapštė nosį, paėmė žiupsnelį tabako iš vėžlenos tabokinės, ir, norėdamas baigti pokalbį šia tema, visai kitu tonu prabilo:

Šiaip ar taip, jūs samprotaujate teisingai, mano brangioji, o aš jūsų mėlynojo vaiduoklio pėdsakais pasiunčiau savo geriausius seklius: inspektorių Paką ir agentą Degrė. Dabar jie tikrina visus Paryžiuje gyvenančius užsieniečius.

Truputį padvejojusi, Marijana raustelėjo ir paklausė, nors ir gėdijosi savo atkaklumo:

Argi... jie nenuėjo pas vikontą d'Obekurą?

Fušė tebebuvo abejingas. Nė vienas jo išbalusio veido raumuo nekrustelėjo.

Jie kaip tik nuo jo ir pradėjo. Bet nuo vakar dienos vikontas su savo bagažu išsikraustė iš Plinono viešbučio, nepasakęs, kur vyksta... o jūs neįsivaizduojate, kokios plačios yra jo didenybės imperatoriaus ir karaliaus valdos!

Marijana atsiduso. Ji suprato. Jei dabar Fransio nerado, jį surasti bus sunku kaip adatą šieno kupetoje... Ir vis dėlto žūtbūt reikia jį surasti... Bet į ką kreiptis, jei Fušė prisipažino pasiduodąs?

Tarsi perskaitęs jaunosios moters mintis, ministras kreivai šyptelėjo, kai atsisveikindamas pasilenkė prie jam ištiestos rankos.

Nebūkite tokia pesimistė, brangioji Marijana, jūs vis dėlto gana gerai pažįstate mane, kad neabejotumėte: nors ir kokie būtų sunkumai, nemėgstu pripažinti savo pralaimėjimo. Todėl aš nekartoju pono de Kalono žodžių, pasakytų Marijai Antuanetei: "Jei tai įmanoma vadinasi, padaryta, jei neįmanoma bus padaryta", ir sakau kukliau: patariu jums tikėtis.

Nepaisant raminamų žodžių, nepaisant Napoleono bučinių ir pažadų, Marijaną keletą dienų kamavo melancholija, prasta

nuotaika. Niekas jai nepatiko, o pati sau dar labiau. Dieną ir naktį kankinama tūkstančio pavydo demonų, ji duso puikiame savo name, kur blaškėsi kaip žvėris narve, bet išeiti į lauką dar labiau bijojo, nes dabar ji nekentė Paryžiaus.

Laukdama imperatoriaus sutuoktuvių, sostinė šurmulingai joms rengėsi

Visur pamažu atsirado girliandų, vėliavėlių, žibintėlių. Ant visų visuomeninių pastatų juodas Austrijos erelis puikavosi greta paauksuotų imperijos erelių, dėl to seni Austerlico ir Vagramo gvardiečiai niurnėjo, o Paryžius, švarinamas gausybės vandens kibirų ir stiprių šluotų, vis gražėjo.

Įvykiui ruošėsi visas miestas, apie jį buvo kalbama gatvių labirintuose, dainuojama kareivinėse, kur repetavo fanfaros, taip pat salonuose, kur šnekėjosi smuikai, parduotuvėse, kur imperatoriaus portretai puikavosi viršum šilkų ir nėrinių jūros ir maisto atsargų krūvos, siuvėjai virto iš kojų, kirpėjai klausėsi, žiopliai slankiojo Senos krantinėmis, kur buvo rengiami fejerverkai ir iliuminacijos, ir pagaliau grizečių širdyse nubudo troškimas, nes joms imperatorius iš nenugalimo Karo DIEVO staiga virto gana nebloga Stebuklingojo Princo imitacija. Be abejo, tai buvo džiugi, šventiška atmosfera, bet Marijanai visas tas dėl sutuoktuvių kilęs šurmulys žeidė širdį ir atrodė slogus, gėdingas. Matydama Paryžių... Paryžių, pasirengusį sveikinti džiaugsmingais šūksniais, pasirengusį nusilenkti ir numirti kaip prijaukintam katinui prie nekenčiamos austrės kojų, jaunoji moteris dar labiau jautėsi esanti apgauta... Todėl ji verčiau sėdėjo namie, dievai žino ko laukdama. Galbūt varpų gausmo ir artilerijos saliuto, kurie jai praneš, kad nelaimė įvyko ir jos priešė įžengė į miestą?

Rūmai išvyko į Kompjeną, kur 27 ar 28 dieną turėjo atvažiuoti erchercogaitė, bet salonuose priėmimai nesibaigė. Marijana, dabar tapusi viena garsiausių Paryžiaus moterų, gavo aibę kvietimų į juos, bet nė už ką pasaulyje nebūtų sutikusi nueiti net pas Taleiranus, ypač pas Taleiranus, nes baiminosi subtilios ironiškos imperatoriaus vicekanclerio šypsenos. Todėl Marijana atkakliai sėdėjo namuose, dėdamasi persišaldžiusia.

D'Aselnų namų durininkas Oreljenas gavo griežtą nurodymą: be policijos ministro ir jo pasiuntinių, taip pat madam Gamelen, šeimininkė nieko nepriima.

Fortiunė Gamelen labai pasmerkė tokį elgesį. Visada trokštančiai malonumų ir linksmybių kreolei buvo tiesiog juokinga, kad jos draugė užsidarė kaip kalinė vien dėl to, jog mylimasis išvyko susituokti iš išskaičiavimo. Praslinkus penkioms dienoms po garsiojo koncerto, ji atėjo vėl pabarti savo draugės.

Galima pamanyti, kad tu našlė arba atstumtoji! piktinosi ji. Kaip tik tokiu metu, kai tavo padėtis tiesiog pavydėtina: tu dievinama, visagalė Napoleono mylimoji, anaiptol ne vergė. Ši santuoka tam tikra prasme išlaisvina iš ištikimybės jungo. Velniai griebtų, tu jauna, nepaprastai graži, tu garsi... ir Paryžiuje pilna patrauklių vyrų, tik ir svajojančių pasidalyti su tavimi vienatvę! Pažįstu bent tuziną bepročių, iš proto einančių dėl tavęs! Nori, kad juos išvardyčiau?

Tai beprasmiška, paprieštaravo Marijana, kuriai laisva buvusios "puošeivos" moralė buvo nemaloni, bet kartu ir linksmino, tai beprasmiška, nes neturiu jokio noro būti su kitais vyrais. Jei to norėčiau, man pakaktų atsakyti į vieną iš šių laiškų, pridūrė ji, rodydama į nedidelį rausvo medžio sekreterą. Ten gulėjo krūva laiškų, kuriuos kurjeriai kasdien atnešdavo su daugybe puokščių gėlių.

Ir tu jų nė neatplėši?

Fortiunė pripuolė prie sekretero. Paėmusi ploną itališką stiklą vietoj pjaustomojo peilio, ji atplėšė keletą laiškų, permetė akimis jų turinį, pažvelgė į parašus ir galiausiai atsiduso:

Kaip liūdna tai matyti! Nelaimingoji, pusė imperatoriaus gvardijos įsimylėjusi tave. Tik pažiūrėk: Kanuvilis... Trobrijanas... Radvila... net Poniatovskis... Visa Lenkija prie tavo kojų. O kur dar kiti! Flao, pats gražuolis Flao svajoja tik apie tave. O tu sėdi čia, kampe prie židinio, dūsauji, žiūrėdama į dangų, bėgančius debesis ir lietų, o tuo tarpu jo didenybė šuoliuoja pas savo erchercogaitę. Žinai, ką tu privertei mane prisiminti? Žozefiną.

Išsiskyrusios imperatorienės, kuri buvo ne tik Fortiunė tėvynainė, bet ir sena draugė, vardu vis dėlto pavyko pramušti Marijanos prastos nuotaikos sieną. Ji nepatikliai pažvelgė į draugę.

Kodėl tu tai sakai? Tu ją matei? Ką ji veikia?

Aš ją mačiau vakar vakare! Ir, tiesą sakant, į ją dar graudu žiūrėti. Štai jau daug dienų praėjo, kai ji turėjo palikti Paryžių. Napoleonas suteikė jai Navaros hercogienės titulą ir dvarą, kuris su dideliu žemės sklypu yra prie Evrė... žinoma, jis kartu santūriai, bet neleidžiančiu ginčytis tonu patarė iki sutuoktuvių išvykti ten. Bet ji kaip gelbėjimosi šiaudo įsikibo Eliziejaus laukų, kur neseniai grįžo. Dienos slenka, o Žozefina dar Paryžiuje. Bet ji vis tiek išvažiuos. Tad kam vilkinti?

Man regis, aš galiu ją suprasti, atsakė liūdnai šypsodamasi Marijana. - Argi ne žiauru išplėšti ją iš namų ir tarsi nereikalingą daiktą išsiųsti į kitus, nepažįstamus? Kodėl nepalikus jos Malmezone, kuris jai taip patinka?

Per arti Paryžiaus, tarė Fortiunė priėjusi prie veidrodžio ir grožėdamasi stručio plunksnomis ant savo didžiulės skrybėlės. Kad galėtum ją suprasti. Žozefina kabinasi į šešėlį tos, kokia ji buvo... bet ji jau rado paguodą savo sudaužytai širdžiai.

Ką tu nori pasakyti?

Madam Gamelen ėmė kvatotis, žybsėdama savo sniego baltumo aštriais dantukais, paskui atsisėdo greta Marijanos, dvelkdama sodriu rožių aromatu.

O tai, ką turi padaryti tu, mano gražuole, ką tokiu atveju padarytų kiekviena protinga moteris: ji įsitaisė meilužį!

Per daug priblokšta naujienos, kad galėtų ką nors pasakyti, Marijana tik išpūtė akis, suteikdama malonumo plepiajai kreolei.

Nerodyk tokio pasipiktinusio veido! sušuko ji. Manau, Žozefina visiškai teisi. Kodėl ji turėtų pasmerkti save vienatvės naktims, kokias, beje, ji dažniausiai ir leido Tiuilri. Ji neteko karūnos, bet įgijo meilę. Viena kompensuoja kita, ir, jei nori žinoti mano nuomonę, tai ir gerai!

Galbūt. Ir kas jis?

Trisdešimtmetis viengungis, galiūnas blondinas, atrodantis kaip romėnų dievas: grafas Lanselotas de Tiurpenas-Krisė, jos kamerheras, o tai labai patogu.

Marijana nesusilaikė nenusišypsojusi, bet veikiau prisiminusi savo mergautiniais metais skaitytas knygas negu dėl draugės tauškėjimo.

Taigi, lėtai tarė ji, Ginevero karalienė pagaliau rado laimę su riteriu Lanselotu?

Tuo tarpu karalius Artūras ruošiasi linksmintis su putniąja Hermina, baigė Fortiunė. Kaip matai, romanuose ne visada rašoma tiesa. Ar verta taip sielotis? Klausyk, aš tau padėsiu!

Fortiunė pasisuko į sekreterą, bet Marijana sulaikė ją.

Ne. Tai beprasmiška! Neturiu jokio noro klausyti pirmo pasitaikiusio gražuolio nesąmonių. Aš per daug myliu jį, supranti?

Viena kitam netrukdo, atkakliai tvirtino Fortiunė. Aš dievinu Montroną, bet išprotėčiau, jei turėčiau būti jam ištikima nuo to laiko, kai jį ištrėmė į Anverą.

Marijana jau seniai nebesistengė įtikinti draugės. Fortiunė buvo karšto temperamento ir, iš visko sprendžiant, labiau mylėjo pačią meilę, o ne vyrus. Tarp gausybės jos meilužių paskutinis buvo bankininkas Uvraras, ne toks gražus kaip nuostabusis Kazimieras de Montronas, bet jis šį trūkumą kompensavo didžiuliais turtais, į kuriuos mažučiai madam Gamelen dantukai su malonumu įsikibo... Tačiau buvo metas baigti šį pokalbį, ir Marijana atsiduso:

Nors imperatorius ir tuokiasi, nenoriu sulaužyti ištikimybės jam. Jis tikrai sužinotų ir nedovanotų man, pridūrė ji greitai, tikėdamasi, kad Fortiunė supras šį argumentą. Ir, be to, noriu tau priminti, kad kažkur yra mano teisėtas vyras, kuris kiekvieną minutę gali pasirodyti.

Visas Fortiunė entuziazmas išgaravo, ir ji staiga rimtai paklausė:

Ar yra kokių nors naujienų?

Jokių. Vakar Fušė tiesiog prasitarė, kad dar nieko nerado... ir net tas vikontas d'Obekuras tebėra nesugaunamas. Tačiau aš manau, kad mūsų ministras sąžiningai ieško... Beje, Arkadijus taip pat dieną ir naktį naršo Paryžių, kurio visus užkampius pažįsta ne blogiau už tikrą policininką.

Vis dėlto tai labai keista...

Tuo metu, tarsi patvirtindamas Marijanos žodžius, salono duryse pasirodė Arkadijus de Žolivalis su laišku rankoje ir gracingai pasveikino moteris. Kaip visada, jis buvo nepriekaištingai elegantiškas: žalsvai tabakinės ir pilkos spalvos kostiumas efektingai derinosi su baltulėliais batistiniais marškiniais, virš kurių kyšojo ūsai ir rašytojo impresarijaus barzdelė. Tai buvo nepakeičiamas Marijanos kompanionas.

Mūsų draugė man pasakė, kad jūs leidžiate laiką Paryžiaus užkampiuose, tačiau jūs taip atrodote, tarsi būtumėte atėjęs iš puotos, pajuokavo Fortiunė.

Kaip tik šiandien, atsakė Arkadijus, aš buvau ne tose niūriose vietose, bet pas Fraskatį, kur smaguriavau ledais ir klausiausi mielų merginų tauškėjimo. Ir išvengiau didelės nelaimės, kai madam Rekamjė išpylė ananasų šerbetą ir vos neištepė mano kelnių.

Vis dar nieko? paklausė Marijana, kurios veide atsispindėjusi įtampa labai kontrastavo linksmiems jos pašnekovams.

Bet Žolivalis tarsi nepastebėjo nerimo jaunosios moters balse. Atsainiai numetęs laišką ant sekretero šalia kitų, jis ėmė apžiūrinėti sardoniksą ir graviruotę ant kairiosios rankos.

Nieko, nerūpestingai atsakė jis. Žmogus mėlynu kostiumu tarsi būtų išskridęs su dūmais kaip dvasia persų pasakose. Užtat mačiau Feido teatro direktorių, mano brangioji! Jis stebisi, kad negauna jokių žinių iš jūsų nuo to atmintino vakaro pirmadienį.

Aš jam pranešiau apie savo ligą, apmaudžiai nutraukė jį Marijana. Jam to užteks.

Deja, jis mano kitaip! Įsivaizduokite save jo vietoje! Tas žmogėnas randa ryškiausią žvaigždę, o ji staiga dingsta, vos suspindėjusi. Ne, iš tikrųjų jis kuria tokių planų jūsų atžvilgiu, ir daugiausia austriškos dvasios: jis tikisi pastatyti "Pagrobimą iš Seralio", paskui surengti vien Lieder* koncertą ir...

- Apie tai negali būti nė kalbos! nekantriai sušuko Marijana. Pirmiausia tam žmogui pasakykite, kad aš nepriklausau nuolatinei Komiškosios operos trupei. Aš tik dalyvavau koncerte Feido salėje.

Jis tai gerai žino, atsiduso Arkadijus, juo labiau kad yra gauta ir kitų pasiūlymų, ir jis žino apie juos. Pikaras norėtų matyti jus Operoje, garsiuosiuose "Barduose", kurie taip patinka imperatoriui, o Spontinis, turėdamas galvoje jūsų itališką kilmę, primygtinai prašo dainuoti su italais Paezijelo "Sevilijos kirpėjuje". Pagaliau salonuose...

---

* Dainos (*vok.*).

Gana! susierzinusi nutraukė Marijana. Dabar nė girdėti nenoriu šnekų apie teatrą. Aš negaliu turėti nuolatinio darbo... ir ateityje, ko gero, man užteks koncertų.

Man regis, įsikišo Fortiunė, geriau palikti ją ramybėje. Ji tokia sudirgusi...

Ji atsistojo, nuoširdžiai apkabino draugę, paskui pridūrė:

Tu tikrai nenori šįvakar ateiti pas mane? Uvraras atsives moterų ir... keletą įdomių vyriškių.

Tikrai ne! Be tavęs, nieko nenoriu matyti, ypač linksmų žmonių. Lik sveika!

Kai Arkadijus lydėjo madam Gamelen iki karietos, Marijana numetė ant grindų pagalvę, nuvargusi atsiduso ir atsisėdo ant jos prieš ugnį. Ją krėtė šaltis. Gal dėdamasi ligone, ji iš tikrųjų susirgo? Bet ne, tai tik maudė jos širdį, nukamuotą abejonių, nerimo ir pavydo. Artėjanti naktis, šalta ir lietinga, taip atitiko jos nuotaiką, kad ji net su kažkokiu pasitenkinimu žiūrėjo į tamsuojančius už paauksuotų užuolaidų langus. Kokia prasmė kalbėti su ja apie darbą? Kaip ir paukščiai, ji galėjo dainuoti tik lengva širdimi. Be to, ji nenorėjo patekti į ankštus, kartais labai griežtus operos personažo rėmus. Galbūt ji neturi tikros aktorės pašaukimo? Pasiūlymai neglostė jos savimeilės... nors gal tai, kad šalia nebuvo mylimo žmogaus, kėlė jai pasibjaurėjimą viskuo.

Dabar jos žvilgsnis pakilo aukštyn, prie didelio portreto virš židinio, ir jaunąją moterį vėl ėmė krėsti šaltis. Tamsiose šaunaus karininko akyse jai staiga pasivaideno ironija, sumišusi su niekinama užuojauta sėdinčiai prie jo kojų nusivylusiai būtybei. Šiltoje žvakių šviesoje markizas d'Aselna, atrodė, išaugo iš miglotos drobės gelmės, norėdamas sugėdyti dukterį, kad ji neverta jo, kaip, beje, ir pačios savęs. Ir portreto kalba buvo tokia raiški, kad Marijana paraudo. Tarsi prieš savo valią jaunoji moteris sušnabždėjo:

Jūs nesuprasite! Jūsų meilė jums buvo tokia natūrali, kad jus išskyrusi mirtis, be abejo, atrodė esąs logiškas jos tęsinys ir net tos meilės įkūnijimas tobulesne forma. O aš...

Lengvi Arkadijaus žingsniai kilimu nutraukė ginamąją Marijanos kalbą. Keletą sekundžių jis stebėjo jaunąją moterį, kuri kaip juoda aksomo dėmė išsiskyrė spindinčiame salone ir melancholiška

atrodė dar žavesnė negu besidžiaugianti. Arti ugnies jos skruostai įkaito, žaliose akyse sužibo auksiniai atspindžiai.

Niekada nereikia žvalgytis atgal, pasakė jis tyliai, ir tartis su praeitimi. Jūsų karalystė ateitis.

Jis greitai priėjo prie sekretero, paėmė atsineštąjį laišką ir ištiesė Marijanai.

- Jūs privalote perskaityti nors šį! Kai aš atėjau, jūsų durininkui jį perdavė iki pat ausų purvu apsitaškęs kurjeris, kuris teigė, jog tai skubu... Kurjeris turėjo būti ilgai keliavęs prastu oru.

Marijanos širdis sustojo. Gal tai pagaliau žinutė iš Kompjeno? Pagriebusi voką, ji pažiūrėjo į nepažįstamu braižu parašytą adresą, paskui į juodą antspaudą be jokio piešinio. Ji nervingai sulaužė jį ir išskleidė lapą, kur buvo keletas eilučių be parašo:

"Karštas sinjorinos Marijos Stelos gerbėjas labai džiaugsis, jei ji susitiks su juo šį antradienį, dvidešimt septintą dieną, De Breno siur Velio pilyje, vėlai naktį. Vietovė vadinasi Liafoli*, ir tai visiškai atitinka prašymą to, kuris lauks. Atsargumas ir santūrumas..."

Tekstas buvo keistas, pasimatymas - dar labiau. Netarusi nė žodžio, Marijana ištiesė laišką Arkadijui. Ji stebėjo, kaip jis permetė akimis eilutes, paskui nustebęs kilstelėjo antakius.

Įdomu, pasakė jis. Bet, viską apgalvojus, visai aišku.

Ką norit pasakyti?

Kad imperatorius tikrai turi būti labai santūrus... ir kad De Breno siur Velio kaimas yra prie kelio, vedančio iš Reimso į Suasoną. Į Suasoną, kur naujoji imperatorienė turi sustoti kaip tik dvidešimt septintosios vakarą.

Taigi, jūsų manymu, tai "jo" laiškas?

O kas gi kitas galėtų jums paskirti tokį pasimatymą tokioje vietoje? Manau, kad... Arkadijus nutilo, nesiryždamas ištarti rūpestingai slepiamo vardo, paskui tęsė: Kad jis nori dar kartą įrodyti jums savo meilę ir truputį pabūti kartu su jumis tuo metu, kai atvyksta moteris, kurią jis turi vesti valstybės interesais. Tai ir turi išsklaidyti visus jūsų rūpesčius bei būgštavimus.

---

* La folie (*pranc.*) beprotybė.

Bet Marijanos nebereikėjo įkalbinėti. Parausvėjusiais skruostais, spindinčiomis akimis, apimta aistros, ji galvojo tik apie tą minutę, dabar jau artimą, kai atsidurs Napoleono glėbyje... Arkadijus teisus: ten, nors ir reikia būti atsargiam, jis jai pateiks puikų, nuostabų meilės įrodymą!

Aš vyksiu rytoj, pareiškė ji. O jūs įsakykit Grakchui paruošti man arklį.

Kodėl ne karietą? Oras bjaurus, o ten važiuoti reikės apie trisdešimt ljė.

Taip lengviau išlaikyti paslaptį, nusišypsojo ji. Į raitelį mažiau kreipiama dėmesio negu į karietą su vežiku. Aš puikiai laikausi balne, juk jūs žinote?

Aš taip pat, tokiu pat tonu atsakė Žolivalis. Taigi Grakchui pasakysiu, kad pabalnotų du arklius. Aš jus lydėsiu.

Kokia prasmė? Jūs netikite, kad...

Aš manau, kad jūs jauna moteris, kad keliuose ne visada ramu, kad Brenas nedidelis kaimelis ir kad pasimatymas jums paskirtas vėlai naktį nepažįstamoje man vietoje. Nemanykite, kad abejoju... jūs žinote kuo, bet nepaliksiu jūsų, kol neperduosiu į patikimas rankas. Tada vyksiu į nakvynės namus.

Jo tonas neleido atsikalbinėti, ir Marijana neprieštaravo. Juo labiau kad Arkadijaus draugija kelionėje visai pravers, nes joti reikės ne mažiau kaip tris dienas. Tačiau ji negalėjo atsikratyti minties, kad visa tai per daug sudėtinga, ir imperatoriui kur kas paprasčiau būtų buvę pasiimti ją į Kompjeną ir įkurdinti kokiame nors užmiesčio name, kaip ji ir norėjo. Tiesa, jei galima tikėti apkalbomis, Polina Borgezė su broliu buvo Kompjene ir šalia jos buvo jos mylima freilina Kristina de Mati, kuriai Napoleonas buvo palankus iki Marijanos.

“Kas man darosi? staiga pagalvojo Marijana. - Aš visur matau varžoves. Tikrai esu per daug pavydi. Reikia labiau kontroliuoti save”.

Smarkus beldimas į duris nutraukė nebylų Marijanos monologą. Tai buvo Adelaidė, grįžusi iš globos komiteto, kur ji leisdavo beveik visus vakarus, bet, kaip manė Marijana, ne iš užuojautos vargšams, o iš noro pabūti tarp žmonių ir užmegzti naujų pažinčių. Ir tikrai, madmuazelė d’Aselna, smalsi kaip šarka,

kiekvieną kartą pripasakodavo daugybę anekdotų ir savo pastabų, kurios rodė, kad ji užsiėmė ne vien labdara.

Marijana atsistojo, pasiremdama į Arkadijaus pasiūlytą ranką, ir nusišypsojo jam.

Štai ir Adelaidė, pasakė ji. Eime vakarieniauti ir pasiklausyti naujausių paskalų.

Penktas skyrius

Kaimo bažnytėlė

Kitą dieną po išvykimo Marijana ir Arkadijus de Žolivalis apie vidurdienį nusėdo nuo arklių priešais Breno nakvynės namus "Auksinė saulė". Oras buvo bjaurus: nuo pat aušros apylinkėse be paliovos pliaupė lietus, ir du raiteliai, nors ir vilkėjo storus kavaleristų apsiaustus, buvo tokie permirkę, kad jiems būtinai reikėjo prieglobsčio. Prieglobsčio ir trupučio šilumos.

Išvakarėse išsirengę, jie Arkadijaus patarimu jojo kuo greičiausiai, kad dar iki to keisto pasimatymo spėtų susipažinti su vietove. Jie užėmė du kambarius šiame kukliame, vieninteliame kaimo viešbutyje, paskui įsitaisė žemoje, beveik tuščioje salėje ir užsiėmė: ji sultiniu, jis pašildytu vynu. Į juos niekas nekreipė dėmesio paprastai toks ramus kaimelis ant Velio kranto buvo neregėtai sujudęs. Juk netrukus, po valandos ar dviejų, naujoji Prancūzijos imperatorienė pravažiuos Breną vykdama į Suasoną, kur turi pavakarieniauti ir pernakvoti.

Nors ir lijo, visi gyventojai, šventiškai apsirengę, buvo lauke, tarp girliandų ir pamažu gęstančių spingsulių. Priešais gražią bažnyčią buvo įrengta Prancūzijos ir Austrijos vėliavomis aptraukta pakyla, kur netrukus sustos įtakingiausi vietos žmonės su skėčiais, kad pasveikintų atvykėlę, o pro praviras senovinio pastato duris girdėjosi vietos choro dainavimas. Jis repetavo "Sveiki, laimingai atvykę", kuria sveikins karietų virtinę. Dėl to peizažas atrodė ryškus ir džiugus, keistai kontrastuojantis niūriam orui. Marijana buvo liūdnesnė negu paprastai, nors, be prastos nuotaikos, ją

buvo apėmęs ir begalinis smalsumas. Netrukus ir ji išeis į lietų ir mėgins iš arti pažiūrėti į tą, kurios negalėjo nevadinti varžove, į priešo dukrą, kuri išdrįso atimti iš jos mylimąjį tik dėl to, kad gimė ant sosto laiptelių.

Arkadijus buvo tylus, kaip ir Marijana. Alkūnėmis atsirėmęs į kelių lankytojų kartų nutrintą stalą, jis įdėmiai stebėjo, kaip porcelianiniame puodelyje garuoja tamsus vynas. Jis buvo toks susimąstęs, kad Marijana neiškentusi paklausė, apie ką jis galvoja.

Apie jūsų šiandieninį pasimatymą, atsiduses atsakė jis. Kai čia atvykome, jis man atrodo dar keistesnis... toks keistas, kad jau klausiu savęs, ar tikrai jį jums bus paskyręs imperatorius?

O kas gi kitas? Kas gali būti be jo?

Jūs žinote, kas yra Liafoli pilis?

Be abejo, ne. Aš čia niekada nesu buvusi.

O aš buvau, bet taip seniai, kad viską užmiršau. Viešbučio šeimininkas atgaivino mano atmintį, kai užsakinėjau gėrimą. Liafoli pilis, mano brangioji, tikrai įdomi vieta, jūs ją galite matyti iš čia... tačiau, man regis, pernelyg atšiauri meilės pasimatymui.

Tai sakydamas, kilnusis bajoras pro langą parodė į tankaus miško aikštelėje, kitame Velio krante, didingai stūksančią apgriuvusią viduramžių tvirtovę. Pilku lietaus apsiaustu apgaubtos, per daugelį metų pajuodusios sienos atrodė niūriai, ir to įspūdžio nekeitė švelni aplink augančių medžių žaluma. Keistos nuojautos apimta, Marijana suraukė antakius.

Tai feodalinė pirkelė? Ir čia ta pilis, į kurią turiu vykti?

Ši, ir jokia kita. Ką manote apie tai?

Užuot atsakiusi, Marijana atsistojo ir paėmė ant stalo gulėjusias pirštinaites.

Ten gali būti tokia pasala, į kokią kadaise jau esu patekusi. Prisiminkite mūsų pirmojo susitikimo aplinkybes, brangusis Arkadijau... ir glamones, patekus į Fanšon Karališkosios Lelijos letenas Šajo akmenų kirtykloje. Eime, prašau jus, atveskite arklius. Tučtuojau vyksime apžiūrėti to įdomaus meilės lizdelio... Žinoma, būtų gerai, jei aš apsirikčiau...

Bet iš tikrųjų ji nelabai to norėjo, nes praėjus pirmosioms džiaugsmo minutėms nuo pat Paryžiaus keistai jautėsi. Visą kelią, šiaip ar taip, artinusį ją prie mylimojo, Marijana negalėjo

atsikratyti abejonių ir nerimo, kilusio galbūt dėl to, kad ją sujaudinęs laiškas buvo parašytas ne "jo" ranka ir pasimatymo vieta buvo tame kelyje, kuriuo važiavo erchercogaitė. Tiesa, apie tai ji sužinojo Suasone išgirdusi, kad protokole numatytas imperatoriškos poros susitikimas įvyks dvidešimt aštuntą dieną Pontaršė, maždaug per dvi su puse lyė nuo Suasono, Kompjeno kelyje, ir visai netoli Breno. Praėjusią naktį Napoleonas turėjo pakankamai laiko pasirengti susitikimui su jos palyda.

Šiuo metu mintis apie kažkokį veikimą padėjo jai išbristi iš neryžtingumo ir nerimo bedugnės, kurioje ji buvo jau visą savaitę. Kol Arkadijus ėjo arklių, ji išsitraukė už juosmens užkištą pistoletą, nuovokiai pasiimtą Paryžiuje. Tai buvo vienas iš tų, kuriuos jai padovanojo pats Napoleonas, žinojęs, kaip ji moka vartoti ginklą. Ji šaltakraujiškai patikrino šovinius. Jei Fanšon Karališkoji Lelija, ševaljė de Briuslaras arba kas nors iš jų rūškanų sėbrų laukia jos už senų Liafoli sienų, bus kuo juos pasveikinti...

Ji norėjo kilti iš už stalo, stovinčio priešais vienintelį salėje langą, bet kažkas kitoje gatvės pusėje patraukė jos dėmesį. Didelė juoda karieta, be herbų, bet traukiama trijų gražuolių širmių, sustojo priešais kalvę. Pasilenkęs greta vežiko, susisupusio į didelį žalią apsiaustą, prie vieno arklio kanopos, kalvis, be abejo, apžiūrinėjo pasagą. Šis reginys buvo visai kasdieniškas, bet jaunoji moteris juo susidomėjo. Jai pasirodė, kad pažįsta vežiką.

Ji mėgino įžiūrėti, kas sėdi karietoje, bet matėsi tik du neryškūs vyrų siluetai. Staiga ji riktelėjo: vienas iš vyriškių minutėlę prigludo prie langelio, matyt, norėdamas pažiūrėti, kur vežikas, ir už stiklo aiškiai šmėstelėjo blyškus profilis, juoda triragė skrybėlė, taip įsirėžusi į Marijanos širdį, kad ji nė akimirkos nedvejodama atpažino jį. Imperatorius!

Bet ką jis veikia toje karietoje? Jau vyksta į pasimatymą Liafoli? Tai kodėl jis laukia, kol pataisys pasagą? Marijanai tai pasirodė be galo keista ir džiaugsmas, staiga apėmęs ją išvydus, beregint užgeso. Ji gerai matė, kaip ten, karietoje, Napoleonas suraukė antakius ir nekantriai paragino skubėti. Jis skuba, labai skuba... bet kur?

Marijana neturėjo laiko apie tai galvoti. Kalvis pasitraukė, vežikas užsiropštė ant sėdynės ir pliaukštelėjo botagu. Arkliai pasileido šuoliais, ir karieta nuskriejo. Tuo metu Marijana išpuolė laukan ir kaktomuša susidūrė su Arkadijum, kuris atvedė arklius.

Netarusi nė žodžio, Marijana užšoko ant balno, kumščio smūgiu užsitraukė iki akių skrybėlę, kuri gerai prilaikė storą supintą kasą, paskui, paraginusi arklį, pasileido paskui karietą, jau dingstančią vandens ir purvo fontanuose. Arkadijus taip pat jojo iš paskos, bet suvokęs, kad jie tolsta nuo Liafoli, dar paragino arklį ir pasivijo jaunąją moterį.

Klausykite! Kur mes taip lekiam?

Paskui tą karietą, tarė Marijana, priešindamasi vėjui. Noriu sužinoti, kur ji važiuoja.

O kam?

- Ten imperatorius.

Žolivalis kurį laiką svarstė naujieną, paskui, smarkiai pasilenkęs, sugriebė Marijanos arklį už pavadžio ir su neįtikima tokiam liesam žmogui jėga sulaikė...

Jūs iš proto išsikraustėte! įniršusi suriko Marijana. Kas jums šovė į galvą?

Jūs labai norite, kad jo didenybė pastebėtų persekiojimą? Tokiame tiesiame kelyje tai nesunku. Priešingai, jei mes josime taku, kurį matote dešinėje, tai gerokai sutrumpinsime kelią į Kurselį ir būsime ten daug anksčiau už imperatorių.

O kas yra Kurselis?

Tai kitas kaimas. Bet, jei neklystu, imperatorius paprasčiausiai skuba pasitikti sužadėtinės ir nesirengia niekur sustoti.

Jūs manote? O, jei būčiau tuo įsitikinusi!

Jaunoji moteris ūmai smarkiai išbalo. Baisus pastarųjų dienų pavydas, kurio beveik buvo atsikračiusi, vėl grįžo, dar didesnis ir labiau kankinantis. Matydamas kenčiantį jos žvilgsnį, jis liūdnai šyptelėjo ir palingavo galva.

Bet... juk jūs tuo įsitikinusi! Būkite sau atvira, Marijana. Jūs žinote, kur jis vyksta, ir norite pamatyti... pamatyti pirmiausia “ją”, o paskui stebėti, kaip vyks pirmasis pasimatymas.

Marijana sukando dantis ir nusisukusi nuvedė arklį siauro takelio link. Jos veidas tapo uždaras, bet ji prisipažino:

Taip, jūs teisus, bet niekas man nesutrukdys tai padaryti.

- Aš ir neabejoju. Jokit, jei jums norisi, bet jūs neteisi. Šiaip ar taip, jūs kentėsite, ir visai be reikalo!

Nekreipdami dėmesio į purvą ir vis smarkėjantį lietų, abu raiteliai nušuoliavo takeliu. Jis vingiavo šalia Velio, kuris savo purvinai pilką, nuo ilgo lietaus pagausėjusį vandenį plukdė tarp neapgyventų krantų. Kas minutę oras vis labiau bjuro. Dar neseniai smulkiai lijo, o dabar pliaupte pliaupė, tarsi dangus būtų prakiuręs. Tačiau kelias palei upę tikrai buvo trumpesnis, ir netrukus pasimatė pirmieji Kurselio namukai.

Išjoję į kelią, Marijana ir Arkadijus pastebėjo artėjančią karietą, kuri lėkė labai greitai, ratais keldama tikras bangas.

Eime, pasakė Arkadijus, čia negalima pasilikti, jei nenorit, kad jus pastebėtų.

Jis mėgino nutempti ją prisiglausti į visai netoli stovinčią bažnytėlę, bet Marijana priešinosi. Ji išplėtusi akis žiūrėjo į lekiančią karietą, apimta karšto troškimo pasilikti čia, pasirodyti jam, sugauti valdovo žvilgsnį, išvysti jame... ką gi? Bet ji jau neturėjo laiko svarstyti.

Gal dėl to, kad arklys buvo prastai pakaustytas, visu greičiu lekianti karieta pakrypo ir pirmu kairiuoju ratu kliudė pakelės kryžių prie įvažiavimo į Kurselį. Ratas nukrito, ir Marijana nejučia šūktelėjo, bet puikus vežikas padarė tiesiog stebuklą. Staigiai pasukęs, jis sulaikė arklius ir sustabdė karietą.

Du vyrai tučtuojau iššoko iš jos: vienas aukštas, su neįprastu, ypač tokiu oru, galvos apdangalu, kitas per daug pažįstamas, ir abu be galo įtūžę. Marijana pamatė, kaip aukštasis parodė į cerkvę, ir juodu nubėgo, lietui pliaupiant.

Eime, eime, ragino Arkadijus, sugriebęs Marijaną už rankos, kitaip jūs atsidursite akis į akį su juo. Matyt, jie nori čia pasislėpti, kol vežikas suras račių.

Šįkart ji nusileido. Žolivalis greitai nuvedė ją už bažnyčios, kad jų nepastebėtų. Čia augo keletas medžių. Prie vieno jų pririšo arklius. Jei jau imperatorius čia sustojo, Marijanos palydovas puikiai suprato, kad apie tolesnę kelionę negali būti nė kalbos. Be to, jaunoji moteris pamatė siauras šonines duris.

Eime į bažnyčią, - pasiūlė ji Mes galėsim matyti ir girdėti, o mūsų nepastebės.

Jie įlindo į nedidelį priestatą, kur juos prislėgė drėgnas, šaltas oras, smarkiai atsiduodantis pelėsiais.

Bet mes čia mirtinai persišaldysim! sumurmėjo Žolivalis, tačiau Marijana nesiteikė jam atsakyti.

Patalpoje viešpatavo prieblanda. Bažnyčia buvo apleista. Daug kur vietoj išdaužytų stiklų buvo popierius. Kampe gulėjo sudaužytų statulėlių skeveldrų krūva, šalia du ar trys suoleliai, pakyla pamokslams sakyti, ir viskas buvo voratinkliais apraizgyta. Bet pro dideles praviras duris priešais sakyklą buvo galima matyti, kas dedasi pačioje bažnyčioje, kur atskubėjo imperatorius su savo palydovu. Šaižus, nekantrus ir toks pažįstamas balsas sudrumstė šventyklos tylą:

Palauksim čia. Tu manai, jie dar toli?

Tikriausiai ne, atsakė kitas, aukštas, įdomiai apsirengęs tvirtas vaikinas juodais susuktais plaukais. Jis stengėsi apsiaustu apgaubti triragę skrybėlę su įmantriu sultonu iš plunksnų. Bet kodėl turim laukti čia, po šiais niūriais skliautais, kur mus palaimins skylėtas dangus, nors jau ir lauke permirkome lietuje? Argi negalime rasti prieglobsčio vienoje iš fermų?

Buvimas Neapolyje nebuvo tau naudingas, Miuratai, pajuokavo imperatorius. Tu jau bijai kelių vandens lašų?

Aš baiminuosi ne dėl savęs, o dėl savo kostiumo. Šios plunksnos visai prastai atrodys, ir aš turėsiu garbės sveikinti imperatorienę panašus į apipešiotą vištą.

Jei rengtumeis prasčiau, taip neatsitiktų. Imk pavyzdį iš manęs!

O, sire, jūs aš visada jums tai sakau rengiatės per daug prastai, ir netinka Austrijos erchercogaitei pasirodyti apsirengus kaip buržua.

Šis neįprastas pokalbis apie rūbus leido Marijanai visiškai susivaldyti. Širdis jau nebeplakė kaip pašėlusi, ir jos pavydą užgožė grynai moteriškas smalsumas. Taigi priešais ją garsusis Miuratas, imperatoriaus svainis ir Neapolio karalius? Jis vilkėjo puikų mėlyną paauksuotą kostiumą, kuris matėsi po dideliu juodu apsiaustu, buvo aukštaūgis, tačiau Marijana pastebėjo, kad jo veidas, pernelyg įžūlus, vis dėlto atrodė prastas. Galbūt jis yra žymiausias imperijos kavaleristas, bet tokiu atveju jam niekada

nereikėtų rodytis be arklio. Jis vienas atrodė kažkoks "nesukomplektuotas". Tuo tarpu Napoleonas aiškino:

Noriu padaryti staigmeną erchercogaitei, tau jau sakiau, ir pasirodyti jai be jokios prabangos, taip pat ir ją noriu pamatyti paprastu kelioniniu kostiumu. Mes išeisim į kelią, kai pasirodys kortežas.

Sunkus atodūsis, toks smarkus, kad jį išgirdo Marijana, parodė, ką apie tai mano Miuratas, paskui jis nuolankiai pridūrė:

Palauksim?..

Gana! Nerodyk tokios veido išraiškos! Visa tai be galo romantiška! Ir aš tau priminsiu, kad greta Marijos Liudvikos yra tavo žmona! Argi tu nesidžiaugi, kad vėl išvysi Karoliną?

Žinoma! Bet mes jau pernelyg seniai esame susituokę, kad netikėtas susitikimas galėtų nudžiuginti. Ir, be to...

Nutilk! Tu nieko negirdi?

Visi, buvę bažnyčioje ir stebėtojai, ir stebimieji, įtempė klausą. Tikrai, tolumoje girdėjosi savotiškas triukšmas, primenantis vis labiau artėjančią audrą.

Tikrai, su aiškiu palengvėjimu pasakė Miuratas. Tai jau tikriausiai karietos! Beje...

Ir Neapolio karalius, narsiai palikęs priedangą, nubėgo prie kelio, paskui grįžo atgal šaukdamas:

Štai pirmieji eskorto husarai! Jūsų žmona atvyksta, sire!

Po akimirkos Napoleonas nubėgo kartu su juo, o begalinio smalsumo apimta Marijana nuėjo prie bažnyčios durų. Nebuvo `kio pavojaus, kad ją pastebės. Visas imperatoriaus dėmesys buvo sutelktas į greitai artėjančią karietų virtinę už mėlynai, rausvai ir žydrai apsirengusių raitelių, ir tai žeidė Marijaną į pat širdį. Dabar jai tapo aišku, su kokiu užsidegimu jis laukė tos, iš kurios tikėjosi susilaukti įpėdinio, Habsburgų dukters su tradiciškai būtinu karališkuoju krauju. Stengdamasi numalšinti nusmelkusį ją skausmą, ji prisiminė atsainius jo žodžius: "Aš tuokiuosi su pilvu..." Koks pasityčiojimas! Visas jos mylimojo elgesys (argi nebuvo kalbama, kad jis dėl savo sužadėtinės pasirengęs išmokti šokti) rodė, kaip nekantriai jis laukė susitikimo su būsimąja žmona, - tai ypač patvirtino šis romantiškas išsišokimas kartu su svainiu. Jam neužteko kantrybės sulaukti kitos dienos, oficialaus susitikimo, paskirto Pontaršė.

Dabar Napoleonas išėjo į kelio vidurį, ir mėlyni husarai prieš šią pažįstamą figūrą sustabdė arklius šūkaudami: “Imperatorius! Imperatorius čia!” Tai išgirdęs, tuoj pat pasirodė kamerheras ponas de Seiselis. Tačiau Napoleonas nenorėjo nieko nei matyti, nei girdėti. Nekreipdamas dėmesio į vis smarkėjantį lietų, jis kaip jaunuolis pribėgo prie aštuonių arklių traukiamos didelės karietos ir atidarė dureles nelaukdamas, kol kas nors tai padarys. Marijana išvydo viduje dvi moteris. Viena iš jų aiktelėjo ir žemai nusilenkė.

Jo didenybė imperatorius!

Tačiau Napoleonas tai buvo aišku matė tik jos bendrakeleivę: stambią rausvaskruostę blondinę išsprogusiomis žydromis akimis, kuri atrodė išsigandusi. Jos negražios lūpos virpėjo, nors ji ir stengėsi šypsotis. Ji vilkėjo žalio aksomo apsiaustą ir buvo užsidėjusi siaubingą skrybėlę su įvairiaspalvių papūgos plunksnų kuokštu, panašiu į šluotą.

Stovėdama už keleto žingsnių nuo erchercogaitės, Marijana rijo ją akimis ir piktai džiūgavo pastebėjusi, kad ji, jei ir nėra neišvaizdi, tai bent niekuo neišsiskiria iš kitų. Žinoma, Marijos Liudvikos veidas buvo gaivus, bet žydros akys neišraiškingos, o garsioji habsburgiška lūpa po ilgoka nosimi visai nepatraukli. O kaip prastai ji apsirengusi! Ir, be to, kaip jauna mergina ji tikrai buvo per daug putli. Po kokių dešimties metų ji taps storule, nes jau dabar atrodė per sunki.

Jaunoji moteris nekantriai laukė Napoleono reakcijos, o jis, stovėdamas vandenyje, stebėjo savo žmoną. Be abejo, jis jautė nusivylimą, dabar jis pasveikins ją pagal protokolą, pabučiuos ranką ir pagaliau grįš į savo sutaisytą karietą... Bet ne!.. Jis džiugiu balsu tarė:

Ponia, aš be galo laimingas jus matydamas!

Paskui, nekreipdamas dėmesio į purslus, tykštančius kaip nuo šlapio pudelio, užšoko ant paminos, apkabino putlią blondinę ir apibėrė ją bučiniais, tuo priversdamas kreivai šyptelėti kitą ponią, iš karto Marijanai nepatikusią malonios išvaizdos moterį, gana apkūnią, didoka galva ir trumpu kaklu; pašaipus jos žvilgsnis nesiderino su geraširdiška veido išraiška. Žinoma, tai buvo garsioji Karolina Miurat, Napoleono sesuo ir viena aršiausių režimo intrigančių. Imperatoriaus palydovas apkabino ją, bet pirma

prisilietė prie erchercogaitės rankos, ir tuoj pat nuėjo į karietą be herbų, tuo tarpu spinduliuojantis Napoleonas įsitaisė priešais moteris ir šūktelėjo šalia karietos išsitempusiam kamerherui:

O dabar gyvai į Kompjeną! Ir be sustojimų!

Bet sire, paprieštaravo Neapolio karalienė, mūsų laukia Suasone, kur garbingi piliečiai jau parengė sutikimą, vakarienę...

Savo vakarienę suvalgys ir be mūsų! Aš noriu, kad madam jau šį vakarą būtų namuose! Į kelionę!

Gavusi tokį atsakymą, Karolina prikando lūpą ir susigūžė savo kampe, o karieta pajudėjo. Ašarų pilnomis akimis Marijana dar spėjo pastebėti susižavėjimo kupiną Napoleono žvilgsnį, įsmeigtą į savo sužadėtinę. Pasigirdo griežta komanda, ir paskui eskortą aštuoniasdešimt trys kortežo karietos viena paskui kitą pravažiavo pro bažnyčią. Pečiu atsirėmusi į drėgnus gotikinio skliauto akmenis, Marijana žiūrėjo į pravažiuojančią virtinę, bet nieko nematė. Ji jautė tokį skausmingą jėgų išsekimą, jog Arkadijus turėjo lengvai papurtyti ją, kad ji atsitokėtų.

Ką dabar darysime? paklausė jis. Reikėtų grįžti į viešbutį. Jūs permirkote... aš taip pat.

Bet jaunoji moteris nužvelgė jį kraupiu žvilgsniu.

Mes vyksime į Kompjeną, ir mes.

Tačiau... kodėl? - nusistebėjo Žolivalis. Bijau, kad sumanėte kokią beprotybę. Parūpo jums tas kortežas!..

Aš noriu į Kompjeną, sakau jums, pareikalavo moteris, treptelėjusi koja. Ir neklauskite kodėl, nes aš ir pati nežinau. Viena težinau aš privalau ten vykti.

Ji taip išbalo, kad Arkadijus suraukė antakius. Tarsi gyvybė būtų visai dingusi, likęs tik apatiškas kūnas. Labai tyliai, mėgindamas padėti jai atsikratyti stingdančio, smelkiančio skausmo, jis priminė:

O... kaip šiandieninis pasimatymas?

- Jis manęs nebedomina, kadangi ne “jo” paskirtas. Girdėjote? Jis išvyko į Kompjeną. Bet juk ne dėl to, kad grįžtų čionai. Kiek nuo čia iki Kompjeno?

Apie penkiolika ljė!

Štai matote! Dabar į balną ir josim trumpiausiu keliu! Aš noriu būti Kompjene anksčiau už juos.

Ji jau bėgo prie medžių, kur buvo pririšti arkliai. Sekdamas iš paskos, Arkadijus dar mėgino atvesti ją į protą.

Nebūkit beprotė, Marijana. Grįžkime į Breną, ir leiskite man nueiti pažiūrėti, kas jūsų šiąnakt lauks.

Tai manęs nebedomina, sakau jums! Kada gi jūs suprasite, kad visame pasaulyje man rūpi tik viena būtybė? Be to, tas susitikimas gali būti tik žabangai! Dabar esu tuo įsitikinusi... Aš neįpareigoju jūsų sekti paskui mane! tarstelėjo ji piktai. Galiu joti ir viena.

Nešnekėkite nesąmonių! gūžtelėjęs pečiais atsakė Arkadijus. Truputį pasilenkęs, jis ištiesė jaunajai moteriai sukryžiuotas rankas, kad ji atsiremtų pėda ir sėstų į balną. Jis nesmerkė jos už baisią melancholiją, nes suprato, kokios sunkios jai šios minutės. Jam tiesiog buvo skaudu matyti,- kaip beviltiškai ji stengiasi kovoti su neišvengiamybe, su kuria niekas negali kovoti.

Jokime, jei manote, kad tai būtina! tepasakė jis taip pat sėsdamas į balną.

Nieko neatsakiusi, Marijana kulnais spustelėjo savo arklio šonus. Gyvulys kaip pašėlęs nulėkė keliu palei upę. Kurselis, kur tik keli žmonės iškišo galvas, išgirdę triukšmą, vėl skendėjo užkampio tyloje. Nelemtoji karieta, kuriai buvo pritvirtintas naujas ratas, taip pat dingo.

Nors ir kiek užtrukę, Marijana su Arkadijum kaip tik laiku suspėjo išvykti iš Suasono, jie dar pamatė pravažiuojančią imperatoriaus karietą, kuri nesustodama pralėkė pro apstulbusius ir kiek pasipiktinusius municipaliteto tarybos suprefektą ir karinius viršininkus. Jie keletą valandų lietaus merkiami laukė vienintelio malonumo pamatyti savo imperatorių, kuris prašvilpė pro jų nosis.

Kodėl jis taip skuba? košė pro dantis Marijana. Kas jį verčia būti Kompjene?

Ji negalėjo aiškiai atsakyti į šį klausimą. Pašto stotyje pakeitus arklius, ji norėjo joti toliau, bet pamatė, kad imperatoriaus karieta netikėtai sustojo. Durelės atsidarė, ir Neapolio karalienė-Marijana ją atpažino iš apsiaustą puošusių stručio plunksnų iššoko ant kelio. Pasipiktinusiu veidu ji ryžtingai nuėjo prie kitos karietos. Pribėgęs kamerheras nuleido laiptukus, Karolina

Miurat tarsi ištremta karalienė atsisėdo, ir kortežas pajudėjo toliau.

Marijana klausiamai pažvelgė į Arkadiją.

Ką tai galėtų reikšti?

Arkadijus neatsakė į jos klausimą ir stengdamasis paslėpti sumišimą pasilenkė, tarsi taisytų pavaržą.

Turėkite gi drąsos pasakyti man teisybę, Arkadijau. Manote, jis norėjo likti vienas su ta moterim?

Galbūt, išmintingai sutiko Arkadijus. O gal tai vienas iš Neapolio karalienės kaprizų, kuriais ji taip pagarsėjo.

Imperatoriaus akivaizdoje? Niekada nepatikėsiu. Jokime greičiau, mano drauge, aš noriu matyti, kaip jie lips iš karietos.

Ir jiedu toliau kaip pašėlę šuoliavo per ledinį vandenį, purvą ir pro veidus plakančias nukarusias medžių šakas.

Sutemus prijojusi Kompjeną, išsekusi ir sustirusi nuo šalčio, Marijana taip drebėjo, kad kaleno dantimis, bet iš paskutiniųjų laikėsi balne. Visas kūnas skaudėjo kaip išplaktas rimbu. Bet to ji nė už ką pasaulyje nebūtų prisipažinusi!..

Jie labai nedaug aplenkė kortežą, nes visame kelyje, išskyrus vieną kitą tankaus miško ruožą, aštuoniasdešimt trijų karietų dardėjimas siekė jaunosios moters ausis.

Dabar, jodama iliuminuotomis gatvėmis, išpuoštomis vėliavomis nuo nutekamųjų griovių iki stogų kraigų, Marijana bejėgiškai mirkčiojo kaip naktinis paukštis, staiga patekęs į šviesą. Lietus liovėsi. Miestą apskriejo žinia, kad imperatorius šį vakarą atveš savo nuotaką, kurios buvo laukiama tik rytoj. Todėl, nors ir vėlų metą, daug gyventojų buvo gatvėse ir įvairiose įstaigose. Didžiulė minia jau šurmuliavo prie didelės baltos pilies tvoros, o šią naktį švytėjo kaip milžiniška jonvabalių kolonija. Kieme žygiavo gvardijos grenadierių pulkas, kuris turėjo žiūrėti tvarkos. Po keleto minučių augaloti kareiviai gauruotomis kepurėmis padarys taką perkirs minią, kaip galingas taranas, kurio niekas nesulaikys. Marijana mašinaliai nukratė vandenį, lašnojusį nuo jos skrybėlės atbrailų.

Kai kareiviai išeis, pasakė ji, mes pulsime į priekį, kad pralėktume tuo tarpu. Aš noriu patekti prie tvoros.

Tai tikra beprotybė, Marijana! Mus suspaus, sutryps. Tie žmonės nė nepamanys užleisti jums vietos.

Jie net nepastebės nieko. Pririškite arklius ir ateikite pas mane. Reikia skubėti.

Iš tikrųjų, kai Arkadijus bėgte nuvedė arklius prie didelės, ryškiai apšviestos smuklės vartų, ėmė skambėti visi miesto varpai. Vadinasi, kortežas įvažiavo į Kompjeną. Tuo pačiu metu garsus sveikinimo šūksnis pakilo į dangų. Rūmų vartai atsivėrė, ir pro juos išžygiavo didžiulė grenadierių su atstatytąis šautuvais kolona. Jie ėjo pirmyn griežtai išsirikiavę, paskui išsklaidė minią ir padarė špalerius karietoms pravažiuoti. Marijana puolė į priekį. Žolivalis iš paskos. Miniai atsitraukus, jai pavyko pralįsti pro grenadierių nugaras iki pilies tvoros. Tiesa, girdėjosi pasipiktinimo šūksniai, ir nenuorama jaunuolis, išdrįsęs brautis į priekį, buvo net apkumščiuotas, bet ji nieko nejautė. Be to, pirmieji husarai kaip viesulas įlėkė į aikštę ir staigiai sustabdė apsiputojusius arklius. Minia vienu balsu sušuko:

Tegyvuoja imperatorius!..

Marijana užsiropštė ant žemo paauksuotos tvoros pamato ir įsikibo į šlapią geležį. Tarp jos ir didžiulės terasos, kur išsirikiavo liokajai žaliomis livrėjomis, laikydami šaltame ore mirguliuojančius deglus, nebuvo nieko, tik tuščia erdvė. Akimirksniu pilies languose ir terasose pasirodė rinktinė publika, vienas orkestras įsitaisė galerijoje netoli vartų, kitas aikštėje, o trečias tiesiog tarnybinio priestato languose. Visur traškėjo ir žaižaravo deglai. Triukšmas buvo neapsakomas, ir jis vis didėjo griaudžiant būgnams.

Tarp grenadierių, pažų, bereitorių, karininkų ir maršalų eilių pasirodė lekianti karieta, paskui ją antra, trečia... Marijanos širdis vos neiššoko pro šlapio jos kostiumo audinį. Išplėtusi akis ji žiūrėjo, kaip kilimais nuklotoje plačioje terasoje po didžiuliu trikampiu frontonu pasirodė damos šleifuotomis suknelėmis, o jų diademos spindėjo įvairiomis spalvomis, ir vyriškiai brangiais, raudonais paauksuotais arba mėlynais pasidabruotais, kostiumais. Ji pastebėjo keletą austrų karininkų baltomis paradinėmis uniformomis, nusagstytomis ordinais. Kažkur mušė dešimtą valandą.

Tada, didžiuliame šurmulyje, aidint sveikinimo šūksniams, pagaliau pasirodė aštuonių arklių traukiama karieta, kurią Marijana jau taip gerai pažinojo. Trimitininkai galerijoje ištrimitavo "Šlovę imperatoriui", o karieta, visiems entuziastiškai džiūgaujant, pralėkė pro plačiai atvertus vartus ir gražiai apsuko lanką.

Galvotrūkčiais bėgo liokajai, žmonės su deglais sustojo ant kiemo akmenų, o terasą užklojo žemai nusilenkusių rūmų damų atlasas ir brokatas. Marijana ašarų pilnomis akimis ji jau nebegalėjo jų sulaikyti pamatė, kaip Napoleonas nušoko ant žemės, paskui, visas spindėdamas, atsigręžė į karietoje sėdinčią erchercogaitę ir švelniai, rūpestingai, kaip dėmesingas įsimylėjėlis, padėjo jai išlipti. Ūmus įtūžis išdžiovino Marijanos akis, kai ji išvydo, kad erchercogaitė visa išraudusi, o jos kvaila skrybėlė su papūgos plunksnomis smarkiai nusismaukusi ant šono. Be to, jos poza buvo kažkokia keista, gana nenatūrali.

Stovėdama Marija Liudvika buvo pusę galvos aukštesnė už savo jaunikį. Jie buvo visai netinkama pora: ji drėbli, išlepusi vokietė, jis blyškiaveidis, romėnišku profiliu, nenuramdomai gyvas dėl savo Viduržemio jūros pakrantės kraujo. Ko gero, į akis nekrito tik amžiaus skirtumas, nes platūs Marijos Liudvikos pečiai temdė ankstyvos jaunystės žavesį. Tačiau neatrodė, kad jiedu tai pastebėtų. Jie taip susižavėję žiūrėjo vienas į kitą, kad Marijana ūmai panūdo numirti. Kaip šis žmogus, visai neseniai taip aistringai ją glamonėjęs ir tarsi nuoširdžiai prisiekinėjęs, kad tik ji viena viešpatauja jo širdyje, gali dabar žiūrėti į tą aukštą rudą telyčią, atrodančią kaip vaikas, pirmąkart gavęs kalėdinę dovaną? Įniršusi jaunoji moteris suleido nagus sau į delnus ir sugirkšėjo dantimis, kad neimtų klykti iš skausmo ir įtūžio.

O ten atvykėlė bučiavosi su imperatoriškosios šeimos moterimis: žavioji Polina, kuri vos laikėsi nesijuokusi pamačiusi skrybėlę, išmintingoji Eliza griežtu Minervos profiliu, tamsiaplaukė gražuolė Ispanijos karaliene, grakščioji blondine karaliene Hortenzija, kurios balta šilkinė suknelė, švelniai spindėjęs perlas ir nepriekaištingas dailumas priminė jos motiną ir visiškai nesiderino su Marijos Liudvikos ašutine.

Kurį laiką Marijana užmiršo save ir galvojo apie tai, ką iš tikrųjų turi jausti romioji Žozefinos dukra, matydama šią moterį, išdrįsusią atvykti ir užimti sostą, dar šiltą po jos motinos. Ar tai nebuvo visai nereikalingas Napoleono žiaurumas jis vertė ją dalyvauti čia ir sutikti užsienietę prie Prancūzijos rūmų slenksčio? Beprasmiška, bet labai būdinga imperatoriui. Jau ne

kartą Marija buvo pastebėjusi, kaip jo nuoširdų gerumą pakeičia kažkoks nežmoniškas abejingumas.

Ar jūs pagaliau leisite man palydėti jus į šiltą viešbutį? šalia pasigirdo draugiškas Arkadijaus balsas. O gal norite praleisti naktį įsikibusi į šias grotas? Nebėra į ką žiūrėti.

Krūptelėjusi, Marijana pamatė, kad iš tikrųjų, be karietų, tarnų ir kinkiusių arklius arklininkų, kieme nieko nebėra, o langai uždangstyti. Aikštėje minia nenoromis traukėsi nuo tvoros, lėtai, tarsi jūros atoslūgis... Kai ji atsigręžė į Arkadiją, ant jos veido dar buvo nenudžiūvusios ašaros.

Jūs mane laikote beprote, ar ne? sušnabždėjo ji.

Jis švelniai nusišypsojo ir broliškai apkabino ją per pečius.

Aš manau, kad jūs jauna, nepaprastai... baisiai jauna! Kaip apakusi, apkvaišusi paukštė, jūs puolate prie visko, kas gali jus įskaudinti. Kai tapsite vyresnė, išmoksite vengti plieninių spąstų, kurių žmogaus kelyje taip sumaniai prispendžia gyvenimas, kad luošintų ir žudytų, išmoksite nieko nematyti ir negirdėti, kad apsaugotumėte savo dvasinę ramybę. Bet dabar dar per anksti...

Kai Marijana su Žolivaliu įsibrovė į viešbutį "Prie didžiojo elnio", šis buvo perpildytas. Šeimininkas puldinėjo šen ir ten kaip sunerimusi višta ir net klausyti jų nenorėjo. Pasipiktinęs Arkadijus nutvėrė jį už ant kaklo uždėto rankšluosčio ir stipria ranka sulaikė jį.

Kur taip skubate, mano drauge? Viskam savo laikas, ir būsiu dėkingas, jei išklausysite manęs. Čia atvykusi ponia, pridūrė jis mostelėjęs į Marijaną, kuri nuvargusi nusiėmė skrybėlę ir paleido plaukus, kaip galite įsitikinti, neteko jėgų iš nuovargio, permirko ir išalko. Kadangi ji vykdo svarbią jo didenybės užduotį, malonėkite tučtuojau rasti jai vietos pailsėti, pavalgyti ir išsidžiovinti, nors tai būtų ir jūsų kambarys.

Vargšo vyruko, kurį laikė ploni, bet tarsi geležiniai Arkadijaus pirštai, veide atsispindėjo visos vaivorykštės spalvos. Po žodžių "jo didenybė" iš jo krūtinės išsiveržė dejonė. Jis beviltiškai skėstelėjo trumpomis rankomis ir pilnomis ašarų akimis pažvelgė į jaunąją moterį.

Bet aš nebeturiu savo kambario, kunigaikšti! Aš buvau priverstas jį atiduoti hercogo de Rovingo adjutantui. Mano žmona, ponia Robino, kloja man lovą bufetinėje. Aš nedrįstu

siūlyti jos poniai... o gal turiu sakyti: jos šviesybei? baigė jis išsigandęs, ir tai privertė Žolivalį nusišypsoti.

Matyt, geraširdis žmogus karštligiškai svarstė, ar ši žavi brunetė nėra kokia nors nežymi imperatoriaus sesuo. Jų, Bonapartų, šeima tokia didelė!

Sakykite tiesiog ponia, bet raskite ką nors.

Tuo momentu, kai Robino pamanė, ar ne paprasčiau būtų nualpti, kad nereikėtų tenkinti reikalavimo, kažkoks austrų karininkas puikiu rusvu landvero munduru, jau ilgokai vis labiau susidomėjęs žvelgė į nuostabų, išbalusį Marijanos veidą, priėjo prie jos ir kaukštelėjęs kulnais nusilenkė. O ji užsimerkusi prisiglaudė prie sienos, visai abejinga vykstančioms deryboms.

Leiskite prisistatyti: kunigaikštis Klari und Aldringenas, jo didenybės Austrijos imperatoriaus nepaprastasis pasiuntinys! Šiame viešbutyje esu užėmęs du kambarius. Gal ponia malonėtų sutikti...

Robino šūksnis ir pagarbus Žolivalio nusilenkimas nutraukė jo šneką.

Dieve! Monsinjoras jau grįžo? Ir aš nesutikau monsinjoro! Argi monsinjoras neturėtų vakarieniauti rūmuose?

Austrų kunigaikštis, aukštas trisdešimtmetis vyriškis pailgu protingu veidu, tankiais šviesiais plaukais, linksmai nusijuokė.

Labai gaila, brangusis šeimininke, bet jūs turėsite paieškoti, kuo mane pamaitinti. Aš nevakarieniavau rūmuose, nes niekas ten nevakarieniaus.

Nejaugi virėjas netyčia būtų nusidūręs špaga? nusišypsojo Žolivalis.

Visai ne! Iš tikrųjų rūmai susirinko didžiojoje salėje ir laukė kvietimo prie stalo, bet Diurokas paskelbė, kad jų didenybės pasišalino į savo apartamentus... ir kad vakarienės nebus. Bet dabar aš džiaugiuosi tuo netikėtu grįžimu, kurį ką tik keikiau, nes dėl to galiu būti jums, ponia, naudingas.

Be abejo, pastarieji mandagūs žodžiai buvo skirti Marijanai, bet ji liko abejinga jiems ir net nepadėkojo. Iš austro žodžių jos sąmonę pasiekė tik viena detalė, ir jai kilo toks didelis įtarimas, kad ji nesusilaikė nepaklaususi.

Jų didenybės pasišalino? Manau, tai nereiškia, kad...

Ji neišdrįso baigti. Klari vėl nusijuokė.

Bijau, kad taip. Esą imperatorius, vos parvykęs, kardinolo Fešo paklausęs, ar jis tikrai susituokęs... ar bent jau erchercogaitė tapo jo žmona Vienoje susituokus pagal įgaliojimą... Ir tada imperatorius imperatorienei pasakė, kad turės garbės aplankyti ją jos apartamentuose po kurio laiko, kai ji išsimaudys.

Šie šiurkštūs, nors ir su mandagia ironija pasakyti žodžiai privertė Marijaną mirtinai išbalti.

Vadinasi... ėmė ji sakyti kimtelėjusiu balsu, kuris privertė austrą pažvelgti į ją su nuostaba, o Arkadijų su nerimu.

Vadinasi... Jų didenybės pasišalino, o aš čia jūsų paslaugoms, ponia... Tačiau kaip jūs išbalote! Jūs prastai jaučiatės? Ei! Robino, tegul jūsų žmona tučtuojau palydi ponią į mano kambarį, jis geriausias name. Dieve mano!

Jis ne be reikalo išsigandęs suriko. Ūmai netekusi paskutinių jėgų nuo tokio netikėto smūgio, Marijana susvyravo ir būtų nugriuvusi, jei Žolivalis nebūtų spėjęs jos sugauti. Po minutės Klari iš Žolivalio paėmė šiam, matyt, per sunkią naštą ir lydimas ponios Robino (ji vilkėjo šilkinę suknelę ir dėvėjo muslininę kepuraitę), kuri laikė didelę varinę žvakidę, su sąmonės netekusia Marijana ant rankų kopė gerai išvaškuotais viešbučio "Prie didžiojo elnio" laiptais.

Po penkiolikos minučių atsigavusi Marijana išvydo į pelę panašų Arkadijų ir aukštą, rausvaskruostę moterį, kuriai iš po kepuraitės lindo tamsios garbanos. Pastebėjusi, kad ji atsimerkė, ponia liovėsi trynusi jos smilkinius actu ir patenkinta pasakė, kad "dabar viskas bus gerai".

Tiesą sakant, Marijana, nors ir atsigavo, bet nesijautė taip gerai, veikiau atvirkščiai. Tai jai darėsi karšta, tai krėtė šaltis, net dantys barškėjo, o smilkinius tarsi replėmis spaudė. Tačiau prisiminusi, ką girdėjo, ji pamėgino šokti iš lovos, kurioje gulėjo su visais rūbais.

Aš noriu važiuoti! ėmė ji kalbėti taip drebėdama, kad vos buvo galima suprasti, ką ji sako. Aš noriu grįžti namo, tučtuojau.

Uždėjęs ranką jai ant peties, Arkadijus privertė ją vėl atsigulti.

Apie tai negali būti nė kalbos! Grįžti į Paryžių, raitiems ir tokiu oru? Jūs numirsite kelyje, mano brangioji. Nesu medicinos

specialistas, bet kai ką išmanau, ir matydamas jūsų liepsnojančius skruostus galiu tvirtinti, kad jūs karščiuojate.

Argi tai svarbu? Aš negaliu pasilikti čia! Argi jūs negirdite?.. Ta muzika... dainavimas... petardų sproginėjimas! Argi negirdite, kaip tas iš laimės beveik išprotėjęs miestas džiūgauja, kad imperatorius į lovą pasiguldys pikčiausio priešo dukrą?

Marijana! suvaitojo Arkadijus, kurį išgąsdino klaidžiojantis bendrakeleivės žvilgsnis. Maldauju jus...

Jaunoji moteris pratrūko taip nervingai kvatoti, kad buvo skaudu jos klausytis. Atstūmusi Arkadiją, ji pašoko iš lovos, pribėgo prie lango ir, su įniršiu atitraukusi užuolaidas, prigludo prie jo. Kitapus šlapios tuščios aikštės apšviesti rūmai stūksojo kaip iššūkis, tuose rūmuose Napoleonas laikė savo glėbyje austrę, buvo su ja, kaip būdavo su Marijana, galbūt šnabždėjo jai tuos pačius meilės žodžius... Įkaitusioje jaunosios moters galvoje įtūžis ir pavydas susipynė su karščiavimu ir suliepsnojo tikrai pragariška liepsna. Negailestingoji atmintis atgaivino kiekvieną mylimojo judesį, jo žodžius... O, jei būtų galima pažvelgti už tų begėdiškų baltų sienų! Sužinoti, už kurių uždengtų langų vyko meilės nusikaltimas, kuriame Marijanos širdis buvo atperkamoji auka!

Mio dolce amor! košė ji pro dantis. Mio dolce amor!.. Nejaugi jis ir tai jai sako?

Arkadijus būgštavo, kad Marijana iš nevilties neimtų rėkti, bet nesiryžo prieiti prie jos ir tylutėliai sušnabždėjo apstulbusiai šeimininkei:

Ji labai serga! Suraskite gydytoją... greičiau!

Jai nereikėjo kartoti šnarėdama iškrakmolytais sijonais, moteris dingo koridoriuje, o Žolivalis tylutėliai priėjo prie Marijanos. Ji net nepastebėjo jo. Ji stovėjo įsitempusi kaip styga ir išplėstomis akimis ryte rijo didingą baltą pastatą; staiga jai pasirodė, kad jo sienos tapo stiklinės, kad iš pavydo tapo aiškiaregė ir mato viską... net tolimiausią kambario kampą, kur po didžiule paauksuota ryškiai raudona aksomine lovos užuolaida dramblio kaulo spalvos kūnas aistringai spaudė glėbyje kitą putnų, baltai rausvą. Ir Marijana, kankindamasi, užmiršusi viską aplinkui, įsivaizdavo meilės sceną, jai tai buvo labai lengva, nes visai neseniai pati tai patyrė. Priselinęs Arkadijus išgirdo karštligišką jos šnabždesį:

Kaip tu gali dovanoti jai tokius pat bučinius kaip ir man?.. Juk tai tavo lūpos! Nejaugi tu nieko neatsimeni, sakyk?.. Tu negali... negali mylėti jos taip, kaip mylėjai mane! O ne... maldauju... nelaikyk jos taip!.. Vyk ją... Ji atneš tau nelaimę! Aš žinau, aš jaučiu! Prisimink prie kryžiaus sulūžusį ratą! Tu negali mylėti jos... Ne, ne... NE!

Ji trumpai šūktelėjo, ir tai buvo agonijos šūksnis. Staiga ji suklupo priešais langą, drebėdama nuo beviltiškos raudos, šiek tiek mažinusios pavojingą nervinę įtampą, kuri taip išgąsdino Arkadijų.

Kai jis pagaliau išdrįso ją paliesti, ji nesipriešino. Be galo švelniai ir atsargiai kaip slaugė jis pakėlė ją, vos liesdamas į jį atsirėmusį virpantį kūną, ir lėtai nuvedė iki lovos. Ji pakluso kaip nusikamavęs vaikas, nė kiek nesipriešindama, pernelyg pasinėrusi į savo skausmą, kad į ką nors reaguotų. Pats vos neverkdamas, matydamas tokią kančią, Žolivalis jau beveik buvo paguldęs Marijaną, kai atsivėrė durys ir įėjo ponios Robino atvestas gydytojas. Išvydęs, kad tai yra ne kas kitas kaip pats imperatoriaus rūmų gydytojas Korvisaras, Arkadijus nelabai nustebo. Diena, panaši į šią, gali atpratinti žmogų stebėtis, be to, visai nebuvo keista, kad imperatoriaus gydytojas atsidūrė viešbutyje, pilname svarbių asmenų. Tai, kad jis atėjo, leido lengviau atsikvėpti.

Užsukau čia, pasakė jis, išgerti su bičiuliais punšo taurės ir išgirdau, kaip šeimininkė visu balsu šaukia gydytoją. Paskui ją ėjęs kunigaikštis de Klari apibėrė ją klausimais. Tai jis man pasakė, kas susirgo. Ar galite pasakyti, ką čia veikia, ir dar tokios būklės, sinjorina Marija Stela?

Griežtai žvilgčiodamas į vis dar raudančią Marijaną, gydytojas, sukryžiavęs ant krūtinės rankas, visa savo juodai aprengta sunkiasvore figūra tiesiog prislėgė Arkadijų. Žolivalis buvo per daug išvargęs, kad galėtų daug aiškinti, ypač tokiai galingai natūrai. Jis tik bejėgiškai mostelėjo ranka.

Ji jūsų pacientė, gūžtelėjęs pečiais, pasakė jis, jūs turėtumėte jau truputį pažinti ją, daktare. Ji nusprendė žūtbūt vykti.

Nereikėjo leisti.

Įdomu, kaip jūs tai būtumėte padaręs? Mes paskui erchercogaitės kortežą jojome dar iki Suasono, įsivaizduojate? Kai Marijana sužinojo, kas įvyko rūmuose, ją ištiko nervinis priepuolis.

Visą kelią, ir dar pliaupiant lietui! Juk tai tikra beprotybė! O dėl to, kas įvyko rūmuose, nėra reikalo sielotis. O dangau! Pulti į isteriją dėl to, kad jo didenybė panoro nedelsdamas pasinaudoti sudarytu sandėriu?

Kol vyrai šnekėjosi, ponia Robino, tarnaitės padedama, greitai nurengė bejėgę Marijaną ir paguldė į lovą, sušildytą didele varine šildykle. Rauda pamažu nurimo, bet jaunąją moterį deginęs karštis, atrodė, vis didėjo. Tačiau jos protas truputį prašviesėjo. Ją sukrėtęs audringas nevilties priepuolis panaikino per didelę protinę įtampą ir dabar ji, išsekusi, beveik užsimerkusi, klausėsi griaudžiančio Korvisaro balso jis barė ją, kad ji išdrįso daugybę valandų joti šaltam lietui pliaupiant.

Man regis, jūs turite karietą ir puikių arklių? Kokia vapsva įgėlė, kad tokį kelią jojote ir dar tokiu oru?

- O man patinka jodinėti! užsispyrusi paprieštaravo Marijana, nutarusi nieko nesakyti apie savo tikruosius tikslus.

Pasigrožėkite! nusišaipė gydytojas. Kaip manote, ką pasakys imperatorius, kai sužinos apie jūsų žygdarbį ir kad...

Marijana greitai ištraukė iš po antklodės ranką ir uždėjo ją ant Korvisaro rankos.

Bet jis to nesužinos! Daktare, prašau jus nieko jam nesakyti! Beje... tai tikriausiai nė kiek nesudomins jo didenybės.

Korvisaras staiga garsiai nusikvatojo.

Man aišku: jūs nenorite, kad imperatorius sužinotų, bet jei būtumėt įsitikinusi, jog jūsų išdaiga jį supykins, tučtuojau pasiųstumėte mane papasakoti jam? Na gerai, nusiraminkite, aš jam viską papasakosiu, ir jis bus įtūžęs.

Aš tuo visai netikiu! susierzinusi tarė ji. Imperatorius...

... užsiėmęs mėgina įsitaisyti įpėdinį! šiurkščiai nutraukė ją gydytojas. Mano brangioji, aš jūsų nesuprantu: juk jūs žinote, jog tokia... veikla neišvengiama, kadangi imperatorius tik dėl to susituokė.

Jis galėtų taip neskubėti! Kodėl jis jau šį vakarą...

pasiėmė erchercogaitę į lovą? baigė Korvisaras, matyt, nusprendęs pažaisti "nerišlias kalbas"*. O todėl, kad jis skuba, štai ir viskas. Jis vedęs, nori įpėdinio ir iš karto ėmėsi tvarkyti reikalą. Visai suprantama!

Juk faktiškai jis dar nevedęs!.. Tikrosios vestuvės turi įvykti po kelių dienų Paryžiuje. O šiąnakt imperatorius turėjo...

vykti miegoti į Šantiji, aš žinau! Tai tėra menkutis sutuoktuvių kontrakto pažeidimas. Ir nėra jokio pagrindo taip kankintis. Velniai griebtų! Pažvelkite į save veidrodyje būtent dabar, kai esate panašesnė į šlapią pudelį negu į garsią dainininkę, ir žvilgtelėkite į tą sveiką, apkūnią merginą, kuri atrodo tikrai skaisti ir turi mums visiems padovanoti įpėdinį princą. Prie jūsų kojų visi vyrai, arba beveik visi! Ir tas austras, kuris, vos atvykęs, trypinėja prie laiptų ir laukia naujienų apie jus. Taigi leiskite imperatoriui užsiimti savo vedybinėmis pareigomis. Tai nepakenks jūsų meilužiui, atleiskite už atvirumą.

Marijana neatsakė. Ir kam? Nė vienas vyras šią minutę nebūtų jos supratęs, ir iš tikrųjų neįmanoma to reikalauti, nes tai svetima pačiai vyrų prigimčiai. Ji nebuvo tokia naivi, o Fortiunė Gamelen tokia kukli, kad įsivaizduotų, jog buvo pirma moteris, kliudžiusi Europos valdovo širdį. Napoleonas dievino savo pirmąją žmoną, bet niekada nebuvo jai ištikimas. Tokia vyro prigimtis: jam reikia permainų, jis trokšta poligamijos, net kai yra aistringai įsimylėjęs. Tačiau mėginimas pasamprotauti šia tema nenumalšino nebylaus skausmo Marijanos širdyje. Nejaugi moters, kurią jis buvo apkabinęs, išvaizda, kūno sudėjimas jam taip mažai reiškė? Tokiu atveju kodėl jis išsirinko ją, Marijaną? Kokias jo sielos gelmes ji palietė? Kokią vietą ji užima tarp Žozefinos, šviesiaplaukės Marijos Valevskos, kurią, kaip šnekama, buvo beprotiškai įsimylėjęs Varšuvoje, ir kitų mylimųjų?

Pamanęs, kad ji užmigo, Korvisaras atsargiai užtraukė lovos užuolaidas ir, Arkadijaus lydimas, pasuko prie durų. Jis davė mikstūros, paskyrė garstyčių lapelius ir poilsį šilumoje. Marijana išgirdo, kaip jis prie slenksčio šnabždėjo:

---

* Panašu į "sugedusį telefoną".

Isterija praėjo, o persišaldymas, manau, nėra pavojingas. Suprantama, ji bus truputį prislėgta, bet šiuo atveju tai laikau teigiamu veiksniu. Ji bent jau bus rami.

Sušilusi po antklodėmis, Marijana staiga nustebusi pajuto, kad šypsosi. Rami?.. Ji?.. Apie kokią ramybę galima kalbėti, kai ji jaučia, kaip joje kunkuliuoja šviežios jėgos, galbūt sustiprintos karščiavimo ugnyje? Ji nebuvo iš tų moterų, kurios ilgai skundžiasi savo likimu. Ji mėgo kovą ir šią naktį, vestuvinę kitai, suvokė kitokią egzistavimo prasmę: priešiškumas, pirmiausia priešiškumas, pašėlęs, didžiulis, artimas neapykantai, kurį ji dabar jautė tai baltai rausvai austrei. Paskui, savaime aišku, reikia stoti į kovą su ja, įvertinus jos galimybes daryti poveikį Napoleono protui, širdžiai ir jausmams.

O kodėl nepamėginus tuo pačiu atsakyti lengvabūdžiam mylimajam?.. Kodėl neišmėginus geriausio ginklo, kurį velnias įdavė moteriai: to pavydo, kuris per savaitę ją taip iškankino? Ji jau gana garsi. Visas Paryžius žino jos vardą, pažįsta jos balsą, net veidą. Ji visokiais būdais galėjo priversti kalbėti apie save nuo to laiko, kai Fušė tapo lyg ir jos tarnu, ir laikraščių sraipsniuose, ir sumaniai skleidžiamuose Fortiunė ganduose. Jei jos vardas dažnai bus minimas kartu su kokio nors vyro vardu, kaip į tai pažiūrės imperatorius? Įdomu sužinoti!.. “Visa imperatoriaus gvardija įsimylėjusi tave!” pasakė Fortiunė. Ir Korvisaras teigė, kad beveik visi vyrai yra jos grožio sužavėti. Kvaila būtų nepasinaudoti tuo ir nepamėginti perprasti Napoleono širdies paslapčių. Žinoma, tai bus tik tariama, o ne tikra neištikimybė.

Kai Arkadijus ant pirštų galiukų įsėlino į kambarį, norėdamas pažiūrėti, ar viskas gerai, ji staiga nukreipė į jį žalią savo akių ugnį.

Tas austras... tas kunigaikštis, ar jis dar čia?

Taip... žinoma! Jis primygtinai prašė manęs užlipti pažiūrėti, ar jums ko nors nereikia, o šiuo metu prisispyręs kamantinėja gydytoją. O kodėl jūs klausiate apie jį?

Todėl kad jis buvo man labai malonus, o aš net deramai nepadėkojau. Padarykite tai už mane, Arkadijau, ir pasakykite, kad rytoj mielai jį priimsiu.

Matyt, Žolivalis nesitikėjo tokio prašymo. Jis išpūtė akis.

Žinoma, aš tai padarysiu, bet...

Marijana neleido jam baigti. Ji įsirausė giliau į patalus ir, demonstratyviai nusižiovavusi, atsuko jam nugarą.

Labanakt, mano drauge. Eikite ilsėtis, jums tai būtina. Jau labai vėlu.

Tikrai, netoliese esančioje bažnyčioje išmušė vidurnaktį. Ir Marijanos mieguistumas nebuvo apsimestinis. Jos gyslose pulsavęs karštis pamažu skleidė stingulį, žadinantį palaimingą miegą. Rytoj ji priims austrą, bus jam maloni, galbūt jis net pasiūlys jai savo karietą grįžti į Paryžių? Į Paryžių, kur Marijana jausis daug tvirtesnė prieš būsimus mūšius. Ji tikėjosi laimėti prieš du žmones, valdžiusius jos gyvenimą: mūšį dėl laisvės su Fransiu Kranmeriu, mūšį dėl meilės su Napoleonu.

Galvodama tik apie tai, Marijana užsimerkė ir pasinėrė į neramų, pilną nerišlių sapnų miegą, tačiau keista, kad juose nepasirodė nei imperatorius, nei Fransis. Viename košmariškame sapne Marijana žaliame pragare gynėsi nuo ją stvarstančių sidabrinių lianų, kurių vainikėliai virsdavo baisiais nasrais, ji norėjo rėkti, bet joks garsas negalėjo išsiveržti iš jos lūpų. Ir kuo įnirtingiau ji gynė savo gyvybę, tuo smarkiau ją dusino. Staiga žalios džiunglės ėmė augti, pasiekė jos galvą ir, vos uždengdamos ją, virto audringo vandenyno bangomis, kurios užliejo ją. Marijanos visos jėgos išseko, ji ėmė skęsti, bet štai iš žalsvų gelmių išniro kažkieno ranka, kuri vis didėjo ir didėjo ir, paėmusi ją į šiltą glėbį, staiga išnešė į tyrą orą. Už švytinčio horizonto pasirodė vyro figūra. Marijana tučtuojau pažino Jasoną Boforą. Ji taip pat pastebėjo, kad jis žiūri į ją ir gailestingai, ir piktai.

Kodėl jūs taip mėgstate visokias intrigas? paklausė jis. Kodėl?.. Kodėl?..

Balsas tolo, nusilpo iki šnabždesio, o juodu apsiaustu susisiautusi figūra ėmė suktis, pagauta viesulo, ir virto į purpurinį dangų skrendančiu paukščiu.

Marijana nubudo šaukdama, apsiašarojusi. Šviesa kambaryje buvo užgesinta, jį apšvietė tik naktinė lempelė. Iš lauko nebesigirdėjo jokių garsų, tik lietus monotoniškai barbeno į stiklus ir grindinio akmenis.

Marijaną krėtė drebulys. Ji visa permirko, bet temperatūra aiškiai nukrito.

Jausdama, kad drėgname patale nebeužmigs, ji atsikėlė, numetė paklodes, nusivilko prie kūno prilipusius marškinius, nuoga susisupo antklode ir, šmurkštelėjusi po didžiule raudona antklode, išsitiesė tiesiai ant čiužinio. Ji nė nedirstelėjo į baltutėlius rūmus. Keistas sapnas sukėlė jai gailestį. Ji jau seniai nebeprisiminė amerikiečio. Ir jai staiga pasirodė, kad dabar lengviau viską pakeltų, jei jis būtų čia, nes, nors juos ir daug kas skyrė, jai patiko iš jo sklidusi rami jėga, jo polinkis į nuotykius ir kautynes, net blaivi realisto logika, iš pradžių taip įskaudinusi ją.

Karčiai šypsodamasi, ji pagalvojo, kad vienintelis vyras, su kuriuo jai galbūt tikrai patiktų sukelti Napoleono pavydą, buvo kaip tik Jasonas. Bet ar ji pamatys jį kada nors? Kas pasakys, kurioje žemės vietoje dabar plaukia naujas gražus jo laivas, kurio net pavadinimo ji nežino...

Geriau bus pamėginti nebegalvoti apie tai. Beje, jos sumanymui įgyvendinti puikiai tiks ir austrų kunigaikštis... arba bet kuris kitas jos gerbėjas.

Sunkiai atsidususi, Marijana pagaliau vėl užmigo. Bet dabar ji susapnavo didelį laivą su baltomis burėmis, jis skrodė putojančią jūrą. Laivo pirmagalyje buvo figūra, primenanti sakališką Jasono Boforo profilį.

Šeštas skyrius

Imperatoriaus sutuoktuvės

Kitą vakarą Marijana grįžo namo kunigaikščio Klari und Aldringeno karieta, o Arkadijus de Žolivalis liko rūpintis arkliais. Ji dar nebuvo atsigavusi po baisaus karščiavimo, kuris buvo lėkimo arkliais padarinys, tačiau likti Kompjene nebepajėgė. Vien matyti rūmus jai buvo nepakeliama, ji buvo pasirengusi išjoti lietui lyjant, kad tik nebejaustų slogios miesto atmosferos. O

mieste nuo pat aušros buvo šnekama apie tai, kaip Napoleonas pažeidė protokolą.

Pamatęs, kaip Marijana jaudinasi, Arkadijus anksčiau ėmė ieškoti karietos, bet tiesą sakant, jam nereikėjo eiti toliau viešbučio kiemo. Leopoldui Klari, kurį imperatorius laikė šalia savęs iki naujosios žmonos atvykimo, reikėjo kuo greičiau patekti į Paryžių ir įteikti pasiuntiniui kunigaikščiui Švarcenbergui keletą savo monarcho depešų. Sužinojęs, kad žavioji dainininkė, kurios grožis išvakarėse buvo jį taip pakerėjęs, ieško karietos grįžti į Paryžių, aistringasis austras apsidžiaugė.

Pasakykite madmuazelei Marijai Stelai, kad visas mano turtas ir aš pats esu jos žinioje. Tegul naudojasi kiek reikia!

Po valandos Marijana išvyko iš Kompjeno jauno diplomato lydima, o Žolivalis, gana niūriai nusiteikęs, nuėjo į arklidę. Tiesą sakant, ištikimasis Marijanos mentorius buvo labai sutrikęs. Jis niekaip negalėjo suprasti netikėtos jaunosios moters simpatijos austrui, kurio net vardo dar vakar nežinojo. Visa tai buvo taip svetima įprastam jo globotinės elgesiui, kad jis nejučia klausė savęs, kas gi iš tikrųjų už viso to slypi.

O tuo metu Klari karieta šlapiu mišku, vėl lyjant lietui, lėkė į Paryžių. Lyti pradėjo naktį ir neatrodė, kad greitai liausis... Apniukęs murzinai pilkas dangus tarsi priartėjo prie žemės, tačiau niekas karietoje to nepastebėjo. Išvargusi Marijana, susisiautusi dideliu juodu apsiaustu, kurį Žolivalis atnešė rytą, sėdėjo prisiglaudusi prie gelumbės apmušalo, nereginčiomis akimis žvelgė į lietų ir vėl perkratinėjo atmintyje vakarykščius įvykius. Ji vėl regėjo susižavėjusį Napoleono veidą, kai jis, atidaręs karietos duris, išvydo pilnus erchercogaitės skruostus po kvailomis papūgos plunksnomis. Ji vėl regėjo, kaip švelniai jis ištiesė jai rankas, padėdamas išlipti iš karietos Kompjene. Lietus taip pat gali iššaukti vaiduoklius. Šiandien jų buvo tik du, visą laiką tie patys... O Klari tyliai stebėjo subtilų iš nuovargio išbalusios bendrakeleivės profilį, mėlynes po žaliomis akimis, jaudinantį ilgų juodų blakstienų šešėlį, pagaliau tobulą jos rankų grožį, ypač tos, kuri be pirštinaitės kaip balta gėlė ilsėjosi ant tamsaus apsiausto audinio. Ir diplomatas negalėjo nuslėpti nuostabos, aiškiai matydamas šios dainininkės aristokratiškumą. Paprasta italė, teatro artistė hercogienės laikysena, karalienės rankomis? O

kokia liūdna, kokia mįslinga, tarsi jos širdies gelmėse slypėtų lemtinga paslaptis! Čia kažkas ne taip! Spėjamoji paslaptis jį intrigavo taip pat, kaip jaudino dainininkės grožis. Dėl to savo bendrakeleivei jis buvo neįtikėtinai santūrus. Visus dvidešimt ljė, kuriuos jiedu nuvažiavo sėdėdami vienas priešais kitą, jis į ją kreipdavosi tik norėdamas įsitikinti, ar jai nešalta ir ar ji nenorėtų sustoti. Jis apmirdavo iš susižavėjimo, kai jam atsakydama ji nusišypsodavo.

Marijana deramai įvertino tokį jo elgesį ir buvo dėkinga už tai. Beje, ir nereikėjo žodžiais apibūdinti įspūdžio, kurį ji jam padarė. Pilkos akys gana raiškiai bylojo tai, ko nepasakė lūpos.

Kai pro Sen Deni vartus jie įvažiavo į Paryžių, jau seniai buvo naktis, bet Klari vis dar nenuleido akių nuo Marijanos, net ir tada, kai jos veidas tapo šviesia dėme tamsioje karietoje. Jis degė nekantrumu sužinoti, kur gyvena žavioji jo bendrakeleivė, bet vis toks pat santūrus tepasakė:

Mes važiuosime pro pasiuntinybę. Prašau jūsų leidimo, ponia, palikti mane ten. O karieta jus nuveš, kur panorėsite.

Jo žvilgsnis buvo toks iškalbingas, kad Marijana, supratusi nebylų klausimą, vylingai nusišypsojo.

Dėkoju jums, kunigaikšti, už jūsų paslaugą. Aš gyvenu d'Aselnų name Lilio gatvėje... ir būsiu laiminga galėdama priimti jus ten, jei panorėsite aplankyti mane.

Karieta sustojo priešais Austrijos pasiuntinybę Mon Blano ir Provanso gatvių sankryžoje. Paraudęs iš jaudulio, diplomatas pasilenkė prie ištiestos rankos ir priglaudė ją prie lūpų.

Jau rytoj mielai pasiūlysiu jums savo paslaugas, ponia, nes jūs tokia gera, kad leidžiate tai. Linkiu jums visiškai pasveikti!

Marijana vėl nusišypsojo pajutusi, kaip virpa jo lūpos prie jos rankos. Dabar ji yra įsitikinusi, kad valdo jį, ir tuo pasinaudos kaip jai bus paranku. Todėl namo ji grįžo gerai nusiteikusi. Čia rado Adelaidę ir Fortiunė Gamelen.

Įsitaisiusios muzikos salone, moterys gyvai plepėjo, kai įėjo Marijana. Jos, matyt, nesitikėjo, kad ji atvažiuos, ir apstulbusios žvelgė į ją. Pirmoji atsipeikėjo madam Gamelen.

Klausyk, iš kur tu atsiradai? sušuko ji ir pribėgusi apkabino draugę. Argi nežinai, kad tavęs jau antrą parą ieško?

Manęs ieško? paklausė Marijana, nusivilkdama apsiaustą ir mesdama jį ant paauksuoto didelės arfos rėmo. Bet kas? Ir kodėl? Juk jūs, Adelaide, puikiai žinojote, kad turiu reikalų provincijoje.

Būtent! pasipiktinusi šūktelėjo senmergė. Jūs buvot tokia santūri, kad man tepasakėte, jog esate iškviesta iš Paryžiaus suteikti paslaugos imperatoriui. Galite įsivaizduoti mano nuostabą, kai vakar čia atvyko paties imperatoriaus pasiuntinys ir jo didenybės vardu pareikalavo jūsų.

Marijana tarsi parblokšta krito ant banketės prie pianino ir suglumusi pažvelgė į pusseserę.

Imperatoriaus pasiuntinys?.. Jūs sakote, kad jam manęs reikėjo? Kodėl?

Žinoma, kad dainuotumėte! Argi jūs ne dainininkė, Marijana d'Aselna? piktai atšovė Adelaidė ir tuo privertė Fortiunė nusišypsoti.

Matyt, naujajame Marijanos gyvenime aristokratiškajai mergelei labiausiai nepatiko viena kad jos pusseserė turi dainuoti. Kad nutrauktų Adelaidės puolimą, kreolė atsisėdo šalia draugės ir švelniai apkabino ją per pečius.

Nežinau, ką tu veikei, ir neklausinėju apie tavo paslaptis, pasakė ji, bet viena yra tikra: vakar vyriausiasis ceremonmeisteris oficialiai pakvietė tave į Kompjeną, kad šiandien dainuotum rūmuose ...

Rūmuose, iš tikrųjų? Ar imperatorienė... nes ji jau imperatorienė, tu žinai? Pati tikriausia imperatorienė, nors dar neįvyko sutuoktuvių ceremonija, būtent... nuo praėjusios nakties.

Ką tu nori pasakyti? paklausė madam Gamelen, sunerimusi dėl tokio netikėto protrūkio.

Kad Napoleonas šiąnakt pasiėmė austrę į savo lovą! Kad jie miegojo kartu, girdi? Jis negalėjo sulaukti nei civilinių sutuoktuvių, nei kardinolo palaiminimo! Ji jam taip patiko, kad nebesusilaikė, taip man pasakė! Ir jis drįsta... jis drįsta įsakyti man atvykti dainuoti tai moteriai! Man, dar vakar buvusiai jo mylimąja!

Ir visada būsi jo mylimoji, ramiai pataisė ją Fortiunė. Mano brangioji, gerai suprask, kad Napoleonui visai neatrodo nei įžeidžiama, nei nenormalu suvesti akis į akį meilužę su

teisėta žmona. Galiu tau priminti, kad jis daugybę kartų buvo išsirinkęs gražuoles iš Žozefinos rūmų damų, kad mūsų imperatorienė ne kartą buvo priversta ploti madmuazelei Žorž, beje, Napoleonas jai padovanojo briliantus, kuriais nepaprastai žavėjosi jo žmona, ir kad iki tavęs nė vienas rimtas rūmų koncertas nevyko be Grasini. Mūsų didenybė korsikietis turi sultono bruožų. Ir jam aiškiai kilo noras slapta stebėti tavo elgesį vienietės akivaizdoje. Bet jam užteks ir Grasini.

Grasini?

Na taip, Grasini. Diuroko pasiuntiniui buvo įsakyta: jei didžiosios Marijos Stelos nebūtų namie, atvežti į rūmus pirmą pasitaikiusią dainininkę. Tavęs čia nebuvo, taigi neapkabinamoji Džizepina šiandien dainuos Kompjene. Mano manymu, tam tikru atžvilgiu taip net geriau: juk reikės dainuoti duetu su bjauriuoju Kresantiniu, mėgstamu jo didenybės kastratu. Tu iš pirmo žvilgsnio pajutai neapykantą tai išsidažiusiai baidyklei, o Grasini dievina jį. Pasakysiu daugiau: ji žavisi juo, kaip patikliai žavisi viskuo, ką pagerbia Napoleonas, o jis apdovanojo Kresantinį Garbės legiono ordinu!

Man nejučia kyla klausimas: už ką? paklausė išsiblaškiusi Marijana.

Fortiunė nusikvatojo, ir savo juoku prislopino įtampą.

O tai ir įdomiausia! Kai tokį klausimą pateikė Grasini, ji visai rimtai atsakė: "Jūs užmirštate, kiek jis iškentėjo!"

Užmiršusi kivirčą, Adelaidė taip pat nusijuokė, bet Marijana tik nusišypsojo. Viską gerai apsvarsčiusi, ji visai nebuvo nepatenkinta, kad nėra rūmuose. Ji negalėjo įsivaizduoti savęs, darančios reveransą "kitai" ir dainuojančios meilės duetą su vyro pavidalą turinčia būtybe, kuris, jei ne jo išskirtinis balsas, atrodė juokingas ir pasigailėtinas. Be to, ji, kaip moteris, tikėjosi, jog Napoleonas susirūpins, kad jos nėra. Teisybę pasakius, taip net geriau. Kai tas, kurį ji myli, vėl ją pamatys, ji bus greta vyriškio, galinčio sukelti jam tam tikrą nerimą. Ji nejučia nusišypsojo apie tai pagalvojusi, o Fortiunė nusivylusi pasakė:

Maloniausia, Marijana, yra tai, kad tau galima kalbėti ką nori ir visai nepatraukti tavo dėmesio. Apie ką dar tu galvojai?

- Žinoma, apie jį! Sėskitės abi, aš jums papasakosiu, ką veikiau tas dvi dienas. Tik, Adelaide, dėl Dievo meilės, atneškite man ko nors, aš mirštu iš bado.

Nepaprastai energingai, tarsi dar vakar vakare nebūtų sirgusi, Marijana įniko į gausią vakarienę, kurią Adelaidė, tarsi stebuklingai lazdelei mostelėjus, atnešė iš virtuvės, ir ėmė pasakoti savo nuotykius, nutylėdama viską, kas buvo liūdna arba skaudu. Apie savo beprotišką išvyką ji pasakojo su karčiu humoru, bet jos klausytojoms nebuvo juokinga. Kai ji baigė, Fortiunė atrodė net per daug niūri.

Galbūt, tarė ji, - tas pasimatymas buvo svarbus? Tu galėjai ten nusiųsti nors Žolivalį.

Žinau, bet nenorėjau su juo skirtis. Aš jaučiausi tokia nelaiminga, tokia niekam nereikalinga. Ir, be to, tebesu įsitikinusi, kad tai buvo spąstai.

Juo labiau reikėjo tuo įsitikinti. O jeigu ten laukė tavo... vyras?

Tapo tylu tylu, ir Marijana vėl padėjo taurę, iš kurios rengėsi gerti, bet taip nevikriai, kad nudaužė kojelę. Išvydusi, kaip ji staiga išbalo, Fortiunė pasigailėjo savo žodžių.

Tai tik spėjimas, pridūrė ji švelniai.

- Kuris visai galėjo pasitvirtinti! Ir vis dėlto negaliu įsivaizduoti, kodėl jis galėjo iškviesti mane tenai, į apgriuvusią pilį. Prisipažįstu, aš nė negalvojau apie jį. Veikiau apie tuos žmones, kurie kartą jau buvo pagrobę mane. Ką dabar daryti?

Pirmiausia, ir nedelsiant, informuoti Fušė ir laukti. Kad ir dėl kokios priežasties tave buvo mėginama ten įvilioti ar tai buvo spąstai, ar tikrai pasimatymas, viena aišku: vėl kažkas rezgama. Bet, šiaip ar taip, leisk pasveikinti tave.

Su kuo?

Su austro užkariavimu. Pagaliau ryžaisi paklausyti mano patarimų, ir aš tuo džiaugiuosi. Pamatysi, daug lengviau pakelti vyriškio neištikimybę, kai šalia yra kitas.

Nesakyk taip, juokdamasi paprieštaravo Marijana. Aš anaiptol neketinu atiduoti kunigaikščiui Klari pavaduotojo vietos, tiesiog noriu pasirodyti kartu su juo. Matai, mane labiausiai domina tai, kad jis yra austras. Man atrodo, kad labai įdomu vedžioti už nosies mūsų naujosios valdovės tėvynainį!

Fortiunė ir Adelaidė sutartinai nusijuokė.

O ji tikrai tokia neišvaizdi, kaip šnekama? gyvai paklausė madmuazelė d'Aselna, smaguriaudama pusseserei paruoštomis cukatomis.

Prisimerkusi, Marijana patylėjo, tarsi stengdamasi geriau įsivaizduoti "apsišaukėlės" veidą. Paniekos šypsnys iškreipė švelnų jos burnos lanką.

Neišvaizdi? Ne tai, kad... Teisybę pasakius, aš jums net negaliu pasakyti, kokia ji. Ji... niekuo neišsiskiria iš kitų!

Vargšas Napoleonas, veidmainiškai atsiduso Fortiunė. Jis nusipelnė to! Niekuo iš kitų neišsiskiriančios moters jam, mėgstančiam viską, kas ypatinga!

Jei norite žinoti mano nuomonę, prancūzai nenusipelnė to! sušuko Adelaidė. Habsburgietė jiems atneš tik nelaimę.

Bet jų nuotaika nepatvirtino to, tarė Marijana. Jei būtumėte girdėjusios jų sveikinimo šūksnius Kompjeno gatvėse!

Kompjene galbūt, susimąsčiusi atsakė Fortiunė. Jie neišlepinti grandiozinių rūmų spektaklių, išskyrus medžiokles. Bet kažkas man kužda, kad Paryžius nebus toks entuziastingas. Tos austrės atvykimas nudžiugins nebent nesusitaikiusius salonus, kurie ją laiko korsikiečio Nemezide ir Marijos Antuanetės angelu keršytoju. Bet liaudis anaiptol nėra susižavėjusi. Juk ji lenkėsi Žozefinai ir nemėgsta Austrijos.

Kitą pirmadienį, balandžio 2-ąją, žvelgdama į pilnutėlę Santarvės aikštę, Marijana pagalvojo, kad Fortiunė turėjo pakankamą pagrindą taip kalbėti. Tai buvo šventiškai apsirengusi minia, puošni, nerami, bet pavadinti jos džiaugsminga negalėjai. Laukdama atvykstant savo imperatoriaus vestuvinio kortežo, ji išsitęsė per visus Eliziejaus laukus, susigrūdo tarp kampinių aikštės vėliavų, prisispaudė prie baldų sandėlio sienų ir Jūrų viešbučio, tačiau nesijautė didelės šventės džiugesio.

Oras vis dėlto pasitaisė. Neviltį kėlęs lietus, kuris, atrodė, Prancūzijoje niekada nesiliaus, paryčiui netikėtai nurimo. Pavasario saulė išsklaidė debesis ir skaisčiai švietė gerai išplautame danguje, kurio žydrynėje prasikalė kaštonų pumpurai. Puošniai atrodė šiaudinės ir gėlėmis puoštos skrybėlaitės ant paryžiečių galvų ir jų palydovų švelnių tonų frakai bei šviesios kelnės. Marijana nusišypsojo, išvydusi šią prašmatnumo mugę.

Atrodė, jog paryžietės nutarė atvykėlei parodyti, kad Prancūzijoje žmonės moka rengtis.

Įsitaisiusi su Arkadijum savo karietoje, stovinčioje priešais vieną iš Marli* žirgų, Marijana apžiūrinėjo šventišką aplinką. Visur buvo daugybė vėliavų, Tiuilri grotuotą tvorą vėl paauksavo, iš fontanų tryško vynas, ir kad kiekvienas galėtų dalyvauti imperatoriaus vestuvėse, po karališkųjų namų medžiais didelių, raudonai ir baltai dryžuotų, tentų pavėsyje įsikūrė didžiuliai nemokami bufetai. Plačioje aikštėje viskas, net statinaitės su apelsinmedžiais, ant kurių kabojo ryškūs vaisiai, buvo paruošta vakaro iliuminacijai. Netrukus, kai didelėje kvadratinėje Luvro salėje vyks sutuoktuvių ceremonija, ištikimieji imperatoriaus valdiniai čia galės suryti: 4800 paštetų, 1200 liežuvių, 1000 avino šlaunų, 250 kalakutų, 360 koplūnų, tiek pat viščiukų, apie 3000 dešrų ir daugybę kitokių gėrybių.

Šįvakar, atsiduso Žolivalis, delikačiai įtraukdamas žiupsnelį tabako, jų didenybės valdys apgirtusią ir apsirijusią minią.

Marijana patylėjo. Ši mugės atmosfera ją ir linksmino, ir erzino. Eliziejaus laukuose beveik visur buvo matyti ietys su prizais viršuje, įvairiausi atrakcionai, atviros scenos teatro vaidinimams, kojūkai ir kitokios pramogos, nuo vakar dienos turėjusios padėti paryžiečiams užmiršti, kad jiems primetė nepageidautiną imperatorienę. Visur, ir apie jų karietą, ir apie kitas čia suvažiavusias, girdėjosi gyvos šnekos, iš kurių buvo galima sužinoti apie tikrąsias paryžiečių nuotaikas. Niekam nebuvo paslaptis, kas įvyko Kompjene, ir visi žinojo, kad dabar Napoleonas prie altoriaus ves moterį, su kuria jau savaitę miegojo, nors civilinė santuoka buvo sudaryta tik išvakarėse Sen Klu.

Atėjo vidurdienis, ir patranka griaudėjo jau gerą pusvalandį. Pačiame dar beveik skaisčiai švarių Eliziejaus laukų, kuriuos supo švelniai žalsvi kaštonai, gale saulės spinduliai vertikaliai krito ant milžiniškos triumfo arkos iš medžio ir dažyto audinio. Ji buvo labai sunkiai pastatyta, kad užstotų dar nebaigtą Didžiajai armijai skirtą monumentą. Ir pavasario saulėje ji

* Gijomo Kustu skulptūros Paryžiaus Santarvės aikštėje.

gana neblogai atrodė, ši "pavaduotoja", su besiplaikstančiomis vėliavomis, dailidžių pritaisytomis viršuje, su horeljefais iš šonų ir užrašu: NAPOLEONUI IR MARIJAI LIUDVIKAI PARYŽIUS. Šis naivus entuziazmas juokingas, pamanė Marijana, kai žinai, kokie buvo reikalavimai ir kiek buvo jaudinimosi statant arką. Tiesa, padėtis dėl to ir buvo pikantiška. Tačiau Marijanai anaiptol nebuvo malonu matyti greta Napoleono ir Marijos Liudvikos vardus.

Visame kelyje, kuriuo važiavo imperatoriaus kortežas, ant aukštų gvardijos grenadierių kailinių kepurių siūbavo ryškiai raudonos plunksnos, šalia juodavo kiveriai su žaliai raudonais šaulių sultonais. Virš Paryžiaus sklandė daina, kurią be paliovos kartojo daugybė orkestrų. Tai buvo daina "Kur gali būti geriau, jei ne šeimoje..."* ir ji Marijanai netrukus įgriso iki šleikštulio! Buvo labai keista, kad ši daina buvo pasirinkta tokią dieną, kai Napoleonas tuokėsi su Marijos Antuanetės dukterėčia... Ir dar jai pritariantys patrankos šūviai...

Staiga šviesia zomšine pirštine apmauta Arkadijaus ranka palietė Marijanos ranką.

Nejudėkite, o svarbiausia - staigiai nesidairykite, - sušnabždėjo jis. Bet aš norėčiau, kad jūs atsargiai pažvelgtumėte į karietą, sustojusią šalia mūsiškės. Joje sėdi moteris ir vyras. Kaip ir aš, moterį jūs lengvai pažinsite, bet vyras man nematytas. Pridursiu, kad jo išdidus veidas labai gražus, nors kairįjį skruostą rėžia randas, siauras kaip špagos ašmenys.

Didžiulėmis pastangomis Marijanai pavyko nesujudėti, nors Žolivalis pajuto, kaip suvirpėjo jos ranka. Ji dėjosi žiovaujanti, tarsi būtų atsibodę ilgai laukti vestuvinio kortežo. Paskui labai lėtai, labai natūraliai ji taip pasuko galvą, kad kaimyninė karieta patektų į jos akiratį. Tai buvo geltonai juodas kabrioletas, naujutėlis ir labai elegantiškas, ant jo matėsi karietų meistro iš Eliziejaus laukų Kelerio antspaudas. Joje buvo dvi būtybės. Pagyvenusią moterį, puikiai apsirengusią juodais aksominiais rūbais su kiaunės kailiuku, Marijana atpažino nė kiek nenustebusi tai buvo sena jos priešė Fanšon Karališkoji Lelija, bet jos bendrakeleivis iš karto prikaustė moters žvilgsnį, ir jos širdis

* Mėgstama Marijos Antuanetės daina.

ėmė smarkiau plakti ne iš netikėtumo, o dėl nemalonaus pojūčio, beveik pasišlykštėjimo. Ji tai ir tikėjosi pamatyti, kai Žolivalis apibūdino Fransį Kranmerį.

Šįsyk nebuvo jokių abejonių: tai tikrai jis, o ne vaiduoklis, susikurtas iš baimės prieš premjerą įsiaudrinusioje vaizduotėje. Marijana vėl išvydo pernelyg tobulus bruožus, sustingusią amžino nuobodulio išraišką, atkaklią kaktą, sunkoką pasmakrę aukšto muslininio kaklaraiščio klostėse, nepriekaištingai grakštų stiprų kūną, iki šiol neaptukusį dėl intensyvaus sportavimo. Jo kostiumas buvo pilkai melsvas, su juodo aksomo apykakle.

Jis, matyt, sekė paskui mus, sušnabždėjo Žolivalis. Galiu prisiekti, kad jie čia tik dėl mūsų! Pažvelkite, kaip tas žmogus žiūri į jus! Juk tai jis, ar ne?... Tai... jūsų vyras?

Taip, jis, pripažino ji nepaprastai ramiu balsu, nors krūtinėje siautėjo audra.

Išdidus, kupinas paniekos Marijanos žvilgsnis susikirto su plieniniu Fransio akių žvilgsniu ir atlaikė jį. Ji patenkinta pastebėjo, kad, atsidūrusi akis į akį su juo, visai realiu, kankinama baimė, apėmusi ją po jo pasirodymo teatre, išsisklaidė. Ji nieko taip nebijojo, kaip neaiškaus, slapto, nepastebimo pavojaus. Nežinomybė kaustė ją, o atvira kova leido sutelkti visas savo jėgas. Ji turėjo įgimto narsumo, kad drąsiai sutiktų priešą bet kokiomis aplinkybėmis.

Ji net antakio nekilstelėjo išvydusi pašaipias Fransio ir jo palydovės šypsenas. Ji nenustebo sutikusi juos kartu ir pamačiusi kaip hercogienę apsirengusią baisiąją senę iš “Geležinio žmogaus” smuklės. Arkadijus jau seniai jai pasakojo, kaip sugeba persikūnyti buvusi “Elnio paviljono” pansionininkė. Ji žinojo, kad tai yra neprincipinga, labai pavojinga, gerai apsiginklavusi būtybė, kuri gali ryžtis viskam, savotiška Protėjo patelė, todėl Marijana labai nenustebo, sutikusi ją vienoje Tiuilri salėje. Bet ji neketino aptarinėti savo reikalų prie Fanšon. Nors ir nežinojo, kaip Fransis užmezgė ryšius su Dezormo ir ką jai papasakojo apie jų ankstesnius santykius. Marijana buvo pakankamai ambicinga, kad nesusitaikytų su tuo, kad į jos asmeninį gyvenimą veržtųsi budelio rankos paženklinta moteris. Kadangi niekada negalima nuspėti tokių žmonių reakcijos, jaunoji moteris nutarė pasitraukti, nors jai ir labai norėjosi visam laikui baigti su lordu Kranmeriu.

Ji jau pasilenkė, kad įsakytų Grakchui Hanibalui, su nauja livrėja oriai sėdinčiam ant sėdynės, apsigręžti ir parvežti ją namo, kai atsidarė durelės ir pasirodė Fransis. Rankoje laikydamas skrybėlę, jis įžūliai, su dirbtine pagarba pasisveikino.

Ar galiu tikėtis, kad Paryžiaus karalienė palankiai priims mano nuolankiausią pagarbą? paklausė jis nesivaržydamas.

Fransis šypsojosi, bet akys buvo suakmenėjusios, jos įdėmiai žvelgė į jaunąją moterį, smarkiai išbalusią po alyvine šilkine skrybėlaite su baltu šydu, taip derančia prie jos dailaus tualeto. Staigiu rankos judesiu ji sulaikė Arkadiją, kuris jau puolė nustumti neprašytą svečią.

Palikite, mano drauge! Tai mano reikalas.

Paskui griežtu balsu, kurio tik lengvas pakimimas rodė tikruosius jausmus, ji paklausė:

Ko jums reikia?

Jau pasakiau: priimti mano pagarbą ir truputį pasikalbėti, jei sutinkate.

Aš nesutinku, išdidžiai nutraukė jį Marijana. Jei manote, kad turite man ką pasakyti, parašykite ponui de Žolivaliui, kuris tvarko mano korespondenciją ir priiminėja lankytojus. Jis praneš, kada galėsiu jus priimti. Minioje nesišnekama. Mano adresas...

Aš žinau jūsų adresą ir man malonu, kad jums labiau patinka pokalbiai vienumoje, bet priminsiu jums, brangioji, Fransio balse skambėjo pašaipa, kad niekur nesijauti toks izoliuotas, kaip didelėje minioje, o ši kas minutę didėja... Ji jau taip mus suspaudė, kad iš čia ištrūkti nebeįmanoma, kol ji neišsiskirstys. Bijau, kad nori nenori turėsite pakęsti mane. Tad ar ne geriau pasikalbėti apie mūsų reikalus?

Iš tikrųjų, minia tapo tokia tiršta, kad karieta, kaip, beje, ir kitos, atvykusios į aikštę, negalėjo pajudėti iš vietos. Iš visų pusių sklidę balsai, susilieję su orkestrų garsais į vientisą triukšmą, vis dėlto netrukdė kalbėtis. Fransis, tebestovėjęs šalia durelių, įkišo galvą į karietą ir linktelėjo Žolivalio pusėn.

Jei šis bajoras bus toks geras, kad užleis man kuriam laikui vietą šalia jūsų... ėmė jis sakyti.

Tačiau Marijana sausai nutraukė jį ir tebelaikė už rankos savo draugą.

Aš neturiu ko slėpti nuo vikonto de Žolivalio, kuris žino apie mane viską ir man yra daugiau negu draugas. Galite kalbėti prie jo.

Labai dėkoju! atsakė Fransis piktai šypsodamasis. Gal jums ir nėra ko slėpti nuo jo, bet aš negaliu to pasakyti apie save. Beje, pridūrė jis vėl užsidėdamas skrybėlę ir labiau ją užsitraukdamas ant kaktos, jei nenorite pasikalbėti geruoju, ką gi, duodu jums ne daugiau kaip valandą, kad to pasigailėtumėte. Jūsų tarnas, brangioji.

Kažkas stipresnis už valią privertė Marijaną pulti pirmyn, kai jis pasisuko eiti. Kad ir kas būtų, nedelsiant reikia tai baigti.

Sustokite!

Ji maldaujamai pažvelgė į Arkadijų ir lengvai spustelėjo jam ranką.

Palikite mane pasikalbėti su juo keletą minučių, Arkadijau. Manau, taip bus geriau. Šiaip ar taip, jis man nieko nebegali padaryti.

Atsiduseęs Žolivalis ėmė ropštis iš aksominių pagalvių.

Gerai, aš išlipsiu! Bet nenuleisiu nuo jūsų akių. Menkiausias krustelėjimas, menkiausias šūksnis, ir aš čia kartu su Grakchu.

Jis atidarė dureles iš kitos pusės ir išlipo, o Fransis tuo metu įlipo. Lordas Kranmeris nusijuokė.

Matau, kad jūsų draugas tikrai yra nepalankiai man nusiteikęs, ir tai tik dėl jūsų atvirumo, brangioji. Iš tiesų, jis mane laiko pakelės banditu.

Mano nuomonės čia nepaisoma! labai griežtai atsikirto Arkadijus. Bet žinokite, pone, kad negalite priversti pakeisti jos.

Aš ir neketinu to daryti, truktelėjęs pečiais, atšovė anglas. Beje, jei bijote, kad nuobodžiausite, brangusis pone, kas jums trukdo sudaryti kompaniją mane lydinčiai damai? Žinau, kad ji tiesiog trokšta susitikti su jumis! Pažvelkite, ji šypsosi jums...

Marijana mašinaliai dirstelėjo į geltonai juodą karietą ir pamatė, kad iš tikrųjų išvydusi Žolivalį, Fanšon nusišypsojo taip maloniai, kaip tik jos išorė leido. Šis tik kažką sušnypštė ir prasibrovė į priekį, kad galėtų šnektelėti su Grakchu bei nenuleisti akių nuo karietoje sėdinčios poros. Tuo tarpu Marijana pasakė:

Jeigu, kaip sakote, primygtinai reikalaujate “pokalbio” su manimi, milorde, galėtumėte neužsipulti mano ištikimiausio draugo. Be jūsų, nepažįstu nieko kito, kuris taip mėgtų užmegzti abejotinus ryšius. Taip sakydama apie tą damą su karaliaus lelija, esu pernelyg atlaidi.

Nieko neatsakęs, Fransis sunkiai atsidrėbė ant žalių aksominių pagalvių greta jaunosios moters, o ši instinktyviai pasitraukė, kad neprisiliestų prie jo. Keletą sekundžių ji apžiūrinėjo nejudrų jo profilį; tylą drumstė tik šiek tiek padažnėjęs jo kvėpavimas. Marijana su slaptu pasitenkinimu pamanė, jog tai tikriausiai liko po špagos dūrio į krūtinę, bet tai buvo per menka kompensacija už nusivylimą, kad jis liko gyvas. Kurį laiką ji smalsiai, tarsi pašalinį, tyrinėjo žmogų, kurį mylėjo, kuriuo tikėjo kaip pačiu Dievu, kuriam su tokiu džiaugsmu prisiekė būti klusni ir ištikima... Pirmą kartą po baisiosios nakties ji vėl buvo viena su juo. O kiek permainų įvyko! Tada ji buvo dar visai vaikas, negailestingai paaukotas žmogui be sąžinės ir be širdies. O dabar imperatoriaus meilė padarė ją stiprią, patikimai apsaugotą... Šįkart jau ji diktuos savo valią.

Ji pastebėjo, kad iš pažiūros Fransis atrodė nė kiek nepasikeitęs, tik ant lūpų vietoj nuobodulio atsirado kartaus skepticizmo išraiška. Lordas Kranmeris tebebuvo puikus, o plonytis randas, kirtęs skruostą, jo tobuliems tauriems bruožams teikė romantiškumo. Ir Marijana nusistebėjo, kad po tokios karštos meilės ji šiam žaviam vyriškosios giminės atstovui jaučia antipatiją, beveik pasibjaurėjimą. Kadangi jis atkakliai tylėjo ir tik įdėmiai apžiūrinėjo blizgančias savo lakuotų batų nosis, ji nutarė atidengti ugnį. Reikia greičiau viską baigti, nes vien jo buvimas ankštoje karietoje slėgė.

Jūs norėjote pasikalbėti su manim, tarė ji atsainiai, tad malonėkite pradėti. Neturiu jokio noro tęsti šio susitikimo iki begalybės.

Jis mieguistai pažvelgė į ją ir dviprasmiškai nusišypsojo.

Kodėl gi ne? Argi ne žavus tas momentas, kai sutuoktiniai vėl susitinka po tokio ilgo išsiskyrimo... ir ypač po to, kai patikėjo, kad išsiskyrė amžinai? Argi nesat laiminga, brangioji Marijana, šalia savęs vėl matydama žmogų, kurį mylėjote?.. Juk jūs mane mylėjote, brangioji... net pasakysiu, kad jūs iš proto

ėjote dėl manęs palaimingąją mūsų vestuvių dieną. Aš vėl regiu jūsų dideles drėgnas akis, kai mielasis abatėlis...

Marijanos kantrybė jau išseko.

Gana! nutraukė jį. Jūsų įžūlumas iš tiesų begalinis! Nejaugi jūsų protas taip nusilpo, kad užmiršote tas malonias mūsų vestuvių aplinkybes? Jums reikia priminti, kaip vos davęs Dievui priesaiką visą gyvenimą švelniai mylėti ir ginti mane, jūs paskubėjote lošti kortomis ir pralošti ne tik savo grašius, bet ir didelį turtą, kurį jums atnešiau kraičio... ir dėl kurio mane vedėte? O kadangi to nepakako, jūs išdrįsote ant žalios gelumbės sviesti meilę, kurią aš taip naiviai iš tikrųjų jums jaučiau, jaunos merginos drovumą, mano nekaltybę, pagaliau mano garbę. Ir jums užtenka begėdiškumo šaipytis iš tos nakties, kai jūs sugriovėte mano gyvenimą, tarsi būtų kalbama apie vieną iš tų linksmų nuotykių, apie kuriuos vyrai mėgsta pasakoti vakarais prie seno brendžio butelio.

Lordas Kranmeris nepatenkintas gūžtelėjo pečiais ir atsigręžęs išvydo žaibuojančias Marijanos akis.

Jei nebūtumėte buvusi tokia kvailelė, sumurmėjo jis, tai iš tikrųjų būtų likusi tiesiog linksma istorija. Tik jūs viską sudramatinote.

Štai kaip! Gal pasistengtumėte paaiškinti, ką, anot jūsų, turėjau daryti? Turbūt priimti jūsų atsiųstą pavaduotoją?

Bet neiti iki galo! Kiekviena moteris, tikra moteris, ras žodžių, kurie privers vyriškį tikėtis visko, bet ir ilgiau pakentėti. Tas kvailys ėjo iš proto dėl jūsų...

Nesąmonės! atšovė Marijana ir pajuto, kad ūmai panoro pamatyti Jasoną Boforą. Tą dieną jis pirmą kartą sutiko mane.

Ir manote, jog to nepakanka, kad pagailėtum moters? Būtumėte girdėjusi, kaip jis liaupsino jūsų grožį, veido žavumą, akių spindesį. "Jei yra sirenų, sakė jis, ledi Marijana gali būti tik jų karalienė!.." Viešpatie! sugriaudėjo staiga įniršęs Fransis. Jūs su juo galėjote daryti viską, ką norėjote! Jis buvo pasirengęs atiduoti jums viską už vieną meilės valandą! Gal net už vieną bučinį. O jūs viską pavertėte tragedija, išvijote žmogų, kurio rankose buvo visas mūsų turtas...

"Mūsų turtas", nusišaipė Marijana.

Jūsų, jūsų, jei tai svarbu! Gana svari priežastis, kad pasiaukojamai gintum jį arba bent pamėgintum atsiimti jo dalį...

Marijana nebesiklausė. Ir kam? Ji jau žinojo, koks amoralus Fransis, ir jos nestebino dvasinis jo pagedimas, dėl kurio jis elgėsi taip nepadoriai: priekaištavo jai, kad ji nesugebėjo apgauti Jasono ir atimti iš jo, ką buvo išlošęs... Staiga atmintyje atgijo paskutinės akimirkos, praleistos su Jasonu jos miegamajame Seltone. Tas bučinys, ji neatsakė į jį, bet jis vis dėlto buvo, ir be galo nustebusi Marijana pastebėjo, kad nors tada ir pasipiktino, ji vis dar jaučia jo aštrų ir švelnų, nepažįstamą ir jaudinantį skonį. Tai buvo pirmas bučinys jos gyvenime.... kažkas neužmirštama!

Tai prisimindama Marijana buvo užsimerkusi, o dabar nenoromis atsimerkė. Apie ką dabar kalba Fransis?

Garbės žodis... Bet jūs nesiklausote manęs?

O jūs manęs nebedominate! Aš neketinu gaišti laiko jums aiškindama, kaip turi elgtis savo garbe besirūpinantys žmonės, ir jei norite žinoti slapčiausias mano mintis, tai turiu pasakyti, kad tiesiog nesuprantu, kaip jums užteko įžūlumo prieiti prie manęs. Aš maniau, kad nužudžiau jus, Fransi Kranmeri, ir nors pats velnias, jūsų šeimininkas, prikėlė jus iš mirusiųjų, man jūs numirėlis, ir toks būsite amžinai.

Aš sutinku, kad tokia padėtis jums parankiausia, bet reikalas tas, kad aš gyvas ir ketinu toks likti.

Marijana gūžtelėjo pečiais ir nusisuko.

Tada palikite mane ir pasistenkite užmiršti, jog kadaise Marijana d'Aselna ir... Fransis Kranmeris buvo sutuokti. Bent jau jei norite likti gyvas, aš jau nesakau laisvas.

Fransis smalsiai pažvelgė į jaunąją moterį.

Iš tikrųjų? Man regis, jūsų balse, brangioji, pasigirdo grasinimas. Ką turite galvoje?

Nesidėkite kvailesniu negu iš tikrųjų esate. Jūs tai puikiai žinote: mes esame Prancūzijoje, jūs anglas, imperijos priešas. Man tereikia mostelėti ranka, ištarti vieną žodį, ir jus suims. Ir tada priversti jus dingti bus vieni juokai. Jūs manote, imperatorius neprižadės man jūsų galvos, jei paprašysiu? Nors kartą būkit sąžiningas lošėjas. Prisipažinkite, kad pralošėte, dinkite

ir nebesistenkite susitikti su manim. Juk gerai žinot, kad nieko negalite man padaryti.

Ji kalbėjo tyliai, bet tvirtai, labai oriai. Ji nemėgo girtis savo įtaka Europos valdovui, bet šiuo atveju reikėjo iš karto parodyti tikrąją jo vietą. Tegul Fransis visam laikui dingsta iš jos gyvenimo, ir kada nors ji dovanos* jam. Bet užuot susimąstęs dėl jos žodžių, kaip turėjo būti, lordas Kranmeris ėmė kvatotis... ir Marijana pajuto, kad jos tvirtumas šiek tiek susvyravo. Ji labai sausai paklausė:

Ar galiu sužinoti, kas mano žodžiuose juokinga?

Kad... o, mano brangioji, jūs tiesiog nepakartojama! Garbės žodis, jūs save laikote imperatoriene! Ar turėčiau priminti, kad ne su jumis, o su nelaimingąja erchercogaite susituokė Bonis?

Fransio ironija ir įžeidžiama pravardė, kuria anglai vadino Bonapartą, supykdė Marijaną.

Imperatorienė ar ne, tačiau įrodysiu, kad ne tik nebijau jūsų, bet ir neleisiu nebaudžiamam įžeidinėti manęs!

Ji greitai pasilenkė į priekį, kad pašauktų Arkadijų, kuris turėjo būti šalia karietos. Ji norėjo paprašyti jį pakviesti vieną iš policininkų, kurių juodos figūros su ilgais surdutais ir apvaliomis skrybėlėmis bei solidžiomis lazdomis rankose matėsi visur šventiškoje minioje. Bet ji net nespėjo išsižioti...

Fransis sugriebė ją už peties ir šiurkščiai sviedė į karietos kampą.

Sėdėkite ramiai, kvailele! Jūs tik veltui sugaišite laiką juk matote, kad esame tos minios apsupti. Niekam nepavyks nei įlipti į karietą, nei išlipti iš jos. Net jei ir aš norėčiau išlipti, negalėčiau.

Iš tikrųjų, minia taip tirštai apsupo karietą, kad tiesiai prie langelių prasidėjo banguojanti žmonių galvų jūra. Arkadijus buvo priverstas užlipti pas Grakchą ant pasostės. Iš toli sklido neaiškūs muzikos garsai, kurie priminė griaustinio dundesį aplinkui gaudžiančiame triukšme. Gal pagaliau atvyksta kortežas? Bet Marijanos nė kiek nebedomino šiandieniniai įvykiai. Savo karietoje ji staiga pasijuto dūstanti. Jai pasidarė bloga, bet ji nesuprato kodėl. Gal dėl to, kad šalia buvo tas nepakenčiamas žmogus? Jis viską aplink save nuodijo.

Numetusi ranką, kurią jis laikė ant jos peties, ji pažvelgė į jį neapykantos kupinomis akimis.

O jūs nieko nesulauksite! Iš šios karietos eisite tiesiai į Venseną arba Torsą.

Užuot atsakęs, Fransis nusikvatojo, ir Marijana vėl pajuto, kaip jos kūnu perbėgo drebulys.

Jei jūs mėgtumėte lošti taip kaip mėgstu aš, ištarė jis įtartinai švelniai, eičiau lažybų, kad iš to nieko neišeis.

Kas gi galėtų man sutrukdyti?

Jūs pati, mano brangioji! Be to, įskundimas nieko neduos, nes kaltinimai iš karto bus atmesti! Kai mane išklausysite, nebeturėsite jokio noro mane suimti.

Marijana stengėsi įveikti vis didėjančią išdavikišką baimę ir pamąstyti. Kaip jis pasitiki savimi! Nejaugi svetimas vardas, kuriuo dangstosi, teikė jam tiek pasitikėjimo?

Ką jai kažkada sakė Fušė? Kad vikontas d'Obekuras lankėsi pas Dorotėją de Perigor? Bet to neužtenka, kad jis būtų apgintas nuo Fušė nagų, šis nuolat ieškojo šnipų arba visokiausių sąmokslininkų... Tada?.. O Dieve, jeigu ji galėtų išsklaidyti ją apėmusį nerimą!

Pašaipus Fransio balsas vėl grąžino ją į tikrovę. Jo šnekoje jautėsi drebulį keliantis švelnumas.

Jūs žinote, kas mane verčia atgailauti? Jūs neregėtai žavi, mano brangioji. Iš tikrųjų, reikia nebūti vyru, kad negeistum jūsų. Pyktis jums tinka. Jis verčia spinduliuoti tas nuostabias žalias akis, virpėti tą puikią krūtinę...

Jo vertinamas žvilgsnis palietė gražų veidą, ant kurio krito rausvų apmušalų šešėliai, paglostė ilgą grakštų kaklą, išdidžią krūtinę, skendinčią nėriniuose ir šilke. Tai buvo godus ir įžūlus žvilgsnis, pirklio žvilgsnis į gražią jauną kumelaitę... Jis vienu metu vertino ir nurenginėjo ir rodė tokį atvirą, tokį primityvų geismą, kad Marijanos skruostai paraudo. Tarsi užhipnotizuotas to grožio, tokio artimo, anglas pasilenkė ir jau norėjo stverti ją. Ji prisispaudė prie pagalvių ir pro sukąstus dantis pagrasino:

Nesiartinkite! Nelieskite manęs! Kitaip imsiu rėkti, pamatysite! Aš suriksiu taip garsiai, kad šita minia išsisklaidys.

Jis sudrebėjo ir susivaldė. Jo žvilgsnis, prieš akimirką buvęs toks liepsningas, dabar tapo nuobodžiaujantis. Atsisėdo į ankstesnę vietą kitoje karietos pusėje, įsitaisė kampe, užsimerkė ir atsiduso.

Gaila!.. Ypač gaila, kad tokie turtai saugomi vienintelio Bonio džiaugsmui! O gal jis turi pavaduotoją? Šnekama, kad gera pusė šio miesto vyrų yra jus įsimylėję.

Jūs liausitės? pasipiktino Marijana. Pasakykit pagaliau, ką norėjot pasakyti, ir baikim. Ko jūs norite?

Jis primerkė vieną akį, pažvelgė į ją ir nusišypsojo.

Pagal mandagumo taisykles turėčiau atsakyti: "Jūsų!", ir tai būtų tikra teisybė, bet apie tai dar pakalbėsime vėliau... kai bus laisvo laiko. Ne, mano rūpesčiai dabar kur kas niekingesni: man reikia pinigų.

Vėl! šūktelėjo Marijana. Ir jūs turbūt įsivaizduojate, kad aš jums jų duosiu?

Aš neįsivaizduoju aš esu tuo įsitikinęs! Pinigai mūsų santykiuose visada užėmė svarbią vietą, brangioji Marijana, ciniškai pareiškė jis. Aš jus vedžiau dėl jūsų turto. Tiesa, aš jį pernelyg greitai iššvaisčiau, ir tai labai liūdina mane, bet kadangi jūs tebesate mano žmona ir, matyt, maudotės aukse, manau, jog visai suprantama, kad aš jo prašau iš jūsų.

Aš jums nebe žmona, pasakė Marijana ir pajuto, kaip nuovargis įveikia jos pyktį. Aš esu dainininkė! Marija Stela... o jūs vikontas d'Obekuras!

Ak, jūs viską žinote! Tiesa sakant, aš net žaviuosi tuo. Dabar jums turbūt aišku, kokią padėtį užimu Paryžiaus visuomenėje. Mane daugelis vertina.

Jus vertins kitaip, kai aš su jumis susidorosiu! Visi sužinos, kad jūs anglų šnipas.

Galimas daiktas, bet tokiu atveju sužinos ir tai, kas jūs iš tikrųjų esate, o kadangi jūs esate teisėta mano žmona, tai vėl tapsite ledi Kranmer, angle... ir kodėl gi ne šnipe?

Niekas jumis nepatikės, gūžtelėjusi pečiais, tarė Marijana, o dėl pinigų...

- Jūs viską padarysite, kad gautumėte penkiasdešimt tūkstančių livrų, ir kuo greičiau, nutraukė ją Fransis nė kiek nesijaudindamas. Antraip...

Antraip? išdidžiai paklausė Marijana.

Lordas Kranmeris neskubėdamas panaršė vienoje iš savo kišenių, ištraukė į keturias dalis perlenktą gelsvo popieriaus lapelį, išskleidė jį, padėjo ant jaunosios moters kelių ir pasakė:

Antraip rytoj visame Paryžiuje bus pribarstyta tokių popierėlių.

Pro atvirus langus įskriejęs lengvas vėjelis sujudino lapelį, kuriame didelėmis raidėmis buvo išspausdintas tekstas, sukėlęs Marijanai neviltį.

"IMPERATORIUS PRIEŠO RANKOSE! Gražioji Napoleono meilužė dainininkė Marija Stela iš tikrųjų yra žudikė anglė, išlaikoma JUNGTINĖS KARALYSTĖS policijos..."

Akimirką Marijanai pasirodė, kad ji kraustosi iš proto. Akis aptraukė raudona migla, o iš sielos gelmių kilo toks įniršis, kokio ji niekada nebuvo patyrusi ir kuris nuslopino atgrasią baimę.

Žudikė! sušuko ji. Aš nieko nenužudžiau. Deja, jūs gyvas!

Skaitykite toliau, brangioji, saldžiu balsu tarė Fransis, ir pamatysite, kad šiame paskvilyje niekas neperdėta. Jūs esate tikroji mano švelniosios pusseserės Ivės Sen Alben žudikė. Pamaniusi, kad matote mano lavoną, jūs ją apsvaiginote sunkia žvakide. Vargšė Ivė! Jai ne taip pasisekė kaip man aš likau šiame pasaulyje mano draugo Stentono dėka. O ji buvo tokia trapi, tokia delikati. Jūsų nelaimei, prieš išleisdama paskutinį kvapą ji atsigavo... tiesiog kelioms sekundėms, kaip tik kad suspėtų apkaltinti jus. Anglijoje už jūsų galvą paskirta premija, mieloji Marijana!

Jaunosios moters liežuvis pridžiūvo prie gomurio. Ji visai užmiršo nekenčiamą Ivę ir, sutikusi Fransį gyvą, net nepagalvojo apie jo pusseserę. Be to, iki šios dienos į dvikovą ir į tai, kas paskui buvo, ji žiūrėjo kaip į savotišką Dievo teismą... Nors padėtis ir buvo pasibaisėtina, Marijana laikėsi oriai.

Mes esame ne Anglijoje, bet Prancūzijoje... Tačiau manau, kad jūs čia atvykote ketindamas išvežti mane ir gauti premiją?

Tikrai, turiu prisipažinti, kad ir apie tai kurį laiką galvojau, nesutrikdamas atsakė lordas Kranmeris. Laikai sunkūs. Tačiau, sutikęs jus taip gerai įsitaisiusią pačioje Prancūzijos imperijos

širdyje, ėmiau kitaip manyti. Jūs galėsite man duoti kur kas daugiau negu pasigailėtini keli šimtai ginėjų.

Šįkart Marijana nutylėjo. Ji nebeturėjo jokių jėgų priešintis ir išvargusi žiūrėjo į geltoną lapelį, kur ji buvo kaltinama sąmoningai, šaltakraujiškai nužudžius žavią, romią savo vyro, kurio beprotiškai pavyduliavo, pusseserę. Jį parašiusi prityrusi ranka nieko nepaliko atsitiktinumui, todėl ir purvas, kuriuo norėjo ją apdrabstyti, buvo toks šlykštus ir niekšiškas.

Pagaliau, tarė Fransis tarsi nepastebėjęs jos tylėjimo, aš sumaniau gražiai ir paprastai pagrobti jus. Aš paskyriau jums pasimatymą vienam draugui priklausančiuose griuvėsiuose ir tikėjausi, kad jūs ten atvyksite, bet kažkas sukėlė jūsų įtarimą, ir aš, beje, tuo labai džiaugiuosi... Reikalo spiriamas, aš įsivaizdavau, kad Bonis sumokės apvalią sumelę, kad atgautų savo garsią meilužę gyvą ir sveiką, bet tai buvo šiek tiek skubotas ir netikėtas apskaičiavimas... Yra daug geresnių galimybių!

Vadinasi, tai jis laukė jos Liafoli. Marijana jo žodžiams buvo abejinga. Ji jau nebepajėgė blaiviai galvoti ir aiškiai jausti. Visai netoli karietos pasigirdo saulės užlietą orą skrodžiantys fanfarų garsai, joms pritarė būgnų dundėjimas, kuris, atrodė, veržėsi iš pačių Paryžiaus gelmių ir sklido greitai kaip griaustinis. Vestuvinis kortežas turėjo tuoj tuoj pasirodyti, bet savo problemomis susirūpinusi Marijana nebekreipė dėmesio į triukšmą lauke ir vis augantį minios jaudulį. Pernelyg didelis buvo kontrastas tarp šventiškai apsirengusių, besijuokiančių, susijaudinusių žmonių ir dvikovos, galbūt įnirtingesnės negu Seltone, kurios arena tapo jos karieta.

Štai ir kortežas. Pasikalbėsime vėliau! Pasikalbėsime vėliau, nes tokiame triukšme tai neįmanoma, pabrėžė Fransis ir atsisėdo patogiau kaip žmogus, kuris turės baigti pradėtą darbą.

Savo pokalbį tęsime, kai šis srautas nuslūgs!

Iš tikrųjų spinduliuojanti, nuostabaus spalvų žaismo upė išsiliejo Eliziejaus laukuose ir didingai ritosi Tiuilri link, skambėjo varis, būgnai, aidėjo patrankų šūviai ir šūksniai: "Tegyvuoja imperatorius!" Didžiulė aikštė buvo tokia sausakimša, kad ryškios kostiumų spalvos susiliejo į ištisinę pilkšvą masę, tarsi išsipūtė. Iš visų pusių girdėjosi balsai, komentuojantys kortežą.

Lenkų raitarai priešakyje!

Na ir lenkai! Tai gražuoliai! Kai kas turbūt prisimena Mariją Valevską!

Iš tikrųjų, mėlyni, raudoni, balti, paauksuoti, su virpančiomis baltutėlėmis plunksnomis ant konfederačių, baltai raudonomis vėliavėlėmis, šokinėjančiomis ant jų ilgų smailių galų, kunigaikščio Paniatovskio kareiviai nepriekaištingai tvarkingai defiliavo, tvirtai valdė galingus baltus arklius, įpratusius šuoliuoti visais Europos keliais. Paskui juos jojo purpurinės ir aukso spalvos Giujo jėgeriai, susimaišę su mameliukais, kurių blizgantys kinžalai, tamsi oda, balti tiurbanai ir panteros kailio balnai atspindėjo ryškias Rytų spalvas. Toliau - grafo de Sen Siulpio vadovaujami dragūnai, apsirengę tamsiai žaliai ir baltai, o puikūs jų ūsai kyšojo iš po saulėje spindinčių šalmų su ilgais juodais karčiais. Ir pagaliau žalia, raudona ir pasidabruota: Garbės gvardija, jojusi priešais ilgą trisdešimt šešių prašmatnių paauksuotų karietų virtinę, o karietose aukščiausi rūmų karininkai ir imperatoriškosios šeimos nariai.

Stulbinančiame spalvų kaleidoskope, kurį sudarė imperatoriaus štabas, maršalas, adjutantai, vyresnieji arklininkai, Marijana tarsi sapne atpažino Diuroką, paauksuotą kaip ikonostasas, Masenu, Lefevrą, Bernadotą, kurį ne kartą buvo sutikusi pas Taleiraną. Ji pamatė Miuratą, apsitempusį raudoną paauksuotą mundurą, su sabaline vengrike ant peties, su žybsinčia deimantine sagtimi. Jis vos nesprogo iš pasididžiavimo, bet kėlė susižavėjimą, nes mikliai, kaip prityręs kavaleristas, tramdė puikų juodą, dar visai neseniai prajodytą eržilą. Žmonės jį sveikino šūksniais, taip pat entuziastingai jie sutiko princą Eugenijų, kuris vilkėjo prašmatnų gvardijos šaulių mundurą ir linksmai šypsojosi ant balto arklio. Iš prieraišumo imperatoriui, savo patėviui, Italijos vicekaralius šią dieną vėl užėmė pagal titulą jam priklausančią vietą imperatoriaus gvardijos priešakyje.

Marijana atpažino ir brangenybėmis nusagstytas imperatoriaus seseris: brunetę Poliną, žavią, pašaipią, baltai apsirengusią; blondinę Karoliną rausva suknele, didingai žvelgusią į minią, o tai visai netiko jos skaisčiam apskritam veidui; Elžbietą, princesę de Pjombino, griežtą ir puikią it kamėja.

Priešais imperatorių važiavusioje karietoje jaunoji moteris pastebėjo Žozefinos dukterį karalienę Hortenziją. Juozapo Bonaparto žmonos, juodaplaukės Ispanijos karalienės Julijos ir Viurcburgo hercogo lydima, pasipuošusi perlu, kurį taip mėgo ir kuris taip tiko prie veido, ji dalijo miniai nuostabią, bet liūdnoką šypseną. Marijana pamanė, kad ji panašesnė į gražią belaisvę, vežamą laimėtojo vežime, negu į laimingąją, kuri pakviesta į prašmatnias vestuves. Žinoma, Hortenzija daugiausia galvojo apie savo motiną, kenčiančią ir ištremtą į tolimąjį Navaros dvarą.

Paskui visus tuos ekipažus važiavo aštuoniais baltais arkliais pakinkyta didelė, visa paauksuota karieta, papuošta imperatoriaus karūna, bet tuštutėlė. Tai buvo imperatorienės karieta, nes sutuoktiniai nutarė pasirodyti viename ekipaže. Paskui šį paauksuotą monumentą važiavo pravira puskarietė, kurioje buvo Napoleonas ir Marija Liudvika... ir Marijana išpūtė akis, o minios sveikinimo šūksniai gerokai prislopo. Nei Paryžius, nei Marijana negalėjo įsivaizduoti to, ką išvydo.

Puskarietėje nevikriai, kažkokiu dirbtiniu judesiu ranka mojavo Marija Liudvika, ji šiek tiek prastuoliškai šypsojosi, buvo išraudusi nuo sunkios deimantų karūnos ir vilkėjo nuostabią sidabru austo tiulio suknelę dar vieną Lerua šedevrą. Greta jos sėdėjęs Napoleonas atrodė taip neįprastai, kad apstulbusi Marijana beregint užmiršo Fransį.

Įpratusi matyti jį vilkintį jėgerių arba grenadierių griežtų ir paprastų linijų pulkininko mundurą arba juodą ar pilką fraką, Marijana negalėjo patikėti, kad keistas personažas, kuris šypsosi ir mojuoja ranka, yra jos mylimas žmogus. Apsirengęs kaip ispanas, trumpomis kelnėmis ir trumpu apsiaustu, pasiūtu iš deimantais nusagstyto balto atlaso, jis vos ne vos išlaikė ant galvos keistą daiktą iš juodo aksomo ir baltų plunksnų, apjuostą aštuoniomis deimantų eilėmis. Jau vien ši skrybėlė buvo verta pamfleto: ji buvo diletantiškos improvizacijos vaisius ir dvelkė Renesansu, o tai, Marijanos manymu, buvo visiškai absurdiška ir nė kiek nesiderino prie naujojo Cezario išbalusio veido ir griežto profilio. Kaip jis galėjo sutikti taip atrodyti ir kaip...

Garsus juokas nutraukė jos minčių giją. Pasipiktinusi, bet širdies gilumoje patenkinta, kad gali išlieti savo pyktį ir nusivylimą,

Marijana atsigręžė į Fransį, kuris, atsilošęs į pagalves, nė kiek nesivaržydamas visu balsu kvatojosi.

Ar galiu sužinoti, kas jus taip juokina? sausai paklausė ji.

Bet juk... oi, ne! Mano brangioji, tik nesakykit, kad jums Bonio maskaradas neatrodo beprotiškai keistas! Jis toks juokingas, kad net darosi didingas! Tikrai, galima juoktis iki ašarų... ką aš ir darau! Aš... Aš niekada nesu matęs nieko komiškesnio! O! Tai neregėta... neregėta!..

Marijana dar labiau įniršo, kadangi širdies gilumoje turėjo pripažinti, jog tas stulbinantis kostiumas, nors ir papuoštas brangenybėmis, tiktų kokiam nors dabitai kariauninkui, o ne audros debesų apsuptam Dzeusui, ir ji vos ne vos suvaldė pašėlusį norą pulti Fransį, nagais sudraskyti įžūlų jo veidą ir priversti nutilti įžeidžiamą juoką. Jei dabar rankose turėtų kokį nors ginklą, nė kiek nedvejojusi pavartotų jį kaip tada, naktį Seltone! Ji troško, kad Napoleoną priešas išvystų griežtu ir paprastu, bet kartu didingu kariniu rūbu, sukeltų jam siaubą arba bent jau baimę ir jis nedrįstų pulti prie jos, Marijanos, pripažintos jo mylimosios... Bet ne, kad susituoktų su ta didele raudonveide mergina, jam reikėjo apsirengti kaip Henriko III favoritui!.. Tačiau reikia žūtbūt užčiaupti tą juoką, įžeidžiantį tai, kas jai brangiausia: meilę, vienintelį dalyką, kuris jai liko šiame pasaulyje.

Staiga, taip išbalusi, kad, atrodė, jos veide neliko nė lašo kraujo, Marijana išsitiesė ir nuo galvos iki kojų nužvelgė beprotiškai tebekvatojantį Fransį.

Nešdinkitės! pakėlė ji balsą. Mes nebeturime ką vienas kitam pasakyti. Eikite iš mano karietos, kol jūsų neišsveičiau lauk, ir man nusispjauti, kokias šlykštynes rezgate prieš mane! Man visai tas pat, girdite? Galite visur mėtyti savo paskvilį, aš nė nemėginsiu jums sutrukdyti! Darykite, ką norite, tik nešdinkitės! Aš nebenoriu jūsų matyti! Ir žinokite, kad negausite nė sū!

Ji beveik šaukė ir, nors aikštėje buvo triukšminga, galvos ėmė gręžiotis į juos. Fransis Kranmeris liovėsi juoktis. Jis sugriebė Marijanos ranką ir skausmingai suspaudė ją.

Tučtuojau nusiraminkite, sušnypštė jis, ir nekalbėkite nesąmonių. Tai nieko negelbės, jūs neatsikratysite manęs!

O aš jūsų nebijau. Jei man grasinate, tai Dievo akivaizdoje prisiekiu, kad užmušiu jus. Jūs girdite, lorde Kranmeri, užmušiu jus, ir šįsyk jokia žmonių medicina jums nepadės! Ir jūs pakankamai pažįstate mane, kad neabejotumėte, jog aš tai padarysiu.

Aš jau prašiau jus nusiraminti! Suprantu, kodėl taip susijaudinote. Jūs vis dar pasikliaujate savo reikšmingumu, ar ne? Jūs įtikinėjate save, jog "JIS" jus taip myli, kad apgins net nuo šmeižto, kad jo galybė apsaugos nuo visokio pavojaus? Bet pažvelkite į jį blaiviai! Jis tuoj sprogs iš džiaugsmo, iš patenkintos puikybės! Jam jo išgyventos minutės gyvenimo viršūnė! Tik pamanykite: jis, korsikietis, bajorėlis, tuokiasi su viena iš Habsburgų! Visa ta prabanga, net juokingas brangenybių demonstravimas, turi vieną tikslą: apakinti ją! Ir dabar ji kaip norės šokdins Napoleoną, nes jis tikisi sulaukti iš jos sūnaus, kuris tęs jo dinastiją! O jūs dar manote, kad jis ryšis sukelti brangiosios erchercogaitės nepasitenkinimą ir gins žudikę? Nebus sunku per šnipus Anglijoje sužinoti, kad policija tikrai ieško jūsų dėl bejėgės moters nužudymo, ir kas tada? Patikėkite, Napoleono šūkis tuo metu tikriausiai bus toks: "Jokių skandalų!"

Kuo daugiau jis kalbėjo, tuo skaudesnį nusivylimą jautė Marijana. Ir juo baisesnį, kad ji nesąmoningai pripažino, jog jis teisus. Šiomis minutėmis jos didžiulis pasitikėjimas savo meilės ir įtakos Napoleonui galia subyrėjo ir dingo, kad nebegrįžtų. Be abejo, ji žinojo, kad patinka jam, kad jis aistringai ją mylėjo, bet ne daugiau... Meilė, kurią gyva moteris žadino imperatoriui, negalėjo varžytis su meile, kurią jis jautė savo imperijai ir savo šlovei. Jis mylėjo Žozefiną, ir vis dėlto karūnuotai žmonai teko nulipti nuo sosto laipteliais ir užleisti vietą rausvai austrų telyčiai. Jis mylėjo lenkaitę, ji po širdimi nešiojo jo kūdikį, ir vis dėlto Marija Valevska buvo priversta per patį viduržiemį išvykti į savo tolimąją Lenkiją, ir ten paleisti į pasaulį tos meilės vaisių... Ko verta Marijana, nuostabi ir nepaprastai mylinti, palyginti su ta, iš kurios jis tikėjosi savo šlovės ir imperijos paveldėtojo?.. Marijana su kartėliu prisiminė, kaip jis nerūpestingai jai sakė:

"Aš tuokiuosi su pilvu!" Dabar tas "pilvas" jam buvo brangiau už didžiausią pasaulyje meilę.

Ašarų pilnomis akimis ji žiūrėjo, kaip tolsta saulės nušviestas, spinduliuojantis dvigubas jaunavedžių siluetas, kuris ties posūkiu prie tilto tarsi plaukė galvų vandenyne... Fransio balsas įtaigus, įtikinėjantis pasiekė ją kaip sapne.

Būkite išmintinga, Marijana, ir pasitenkinkite savo pačios valdžia... valdžia, kurią būtų tiesiog kvaila kompromituoti dėl kelių šimtų ekiu! Ką Paryžiaus karalienei reiškia penkiasdešimt tūkstančių livrų?.. Bonis juos jums atiduos kitą savaitę.

Aš jų neturiu! atšovė Marijana, piršto galiuku įnirtingai trindama beriedančią ašarą.

Bet turėsite.. sakysime, po trijų dienų. Aš jums pranešiu, kur ir kaip juos man perduoti.

O kas garantuos, kad būsiu apsaugota nuo jūsų šlykštynių, jei duosiu jums pinigų?

Fransis patrynė rankas ir patenkintas nužvelgė pašnekovę.

Prižadu, kad būsite visiškai saugi... jei vieną gražią dieną manęs vėl neprispaus vargas. Visada galima sukurti naują tekstą...

Kuris anksčiau ar vėliau bus paskelbtas? Tokiu atveju mums nėra apie ką kalbėti, aš nesutinku. Vis tiek jūs užpulsite mane, ir dar tokią dieną, kai neturėsiu pinigų! Ne. Darykite ką norite, bet penkiasdešimt tūkstančių livrų negausite!

Tai sakydama, Marijana jau kūrė planą. Šįvakar ji eis susitikti su Fušė arba net su imperatoriumi, jei bus galima. Ji papasakos apie jai gresiantį pavojų, ir jei niekas nepajėgs sutrukdyti paskleisti paskvilį, ji išvažiuos kur akys veda, nesvarbu kur, juk tarp jos ir imperatoriaus pernelyg didelis atstumas, kad galėtų prašyti rūpintis jos reikalais. Ji išvažiuos... pavyzdžiui, į Italiją, kur jos balsas leis užsidirbti gyvenimui ir kur galbūt ras savo krikštatėvį ir pasieks, kad būtų nutraukta ši baisi santuoka. Pagaliau, vėl tapusi Marijana d'Aselna, ji atkreipė dėmesį, kad jos mergautinė pavardė paskvilyje neminima, matyt, baiminantis nepalankios Prancūzijos aukščiausiosios diduomenės reakcijos, ji galbūt truputį priartės prie Napoleono... Lordo Kranmerio balsas vėl grąžino ją į tikrovę.

Ak, aš užmiršau! tarė jis pašaipiai maloniu tonu. Žinodamas, kaip greitai jūs veikiate ir kad turite nepakenčiamą

įprotį dingti nepalikusi adreso, aš ėmiausi papildomų atsargumo priemonių ir apsidraudžiau viena būtybe, sena beprote, kuri jums yra ir motina, ir bendrininkė, bet, man regis, ji yra tiesiog jūsų pusseserė!

Marijanos širdis ėmė plakti kaip pašėlusi, o gerklę suspaudė neregima ranka.

Adelaidė? sušnabždėjo ji. Bet kuo ji dėta...

Sakyčiau, kad jos vaidmuo gana svarbus. Jei mane geriau pažintumėte, brangioji, žinotumėte, kad aš ne iš tų, kurie pradeda lošti neturėdami rankose patikimų kozirių. Panelė d'Aselna, jūsų vardu iškviesta pas jus, dabar turėtų būti atkampioje vietoje keleto ištikimų draugų atidžiai stebima. Ir jei norite pamatyti ją gyvą...

Marijanos širdį pervėręs skausmas patvirtino, kaip ji prisirišusi prie pusseserės. Ji užsimerkė, kad sulaikytų ašaras, nes jokiu būdu nenorėjo parodyti šiam žmogui savo silpnumo. Niekšas! Jis išdrįso pagrobti mieląją senmergę, tokią gerą, tokią ištikimą! Ir Marijana dabar suprato, kas sieja Kranmerį su Fanšon ir jos gauja. Įsivaizdavusi Adelaidę šių padugnių rankose, ji pajuto kylančią pasibjaurėjimo ir pasipiktinimo bangą. Ji gana gerai žinojo apie jų atsainų žiaurumą, visišką sąžinės neturėjimą, neapykantą viskam, kas kaip nors susiję su imperatoriaus režimu.

Jūs išdrįsote! nebesivaldydama suriko ji. Jūs išdrįsote tai padaryti ir tikitės taip šlykščiai priversti mane sutikti? Bet aš rasiu ją. Aš žinau, kur landynė baisiosios senės, kuri mus stebi bjauriai šypsodamasi.

Gal jūs ir rasite ją, ramiai atšovė Fransis, bet įspėju: jei nušiurę Fušė seklių surdutai pasirodys mano mielosios Fanšon valdose, jie ten ras lavoną!

Jūs nedrįsite to padaryti!

Kodėl gi ne? Užtat jei būsite supratinga, jei, kaip tikiuosi, gražiai susitarsite su manimi, prižadu grąžinti jums ją sveikutėlę.

Kaip aš galiu tikėti tokiu...

- Niekšu, žinau, baigė Fransis. Man regis, jūs neturite pasirinkimo. Pradėkite ieškoti penkiasdešimt tūkstančių livrų, kurių man taip reikia, mieloji Marijana. Ir aš prižadėsiu neprašyti iš jūsų finansinės paramos... sakysim, visus metus! O dabar...

Jis pagaliau pasitraukė nuo aksominių pagalvėlių, paėmė ranką, kurios suakmenėjusi Marijana nė nemėgino ištraukti, ir priglaudė ją prie lūpų. Tik vieną akimirką jaunoji moteris juto tą prisilietimą. Jos plona ranka išslydo iš zomšinių Fransio pirštų.

Aš jūsų nekenčiu! pasakė ji blankiu balsu. O, kaip aš jūsų nekenčiu!

Nemanau, kad tai būtų nemalonus dalykas, atsakė jis su pikta pašaipa. Kai kurių moterų neapykanta yra malonesnė negu meilė. Aš gausiu savo pinigus?

Gausite, bet saugokitės! Jei nuo mano pusseserės galvos bent plaukelis nukris, visoje Europoje nerasite kur pasislėpti nuo mano keršto. Prisiekiu savo tėvo vardu! Ir tegul pati žūsiu ant ešafoto, bet pirmiau šiomis rankomis nužudysiu jus!

Ji prie pat lordo Kranmerio veido prikišo savo alyvinės spalvos pirštinaitėmis aptemptas rankas. Šypsena Fransio veide užgeso. Tarsi smaragdas švytinčiame žvilgsnyje buvo tiek šalto ryžtingumo, tiek įniršio, kad jis sudrebėjo. Šio nuostabaus veido blyškumas ir taip aiškiai regima begalinė kančia turbūt palietė slapčiausias egoistiškos anglo sielos stygas. Jis norėjo kažką sakyti, bet apsigalvojęs gūžtelėjo pečiais kaip susierzinęs žmogus, norintis atsikratyti nepageidautinos naštos. Ir tik išlipęs iš karietos jis sumurmėjo, nežiūrėdamas į jaunąją moterį.

Jei norite turėti pasitenkinimą, tai niekam nėra uždrausta. Ir... patariu atsikratyti įpročio kalbėti skambius žodžius ir daryti kilnius poelgius! Tai per ljė atsiduoda balaganu.

Jis nuėjo, paleidęs šią nuodingą strėlę, į kurią Marijana nebeturėjo jėgų sureaguoti. Ir kam? Pro nesulaikomai plūstančias ašaras ji matė, kaip jis įsėdo į kabrioletą, neatsakydamas į savo porininkės klausimus, paėmė vadeles ir mėgino apsigręžti. O vestuvinis kortežas jau buvo dingęs už pakeliamojo Tiuilri tilto, ir minia dabar pasklido linksmintis, apgulė cukraines ir bufetus po atviru dangumi, apsupo orkestrus ir fontanus, kuriuose vietoj vandens tryško vynas. Bet Marijana nieko nematė.

Apimta bjauraus pralaimėjimo ir bėjėgiškumo jausmo, ji negalėjo pajudėti, tik rankose spaudė blizgančią skėčio rankeną, skruostais plūdusios ašaros lėtai krito ant suknelės nėrinių, ir ji negalvojo, kad reikia pašaukti Arkadijų arba liepti važiuoti. Visos jos mintys sukosi apie nelaimingąją pusseserę ir apie tai,

ką ji turėjo pakelti Fanšon Karališkosios Lelijos rankose. Bet kai tik pastebėjo, kad lordas Kranmeris išlipo iš karietos, Žolivalis nulipo žemyn ir atsisėdo prie Marijanos.

O dangau! Kas jums atsitiko? suriko jis, išvydęs, kad ji virto nevilties statula. Ką jums tas žmogus padarė? Kodėl nepakvietėte manęs?

Pažvelgusi į jį ašarų kupinomis akimis, ji išlygino suglamžytą geltoną lapelį ir ištiesė jam.

Skaitykite, vos ištarė ji. Rytoj tai perskaitys visas Paryžius, jei atsisakysiu duoti reikalaujamą sumą. Negana to... kad priverstų mane būti sukalbamesnę, jis pagrobė Adelaidę. Aš jo rankose, Arkadijau, ir jis nepaleis manęs! Jis puikiai supranta, kad imperatorius jokiu būdu nesutiks būti įveltas į skandalą ir pamatyti savo vardą šalia žudikės vardo.

Žudikės! Bet čia nėra nė žodžio tiesos!

Deja. Gindamasi aš netyčia užmušiau Ivę Sen Alben. Anglijos policija ieško manęs.

Ak!..

Arkadijus sunkiai susmuko ant sėdynės. Marijana baimingai pastebėjo, kaip jis išbalo, ir jai dingtelėjo mintis, kad ir jis gali palikti ją likimo valiai.... Bet Žolivalis tik ištraukė iš kišenės didelę batistinę nosinę ir, apglėbęs Marijaną per pečius, ėmė broliškai šluostyti be paliovos riedančias ašaras. Stiprus odekolono kvapas pasklido karietoje.

Ir kiek nori tas... džentelmenas? ramiai paklausė jis.

Penkiasdešimt tūkstančių livrų... per tris dienas. Jis man praneš, kur ir kaip perduoti jam.

Arkadijus apstulbęs švilptelėjo.

Velniai griebtų! Jo neprastas apetitas! Kaip suprantu, tai tik pradžia! Tokiame laimingame kelyje jis nesustos, pridūrė jis dėdamasis į kišenę nosinę.

Jūs manote, jis pateiks ir kitokių reikalavimų? Ir aš taip manau, bet jis žadėjo, jei sumokėsiu,nejudinti manęs metus ir... grąžinti Adelaidę sveikutėlę.

Kaip tai malonu! Manau, jūs nesirengiate juo pasitikėti?

Nė akimirkos, bet mes neturime pasirinkimo. Jis laiko Adelaidę ir žino, jog viską padarysiu, kad išgelbėčiau jos gyvybę.

Jei jo pėdomis paleisiu policiją, jis negailestingai nužudys ją! Jei ne tai, mes jau važiuotume į policijos ministro namus.

... bet jis negalėtų jūsų priimti, nes dalyvauja imperatoriaus sutuoktuvėse. Be to, niekas nepatvirtina, kad jis sutrukdytų pasirodyti tai šlykštynei. Sunkiausia kovoti su paskviliais. Jie pasirodo kasdien. Ne, aš savęs klausiu, ar mes negalėtume patys surasti madmuazelės Adelaidės. Aš žinau nedaug vietų, kur Fanšon galėtų ją paslėpti, nes puikiai suprantate, kad ji yra jos rankose!

Galbūt Šajo akmenų kirtykloje?

Tikrai ne! Dezormo ne beprotė! Ji puikiai žino, kad ta jauki vietelė mums nebėra paslaptis. Ne, ji turėjo ją įkurdinti kur nors kitur, bet reikės veikti labai atsargiai, kad nepatraukdami dėmesio tuo įsitikintume, nes aš, kaip, beje, ir jūs, manau, jog anglas nedvejodamas nužudys belaisvę, kaip ir grasino. Tačiau tikiuosi, kad jis laikysis susitarimo termino ir mes gausim ją, atidavę išpirką.

O... jei jis nepadarys to? pasibaisėjusi paklausė Marijana.

Štai kodėl turime nustatyti, kur jis ją slepia. Šiaip ar taip, kaip jūs sakėte, mes neturime pasirinkimo. Pirmiausia turime sumokėti. Paskui...

Jis nutilo. Marijana pamatė, kaip jis sukando žandikaulius po trumpa juoda barzdele. Ji staiga pajuto šio neaukšto, malonaus ir trapaus žmogaus, kurio gracingumas atrodė net moteriškas, nepalenkiamą valią, tokią pat kaip Fransio.

Paskui? paragino ji.

Kaip nors atidėti mokėjimo terminą, kad galėtume pulti. Lordui Kranmeriui reikia sudaryti tokias sąlygas, kad jis negalėtų mums kenkti.

Jūs gerai žinote, kad turiu tik vienintelį norą: nutraukti savo santuoką, kad galėčiau tapti pačia savimi.

Be abejo, to nepakaks.

Taigi?

Taigi, tarė labai švelniai Žolivalis, jei imperatorius negalės padovanoti jums jo galvos, manau, patys turėsime ją gauti.

Šaltakraujiškai išdėstęs šį nevilties nuosprendį, Arkadijus pasilenkė į priekį ir lazdele pastukseno į langelį vežikui.

Ei, Grakchai!

Pasirodė apskritas jaunuolio veidas.

Pone vikonte?

- Į Tiuilri, mano berniuk!

Šis adresas pribloškė Marijaną, kuri galvojo apie savo bičiulio pasiūlymą. Ji krūptelėjo.

Į Tiuilri? Kodėl?

O argi jūs neturite ten susitikti su kunigaikščiu Klari, kuris prižadėjo nuvesti jus į Luvro didžiąją galeriją stebėti išeinančios iš koplyčios imperatoriškosios poros?

Jūs tikrai manote, pasipiktino Marijana, kad aš noriu pamatyti tą... maskaradą?

Arkadijus garsiai nusijuokė, ir jiems palengvėjo...

Aš matau, kad jūs deramai įvertinote jo didenybės imperatoriaus ir karaliaus pastangas dėl rūbų, bet reginys dėl to nieko nepraras ir...

ir ar nebūtų geriau sąžiningai prisipažinti, kad jūs norite atsikratyti manęs! Ką jūs ketinate daryti, Arkadijau?

Nieko ypatingo. Noriu nuvažiuoti į vieną vietą ir tikiuosi, kad man duosite karietą, kurios dabar jums visai nereikia.

Imkite ją, tik pirmiau parvežkite mane namo. Grakchai, mes grįžtame, paliepė Marijana taip pat pabarbenusi į stiklą.

Jai norėjosi iškvosti, koks Žolivalio kelionės tikslas, bet iš patirties žinojo, kad jis buvo labai užsidaręs ir nepriversi jo kalbėti, jei jis nutarė tylėti.

Marijanos karieta padarė pusę posūkio, kad grįžtų ant Santarvės tilto. Minia, važiuojant kortežui buvusi tokia tiršta, pamažu sklaidėsi. Krantine ir bulvaru paryžiečiai traukė Tiuilri rūmų link, kur dabar balkone imperatoriškoji pora suteikė galimybę žmonėms žavėtis ja. Tačiau Marijana neturėjo nė menkiausio noro matyti jos, tos poros, tokios erzinančios, visiškai nesiderinančios. Jei Napoleonas būtų vedęs princesę, atitinkančią jo kriterijus, Marijana, kaip aristokratė, būtų jautusi tam tikrą pasitenkinimą, nors dėl įžeistos meilės ir būtų patyrusi pragariškas kančias... bet ši stambi blondinė karvės akimis?.. Kaip jis galėjo į ją žiūrėti su tokiu džiaugsmu, su tokiu pasididžiavimu, sklidusiu iš kiekvieno jo judesio? Ir žmonės tai jautė. Gal dėl to, kad tūkstančių akyse stovėjo patrauklios, dailios, visada nepriekaištingai

elegantiškos Žozefinos paveikslas, šiai atvykėlei buvo rodomas privalomas entuziazmas. Drovūs sveikinimo šūksniai tik kai kur pasigirsdavo. Beje, kiek tarp žmonių, kurie sveikino Mariją Liudviką, buvo tokių, kurie prieš septyniolika metų šioje aikštėje matė, kaip nulėkė Marijos Antuanetės galva? O ši austrė, pasigailėtinas anos nuostabaus grožio princesės šešėlis, argi gali kelti paryžiečiams kokių nors kitokių jausmų, išskyrus nepasitikėjimą ir nerimą?

Marijana ir Arkadijus neištarė nė žodžio, kol karieta važiavo tiltu, įveikdama kliūtis, atsiradusias dėl to, kad ten vyko darbai imperatoriaus nurodymu statant aštuonias kautynių laukuose žuvusių generolų statulas, paskui pasuko į Lilio gatvę, apvažiavusi Įstatymų leidybos korpusą, kurio rūmų graikiškas fasadas dar buvo apstatytas pastoliais.

Bet kai karieta sustojo prie atnaujintų d'Aselnų namų durų, Marijana, atsiremdama į pasiūlytą ranką, nesusilaikė nepaklaususi:

Jūs esate įsitikinęs, kad neturiu jūsų lydėti... toje skubioje kelionėje?

Visiškiai įsitikinęs, tvirtai atsakė Arkadijus. Būkite protinga ir laukite manęs šilumoje, prie židinio... ir ypač stenkitės nesijaudinti! Gal mes ir nesame tokie bejėgiai, kaip įsivaizduoja milordas Kranmeris.

Drąsinama šypsena, nusilenkimas, lengvas šuolis ir vikontas de Žolivalis dingo karietoje, kuri tučtuojau nudardėjo gatve. Gūžtelėjusi pečiais, Marijana užlipo laiptais ir pro liokajaus atidarytas duris įėjo į vestibiulį. Protingai laukti... nesijaudinti... Žolivaliui lengva duoti tokius patarimus, o štai jai buvo sunku eiti į tą namą, kur ji nesutiks Adelaidės, brangios, nepakeičiamos ir nuostabios Adelaidės, amžinai alkanos ir nuolat plepančios.

Jaunoji moteris nespėjo pagalvoti, kaip stums laiką, kol grįš Žolivalis. Ji užlipo dideliais marmuriniais laiptais, ir jau norėjo eiti į savo kambarį, bet pamatė priešais ateinantį pasitempusį ir iškilmingą vyresnįjį liokajų Žeromą, vešliu peruku ir tamsiai žalia livrėja. Marijana nelabai jį mėgo, jis niekada nesišypsodavo, ir atrodė, kad visada buvo pasirengęs iškrėsti iš rankovės keletą nemalonių naujienų.

Tačiau jį suradusi Fortiunė tvirtino, kad toks išauklėtas ir kartu toks niūrus žmogus teikia namams savitą koloritą.

Ir dabar, kai nusilenkė, ištįsęs tarsi peilio ašmenys vyresniojo liokajaus veidas atrodė kaip tikras susirūpinimo ir liūdesio monumentas.

Ponas Konstanas laukia ponios muzikos salone, - sušnabždėjo jis tokia veido išraiška, tarsi sakytų kokią nors nepadorią paslaptį. Jis jau tiesiog nekantrauja.

Ūmus džiaugsmas apėmė Marijaną. Konstanas! Ištikimasis Napoleono kamerdineris, intymiausių paslapčių patikėtinis, saugotojas to, kas nuo šiol Marijanai tapo tarsi Prarastuoju Rojumi! Argi tai ne geriausias atsakymas, kurį likimas jai davė po šiandieninio nerimo ir vakarykštės baimės? Tai, kad pas ją atvyko Konstanas, reiškė, jog šią iškilmingą dieną Napoleonas vis dėlto galvojo apie ją, vienišą, ir kad austrė ne taip jau ir pavergė jį, kaip teigia Paryžiaus liežuvautojai. Marijana pašaipiai pažvelgė į savo vyresnįjį liokajų.

Pono Konstano vizitas man yra puiki naujiena, Žeromai. Ir visai nebūtina daryti tokios reikšmingos minos man tai pranešant. Reikia šypsotis, Žeromai, kai praneši apie draugą, šypsotis... Jūs žinote, kas tai yra?

Nelabai, ponia, bet pasistengsiu sužinoti.

Septintas skyrius

Ponios Gamelen mylimieji

Patogiai įsitaisęs, Konstanas kantriai, kaip ir dera šiauriečiui, laukė Marijanos. Sėdėdamas kampe prie židinio, sukėlęs kojas ant malkoms skirtų kryžiokų, sunėręs rankas ant pilvo, jis, atrodė, net užsnūdo. Greiti jaunosios moters žingsniai vestibiulio plytelėmis išplėšė jį iš saldaus snaudulio, o kai Marijana įėjo į muzikos saloną, jis jau stovėjo ir pagarbiai sveikino ją.

Pone Konstanai! sušuko ji. Kaip gaila, kad turėjote laukti! Toks retas malonumas matyti jus... ypač tokią dieną! Aš maniau, kad jokia jėga neįstengs ištraukti jūsų iš rūmų!

Imperatoriaus įsakymams nėra nei švenčių, nei jokių iškilmių, madmuazele Marijana. Jis įsakė... ir aš čia! O dėl laukimo nesijaudinkite. Jūsų jaukiame kambaryje aš su malonumu ramiai pailsėjau po viso to jaudinimosi.

Vadinasi, jis vis dėlto pagalvojo apie mane! tarė Marijana iš karto susijaudinusi, nes ši džiaugsminga žinia atėjo pernelyg greitai po to, ką ji patyrė Santarvės aikštėje.

Tačiau... manau, kad jo didenybė gana dažnai galvoja apie jus! Kad ir kaip ten būtų, pridūrė jis gestu atsisakydamas sėstis, dabar turiu atlikti pavedimą ir kuo greičiau grįžti į rūmus.

Jis nuėjo prie klavesino ir paėmė ant jo gulėjusį portfelį.

Imperatorius man pavedė įteikti tai jums, madmuazele, ir perduoti kuo geriausius linkėjimus. Čia yra dvidešimt tūkstančių livrų.

Pinigai? suriko nukaitusi jaunoji moteris. Bet...

Konstanas neleido jai protestuoti.

Jo didenybė pamanė, kad šiomis dienomis galite turėti finansinių rūpesčių, pasakė jis šypsodamasis. Be to, tai tik honoraras, nes jo didenybei poryt bus reikalingos jūsų paslaugos ir jūsų talentas...

Imperatorius nori, kad aš ateičiau...

Į Tiuilri, dainuoti per didelį priėmimą. Štai jūsų kvietimas, pridūrė jis, iš kišenės ištraukdamas auksu sublizgusią kortelę ir ištiesė ją Marijanai.

Bet ji nepaėmė jos. Sukryžiavusi rankas ant krūtinės, ji priėjo prie lango į sodą. Pilkų akmenų baseine tryškęs fontano vanduo gyvino ant delfino sėdinčio amūro besišypsančias akis. Marijana kurį laiką stebėjo jį netardama nė žodžio. Sunerimęs dėl jos tylėjimo, Konstanas priėjo arčiau.

Kodėl nieko nesakote? Jūs ateisite?

Aš... neturiu jokio noro, Konstanai! Dainuoti tai moteriai, daryti jai reveransą... aš niekada negalėsiu!

Tačiau tai būtina! Imperatorius ir taip jau buvo labai nepatenkintas, kad jūsų nebuvo Kompjene, ir ponia Grasini patyrė prastą jo nuotaiką. Jeigu jūs šįkart apvilsite jo lūkesčius, bus pykčio protrūkis.

Staiga atsisukusi, Marijana sušuko:

Jo pyktis? Nejaugi jis nesupranta, ką aš jaučiu matydama jį šalia tos moters? Aš ką tik buvau Santarvės aikštėje, mačiau jį greta jos, spinduliuojantį šypsena, triumfuojantį ir tokį laimingą, kad man pasidarė bloga. Kad jai įtiktų, jis net pasidarė juokingas! Tas įmantrus kostiumas, ta skrybėlė!

Ak, ta prakeikta skrybėlė! nusijuokė Konstanas. Na ir davė jis mums darbelio! Gerą pusvalandį sugaišome, kol jį aptvarkėme, bet... mielai pripažįstu, kad nepavyko.

Gera Konstano nuotaika, jo papasakota nedidelė scenelė truputį nuramino pašlijusius Marijanos nervus, bet imperatoriaus kamerdineris pastebėjo jaunosios moters kančias ir toliau kalbėjo rimčiau:

O į imperatorienę, man regis, jūs turite žiūrėti, kaip ir mes visi, tarsi į tam tikrą dinastijos tęsimo simbolį. Aš nuoširdžiai manau, kad gimimą gaubianti aureolė imperatoriui yra daug svarbiau negu ji pati!

Marijana truktelėjo pečiais.

Liaukitės! paprieštaravo ji. Man perdavė, kad kitą dieną po tos garsiosios nakties Kompjene vienam iš savo artimųjų jis pasakęs į ausį: "Veskite vokietę, mano drauge, tai geriausios pasaulyje moterys: švelnios, geros ir šviežios kaip rožės!" Sakė jis taip ar ne?

Konstanas nukreipė akis ir lėtai nuėjo prie savo skrybėlės, paliktos ant kėdės prie durų. Jis pasukiojo ją tarp pirštų, paskui pakėlė akis į Marijaną ir liūdnokai šyptelėjo jai.

Taip, jis pasakė, bet tai buvo ne kas kita, kaip tam tikras palengvėjimas. Pagalvokite, juk jis apie erchercogaitę žinojo tik tiek, kad ji Habsburgietė, prie Vagramo nugalėto žmogaus duktė, ir galėjo tikėtis pasipūtimo, pykčio, pasibjaurėjimo. Ši geraširdė, truputį kerėpliška princesė, drovi kaip kaimo nuotaka, viskuo patenkinta, nuramino jį. Man atrodo, jis jai yra labai dėkingas už tai. O dėl meilės... jei jis ją mylėtų taip, kaip jūs įsivaizduojate, argi būtų pagalvojęs apie jus šiandien? Ne, patikėkite manimi, madmuazele Marijana, jūs ateisite dainuoti ne jai, o jam. Ir atsiminkite, kad tai Marija Liudvika turi bijoti būti lyginama su jumis, o ne jūs... Tai jūs ateisite?

Aš ateisiu... Galite perduoti jam tai. Taip pat pasakykite, kad dėkoju jam, pridūrė ji prisiversdama, žvelgdama į portfelį.

Jai buvo kankinamai gėda imti pinigus, bet dabar, taip susiklosčius aplinkybėms, jie buvo reikalingi, ir Marijana negalėjo leisti sau prabangos atsisakyti jų...

Arkadijus, pakilnojęs portfelį, nustatė jo svorį ir atsiduses padėjo jį ant sekretero.

Apvali sumelė. Imperatoriaus dosnumas begalinis, tačiau... to nepakanka mūsų bičiulio apetitui patenkinti. Mums reikia bent dukart daugiau, ir jei jūs paprašysite jo didenybės būti dar dosnesniam...

Ne! Tik ne tai! paraudusi sušuko Marijana. Aš niekada negalėsiu! Be to, reikės aiškinti, viską papasakoti. Imperatorius tučtuojau paleis policiją Adelaidės pėdsakais, ir... jūs suprantate, kas atsitiks, jei pasirodys Fušė žmonės.

Arkadijus išsitraukė iš liemenės kišenės puikią paauksuotą vėžlenos tabokinę, padovanotą Marijanos, ir įsidėjo į nosį geroką žiupsnį tabako.

Jis neseniai grįžo ir neaiškino, kur taip ilgai užtruko, nors buvo jau beveik dešimta valanda vakaro. Svajingai nusiteikęs, tarsi jį domintų kažkokia itin maloni idėja, jis įsidėjo tabokinę, švelniai paglostė susidariusį kauburėlį, ir pareiškė:

Nusiraminkite, dėl to mums visai nereikia būgštauti. Nė vienas Fušė agentas neieškos madmuazelės Adelaidės, net jei mes ir paprašytume.

Kaipgi taip?

Matote, Marijana, kai jūs man papasakojote apie savo pokalbį su lordu Kranmeriu, mane nustebino vienas dalykas: žmogus, kuris dangstosi prasimanytu vardu, anglas ir, matyt, šnipas gali vidury baltos dienos važinėti po Paryžių, ir dar kartu su aiškiai įtartina moterimi, bet, atrodo, jis nė kiek nebijo policijos. Juk jis jums pasakė, kad jei jį suimtų, tai labai greitai atsiprašę paleistų?

Taip... kažką panašaus prisimenu.

Ir tai jūsų nenustebino? Kokią iš to padarėte išvadą?

Marijana nervingai sugniaužė rankas ir greitai perėjo per kambarį.

Bet... aš nežinau, tuo momentu tiesiog nesistengiau suvokti jo žodžių prasmės.

Man regis, nei tuo momentu, nei vėliau. Tačiau aš aš norėjau sužinoti apie tai daugiau ir nuvykau į Maliakė krantinę. Aš turiu... pažįstamų tarp ministrui artimų žmonių ir sužinojau tai, ką norėjau sužinoti: kitaip tariant priežastį, dėl kurios vikontas d'Obekuras taip mažai tedomina policiją. Tiesiog jis gana artimai bendrauja su Fušė... ir galbūt net yra jo išlaikomas.

Jūs išprotėjote! sušuko apstulbusi Marijana. Fušė nepalaikys ryšių su anglu...

O kodėl gi ne? Be to, dviveidžiai agentai nėra įsiaudrinusios vaizduotės padarinys: pasirodo, jūsų brangusis hercogas šiuo metu turi įtikinamų priežasčių pasigailėti anglo. Ir jis, be abejo, labai palankiai priėmė jūsų kilnųjį vyrą.

Bet... juk jis man prižadėjo surasti jį?

Pažadai nieko neverti, ypač jei esi įsitikinęs, kad jų nesilaikysi. Aš drįstu teigti, kad Fušė ne tik puikiai žino, kur yra vikontas d'Obekuras, bet ir kas dangstosi šiuo vardu...

Bet tai beprasmiška... beprotiška!

Ne. Tai politika!

Marijana pajuto, kaip žemė slysta iš po kojų. Ji stipriai suspaudė rankomis galvą tarsi stengdamasi sulaikyti lakstančias mintis. Arkadijus kalbėjo tokius neįtikimus dalykus, tokius keistus, kad ji nebegalėjo eiti staiga jai atsivėrusiu keliu, nes jame buvo tirštas rūkas ir spąstai kiekviename žingsnyje, kurį ryžtųsi žengti... Tačiau ji dar pamėgino įveikti bejėgiškumą.

Bet galų gale tai neįmanoma! Imperatorius...

Kas kalba apie imperatorių? griežtai nutraukė ją Žolivalis. Aš kalbėjau apie Fušė. Atsisėskite minutėlę, Marijana, nebesiblaškykite kaip išprotėjęs paukštelis ir išklausykite mane. Imperatorius dabar pasiekęs šlovės ir galybės viršūnę. Prieš jį beveik nieko nėra: po Tilžės caras prisiekia jam brolišką meilę, imperatorius Pranciškus jam atidavė savo dukrą į žmonas, popiežius nuo jo priklausomas, ir jo imperija nusidriekė nuo Elbės ir Dravos iki Ebro. Jam priešinasi tik nelaimingoji Ispanija ir Anglija. Bet tereikia pastarajai pasiduoti, ir Ispanija kris kaip vėtros nulaužta šaka. Taigi Žozefas Fušė puoselėja didžią svajonę: tapti po imperatoriaus galingiausiu žmogumi Europoje, prireikus galinčiu pakeisti jį, kai jis kur nors toli kariaus. Ir jis neseniai tai padarė, kai anglai išsilaipino Valchereno saloje. Napoleonas

buvo Austrijoje, Prancūzija tapo atvira užgrobėjams. Fušė savo intuicija mobilizavo nacionalinę Šiaurės gvardiją, išvijo anglus ir taip galbūt išgelbėjo imperiją. Visi tikėjosi, kad už imperatoriaus valdžios uzurpavimą nulėks jo galva, tačiau Napoleonas pritarė jo veiksmams. Fušė buvo apdovanotas: jis tapo Otranto hercogu, bet jis nori įtvirtinti iškovotą pranašumą, ir net padidinti jį: jis nori tapti favoritu, Napoleono pavaduotoju, ir, kad pasiektų tai, sumanė labai įžūlų planą: sutaikinti Prancūziją su Anglija, didžiausiu jos priešu, ir keletą mėnesių slapta, patikrintų agentų ir Olandijos karaliaus ryšininkų padedamas, veda derybas su Londono kabinetu. Tereikia jam bent vienu klausimu sutarti su lordu Velslėjum, ir jį tuoj apraizgys savo voratinkliu, kurio rezgimo paslaptis gerai išmano, visus apmulkins, bet vieną gražią dieną turės garbės Napoleonui pasakyti: "Tą Angliją, niekada nenorėjusią jums paklusti, man pavyko palenkti į jūsų pusę. Ji pasirengusi vesti derybas vienokiomis ar kitokiomis sąlygomis!" Žinoma, iš pradžių Napoleonas įnirš... arba apsimes įniršęs, nes tai jam padės atsikratyti didžiausio nepatogumo ir įtvirtinti dinastiją. Moralės atžvilgiu jis laimėtų... Štai kodėl lordui Kranmeriui, neabejotinai atsiųstam Londono, nėra reikalo bijoti Fušė.

Bet ne imperatoriaus, sušnabždėjo Marijana, dėmesingai išklausiusi ilgą Žolivalio monologą. Ir vis dėlto, jei Fušė nutarė laužyti savo pareigą persekioti priešo agentus, jis turėjo įspėti jo didenybę apie savo užmačias.

Jos sena antipatija Fušė, taip šaltakraujiškai pasinaudojusiam ja, kai ji tebuvo prieglobsčio ieškanti bėglė, gundė atskleisti Napoleonui slaptas jo brangiojo policijos ministro machinacijas.

Aš manau, rimtai pasakė Arkadijus, kad jūs būtumėte neteisi. Žinoma, suprantu, kaip jums nemalonu sužinoti, kad imperatoriaus ministras taip pažeidžia jo įstatymus, bet susitarimas su Anglija būtų puikiausias įvykis, kurio Prancūzija galėtų tikėtis. Žemyno blokada buvo daugelio nemalonumų priežastis: Ispanijos karas, popiežiaus suėmimas, nuolatinis ėmimas į kariuomenę, nes reikia saugoti begalines sienas.

Šįkart Marijana nieko neatsakė. Ją visada stebino neįtikimas Arkadijaus sugebėjimas visada būti puikiai informuotam apie viską. Tačiau dabar jai pasirodė, kad jis žino per daug. Kad

taip nusimanytum apie valstybės reikalus, turi būti su jais susijęs. Nebegalėdama nutylėti, ji paklausė:

Sakykite teisybę, Arkadijau: jūs... jūs taip pat Fušė agentas, ar ne?

Vikontas iš visos širdies nusijuokė, tačiau Marijanai tas juokas pasirodė truputį prisiverstinis.

Mano brangioji, juk visa Prancūzija priklausoma nuo policijos ministro: jūs, aš, mūsų draugė Fortiunė, imperatorienė Žozefina...

Nejuokaukite. Atsakykite atvirai.

Arkadijus liovėsi juoktis, priėjo prie jaunosios moters ir meiliai paplekšnojo per skruostą.

Brangusis vaike, pasakė jis švelniai, aš niekieno agentas, išskyrus save patį... dar imperatorių ir jus. Bet jei man reikia ką nors sužinoti, patikėkite, aš žinau, kaip tai padaryti. Ir jūs neįsivaizduojate, kiek žmonių jau įtraukta į šį reikalą. Galiu prisiekti, kad, pavyzdžiui, jūsų draugas Taleiranas žino apie tai.

Gerai, liūdnai atsiduso jaunoji moteris. Tokiu atveju ką aš galiu padaryti, kad apsiginčiau nuo lordo Kranmerio, jei jis toks neprieinamas?

Šiuo metu nieko, aš jau pasakiau: užmokėti.

Bet aš niekada neįstengsiu per tris dienas gauti penkiasdešimties tūkstančių livrų.

O kiek turite?

Keletą šimtų livrų, be šių dvidešimties tūkstančių. Žinoma, aš turiu... imperatoriaus dovanotas brangenybes.

Apie tai nė negalvokite. Jis neatleis, jei jūs jas parduosite arba bent užstatysite. Geriausia būtų jo paprašyti trūkstamos sumos. O kasdieninėms išlaidoms galite pakankamai gauti už jums siūlomus koncertus.

Aš nė už ką neprašysiu jo pinigų, nutraukė jį Marijana taip greitai, kad Žolivalis nebesiginčijo.

Tokiu atveju, atsiduso jis, aš matau tik vieną galimybę...

Kokią?

Eiti apsivilkti vieną gražiausių savo suknelių, o man fraką. Madam Gamelen šį vakarą priiminėja svečius, o jūs, man regis, esate pakviesta.

Neturiu jokio noro ten eiti.

Tačiau jūs eisite, jei norite gauti pinigų. Pas žaviąją Fortiunė, be abejo, sutiksime jos naująjį mylimąjį bankininką Uvrarą. Be imperatoriaus iždo, aš nematau tinkamesnės vietos gauti pinigų, kaip bankininko kasa. O šis labai jautrus moterų grožiui. Gal jis sutiks paskolinti jums reikalingą sumą, ir jūs grąžinsite ją... kai imperatorius vėl parodys savo dosnumą, o tai bus netrukus.

Arkadijaus sumanymas Marijanai nebuvo prie širdies, nes ją nemaloniai nuteikė mintis, jog turės panaudoti savo kerus žmogui, kuris jai nepatiko, bet ji guodėsi tuo, kad šalia bus Fortiunė, ir ji bus sandėrio liudytoja. Be to, Marijana neturėjo pasirinkimo. Ji klusniai išėjo iš kambario apsivilkti vakarinės suknelės.

Marijana niekada nemanė, kad kelias iš Lilio gatvės iki Turo d'Overnės gali užimti tiek laiko. Gatvės buvo sausakimšos žmonių. Iliuminacijų ir didžiulių fejerverkų šviesa užlietu Paryžiumi karieta vos judėjo. Ir tai keldama minios pasipiktinimą. Šią naktį gatvės ir aikštės priklausė jai, ir karietų tikrai buvo mažai.

Mums geriau eiti pėsčiom, tarė Žolivalis, pėsti greičiau nukaksim.

Bet tai labai toli, paprieštaravo Marijana. Ten nueisime rytoj rytą.

O aš nesu tikras, kad taip neatsitiks, jei važiuosime karieta!

Nejučia jie ėmė grožėtis Paryžiumi... Santarvės tiltas virto ugniniu prospektu: jį puošė aštuoniasdešimties įvairiaspalvių žibintėlių kolonos su spindinčiomis žvaigždėmis, kurios grandinėlėmis buvo sujungtos su sietynais. Įstatymų leidybos korpuso rūmų pastolius paslėpė alegorinis paveikslas, vaizduojantis imperatoriškąją porą Himenėjaus šventykloje, o taikos deivė žaliu laurų vainiku vainikavo porą. Visi Eliziejaus laukų medžiai buvo iliuminuoti, ir šviešelių grandinė bėgo visa alėja. Didingi rūmai buvo apšviesti kaip dieną, todėl Grakchas, kirsdamas Santarvės aikštę, išvengė susidūrimo su daugybe girtų žmonių, persisotinusių prie vyno fontanų. Sent Onorė gatvėje buvo ramiau, bet privažiavus Valstybės tarybą, kur buvo surengta vestuvių vakarienė, teko gana ilgai pastovėti.

Kaip tik tuo metu balkone pasirodė imperatoriškoji pora, Austrijos kanclerio kunigaikščio Meternicho lydima. Neregėto minios entuziazmo pagautas, jis sušuko, pakėlęs šampano taurę:

Aš geriu už Romos karalių!

Romos karalius? susierzinusi paklausė Marijana. Kas gi jis?

Arkadijus nusijuokė:

Brangioji tamsuole! O šių metų vasario 17-osios Senato taryba? Šį titulą turės imperatoriaus sūnus. Pripažinkite, kad kaip buvusios Romos ir Vokietijos imperijos ministras Meternichas įtikinamai įrodo savo pažiūrų platumą.

Jis ypač įrodo savo netaktiškumą! Įdomus būdas tai jaunai kvailelei priminti, kad ją į žmonas paėmė tik dėl vaikų, kuriuos gali pagimdyti. Tačiau pasistenkite prasibrauti į priekį, mano drauge, kitaip niekada nenuvažiuosime pas madam Gamelen!

Žolivalis mintyse nusijuokė pamanęs, kad "jauna kvailelė" vis dėlto metais vyresnė už Marijaną, tačiau nieko nepasakė, nes dar vienas susitikimas su "jaunavedžiais" besinervinančiai Marijanai nebuvo raminantis balzamas. Jis rūsčiai įsakė jaunajam vežikui "lėkti strimgalviais". Grakchas ne mažiau oriai atsakė, kad greičiau važiuoti neįmanoma, nebent žmonių galvomis, ir toliau palengva skverbėsi bulvarų link, bet čia kelią jiems užtvėrė dar vieni linksmintojai: heroldai margaspalviais kostiumais rieškučiomis barstė į minią atminimo medalius, skirtus didžiajam įvykiui. Toliau judėti buvo nebeįmanoma. Minia susigrūdo aplink heroldų arklius ir gaudė medalius, ir Marijanos karieta atsidūrė baisiausioje kamšatyje, į viršų skriejo skrybėlės, šalikai, lazdelės, kepurės ir kiti daiktai.

Tai niekada nesibaigs! tarė nebetekusi kantrybės Marijana.

O mes ne taip jau toli! Aš verčiau eisiu pėsčiomis.

Atlasine suknele šitame chaose? Juk jums ją sudraskys į skutelius.

Bet ji jau atidarė dureles ir, kilstelėjusi paauksuotą rausvą suknelės šleifą, nušoko ir vikriai kaip žaltys nėrė į minią, nekreipdama dėmėsio į pašokusio nuo pasostės Grakcho šauksmą:

- Madmuazele Marijana! Grįžkite! Nedarykite to!

Žolivalis puolė jai iš paskos, bet keletas medalių, mestų dosnia heroldo ranka, nukrito ant jo skrybėlės graižo, ir nelaimingasis tučtuojau tapo imperatoriui ištikimų žmonių ir didelių medalių mėgėjų dėmesio objektu. Jie tiesiog užgriuvo jį.

Tai pastebėjęs, Grakchas nusirito žemyn ir su rimbu puolė jo gelbėti, drąsinamai šaukdamas:

Laikykitės, pone vikonte, aš einu!

Tuo metu Marijanai pavyko prasibrauti iki Seruti gatvės, ir ji nepatyrė jokių nuostolių, tik susitaršė jos plaukai ir prapuolė didelis vatinis atlaso šalikas, tačiau ji dėl to nenusiminė, kadangi vakaras, tokiam metų laikui, buvo nepaprastai šiltas. Ji ėmė bėgti grindiniu, kiek leido lengvos atlasinės kurpaitės. Laimė, gatvė tarp didelių naujų pastatų sienų, paprastai būdavusi gana tamsi, šiąnakt dar buvo apšviesta ryškios įvairiaspalvės iliuminacijos, puošusios Imperijos viešbutį ir ištaigingą Olandijos karaliaus rezidenciją. Nors minia iš bulvarų čia nesiveržė, praeivių buvo gana daug, bet niekas nekreipė dėmesio į smarkiai dekoltuotą jauną moterį vakarine suknele Paryžius buvo toks įsiaudrinęs. Žmonės ėjo grupėmis, laikydamiesi už rankų, visa gerkle traukdami dainas, dažniausiai labai nepadorias, tiesiogiai arba netiesiogiai pritariančias būsimiems vedybiniams imperatoriaus žygiams. Kekšės ryškiomis suknelėmis ir dažytais veidais slankiojo ieškodamos klientų, ir Marijana iš visų jėgų paspartino žingsnį, kad jos nepalaikytų viena iš jų.

Praėjusi Imperijos viešbutį, ji pateko į tamsesnę gatvę netoli bankininko Marteno Duajano namų. Staiga sodo varteliai atsivėrė, ir Marijana skubėdama susidūrė su išėjusiu vyriškiu, kuris iš skausmo suriko ir sudejavo.

Bukagalvi! sušuko jis ir šiurkščiai pastūmė ją. Nematai, kur leki!

Bet pastebėjęs, su kuo kalba, nusijuokė.

Dovanokite, nepastebėjau, kad jūs moteris. Tai dėl to, kad taip velniškai skauda.

Tikiuosi, jūs nepamanėte, kad šis susidūrimas man malonus, greitai atsakė Marijana. Aš skubu.

Tuo metu pro šalį ėjo linksma kompanija su deglais, kurie apšvietė Marijaną su nepažįstamuoju.

Velniai rautų, kokia gražuolė! sušuko jis. Po visko gal diena sėkmingai pasibaigs? Eime, mano gražuole, atšvęsim! Tu esi kaip tik tai, ko man reikia.

Apstulbusi dėl tokios netikėtos tono permainos, Marijana vis dėlto spėjo pastebėti, kad nepažįstamasis paskubom užsimetęs

ant ne iki galo susagstytų marškinių juodą apsiaustą, kad jo kariška laikysena, jis aukštas ir pečiuitas, jo veidas įžūlus, gana vulgarus, bet pakankamai malonus, o tankūs plaukai garbanoti ir tamsūs. Bet ji per vėlai suvokė, kad, išvydęs jos gerokai dekoltuotą suknelę ir ant kaktos išsidraikiusias juodas plaukų sruogas, jis palaikė ją prostitute. Iš visų jėgų jis įtraukė ją į vidų, užtrenkė vartelius ir, krūtine prispaudęs prie jų jaunąją moterį, aistringai įsisiurbė jai į lūpas, o jo mitrios rankos, pakėlusios suknelę, ėmė čiupinėti jos kūną.

Uždususi, bet įtūžusi Marijana akimirksniu sureagavo. Ji įkando į prievartaujančią burną ir keliu trenkė užpuolikui žemiau pilvo. Vyras šūktelėjęs atsitraukė ir susirietė.

Kekšė! Juk skauda!..

Tuo geriau! suriko ji. Jūs storžievis!

Ir ji iš visų jėgų trenkė savo priešininkui skaudų antausį. Jis buvo aiškiai priblokštas. Marijana, ranka apčiuopusi sklendę, atidarė vartus ir iššoko į gatvę, laimė, ten ėjo triukšminga iš bulvaro grįžtančių studentų ir grizečių kompanija, svaidžiusi įnirtingose grumtynėse susirankiotus medalius. Ji įsibrovė į patį tirštumą, ją keletą kartų įgnybo ir pabučiavo, bet galiausiai ji atsidūrė prie Notr Dam de Loreto ir nebematė savo skriaudiko. Toliau ji ėjo gana sunkiai, nes kelias staigiai kilo aukštyn, ir pagaliau, netekusi jėgų ir uždususi, nusigavo iki Fortiunė namų.

Visi namo langai buvo apšviesti. Už jų pro gelsvų užuolaidų plyšius švietė žvakės ir švytėjo liustrų krištolas. Į gatvę sklido balsai ir juokas, girdėjosi malonus smuikų griežimas. Lengvai atsidususi, kai įsitikino, kad jos karietos dar nėra prie namo, Marijana nebegalvojo apie Žolivalio ir Grakcho likimą. Ji pribėgo prie Žono, milžiniško juodo madam Gamelen mažordomo, kuris oriai stovėjo prie durų, apsivilkęs gražią raudoną livrėją su sidabriniais galionais.

Žonai, nuveskite mane į ponios kambarį ir pasakykite jai, kad aš čia. Aš negaliu tokia rodytis svečiams.

Iš tikrųjų, kadaise buvusi graži rausva suknelė virto skudurais, plaukai susivėlė, ir Marijana tapo panaši į tą, kuo ją palaikė karštakošis nepažįstamasis. Juodojo milžino akys iššoko ant kaktos.

Dieve, madmuazele Mavijana! Kaip jūs čia atsidūvė? Kas jums nutikti? sušuko jis.

O, niekai, nusišypsojo ji. Tiesiog aš atėjau pėsčia. Bet veskit mane greičiau. Jei mane tokią pamatys, aš mirsiu iš gėdos.

Žinoma! Gveičiau eikit čia!

Pro užpakalines duris Žonas nuvedė jaunąją moterį į šeimininkės buduarą ir paliko ją ten, o pats nuėjo ieškoti Fortiunė. Marijana su malonumu atsisėdo į jaukų krėslą priešais didelį triumo pabronzuoto raudonmedžio rėmais. Jis ir indišku muslinu bei geltonu brokatu drapiruota lova buvo svarbiausi šio kambario baldai. Veidrodyje atsispindėjo gana apgailėtinas jos vaizdas. Iš suknelės beveik nieko neliko, susivėlę juodi plaukai styrojo ant galvos, o nepažįstamasis, bučiuodamas ją, buvo išterliojęs skruostus lūpų dažais.

Marijana susierzinusi nusišluostė juos nosinaite ir keikė save už kvailumą. Kvaila buvo pulti į minią, kad anksčiau ateitų čia, dar kvailiau buvo paklausyti Arkadijaus!

Užuot ramiai ėjusi miegoti ir atidėjusi rytdienai susitikimą su Fortiunė, ji leidosi į tą abejotiną kelionę apgirtusiu Paryžiumi! Tarsi tokią beprotišką naktį būtų įmanoma kur nors rasti trisdešimt tūkstančių livrų! Ir štai rezultatas: ji miršta iš nuovargio, atrodo pasibaisėtinai, be to, iš skausmo plyšta galva.

Įbėgusi madam Gamelen rado draugę beveik isterijos ištiktą.

Marijana! Su kuo tu mušeisi? Su austre? Tokiu atveju aš jai nepavydžiu, o tavęs laukia kelionė į Venseną!

Su gerąja jo didenybės imperatoriaus ir karaliaus liaudimi, sumurmėjo jaunoji moteris, ir aistringu satyru, kuris už kažkokio sodo vartų norėjo mane išprievartauti.

Tai pasakok! sušuko Fortiunė suplojusi delnais. Kaip tai įdomu!

Marijana nepatenkinta pažvelgė į draugę. Šį vakarą Fortiunė buvo ypač patraukli. Jos suknelė iš auksu siuvinėto geltono tiulio gražiai paryškino šiltą jos odos ir pilnokų lūpų koloritą. Tamsios akys žibėjo kaip dvi juodos žvaigždės tarp ilgų riestų blakstienų. Visa jos esybė alsavo gyvenimo ir malonumų troškimu.

Nėra iš ko juoktis! pasakė Marijana. Tiesiog aš išgyvenau sunkiausią savo gyvenimo dieną, žinoma, po vestuvių dienos! Aš... aš taip prisinervinau ir esu... tokia nelaiminga!

Jos balsas nutrūko. Iš akių pabiro ašaros... Fortiunė tučtuojau liovėsi juokusis ir apkabino draugę, paskleidusi aplink sodrų rožių aromatą.

Tai tu verki? O aš dar juokauju! Mano vargšele mažoji katyte, atleisk man! Greičiau sakyk, kas tau nutiko, bet pirmiausia nusimesk tuos skudurus! Tuojau duosiu tau ką nors.

Tai sakydama, ji beregint atsagstė suplėšytą suknelę, bet staiga sustojo ir šūktelėjusi pirštu parodė tamsią dėmelę ant suglamžyto korsažo.

Kraujas?.. Tu sužeista?

Man atrodo, ne, nustebo Marijana. Net neįsivaizduoju, iš kur jis. Nors...

Ji staiga prisiminė, kaip ją užpuolęs žmogus sudejavo ir iš skausmo suriko ir kaip keistai jis buvo apsirengęs: užsimestas apsiaustas, atsagstyti marškiniai. Matyt, jis buvo sužeistas.

Nors... kas?

Nieko. Tai nesvarbu. O, Fortiunė, tu būtinai turi man padėti, kitaip aš žuvusi.

Trumpai, nesklandžiai iš susinervinimo, bet vis labiau nusiramindama, Marijana papasakojo apie tą baisią dieną: apie Fransio reikalavimus, jo grasinimus, Adelaidės pagrobimą ir apie tai, kad per keturiasdešimt aštuonias valandas negaus trisdešimties tūkstančių livrų, jei neparduos visų savo brangenybių.

Dešimt tūkstančių galiu tau duoti, raminamai pasakė madam Gamelen. O kiti...

Ji neryžtingai nutilo, prisimerkusi nužvelgė veidrodyje savo draugę. Kol Marijana kalbėjo, ji visai nurengė ją, paskui didele kempine energingai ištrynė odekolonu, kad ji pažvalėtų.

O kiti? perklausė Marijana, nes Fortiunė vis dar tylėjo.

Madam Gamelen mąsliai nusišypsojo, paėmė didelį pūkutį ir ėmė atsargiai pudruoti savo globotinės pečius ir krūtinę.

Turint tokį kūną kaip tavo, nerūpestingai tarė ji, juos gauti nebus sunku. Aš pažįstu gal dešimt vyrų, kurie tau tiek duos už vieną vienintelę naktį.

Fortiunė! dusdama iš pasipiktinimo sušuko Marijana.

Ji instinktyviai atšlijo ir nuraudo iki ausų. Bet jos pasipiktinimas nesudrumstė kreolės ramybės. Ji nusijuokė:

Aš vis užmirštu, kad tu save laikai vienmyle moterimi ir atkakliai stengiesi būti nuolankiai ištikima žmogui, kuris dabar iš visų jėgų stengiasi padaryti nėščia kitą moterį. Kada gi tu suprasi, jaunoji kvailele, kad kūnas tėra puikus malonumų instrumentas ir palikti jį kaip tavąjį taip tragiškai nenaudojamą nusikaltimas prigimčiai! Klausyk, tas pat būtų, jei tas genialusis ilgšis Paganinis, kurio klausiausi Milane, savo garsųjį "Gvarnerį" nugrūstų į palėpę po senais laikraščiais ir daugelį metų negrotų juo. Tai būtų taip pat kvaila!

Kvaila ar ne, bet aš nenoriu parsidavinėti! griežtai pareiškė Marijana.

Fortiunė gūžtelėjo savo gražiais apvaliais pečiais.

Jus, aristokratus, labiausiai slegia tai, kad jūs manote, jog skambiais žodžiais privalote apibūdinti paprastus dalykus. Na gerai, pažiūrėsiu, kuo galėsiu tau padėti.

Ji padavė puikią balto šilko suknelę su ryškių egzotiškų gėlių aplikacijomis.

Renkis, jaunoji vestale, meilės ir ištikimybės šventosios ugnies saugotoja, o aš tuo tarpu pažiūrėsiu, gal galėsiu pabūti tavo vietoje.

Ką tu nori daryti? paklausė sunerimusi Marijana.

Nusiramink, neketinu parsidavinėti net už aukštą kainą. Aš tik paprašysiu mieląjį Uvrarą paskolinti tuos trūkstamus dvidešimt tūkstančių livrų. Jis nepadoriai turtingas, ir aš drįstu tikėtis, kad man neatsakys. Juk jis kilęs iš prastuomenės. Be to, jo santykiai su jo didenybe galėtų būti geresni, ir jis, be abejo, džiūgaus, kad suteiks paslaugą tokiai artimai imperatoriui būtybei. Sėsk, ilsėkis. Eidama liepsiu Žonui atnešti tau šampano.

Tu angelas! nuoširdžiai šūktelėjo Marijana.

Ji pasiuntė oro bučinį paauksinto tiulio debesyje skendinčiai patrakėlei. Tada skubiai apsivilko Fortiunė suknelę baimindamasi, kad Žonas neužkluptų jos Ievos kostiumu, o paskui, paėmusi nuo tualetinio staliuko dramblio kaulo šukas ir sidabrinį šepetį, ėmė tvarkyti savo šukuoseną. Pagaliau po keleto valandų gėlos ir rūpesčių ją apėmė palaiminga ramybė. Fortiunė pademonstravo savo nepriklausomybę nuo griežtų moralės kanonų, gyvybingumą, žmogišką šilumą, atgaivinančią sustingusias sielas. Puikioji kreolė priklausė toms sunkumų nepripažįstančioms būtybėms, kurios

sugebėjo tik duoti ir nieko nereikalauti mainais. Ji buvo natūrali kaip pati visata! Ji vienodai dosniai dalijo savo pagalbą, laiką, pinigus, savo širdį ir užuojautą ir nesuprato, kodėl turėtų daryti išimtį tokiam natūraliam dalykui kaip jos puikus kūnas. Ji nepriklausė toms, kurios, dėdamosios dorybingos, rodo vyrui abejingą žiaurumą ir stumia jį į savižudybę. Dėl Fortiunė niekas niekada nenusižudė. Ji negalėjo žiūrėti į niekieno kančias, ypač jei paguodai tereikėjo padovanoti kelias meilės valandas. Ir jai visada, kai meilė baigdavosi, pavykdavo savo meilužius, net didžiausius plevėsas, paversti ištikimais, viskam pasiryžusiais bičiuliais. Marijana buvo įsitikinusi, kad dabar ji visą savo žavesį ir protą panaudos tam, kad iš turtingo savo gerbėjo gautų didelę sumą, taip reikalingą draugei.

Galvodama apie tą draugystę, Marijana šypsojosi ir vainiku dėjo į kasą supintus plaukus, kai į duris kažkas pabeldė. Manydama, kad tai Žonas su žadėtuoju šampanu, ji neatsigręžė.

Nežinau... kas jūs, kambario gilumoje pasigirdo kimus, duslus balsas, bet... iš užuojautos suraskite madam Gamelen!

Marijana krūptelėjo ir akimirką apmirė pakėlusi rankas, paskui, jausdama, kad šį balsą jau yra girdėjusi, atsigręžė.

Atsirėmęs į uždarytas duris, labai išbalęs vyriškis iš paskutiniųjų stengėsi neprarasti sąmonės. Užsimerkęs ir suspaudęs lūpas, jis vos kvėpavo, bet iš nuostabos sustingusi Marijana nė nemanė jam padėti. Po atvykėlio juodu apsiaustu matėsi balti marškiniai, aptemptos mėlynos kelnės ir vengriški batai. Jo plaukai buvo juodi ir garbanoti... ir veidas, kurį jaunoji moteris išsigandusi atpažino. Priešais ją stovėjo jos skriaudikas iš Seruti gatvės.

Mergina neapsiriko pamaniusi, jog tas vyriškis sužeistas. Ji suprato, kad kraujo pėdsakai ant jos suknelės atsirado iš raudonos dėmės ant jo kairiojo peties. Nepažįstamasis be sąmonės nugriuvo ant kilimo.

Sustingusi ji žiūrėjo, kaip jis griūna, ir nežinojo, ką daryti, o už durų pasigirdo Žono balsas.

Atidarykit, madmuazele Mavijana! Tai Žonas! Durys užsitrenkė!

Sustingimas praėjo. Vyriškis iš tikrųjų nugriuvo taip, kad trukdė atidaryti duris.

Minutėlę, Žonai! Tuoj atidarysiu.

Ji paėmė nepažįstamąjį už kojų ir iš visų jėgų truktelėjo, kad nutemptų jį į kambario vidurį, bet jis buvo per sunkus. Jai vis dėlto vargais negalais pavyko patraukti jį taip, kad Žonas galėtų įeiti.

Palikite padėklą už durų, aš nieko negaliu padaryti, pasakė ji praverdama duris.

Mažordomas vos ne vos pralindo pro siaurą plyšelį.

Bet kas atsitiko, madmuazele Mavijana? O! Ponas bavonas! sušuko jis pamatęs kliūtį. Viešpatie! Jis sužeistas!

Jūs pažįstate šį žmogų?

Gevai! Jis, kaip sakoma, savas žmogus. Tai genevolas Fuvnjė Savlovezas. Argi madam Fortiunė niekada apie jį nekalbėjo? Jam negali čia gulėti. Jį veikia į lovą.

Kol juodasis milžinas lengvai kėlė sužeistąjį, tarsi šis nieko nebūtų svėręs, ir paguldė į jau paklotą lovą, Marijana kratė savo atmintį. Generolas, baronas Furnjė Sarlovezas? Žinoma, Fortiunė jau yra kalbėjusi apie jį tokiu balsu, kuris kreolę gerai pažįstantiems žmonėms aiškiai rodė, kokius atsiminimus jis žadina. Tai buvo gražuolis Fransua, vienas iš trijų mylimiausių jos numylėtinių, o kiti du buvo ne mažiau žavus Kazimieras de Montronas, dabar ištremtas į Anverą, ir ne toks žavus, bet daug turtingesnis Uvraras...

Bet ką gi dar yra pasakojusi Fortiunė? Kodėl Marijana niekada nėra jo mačiusi pas savo draugę?.. Ak taip: jis buvo nepakenčiamas žmogus, "baisiausias didžiosios armijos plevėsa", bet ir "geriausias kautynininkas". Jo gyvenimas tai ir nuostabūs kariniai žygdarbiai, ir buvimas rezerve dėl aibės kvailysčių ir nuolatinių dvikovų. Šiuo metu jis buvo ištremtas į savo provinciją, kur turėjo laukti imperatoriaus atleidimo už paskutinę išdaigą.

Pagalvojusi apie Napoleoną, Marijana prisiminė ją nemaloniai nustebinusį Fortiunė pasakojimą: po revoliucijos, į kurią džiugiai įsitraukė, nors anksčiau ištikimai tarnavo karaliui, Furnjė ėmė nekęsti imperatoriaus, kaip ir imperatorius jo, tačiau imperatorius retkarčiais leisdavo tam karštakošiui vėl stoti į karinę tarnybą, nes jis buvo tikrai narsus karys ir dėl to gavo generolo laipsnį ir barono titulą. Tačiau Furnjė tai atrodė smulkmena, palyginti su maršalų titulais ir turtais. Visa tai prisiminus, ir dar šiandieninį įvykį, šis žmogus Marijanai neatrodė nei įdomus, nei simpatiškas.

Tam tikra prasme jis net galėjo būti pavojingas, ir jaunoji moteris neturėjo jokio noro artimiau su juo susipažinti. Ir taip jau buvo nemalonu žinoti, kad Fortiunė, tokia ištikima Napoleonui, tebejautė tam šaunuoliui švelnų jausmą vien dėl jo grožio ir nenuilstamumo meilėje...

Kol Žonas, sielvartingai aikčiodamas, nutraukė nuo sužeistojo batus ir ėmė jį slaugyti, Marijana nusigręžė ir žingtelėjo durų link. Ji norėjo įspėti Fortiunė, bet dvejojo, nes bijojo sutrukdyti deryboms su bankininku. Tačiau dvejojo neilgai Madam Gamelen energingai atlapojo duris ir sušuko:

Padariau, ką galėjau, ir tikiuosi...

Ji nutilo. Jos žvilgsnis pro draugės petį nuslydo prie lovos, kur Žonas įžiebė kandeliabrą.

Fransua! suriko ji. Dieve mano! Jis mirė!

Nustūmusi į šalį Marijaną, ji nubėgo prie lovos, nuvarė Žoną, kuris, pasiraitęs rankoves ir paėmęs korpiją valė žaizdą, ir tarsi tigrė puolė ant nejudančio mylimojo kūno.

Mieliausiasis Jėzau! Madam Fortiunė, užprotestavo mažordomas, nekvatykite jo taip, o tai tikvai jį nuzudyti. Jis nemivė. Tik neteko sąmonės. O zaizda nedidelė.

Bet Fortiunė, kuri, kaip Marijana įtarė, buvo linkusi į melodramas, nesiklausė jo ir vaitojo kaip korsikietė raudotoja. Kartu ji apibėrė savo mylimąjį tokiais karštais bučiniais ir taip švelniai jį glamonėjo, kad nuo šių stebuklingų vaistų ir dar dėl to, kad Žonas rankoje laikė aromatinę druską, tas mylimasis galiausiai pramerkė vieną akį, tai liudijo gyvybę, ir iš madam Gamelen krūtinės išsiveržė triumfo šūksnis.

O palaimingasis dangau! Jis gyvas!

Niekas tuo neabejojo, sumurmėjo Žonas. Jis buvo nualpęs iš nuovargio ir dėl to, kad neteko daug kraujo! Nebepuvtykit jo taip, madam! Ponui bavonui jau geriau! Pati paziuvėkite!

Iš tikrųjų, skausmingai vaitodamas, sužeistasis išsitiesė. Jis nusišypsojo mylimajai.

Aš senstu, pasakė jis. Tai prakeiktas Diuponas šįkart persmeigė mane, bet aš jam atsilyginsiu.

Vėl Diuponas? pasipiktino Fortiunė. Jau kiek metų judu kaunatės dvikovose kiekvieną kartą, kai tik susitinkate? Dešimt, dvylika?

Penkiolika, ramiai pataisė Furnjė, ir kadangi mudviejų jėgos beveik lygios, galo dar nematyti. O argi tu neturi lašelio ko nors stiprinančio sužeistajam, kuris...

Jis užsikirto. Pro madam Gamelen jo žvilgsnis įsmigo į Marijaną, kuri sukryžiavusi ant krūtinės rankas, niūri laukė, kada bus baigti lieti jausmai, ir žvelgė į ugnį židinyje.

Palauk... juk aš jus pažįstu! tarė jis aiškiai stengdamasis kažką atsiminti, ir jam tai tarsi pavyko. Argi jūs ne...

Aš jūsų nepažįstu! iš karto nukirto Marijana. Bet būsiu jums dėkinga, jei minutėlę paleisite Fortiunė, nes mano noras palikti jus vienus sutampa su jūsiškiu.

Viešpatie, sušuko kreolė, vargšelė, aš ir užmiršau tave! Nors visi tie išgyvenimai...

Taip pat greitai ji pripuolė prie draugės, apkabino ją ir sušnabždėjo:

Aš kalbėjau su Uvraru. Manau, kad jis sutinka, bet nori pasakyti tau keletą žodžių. Tu gali nusileisti žemyn ir surasti jį? Jis tavęs laukia mažajame salone su veidrodžiais... Palydėk madmuazelę Marijaną, Žonai, ir grįždamas atnešk konjako generolui.

Marijanos nereikėjo daugiau prašyti. Ji pasuko durų link džiaugdamasi, kad išvengs aiškiai pašaipaus Furnjė žvilgsnio. Be abejo, jis pažino ją ir, matyt, nė kiek nesigėdijo savo šlykštaus poelgio. Prieš išeidama iš kambario ji išgirdo žodžius, skirtus jo mylimajai:

Nežinau šios žavios nešnekios būtybės vardo, bet kažkodėl jaučiu, kad esu jai už kažką dėkingas...

Tu karščiuoji, brangusis, suburkavo Fortiunė. Garantuoju, kad tu dar niekada nebuvai sutikęs mano draugės Marijanos. Tai visiškai neįmanoma.

Marijana vos susilaikė negūžtelėjusi pečiais. Tas niekšas žinojo, kad ji niekada neišdrįs savo draugei papasakoti tiesos apie audringą jų pažinties pradžią ir, šiaip ar taip, tai nebuvo labai svarbu, nes ji buvo tvirtai nusprendusi tuo ją ir baigti. Ir iš tiesų, jai visai nebuvo reikalo sužinoti, jog šis itin savimi

pasitikintis žmogus nekenčia imperatoriaus, kad pajustų jam antipatiją ir iš karto priskirtų jį prie tų žmonių, kurių niekada nebenorėtų sutikti. Ir tuoj pat ji sau prisiekė padaryti viską, kad taip ir būtų. Tarsi atsakydamas į Marijanos mintis, iš paskos ėjęs Žonas murmėjo:

Jei generolas likti čia, madmuazelė Marijana negveitai pamatys madam. Pvaėjusį kavtą ji ir genevolas nepalikti miegamojo astuonias pavas!

Marijana nieko neatsakė, net suraukė antakius. Ne dėl to, kad meilės jai būtų atrodę per daug, bet dėl to, kad tokie "laimėjimai" galėjo nepatikti bankininkui Uvrarui, dabar reikalingam jai. Ir jei šio žmogaus nuotaika bus sugadinta, Marijanai tai gali liūdnai baigtis.

Sunkiai atsidususi ji nuėjo susitikti su bankininku į mažąjį saloną, jai gerai pažįstamą ir ypač mėgstamą Fortiunė, nes čia ji galėjo gėrėtis savo gundančio kūno grožiu ir meilės žaidimais, kuriuos atspindėjo daugybė didelių venecijietiškų veidrodžių lipdytiniais paauksuotais rėmais. Juose atsispindėjo nuvytusios apmušalų rožės, voratinkliais aptraukti, Direktorijos laikų baldai, plonos žirandolių su rausvomis žvakėmis arabeskos ir vienintelis ryškus akcentas didžiulė melsvai kinietiška vaza su išsiskleidusiomis tulpėmis ir irisais tarp ilgų, žiedų kupinų kryklės ūglių. Kad šis salonas priklausė namo šeimininkei, išdavė lengvas rožių aromatas, sumišęs su degančio medžio kvapu, taip pat daugybė smulkių niekučių, visur išmėtytų, ir ilgas paauksuoto gazo šalikas, kabantis ant vieno krėslo atkaltės.

Įėjusi į mažąjį saloną ir išvydusi į židinį atsirėmusį Uvrarą, Marijana nejučiom pamanė, kad šis žmogus, nors ir labai turtingas, šioje aplinkoje visai netinka. Jai buvo aišku: prie šio žemaūgio sukčiaus su penkiasdešimčia tiesių plaukelių ant pakaušio, panašaus į aprengtą pakabą, nors ir labai stengtasi jo brangius rūbus padaryti elegantiškais, moteris traukė tik pinigai. Vis dėlto Gabrielis Uvraras turėjo pasisekimą ir buvo pelnęs ne tik Fortiunė palankumą, o ši visai neslėpė, kad mėgsta pinigus. Sklido gandai, kad ilgesingoji, dieviškoji, amžinai skaisti Žiuljeta Rekamjė buvo jam palanki, kaip ir kai kurios kitos gražuolės.

Antrasis madam Gamelen numylėtinis Marijanai buvo nė kiek ne simpatiškesnis, jis tiesiog kėlė pasibjaurėjimą. Ji pasistengė atrodyti maloni ir šypsojosi, eidama prie bankininko, kuris, išgirdęs durų girgžtelėjimą, atsigręžė. Patenkintas, Uvraras šūktelėjo ir sugriebė jaunosios moters rankas, abi pabučiavo ir, nepaleisdamas jų, švelniai nuvedė ją prie rausvos sofos, ant kurios Fortiunė daugybę valandų dykinėdavo, smaguriaudama saldumynus ir skaitydama lengvus romanėlius, kuriems griežta imperatoriaus cenzūra leisdavo išvysti dienos šviesą.

Kodėl iš karto neatėjote pas mane, brangioji gražuole? papriekaištavo jis nuoširdžiu ir intymiu tonu. Nereikėjo varginti mūsų draugės dėl tokios smulkmenos.

Žodis "smulkmena" patiko Marijanai. Jos manymu, dvidešimt tūkstančių livrų padori suma, ir reikia būti bankininku, kad taip laisvai kalbėtum apie ją. Tai suteikė jai drąsos. Uvraras kalbėjo toliau:

Jūs turėjote tuoj pat surasti mane namuose. Nebūtumėte patyrusi jokių rūpesčių.

Bet... aš niekada nebūčiau išdrįsusi, pasakė ji, stengdamasi išlaisvinti rankas.

Nebūtumėte išdrįsusi? Tokia graži moteris? Nejaugi jums niekada niekas nesakė, kad grožis keri mane, kad esu ištikimas jo tarnas? O kas gi Paryžiuje gali būti žavesnė už imperatoriaus lakštingalą?

Imperatoriaus lakštingalą?

Na taip, tai jus taip praminė, nuostabioji Marija Stela! Jūs to nežinojote?

Dievas liudytojas, ne, atsakė Marijana, kuriai pasirodė, jog jos pašnekovas pernelyg galantiškas, turint galvoje, kad iš jo rengiamasi skolintis didelę pinigų sumą.

Bet Uvraras kalbėjo toliau.

Aš buvau jūsų koncerte Feido teatre. Ak!.. Koks stebuklas! Koks balsas, koks grakštumas, koks grožis! Nesumeluosiu pasakęs, kad žavėjausi jumis! Jūs mane visai pakerėjote! Tas retas tembras, toks jaudinantis, o gulbės kaklas ir rožių žiedlapiai vietoje lūpų, iš kurių tryško nuostabus garsų fontanas! Kas nebuvo pasirengęs pulti ant kelių iš susižavėjimo? Pavyzdžiui, aš no...

Jūs pernelyg malonus, nutraukė jį suglumusi Marijana, ėmusi būgštauti, kad bankininkas veiksmais patvirtins savo žodžius ir puls prieš ją ant kelių. Prašau jus, palikime tą vakarą ramybėje... Jis man atnešė visai ne tai, ko aš tikėjausi.

O, nelaimingas atsitikimas? Iš tikrųjų, tai buvo...

Labai nemalonu, ir nuo to laiko jo padarinių tik padaugėjo. Tad prašau man atleisti, jei jums atrodau nekantri ir nepakankamai mandagi, bet man reikia tikrumo. Jūs puikiai suprantate, jog jūsų pagalbos esu priversta prašyti tik dėl to, kad patekau į labai keblią padėtį.

Draugo... Ištikimo ir atsidavusio draugo pagalbos! Tikiuosi, jūs tuo neabejojate?

Kitaip nebūčiau čia! Taigi, ar galiu tikėtis gauti šią sumą... sakysim, poryt?

Be abejo. Ar gerai bus poryt po pietų?

Ne, tai neįmanoma. Aš turiu dainuoti Tiuilri jo didenybėms.

Sunkiai, bet vis dėlto jai pavyko ištarti daugiskaitą. Uvraras, veidmainiškai šypsodamasis, linktelėjo galvą.

Tai poryt vakare, po priėmimo? Aš jūsų lauksiu namuose. Pas mane bus daug maloniau negu ten. Mes galėsime paplepėti... geriau susipažinti!

Staiga nuraudusi, Marijana stryktelėjo ir ištraukė rankas iš kibių bankininko gniaužtų. Ji pagaliau suprato, kokiomis sąlygomis Uvraras sutiks paskolinti jai pinigų. Drebėdama iš pasipiktinimo, ji sušuko:

Man atrodo, mes klaidingai suprantame vienas kitą, pone Uvrarai. Mes kalbame apie pinigų skolinimą. Tuos dvidešimt tūkstančių livrų grąžinsiu jums ne vėliau kaip po trijų mėnesių.

Malonų bankininko veidą iškreipė nepasitenkinimo grimasa. Jis gūžtelėjo pečiais.

O kas jums kalba apie pinigų skolinimą? Tokia moteris kaip jūs gali visko reikalauti. Aš jums duosiu kur kas daugiau, jei panorėsite.

Aš nenoriu daugiau... ir sutiksiu tik skolintis.

Bankininkas atsidusęs atsistojo ir priėjo prie jaunosios moters, kuri apdairiai pasitraukė prie židinio. Jo balsas, ką tik buvęs toks saldus, tapo šiurkštus, o akyse įsižiebė piktos ugnelės.

Palikite reikalus vyrams, mano brangioji, ir paprasčiausiai sutikite su tuo, kas jums siūloma iš visos širdies.

Už ką?

Na... už nieką... arba už smulkmeną! Truputis... jūsų draugystės, valandėlė kartu su jumis, teisė pasigrožėti jumis, pakvėpuoti tuo pačiu oru...

Jis vėl ištiesė į ją savo godžias rankas, pasirengęs sugriebti arba apkabinti ją. Prie baltutėlio kaklaraiščio geltonas bankininko veidas tapo plytinės spalvos, o jo akys gašliai įsisiurbė į puikius pusnuogius pečius. Marijana iš pasišlykštėjimo net suvirpėjo. Kaip ji galėjo padaryti tokią kvailystę ir kreiptis į šį žmogų įtartinos praeities, neseniai paleistą iš kalėjimo, į kurį pateko vasario mėnesį dėl nešvarios aferos su Meksikos piastrais, įvykdytos drauge su olandu Vanderbergu? Tai buvo tikra beprotybė!

Negaliu sutikti su tuo, ko jūs reikalaujate, griežtai atšovė ji beviltiškai mėgindama įbauginti jį, nes imperatorius už tai nedovanos nei jums, nei man. Argi jūs nežinote, kad aš esu... imperatoriaus privilegija?

Privilegijos brangiai apmokamos, sinjorina. Tie, kurie gauna iš jų naudos, turi gerai suprasti šią teisę... ir elgtis taip, kad neperlenktų lazdos! Kadangi taip atsitiko, pagalvokite! Šiandien esate pavargusi, labai susijaudinusi. Žinoma, vestuvių iškilmės turi skaudinti... vieną iš privilegijų?.. Tačiau neužmirškite, kad poryt vakare dvidešimt tūkstančių livrų... arba daugiau lauks jūsų mano namuose, jei reikės, tai ir visą naktį, ir visą kitą dieną!

Neatsakydama ir net nežvilgtelėjusi į jį, Marijana apsigręžė ir nuėjo durų link. Dėl orumo, dėl išdidumo ji atrodė kaip įžeista valdovė, bet širdis buvo nevilties apimta. Vienintelė galimybė gauti pinigų prarasta, nes niekada, jokiomis aplinkybėmis ji nesutiks su Uvraro sąlygomis. Ji naiviai tikėjosi, jog galės sąžiningai pasiskolinti pinigų, bet dar kartą įsitikino, kad kiekvienas sandėris su vyrais įgyja savitą atspalvį, kai moteris jauna ir graži. "Aš pažįstu gal dešimtį, geidžiančių už vieną meilės naktį duoti tau tiek", pasakė Fortiunė. Ar madam Gamelen žino apie Uvraro ketinimus? Ar ne dėl to jai buvo padarytas nepadorus pasiūlymas, kad Fortiunė nepasisekė pačiai visko sutvarkyti? Tačiau Marijana negalėjo patikėti, kad draugė būtų taip šaltakraujiškai pastūmėjusi ją į bjaurius spąstus.

Atsakymą į šį kartų klausimą ji gavo prie slenksčio, kai išgirdo atsargų Uvraro balsą.

Neužmirškite: lauksiu jūsų. Bet, savaime suprantama, brangioji, Fortiunė nėra reikalo sužinoti apie mūsų susitarimą. Ji žavi, bet tokia pavydi!

Pavydi? Fortiunė? Marijana vos neužmiršo savo pykčio ir norėjo nusikvatoti jam tiesiai į akis. Nejaugi šis išsigimėlis laiko save tokiu patraukliu, kad tikisi sukelti tokios egzotiškos paukštytės, kaip gražioji kreolė, pavydą? Ji pajuto nenumaldomą norą išrėžti jam teisybę: kaip tik dabar "žavioji, bet pavydžioji", apimta aistros, buvo gražuolio, savo tikrojo mylimojo glėbyje. Kad pamačius, kaip bankininkas į tai reaguos?..

Tačiau madam Gamelen gyveno kaip norėjo, ir Marijana nė už ką pasaulyje nedarytų jai nemalonumų. Bet ją paguodė tai, kad Fortiunė nežinojo apie šią nedidelę Uvraro niekšybę ir jo pasiūlyto sandėrio sąlygas. Ir staiga Marijaną apėmė kita pagunda: tuoj pat nueiti ir pasakyti, kokia susiklostė padėtis, ir ji būtų tai padariusi, jei Fortiunė būtų viena. Tačiau Marijanai nesinorėjo nei susitikti su padūkėliu Furnjė, nei sutrukdyti įsimylėjėliams.

Perduokite madam Gamelen, kad aš su ja susitiksiu rytoj, pasakė ji pribėgusiam Žonui.

Madmuazele Marijana, bet jūs negalite taip išeiti! Palaukite truputį, aš liepsiu parvežti.

Nereikia, Žonai. Štai ir mano karieta.

Iš tikrųjų, pro įstiklintas vestibiulio duris ji pamatė Grakchą Hanibalą, kuris, smarkiai pasukęs, sustabdė arklius prie laiptų. Kol Žonas rūpestingai siautė jos pečius kašmyro šaliku, jos akys iš nuostabos išsiplėtė, išvydus iš karietos iššokusį Arkadijų.

Nuplėšti juodo frako atlapai ir skvernai, ant kaklo karantys marškinių nėrinių likučiai, pradurta šilkinė skrybėlė, pamušta akis ir daugybė įdrėskimų vikonto de Žolivalio veide liudijo, kad jis buvo patekęs į nemenkas muštynes, o išdidžiai sėdėjęs Grakchas, be skrybėlės, susivėlęs, liepsnojančiais skruostais ir žibančiomis akimis, vis dar kapojo rimbu tarsi Jupiteris žaibais.

Viešpatie! atsiduso Marijana. Pagaliau! Bet iš kur jūs?

Iš minios, kurioje mus palikote! sumurmėjo Žolivalis. Žinoma, jūs atrodote kur kas geriau negu mes, bet kiek atsimenu, išvažiuojant jūsų suknelė buvo rausva?

Ji taip pat pateko į šiukšlyną. Tačiau, mano drauge, sėskitės, reikia grįžti. Jums kuo skubiausiai reikalinga vonia ir kitokia slauga. Namo, Grakchai, ir kuo greičiausiai!

Jei norite, kad lėkčiau strimgalviais, reikia aplenkti Atpirkėjų sieną ir apvažiuoti pusę Paryžiaus.

Daryk kaip nori, tik parvežk mus namo taip, kad nebepatektume į minią.

Kai ekipažas važiavo iš kiemo, Arkadijus vėl ėmė sausinti akį nosinaite.

Taigi, paklausė jis, jūs ką nors gavote?

Madam Gamelen iš karto pasiūlė dešimt tūkstančių.

Labai malonu, bet to nepakanka. O jūs nemėginote pasikalbėti su Uvraru, kaip patariau?

Marijana prikando lūpą ir susiraukė, prisiminusi, kas iš to išėjo.

Taip, Fortiunė surengė man susitikimą su juo... Bet mes nesusitarėme. Jis... jis man per brangus, Arkadijau!

Stojo trumpa tyla, kol Žolivalis apgalvojo tuos žodžius ir suvokė tikrąją jų prasmę, o tai nebuvo sunku.

Taigi! tepasakė jis. O... madam Gamelen žino apie pasiūlytas sandėrio salygas?

Ne. Ir visai nebūtina jai žinoti. Tiesa, iš pradžių norėjau papasakoti jai viską, bet ji neapsakomai užsiėmusi.

Kuo gi?

Kažkoks į petį sužeistas kareivis, užgriuvęs jai ant galvos tarsi sniegas vasarą, bet jis, matyt, jos gyvenime užima svarbią vietą. Kažkoks...

Furnjė, žinau! Aha, vadinasi, husaras grįžo? Jis nekenčia imperatoriaus, bet negali ilgai išbūti toli nuo kautynių lauko.

Marijana atsiduso.

- Įdomu, ar yra bent kas, ko jūs nežinotumėte, mano drauge?

Žolivalio šypsena virto grimasa dėl skausmingų įbrėžimų ir mėlynių veide, ir jis liūdnai pažvelgė į skrybėlės likučius.

Taip... pavyzdžiui, kaip mes gausime dvidešimt tūkstančių livrų, kurių dar trūksta.

Lieka viena išeitis: mano brangenybės, net jei dėl to teks susipykti su imperatoriumi. Rytoj pažiūrėsite, ar galime jas užstatyti. Antraip... reikės jas parduoti.

Jūs visiškai neteisi, Marijana. Patikėkite, geriau būtų pasimatyti su imperatoriumi. Paprašykite jo audiencijos ir jei poryt važiuosit į Tiuilri...

Ne... nė už ką! Jis pernelyg gerai moka klausinėti, ir yra dalykų, kurių... nenorėčiau jam sakyti. Be to, liūdnai pridūrė ji, aš iš tikrųjų esu žudikė. Aš užmušiau moterį tiesa, nenorėdama to, bet vis dėlto užmušiau. Ir nenoriu, kad jis tai sužinotų.

Jūs manote, jis nieko neklausinės, jei sužinos, kad pardavėte smaragdus jo dovaną?

Pasistenkite taip susitarti, kad būtų galima išpirkti juos po dviejų trijų mėnesių. Aš dainuosiu visur, kur tik pasiūlys. Galite sudarinėti kontraktus.

Ką gi, atsiduso Žolivalis, viską padarysiu kiek galėdamas geriau. O kol kas paimkite tai.

Pasirausęs savo išstepliotos baltos liemenės kišenaitėje, jis ištraukė kažkokį apvalų blizgantį daiktą ir įspraudė Marijanai į delną.

Kas čia? paklausė ji ir pasilenkė, nes karietoje buvo beveik visai tamsu ir neįmanoma ką nors įžiūrėti.

Nedidutis suvenyras, kad atsimintumėte šią nepaprastą dieną, šyptelėjo Žolivalis. Vienas iš tų medalių, kuriuos neseniai mėtė. Aš jį sunkiai iškovojau. Išsaugokite jį, nes aš už jį gana brangiai sumokėjau, pridūrė jis ir vėl priglaudė nosinaitę prie užtinusios akies.

Nuoširdžiai užjaučiu dėl jūsų nelaimės, mano vargšas drauge, bet patikėkite: net jei išgyvensiu tūkstantį metų, niekada neužmiršiu šios dienos!

Aštuntas skyrius

Kardinolas San Lorencas

Kaip ištikimas riteris, kunigaikštis Klari trečiadienį užvažiavo pas Marijaną, kad palydėtų ją į Tiuilri. Kai pasiuntinio karieta vežė juos į senuosius rūmus, Marijana pastebėjo susirūpinusią savo palydovo veido išraišką, nors jis ir stengėsi laikytis laisvai. Po tankiais šviesiais plaukais ant jaunojo vyriškio kaktos neišsilygino nerimo raukšlelė, ir jo nuoširdi šypsena buvo ne tokia linksma kaip visada. Beje, kai Marijana atsargiai paklausė jo apie tai, jis nieko nepaneigė.

Esu sunerimęs, brangioji Marijana. Nuo užvakar vakaro, vestuvių vakaro, nemačiau imperatoriaus ir savęs klausiu, ar šis priėmimas praeis sklandžiai. Aš dar gerai nepažįstu jo didenybės, bet mačiau smarkiai įtūžusį tą dieną, kai išėjo iš koplyčios...

Įtūžusį? Kai išėjo iš koplyčios? Bet kas ten atsitiko? smalsiai pasidomėjo Marijana.

Leopoldas Klari nusišypsojo, paėmė jos ranką ir greitai pabučiavo.

Iš tiesų, juk jūs ten nebuvote nuo to laiko, kai mes išsiskyrėme. Tad žinokite, jog įėjęs į koplyčią imperatorius pastebėjo, kad iš dvidešimt septynių pakviestų kardinolų atvyko tik dvylika. Nebuvo penkiolikos, ir, patikėkite, ta tuštuma krito į akis.

Bet... tokia demonstracija turbūt buvo iš anksto numatyta?

- Be abejo, deja! Ir mūsų pasiuntinybėje visi smarkiai sunerimę. Jūs žinote, kokia imperatoriaus pozicija popiežiaus atžvilgiu. Jis laiko jo eminenciją kaip belaisvį Savonoje ir nė nesiteikė kreiptis į jį, kad nutrauktų ankstesnę santuoką. Tai Paryžiaus bažnyčios hierarchai viską padarė... Tačiau kadangi jie nedalyvavo, bus suabejota mūsų erchercogaitės santuokos teisėtumu. Tai labai nemalonu, ir penkiolika tuščių vietų nelabai nudžiugino kunigaikštį Meternichą.

Ką gi! tarė Marijana su pasitenkinimu. Tai turėjote žinoti, kai dar jūsų princesė nebuvo išvykusi iš Vienos. Jūs turėjote būti tvirti kapitulos atžvilgiu, jūs turėjote pareikalauti,

kad jo eminencija... sankcionuotų skyrybas su pirmąja imperatoriene. Nesakykite, jog nežinojote, kad jau beveik metus imperatorius yra atskyręs popiežių!

Žinau, liūdnai pasakė Klari, ir mes visi tai žinome. Kodėl verčiate mane jums priminti, jog po to, kai buvome sutriuškinti prie Vagramo, mums reikėjo taikos, atokvėpio ir mes nebuvome tokie stiprūs, kad galėtume prieštarauti Napoleono reikalavimams.

Tad nėra reikalo dabar kalbėti, kad ši santuoka jums buvo netikėta, pasakė jaunoji moteris gana griežtai ir tuoj pat to pasigailėjo pamačiusi, kaip paniuro jos draugas, ir išgirdusi jo atodūsį.

Niekada nėra malonu būti nugalėtam. Bet, šiaip ar taip, ši santuoka jau sudaryta, ir jei mums sunku matyti, kaip įžūliai bažnyčia elgiasi su viena iš mūsų princesių, mes negalime teigti, jog ji visai neteisi. Štai kodėl aš nerimauju. Matyt, jūs nežinote, kad visi kardinolai ir vyskupai pakviesti į šį koncertą!

Marijana tikrai to nežinojo, nors ir buvo tinkamai apsirengusi. Jos melsvo šilko suknelė, išsiuvinėta sidabriniais palmių lapais, buvo mažai dekoltuota, ant kaklo buvo perlų vėrinys, vienintelė jos motinos brangenybė ir apskritai vienintelė, nes vakar ji viską buvo atidavusi Žolivaliui. Rankovės siekė žemiau alkūnių. Ji nerūpestingai mostelėjo.

Jūs jaudinatės dėl niekų, mano drauge. Kodėl nutarėte, kad priešiškai nusiteikusius kardinolus koncertas sudomins labiau negu ceremonija?

Todėl, kad jūsų imperatoriaus kvietimai labiau primena kategoriškus įsakymus, ir jie, ko gero, neišdrįs dar kartą nepaklusti. Jų dalyvavimas santuokos šventinimo ceremonijoje tam tikra prasme reikštų jos pripažinimą, o koncertas... Ir aš būgštauju dėl to, kaip Napoleonas juos priims. Jei būtumėte mačiusi, kaip jis nužvelgė tuščius krėslus koplyčioje, nerimautumėte ne mažiau už mane. Mano draugas Lebzelternas sakė, kad jam net oda pašiurpo. Jei kils konfliktas, mūsų pozicija taps labai nemaloni. Juk pats imperatorius Pranciškus yra nuoširdžiai atsidavęs jo eminencijai.

Šįkart Marijana nieko neatsakė, ją mažai domino aplinkybės, jaudinusios Austriją, kuri, jos manymu, nusipelnė nemalonumų.

Beje, jie jau atvyko. Karieta pervažiavo Tiuilri tiltą, Luvro vartus ir priartėjo prie aukštos paauksuotos tvoros, užtvėrusios arklidę. Bet toliau važiuoti netrukus pasidarė dar sunkiau. Didžiulė minia užtvėrė visus kelius į rūmus, prisispaudė prie tvoros, o kai kas nepaisydamas apsaugos net užsiropštė ant jos, kad geriau matytų. Minia buvo tikrai smalsi ir net linksma, tai liudijo smagūs šūksniai ir juokas.

Ar Paryžiuje, ar Vienoje, minia visada vienodai smalsi, nesantūri ir nedrausminga, - sumurmėjo kunigaikštis. Pažiūrėkite, kaip jie apgulė vartus, jie nieko negalvoja apie važiuojančias karietas. Tikiuosi, kad mus vis dėlto praleis...

Bet pasiuntinybės kurjeris jau pastebėjo savo šeimininko karietą ir, grenadierių padedamas, sklaidė minią. Vežikas sudrožė arkliams, tvora liko už nugarų, ir sėdintieji karietoje išvydo keistą reginį, kuris kėlė paryžiečių susižavėjimą ir susidomėjimą. Didžiuliu kiemu, tarp išsitempusių kareivių ir rūmų karininkų, tarnų ir arklininkų, kurie rūpinosi atvykusiais kviestiniais svečiais, penkiolika šventiškai apsirengusių kardinolų, ant rankų užsimetę raudonų mantijų šleifus, vaikščiojo, lydimi sekretorių ir konfidentų, kurie priminė išsigandusių vištų būrį. Jie vaikštinėjo pirmyn atgal nušviesti saulės spindulių, džiugiai besiliejančių iš žydro dangaus, kuriame plaukė lengvi plunksniniai debesėliai. Tačiau tik kritiškai nusiteikę paryžiečiai galėjo matyti kažką juokinga tose didingose raudonose figūrose, kurios, atrodė, be jokio tikslo vaikštinėjo čia, nesitikėdamos pagalbos, nes nei kareiviams, nei karininkams jie, matyt, nė kiek nerūpėjo.

Ką tai galėtų reikšti? paklausė Marijana.

Pasisukusi į Klari, ji pamatė, kad šis smarkiai išbalo, o jo skruostai nervingai trūkčiojo.

Bijau, kad tai rodo imperatoriaus pyktį. Ką dar galima pamanyti?

Karieta sustojo prie laiptų. Liokajus atidarė dureles. Klari vikriai nušoko ir pasiūlė ranką savo bendrakeleivei, kad padėtų jai išlipti.

Prašau jus, greičiau, pasakė jis. Geriau eikime į vidų! Kažin ką atiduočiau, kad nieko nematyčiau.

Ir tada jūsų sąžinė nieko neklausinės jūsų? įgėlė Marijana. Kaip vadinamas tas paukštis, kuris griebiasi tokios gudrybės? Man regis... strutis? Jūs norite pasidaryti stručiu?*

Koks baisus žodžių žaismas! Kartais savęs klausiu, ar tik jūs nejaučiate man neapykantos?

Atvirai kalbant, Marijana jau anksčiau savęs to klausė, bet dabar jos tai nedomino. Jos akys buvo įsmeigtos į vieną prelatą, neaukštą žmogelį, su savo puošnia apranga panašų į raudoną rožę. Jis stovėjo ant paskutinio laiptelio nugara į ją, greta priešais jį pasilenkusio aukšto juodo abato ir kažką gyvai kalbėjo nekreipdamas dėmesio į savo kolegas, kurie tarėsi išsisklaidę nedidelėmis, po tris keturis žmones, grupelėmis.

Tas neaukštas kardinolas kažkuo patraukė Marijanos dėmesį, nors ji ir negalėjo pasakyti kuo. Gal galvos forma virš šermuonėlių apykaklės ar žilais plaukais po apskrita raudona kepuraite? Ar gražiomis rankomis, kuriomis prelatas gestikuliavo karštai kalbėdamas?.. Staiga jis pasuko galvą. Išvydusi jo profilį, Marijana nesusilaikė:

Krikštatėvis?..

Kraujas suplūdo jai į veidą, kai pažino žmogų, kuris visą jaunystę kartu su teta Elise buvo jos širdyje. Ir širdis, vos išvydus pažįstamus bruožus, neapsiriko. Mažasis kardinolas buvo Gotjė de Šazėjus.

Ką jūs pasakėte? sunerimo Klari, pamatęs ją tokią susijaudinusią. Jūs pažįstama? Jūs pažįstama su...

Bet ji jo negirdėjo. Ji visai užmiršo jį, kaip užmiršo viską aplinkui vietą, kur ji buvo, net save pačią, kad vėl pasijustų, kaip kadaise, maža, dešimtmetė Marijana, kuri kiek kojytės neša Seltone lėkdavo iš tolimo parko kampo, vos pastebėjusi abatą de Šazėjų, lėtai jojantį savo mulu pagrindine alėja! Ji net nenustebo pamačiusi, kad kardinolas tai mažasis abatas, kuris visada gyveno kukliai, visada paslaptingais tikslais keliavo po visą Europą. Su juo viskas atrodė galima, net neįmanomi dalykai! Ją pagavo toks džiaugsmas, kad visai natūraliai atgijo vaikiški įpročiai. Abiem rankomis sugriebusi prašmatnios suknelės padurką

* L'autruche (*pranc.*) strutis, L'autrichien (*pranc.*) austras.

ir šleifą, ji puolė prie tų dviejų šventikų, kurie jau tolo, nė nenujausdami apie ją deginusį jaudulį. Ji beregint pasivijo juos.

Krikštatėvi! Koks džiaugsmas! Kokia laimė!.

Juokdamasi ir verkdama, ji nieko nesvarstydama puolė ant kaklo apstulbusiam kardinolui, kuris vos spėjo atpažinti ją prieš apglėbdamas.

Marijana!

Taip, čia aš, tikrai aš! O krikštatėvi, kokia laimė!

Marijana, čia? Nejaugi aš kraustausi iš proto? Bet ką tu veiki Paryžiuje?

Jis atplėšė ją nuo savęs ir, laikydamas ištiestomis rankomis, apžiūrinėjo su džiugesiu ir nuostaba, jo padėties žmogui per didele. Jo negražus veidas spinduliavo.

Apie tai nė nesvajojau! Tu čia... Dieve mano, mažyle, kokia tu tapai gražuole! Nagi, dar kartą tave pabučiuosiu!..

Žado netekusio lieso abato bei mašinaliai paskui savo palydovę pasekusio kunigaikščio Klari akivaizdoje kardinolas ir jaunoji moteris vėl džiugiai apsikabino, ir nebuvo jokių abejonių dėl jų karštų jausmų.

Šie prieraišumo ženklai, taip neatitikę protokolo, matyt, glumino liesąjį abatą, nes jis ėmė kosčioti ir pagarbiai palietė prelato petį.

Tegul jo eminencija dovanoja man, bet galbūt reikėtų... Noriu pasakyti... ė... aplinkybės... Žodžiu, jo eminencijai reikėtų neužmiršti, kad į jį žiūri!

Tai buvo tiesa. Rūmų tarnai, karininkai ir prelatai neatitraukė akių nuo keistos poros žemo kardinolo ir žavios, puošniai apsirengusios moters tarp juodo abato ir žvilgančio austrų karininko. Girdėjosi šnabždesys, matėsi daugiareikšmės šypsenėlės. Leopoldui Klari atrodė, kad stovi ant įkaitusių anglių. Tačiau Gotjė de Šazėjus tik gūžtelėjo pečiais.

Nekalbėkite nesąmonių, Bišetai! Tegul žiūri kiek nori! Ar jūs žinote, kad tai mano vaikas, noriu pasakyti, mano širdies vaikas, čia vėl surastas? Tačiau manau, jūs norite būti pristatytas? Marijana, tai abatas Bišetas, mano ištikimas sekretorius. O jūs, mano drauge, žinokite, kad ši graži dama - mano krikštaduktė, ledi Marijana.

Jis nutilo, akimirksniu suvokęs, ką nori pasakyti, apimtas džiaugsmo ir pasidavęs savo impulsyviam būdui. Šypsena iš jo veido dingo, tarsi neregimos rankos nušluota. Jis staiga nerimastingai pažvelgė į Marijaną.

Bet tai neįmanoma! sušnabždėjo jis. Kaip tu gali būti čia, Prancūzijoje, šiuose rūmuose, austro draugijoje...

Kunigaikštis Leopoldas Klari und Aldringenas! išsitempė jaunasis karininkas ir kaukštelėjo kulnais.

Malonu susipažinti, mašinaliai pasakė kardinolas paskendęs savo mintyse. Aš klausiu: kaip tu gali būti Paryžiuje, juk mes paskutinį kartą matėmės... Kurgi...

Marijaną ūmai apėmė baimė pagalvojus, kas dabar bus, ir ji skubiai nutraukė jį. Suglumusi Klari veido išraiška jis, be abejo, išgirdo nelemtąjį "ledi Marijana" jau pakankamai išdavė jo nerimą.

Aš jums vėliau viską paaiškinsiu, brangusis krikštatėvi. Tai labai ilga istorija, ir čia, vidury kiemo, tiesiog neįmanoma jos papasakoti. Geriau sakykite man, ką jūs pats čia veikiate? Kaip suprantu, jūs rengiatės eiti pėsčiomis?

Aš darysiu tai, ką ir kiti, velniai griebtų! suniurnėjo kardinolas. Kai mes čia atvykome, mano broliai ir aš, vyriausiasis ceremonmeisteris perdavė mums įsakymą nedelsiant nešdintis iš čia, nes jo korsikietiškoji didenybė atsisakė mus priimti, chamas!

Jūsų eminencija, kreipėsi abatas Bišetas, baugščiai žvalgydamasis aplinkui, kalbėkite atsargiau.

A, aš šneku, ką noriu! Mane išveja, ar ne? Ir rodo mums tokį subtilų dėmesį, jog išsiunčia visas mūsų karietas, kad Paryžiaus žiopliai pamatytų neregėtą vaizdą: penkiolika kardinolų, pasikėlę mantijas, brenda per dulkes ir eina namo pėsti kaip galanterininkai! Tikiuosi, gerieji paryžiečiai deramai įvertins savo valdovo pagarbumą.

Monsinjoras de Šazėjus tapo toks pat raudonas kaip jo mantija, ir jo aristokratiškas balsas, paprastai tylus ir ramus, tapo įtartinai šaižus. Įsikišo Klari:

Jūsų eminencija ir jo kolegos, jei gerai suprantu, yra tie, kurie nesiteikė dalyvauti mūsų erchercogaitės vestuvėse? paklausė jis gana atžariai. Ir, žinoma, imperatorius Napoleonas

negalėjo palikti tokio įžeidimo, nepagalvojęs apie kerštą. Prisipažįstu, tikėjausi, 'kad bus blogiau.

Blogiausia dar bus, neturėkite iliuzijų! O dėl erchercogaitės tikėkite, pone, mums labai gaila, bet mes privalome visiškai paremti jo eminencijos poziciją. O Napoleono ir Žozefinos santuokos Roma iki šiol nėra nutraukusi.

Kitaip tariant, jūs norite pasakyti, kad mūsų princesė nėra teisėta žmona? ėmė karščiuotis Klari.

Pamačiusi, kad plieskiasi dar vienas skandalas, išsigandusi Marijana skubiai įsikišo.

- Susimildami, ponai! Čia... Krikštatėvi, juk jūs negalite keliauti taip, pėsčias. Ir kur jūs gyvenate?

Pas vieną draugą, kanauninką Frimberą de Briujarą, Šanueno gatvėje. Nežinau, ar tu, mažyle, esi informuota, kad mūsų šeimos namas dabar priklauso Napoleono ypač globojamai operos dainininkei. Taigi aš ten negyvenu.

Marijana pasijuto visiškai priblokšta. Kiekvienas iš šių baisių žodžių jos sieloje paliko kraujuojančią žaizdą. Smarkiai išbalusi, ji žengtelėjo atbula ir, apčiuopusi Leopoldo Klari ranką, atsirėmė į ją. Jei ne ši atrama, ji tikrai būtų susmukusi tiesiog dulkėse, kurios jau buvo nusėdusios ant raudonų bažnyčios hierarcho batų. Keletas žodžių parodė, kokia gili praraja yra tarp jos vaikystės ir dabartinės padėties. Ją apėmė kokti baimė, jog Klari, trokšdamas atskleisti tiesą ir apginti ją, nieko nepamanęs pareikš, kad ta operos dainininkė tai ji. Žinoma, Marijana pasakys savo krikštatėviui teisybę, tik kai ateis laikas, be pašalinių...

Desperatiškai stengdamasi įveikti jaudulį, ji per jėgą nusišypsojo, o jos pirštai įsikibo į kunigaikščio ranką.

- Jei leisite, aš šį vakarą ateisiu pas jus. O dabar kunigaikščio Klari karieta parveš jus namo, krikštatėvi.

Jaunasis austras ūmai atšlijo.

Bet juk tai... o brangioji, ką pasakys imperatorius?

Ji beregint įširdo, kaip visada, pyktis buvo geriausias vaistas nuo smarkių sukrėtimų.

Jūs nesate imperatoriaus valdinys, brangusis kunigaikšti. Be to, galiu jums priminti, kad jūsų valdovo santykiai... su Šventuoju Tėvu yra puikūs. O gal aš jus negerai supratau?

Kilstelėjęs smakrą, Leopoldas Klari išsitempė, tarsi staiga būtų atsidūręs prieš patį imperatorių Pranciškų.

Galite būti tikras, jūsų eminencija, kad mano karieta ir žmonės jūsų paslaugoms. Jei jūs malonėsite suteikti man garbę...

Spragtelėjęs pirštais, net nepasisukęs, jis pašaukė vežiką, kuris, pastebėjęs neįprastą pasiuntinybės atašė elgesį, dar nebuvo nuvažiavęs. Karieta paslaugiai privažiavo, sustojo, ir vienas iš liokajų, nušokęs nuo užkariečio, atidarė dureles ir nuleido laiptukus.

Šviesios kardinolo akys vienu žvilgsniu nužvelgė išbalusią jauną moterį žydra suknele ir kunigaikštį austrą, beveik tokį pat išbalusį, baltu munduru. Jų blyškioje žydrynėje glūdėjo aibė klausimų, tačiau Gotjė de Šazėjus neuždavė nė vieno. Jis didingai ištiesė prie pasilenkusio Klari lūpų ant piršto užmautą žiedą su safyru, paskui prie Marijanos lūpų. Ji, negalvodama apie dulkes, priklaupė.

Lauksiu tavęs šį vakarą, pasakė jis atsisveikinęs. Ak... visai pamiršau! Jo eminencija Pijus XII kartu su kardinolo kepure man suteikė San Lorenco titulą. Prancūzijoje aš žinomas... ir pripažintas šiuo vardu.

Po keleto sekundžių austro karieta išvažiavo už Tiuilri tvoros, ją pavydžiais žvilgsniais nulydėjo pasilikę bažnyčios hierarchai, kurie, susitaikę su likimu, vienas paskui kitą, savo artimųjų lydimi, nuėjo vartų link, vildamiesi rasti laisvų ekipažų. Marijana ir Klari tylėdami žvilgsniais nulydėjo nuvažiuojantį kardinolą de San Lorencą.

Jaunoji moteris mašinaliai pirštinaitėmis nukratė dulkes nuo sidabrinių suknelės palmių, paskui pasisuko į savo palydovą.

Na ką, eime?

Taip... bet man kyla klausimas, kaip mus priims. Pusė kieme esančių matė, kaip mes atidavėme karietą žmogui, kurį jo didenybė imperatorius neabejotinai laiko savo priešu.

Jūs pernelyg viską imate į galvą, mano drauge. Eime drąsiau, viskas bus gerai. Patikėkite manimi, gyvenime būna daug baisesnių dalykų negu imperatoriaus pyktis! pridūrė ji nenorom, galvodama apie tai, ką jos krikštatėvis pasakys šį vakarą, kai sužinos...

Ši perspektyva truputį temdė nuoširdų džiaugsmą, kurį ji ką tik patyrė, sutikusi krikštatėvį, bet negalėjo visai jo nustelbti. Kaip gera vėl pamatyti jį, ypač tokiu momentu, kai jai taip reikia jo pagalbos! Žinoma, ji išgirs daug nemalonių žodžių, be abejo, jis griežtai pasmerks jos naująją dainininkės profesiją, bet galiausiai supras ją ir atleis. Nėra žmogiškesnės ir širdingesnės būtybės už abatą de Šazėjų. Kodėl gi kardinolas San Lorencas turėtų būti kitoks? Ir Marijana su pasitenkinimu prisiminė, kad jos krikštatėvis kadaise instinktyviai jautė antipatiją lordui Kranmeriui. Jis gali tik užjausti dėl nelaimių mylimą krikštaduktę, kurią laikė savo vaiku. Ne, viską pasvėrus aišku, kad būsimas vakaras Marijanai žada daugiau džiaugsmo, negu nerimo. Gotjė de Šazėjui, dabar kardinolui San Lorencui, nebus sunku pasiekti, kad popiežius nutrauktų santuoką, taip slegiančią jo krikštaduktę...

Marijana dar niekada nebuvo lankiusis paradinėse Tiuilri patalpose. Maršalų salė, kur turėjo įvykti koncertas, pribloškė ją savo didumu ir puikybe. Buvusi Kotrynos Mediči sargybinė tai didžiulė patalpa, gauta sujungus du aukštus po centrinės rūmų dalies kupolu. Antrojo aukšto lygyje, priešais artistų estradą, buvo didelė tribūna, kur netrukus vietas užims imperatorius ir jo šeima. Tribūną laikė keturios paauksuotos milžiniškos kariatidės, vaizdavusios moteris su romėnų togomis. Į abi puses nuo tribūnos aplink visą salę ėjo balkonai su ložėmis, muštomis raudonu aksomu su auksinėmis bitėmis. Lubose buvo kupolas su keturiomis briaunomis, kampuose papuoštas paauksuotais karių narsumo ženklais, o centre buvo didžiulis raižyto krištolo sietynas, kurį supo dar keturi tokie pat, tik mažesni. Skliautuose buvo alegorinio turinio freskos, o ant aukšto sienų, kad ši salė turėtų karinės dvasios, kabėjo keturiolikos maršalų portretai visu ūgiu, o tarp jų išstatyti dvidešimt dviejų generolų ir admirolų biustai.

Balkonas buvo pilnas žmonių, bet Marijana šioje erdvioje kaip bažnyčia patalpoje pasijuto vieniša ir visų užmiršta. Čia kaip sunerimusioje vištidėje buvo taip triukšminga, kad nesigirdėjo derinamų muzikos instrumentų garsų. Priešais ją sumirguliavo tiek veidų ir žibėjo tiek brangenybių, kad ji kurį laiką nieko negalėjo pažinti. Vis dėlto pamatė Diuroką, žaviai atrodantį su savo violetiniu pasidabruotu vyriausiojo maršalo kostiumu. Jis ėjo jos link, bet kreipėsi į Klari:

Kunigaikštis fon Švarcenbergas nori tuoj pat išvysti jus, pone. Jis prašo prisidėti prie jo imperatoriaus kabinete.

Imperatoriaus kabi...

Taip, pone. Ir geriausia būtų neversti jo laukti.

Jaunasis kunigaikštis ir Marijana sukrėsti susižvalgė. Šis grasinantis kvietimas galėjo reikšti tik viena: Napoleonas jau žino apie istoriją su karieta ir vargšo Klari laukia nemalonios minutės. Marijana negalėjo palikti draugo vieno, kai jo laukė bausmė už tai, ką pati padarė, ir ji įsikišo.

Aš žinau, kodėl kunigaikštis kviečiamas pas jo didenybę, pone vyriausiasis maršale, bet kadangi šis reikalas susijęs tik su manimi, aš primygtinai prašau leisti man lydėti jį.

Susirūpinęs hercogo de Triulio veidas nesušvelnėjo. Net atvirkščiai jis rūsčiai nužvelgė jaunąją moterį.

Aš negaliu, madmuazele, pas jo didenybę praleisti nieko, ko jis nekvietė. Be to, turiu palydėti jus pas ponus Goseką ir Pičinį, kurie laukia prie orkestro.

Maldauju jus, pone hercoge! Jo didenybei gresia pavojus priimti netinkamą sprendimą.

Jo didenybė puikiai žino, ką daro! Kunigaikšti, jūs jau turėjote eiti! Eikite paskui mane, madmuazele!

Noromis nenoromis Marijana turėjo išsiskirti su savo palydovu ir eiti paskui Diuroką. Jai einant, girdėjosi šnabždesys, santūrūs aplodismentai, bet, paskendusi savo mintyse, ji į tai nekreipė jokio dėmesio. Droviai, bet tvirtai ji paėmė už rankos Diuroką.

Man reikia pamatyti imperatorių, pone vyriausiasis maršale.

Truputį kantrybės, madmuazele. Jo didenybė malonėjo pasakyti, kad pasistengs su jumis pasimatyti po koncerto.

Malonėjo... Iš kur toks griežtumas, pone hercoge? Argi mes nebe draugai?

Lengva šypsena akimirką privertė atsileisti suspaustas Diuroko lūpas.

Mes jais būsime amžinai,- greitai sušnabždėjo jis, bet imperatorius smarkiai pyksta, ir aš neturiu teisės būti jums malonus!

Vadinasi, aš... užsitraukiau nemalonę?

Tikrai negaliu pasakyti, bet atrodo...

Tada, už Marijanos pasigirdo malonus lėtas balsas, minutėlę palikite ją su manimi, brangusis Diurokai. Užsitraukusieji nemalonę turi laikytis drauge, ar ne?

Dar prieš pasigirstant šiems žodžiams Marijana pažino Taleiraną. Kaip visada elegantiškas, su tamsiai žaliu fraku, balta šilkine kojine apauta sužeista koja, pasiramsčiuodamas lazdele su auksiniu bumbulu, jis įžūliai nusišypsojo Diurokui ir ištiesė ranką Marijanai.

Aiškiai apsidžiaugęs tokia galimybe dingti, vyriausiasis maršalas mandagiai nusilenkė ir paliko jaunąją moterį imperijos vicekanclerio globai.

Dėkoju jums, kunigaikšti, bet nenueikite su madmuazele toli. Imperatoriaus nereikės ilgai laukti.

Žinau, sušnypštė Taleiranas, kiek laiko reikia, kad ištrinktum galvą jaunajam Klari ir pamokytum jį nepasiduoti jaunos moters žavesiui. Tam reikės penkių minučių.

Kalbėdamas jis švelniai nuvedė Marijaną prie vieno lango ambrazūros. Iš šalies atrodė, kad šis žmogus veda malonų aukštuomenės pokalbį, bet Marijana iš karto pajuto, kad bus šnekama apie labai rimtus dalykus.

Be abejo, dabar Klari nemalonios minutės, sušnabždėjo jis, tačiau aš būgštauju, kad jūsų laukia didysis imperatoriaus pyktis. Įdomu, kokia vapsva jums įgėlė? Pulti ant kaklo kardinolui vidury Tiuilri kiemo... ir dar į nemalonę patekusiam kardinolui! Taip elgiamasi tik su... labai artimu žmogumi, ar ne?

Marijana nieko neatsakė. Neatskleidus jos elgesio tikrosios esmės, sunku jį paaiškinti. Argi ji Taleiranui nebuvo kažkokia mergelė Malerus, nekilminga bretonė? Šiaip ar taip, kažkas, kas negali taip laisvai elgtis su bažnyčios hierarchu. Kol ji bergždžiai stengėsi sugalvoti įtikinamą paaiškinimą, Benevento kunigaikštis toliau nerūpestingai šnekėjo:

Aš gerai pažinojau abatą Šazėjų dar anais laikais. Jis pradėjo vikaru pas mano dėdę, Reimso arkivyskupą, kuris dabar yra karaliaus nuodėmklausys emigracijoje.

Marijana pajuto, kad kunigaikštis tarsi voras musę raizgo ją voratinkliais, jai pasidarė nepakeliamai liūdna. Prisiminė savo vestuvių dieną ir aukštą monsinjoro de Taleirano-Perigoro, Liudviko XVIII kapeliono, figūrą. Jos krikštatėvio santykiai su

prelatu tikrai buvo labai geri. Tai jis paskolino sutuoktuvių ceremonijai reikalingus daiktus Selton Hole. Tarsi nepastebėdamas jos jaudinimosi, Taleiranas toliau kalbėjo tokiu pat ramiu, kaip ežero paviršius giedrą dieną, balsu:

Tuo laiku aš gyvenau Belšaso gatvėje, visai greta Lilio, tada vadintos Burbonų, gatvės, ir palaikiau puikius kaimyniškus santykius su abato šeima. Ak, koks nuostabus tai buvo metas, atsiduso kunigaikštis. Juk tikrai: tas, kas negyveno iki 1789-ųjų, nežino, ką reiškia mėgautis gyvenimu. Man regis, niekada nesu sutikęs nuostabesnės, darnesnės ir švelnesnės poros kaip markizas ir markizė d'Aselnos... kurių name dabar gyvenate.

Kad ir kaip stengėsi susivaldyti, Marijanai ėmė svaigti galva. Ji sugriebė Taleirano ranką ir tiesiog pakibo ant jos, mėgindama įveikti blogumą. Širdis taip plakė, kad buvo sunku kvėpuoti. Jai atrodė, kad kojos tuoj tuoj sulinks, tačiau kunigaikštis tebebuvo ramus ir tik prisimerkęs žvalgėsi aplinkui. Pro šalį praėjo aukšta moteris ugniniais plaukais ir jausmingu veidu, labai graži ir baltai apsirengusi.

Aš ir nepastebėjau, kad jūs taip mėgstate operą, brangusis kunigaikšti! įgėlė ji su aukštuomenės damai būdingu išdidumu.

Taleiranas oriai nusilenkė.

Turiu teisę žavėtis visomis to, kas gražu, formomis, ponia hercogiene, jūs turėtumėte tai žinoti, nes labai gerai pažįstate mane.

Taip taip, aš žinau, bet jums metas palydėti... ė... šią būtybę pas muzikantus. Niekingas nedo... žodžiu, noriu pasakyti, imperatoriškoji pora tuoj pasirodys.

Mes einame ten. Dėkoju, ponia.

Kas ji? paklausė Marijana, kai rusvaplaukė gražuolė nuėjo. Kodėl ji taip aiškiai parodė nepagarbą?..

Ji visus niekina... ir labiausiai save pačią nuo to laiko, kai, norėdama įsiteikti erchercogienei, sutiko tapt mūsų rūmų dama. Tai ponia de Ševrez. Ji, kaip matėte, labai graži. Jos šviesus ir skvarbus protas, bet ji nelaiminga, nes jos aistringa siela dūsta. Tik pamanykite, ji turi sakyti "imperatorius" ir kreiptis į "didenybę", kai gyvenime jį vadino tiesiog "niekingu nedorėliu". Beje, ji jau beveik atprato taip sakyti. O dėl paniekos jums...

Taleiranas staigiai pasisuko ir įsmeigė į Marijaną melsvai žalias akis.

Ji neturi kito preteksto taip elgtis, išskyrus tą, kurį jūs pati jai duodate! Viena iš Ševrez gali tik su panieka žiūrėti į dainininkę Mariją Stelą... bet ji išskėstų rankas markizo d'Aselnos dukteriai.

Stojo tyla. Truputį pasilenkęs prie savo pašnekovės, Taleiranas vėrė Marijaną akimis, tačiau ji nesuvirpėjo.

Nuo kada tai žinote? paklausė ji netikėtai ramiai.

Nuo tos dienos, kai imperatorius jums atidavė namą Lilio gatvėje. Tą dieną supratau, iš kur tie neaiškūs prisiminimai, tas panašumas į kažką, ko negalėjau prisiminti! Aš supratau, kas jūs esate iš tikrųjų.

Tad kodėl nieko nepasakėte?

Taleiranas gūžtelėjo pečiais:

O kam? Jūs pati netikėtai iki ausų įsimylėjote žmogų, kurio nuo vaikystės nekentėte.

Taip, bet juk jūs mane pastūmėjote į jo lovą, šiurkščiai atrėžė Marijana.

Aš pakankamai dėl to gailėjausi... dėl tos atmintinos dienos, kai atėjau pasikalbėti su jumis. O paskui pamaniau, kad viską reikia palikti natūraliai įvykių ir laiko tėkmei. Tokia meilė ilgai negyvuos. Nei jūsų meilė, nei jūsų, kaip artistės, karjera...

Marijana buvo apstulbinta.

Kodėl, leiskite paklausti?

Priežastis viena. Jūs negimusi nei Napoleonui, nei teatrui. Net jei mėginsite save įtikinti, kad yra kitaip, jūs vis tiek būsite viena iš mūsų, aristokratė, ir iš labai geros šeimos. Jūs tokia panaši į tėvą!

Tai tiesa, jūs pažinojote jį? paklausė Marijana kamuojama troškimo pagaliau daugiau sužinoti apie žmogų, kurio kūnas ir kraujas ji buvo, bet kurį pažinojo tik iš portreto. Papasakokite man apie jį!

Taleiranas atsargiai nukėlė ant jo rankos virpėjusią ranką ir palaikė savojoje.

Vėliau. Čia sunku atgaivinti jo paveikslą. Imperatorius ateina. Jūs turite bent trumpam vėl tapti Marija Stela.

Jis skubiai nuvedė ją prie muzikantų grupės, kur viduryje ji pastebėjo Goseką, ranka rodantį jai ženklus, Pičinį, atskleidusį partitūrą ant rojalio, ir Paerą, imperatoriaus orkestro dirigentą, rūpestingai valdantį savo lazdelę. Paskutinę akimirką ji, pati nežinodama kodėl, sulaikė vicekanclerį.

Jei aš negimusi nei... imperatoriui, nei teatrui, tai kam, jūsų nuomone?

Meilei, brangioji!

Bet... mes mylime vienas kitą!

Nepainiokite! Aš kalbu apie meilę... didelę meilę: tokią, kuri sukrečia pasaulį, amžinas dinastijas... tokią, kuri išlieka iki pat mirties, tokią, kurios, deja, dauguma žmonių niekada neranda.

Tai kodėl aš turėčiau ją rasti?

Todėl, kad jei jūs jos nerasite, vadinasi, jos nėra, Marijana, o ji turi būti, kad tokie kaip aš galėtų ją neigti!

Smarkiai susijaudinusi, Marijana stebėjo nelygią, bet gražią šio keisto šlubio eiseną. Taleirano žodžiuose, taip mažai atitinkančiuose jo charakterį ir manieras, tame ryžtingame jų luominio bendrumo pripažinime ji aiškiai pastebėjo lyg ir siūlomą draugystę ar bent pagalbą... Pagalbą! Dabar, kai jai jos taip reikia! Bet kiek galima pasikliauti Benevento kunigaikščio nuoširdumu? Pagyvenusi po vienu stogu, Marijana geriau už kitus žinojo, kokį savotišką žavesį jis skleidė, ir juo didesnį, kad jis buvo visai natūralus. Ji staiga prisiminė grafo de Montrono žodžius, kuriuos Fortiunė Gamelen kartą juokdamasi jai persakė: “Na, kas gi gali nepamilti jo? Juk jis toks nuodėmingas!”

Ko jis siekė šį vakarą? Grąžinti ją, be jokių slaptų minčių, į jos kilmę atitinkantį gyvenimą, ar dar labiau atitolinti nuo imperatoriaus... imperatoriaus, kurį jis, kaip kalbama, išduoda carui?

Pasigirdo trimitai, iškilmingi vyriausiojo ceremonmeisterio grafo de Segiuro lazdos smūgiai, ir didžiulėje salėje įsigalėjo pagarbi tyla, visi pasisuko į tribūną. kur tarp žvilgančių tualetų ir nuo ordinų blizgančių mundurų pasirodė imperatoriškoji pora. Mirgliuojančiame įvairiaspalviame rūmų damų ir adjutantų fone išsiskyrė žalias Napoleono munduras ir rausva Marijos Liudvikos

suknelė, o daugiau Marijana nieko nebematė. Kaip ir visi rūmai, ji padarė gilų reveransą.

Kodėl tas reveransas nebuvo amžinas?.. Kai Marijana pakėlė akis į jaunavedžius, laiminga jų veidų išraiška sužeidė ją į pačią širdį. Ji akivaizdžiai įsitikino, kad tarp jų yra absoliutus sutarimas. Net nežvilgtelėjęs į salę, Napoleonas paslaugiai ir švelniai sodino savo žmoną ir net pabučiavo jai ranką, kurią tebelaikė savojoje, atsisėdęs greta jos. Jis pasilenkė prie jos ir tyliai kažką kalbėjo, nekreipdamas dėmesio į aplinkinius.

Įskaudinta ir sutrikusi, Marijana stovėjo prie rojalio ir nežinojo, kaip elgtis. Rūmininkai susėdo ir laukė, kada imperatorius duos ženklą pradėti koncertą, jo užsakytą, kad Marija Liudvika pailsėtų tarp iškilmingų pusryčių ir didelio priėmimo, kurio metu naująją imperatorienę sveikins diplomatų korpusas ir municipalitetų atstovai.

Tačiau Napoleonas šypsodamasis tęsė intymų pokalbį, ir Marijanai, kuri nepakeliamai kentėjo, ūmai pasirodė, kad ši žema estrada yra ne kas kita, kaip gėdos stulpas, prie kurio ji prikalta dėl užmaršaus mylimojo žiauraus kaprizo. Ją apėmė pašėlęs noras bėgti iš šios prašmatnios salės, nuo šimtų smalsių akių. Nelaimė, tai jau buvo neįmanoma... Viršuje, tribūnoje, grafas de Segiuras pagarbiai pasilenkė prie jo didenybės, be abejo, prašydamas leidimo pradėti, o imperatorius, nė nežvilgtelėjęs į jį, atsainiai mostelėjo ranka, ir pasigirdo iškilmingas lazdos smūgis.

Tarsi aidu atsiliepė lengvas Paero lazdelės barškinimas į piupitrą. Pasigirdo pirmieji rojalio akordai, pagroti Aleksandro Pičinio, paskui suskambo smuikai. Sugavusi jo siaubo kupiną žvilgsnį, Marijana suprato, kad jos jaudinimasis pastebimas. O apačioje Goseko veide ji išvydo nebylų maldavimą. Be abejo, dar niekada nebuvo matyta, kad imperatorius būtų toks įžūlus garsiosios dainininkės atžvilgiu. Tačiau Marijana prisiminė, jog ji vis dėlto, pasak Diuroko, yra užsitraukusi jo nemalonę, kadangi neleido pagyvenusiam krikštatėviui ištepti Paryžiaus purvu raudono bažnyčios hierarcho rūbo!

Palaimingasis pyktis padėjo įveikti sumišimą. Pirmiausia buvo atliekama arija iš “Vestalės”, mėgstamas imperatoriaus kūrinys. Giliai įkvėpusi ir taip nuraminusi pašėlusiai plakančią širdį, ji

ėmė dainuoti taip jausmingai, kad iš karto pavergė publiką. Reikšdama neviltį Julijos, kuri turėjo būti gyva užmūryta vestalės šventykloje, nors visa alsavo gyvenimu, Marijana rado tokių nuostabių niuansų, kad jie galėjo sujaudinti ir didžiausią skeptiką. Ji atskleidė visą savo talentą stengdamasi pagaliau patraukti imperatoriaus dėmesį. Paskutinės natos buvo persmelktos tokio širdį draskančio skausmo, kad sugriaudėjo nepaprasti, gaivališki, nesuvaldomi plojimai. Tai buvo protokolo pažeidimas, nes tik jų didenybės pirmieji turėjo parodyti pavyzdį. Tačiau artistės menas pernelyg sujaudino publiką.

Ji pakėlė į imperatoriaus ložę vilties kupinas akis. Deja! Napoleonas ne tik nežiūrėjo į ją, bet, atrodė, iš viso nė nepastebėjo, kad ji dainavo. Pasilenkęs prie Marijos Liudvikos, jis kažką kalbėjo jai į ausį. Ji klausėsi jo nuleidusi akis, kvailokai šypsodamasi ir taip nuraudusi, kad Marijana įtūžusi nusprendė, jog jis prisipažįsta jai meilėje. Įsakmiu gestu ji liepė Paerui pradėti ariją iš Čimarozos “Slaptos santuokos”.

Turbūt dar niekada lengva ir švelni italų maestro muzika nebuvo atliekama su tokiu niūriu įkarščiu. Įsmeigusi žvilgsnį į imperatorių, Marijana iš visų jėgų stengėsi patraukti jo dėmesį. Įtūžis draskė jai širdį, ji vos besivaldė. Ko juokiasi ta kvaila vienietė, nutaisiusi tokią veido išraišką, kaip katė prie grietinės indo? O dar šnekama, jog ji sakosi mėgstanti muziką!

Be abejo, Marija Liudvika mėgo tik savo, austrišką, muziką, nes ji ne tik nesiklausė pačiame arijos viduryje pasigirdo jos juokas... vaikiškas ir kur kas skardesnis, kad nebūtų pastebėtas.

Kraujas nuslūgo iš Marijanos veido. Staiga išbalusi, ji nutilo. Jos žvilgsnis perbėgo žiūrovų eilėmis jie visi laukė. Paskui, išdidžiai išsitiesusi, ji paliko estradą ir gūdžioje tyloje išėjo iš Maršalų salės, niekam, net sargybiniui prie durų, nespėjus jos sulaikyti.

Nepaprastai įsitempusi, degančiu veidu ir šąlančiomis rankomis, ji ėjo savo keliu, neklausydama kilusio šurmulio. Jos galvoje stukseno vienintelė karštligiška mintis: amžinai palikti šiuos rūmus, kur tas, kurį ji mylėjo, ją taip negailestingai įskaudino, grįžti namo, kuo giliau paslėpti savo skausmą šeimos name ir laukti to, kas neišvengiamai bus po tokio iššūkio: imperatoriaus pyktis, žandarai, kalėjimas... galbūt. Šią akimirką ji buvo viskam abejinga.

Bejėgiškas įtūžis ją buvo taip nukamavęs, kad ji nė nemirktelėjusi būtų ėjusi ant ešafoto.

Iš paskos pasigirdo balsas:

Sustokit! Madmuazele Marija Stela!..

Bet ji kaip niekur nieko leidosi dideliais akmeniniais laiptais. Ji iš tiesų nieko negirdėjo. Ir tik kai Diurokas pasivijo ant paskutinio laiptelio, ji sustojo ir abejingai pažvelgė į maršalą, kurio vos neištiko apopleksija. Jis buvo beveik toks pat violetinis kaip jo puikusis siuvinėtas kostiumas.

Jūs išprotėjote! ištarė, stengdamasis atsipūsti. Toks skandalas, ir dar paties imperatoriaus akivaizdoje!

Kas davė dingstį skandalui, jei ne imperatorius... arba bent jau ta moteris?

Kokia moteris? Imperatorienė? Tačiau jūs...

Aš nežinau kitos imperatorienės, išskyrus popiežiaus karūnuotą, tą, kuri Malmezone! O tai karikatūrai, kurią jūs taip vadinate, aš jokiu būdu neleidžiu viešai tyčiotis iš manęs. Eikite ir perduokite tai savo šeimininkui!

Įtūžusi Marijana nebesivaldė. Jos skardus balsas taip garsiai aidėjo po akmeniniais senųjų rūmų skliautais, kad Diurokas tiesiog nežinojo, ką daryti. Atrodė, kad šalia laiptų stovėjęs grenadierius šyptelėjo į ūsus. Ir jis pats jautėsi esąs kaltas, kad buvo per daug atlaidus šiai žaviai įsiaudrinusiai furijai, tačiau ją reikėjo sutramdyti. Nutaisęs griežtą balsą, malonusis Diurokas, paėmęs Marijaną už rankos, aiškiai pasakė:

Bijau, kad jums pačiai teks jam viską pasakyti, madmuazele. Imperatorius man įsakė nuvesti jus į jo kabinetą, kur lauksite sprendimo.

Vadinasi, aš suimta?

Ne, kiek žinau... šiaip ar taip, dar ne!

Nutylėta buvo nemaloni užuomina, bet ji netrikdė Marijanos. Ji buvo pasirengusi brangiai sumokėti už savo išsišokimą, bet jei pagaliau turės galimybę išsakyti Napoelonui viską, kas susikaupė širdyje, jokia bausmė nebaisi. Ji jam atvirai viską išklos. Kalėjimas tai kalėjimas, juo labiau, kad iš to bus ir savotiškos naudos. Kalėjime ji bent bus apsaugota nuo Fransio Kranmerio. Jis bus priverstas laukti, kol ji išeis į laisvę. Lieka Adelaidė, bet ji tikisi, kad Arkadijus padarys viską, kas reikia.

Šiek tiek nusiraminusi, mašinaliai peržengė gerai pažįstamo kabineto slenkstį ir išgirdo, kaip Diurokas įsakė mameliukui Rustanui nieko neįleisti ir žiūrėti, kad madmuazelė Marija Stela su niekuo nebendrautų. Pastarasis nurodymas net privertė ją nusišypsoti.

Argi jūs pats dabar nematote, kad aš suimta? tyliai paklausė ji.

Juk pasakiau jums, kad ne. Tačiau nesu įsitikinęs, kad jaunasis Klari neateis painkšti prie šių durų kaip šeimininką pametęs šunytis... O jums patariu pasirengti ilgai laukti, nes imperatorius ateis ne anksčiau kaip po priėmimo.

Nepatenkinta Marijana gūžtelėjo pečiais ir įsitaisė prie ugnies ant geltonos kanapos, kur ji pirmą kartą pamatė Fortiunė Gamelen. Mintis apie draugę nuramino ją. Fortiunė per daug gerai pažinojo vyrus, kad bijotų Napoleono. Jai pavyko įtikinti Marijaną, kad didžiausia klaida drebėti jo akivaizdoje, net jeigu jį ištinka garsiojo pykčio priepuolis, ir ypač tada. Dabar buvo pravartu prisiminti tokį patarimą.

Jaunąją moterį gaubė visiška tyla, kurią drumstė tik malkų traškėjimas židinyje. Kambarys, nors ir santūrus, buvo šiltas ir jaukus. Marijana pirmą kartą čia buvo viena ir iš moteriško smalsumo nutarė apžiūrėti jį. Jautė malonumą būti kabinete, kur kiekvienas daiktas priminė imperatorių. Ji abejingai apžiūrėjo aplankus su dokumentais, raudono marokeno portfelius su imperatoriaus herbais ir atsainiai numestą ant rašomojo stalo ir sekretero didelį Europos žemėlapį, su pasitenkinimu palietė porfyrinę rašalinę, paauksuoto bronzinio erelio formos laikrodžio įdėklą, auksinę kaustytą tabokinę, kurios dangtelis buvo truputį pakeltas ir iš kurios sklido tabako aromatas. Čia kiekvienas daiktas liudijo jo buvimą, net juoda triragė skrybėlė, sulenkta ir nušveista, be abejo, užėjus pykčio priepuoliui, į kampą. Matyt, tai atsitiko neseniai, jei Konstanas dar nespėjo pakelti jos. Ar istorija su karieta tapo priežastimi? Nors ir narsiai laikydamasi, Marijana pajuto, kaip per nugarą nubėgo šiurpuliai. Kas dabar bus?

Nerimas nemalonus palydovas... Laikas staiga ėmė slinkti varginančiai lėtai. Ji nujautė būsiant mūšį ir norėjo greičiau stoti į jį. Nuvargusi nuo betikslio slampinėjimo tyliame kambaryje

paėmė ant stalo gulėjusią knygą ir atsisėdo. Apsitrynęs tomelis, įrištas žalia oda, su imperatoriaus herbu, buvo Cezario komentarai. Jis buvo primargintas pastabų, o paraštėse tokiu nervingu braižu buvo tiek prirašyta, kad jį skaityti galėjo tik pats pastabų autorius. Marijana atsidususi pasidėjo jį ant kelių, tačiau nepaleido iš rankų žalios odos, nesąmoningai ieškodama ant jos kitos rankos pėdsakų. Nuo jos pirštų knyga sušilo ir atrodė kaip gyva. Kad dar labiau pasimėgautų šiuo pojūčiu, Marijana užsimerkė...

Atsibuskite!

Jaunoji moteris krūptelėjo. Ji atsimerkė ir pamatė, kad kandeliabras ant rašomojo stalo uždegtas, už langų tamsu, o priešais ją stovi rūstus, rankas ant krūtinės sukryžiavęs Napoleonas.

Aš žaviuosi jūsų įžūlumu, kandžiai įgėlė jis. Matyt, tai, kad užsitraukėte mano pyktį, jus nelabai jaudina. Jūs ramiausiai miegojote.

Jis kalbėjo šiurkščiai, iššaukiamai, aiškiai stengdamasis išmušti iš vėžių ką tik nubudusią jaunąją moterį, tačiau Marijana sugebėdavo net ir po kieto miego jaustis žvali. Be to, pati sau buvo prižadėjusi laikytis kiek įmanoma ramiau.

Hercogas de Triulis, pasakė ji tyliai, mane įspėjo, kad laukti reikės ilgai. Argi miegas ne geriausias būdas trumpinti laukimą?

Manau, kad tai veikiau įžūlumas negu atsiprašymas. Juo labiau, ponia, kad aš vis dar laukiu jūsų reveranso.

Napoleonas aiškiai ieškojo dingsties kivirčui. Jis tikėjosi rasti Marijaną sunerimusią, susijaudinusią, drebančią, galbūt užverktomis akimis. Ši taip ramiai atsibudusi moteris galėjo tik supykdyti jį. Nepaisydama grėsmingos pilkų akių ugnies, jaunoji moteris ryžosi nusišypsoti.

Aš esu pasirengusi pulti prie jūsų didenybės kojų, pone... jei tik jūsų didenybė malonės pasitraukti ir leis man atsistoti.

Jis piktai šūktelėjo, įniršęs staigiai nusisuko ir puolė prie lango, tarsi norėdamas išlėkti pro jį.

O Marijana pakilo nuo kanapos ir padarė gilų ir pagarbų reveransą.

Prie jūsų kojų, pone! sušnabždėjo ji.

Bet jis neatsiliepė. Nusisukęs į langą, susidėjęs už nugaros rankas, jis tylėjo, kaip Marijanai atrodė, visą amžinybę. Ji buvo priversta stovėti nepatogiai, beveik atsiklaupusi. Suprasdama, kad jis nori kuo labiau pažeminti ją, Marijana narsiai pasirengė tam, kas turėjo būti ir galėjo būti tik nemalonu. Ji tenorėjo vieno: žūtbūt išgelbėti jų meilę...

Pagaliau Napoleonas neatsigręždamas prabilo.

Aš laukiu pasiaiškinimo, jei tik jūs galite paaiškinti savo beprotišką poelgį. Jūsų pasiaiškinimo ir, suprantama, atsiprašymo. Atrodo, kad jūs ūmai netekote sveiko proto, nebesuprantate, kas yra elementari pagarba man ir jūsų imperatorienei. Jei tik jūs neišsikraustėte iš proto!

Marijana tučtuojau išsitiesė, jos skruostai liepsnojo. Į žodžius "jūsų imperatorienė" sureagavo kaip į antausį.

Atsiprašymo? aiškiai pakartojo ji. Man neatrodo, kad turėčiau tai daryti!

Šįkart jis atsigręžė ir įtūžęs pažvelgė į ją.

Ką jūs pasakėte?

Jeigu šiuose rūmuose ir yra kas nors įžeistas, tai tik aš, ir niekas kitas! Palikdama salę, aš apgyniau savo orumą.

Savo orumą? Jūs nusišnekate, ponia! Jūs užmiršote, prieš ką stovite? Jūs užmiršote, kad čia patekote tik mano įsakymu, mano gera valia ir vieninteliu tikslu linksminti savo valdovę!

Savo valdovę? Jei aš bent akimirką būčiau įsivaizdavusi, kad jūs mane pakvietėte dėl jos, niekada nebūčiau sutikusi peržengti šių rūmų slenksčio.

Iš tikrųjų? Tokiu atveju būčiau įsakęs atvesti jus jėga!

Galbūt! Bet nebūtumėt privertęs manęs dainuoti! Jūsų rūmininkams būtų buvę labai įdomu pamatyti, kaip jūsų mylimąją policininkai ar gvardiečiai tempia į sceną! Beje, šis reginys būtų vertas to, kurį neseniai jau davėte progą pamatyti: per dulkes brendantys bažnyčios hierarchai, jūsų dėka pasmerkti minios patyčioms... tarsi jums nepakaktų to, kad išdrįsote pakelti ranką prieš jo eminenciją!

Dviem šuoliais imperatorius atsidūrė prie jos. Jo išbalęs veidas buvo baisus, akys svaidė žaibus. Marijana suprato, kad per daug sau leido, bet ne jos charakteriui buvo trauktis. Ji įsitempė, kad atlaikytų spaudimą, o jis tiesiai jai į veidą sugriaudėjo:

Jūs drįstate?.. Tie žmogiūkščiai įžeidė mane, išjuokė, ir aš turiu jų pasigailėti? Jūs turėtumėte keliais šliaužioti priešais mane ir springdama dėkoti už mano gailestingumą ir kantrumą. Juk jūs žinojote, kad galėjau įmesti juos į kalėjimą... arba dar blogiau!

Ir tuo galutinai sugriauti savo reputaciją? Na gerai! Jūs iš atsargumo nedrįsote suduot jiems žiauriausio smūgio ir norite atsigriebti savo elgesiu su manimi, nes, pasiūliusi karietą savo krikštatėviui, aš parodžiau, jog nepritariu tam niekingam kerštui!

Imperatoriaus smalsumas kurį laiką tapo didesnis už pyktį.

Jūsų krikštatėvis? Tas italas kardinolas?..

Ne didesnis italas už mane. Jis yra Gotjė de Šazėjus, kardinolas de San Lorencas. Jis mano krikštatėvis, ir aš dėkinga jam, nes tai jis išgelbėjo mane nuo revoliucinės minios. Jam padėjusi, aš tik atlikau savo pareigą.

Galbūt! Bet mano pareiga triuškinti visus atskalūnus, priversti gerbti mano sostą, mano artimuosius... mano santuoką! Aš reikalauju, kad tučtuojau prie imperatorienės kojų paprašytumėte atleidimo.

Įsivaizdavusi tokį reginį, Marijana nemažiau įtūžo.

Nesitikėkite to! sausai atrėžė ji. Galite mesti mane į kalėjimą arba siųsti į ešafotą, jei norite, bet tokio žeminančio mano nuolankumo niekada nesulauksite, girdite, niekada! Prie tos moters kojų...

Iš pykčio persimainiusi, įsitempusi kaip styga, dėl giminei būdingo išdidumo akimirksniu tapusi tauria maištininke, dabar ji buvo pranašesnė už jį, išdidi, kupina paniekos... Nebegalėdamas žiūrėti į šią statulą, Napoleonas, įtūžęs iš pykčio, šiurkščiai nutvėrė Marijanos ranką ir ėmė sukti ją, o jaunoji moteris iš skausmo suriko.

Dabar jūs šliaužte nušliaušite maldauti atleidimo, pasigailėtina beprote! Tikrai, aš buvau teisus, jūs beprotė.

Jis mėgino pargriauti ją ant grindų. Įveikdama skausmą ir stengdamasi išsilaikyti ant kojų, Marijana suriko:

Beprotė? Taip, aš beprotė... tikriau buvau ja!.. Beprotė, nes taip jus mylėjau! Beprotė, nes taip jumis tikėjau! Taip tikėjau jūsų meile! Bet ji tebuvo žodžiai, kurie išsisklaidė kaip

dūmas! Jūs mylite, kol sutinkate pirmą pasitaikiusią. Tereikėjo pasirodyti tai raudonveidei storulei, ir jūs tapote jos vergu, jūs... Europos valdovas, erelis... prie telyčios kojų! O aš visą tą laiką tyliai kentėjau, nes tikėjau jūsų žodžiais! Politinė santuoka... o jūs visiems demonstruojate nederamą meilę, kuri kamuoja mane ir žudo! Jūs pakankamai prisijuokėte iš manęs! Dėl vieno jūs teisus: aš buvau beprotė... ir lieku tokia, jei... nieko nepaisydama, tebemyliu jus. Nors... taip norėčiau jūsų nekęsti! Taip, nekęsti, kaip ir daugelis! Tada būtų lengva! Nuostabiai lengva...

Įveikta ir kančios, ir rankos skausmo, ji pagaliau pargriuvo. Kaip audrotą dieną lietus ūmai perrėžia debesis, taip ir ji susmuko ant kilimo, konvulsiškai raudodama. Viskas buvo baigta, ji viską pasakė ir dabar nuolankiai laukė atpildo.

Baisus pyktis, išaukštinęs ją ir leidęs taip beprotiškai įžūliai mest iššūkį valdovui, pagaliau išseko, teliko begalinis liūdesys. Abejinga tam, kas dabar gali jai būti, Marijana raudojo ant sudužusios meilės skeveldrų.

Stovėdamas už keleto žingsnių, Napoleonas žvelgė į susigūžusią žydrai sidabrinę figūrą ir klausėsi jos raudos, panašios į mirtinai sužeistos danielės vaitojimą. Galbūt jis mąstė, kokį priimti sprendimą, arba stengėsi atgaivinti savo pyktį, regėdamas tas kančias, krizę meilės, kuri tuoj virs neapykanta. Taip pat gali būti, kad jis, turįs slaptą polinkį į dramatizmą, mėgavosi šia audringa scena, bet staiga atsidarė durys ir pasirodė apvalaina rausva figūra. Pasigirdo beveik vaikiškas balselis, su ryškiu vokišku akcentu praverkšlenęs:

Nana!.. Ką jūs darote?.. Aš nuobodžiauju be mano labai rūstus mylimasis! Eime, Nana.

Šis balsas gulinčią Marijaną nutvilkė kaip rūgštis žaizdą. Kilstelėjusi, ji su nuostaba pažvelgė į Habsburgų dukterį, kuri išsigandusi apžiūrinėjo ją ir vebleno:

O! Jūs truputį primušti tas užsispyręs moteris, Nana?

Ne, Liudvika, aš... jos nemušiau! Palikite mane minutėlę, mano širdele, aš ateisiu pas jus... Prašau jus! Eikite!

Šypsodamasis jo liesaus veidui netinkančia šypsena, jis pagarbiai palydėjo ją iki durų ir pabučiavo ranką, be abejo, drovėdamasis dėl šio miesčioniško familiarumo protrūkio, kuris lyg kibiras

šalto vandens užliejo tragiškos scenos ugnį. O Marijana buvo per daug nusilpusi, kad mėgintų atsistoti. Nana! Ji vadina jį Nana! Iš to buvo galima kvatoti iki ašarų, jei Marijana pajėgtų prajukti...

Jie vėl liko vieni. Imperatorius lėtai priėjo prie savo rašomojo stalo. Jis sunkiai alsavo. Į Marijaną nukreiptame žvilgsnyje matėsi tuštuma, tarsi atslūgęs įniršis būtų nusinešęs ir visus kitus jausmus. Jis abiem rankom atsirėmė į sunkų stalviršį ir panarino galvą.

Stokis, tarė kurčiai.

Vėl išsitiesęs, jis pažvelgė į jaunąją moterį netikėtai švelniai, paskui, kai ji, nustebusi dėl tokio stebuklingo grįžimo prie intymaus “tu”, prasižiojo, jis, giliai atsiduses, greitai pridūrė:

Ne... Nieko nesakyk! Nieko nekalbėk. Nereikia, niekada nereikia išvesti manęs iš kantrybės, kaip tu dabar padarei. Tai pavojinga. Aš... galėjau užmušti tave ir paskui gailėtis visą gyvenimą. Kadangi... net jei tau sunku tuo patikėti... aš myliu tave kaip seniau!.. Yra dalykų, kurių tu negali suprasti!

Labai lėtai, sunkiai, tarsi po įnirtingų muštynių, Marijana atsistojo. Bet ji buvo priversta įsitverti kanapos, nes viskas aplink sukosi. Jos kūne nebuvo nė vienos ląstelės, kuri nekeltų skausmo. Vis dėlto ji norėjo prieiti prie Napoleono, tačiau jis rankos mostu sulaikė ją.

Ne! Nesiartink prie manęs! Sėsk ir pasistenk atsigauti. Mudu ką tik vos nepadarėme vienas kitam neatitaisomos žalos, ar ne? Reikia užmiršti visa tai. Klausyk, aš rytoj palieku Paryžių ir važiuoju į Kompjeną. Iš ten mėnesio pabaigoje vyksiu į šiaurines provincijas. Aš turiu parodyti savo žmo... imperatorienę tautai. Tai mums leis užmiršti... ir, svarbiausia, aš galėsiu neišsiųsti tavęs kuo toliausiai, kaip turėčiau padaryti, jei likčiau čia... Dabar aš palieku tave. Pasėdėk čia truputį. Konstanas ateis ir įsodins tave į karietą.

Nepaprastai sunkiais žingsniais jis pasuko durų link. Ašarų pilnomis akimis Marijana nevalingai ištiesė į jį rankas, mėgindama sulaikyti. Nuskambėjo jos balsas, tylus, maldaujamas:

Tu atleidi man? Aš nemaniau...

Tu puikiai žinai, kad kiekvieną savo žodį iš anksto apgalvojai, tačiau aš tau už juos atleidau, nes tu buvai teisi. Bet nesiartink prie manęs. Jei paliesiu tave, parodysiu nepagarbą imperatorienei! Vėliau mudu vėl pasimatysime!

Dabar jis sparčiai išėjo, ir Marijana, širdyje jausdama tuštumą, atsisėdo priešais ugnį. Jai staiga pasidarė šalta, baisiai šalta... Nuojauta jai kuždėjo, kad praeitis nebegrįš. Realybė buvo rausva kvaila moteris, realybė buvo ką tik pasakyti žodžiai... žodžiai, po kurių bus jo išvykimas ir tylėjimas. Pavojingas tylėjimas. Su kankinamu gailesčiu ji prisiminė nuostabias dienas Trianone, kur menki nesusipratimai ir ginčai galiausiai baigdavosi susitaikymo glamonėmis. Tačiau niekas pasaulyje nebegrąžins jai Trianono. Nuo šiol meilė turės liūdną vienatvės ir užmaršties šešėlį. Ar ji vėl kada nors pajus tą kerinčią, tikrą laimę, kuri buvo ją apėmusi keletą savaičių? O gal reikia įprasti atiduoti viską, nieko negaunant mainais?

Rūmai aplink Marijaną atrodė tušti ir tylūs, kaip pasakiškame sapne. Ir netikėtai pasigirdę marmurinėmis plokštėmis ateinančio Konstano žingsniai aidėjo tarsi iš amžių glūdumos. Jai staiga pasidarė bloga. Širdis ėmė daužytis, visą kūną išpylė prakaitas. Ji mėgino atsistoti, bet ją taip supykino, kad vėl dusdama susmuko ant kušetės. Konstanas rado ją mirtinai išbalusią, išplėstomis akimis, prispaudusią prie burnos nosinaitę. Ji sutrikusi žiūrėjo į jį.

Nežinau, kas man staiga pasidarė... Aš jaučiuosi kaip ligonė, tikra ligonė! O ką tik... viskas buvo gerai

Ką jūs jaučiate? Jūs labai išbalote.

Mane krečia šaltis, man sukasi galva, o ypač, ypač... mane baisiausiai pykina.

Netaręs nė žodžio, kamerdineris ėmė rūpintis Marijana. Jis atnešė odekolono ir sudrėkino juo smilkinius, davė išgerti stiprinančių vaistų. Pykinimas praėjo taip pat staigiai, kaip ir atsirado. Palengva išbalę Marijanos skruostai paraudo ir netrukus ji pasijuto visiškai sveika.

Iš tiesų, nežinau, kas man pasidarė, pasakė ji ir dėkinga nusišypsojo Konstanui. Man pasirodė, kad aš mirštu. Gal reikėtų pasirodyti gydytojui...

Gydytojui pasirodyti reikia, madmuzele, bet nemanau, kad tai labai rimta.

Ką jūs norite pasakyti?

Konstanas rūpestingai surinko atsineštas servetėles ir buteliukus, paskui švelniai, nors ir gana liūdnai, nusišypsojo.

Tereikia didžiai apgailestauti, kad madmuazelė gimė ne ant sosto laiptelių, kas būtų leidę išvengti šitų austriškų vedybų, kurios, mano manymu, mums visai nereikalingos! Vis dėlto aš tikiuosi, kad jums gims berniukas. Tai imperatoriui bus malonu.

Devintas skyrius

Sutartis

Naujiena pribloškė Marijaną ir iš karto suteikė jai drąsos, ji pajuto neįprastą džiugesį. Ji nebuvo tokia naivi, jog manytų, kad jos nėštumas, jei tai būtų atsitikę prieš keletą mėnesių, būtų sukliudęs vedyboms su austre: po Vagramo Napoleonas sužinojo, kad Marija Valevska po širdimi nešioja jo kūdikį, bet niekas nepasikeitė. Jis galėjo susituokti su lenke, kurią tada mylėjo ir kuri buvo iš garbingos šeimos, bet neturėjo teisės to daryti, nes, kaip ir Marijana, Marija buvo kilminga, bet ne princesė, tai yra ji nebuvo tokio gryno kraujo, kad galėtų pradėti dinastiją. Tačiau Marijana jautė nuostabų, truputį skaudinantį džiaugsmą pagalvojusi, kad imperatoriaus kraujas jau leidžia daigelį pačiose jos gelmėse, o tuo tarpu Napoleonas stengiasi apvaisinti putnų savo austrės kūną ir sulaukti tokio trokštamo įpėdinio. Kad ir ką jis dabar darytų, su ja, Marijana, jau yra susijęs kūnu ir krauju, ir to ryšio niekas nesunaikins. Taip pat niekas neužgesins jos džiaugsmo, jaudinančio ir malonaus, kad nešioja “jo” kūdikį, nei panieka, nei pasmerkimas, kuriuos patiria vyrų neturinčios motinos. Dėl šio nematomo kūno, pamažu augančio joje, Marijana buvo pasirengusi iškęsti apkalbas, panieką ir kreivus žvilgsnius.

Šios mintys palaikė ją, kol atvyko į Šanueno gatvę, kur jos laukė, ko gero, nuožmiausias jos gyvenime mūšis.

Ji pernelyg gerai žinojo apie tvirtą savo krikštatėvio rojalizmą, dorovinį tyrumą ir griežtą garbės supratimą, kad nejaustų, jog jos išpažintyje bus itin sunkių momentų, jei tik jis sutiks išklausyti ją iki galo.

Tokią vėlyvą valandą Šanueno gatvė buvo tamsi, tik virš kelio švietė du žibintai, pakabinti ant lynų, ištemptų nuo namo prie namo. Geležimi apkaustyti karietos ratai dardėjo važiuojant dideliais, Henriko IV laikų, akmenimis, kuriais buvo grįstas kelias tarp dviejų didžiulių eilių pastatų, slėpiningų ir tylių, grotuotais langais, ten gyveno Dievo Motinos kapitulos kanauninkai. Dvigubi bažnyčių bokštų šešėliai driekėsi ant senų stogų, dar labiau tirštindami nakties tamsą.

Mandagiai Grakcho Hanibalo paklaustas abatas parodė metro de Briujaro namą, aiškiai pastebimą tarp kitų dėl aukšto keturkampio bokšto kieme. Be to, tai buvo vienas iš nedaugelio namų, kuriame degė šviesa. Kanauninkai anksti eidavo miegoti, dėl to nevaržomi galėjo siautėti nedori paaugliai, kurie užtvindydavo senas Sitė gatves ir užsiimdavo įtartinais darbais.

Didelei Marijanos nuostabai, kanauninko name nesijautė sustingusio vaško ir senų popierių kvapo, kuris, jos manymu, privalėjo būti bažnyčios tarno būste. Tamsia livrėja vilkintis tarnas, nė kiek nepanašus į bažnyčios sargą, nuvedė ją per du senamadiškai, bet labai elegantiškai apstatytus salonus iki uždarytų durų, prie kurių, nuleidęs galvą ir susidėjęs ant nugaros rankas, vaikštinėjo abatas Bišetas. Pastebėjęs viešnią, ištikimasis sekretorius patenkintas šūktelėjo ir nuskubėjo prie jos, ir Marijana nusprendė, kad ji laukiama.

Jo eminencija jau triskart klausė, ar jūs atvažiavote. Jis labai nekantrauja!.. Jis negali nieko pakęsti šalia, net manęs.

“Ypač tavęs”, pamanė Marijana, kuri paslaugiojo abato nebūtų pakentusi nė ketvirčio valandos.

Žinote, pridūrė Bišetas nuoširdžiai, mes esame priversti iki aušros palikti Paryžių!

Kaip? Jau? Tačiau kirkštatėvis man apie tai nieko nesakė.

Jo eminencija dar nežinojo. Tik vakare bažnyčių reikalų ministras ponas Bigo de Preamenė mums pranešė, kad mūsų buvimas sostinėje nepageidaujamas ir turime išvažiuoti.

Tačiau kur?

Į Reimsą, kur... hm... veja užsispyrusius Romos kurijos narius! Tai didelė nelaimė ir baisi neteisybė. Iš tikrųjų, prasidėjo apokalipsiniai laikai ir...

Marijana nebeišklausė iki galo pranašiškų abato Bišeto žodžių, kadangi durys, priešais kurias vyko tas įdomus pokalbis, tuo metu atsivėrė ir pasirodė kardinolas, šįkart gerokai panašesnis į abatą de Šazėjų: jo kuklus juodas kostiumas buvo ne toks elegantiškas kaip tarno livrėja.

Bišetai! pasakė jis griežtai. Aš pakankamai suaugęs ir pats galiu savo krikštaduktei papasakoti savo nelaimes. Tuščiais plepalais jūs mums trukdote. Tučtuojau eikite į virtuvę ir liepkite paruošti kavos, kuo daugiau ir kuo stipresnės! Ir netrukdykite man, kol metras de Briujaras jums nepasakys, kad jis pasiruošęs. Įeik, mano mažoji.

Pastarieji žodžiai, be abejo, buvo skirti Marijanai, kuri įėjo į nedidelę, bet jaukią biblioteką. Čia šviesios plokštės, prašmatnūs įrišimai ir nauji Bovė kilimai ne daugiau priminė bažnytinę dvasią negu tai, ką jau buvo mačiusi. Virš sekretero iš portreto ovaliais auksiniais rėmais tarp dviejų paauksuotų bronzinių kandeliabrų vylingai šypsojosi labai graži jauna moteris, o virš židinio jaunas Liudvikas XV karūnavimo kostiumu visą kambarį nušvietė žydra karaliaus mantija.

Pamatęs, kad Marijana šiek tiek nustebusi apžiūrinėja šį portretą, kardinolas nusišypsojo.

Kanauninkas de Briujaras nesantuokinis Liudviko XV ir puikios damos, kurios portretą matai, sūnus. Dėl to čia ir kabo karaliaus portretas, kurį dabar nedažnai išvysi Paryžiaus salonuose. Bet gana apie tai ir sėskis prie ugnies, kad geriau tave matyčiau. Šiandien su tavimi išsiskyręs, be paliovos galvojau apie tave, stengiausi suprasti, kokiu stebuklingu būdu tu atsidūrei Paryžiuje ir kaip tave, mano ištekintą už anglo, aš sutikau Tiuilri rūmuose su kažkokiu austru.

Marijana per prievartą nusišypsojo. Atėjo sunkiausias momentas. Ji nutarė be jokių išsisukinėjimų pasitikti pavojų, nė

nesitikėdama, kad pagelbės atsiminimai, tokie brangūs, kad monsinjoras de Šazėjus būtinai į juos pasiners.

Nesistenkite, brangusis krikštatėvi, negalėtumėte suprasti. Koks buvo mano gyvenimas nuo to momento, kai mudu išsiskyrėme, nei jūs, nei kas nors kitas neįsivaizduotų. Atvirai kalbant, kartais aš savęs klausiu: ar tai, ką išgyvenau, nebuvo tiesiog haliucinacija arba kažkieno kito man papasakota istorija?

Ką tu nori pasakyti? paklausė kardinolas ir pristūmė savo krėslą arčiau prie Marijanos. Po tavo vestuvių aš negavau iš Anglijos jokių žinių.

Tuomet... jūs nieko nežinote... visiškai nieko?

Nagi ne, užtikrinu tave. Pirmiausia sakyk, kur tavo vyras?

Ne, gyvai nutraukė jį Marijana, prašau jus, leiskite man papasakoti... savaip, kaip sugebėsiu. Tai labai sunku.

Sunku? Aš maniau, jog tu niekada nepatirsi sunkumų.

Būkite geras, nepertraukite manęs. Jūs tuojau suprasite, ką noriu pasakyti. Krikštatėvi... d'Aselnų namas priklauso man. Jį man padovanojo imperatorius. Aš... esu ta pati operos dainininkė, apie kurią jūs neseniai buvot užsiminęs.

Argi?

Iš netikėtumo apstulbęs, kardinolas atsistojo. Jo negražiame veide staiga dingo gyvybė. Jis virto pilka akmenine kauke be jokios išraiškos. Tačiau, nors ir sudavusi jam smūgį, Marijana pajuto palengvėjmą. Sunkiausia pasakyta.

Kardinolas tylėdamas nuėjo į kambario kampą, kur ant raudonu aksomu aptraukto pastovo buvo dramblio kaulo Nukryžiuotasis, neatsiklaupęs ir matyt nesimelsdamas Aukščiausiajam, kurį laiką pastovėjo prie jo, bet kai atsisuko ir vėl priėjo prie Marijanos, jo veidas jau buvo natūralios spalvos. Jis atsisėdo į krėslą, galbūt nenorėdamas matyti krikštaduktės pasislinko prie ugnies ir ištiesė baltas rankas.

Pasakok, pasakė jis tyliai. Aš klausysiu iki galo, nepertraukinėsiu.

Tada Marijana pradėjo savo ilgą pasakojimą...

Abejingas tarnas su kava ir iš smalsumo nekantraujantis abatas Bišetas įėjo kaip tik tuo metu, kai Marijana ištarė paskutinius žodžius. Ištikimas savo pažadui, kardinolas per visą tą laiką neištarė nė žodžio, nors ne kartą kilo iš krėslo. Dabar jis su

dėkingumu žiūrėjo į padėklą su kava, kuri jam atrodė kaip ilgai trukusios įtampos atomazga.

Palikit tai, Bišetai, pasakė jis abatui, kuris norėjo pripilti puodelius, kad ilgiau užtruktų. Mes patys pasirūpinsime.

Nusivylęs abatas nuolankiai dingo. Dabar Gotjė de Šazėjus kreipėsi į Marijaną:

Kaip seniai tu neruošei man nei arbatos, nei kavos. Tikiuosi, neužmiršai?

Išgirdus šią pastabą, Marijanos akys staiga prisipildė ašarų, ji iš karto grįžo į vaikystę ir savo vietą šeimoje. Priėjusi prie mažo staliuko, ji nusimovė ir numetė į kampą pirštinaites ir ėmė ruošti aromatišką gėrimą. Sutelkusi visą dėmesį į tai, ką darė, ji nežiūrėjo į krikštatėvį. Abu tylėjo. Tik duodama jam puodelį ji išdrįso paklausti:

Jūs... nelabai griežtai smerkiate mane?

Nemanau, kad turėčiau teisę tai daryti. Man buvo ne prie širdies nei tos vestuvės, nei lordas Kranmeris... ir aš išvykau. Dabar matau, kad turėjau pasilikti ir pasirūpinti tavimi, užuot palikęs. Bet... matyt, Dievas nenorėjo to, jei tik keleto minučių pritrūko, kad susitiktume Plimuto krantinėje ir viską pakeistume. Tu neturėjai pasirinkimo. Tu turėjai paklusti likimui, ir dėl to, kas įvyko, esu ir aš kaltas... Ne, aš tikrai neturiu teisės nors kiek tau priekaištauti, nes tai reikštų priekaištauti tau už tai, kad likai gyva!

Tada padėkite man, krikštatėvi, išvaduokite mane nuo Fransio Kranmerio!

Išvaduoti? Kaip aš tai padarysiu?

Lordas Kranmeris niekada nėra manęs palietęs. Mano santuoka fiktyvi, o vyras negarbingas žmogus. Pasirūpinkite, kad Šventasis Tėvas anuliuotų mano santuoką, kad tas žmogus nebeturėtų į mane jokių teisių... Tada aš vėl tapčiau savimi ir užmirščiau lordą Kranmerį.

O ar jis galės taip lengvai užmiršti tave?

Tai nebeturės jokios reikšmės nuo to momento, kai bus nutraukti mane su juo dar siejantys saitai. Išlaisvinkite mane, krikštatėvi! Aš noriu vėl tapti Marijana d'Aselna!

Pastarųjų žodžių aidas dar ilgai skambėjo kambaryje. Kardinolas tylomis baigė gerti kavą, padėjo puodelį, paskui ėmė žiūrinėti

savo sunertus pirštus. Sunerimusi Marijana netrukdė jam mąstyti, sunkiai valdydama širdį draskiusį nekantrumą. Kodėl jis vilkina jai atsakyti? Ką jis svarsto tylėdamas? Pagaliau ji vėl išvydo žydras jo akis, kurias visą tą laiką slėpė vokai, bet jose buvo tiek liūdesio, kad Marijana krūptelėjo.

Marijana, tu manęs prašai padėti atgauti laisvę ne dėl to, kad taptum savimi. Beje, tai dabar nebeįmanoma, nes tavyje įvykusios permainos yra daug svarbesnės negu paprastas vardo pakeitimas. Tu nori laisvės, kad būtum skaisti mylimo žmogaus akyse ir galėtum ramia sąžine jam priklausyti. Su tuo aš negaliu sutikti, nes tada tu galėsi atvirai gyventi nuodėmingai.

Bet juk tai nieko nepakeis. Visiems žinoma, kad aš Napoleono mylimoji! sušuko Marijana šiek tiek iššaukiamai.

Ne. Napoleono mylimoji Marija Stela, o ne markizo d'Aselnos duktė... Neapsirik, mano vaike, mūsų šeimoje karaliaus favoritės vieta niekada nebuvo laikoma garbinga. Juo labiau kad čia kalbama apie imperatoriaus favoritę. Aš niekada neleisiu tavo tėvo vardo sieti su Bonaparto vardu!

Nusivylimo kartėlį jaunosios moters sieloje pakeitė pyktis. Ji žinojo, ji visada žinojo, koks nesutaikomas rojalistas buvo Gotjė de Šazėjus, bet negalėjo įsivaizduoti, kad ištikimybė karaliui turės įtakos santykiams su ja, jo krikštadukte, kurią nuo mažens taip mylėjo.

Aš jums papasakojau, kaip tas žmogus pasielgė ir kaip jis elgiasi su manimi dabar, krikštatėvi, pasakė ji liūdnai, ir jūs norite, net nežinau dėl kokios politinės moralės, priversti mane likti pririšta prie tokio paniekos verto žmogaus!

Jokiu būdu. Tiesiog aš noriu, gelbėdamas nuo Kranmerio, išgelbėti tave nuo tavęs pačios. Tu ne tam gimusi, nori to ar ne, kad susietum savo likimą su Napoleono likimu. Nei Dievas, nei moralė, paprasta žmogiška moralė, o ne tai, ką tu vadini politine morale, neleis to. Uzurpatoriaus žūtis artėja. Aš neleisiu tau žūti kartu su juo. Pažadėk man visam laikui atsisakyti jo, ir aš įsipareigosiu po dviejų savaičių nutraukti tavo santuoką.

Bet juk tai gryniausias šantažas! neteko kantrybės Marijana, dar labiau įskaudinta to, kad kardinolas jai pakartojo, tiesa, kitais žodžiais, tai, ką jau jai buvo sakęs Taleiranas.

Galbūt, ramiai pripažino prelatas, bet jeigu tu nori turėti savo tikrąjį vardą, tegul tai bus anglo vardas. Kada nors tu man padėkosi...

Nemanau! Net jei norėčiau jums tai pažadėti ir net jei sutikčiau pati sunaikinti mane gaivinančią meilę, negalėčiau to padaryti! Taigi žinokite visą tiesą: aš po širdimi nešioju kūdikį, ir tas kūdikis jo, jūs girdite tai Bonaparto kūdikis.

Nelaimingoji!.. Beprotė!.. Labiau beprotė negu nelaiminga! Ir tu drįsai sakyti, kad vėl nori tapti mažąja Marijana iš Seltono? Tarp tavęs ir tavo protėvių atsirado neįveikiama kliūtis!

Dabar, po tokios naujienos, Gotjė de Šazėjaus ramybė buvo visai sudrumsta, o nė kiek nesijaudinanti ir net nesutrikusi Marijana su pasitenkinimu džiūgavo, tarsi tas kūdikis, dar slėpiningai glūdintis jos kūne, jau galėtų atkeršyti už rojalistų nepakantumą ir emigrantų neapykantą jo tėvui. Lediniu tonu ji pasakė:

Galbūt, bet tai svarbiausia priežasts, dėl kurios aš noriu amžiams atsikratyti Fransio Kranmerio. Imperatoriaus vaikas negali turėti bandito pavardės! Jei jūs atsisakote nutraukti saitus, mane siejančius su juo, žinokite, jog aš viskam ryšiuos, net šaltakraujiškai, gerai parengtai žmogžudystei, kad tik Fransis Kranmeris dingtų iš mano gyvenimo.

Kardinolas tikriausiai pajuto jos grasinamų žodžių tvirtuma; jis išbalo, tačiau kartu jo ramiame žvilgsnyje įsižiebė keista ugnelė. Marijana pasiruošė atremti pykčio protrūkį, įnirtingą protestą, tačiau jis tik giliai atsiduso ir... pašaipiai šyptelėjo.

Su jumis, Aselnomis, sunku turėti reikalų dėl to, tarė Gotjė de Šazėjus, kad jūsų nepakenčiamas charakteris. Jeigu jūsų norai, bet kuris noras, nedelsiant nepatenkinamas, jūs imate svaidyti perkūnus ir žaibus ir grasinate viską sunaikinti. Beje, blogiausia yra tai, kad jūs paprastai ne tik darote tai, bet ir turite tam teisę.

Kaip? sušuko apstulbusi Marijana, jūs man patariate...

Nusiųsti Fransį Kranmerį pas jo kilminguosius protėvius? Kaip žmogus, aš tam neprieštarauju... ir net pritariu. Bet kaip kunigas, privalau smerkti visokią prievartą, net visai pelnytą. Ne, Marijana, aš pasakiau, jog tu teisi tik ta prasme, kad kūdikis

tikrai negali turėti to niekšo pavardės... ir vien dėl to, kad jis bus tavo sūnus.

Marijanos akys sužibėjo pajutus, kad pergalė arti.

Taigi jūs sutinkate pareikalauti nutraukti santuoką?

Neskubėk. Atsakyk tik į vieną klausimą. Kada tu sužinojai apie kūdikį?

Šiandien, ir trumpai papasakojo, kaip Tiuilri pasijuto negaluojanti.

Ar tu gali, apgailestauju, kad esu priverstas kalbėti apie tokias intymias detales, bet dabar ne delikatumas svarbu, ar tu gali pasakyti, kada maždaug tai atsitiko?..

Manau, neseniai... prieš kokį mėnesį, o gal mažiau.

Dėmesio vertas būdas valdovui laukti savo nuotakos! kandžiai įgėlė kardinolas. Bet nesmerkime. Laikas skubina... Dabar įdėmiai klausykis manęs ir kol kas neprieštarauk man, nes tai, ką tau pasakysiu, bus kategoriškai ir be išlygų išreikšta mano valia. Tik tokia kaina galėsiu tau padėti, nenusižengęs savo sąžinei ir pareigai. Pirmiausia tu laikysi paslaptyje naujieną, kurią man pranešei. Tu girdi: kurį laiką absoliuti paslaptis. Nes jokiu būdu negalima leisti, kad gandai apie tai pasiektų lordą Kranmerį. Jis gali viską sugadinti, ir tokio žmogaus atžvilgiu atsargumo niekada nėra per daug. Taigi nė vieno žodelio, net artimiausiems žmonėms.

Aš dar niekam nieko nesakiau. Toliau?

Visu kitu pasirūpinsiu aš. Po dviejų savaičių laiko man susitikti Savonoje su Šventuoju Tėvu pakaks tavo santuoka bus anuliuota... bet per mėnesį tu turi vėl ištekėti!

Marijanai pasirodė, kad blogai išgirdo, ir ji paklausė:

Ką jūs pasakėte? Aš blogai supratau.

Ne, tu gerai supratai. Aš pasakiau: per mėnesį tu vėl ištekėsi.

Jis tai pasakė taip tvirtai, kad priblokšta Marijana nežinojo, ką atsakyti. Ji tik sumurmėjo:

Bet juk tai neįmanoma! Ar jūs suvokiate, ką šnekate?

Neturiu įpročio vartoti žodžių, kurių tikrosios prasmės nesuprantu, ir noriu priminti savo įspėjimą: jokių prieštaravimų! Vis dėlto sutinku pakartoti, bet be jokių parafrazių: jei tu jau beveik mėnesį nėščia, kitą mėnesį tu privalai tapti padoraus

žmogaus žmona, kad tu ir tavo vaikas nerausdami galėtumėte turėti jo pavardę. Tau nėra pasirinkimo, Marijana! Ir nepradėk kalbėti apie savo meilę, savo imperatorių ar savo laisvę. Kelią kūdikiui, jei jis jau bus! Jam reikia pavardės ir tėvo, jei žmogus, kuris jį pradėjo, nieko jo labui padaryti negali.

Nieko? pasipiktino Marijana. Bet juk jis imperatorius! Jūs netikite, kad jis pakankamai galingas ir gali garantuoti savo vaikui gerą ateitį?

Jo galybės neneigiu, nors jis man panašus į milžiną molinėmis kojomis, bet ar tu gali tvirtinti, kad ateitis arba laikas taip pat jam pavaldūs? Kas jo laukia, jei kada nors jis žlugs? Ir kas tada lauks tavęs ir tavo vaiko? Jokių nesantuokinių vaikų mūsų šeimoje, Marijana! Tu privalai pasiaukoti, dėl savo tėvų atminimo, dėl vaiko... ir galiausiai pati dėl savęs! Žinai, kaip visuomenė žiūri į netekėjusias motinas? Tu norėtum tai pajusti?

Kai sužinojau apie savo būklę, aš pasirengiau kančioms, kovai...

Dėl ko? Kad liktum ištikima žmogui, kuris ką tik vedė kitą, jei neklystu?

Ne jums aiškinti, kad reikia paisyti valstybės interesų! Jis privalėjo tuoktis, bet aš... aš negaliu.

Priežastis?

Jis man neleis to daryti.

Kardinolas pašaipiai nusišypsojo.

Iš tikrųjų? Prastai tu jį pažįsti! Bet nelaimingoji, kaip tik jis ir privers tave ištekėti, ir nedelsiant, kai tik sužinos, kad lauki kūdikio. Kai jo mylimosios neturėdavo vyrų, jis joms visada surasdavo juos. Jokių nemalonumų, jokių keblumų. Meilės reikalais jis visada laikosi tokio principo. Jo paties šeimyninis gyvenimas jam pridarė nemažai rūpesčių.

Marijana puikiai žinojo, kad visa tai buvo gryna teisybė, bet negalėjo sutikti su niūria perspektyva, kurią jai piešė krikštatėvis.

Bet jūs tik pagalvokite! Santuoka dalykas rimtas, susijęs su... tam tikra realybe. O jūs norite, kad aš aklai patikėčiau savo likimą, gyvenimą... ir save nepažįstamam žmogui, kuris įgis visas teises į mane, kurį turėsiu pakęsti kasdien ir kasnakt?

Nejaugi jūs nesuprantate, kad vien jam prisilietus mano kūnas sustings iš siaubo?

Aš suprantu, ypač tai, kad tu visomis išgalėmis ir nepaisydama sveiko proto nori likti Bonaparto mylimąja ir kad iš tikrųjų meilės reikalais tau nebėra paslapčių. Bet kas kalba apie prisilietimą? Arba bent apie bendrą gyvenimą? Visiškai įmanoma ištekėti ir gyventi be vyro. Niekada nesu girdėjęs, kad gražuolė kunigaikštienė Borgezė, ta bakchantė Polina, būtų ilgai gyvenusi su vargšeliu Kamiliu. Sakau tau ir kartoju: būtina, kad tu per mėnesį ištekėtum.

Bet už ko? Matyt, jūs kažką turite numatęs, jei esate toks kategoriškas... Ką gi?

Tai mano reikalas. Nebūgštauk, žmogus, kurį aš tau išrinksiu, kurį jau išrinkau, bus toks, kad tu man neturėsi dėl ko priekaištauti. Tu išsaugosi tokią brangią tau laisvę... bent jau kiek leis padorumas. Bet tik nemanyk, kad noriu tave priversti. Jei tu nori ir turi galimybę, rinkis pati.

Argi aš galėsiu? Jūs man uždraudėte kam nors sakyti, kad laukiuosi kūdikio, o aš niekada nesutiksiu taip apgauti doro žmogaus.

Jei atsiras tavęs vertas vyriškis, kuris mylės tave taip, kad sutiks vesti esant tokiai padėčiai, aš neprieštarausiu. Aš tau pranešiu, kur ir kada turi atvykti susitikti su manimi ir įteisinti santuoką. Jei su tavimi bus žmogus, kurį išsirinksi, aš jus sujungsiu... Jei tu būsi viena, turėsi sutikti su tuo, kurį atvesiu.

Kas jis?

Nebūk tokia atkakli! Daugiau tau nieko nepasakysiu. Tu turi visiškai pasikliauti manimi. Juk žinai, kad myliu tave kaip savo vaiką. Sutinki?

Marijana lėtai nuleido galvą, ir visas neseniai jos patirtas išdidus džiugesys išsisklaidė, kasdienybės paveiktas. Kai sužinojo apie savo nėštumą, suvokimas, kad ji turės Erelio sūnų, teikė jai pasididžiavimo, ir ji patikėjo savo išskirtinumu. Tačiau krikštatėvis viską blaiviai įvertino. Ji gali nepaisyti svetimos nuomonės, gali pasirengti priešintis visiems, kovoti su visais, bet ar turi teisę savo vaiką pasmerkti bastardo likimui? Kai kurie aukštuomenės žmonės - ji pažinojo juos nebuvo sūnūs tų, kurių pavardes turėjo. Žavusis Flao Taleirano sūnus, ir visi

tai žinojo, bet kariuomenėje puikią karjerą jis padarė tik dėl to, kad jo motinos vyras savo vardu uždengė gėdingą dėmę, dėl kurios visuomenėje visos durys būtų buvusios užtrenktos. Ir Marija Valevska argi neišvažiavo į snieguotąją Valevicą, kad senasis grafas, jos vyras, pripažintų būsimąjį įpėdinį?.. Visuomenės dėsniai staiga iškilo tarp Marijanos ir jos svajų kaip neįveikiama siena. Ji buvo pakankamai nuovoki ir suprato, kad rūsčios būtinybės akivaizdoje privalo nuramdyti savo širdį ir savo meilę. Kaip sakė kardinolas, ji neturi pasirinkimo. Tačiau prieš ištardama lemtingąjį "taip", turėjusį iš esmės pakeisti jos likimą, ji dar pamėgino kovoti.

Maldauju jus, leiskite man bent pamatyti imperatorių, pasikalbėti su juo. Galbūt jis ras išeitį. Duokite man truputį laiko.

Vienintelis dalykas, kurio negaliu tau duoti, tai laikas. Reikia skubėti, labai skubėti, o iš tavo veido aš spėju, kad tu nė nenumanai, kada vėl išvysi Napoleoną. Be to, kam tai? Juk aš tau pasakiau: jis ras vienintelę išeitį ištekins tave už kurio nors iš tų su blizgančiais herbais, kokio nors smuklininko ar arklininko sūnaus, kuriam tu dar turėsi nuolankiai dėkoti už sutikimą vesti tave tu, viena iš Aselnų, kurių protėviai kovėsi Jeruzalėje greta Godfrua de Bujono ir Tunise greta Liudviko Šventojo! Žmogus, apie kurį galvoju, nieko iš tavęs nereikalaus... ir tavo sūnus bus kunigaikštis!

Griežtas kilmės priminimas pastūmėjo Marijaną greičiau apsispręsti. Tarsi žaibui tvykstelėjus, akyse jai iškilo gražus ir išdidus tėvo veidas iš portreto su auksiniais rėmais, paskui ne toks gražus, bet švelnesnis ir taip pat išdidus tetulės Elisės paveikslas. Ar ji turi teisę nusigręžti nuo jų kaip įpykusi mergina, nesugebanti pasiaukoti garbės labui, nuo jų, visą savo gyvenimą pašventusių tai garbei... net pasiaukojusių jai? Pirmą kartą Marijana pajuto, kad ji visada buvo seno medžio šaka, medžio, kurio šaknys giliai įleistos Overnės žemėje, o viršūnė taip dažnai siekė dangų; jai pasirodė, kad iš bibliotekos sienų išeina begalinės eilės jos protėvių, prancūzų ir anglų, visada kovojusių ir kentėjusių, saugojusių savo gerą vardą nesutepę ir tą garbės kodeksą, kurį šioje epochoje stengiamasi užmiršti. Taigi ji turi pasiduoti.

Aš sutinku! tyliai, bet aiškiai pasakė ji.

Puiku! Aš buvau įsitikinęs...

Susitarsime taip, nutraukė jį jaunoji moteris. Aš sutinku po mėnesio ištekėti, bet per tą laiką pamėginsiu pati išsirinkti vyrą.

Aš neprieštarauju, bet su sąlyga, kad tavo pasirinkimas bus mūsų vertas. Aš tik prašau, kad tu atvyktum į mano nurodytą vietą nurodytu laiku viena arba su palydovu. Jei tu nori to, sakykime, kad šiandien mudu sudarome sutartį: tu pati gelbsti savo garbę, ir aš išvaduoju tave iš Fransio Kranmerio, arba tu įsipareigoji priimti mano atvestą išvaduotoją. Sutinki?

Sutartis yra sutartis, ir aš įsipareigoju jos laikytis.

Na ir gerai... Tokiu atveju aš pradedu vykdyti savo įsipareigojimus.

Jis nuėjo prie kampe stovinčio atskleisto didelio sekretero, paėmė popieriaus lapą, plunksną ir greitai brūkštelėjo keletą žodžių, o Marijana tuo tarpu įsipylė dar vieną puodelį kavos, nes jai reikėjo pasistiprinti. Ji stengėsi negalvoti apie savo pasakytus žodžius, nors jau įvertino visą padėties baisumą, bet netikėtai jai kilo viena abejonė, kurią tučtuojau išsakė:

Krikštatėvi, jei... nepasisektų nieko susirasti, ar galiu prašyti vienos malonės?

Neatsakydamas jis klausiamai pažvelgė į ją.

Jei aš turėsiu tekėti už jūsų išrinkto vyro, maldauju jus, pirmiausia pagalvokite apie kūdikį... ir neverskite jo turėti tėvo priešo pavardės!

Kardinolas nusišypsojo, gūžtelėjo pečiais ir vėl įmerkė plunksną į rašalinę.

Mano ištikimybė karaliui nėra tokia, kad taip bjauriai pasielgčiau! paprieštaravo jis. Vis dėlto tu pakankamai gerai pažįsti mane ir neturėjai taip pamanyti.

Jis baigė rašyti laišką, sulankstė jį, užantspaudavo ir ištiesė krikštaduktei.

Paimk jį. Po keleto minučių aš turiu išvykti iš Paryžiaus ir nenoriu palikti tavęs beviltiškoje padėtyje. Rytoj rytą su šiuo laišku tu nueisi pas bankininką Lafitą. Jis duos penkiasdešimt tūkstančių livrų tam anglų demonui. Tada galėsi atsikvėpti ir susigrąžinti patrakėlę Adelaidę, kurios ir amžius neatves į protą.

Nuostaba užgniaužė Marijanai kvapą, ko nepadarė net neįprastas pokalbis su kardinolu. Į siūlomą laišką ji žiūrėjo kaip į neįtikimą stebuklą ir nedrįso jo paimti. Tas begalinis dosnumas suglumino ją, dingo slaptas nepasitenkinimas, kurį sukėlė rūstus krikštatėvio elgesys. Jai atrodė, kad jis yra tiesmukas, nesitaikstantis, bet dėl nieko nekaltino jos. Ji manė, jog jis paklūsta tik pareigai, ir štai vienu plunksnos brūkštelėjimu jis įrodė savo kilniaširdiškumą ir nuoširdumą. Jos akyse pasirodė ašaros, nes vienu metu ji buvo patikėjusi, kad jis nebemyli jos... Kardinolas nekantravo:

Gana, imk ir neužduok klausimų, į kuriuos negaliu atsakyti. Nors tu mane visada pažinojai neturtingą kaip Jobą, tačiau tai nereiškia, jog negaliu rasti pinigų, kad išgelbėčiau tavo gyvybę.

Beje, laiko klausinėti jau nebebuvo. Bibliotekos durys atsivėrė ir įėjo kitas kardinolas. Apsirengęs kaip dera jo rango žmogui, atėjusysis buvo toks pat neaukštas kaip ir jo kolega San Lorencas, o jo veide, labai gražiame, atsispindėjo taurumas, ir jis buvo nepaprastai panašus į portretą virš židinio.

Karieta ir eskortas parengti kelionei, mano vargše drauge. Mums reikia važiuoti... Jūsų arklys, bagažas ir būtiniausi rūbai yra arklidėje.

Aš pasirengęs, beveik džiugiai šūktelėjo Gotjė de Šazėjus ir stipriai paspaudė kardinolo rankas. Tačiau, mano brangusis Filiberai, aš niekada negalėsiu tinkamai atsidėkoti jums už tokią auką! Marijana, noriu pristatyti tave kanauninkui de Briujarui, kuris ne tik priglaudė mane, bet ir suteiks man bičiulišką pagalbą šiąnakt pabus manimi.

Dieve mano, sušuko Marijana, aš užmiršau. Tai tiesa, jus išsiunčia į Reimsą? Bet tokiu atveju...

Tokiu atveju aš nevažiuoju. Tuo metu, kai žandarų eskortuojama pono hercogo de Rovigo karieta mano draugas Filiberas kartu su abatu Bišetu ramiai važiuos į Reimsą, aš, persirengęs tarnu, šuoliais josiu į Italiją, kur Šventasis Tėvas laukia, kada jam pateiksiu vienos misijos ataskaitą.

Susirūpinusi, nejučia gniaužkdama rankose brangųjį laišką, garantuojantį metus laisvės, Marijana žiūrėjo į du kardinolus, tikrąjį ir tariamąjį, ir klausė save, ar kada nors iš tikrųjų pažinojo Gotjė de Šazėjų. Kas iš tikrųjų buvo šis žmogus, taip

atkakliai kovojęs dėl mažylės, kokia ji buvo kadaise, išgelbėjimo, žmogus, kurio gyvenimą gaubia paslaptis, kuris, niekada neturėjęs kišenėje nė grašio, vis dėlto galėjo vienu plunksnos brūkštelėjimu sumokėti didžiulę išpirką ir, būdamas vienu iš Bažnyčios šulų, važinėja apsivilkęs paprasto tarno rūbais?

Be abejo, supratęs, kaip krikštadukte jaudinasi, buvęs abatas priėjo prie jos ir švelniai apkabino.

Nesistenk suprasti to, ko negali, Marijana! Tik atsimink, kad visada būsi mano brangus vaikas ir kad noriu matyti tave laimingą, net jei... priemonės, mano naudojamos tavo labui, tau ir nelabai patinka. Tesaugo tave Dievas, mažyle! Kaip visada, aš melsiuos už tave.

Jis skubiai peržegnojo jaunąją moterį, paskui nuėjo prie lango ir atvėrė jį.

Tai trumpiausias kelias į arklidę, ir nėra pavojaus ką nors sutikti, paaiškino jis. Sudie, brangusis Filiberai. Kai galėsite, atsiųskite Bišetą, žinote kur. Tikiuosi, jūs nenukentėsite dėl susikeitimo.

Nebijokite. Savario žandarai nieko nepastebės be raudonos mantijos, o veidą aš kiek įmanoma uždengsiu. Be to, mes vienas kito nepažįstame. Žinoma, jūsų broliai iš Šventosios kolegijos bus truputį nustebinti, bet aš jiems viską paaiškinsiu, ir po trijų keturių dienų, jau nesimaskuodamas, rasiu galimybę grįžti čionai, kur mano žmonės laikys duris užrakintas esą dėl užkrečiamos ligos. Laimingos kelionės, brangusis Šazėjau! Padėkite prie Šventojo Tėvo kojų mano sūnišką meilę, pagarbą ir nuolankumą.

Padarysiu tai. Sudie, Marijana. Kai surasi, pabučiuok už mane tą padūkėlę Adelaidę. Mudu amžinai ginčydavomės, bet aš vis tiek myliu ją.

Tai pasakęs, jo eminencija užlipo ant palangės ir nušoko į kiemą. Marijana matė, kaip jis nubėgo į daržinę keturkampio bokšto šešėlyje. Kanauninkas de Briujaras linktelėjo.

Jis nueis ant Senos kranto, galite būti rami dėl jo. O aš, jums leidus, paliksiu jus. Abatas Bišetas laukia manęs čia, o žandarai gatvėje.

Kanauninkas užsimetė ant pečių platų apsiaustą ir pasistatė apykaklę, kad uždengtų kuo daugiau veido, paskui atsisveikindamas

linktelėjo ir išėjo iš bibliotekos. Pro praviras duris Marijana pastebėjo abatą Bišetą, panašesnį negu visada į išsigandusią vištą, o už jo mėlynus žandarų mundurus. Pažvelgusi pro greitomis užkaltą langelį į gatvę, ji ten pamatė didelę karietą su degančiais žibintais, apsuptą viso būrio raitelių su juodomis triragėmis skrybėlėmis ir raudonomis plunksnomis. Jų arkliai nekantriai skėlė žiežirbas ant seno karaliaus laikų grindinio. Visas tas karingas pulkas, turėjęs lydėti du tokius Dievo tarnus, jaunajai moteriai staiga pasirodė esąs per didelis ir kartu apgailėtinas, bent jau nepakenčiamas. Tačiau prisiminusi, kaip nerūpestingai Gotjė de Šazėjus iššoko pro langą, ir rankoje jausdama laišką, vertą tiek pinigų, kuriuos jai išmokės asmeninis imperatoriaus bankininkas, ji suabejojo. Ar tas mažas kardinolas, iš pažiūros toks trapus ir nekaltas, nėra kur kas galingesnė ir pavojingesnė jėga negu galima manyti? Atrodo, kad jis, kaip ir Dievas, gali daryti įtaką įvykiams ir žmonėms. Po mėnesio jo įsakymu kažkoks žmogus sutiks paimti į žmonas ją, Marijaną, visai nepažįstamą ir dar nėščią. Kodėl? Kokiu tikslu? Kokioms aplinkybėms paklūsdamas?

Lauke pasigirdo ginklų žvangėjimas. Atitrūkusi nuo savo apmąstymų, Marijana pamatė, kaip karietoje dingo maža raudona tariamo kardinolo figūrėlė, lydima aukšto lieso abato, kuris priešais eskorto vadą keletą kartų greitai persižegnojo, tarsi patį velnią išvydęs. Nakties tyloje ji išgirdo, kaip užsitrenkė durelės, paskui pliaukštelėjo botagas ir su didžiausiu triukšmu, iš karto ėmusi smarkiai lėkti, eskorto apsupta karieta išvažiavo iš Šanueno gatvės. Už nugaros pasigirdo ramus jau pažįstamo tarno balsas:

Ponia norėtų, kad palydėčiau ją į karietą? Man įsakyta užrakinti namą.

Ji užsidėjo skrybėlaitę, užsimovė pirštinaites ir vidinėje kišenėje paslėpė brangų laišką.

Aš pasirengusi, tepasakė ji.

Dabar, krikštatėviui išvykus ir likus su savo rūpesčiais, Marijana pasijuto sutrikusi. Tik mėnuo! Per mėnesį ji turi už kažko ištekėti. Galbūt už visai nepažįstamo žmogaus! Argi galima nesutrikti, nepasibaisėti, kai laukia tokia perspektyva. Žinoma, ji gali pati išsirinkti, kad nereikėtų atiduoti savo rankos nepažįstamam žmogui, kurio vardo paslaptis mėgstantis krikštatėvis

nenorėjo pasakyti. Niekas nebuvo toks slapukas kaip abatas de Šazėjus, ir matyt kardinolas de San Lorencas turėjo tuos pačius įpročius. Beje, jei tas vardas ir būtų pasakytas, ką tai duotų? Ne, žūtbūt reikia rasti ką nors... ką nors, kas nekels nei baimės, nei pasibjaurėjimo, vyriškį, kurį ji bent gerbtų, jei negalės mylėti. Jos luomo merginos ji tai žinojo dažniausiai ištekėdavo pirma nesusipažinusios su jaunikiu. Tik jų šeimos bendraudavo. Kaip ir jos atveju, tai buvo ateičiai sudaroma sutartis. Turint galvoje viską, kas jai nutiko, galbūt tai buvo gerai, bet gyvenimo audroje jos įgyta nepriklausomybė trukdė be kovos paklusti įprastoms taisyklėms. Ji norėjo išsirinkti. Bet ką?..

Eidama per tamsius kambarius paskui sunkų kandeliabrą nešantį tarną, Marijana karštligiškai prisiminė savo aplinkos vyriškius ir nežinojo, kurį pasirinkti. Fortiunė kartą sakė, kad visa imperatoriaus gvardija yra ją įsimylėjusi, bet tarp tų vyriškių ji nerado nė vieno, kuris teiktų vilčių... Ji beveik nepažinojo jų ir nebuvo laiko gerai susipažinti. Beje, kai kurie iš jų buvo vedę, kiti vargu ar benorės vėl tuoktis, ypač tokiomis aplinkybėmis. Klari? Austrų kunigaikštis neves operos dainininkės. Be to, jis jau vedęs kunigaikščio de Linio dukterį. Ir Marijana jokiu būdu niekada nesutiktų priklausyti tai pačiai tautai kaip ir nekenčiamoji Marija Liudvika. Kas gi toliau?.. Prašyti Napoleono išrinkti vyrą buvo neįmanoma dėl kardinolo jau minėtos priežasties. Be to, ji baiminosi, kad mylimas žmogus išleis ją už ko nors, kas bus tik priedanga. Jau geriau kardinolo išrinktas nepažįstamasis, jei jis prižadėjo, kad ji dėl nieko negalės jam priekaištauti.

Šmėstelėjusi mintis tapti Arkadijaus žmona privertė ją nusišypsoti, nors ji ir jaudinosi. Ne, ji negali savęs įsivaizduoti ponia de Žolival. Jai atrodytų, kad ištekėjo už tikro brolio arba bent už dėdės.

Pamačius karietos pakoją nuleidžiantį Grakchą Hanibalą, jai į galvą dingtelėjo viena mintis. Atsakymas į ją kankinusį klausimą atsirado savaime, jį pakuždėjo tvirta vaikinuko figūra ir jo susitaršę plaukai, ant kurių nesilaikė jokia skrybėlė. Greta jo veido ji įsivaizdavo kitą. Įspūdis buvo toks stiprus, kad ji nejučiom sušuko:

Tai jis! Štai kas man reikalingas!

Grakchas išgirdo jos žodžius ir nusistebėjo:

Ko jums reikia, madmuazele Marijana?

Nieko, Grakchai. Tik, sakyk, ar visiškai galiu tavimi pasikliauti?

Klausiat, madmuazele Marijana! Jums ko nors reikia iš manęs? Įsakykit!

Marijana nebedvejojo. Šįkart ji išsirinko ir iš karto pajuto palengvėjimą.

Ačiū, mano berniuk. Atvirai kalbant, aš neabejojau. Klausykis: grįžęs namo, tu apsivilksi kelioninį kostiumą ir pabalnosi arklį. Paskui ateisi pas mane. Aš tau duosiu laišką, kurį reikės kuo skubiausiai nugabenti.

Tai greitai padarysiu. Ar toli josiu?

Į Nantą. Dabar namo, Grakchai, ir varyk arklius kuo greičiausiai.

Po valandos Grakchas Hanibalas Pjošas, apsiavęs aukštus batus, apsigobęs platų kelioninį apsiaustą, nebijantį jokio lietaus, iki antakių užsimaukšlinęs apvalią skrybėlę, iššuoliavo pro d'Aselnų namų vartus. Stovėdama antrame aukšte prie galerijos lango, Marijana žvilgsniu palydėjo jį. Tik kai durininkas Ogiustenas užsklendė sunkų skląstį, ji paliko savo stebėjimo punktą ir grįžo į kambarį, kuriame dar tvyrojo smalkių kvapas.

Ji priėjo prie savo nedidelio rašomojo stalo, atskleidė mėlyno marokeno biuvarą ir paėmė vienintele raide "F" pasirašytą laišką, kurį neseniai buvo ten padėjusi. Jį rado grįžusi iš Šanueno gatvės. Jame buvo siūloma rytoj atvykti į susirinkimą ir kartu turėti penkiasdešimt tūkstančių livrų. Jai magėjo sudeginti laišką, bet židinyje ugnis jau buvo užgesusi. Dar ji pamanė, kad geriausia būtų parodyti jį Žolivaliui, kuris, nors jau buvo gana vėlu, vis dar negrįžo. Jis turėjo gauti išpirkai reikalingų pinigų. Beje, keletas paskubom parašytų Fransio laiško žodžių net nepriverte Marijanos suvirpėti. Ji perskaitė juos visiškai abejingai, tarsi jie būtų ne jai skirti. Ją labiausiai domino ir jaudino kitas laiškas tas, kurį ji ką tik parašė ir kurį Grakchas išgbeno į Nantą.

Iš tikrųjų tai buvo du laiškai. Pirmasis skirtas Jungtinių Valstijų konsului ir jame buvo labai prašoma kuo greičiau perduoti antrąjį laišką adresatui. Tačiau Marijana suprato, kad pastarasis primena butelį, kurį į jūrą meta laivo katastrofoje

nukentėjęs žmogus, išsikapstęs į negyvenamą salą. Kur dabar galėjo būti Jasonas Boforas? Mėnuo toks trumpas, o pasaulis toks didelis! Tačiau patekusi į tokią beviltišką padėtį, Marijana negalėjo susilaikyti neparašiusi šio laiško, kuriame ji šaukėsi žmogaus, taip ilgai kėlusio neapykantą; dabar jai atrodė, jog tik jis yra gana patikimas, gana energingas, gana ištikimas... pagaliau tiesiog vyriškis, vertas to, kad Marijana išdrįstų prašyti jo pavardės Napoleono vaikui.

Jasonas, nuo mažens įpratęs valdyti likimą ir plikomis rankomis kautis dėl gyvybės... Jasonas, kuris valdovu pripažino tik vandenyną, keturių jūrų Jasonas... būtent jis galės juos apginti ir globoti, ją ir jos kūdikį. Argi jis tada neįkalbinėjo jos keliauti kartu su juo, kad jo milžiniškoje laisvoje šalyje rastų santaiką ir ramybę? Argi ne jis rašė: "Atsiminkit, kad aš egzistuoju ir esu jums skolingas..."? Dabar Marijana paprašys jį sumokėti tą skolą. Jis negalės atsisakyti, nes prie to, ką likimas jai padarė, ir jis pridėjo ranką. Vieną naktį jis ištraukė ją iš Šajo akmenų kirtyklos ir kibių Fanšon rankų. O dabar jis turi žūtbūt atsirasti čia ir išvaduoti ją iš paslaptingo nepažįstamojo, kurį krikštatėvis yra numatęs jai į vyrus.

Tačiau tokiu atveju Marijana baisiausiai aukotųsi: ji atsisakytų gyventi Napoleono aplinkoje, ji pasmerktų save išsiskyrimui su juo, galbūt amžinai. Jasonas ne tas žmogus, kuris sutiktų komiškam fiktyvaus vyro vaidmeniui. Tapusi Jasono žmona, net jei jis nepasinaudotų savo teisėmis, ji turėtų sekti paskui jį ir gyventi ten, kur jis norėtų. Žinoma, Amerikoje... Vandenynas išskirtų ją su mylimuoju, ji nebekvėpuotų tuo pačiu oru kaip jis, virš jų galvų būtų skirtingi debesys... bet argi jų jau neišskyrė ši moteris, dabar turinti visas teises į jį, atsistojusi tarp jų kaip neįveikiama kliūtis? Telieka kūdikis, ir Marijana žinojo, jog jo užteks, kad gyvenimas tebeatrodytų žavus.

O dėl Jasono, tai ji nežinojo, ką jam jaučia. Prieraišumą, pagarbą, švelnumą ar tiesiog draugiškumą? Kaip sunku tai suvokti! Pasitikėjimą, šiaip ar taip, visišką ir neabejotiną pasitikėjimą jo narsumu ir vyrišku orumu. Vaikui jis bus tėvas, kuris kels pagarbą, susižavėjimą, galbūt meilę. Ir pati Marijana su juo jausis jei ne laiminga, tai bent saugi, nes ją nuo visko, kas jai kelia grėsmę, skirs Jasono jėga, platūs pečiai ir neišsenkanti

energija. Nebebus Napoleono, tačiau nebus ir Fransio Kranmerio. Bet ar Jasonas gaus laišką laiku? Jei jis Amerikoje, apie tai nėra ko nė svajoti!..

Ilgai sėdėjusi prie užgesusio židinio, Marijana atsistojo, pasirąžė ir nuėjo prie lovos. Tik dabar ji pajuto visą šios baisios dienos nuovargį. Miegoti! Greičiau miegoti! Ir galbūt sapne išvysti tą tolimą šalį, apie kurią vieną vakarą Matinjono namų paviljone taip ilgesingai jai pasakojo Jasonas Boforas...

Marijana nusimetė peniuarą, nuklojo antklodę. Ji jau norėjo šmurkštelėti po ja, kai išgirdo beldimą į duris.

Jūs dar nemiegate? išgirdo prislopintą balsą.

Tai pagaliau buvo Arkadijus, tuščiomis grįžęs iš pinigų medžioklės... Marijana atsidususi pagalvojo, kad jam reikės papasakoti beveik viską, kas nutiko, bet turės nutylėti apie vaiką ir numatomas vedybas. Kol kas tai jos paslaptis.

Einu! garsiai pasakė ji.

Paskui pakėlė savo batistinį nėriniuotą peniuarą, apsivilko jį ir nuėjo atidaryti durų.

Dešimtas skyrius

Templės bulvaro komediantai

Grėsmingasis momentas artėjo. Atėjo laikas susitikti su Fransiu ir atiduoti jam pinigus. Marijana ir Arkadijus niekuo nesiskyrė nuo Paryžiaus žiopsotojų, kai kitos dienos pavakarę įsimaišė į dykinėtojų minią, kuri kasdien grūdosi prie teatrų gryname ore, mugės balaganų ir kavinių, užėmusių didžiausiąją Templės bulvaro dalį. Apsivilkusi rudą vilnonę suknelę su aksomo papuošimais ir nėrinių apykakle, užsidėjusi skrybėlaitę ir ant pečių užsimetusi rudą apsiaustą, Marijana, iš pažiūros rami, nors ir prastokai jautėsi, niekuo nesiskyrė nuo jaunos buržua, atėjusios pasigrožėti garsiojo bulvaro stebuklais. Arkadijus “išsigandusios pelės” spalvos

kostiumu, su juodu kaklaraiščiu ir fetrine skrybėle oriai vedė ją už parankės.

Jie paliko karietą už “Tiurko” kavinės sodo. Oras buvo puikus, ir po sužaliavusio bulvaro guobomis pirmyn atgal vaikštinėjo daugybė žmonių; jie ėjo nuo konditerių prekydėžių prie prekiautojų vafliniais vamzdeliais, nuo juokdarių palapinių prie balaganų pakylų, tapusių tikrais mažais teatrais, ir stengėsi viską pamatyti šioje savotiškoje nesibaigiančioje mugėje, šiame lyno akrobatų, visokiausių fokusininkų ir... paryžiečių rojuje. Pastarieji, dažniausiai pietavę penktą valandą, vaikščiodami po medžiais veikiau stengėsi nuraminti skrandį negu rasti pramogą.

Tame pragariškame triukšme, klegesyje, aidint muzikai, šauklių riksmui, užgožiamam skardžių trimitų ir būgnų tratėjimo, didžiausią pasisekimą turėjo: “Nedegantis ispanas” tamsiaveidis liesas vaikinukas blizgančiu kostiumu gėrė verdantį aliejų ir vaikščiojo įkaitusia geležimi, nepatirdamas jokių nemalonių pojūčių; paskui “Šuo būrėjas” ir dresiruotos blusos, kurios traukė miniatiūrinius ratukus arba smeigtukais kovėsi dvikovoje. Ant oranžiškai ir mėlynai drapiruotos pakylos kalbėjo milžiniško ūgio senis su patriarcho barzda.

Įeikite, ponios ir ponai, šiandien rodome nepaprastą vaidinimą, pavadintą “Puota pas Petrą, arba Žaibo pakirsta Atėja”, penkių veiksmų komediją su keičiamomis dekoracijomis, ugniniu lietumi penktame veiksme ir panelės Malagos divertismentu, garsusis Dotrivas su visu savo garderobu suvaidins don Žuaną! Jūs matote ketvirto veiksmo rūbus. Žiūrėkit! Aukso atspalvio kostiumas, žabo ir rankogaliai iš tikrų Flandrijos nėrinių. O dabar jums pristatome pačią jaunąją Malagą, kad įrodytume, jog jos grožis nėra chimera. Parodyk savo veidą, jaunoji Malaga!

Marijanos dėmesį nejučia patraukė ne tiek šauklio gražbylystė, kiek spalvingos dekoracijos, ir ji pamatė, kaip pasirodė akinamai jauna žavi brunetė margaspalve šilkine suknele, su spindinčiais cechinais ilgose kasose. Ji gracingai nusilenkė publikai, sukėlusiai audringus plojimus.

Kokia ji gražutė! šūktelėjo Marijana. Juk gaila, kad ji priversta šokti ant tokių apgailėtinų pakylų?

Tuose balaganuose kur kas daugiau talentų negu jūs įsivaizduojate, Marijana. O apie panelę Malagą kalbama, kad ji

iš geros šeimos. Jos tėvas, tas barzdočius, net ir būdamas šaukliu lieka orus; jis kilmingas ponas, nuskurdęs neatsimenu dėl kokios nešvarios istorijos. Jei norėsite, vakare grįšime paploti jai. Norėčiau, kad pamatytumėte Malagą šokančią kartu su panele Roza, savo partnere. Nedaug Operos balerinų gali pasigirti tokiu grakštumu... Bet dabar, man regis, turime kitą reikalą.

Marijana nuraudo. Šioje nerūpestingos šventės atmosferoje, trykštant tikram ar apsimestiniam džiaugsmui, ji kurį laiką užmiršo, dėl kokios priežasties atėjo į Templės bulvarą.

Iš tikrųjų, kurgi yra ta parodų salė, kur turime susitikti su...

Ji užsikirto. Jai vis sunkiau buvo ištarti Fransio Kramerio vardą. Arkadijus po ranka buvo pasikišęs portfelį su pekiasdešimčia tūkstančių livrų, kuriuos Marijana šįryt gavo iš bankininko Lafito; jis parodė didžiulį, virš palapinių ir pakylų kyšantį pastatą graikišku fasadu.

Truputį toliau už "Olimpijos" cirko, kur ponas Frankonis demonstruoja dresiruotus arklius, jūs matote seną namą su balkonu, laikomą keturių korintinių kolonų. Ten ir yra pono Kartju Vaškinių figūrų muziejus. Vieta labai įdomi, tuo įsitikinsite, bet būkite atsargi, žiūrėkite po kojomis... Čia labai daug purvo.

Iš tikrųjų, norint aplenkti eiles, susirinkusias priešais Getzų ir "Ambigiu Komik" teatrus, kur ryškių spalvų afišos viliojo praeivius taip pat primygtinai kaip ir šaukliai, reikėjo pasukti prie medžių, kur žemė po smarkaus lietaus buvo virtusi purvynu. Pro šalį praėjo triukšmadarių kompanija, traukdama madingos Dezošjė dainelės priedainį.

Yra viena vietelė
Brangi mums kaip gyvybė
Bulvaras Templės savas,
Jaučiuosi kaip namuos čia.

Jausmai gražūs, bet retorika apgailėtina, pasakė Žolivalis, stengdamasis kiek įmanoma apsaugoti Marijaną nuo triukšmadarių taškomo purvo. Nors ir labai nesinori versti jus grūstis čia, bet tai geriau negu eiti pro anų namų fasadus.

- Kodėl?

Žolivalis parodė žemą namą tarp Vaškinių figūrų muziejaus ir nedidelio, dar tuščio teatrėlio su drobine iškaba, skelbiančia,

jog čia yra Liliputų teatras. Pirmajame šio namo aukšte buvo erdvi smuklė, virš kurios durų iškaboje buvo nupiešta nupjauta javų varpa.

Ši nuostabi "vietelė" ir yra kabaretas "Nupjauta varpa" viena iš mūsų brangiosios Fanšon Karališkosios Lelijos valdų. Geriau ten nesiartinti.

Vien paminėjus bjauriąją Fransio bendrininkę, Marijana krūptelėjo. Ją jau pakankamai slėgė tai, kas turėjo įvykti. Ji paspartino žingsnį. Po keleto sekundžių jie buvo vietoje. Poste prie įėjimo į muziejų stovėjo puikus lenkų ulonas, taip gerai nulipdytas, jog Marijana tik visai arti priėjusi įsitikino, kad tai manekenas. Arkadijus tuo laiku nuėjo bilietų. Beje, ulonas buvo vienintelis daiktas, puošęs įėjimą, gana kuklų, su dviem lampadomis ir šaukliu, nenuilstamai kvietusiu paryžiečius apžiūrėti "... tikresnius negu gyvi" šio pasaulio galinguosius.

Šiek tiek dvejodama Marijana įėjo į didelę salę, niūrią, aprūkusią, į kurią šviesa skverbėsi pro nešvarius langus. Ryški, saulėta diena čia esant atrodė pilka, apniukusi. Vaškiniai personažai dėl to atrodė keistai nerealūs, ir tai būtų slėgę, jei ne lankytojų šūksniai ir juokas, drumstę nykią atmosferą.

Kaip čia šalta, drebėdama sušnabždėjo Marijana, kai jie, neva žavėdamiesi labai karinga velionio maršalo Lano figūra, žvalgėsi aplinkui, tikėdamiesi tarp šių gyvų ir negyvų būtybių pamatyti Fransį.

Taip, sutiko Žolivalis, ir mūsų dfaugužis vėluoja.

Marijana nieko neatsakė. Ji prastai jautėsi galbūt dėl to, kad čia buvo pernelyg panašių į originalus vaškinių figūrų. Pačiame erdvios salės centre už stalo sėdėjo Napoleonas su savo šeima. Čia buvo visi Bonapartai: Karolina, Elžbieta, Polina, rūsčioji ponia Motina su našlės šydu, gal net tiesesnė negu jos prototipas. Bet labiausiai Marijaną trikdė vaškinis imperatorius. Jai vis atrodė, kad tos emalinės akys mato ją dabar, kai ji elgiasi kaip tikra sąmokslininkė. Ją apėmė noras mesti viską ir bėgti ne tik nuo žvilgsnio, bet ir dėl instinktyvios baimės pamatyti Fransį.

Supratęs, ką ji jaučia, Arkadijus priėjo prie imperatoriaus stalo ir ėmė juokauti.

Jūs neįsivaizduojate, kaip šis stalas atspindi Prancūzijos istoriją. Čia galima matyti Liudviką XV ir jo garbingąją šeimą, Visuomenės gelbėjimo komitetą ir jo garbingą šeimą, Direktoriją ir jos garbingą šeimą. Dabar čia Napoleonas ir jo garbingoji šeima, bet jūs pastebite, kad čia trūksta imperatorienės. Marija Liudvika dar nenulipdyta. Beje, nesu įsitikinęs, kad jai nulipdyti nepanaudos kelių nepageidaujama tapusios ponios Pompadur gabalų. Užtat esu įsitikinęs, kad jie čia stovi nuo Liudviko XV laikų... dulkės taip pat turi būti istorinės!

Bet dirbtinis Žolivalio linksmumas tepriverte Marijaną šyptelėti. Kurgi Fransis? Jaunąją moterį gąsdino mintis, kad jis tuoj pasirodys, bet kita vertus, jai norėjosi greičiau viską baigti ir išeiti iš čia, kur ji jautėsi nemaloniai.

Ir staiga jis atsirado. Marijana pamatė, kaip jis išniro iš tamsiausio kampo. Jis staiga pasirodė už vonios, kurioje Maratas merdėjo nuo Šarlotės Kordė peilio. Fransis vilkėjo kaip buržua, veidą slėpė rudos skrybėlės atbrailos ir pakelta apsiausto apykaklė. Jis greitai pasuko prie jaunosios moters ir jos palydovo, ir Marijana, žinojusi, kaip jis pasitiki savimi, truputį nustebusi pastebėjo, kad jis neramiai žvalgosi aplinkui.

Jūs punktualūs, šiurkščiai tarė jis nė nepasisveikinęs.

Ko negalima pasakyti apie jus! sausai atšovė Arkadijus.

Aš užtrukau. Prašau atleisti. Pinigus turite?

Pinigus tai mes turime, atsakė Žolivalis, tvirtai spausdamas prie krūtinės portfelį. Bet mes nematome, kad madmuazelė d'Aselna lydėtų jus.

Grąžinsiu jums ją vėliau. Pirmiausia pinigai. Kas man įrodys, kad jie tikrai yra šiame portfelyje? pridūrė jis, pirštu rodydamas į minėtą daiktą.

Kai turi reikalų su jūsų tipo žmonėmis, milorde, maloniausia yra pasitikėjmo atmosfera. Žiūrėkite pats.

Arkadijus staigiai praskleidė portfelį, parodė penkiasdešimt vekselių po tūkstantį livrų, greitai uždarė jį ir vėl pasikišo po pažastimi.

Štai taip! ramiai pasakė jis. Dabar jūsų belaisvės eilė!

Fransis susierzinęs mostelėjo ranka.

Vėliau, juk pasakiau! Atvesiu jums ją vakare. Dabar skubu ir negaliu čia užtrukti! Čia nesijaučiu saugus!

Tai buvo matyti. Kai jis pasirodė, Marijanai nepavyko sugauti jo žvilgsnio, lakstčiusio iš vieno šono į kitą. Bet dabar ir ji įsikišo į ginčą. Padėjusi ranką ant portfelio, tarsi bijodama, kad Arkadijus ne laiku parodys savo kilnumą, ji pareiškė:

Kuo mažiau jus matysiu, tuo man bus geriau. Mano durys jums niekada nebus atvertos. Ir kalbos negali būti apie tai, kad jūs, vienas ar su kuo nors, atvyktumėte pas mane. Mes sudarėme sutartį. Jūs įsitikinote, kad aš ją įvykdžiau. Dabar reikalauju, kad jūs ją įvykdytumėte... antraip viskas liks kaip buvę.

Ką tai reiškia?

Kad jūs pinigus gausit tik grąžinęs mano pusseserę!

Pilkos lordo Kranmerio akys susiaurėjo, jose plykstelėjo grėsminga ugnis. Jis kreivai šyptelėjo.

Jūs, regis, užmiršote mūsų sutarties sąlygas, mieloji ponia? Jūsų pusseserė, jei gerai atsimenu, tėra jos dalis... labai maža dalis! Ji tėra... mano ramybės garantija, o kol jūs rinkote tuos pinigus jūsų ramybės garantiją.

Marijana nesutriko jam ėmus beveik atvirai grasinti. Kai ginklai susikryžiuodavo, ji visada vėl tapdavo rami ir savimi pasitikinti. Ji net leido sau niekinamai šyptelėti.

Aš į tai žiūriu kitaip. Po malonaus pokalbio, įvykusio jums privertus, aš pasirūpinau kai kuriomis atsargumo priemonėmis, susijusiomis kaip tik su mano saugumu. Jūs man nebebaisus!

Nedumkite akių! suriaumojo Fransis. Šiame žaidime aš už jus stipresnis. Jei nebijotumėte manęs, būtumėte atėjusi tuščiomis rankomis.

Aš atėjau tik savo pusseserės išvaduoti. O dėl to, ką vadinate... akių dūmimu, gerai pasakiau? tai žinokite, kad vakar mačiau imperatorių ir net keletą valandų buvau jo kabinete. Jei jūsų šnipai veikia taip gerai, kaip sakote, turite tai žinoti!

Aš ir žinau. Net žinau, kad buvo tikimasi pamatyti jus išeinančią tarp dviejų žandarų...

Bet mane jo didenybės kamerdineris pagarbiai palydėjo iki imperatoriaus karietos, kuri parvežė mane namo, - kalbėjo jaunoji moteris demonstratyviai ramiai.

Nusprendusi rizikuoti viskuo, ji pridūrė:

Klijuokite savo paskvilį, man visai tas pats. O jei negrąžinsite Adelaidės, negausite nė sū!

Nors ir smarkiai nerimaudama ir negalėdama suvaldyti savo jaudulio, nes per daug gerai žinojo, koks vinklus šis žmogus, kad būtų galima patikėti greita pergale prieš jį, Marijana dar labiau apsidžiaugė pastebėjusi, kad jis delsia atsakyti ir atrodo sutrikęs. Arkadijaus veide išvydusi beveik susižavėjimą, ji pajuto, kad svarbi pergalė jau arti. Reikia žūtbūt Fransį įtikinti, kad jai dabar rūpi tik Adelaidė. Ne dėl tų pinigų, kuriuos Žolivalis taip meiliai spaudžia prie širdies, bet kad ši pavojinga asmenybė ateityje nebekeltų grėsmės. Žinoma, ateitis galbūt priklausys Jasonui Boforui, bet taip, kaip ji bijojo Napoleono akyse tapti skandalo objektu, ji nenorėjo Boforui pasirodyti viešai sukompromituota, apdrabstyta purvu. Užtenka ir to, kad jam siūloma nuo kito vyriškio nėščia moteris.

Ūmai lordas Kranmeris pratrūko.

Mielai jums grąžinčiau ją, tą seną paleistuvę! Tik aš jos nebeturiu!

Kaip?

Ką jūs pasakėte?

Marijana ir Arkadijus vienu metu šūktelėjo. Įniršęs Fransis gūžtelėjo pečiais.

Ji dingo! Išsprūdo iš mano rankų! Ji pabėgo, jei jums tai labiau patinka!

Kada? paklausė Marijana.

Vakar vakare! Kai įėjo į jos... kambarį, kad duotų pietų, jos ten nebebuvo.

Ir jūs manote, kad tuo patikėsiu?

Visą tą laiką kamavusią slaptą baimę ir prastą savijautą ūmai pakeitė tūžmingas pasipiktinimas. Argi Fransis laiko ją visiška kvailute? Labai jau paprasta! Jis gaus pinigų ir nieko, be abejotino pažado, neduos mainais?.. Ne mažiau įniršęs, Fransis greitai atsakė:

Jūs neturite pasirinkimo! Privalote manimi tikėti! Prisiekiu, ji dingo iš mano kalėjimo!

Ak, jūsų priesaikos! Jei ji būtų pabėgusi, tučtuojau būtų parsiradusi namo!

Aš jums sakau tik tai, ką žinau. Apie jos pabėgimą ką tik sužinojau. Prisiekiu tai savo motinos kapu!

Kur ją laikėte? įsikišo Žolivalis.

- Viename "Nupjautos varpos" rūsyje, visai arti nuo čia.

Žolivalis nusijuokė.

Pas Fanšon? O, pone, aš nemaniau, kad jūs toks naivus! Jei norite sužinoti, kur ji dabar, kreipkitės į savo bendrininkę. Ji tikrai žino! Be abejo, jai pasirodė, kad jos dalis neatitinka jos talento arba bent apetito!

Ne, sausai nutraukė lordas Kranmeris. Taip juokauti Fanšon nesiryš. Ji gerai žino, kad tučtuojau bus nubausta... ir negailestingai! Be to, jos neapykanta iš rankų pasprukusiai senai raganai nekėlė abejonių. Jai geriau nebepatekti į Fanšon rankas. Reikia pasakyti, ji darė viską, kad išvestų ją iš kantrybės.

Marijana pakankamai pažinojo Adelaidę, kad lengvai įsivaizduotų, kaip ji reagavo į pagrobimą ir uždarymą. Kad ir kokia begėdiška ir įžūli yra Fanšon Karališkoji Lelija, bet ji rado savęs vertą varžovę, ir visai galimas daiktas, kad narsiajai merginai pavyko pasprukti iš jos letenų. Bet tokiu atveju kurgi ji? Kodėl negrįžo į Lilio gatvę?

Fransis vis labiau nekantravo. Jau kurį laiką jis be paliovos žvilgčiojo į duris, kur pasirodė milžiniškas gvardietis su tokia vešlia barzda ir ilgais ilgais ūsais, jog atrodė, kad jo galva su aukšta, raudonomis plunksnomis kaišyta kepure priklauso kažkokiam gauruotam žvėriui.

Baikim tai! vėl prabilo Fransis. Jau per daug laiko sugaišau! Aš nežinau, kur ta sena beprotė, bet kada nors ji grįš pas jus... Pinigus!..

Jokiu būdu, aiškiai pasakė Marijana. Juos gausite tik tada, kai grįš namo pusseserė.

Jūs taip manote? O aš sakau, kad man juos tučtuojau atiduosite! Na! Greičiau! Duokite šen portfelį, nudvėsėli, antraip...

Staiga Marijana ir Žolivalis pamatė, kad iš Fransio apsiausto klosčių išniro pistoleto vamzdis ir grasinamai pasisuko į jaunosios moters krūtinę.

Aš žinojau, kad jūs užsispirsite dėl senės, sušnypštė lordas Kranmeris. Nagi, pinigai arba šaunu! Ir nesijudinkite, ypač jūs, patikėtini, o tai...

Marijanos širdis ėmė neramiai plakti. Iš persikreipusio Fransio veido į ją žvelgė pati mirtis. Jis taip troško aukso, kad, be abejo, nesvyruodamas iššaus, bet ji neparodys jam savo baimės. Giliai atsidususi, ji išsitiesė:

Čia? Jūs neišdrįsite, tarė su panieka.

Kodėl? Čia nieko nėra be to kareivio... ir jis toli. Aš spėsiu pabėgti.

Iš tikrųjų, aukštas grenadierius, sudėjęs rankas už nugaros, ramiai vaikštinėjo tarp vaškinių figūrų. Jis lėtai priėjo prie imperatoriaus stalo, bet nežiūrėjo į jų pusę. Fransiui būtų pakakę laiko iššauti keletą kartų.

Susitarkim, pasiūlė Arkadijus: pusė dabar ir pusė kai grįš madmuazelė Adelaidė!

Ne! Per vėlu, aš neturiu laiko. Man reikia pinigų, kad galėčiau grįžti į Angliją, kur turiu reikalų. Taigi duokite pinigus arba aš juos paimsiu jėga ir prieš išvykdamas rasiu galimybę išlpatinti savo geltonuosius lapelius. Koks bus efektas - pamatysite. Nors, jei mirsite, tai jums neberūpės.

Pistoletas grėsmingai sujudėjo Fransio rankoje. Marijana suglumusi apsižvalgė. O, kad būtų galima pašaukti tą kareivį. Bet jis staiga dingo... Fransis buvo stipresnis. Reikia pasiduoti.

Atiduokite jam pinigus, mano drauge, pasakė ji blankiu balsu, vis tiek jį pakars.

Netaręs nė žodžio, Arkadijus ištiesė portfelį. Fransis godžiai stvėrė jį ir paslėpė po apsiaustu. Pistoletas dingo ten pat, ir Marijana lengviau atsiduso: ji matė beprotybę ledinėse Fransio akyse ir bijojo, kad jis vis tiek iššaus. Ji nenorėjo mirti, ypač taip kvailai. Gyvybė jai įgijo net nežinojo kodėl nepaprastą vertę. Nuo pat vaikystės ji pernelyg daug atidavė, kad dabar sutiktų netekti jos štai taip, nuo pamišėlio kulkos. Fransis nusišaipė atsakydamas į pastaruosius jos žodžius.

Nesitikėkite! Mano tipo žmonės tvirtai laikosi gyvenimo, sumokėjusi jūs tuo įsitikinote. Mes dar pasimatysime, geroji Marijana! Atsiminkite, kad aš su jumis atsisveikinu tik metams! Pasinaudokite jais!

Atsainiai palietęs pirštu skrybėlę, jis pralindo pro sustingusias rūmininkų figūras, bet staiga parvirto. Išniręs iš už didžiulės maršalo Ožero figūros, grenadierius pargriovė jį ant grindų.

Nustėrę Marijana ir Arkadijus žiūrėjo į įnirtingai susirėmusius vyriškius. Grenadierius buvo aukštesnis ir sunkesnis, bet Fransis, kaip ir visi anglų bajorai sportavęs, buvo labai stiprus ir vikrus. Be to, jis buvo įtūžęs, kad jį sučiupo tokiu momentu, kai gavo ilgai lauktus pinigus, garantavusius jam keletą mėnesių prabangaus gyvenimo. Kaudamasis jis tūžmingai šūkčiojo, o antrasis tylėjo ir stengėsi prispausti prie grindų vikrų, kaip ungurys bevinguriuojantį priešininką. Apsikabinę juodu atsistojo ir sustingo, suglaudę kaktas, šnarpšdami ir maurodami kaip jaučiai arenoje.

Išdavikišku spyriu koja pergalę išplėšė Fransis. Skausmingai vaitodamas, grenadierius susirietė ir laikydamasis už pilvo suklupo ant kelių. Fransis nedelsdamas stvėrė į šalį nulėkusį portfelį ir sunkiai alsuodamas, svyruodamas dingo. Marijana ir Arkadijus nubėgo padėti atsistoti nevykėliui jo priešininkui. Bet vyriškis, vis dar klūpėdamas, išsiėmė švilpuką ir davė šaižų signalą.

Matyt aš surūdijau arba per daug paėmiau! pajuokavo jis. Vis tiek toli nenueis. Žinoma, aš norėjau pats jį suriesti! Gerai jis man smogė... ir dar kiek reikėjo pabėgioti! Na gerai! Užtat turiu malonumą vėl išvysti tave, mažyle!

Jis atsistojo, Marijanos nepatikliai stebimas, o ši nedrąsiai džiūgaudama klausėsi iš plaukų raizgalynės sklindančio tokio pažįstamo balso.

Ar tai įmanoma? sušnabždėjo ji. Aš sapnuoju?

Nagi ne, čia tikrai aš. Vis dar neatpažįsti savo dėdulės Nikolos? Prisipažįstu, kad man buvo didžiulė staigmena vėl pamatyti tave! Aš nesitikėjau tavęs sutikti!

Nikola! Nikola Malerusas? dūsavo susižavėjusi Marijana, kol vaiduoklis narpliojosi iš tariamos augmenijos. Bet iš kur jūs atvykote? Aš taip dažnai galvojau apie jus!

Aš taip pat, mažyle, dažnai galvojau apie tave! O vieta, iš kur atvykau, ta pati Anglija! Aš ilgai ieškojau šio žvėries pėdsakų, jis tiesiog išslydo man iš rankų, bet dabar turėtų būti mano kolegų rankose! Jis pasaulio perėjūnas ir intrigantas. Žodžiu, aš jį paleidau iš akių Anvere ir sunkiai suradau čionai.

Kodėl jūs jį persekiojate?

Man reikia suvesti sąskaitas su juo... Nepaprastai svarbias sąskaitas, ir aš priversiu jį sumokėti viską iki paskutinio santimo! Žiūrėkite, ką aš jums sakiau? Štai jį ir veda.

Iš tikrųjų, Fransis Kranmeris vėl pasirodė salėje, bet šįkart jį laikė keturi galingi policininkai. Nors ir surištomis rankomis, jis vis dar atkakliai priešinosi, ir sargybiniai buvo priversti ne vesti, o tiesiog vilkti jį.

Baltas kaip drobė, apsiputojęs, jis svaidė triuškinančius žvilgsnius į minią, susirinkusią prie durų ir vos ne vos žandarų ramdomą.

Pakliuvo paukštelis, viršininke! pasakė vienas iš policininkų.

Gerai! Nuveskite jį į Venseną, tik su sustiprinta sargyba, aišku?

Patariu paleisti mane, suniurzgė Fransis, antraip pasigailėsite!

Nikola Malerusas, kitaip tariant, Blekas Fišas, priėjo prie jo ir pasilenkė, kad apžiūrėtų iš arčiau.

Tu taip manai? O aš manau, jog tu pasigailėsi, kad gimei! Nagi gyviau! Į vienutę!

Tai rado pas jį, pasakė vienas iš agentų ir padavė portfelį. Ten pilna pinigų...

Išvydusi įdūkusį žvilgsnį, kuriuo Fransis nulydėjo prarastą grobį, Marijana suprato, kad šie pinigai jam buvo svarbiau už laisvę ir kad jų netekęs jis taps mirtinai pavojingas, kai vėl atsidurs laisvėje. Argi Arkadijus nematė, kaip jis išėjo iš Fušė? Argi dėl pinigų jis nesiryžo bjauriausiai niekšybei, šlykščiausiam šantažui? Atsargumas jai kuždėjo, kad, turint galvoje Arkadijaus atskleistą slaptą lordo Kranmerio ir Fušė ryšį, ji turėtų palikti jam nesąžiningai įgytus pinigus. Tačiau argi netikėta sėkmė Bleko Fišo pasirodymas tuo momentu, kai jau buvo sumokėjusi išpirką, nebuvo likimo ženklas? Ir į rūsčiojo bretono rankas patekęs Fransis maža teturėjo šansų išsisukti nuo nepavydėtino likimo. Uždarytas Vensene, kurio didingus viduramžiškus bokštus kartą jai yra rodę, jis nebebus jai pavojingas. Be to, ją apėmė didžiulis noras atkeršyti. Nusišypsojusi ji ištiesė ranką į portfelį.

Tai mano pinigai, pasakė tyliai. Šis... žmogus paėmė juos iš mūsų grasindamas pistoletu, kurį turėtų turėti. Ar galiu juos pasiimti?

Aš mačiau, kaip belaisvis tikrai išplėšė portfelį iš pono rankų, patvirtino Blekas Fišas rodydamas į Arkadijų. Niekas netrukdo grąžinti jų jums, jei kalbama tik apie pinigus. O aš

maniau, jog čia kvepia kur kas pavojingesniu reikalu ir neslėpsiu, mažyle, tau pasisekė, kad mudu seniai pažįstami. Antraip tai galėjo tau brangiai kainuoti. Nagi, pakratykit jį, vyručiai!

Kai policininkai kratė iš įniršio kunkuliujantį Fransį ir tikrai rado paslėpą ginklą, Marijana paklausė:

Kodėl tai galėjo man brangiai kainuoti?

Kol nebuvau atpažinęs, laikiau tave užsienio šnipe.

Ji? nusiviepė įtūžęs Fransis. Kas gi patikės, kad jūs nežinojote, kas ji tokia? Kekšė? Bonaparto šnipė, ir dar jo meilužė!

O jei kalbėsim apie jus? atšovė Marijana su panieka. Kuo galima pavadinti jus, jei ne šnipu?.. O galbūt...

Anksčiau ar vėliau sumokėsi man už viską, paleistuve! Turėjau susivokti, kad paspendei man spąstus. Tai tu mane pardavei, ką?

Aš? Kaipgi aš galėjau tai padaryti? Kuris iš mudviejų paskyrė pasimatymą?

Žinoma, aš! Bet kad ir koks atsargus buvau, tu pranešei apie mane sekliams.

Netiesa! sušuko Marijana. Aš nežinojau, kad jus seka. Iš kur galėjau žinoti?

Užteks meluoti! suriaumojo Fransis, padaręs surištomis rankomis staigų judesį, tarsi norėtų suduoti jaunajai moteriai. Šįsyk tu laimėjai, Marijana, bet netrukus atsigriebsiu! Išeisiu iš kalėjimo... ir tada saugokis!

Na, gana! sugriaudėjo Blekas Fišas, kuris išpūtė akis, išgirdęs apie Marijanos ir Napoleono santykius. Juk sakiau, kad jį išvestų. Atšvartuokite nuo manęs tą subjektą ir užkimškite jam gerklę, jei jis nenori patylėti. Tu, mažyle, nebūgštauk. Aš apie jį žinau pakankamai, kad patektų ant ešafoto, o tie, kurių rankose Venseno kameros, nebeišleis jo.

Ir pusmetis nepraeis, kaip atsikeršysiu! suriaumojo Fransis, bet tuo metu vienas policininkas įgrūdo jam į burną murziną languotą nosinę, ir pagaliau pavyko jį užčiaupti.

Jis buvo sutramdydas, surištas... Tačiau Marijana su slapta baime žiūrėjo, kaip sargybiniai išveda jį. Ji žinojo, koks stiprus blogio genijus slypi šiame žmoguje, ji žinojo, kaip jis jos nekenčia, tūžmingai ir atkakliai, ir dabar ta neapykanta bus dar

didesnė, nes jis laiko ją demaskavimo kaltininke. Nuo pat vestuvinės nakties ji tvirtai žinojo, kad ši kova baigsis tik tada, kai vienas iš jų bus sunaikintas.

Nuspėjęs Marijanos mintis, Žolivalis paėmė jos ranką ir tvirtai suspaudė, tarsi norėdamas nuraminti ją ir priminti, kad ji ne viena, bet kreipėsi į Bleką Fišą, kuris, trindamas juosmenį, žiūrėjo, kaip jo žmonės išveda belaisvį.

Kuo jis nusikalto, jei nekreipsim dėmsio į tai, kad yra anglas, paklausė Arkadijus, ir kodėl jūs jį persekiojote nuo pat Anglijos?

Tai Raudonosios Silkės šnipas, ir labai pavojingas!

Raudonosios Silkės? nusistebėjo Marijana.

Lordas Jarmutas, jei nori žinoti, dabar vadovauja vidaus reikalų minsterijai Veslio kabinete ir yra gerai pažįstamas Paryžiaus aukštuomenei, kuri ir davė jam šią pravardę. Galiu pridurti, kad jo žmona, žavioji Marija Fažiani, nuolat gyvena Paryžiuje, čia labai maloniai leidžia laiką su keletu bičiulių, tarp kurių buvo ir šis nevidonas. Bet aš prisiekiau sunaikinti Kranmerį dėl visai kitos priežasties.

Kokios gi?

Dėl belaisvių nuo Portsmuto pontonų, kuriais jis .ypač domėjosi. Šis džentelmenas mėgsta medžioklę ir norėdamas padaryti savo laisvalaikį įvairesnį, įsitaisė gaują šunų, apmokytų persekioti pabėgusius belaisvius... Aš mačiau keletą nelaimingųjų, kuriuos sugavo Kranmerio grobuonys... arba bent jau tai, kas iš jų liko! Gabalėliai!

Baisus pyktis jautėsi dusliame Bleko Fišo balse, vertęs konvulsyviai gniaužti kumščius ir sukąsti dantis. Sukrėsta Marijana užsimerkusi išvydo šį košmarą. Koks pasibaisėtinas šis žmogus, su kuriuo ji sujungta! Koks baisus niekšiškumas, sadistinis žiaurumas glūdėjo už gražaus veido ir princo manierų! Ji kažkodėl prisiminė su kardinolu San Lorencu sudarytą sutartį ir pirmą kartą pajuto krikštatėviui palankumą. Kas tik nori, kad tik nereikėtų turėti jokių ryšių su ta pabaisa!

Kodėl neužmušėte jo? Savo rankomis? tyliai paklausė ji.

Todėl kad aš visų pirma esu imperatoriaus tarnas! Todėl kad noriu, jog jis būtų teisiamas, ir nenoriu atimti iš giljotinos jo galvos. Bet jei teisėjai nenusiųs jo ant ešafoto, prisiekiu,

jog pats nužudysiu jį arba nusisuksiu sprandą! Na, gana apie tai! Atėjo lankytojai. Reikia užleisti vietą vaškinėms figūroms.

Iš tikrųjų, du trys smalsuoliai atsargiai ėjo į salę, iš kurios jau pasitraukė policininkai. Jų nerimastingi žvilgsniai ieškojo dramos tęsinio tai juos domino labiau negu muziejaus "gyventojai", kuriais pasigrožėti atėjo.

Kad ir kokia maloni būtų draugija, su ja tenka išsiskirti, atsiduso Žolivalis. Jei jums neatrodys netinkamas mūsų poelgis, galėtume eiti iš čia. Turiu prisipažinti, kad galų gale visos tos sustingusios figūros...

Eikit, jums iš tikrųjų nebėra čia ką veikti. Tik pasakykite, kur galiu su jumis susitikti. Aš lieku, nes anglas neturėjo popierių, kurių ieškau. Bet dar lieka viltis, kad juos kas nors kitas atneš. Reikės palaukti.

Kažko, kas turi čia ateiti?

Aš manau... Dabar, mažyle, bėk. Tau pasisekė, kad mes seniai pažįstami, kitaip nusiųsčiau tave ir tavo draugą kartu su anglu! Kas bus toliau, tau neturi rūpėti. Ir nesijaudink dėl jo grasinimų! Jis negalės jų įvykdyti.

Marijanai labai norėjosi dar kai ko paklausti. Nuo to momento, kai pasirodė Blekas Fišas, čia viešpatavo paslaptingumo atmosfera, o jį dar didino neryški kinketų šviesa taip sinjoras Kiurtju mėgino priešintis tamsai. Bet ji suprato, kad negali kištis į valstybės reikalus ir policijos operacijas. Jai pakako ir tos, kuri įvyko jos akyse ir galbūt padės jai atsikratyti Fransio. Ji visiškai pasitikėjo Bleku Fišu. Nei žmonės, nei stichijos neturėjo jam galios. Savo apirusiame laive, kaip ir savo name Rekuvranse, jis visada tvirtai pasitikėjo savimi, ir Fransiui jis buvo tolygus priešininkas...

Kai Arkadijus paskubomis rašė jos adresą ant išplėšto užrašų knygelės lapo, ji ištiesė ranką tariamajam grenadieriui, bet tuo metu vienas iš vaškinių tarnų prie imperatoriaus stalo garsiai nusičiaudėjo per daug garsiai, kad būtų galima suabejoti ar tai gyvas žmogus. Be to, nelamingasis vis dar čiaudėjo ir drebančią ranką įkišo į kišenę be abejo, nosinaitės. Tačiau Blekas Fišas prišoko ir ranka numušė nuo tariamojo tarno galvos peruką, sukėlęs visą debesį dulkių.

Fošas Borelis! sušuko jis. Aš turėjau numatyti!

Iš siaubo sudejavęs, žmogus šoko atgal, pargriovė vaškinį Rustaną, kuris triukšmigai nuvirto ant grindų, ir nesidairydamas puolė bėgti.

Blekas Fišas pasileido iš paskos. Bėgdamas kaip išgąsdintas kiškis, tariamasis tarnas, liesas ir žemaūgis, lengvai nardė tarp sustingusių lankytojų, kurie trukdė judėti galingam Bleko Fišo kūnui. Arkadijus nusikvatojo ir, sugriebęs Marijaną už rankos, norėjo nutempti ją prie durų.

Eime, pasižiūrėsime. Šįsyk reginys turėtų būti įdomus.

Kodėl? Kas tas Fošas?

Fošas Borelis? Šveicarų prekiautojas knygomis iš Nešatelio, jis verbuoja karaliui slaptus agentus, tarnauja jo menamajai didenybei Liudvikui XVIII ir puoselėja viltį kada nors tapti karaliaus bibliotekos direktorumi. Jis visada garbino vaškines figūras... Ir tikrai, retai pasitaiko tokių nevykėlių kaip jis! Eime, aš noriu pamatyti, ką jam padarys jūsų įspūdingasis draugas!

Tačiau Marijana neturėjo jokio noro sekti paskui tariamą grenadierių ir tarną. Susikirtimas su Fransiu paliko per daug karčių nuosėdų, kad galėtų dėl ko nors linksmintis, ir, nors visiškai pasitikėjo Bleku Fišu, ji negalėjo nesudrebėti prisiminusi paskutinį Fransio žvilgsnį, mestą į ją prieš užkemšant jam gerklę nosinaite. Dar niekada niekas į ją nebuvo žiūrėjęs su tokia neapykanta ir žiaurumu. Prisiminusi tą žvilgsnį ir tai, ką jai papasakojo Blekas Fišas, Marijana pajuto, kaip stingsta iš siaubo. Tarsi Fransis staiga būtų nusimetęs savo puikią žmogaus kaukę ir apnuoginęs ja maskuotą pabaisą. Juk iki šiol lordą Kranmerį laikė nepadoriu žmogumi, beširdžiu ir didžiausiu egoistu. Tačiau Bleko Fišo žodžiai jai atvėrė šio pavojingo bepročio sadistišką žiaurumą, niūrias jo guvaus ir klastingo proto pslaptis. Ne, ji negalvojo apie pramogą. Jai norėjosi grįžti namo ir ten ramiai viską apgalvoti.

Eikite jūs, Arkadijau, tarė ji. Aš lauksiu jūsų karietoje.

Marijana! Marijana! Eikime! Išsiblaškykite! Jus baugina tas žmogus, ar ne? Ir dėl to, ką jums pasakė, vėl pajutote baimę?

Jūs taip gerai suprantate mane, mano drauge! šyptelėjo ji. Tad kodėl klausiate?

Kad tikrai žinočiau! Bet, Marijana, jums nebėra ko bijoti! Nuo šiol anglas yra geriausiame Prancūzijos kalėjime. Iš ten jis neišeis.

Matyt, jūs užmiršote, apie ką pats kalbėjote? Apie tą atsainumą vykstant pas Fušė? Apie jo keistus ryšius su Prancūzijos policijos ministru, kuris slapta rengia taikos sudarymo su Anglija planus? Blekas Fišas nežino apie juos. Jis apačioj. Jis gali nemaloniai nustebti, nepatikėti tuo...

Arkadijus palingavo galva, vėl paėmė Marijaną už rankos ir nutempė prie durų.

- Aš nieko neužmiršau. Blekas Fišas nežino apie savo ministro planus, bet Fušė savo ruožtu negalėjo žinoti apie šlykščius savo svečio, atvykusio iš už sąsiaurio, darbelius. Jis negali likti nejautrus pasibaisėtinai prancūzų belaisvių daliai. Man atrodo, paleisti šią pabaisą vadinasi, pasirašyti mirties nuosprendį pačiam sau. Napoleonas, kuris tikrai nuoširdžiai myli savo kareivius, niekada nedovanotų jam to. Tokių nusikaltimų negalima užmiršti ir, patikėkite manim, Fušė padarys viską, kad lordas Kranmeris būtų taip paslėptas, jog apie jį, ko gero, niekas niekada nieko nebeišgirs. Pavojingus žmones tylėti gali priversti tik pinigai. Taigi būkite rami ir grįžkime namo, jei norite.

Ji šypsena padėkojo ir stipriai įsikibo į jo parankę. Bulvare jau buvo naktis, bet gausybė žibintų ir žvakių viską apšvietė kaip dieną. Namų fasadai, cirkas, teatrai, balaganai buvo iliuminuoti, tik tylaus ir niūraus kabareto “Nupjauta varpa” langai blausiai švietė. Užtat greta, prie Liliputų teatro, kurio vaidinimas buvo nutrauktas, susirinko didžiulė susijaudinusi minia. Du pagrindiniai veikėjai stovėdami ant pakylos krašto, nustebę žiūrėjo, kas dedasi priešais jų teatrą.

Tačiau... ten muštynės? staiga sušuko Žolivalis. Ir galiu eiti lažybų, kad pačiame centre jūsų draugas ir Fošas Borelis! Be abejo, jie jas sukėlė, įstrigę tarp vaikštinėjančiųjų. Beje, tai puiki pramoga ponams Bobešui ir Galimafrė.

Kam?

Tiems dviems komediantams, kurie štai ten ploja sau per šlaunis iš pasitenkinimo, pasakė Arkadijus rodydamas juos lazdele. - Tas gražus vyrukas raudona striuke, geltonomis kelnėmis ir pritrenkiančia trirage skrybėle ant rudo peruko Bobešas.

Antrasis, keverziškas milžinas, liesas kaip pagalys, kvailiausiai pasaulyje besišypantis tai Galimafrė. Jie ne taip seniai pasirodė bulvare, bet jau turi didelį pasisekimą. Pasiklausykite, kaip jie juokiasi ir linksmina savo žiūrovus.

Iš tiesų, abu juokdariai drąsino besipešančius pašaipiomis pastabomis ir juokingais sonetais, bet Marijana papurtė galvą.

Nekreipkime dėmesio į tai, prašau jus! Blekas Fišas turi mūsų adresą ir jis, be abejo, ateis papasakoti mums šios istorijos pabaigos.

O! Ji nekelia jokių abejonių. Fošas Borelis neturi jokių šansų... o jūs labai pavargote, ar ne?

Truputį... taip.

Aplenkę minią, jie neskubėdami priėjo Turkų sodą, kur buvo palikę savo karietą. Žolivalis padėjo Marijanai įlipti, šūktelėjo vežikui adresą ir taip pat su malonumu atsisėdo, pasidėjęs greta portfelį.

Ką su tuo darysime? paklausė jis. Tokią sumą pavojinga laikyti namuose. Mes jau turime imperatoriaus dvidešimt tūkstančių.

Rytoj padėsime juos atgal į Lafito banką. Tik mūsų vardu. Galbūt mums jų dar prireiks. Jei ne, aš juos paprasčiausiai grąžinsiu.

Arkadijus pritariamai linktelėjo galva, dar labiau užsitraukė skrybėlę ir atsirėmė į kampą, tarsi rengdamasis užmigti, bet tuoj pat sumurmėjo:

Norėčiau žinoti, kur dingo madmuazelė Adelaidė.

Aš taip pat, pasakė Marijana truputį susigėdusi, kad dramatiška scena su Fransiu privertė ją užmiršti pusseserę. Argi ne tai svarbiausia, kad jos nebėra Fransio rankose?

Tuo dar reikia įsitikinti. Jaučiu, kad mes veltui nerimaujame.

Pasidarė tylu. Kol grįžo į Lilio gatvę, nė vienas neištarė nė žodžio.

Buvo beveik vienuolikta valanda vakaro, Agata šukavo ilgus juodus Marijanos plaukus, kai pasigirdo beldimas į duris ir Arkadijus paprašė skubiai pasikalbėti vieniems. Ji tuoj pat nusiuntė kambarinę miegoti.

Kas atsitiko? paklausė ji sunerimusi dėl tokio paslaptingumo.

Adelaidė čia.

Ji atėjo? Kaip? Aš negirdėjau nei skambučio, nei karietos dardėjimo.

Tai aš ją įleidau. Išėjau į kiemą pasivaikščioti prieš miegą, paskui nutariau nueiti iki Senos ir, vos atidaręs mažuosius vartelius, išvydau ją. Turiu prisipažinti, kad vargiai atpažinau.

Kodėl? šūktelėjo išsigandusi Marijana. Ji sužeista ar...

Ne ne, nieko panašaus! juokdamasis nutraukė ją Žolivalis. Aš paruošiau jums siurprizą... Ji jūsų laukia apačioje. Dar pridursiu, kad ji ne viena.

Ne viena? O su kuo gi?

Su tuo, kurį vadina savo gelbėtoju. Iš karto jums sakau, kad tas angelas sargas tai ne kas kitas kaip Bobešas, vienas iš tų komediantų, kuriuos neseniai rodžiau jums Templės bulvare.

Ką?.. Gal juokaujate?

Marijana, skubėjusi prie durų ir plačiu rausvu kaspinu rišusi savo gipiūrinį peniuarą, dabar sustojo.

Neturiu jokio noro. Tai tikrai jis. Pridursiu, kad šį vakarą jis atrodo kaip žmogus iš geros draugijos. Pamatysite!

Kokia beprotė! Bet kodėl Adelaidė atsivedė jį pas mus?

Tai ji pati jums pasakys. Man regis, jai labai svarbu supažindinti jus su juo.

Šiandien Marijana jau pakankamai jaudinosi, tačiau, be malonumo vėl pamatyti pusseserę, ją stūmė smalsumas, didesnis už nuovargį. Ji greitai susuko plaukus į kuodelį ir vietoje peniuaro užsivilko pirmą pasitaikiusią suknelę. Tada nuėjo pas Arkadijų, kuris laukė gretimame kambaryje. Jis pasitiko ją taip šypsodamasis, kad ji pasipiktino.

Galima pamanyti, kad ši istorija jus linksmina?

Teisybę pasakius... taip. Prisipažįstu. Ir aš esu įsitikinęs, kad ji jus taip pat prajuokins. Kai tik pažvelgsite į savo pusseserę... ir jūs pajusite didelį palengvėjimą. Šiuose namuose jau seniai trūksta linksmybės.

Nors ir įspėta, Marijana atšlijo išvydusi Adelaidę, sėdinčią viename iš muzikos salono krėslų, ir turėjo du kartus gerai pažiūrėti, kad įsitikintų, jog tai tikrai ji. Keistas šviesių plaukų perukas lindo iš po madingiausios skrybėlaitės, o storas grimo sluoksnis jos veidą darė nebeatpažįstamą. Tik mėlynos akys,

nepaprastai džiaugsmingos ir kupinos gyvybės, ir didinga nosis tebebuvo tos pačios.

Nekreipdama dėmesio į pusseserės sutikimą, Adelaidė, vos pamačiusi ją, pribėgo ir išbučiavo į abu skruostus, palikdama dažų pėdsakus. Marijana taip pat pabučiavo ją ir sušuko:

Galų gale, Adelaide, kur jūs buvote prapuolusi? Nejaugi nesusiprotėjote, kad mes mirtinai dėl jūsų jaudinomės?

Aš to tikėjausi, džiugiai atsiliepė madmuazelė d'Aselna, ir jūs išgirsite visus pasiaiškinimus. Pirmiausia, tęsė ji paėmusi už rankos savo palydovą ir vesdama jį prie Marijanos, jūs turite padėkoti mano draugui Antuanui Mandeliarui, kitaip tariant Bobešui. Tai jis išvadavo mane iš landynės, kur buvau laikoma kaip belaisvė, tai jis paslėpė mane, apgynė...

... ir įkalbėjo negrįžti namo? pašaipiai nutraukė ją Žolivalis. Ir jūs radote savo pašaukimą ten, bulvare, brangioji drauge?

Ak, jūs pats netikite tuo, ką sakote, Žolivali.

Marijana tuo metu susidomėjusi apžiūrinėjo aukštą blondiną, pagarbiai nusilenkusį jai. Nuoširdi šypsena, linksmos akys ir valiūkiški veido bruožai. Jis vilkėjo tamsų kostiumą, paprastą, bet gana elegantišką. Ji ištiesė jam ranką.

- Aš jums, pone, labai dėkinga, ir norėčiau pareikšti dėkingumą ne tik žodžiais.

Padėti damai, kuriai gresia pavojus, tiesiog pareiga, ir ji neverta dėkingumo, maloniai atsakė jis.

Kaip kilnu! atsiduso Adelaidė. Jei jūs taip džiaugiatės vėl matydama savo seną pusseserę, mano brangioji, organizuokite kokią nors vakarienę. Mes mirštame iš bado... bent jau aš!

Štai tuo galiu neabejoti! juokdamasi pasakė Marijana. Tačiau tarnaitės jau miega. Denkite stalą, Adelaide, o aš eisiu į virtuvę pažiūrėti, ko ten yra.

Matyt, virėja buvo įžvalgi moteris. Marijana rado visko, ko reikia gerai šaltų užkandžių vakarienei, ir po keleto minučių keturi šios improvizuotos vakarienės dalyviai susėdo aplink krištolu ir sidabru tviskantį stalą, kurio Adelaidė neužmiršo papuošti net rožių puokšte.

Godžiai valgydama didelę šampanu apšlakstytų šaltų viščiukų, salotų ir Hamburgo kumpio porciją, madmuazelė d'Aselna

pasakojo savo odisėją. Ji papasakojo, kaip pas ją atvažiavo liokajus, vilkintis madam Gamelen livrėja, ir pasiūlė važiuoti pas jos pusseserę, esančią pas kreolę, ir kaip vos įsėdus, užkimšo burną, užrišo akis ir per Paryžių nuvežė į vietovę, kurios tada neįmanoma buvo nustatyti. Ji atsigavo tik įkalinimo vietoje. narve iš prastai sukaltų lentų, dideliame rūsyje, į kurį šviesa sklido pro orlaidę, esančią taip aukštai, kad jos nepasieksi net užsilipęs ant anglių krūvos. Ši kartu su šiaudų glėbiu ir buvo visas šio keisto kalėjimo "apstatymas".

Pro lentų tarpus, toliau pasakojo Adelaidė, atsipjovusi storą riebaus bri, savo mėgstamiausio sūrio, griežinį, aš galėjau apžiūrėti, kas yra rūsyje. Ten buvo daugybė statinių, butelių pilnų arba tuščių, visokių ąsočių ir kitokio šlamšto. Ore tvyrojo stiprus kvapas vyno ir svogūnų, kurių pynės karojo nuo lubų. Iš to ir iš nuolatinio kojų trypimo virš galvos, taip pat girdimų balsų aš nusprendžiau, kad esu kažkokios smuklės rūsyje.

Tikiuosi, kad esant tokiam pertekliui jums negrėsė pavojus mirti iš troškulio? pajuokavo Arkadijus.

Vandens! piktai šūktelėjo Adelaidė. Tai ir viskas, ko aš gaudavau, ir dar sužiedėjusios duonos! Viešpatie, koks nuostabus tas bri! Paimsiu dar gabalėlį!

Tačiau, tarė Marijana, jūs vis dėlto ką nors matėte toje landynėje?

Žinoma! Mačiau bjaurią senę, apsirengusią kaip karalienė, ją vadino Fanšon. Ji teikėsi man pareikšti, kad mano likimas visiškai priklauso nuo jūsų ir kažkokios pinigų sumos, kurią turite sumokėti... Reikia pripažinti, kad mūsų santykiams labai trūko nuoširdumo, ir aš nesusivaldžiau, kai senė sumanė surengti man patriotizmo pamoką. Ji išdrįso plūsti imperatorių ir liaupsinti tą vaikščiojantį vynmaišį, kuris vadina save karaliumi Liudviku XVIII! Garbės žodis, ji negreit užmirš porą mano skeltų antausių. Jei manęs nebūtų sugriebę už rankų, būčiau užmušusi ją!

Žolivalis nusikvatojo.

Nors tai nepriverte jos geriau maitinti jūsų, vargšele Adelaide, bet aš iš visos širdies sveikinu jus. Leiskite pabučiuoti šią rankutę, tokią švelnią ir tokią stiprią.

Dėl kalėjimo viskas aišku, tarė Marijana,- bet kaip jūs iš ten pabėgote?

Manau, kad šiuo klausimu jums geriausia kreiptis į mano draugą Bobešą, jis visa papasakos.

O, tai labai paprasta, ėmė pasakoti jaunuolis, taip šypsodamasis, tarsi prašytų atleidimo už tai, kad atsidūrė dėmesio centre. Smuklė "Nupjauta varpa" yra visai mūsų kaimynystėje, ir mes, mano draugas Galimafrė ir aš, dažnokai ten nueiname atsigaivinti. Jie turi silpno vyno iš Siuresnos, gana malonaus. Noriu pasakyti, kad ten einame ir pasižiūrėti bei pasiklausyti, nes atkreipėme dėmesį į tai, jog ten nuolat ateina ir išeina visokios būtybės, besiskiriančios nuo normalių žmonių. Netrukus pastebėjome, kad ta smuklė gana įdomi vieta. Iš atsargumo ten nelabai dažnai užsukdavau, užtat Galimafrė ilgai ten sėdėdavo. Jo naivi išvaizda ir tariamas žioplumas niekam nekėlė įtarimo. Jį laiko prastuoliu ir esą dėl to jis turi pasisekimą. Galimafrė nuleisti vokai ir mieguistumas slepia akylumą ir įžvalgumą... ir viena, ir kita tarnauja jo didenybei imperatoriui. Ir aš.

Tardamas imperatoriaus vardą, Bobešas atsistojo ir sveikindamas kilstelėjo į viršų savo vyno bokalą, už tai pelnė meilią Marijanos šypseną. Tikrai, šis juokdarys jai patiko. Argi svarbu, kad jis yra Sen Antuano priemiesčio baldų apmušėjo sūnus! Be grimo ir pernelyg ryškaus apdaro jis buvo savotiškai elegantiškas ir malonus, kas jaunajai moteriai patiko, kaip, beje, ir neslepiamo susižavėjimo žvilgsniai, skirti jai. Ji džiaugėsi, kad patinka vyrui, kuris taip atviraširdiškai rodė savo ištikimybę Napoleonui. Ji pagalvojo, ar jis nėra vienas iš daugelio Fušė agentų, bet tai, tiesą sakant, neturėjo didelės reikšmės. Ar reikia žinoti, kaip jis tarnauja savo valdovui, jei jam tarnauja? Ir tada ji pastebėjo, kaip susižavėjusi Adelaidė klausosi jaunuolio, net užmiršusi valgį. Marijanai netikėtai dingtelėjo mintis, kad gal ji jaučia jam kai ką daugiau, ne tik dėkingumą... Tuo tarpu Bobešas pasakojo toliau.

Kartą vakare Galimafrė pastebėjo, kad į rūsį nuleidžia duonos kepalėlį, kuris, be abejo, kažkam skirtas, ir vėlai naktį mudu apžiūrėjome tarpunamę, tiksliau siaurutį plyšelį tarp mūsų Liliputų teatro ir kabareto. Mes jau seniai žinojome, kad už seno šlamšto ir šiukšlių krūvos yra "Nupjautos varpos" rūsio orlaidė. Ji mums leido tapti gana audringo madmuazelės ir

Fanšon Dezormo pokalbio liudytojais. Mums viskas paaiškėjo ir...

ir kitą naktį, džiugiai tęsė Adelaidė, jie grįžo su instrumentais ir suraišiota virve, kad ištrauktų mane iš rūsio. Aš niekada nemaniau, kad būsiu tokia vikri!

Bet kodėl negrįžote čia? paklausė Marijana.

Bobešas mane įtikino, kad taip bus išmintingiau. Be to, negalėjau vaikščioti Paryžiuje visa išsiterliojusi anglimis. Ir dar sužinojau, kad labai įdomu būti netoli "Nupjautos varpos". Beje, Marijana, geriau iš karto jums pasakysiu. Mes su Bobešu turime reikalų!

Marijana suraukė antakius, paskui gūžtelėjo pečiais.

Kokia nesąmonė! Kokių reikalų jūs galite turėti? Tiems ponams nereikia jūsų.

Dabar jai atsakė Bobešas, draugiškai šypsodamasis senmergei.

Štai čia jūs klystate, madmuazele. Jūsų pusseserė mielai sutiko būti mūsų kasininke.

Kasininke? paklausė apstulbusi Marijana.

Būtent! patvirtino Adelaidė iššaukiamu tonu. Ir nesakykit, kad tos kuklios pareigos nedera prie mano aukštos kilmės. Nelabai seniai aš sužinojau, kad nėra negarbingų profesijų.

Marijana paraudo. Užuomina buvo pernelyg akivaizdi. Ji iš tikrųjų negalėjo priekaištauti pusseserei, kad pasirinko tokį keistą darbą, nes pati eidavo į sceną. Teatras yra teatras, ir Liliputų teatras ne daugiau vertas paniekos negu ištaigingasis Feido... Bet vos sužinojusi apie Adelaidės norą palikti juos, ji pajuto liūdesį. Ir ne tik dėl to, kad pasikeitė senmergės išvaizda; atrodė, kad ji staiga nusprendė galvotrūkčiais pulti į gana abejotiną kelią, ir tai darė taip nusiteikusi, kad Marijana pasijuto įskaudinta. Ji pasuko galvą ir susidūrė su Arkadijaus žvilgsniu. Jis nusišypsojo jai, mirktelėjo, paskui, paėmęs šampano butelį, vėl pripylė Adelaidės taurę.

Jei toks jūsų pašaukimas, brangioji, kvaila būtų prieštarauti. Ir... jūs tikrai ketinate likti kasininke? O gal manote dalyvauti vaidinimuose?

Bent jau kurį laiką, - atsakė ji juokdamasi, garantuoju jums ramybę, ir atvirkščiai pasilikdama čia, galiu užtraukti pavojų visiems. O to aš nė už ką nenoriu! Be to, man įdomu

sužinoti, ar tikrai garsieji dokumentai po Bezerso eis per "Nupjautą varpą"

Dokumentai? Popieriai? Bet kokie dokumentai, galų gale? nekantravo Marijana. Visą dieną tik ir girdžiu šnekas apie popierius. Aš nieko nesuprantu.

Arkadijus švelniai palietė jos ranką.

Man regis, aš supratau. Mes su savo reikalu buvome įpainioti į kitą, be abejo, daug reikšmingesnį, į kurį įpainiotas ir jūsų... žodžiu, anglas. Dėl to netikėtai pasirodė ir milžinas grenadierius, kurį jūs taip gerai pažįstate, ir galbūt buvo demaskuotas sukčius Fošas Borelis. Ar ne taip?

Tikrai! pritarė Bobešas. Dovanokite, kad anksčiau nepapasakojau smulkmenų, bet kai kurie popieriai, pavogti iš neseniai dingusio Anglijos pasiuntinio, galimas daiktas, pateks į "Nupjautą varpą", kuri yra savotiška užsienio agentų persėdimo stotis. Tai juo tikriau, kad policija ten nė kojos nekelia, bent jau oficialiai! Štai kodėl pastaruoju metu mano kaimynystėje buvo toks šurmulys ir vienas iš agentų, atvykusių ten ir pabijojusių būti atpažintas, nutarė pasislėpti tarp vaškinių figūrų.

Beje, tarė Arkadijus, ar jį sugavo?

Bobešas pritariamai linktelėjo galva, paskui ėmė ragauti šampaną ir leido suprasti, kad nebenori apie tai kalbėti. Marijana dabar žiūrėjo į jį su dar didesne nuostaba. Kaip keista buvo girdėti tokius rimtus žodžius iš lūpų, aiškiai sukurtų juokui ir pokštams. Kas gi tas komediantas ir kam jis iš tiesų tarnauja? Jis pareiškė tarnaująs imperatoriui, bet neatrodo, kad tarnautų Fušė. Gal jis priklauso "juodajam kabinetui" imperatoriaus asmeninei slaptajai policijai, kuri, kaip buvo įprasta valdant paskutiniams Prancūzijos karaliams, egzistavo greta oficialiosios? Gatvės juokdario amatas jam leido daug ką matyti nekeliant įtarimo, ir, be abejo, jis puikiai moka persikūnyti. Šį vakarą su tamsiai žaliu kostiumu, tankiais aukso spalvos rūpestingai sušukuotais plaukais jis būtų galėjęs pasirodyti kiekviename salone, ir niekas nebūtų įtaręs, kad tai elegantiškos išvaizdos juokdarys.

Marijana sutrikusį žvilgsnį nukreipė nuo jaunuolio į pusseserę, kuri graužė cukatas ir, pasisukusi krėsle, nenuleido akių nuo savo naujojo bičiulio. Ji ryte rijo jo žodžius, ir jos mėlynose

akyse degė anksčiau niekada Marijanos neregėti žiburėliai, o mergiškas raudonis nuskaistino skruostus. Nors Adelaidei buvo keturiasdešimt metų, ji buvo užsidėjusi keistą peruką, išsidažiusi veidą, tačiau dabar atrodė jauna ir graži.

"Bet juk ji... įsimylėjusi!" pamanė Marijana ir dėl to jai pasidarė labiau liūdna negu juokinga, nes bijojo pamatyti vargšę merginą beviltiškai nelaimingą. Žinoma, Bobešas įrodė esąs pasirengęs padėti, net būti riteris, ir jis, regis, nuoširdžiai žavėjosi Adelaidės protu, drąsa ir artistiškumu, bet tarp beprotiškiausio žavėjimosi ir kukliausios meilės yra tokia bedugnė praraja! Ir ji negalėjo susilaikyti neprotestavusi, kai Adelaidė, atsistojusi ir nusikračiusi suknelę, patenkinta atsiduso ir pareiškė:

Na štai! Jūs žinote viską. Dabar, manau, mums laikas grįžti į teatrą. Vienintelis šio vizito tikslas buvo nuraminti jus. Tai padaryta, ir aš grįžtu!

Kokia nesąmonė, atsiduso Marijana. Vis dėlto jums grės pavojus, o aš niekuo negalėsiu padėti.

Jūs klystate, madmuazele, maloniai pasakė Bobešas. Aš jums prižadu rūpintis madmuazele Adelaide kaip savo seserimi. Su Galimafrė ir manimi ji niekuo nerizikuoja, garantuoju jums... ir mes didžiuojamės šia netikėta draugyste, kuria ji mus apdovanojo, nors ir nesame jos verti.

Šiaip ar taip, pridūrė madmuazelė d'Aselna su neslepiamu džiaugsmu klausydama šios kalbos, niekas nesutrukdys man ten grįžti. Pirmą kartą gyvenime aš jaučiu, kad tikrai gyvenu.

Šįsyk Marijana nugalėta tylėjo. Tikrai gyvena? Ji, buvusi įmesta į kalėjimą dėl to, kad išdrįso protestuoti prieš Napoleono skyrybas, kuri kartu su portretu slapta gyveno d'Aselnų namo užkaboriuose, kuri kartą norėjo sudeginti šį namą, sužinojusi, kad jis pateko į jo nevertos moters rankas? Ką ji iki šiol laikė gyvenimu?.. Ir apsikabinus atsisveikinimui ją apėmė didžiulis liūdesys.

Perpratęs savo draugės mintis, Arkadijus švelniai paėmė jos ranką ir sušnabždėjo:

Palikite ją ramybėje, Marijana. Ji neapsakomai laiminga, kad gali vaidinti slaptą agentą, ir, beje, man kyla klausimas, ar tai nėra jos pašaukimas. Be to, jums bus geriau, kaip ir jai,

kad ji dabar čia negrįš. Šis vaikinas teisus: niekam, net Fanšon, nešaus į galvą mintis ieškoti jos Liliputų teatre.

Visa tai tiesa, atsiduso Marijana, bet man taip trūks jos!

Ji manė pasitarsianti su Adelaide, ypač šiomis sunkiomis dienomis, kai reikės susitikti su kardinolu, jei iki to laiko nepasirodys Jasonas, ir tikėjosi jos pagalbos gimus kūdikiui. Kodėl turėjo taip atsitikti, kad ją nelauktai apėmė tokia aistra: politika ir malonumas vaidinti komediją, be abejo, reiškė mažiau negu juokdario žavumas? Vidinis balsas jai kuždėjo: "Jei ji žinotų teisybę, pasiliktų su tavimi". Tačiau Marijana negalėjo sakyti jai tos teisybės, ji krikštatėviui prižadėjo tylėti. Ir be to, net jei Adelaidė sužinotų, kad yra reikalinga, ar jai užtektų narsos tučtuojau išsižadėti susikurtojo miražo: praleisti gyvenimo akimirkas su jaunu, gražiu vaikinu, kuris jai taip patiko? Ne, tegul Adelaidė eina pasirinktu nevykusiu keliu, tegul pati viską išmėgina. Marijana čia nieko negalėjo padaryti.

Sunkia širdimi ji išgirdo, kaip paskui išėjusius nakties tyloje bilstelėjo pagrindinių durų skląstis. Jai staiga pasidarė šalta, ir ji ištiesė rankas prie židinio ugnies. Salono tylą drumstė tik Arkadijaus šniurkščiojimas uostant tabaką. Jis lėtai priėjo prie Marijanos. Parketas nuo jo žingsnių girgždėjo.

Kodėl jūs taip jaudinatės, mano drauge? švelniai paklausė jis. Galų gale Adelaidė rizikuoja tik netekti tam tikrų iliuzijų. Neliūdėkite taip! Nusišypsokite man! Gyvenimas vėl bus puikus, pamatysite. Pažvelkite į Adelaidę! Ji rado laimę gatvės balagane. Kas žino, ką jums rengia rytojus?

Sulaikiusi ašaras, Marijana vis dėlto nusišypsojo. Brangusis Arkadijus toks geras, toks ištikimas! Jai pasidarė gėda dėl savo paslapties, kurią visą mėnesį turės saugoti, nors, jos manymu, tai buvo beprasmiška. Bet ką darysi, sutartis yra sutartis. Ir ji turi lošti iki galo.

Jūs teisus, pasakė ji meiliai. Tegul Adelaidė linksminasi kaip nori. Jei jūs su manimi, aš neprapulsiu.

Na ir gerai! O dabar eikite miegoti ir pasistenkite sapnuoti malonius sapnus.

Aš pasistengsiu, mano drauge, būtinai pasistengsiu.

Jiedu pasuko tamsių laiptų link, ir Arkadijus paėmė nuo staliuko kandeliabrą, kad pašviestų. Kai nulipo iki pusės laiptų, jis netikėtai paklausė:

Beje, o kur dingo Grakchas? Niekas jo šiandien nematė, o arklidėje nėra Samsono.

Marijana pajuto, kad nukaito iki ausų, ir džiaugėsi ją slepiančia prieblanda, tačiau balsas išdavė sutrikimą.

Jis paprašė mano.. leidimo keletui dienų išvykti į provinciją... aplankyti šeimos. Jis gavo blogų žinių.

Marijana niekada nemokėjo meluoti, todėl dabar turėjo labai stengtis. Jai pasirodė, kad Arkadijus iškart pajus melą. Tačiau jis ramiu balsu pasakė:

Nežinojau, kad jis turi giminaičių provincijoje. Maniau, kad turi tik senelę, skalbėją Bulonėje. Į kurią pusę jis išvyko?

Į... Nanto, man regis, pasakė nevilties apimta Marijana, ir pajuto paguodą bent dėl to, kad pasakė beveik teisybę.

Beje, Arkadijus daugiau nebeklausinėjo, tik išsiblaškęs tarstelėjo: “Ak, labai gerai...”, ir tai aiškiai rodė, kad jis jau galvoja apie kažką kita. Prie Marijanos kambario jis pagarbiai atsisveikino, palinkėjo labos nakties ir, niūniuodamas dainelę, nuėjo į savo apartamentus. Jau seniai jis nebuvo toks linksmas. Tai rodė dvasinę jo ramybę, ir Marijana, eidama į savo kambarį, pagalvojo, kad jis nuo šiol tvirtai tiki, jog Fransis nebegalės kenkti jiems.

Dėl to Marijana pasijuto laisva, visiškai rami, ir naktį miegojo kaip kūdikis juo ji vis dar truputį buvo. Kas gali būti nuostabiau už dvasinę ramybę? Tris dienas ir naktis Marijana mėgavosi ja, taip pat maloniu pergalės prieš save pačią ir prieš Fransį pojūčiu.

Tomis nerūpestingomis dienomis ji puoselėjo vieną mintį. Jei Blekas Fišas taip pat laimės savo mūšį, jei jam pavyks nušluoti Fransį nuo žemės paviršiaus, nereikės anuliuoti santuokos. Nerimą keliančių vedybų taip pat. Ji taps našle, laisva ir, nebesibaimindama Kranmerio puolimo, galės, ieškodama savo kūdikiui tėvo, rasti ne tokią žiaurią išeitį savo meilei.

Ji šimtą kartų norėjo imti plunksną ir popieriaus lapą ir rašyti krikštatėviui, bet kiekvieną kartą susilaikydavo suvokusi, kad tai neįmanoma. Kur rašyti? Į Savoną, kur yra popiežius?

Bet laiškas nenueis. Jis neišvengiamai paklius į Fušė rankas. Ne, viską apsvarsčius aišku, kad geriau laukti kardinolo. Galbūt, sužinojęs apie permainas, jis pats pasiūlys kitokį sprendimą... Kaip buvo gera svajoti ir kurti planus, nesusijusius su jokia prievarta.

O ketvirtosios dienos rytą viskas sudužo. Smūgį sudavė mažas raštelis, tvarkingai sulankstytas ir labai kruopščiai užantspauduotas. Jį lovoje besilepinančiai šeimininkei atnešė Agata. Jį perskaičius, iš jaunosios moters krūtinės išsiveržė siaubo šūksnis, ji greitai pašoko. Užsimetusi rytinį peniuarą, basa, ji nubėgo pas Žolivalį, kuris ramiai pusryčiavo skaitydamas rytinį laikraštį. Kaip vėtrai įsiveržus Marijanai nežmoniškai išbalusiai ir aiškiai išsigandusiai jis taip staigiai pakilo, kad stalas, už kurio sėdėjo, apsivertė ir visi indai sudužo į tūkstančius šukių. Bet į šią mažą katastrofą niekas nekreipė dėmesio. Negalėdama ištarti nė žodžio, Marijana ištiesė jam raštelį, paskui susmuko į krėslą ir davė ženklą perskaityti jį.

Keliais paskubom brūkštelėtais žodžiais Blekas Fišas savo jaunajai draugei pranešė, kad lordas Kranmeris neaišku kaip pabėgo iš Venseno, kad jo pėdsakai veda į Bulonę ir iš ten, be abejo, į Angliją. Bretonas pridūrė, kad persekioja jį. "Tegul velnias jam padeda, kai sučiupsiu jį, parašė jis pabaigoje, arba jis, arba aš".

Nors ir labiau susitvardantis negu Marijana, Arkadijus išbalo ne mažia už ją. Suglamžęs laišką, piktai sviedė jį į židinį, paskui priėjo prie beveik apalpusios moters. Jis lengvai paplekšnojo ją per skruostus, suėmė ledines jos rankas ir ėmė trinti.

- Marijana! - susirūpinęs pašaukė jis. Marijana, nusiraminkite! Atsimerkite! Pažvelkite į mane!.. Marijana..

Ji kilstelėjo vokus, ir jos draugas išvydo du tamsius, siaubo kupinus ežerus.

Jis laisvas, neaiškiai sumurmėjo ji. Jie paleido jį... tą pabaisą! Ir dabar jis neduos man ramybės! Jis ateis čia, jis norės keršyti... jis užmuš mane... Jis mus visus nužudys!

Jos balsas tapo nepakenčiamai šaižus. Arkadijus dar niekada nebuvo matęs Marijanos tokio siaubo apimtos. Ji, visada tokia drąsi, visada pasiryžusi stoti akis į akį su pavojum! Dėl tų

keleto žodžių ji beveik pamišo. Jis suprato, kad normalią būseną jai gali grąžinti tik griežtumu, o dar geriau būtų priversti ją pajusti gėdą dėl savo baimės. Jis išsitiesė ir paleido jos rankas.

Tai jūs dėl savęs puolate į isteriją? paklausė jis rūsčiai. Argi nesupratote, ką būtent jums pranešė Nikola Malerusas? Tas žmogus pabėgo, aišku, bet jis vyksta į Angliją... į Angliją, kur, be abejo, vėl ims medžioti pabėgusius belaisvius! Kada išmokote drebėti dėl savęs, Marijana d'Aselna? Jūs esate savo namuose, jus supa tarnai, draugai, tokie žmonės kaip Grakchas ir aš! Jūs galite paprašyti pagalbos tokio žmogaus, kurio rankose visa Europa, ir jūs žinote, kad negailestingas keršytojas persekioja tą, kurio jūs bijote, žmogus, pasiryžęs paaukoti savo gyvybę. Ir vis dėlto jūs drebate dėl savęs? Geriau pagalvokite apie tuos nelaiminguosius, kuriuos karštas troškimas išsivaduoti iš žiaurių kančių stumia į baisiausią pavojų verpetą!

Žolivalis matė, kaip jam kalbant, žodžiais kertant tarsi rimbu, Marijanos akys šviesėjo, vietoj nepasitikėjimo jose palengva atsirado tai, ko jis tikėjosi gėda. Jis taip pat matė, kaip jos nepaprastai išbalę skruostai atgavo normalią spalvą. Ji krūptelėjo ir perbraukė per veidą vis dar drebančia ranka.

Atleiskite! sušnabždėjo ji po kurio laiko. Atleiskite! Aš netekau galvos! Ir jūs teisus... kaip visada, teisus! Bet kai perskaičiau... dabar, man pasirodė, kad skyla galva... kad kraustausi iš proto! Jūs nežinote...

Arkadijus tylomis atsiklaupė priešais ją ir uždėjo rankas ant pečių.

Taip... aš numanau! Bet nenoriu, kad šio žmogaus šešėlis taip jaudintų jus. Šią akimirką jis, be abejo, yra toli nuo čia, ir, prieš kėsindamasis į jūsų gyvybę, pirmiausia turi pagalvoti, kaip pačiam apsiginti.

Jis gali labai greitai grįžti... ir svetima pavarde.

Mes jo lauksime.

Be to, jūs puikiai matote, kad jis stipresnis už mus, jei sugebėjo pabėgti, nepaisant tvirtovės sienų, grandinių, geležinių vartų, apsaugos ir net Bleko Fišo, nepaisant to, ką jis padarė ir ką mes apie jį žinome!

Arkadijus atsistojo ir pastatė stalą į vietą.

Jūs nedrįstate pasakyti, kad aš apsirikau, ar ne? Tačiau tai tiesa. Aš apsirikau. Bet argi buvo galima įsivaizduoti, kad Fušė išdrįs tam ryžtis? Koks yra to niekingo anglo vaidmuo numatytame politiniame sąmoksle?

Be abejo, labai svarbus.

Kad ir koks rimtas būtų politinis sumanymas, dėl jo negalima palikti gyvo ir laisvo tokio demono, Marijana! Reikia įspėti imperatorių!

Įspėti jį? Dėl ko? Kad kažkoks šnipas pabėgo iš Venseno? Jis turėtų jau žinoti.

Manau, kad ne. Jis pareikalautų labai detalaus paaiškinimo. Kasdieniniame Fušė raporte jam, be abejo, nieko nėra. Suraskite jį, papasakokite viską... ir pasikliaukite Dievo malone!

Imperatoriaus čia nebėra!

Jis Kompjene, aš žinau. Vykite tenai.

Ne. Aš apie save galvojau, kai pasakiau, kad jo čia nėra. Dabar jis nenori manęs matyti... galbūt vėliau. Juk pasakiau, kad mes išsiskyrėme...

Vis dėlto važiuokite! Jis vis dar myli jus!

Galbūt, bet aš dabar nenoriu gauti tos meilės įrodymo. Aš per daug bijau... padaryti dar vieną klaidą. Ne, Arkadijau, tegul jis leidžia savo medaus mėnesį... tegul keliauja po šiaurines provincijas. Galbūt kai grįš... Matysiu, kaip klostysis reikalai, ir... pasikliaukime Nikola Malerusu. Jo neapykanta tokia didelė, kad negali būti neveiksminga. Jūs teisingai sakote, kad tokios Nemezidės akivaizdoje lordui Kranmeriui nuolat grės pavojus.

Marijana atsidususi atsistojo, išsiblaškiusi paspyrė Sevro kavinuko šukes ir nuėjo prie veidrodžio. Jos veidas buvo išbalęs, skruostai įdubę, bet žvilgsnis vėl tapo pasitikintis. Kova atsinaujino, ir ji stojo į ją. Tegul bus taip, kaip lems likimas!

Kai ji ėjo prie durų, Žolivalis beveik baugščiai paklausė:

Jūs tikrai nieko nenorite daryti? Nutarėte laukti?

Neturiu pasirinkimo. Juk jūs pats sakėte, kad tos slaptos Fušė derybos turėtų būti labai naudingos Prancūzijai. Dėl to verta rizikuoti žmonių gyvybėmis... net mano.

Pažįstu jus, Marijana. Jūs niekuo neišsiduosite: jūsų kakta bus lygi, veidas ramus ir tyras... bet širdyje jūs daugybę kartų mirsite iš baimės.

Prie slenksčio ji atsigręžė ir silpnai šyptelėjo jam.

Visai galimas daiktas, mano drauge. Bet tai jau tapo įpročiu... tai ir viskas. Tiesiog įpročiu.

Vienuoliktas skyrius

Toks ilgas laukimas

Marijanai atrodė, kad laikas sustojo, ji užsidarė savo name ir iš atsargumo, ir visai nenorėdama niekur eiti. Dienos slinko viena po kitos visiškai vienodos, niekas nedrumstė jų neviltį keliančio monotoniškumo. Vienintelis skirtumas tebuvo toks, kad ši diena buvo dar ilgesnė už vakarykštę, o rytojus turėjo būti dar prastesnis už praėjusią dieną. Abejonės kaip negailestingi vandens lašai graužė Marijaną, jos laukimas virto nerimu.

Daugiau kaip prieš dvi savaites išvykęs Grakchas vis dar negrįžo, ir buvo neaišku kodėl. Jei jis šuoliavo dieną ir naktį, kaip buvo žadėjęs, tai Nantą turėjo pasiekti labai greitai... daugiausia per tris dienas. Kad įteiktų laišką Jungtinių Valstijų konsului, nereikėjo daug laiko, taigi jis turėjo apsisukti per savaitę. Kodėl gi taip vėluoja? Kas atsitiko? Visas tas dienas Marijana leido mažame antro aukšto salone, kurio langai ėjo į kiemą ir Lilio gatvę, dėl to ji galėjo girdėti iš jos sklindantį triukšmą. Kanopų kaukšėjimas priversdavo jos širdį smarkiau plakti, o toldamas jis keldavo nusivylimą. Dar blogiau būdavo, kai jis nutildavo ir pasigirsdavo durų varpelio skambėjimas. Tada Marijana puldavo prie lango, bet beveik tuoj pat, įsitikinusi, kad tai ir vėl ne Grakchas, grįždavo ašarų pilnomis akimis.

Pamažu naktys tapo tikru košmaru. Marijana vos vos nusnūsdavo. Dėl savanoriško užsidarymo, fizinio nejudrumo, naujos būsenos ir nerimo miegas neėmė. Ilgomis nemigos valandomis

ji kūrė įvairiausias, vieną už kitą fantastiškesnes spėliones dėl Grakcho. Baisiausia tai vertė ją krūpčioti ir pašokti išpiltai šalto prakaito karštoje lovoje buvo tai, kad vargšas berniukas tapo užpuolikų auka. Kad ir kokia rūsti buvo imperatoriaus policija, keliuose buvo aibė plėšikų. Vienišas raitelis galėjo tapti lengvu laimikiu, ir buvo daugybė tankių brūzgynų, į kuriuos numesto kūno daugelį savaičių niekas neaptiktų. Marijana nerado sau vietos pagalvojusi, kad jei jos ištikimam vežikui kas nors nutiktų, niekas jai apie tai nepraneštų. Gal ji veltui laukia grįžtant ištikimo draugo ir atsakymo, kurio niekada nebegaus.

Vienintelis spindulys šioje tamsoje Napoleono laiškelis, atsiųstas iš Kompjeno. Jį pamačius, jos kraujas ėmė greičiau tekėti, bet turinys, deja, nuvylė.

"Mano mieloji Marijana. Keletas žodžių paskubom, kad tu įsitikintum, jog aš visada galvoju apie tave. Gerai rūpinkis man tokia brangia sveikata ir balsu, kuris, grįžus iš kelionės, palengvins valstybės reikalų naštą, slegiančią tavo N..."

Valstybės reikalų našta? Paryžius tuščias ir ramus, visi rūmai persikėlė į Kompjeną, bet "mieloji Marijana" iš nuolat visur landžiojančio Arkadijaus žinojo, kad rūmų linksmybės ir medaus mėnuo imperatoriui rūpėjo kur kas labiau negu valstybės reikalai, kurių jis, atvirkščiai, tuo laiku atkakliai vengė. Tik puotos, medžioklės, pasivaikščiojimai, spektakliai bei visokiausios kitokios pramogos. Išskyrus atstovavimą Imperatoriaus taryboje ir audienciją Miuratui Italijos reikalais, imperatorius neužsiėmė jokiais rimtais reikalais... Žinoma, labai malonu, kad jis jai parašė, bet prieš keletą savaičių tai būtų buvę tiesiog neįmanoma Marijana atsainiai numetė laiškelį ant staliuko, paskui atsiduso ir, daugiau į jį nebepažvelgusi, užsiėmė savo reikalais.

Ji taip troško išvysti Grakchą ir sužinoti ar gali tikėtis Jasono atvykimo, kad net primiršo baimę, kurią sukėlė žinia apie lordo Kranmerio pabėgimą. Ji nebekrūpčiojo vos išgirdusi neįprastą triukšmą naktį, nebesibaimino pro langą gatvėje išvydusi figūrą, panašią į anglo. Juk yra Blekas Fišas, kuriuo ji visiškai pasitikėjo, ir dar ji žinojo, kad Jasono atvykimas bus geriausi vaistai nuo baimės. Jei jis sutiks visam laikui paimti ją, jo globojamai ir dešimt Kranmerių negąsdins jos. Jasonas - stiprus, narsus vyriškis,

greta kurio moteris jaučiasi rami... Reikia, kad jis atvyktų, tiesiog būtina... Bet, Dieve mano, kaip kankinamai lėtai slenka laikas!..

Be ištikimojo Žolivalio, buvo dar viena būtybė, kurią Marijana su džiaugsmu būtų sutikusi: Fortiunė Gamelen. Nors Fransio sukelta panika truputį nurimo, jaunoji moteris dar ilgai mąstė apie tą keistą pabėgimą. Tiesa, ji nežinojo detalių, tačiau buvo visiškai aišku, kad be policijos ministro žinios jis negalėjo įvykti. Kartu ji negalėjo nė pamanyti, kad Napoleono ministras būtų taip smukęs: tyčiotis iš savo agentų pasiaukojimo, paleisti pavojingą nusikaltėlį, mirtiną tėvynės priešą! Ir Fortiunė, tiek daug žinojusi Fortiunė, dėl savo ištikimybės Napoleonui tikriausiai priklausiusi Fušė agentams, galbūt Fortiunė galėtų atskleisti šią paslaptį. Tačiau Fortiunė, vėl suliepsnojusi meile gražuoliui Furnjė Sarlovezui, dingo, kaip ir pranašavo juodasis mažordomas Žonas.

"Na štai, melancholiškai pagalvojo Marijana, abi moteris, kuriomis tikrai pasitikiu, vieninteles, kurias tikrai myliu, pagavo neįveikiamas meilės vėjas. Tik mane kamuoja beviltiška meilė, kuri dabar, ko gero, domina vien mane".

Kartą Napoleonas, linksmai cituodamas Ovidijų, jai pasakė, kad meilė yra tarsi karinė tarnyba. Marijanai ji buvo dar blogiau: tarsi įšventinimas vienuole su tokiais palydovais, kaip vienatvė ir prisiminimai, tik dar labiau slegiantys, nes dvelkė apgaule.

Bet štai vieną rytą, kai kalendorius rodė pirmadienį, balandžio 19-ąją, per pusryčius pas savo draugę be jokio įspėjimo atvyko Fortiunė. Nerūpestingai apsirengusi, bet kaip susišukavusi, kas rodė didelį jos jaudinimąsi, ji išsiblaškiusi pabučiavo Marijaną, pareiškė, kad ši "žaviai atrodo", nors tai buvo mažų mažiausiai perdėta, ir klestelėjo į krėslą, Žeromui įsakiusi atnešti daug kavos, karštos ir saldžios.

Verčiau išgertum šokolado, tarė Marijana, kuri sunerimo pagalvojusi, kaip kava gali paveikti taip sudirgusį žmogų. Kava smarkiai jaudrina, juk tu žinai.

O aš noriu būti jaudrinama, įniršusi! Noriu, kad manyje tebekunkuliuotų pyktis! dramatiškai sušuko kreolė. Reikia, kad ilgai atsiminčiau vyrų klastingumą. Gerai atsimink tai, nelaimingoji! Tikėti tuo, ką kužda vyriškis, tai tas pat, kas tikėti kaprizingu vėjeliu. Geriausias iš jų šlykšti pabaisa, o mes nelaimingos jo aukos.

Jei gerai supratau, tavo husaras prikrėtė pokštų? paklausė Marijana, kurią Fortiunės įtūžis paveikė kaip gaivaus vėjo gūsis.

Jis niekšas! pareiškė jaunoji moteris ir įsidėjo didelę kiaušinienės porciją, o ant duonos riekės storai užsitepė sviesto. Ar supranti tai? Vyriškis, kurį keletą metų myliu, kurį dieną ir naktį pasiaukojamai slaugau kaip Šventojo Vincento vienuolyno sesuo! Ar man tuo užsiimti?

Marijana vos susivaldė nenusišypsojusi. Kai imperatoriaus vestuvių vakarą ji paliko Fortiunė su gražuoliu Furnjė, nieko panašaus į maldingą gailiaširdiškumą nebuvo.

Na? paklausė ji. Kas gi atsitiko?

Fortiunė trumpai nusijuokė, ir nors jos sausas juokas nebuvo linksmas, bet jo tragiškas skambėjimas darė įspūdį.

Beveik nieko! Tu gali įsivaizduoti, kad jis išdrįso atsivežti į Paryžių tą italę?

Kokią italę?

Merguželę iš Milano... net jos vardo nežinau! Psichopatę, kuri ten jį iki ausų įsimylėjo, net išsižadėjo šeimos ir turto, kad tik galėtų sekti paskui jį. Man sakė, kad jis atsivežė ją kartu ir apgyvendino savo gimtajame Perigo, kur turi namą, bet aš nenorėjau tuo tikėti. Taigi ji ne tik buvo ten, bet ir atvažiavo su juo čionai! Gražiau negali būti, ar ne?

Ir kaip tu tai sužinojai?

Jis pats man pasakė! Tu negali įsivaizduoti, koks cinikas tas plevėsa! Jis šiąnakt paliko mane, paprasčiausiai pareiškęs, kad dabar jos eilė rūpintis juo ir jam laikas eiti susitikti su ja! Pasirodo, būdamas pas mane, jis išdrįso nusiųsti jai laišką su paaiškinimu, kad yra sužeistas ir gydosi namuose, į kuriuos jai durys uždarytos. Aš jį išvijau! Tikiuosi, kad ta kvailelė taip pat pasielgs!

Šįsyk Marijana nebesusivaldė. Ji nusijuokė ir nustebusi klausėsi savo juoko, nes per pastarąsias tris savaites tai atsitiko pirmą kartą.

Tu be reikalo taip jaudiniesi. Jei jis penkiolika dienų buvo užsidaręs su tavim, jam, be abejo, labiau reikia poilsio ir miego negu aistros. Be to, jis yra sveikstantis žmogus! Tegul grįžta pas savo italę. Jei jis gyvena su ja, jos namuose, viskas savaime

turi būti pavaldu tam tikram vedybiniam statusui, tad iš tikrųjų tavo padėtis geresnė. Palik jai visus namų ūkio džiaugsmus.

Namų ūkio? Su juo? Tad matyti, kad tu jo nepažįsti! Žinai, ką jis norėjo iš manęs išpešti?

Marijana papurtė galvą. Tegul Fortiunė ir toliau mano, kad ji tikrai visiškai nepažįsta Furnjė.

Jis klausė tavo adreso, triumfuodama tarė ji.

Mano adreso? Kam?

Kad apsilankytų pas tave. Jis mano, kad dėl savo "milžiniškos įtakos" imperatoriui tu lengvai pasieksi, kad jis būtų grąžintas į kariuomenę. Ir dėl to jis smarkiai klysta.

Kodėl?

Todėl, kad Napoleonas ir taip nekenčia jo, o čia dar iškyla jo santykių su tavimi reikalai.

Žinoma, ji teisi. Beje, Marijana neturėjo jokio noro vėl išvysti karštuolio generolo, įžūlaus jo žvilgsnio ir per daug miklių rankų. Tai, kad jis rengėsi prašyti jos pagalbos, buvo per daug akiplėšiška, turint galvoje, kokiomis aplinkybėmis jie susipažino. Ir, be to, gana jau jai tų vyriškių, nuolat besistengiančių kažką išprašyti iš jos, bet nieko už tai neduodančių... Todėl ji neįprastai sausai pareiškė:

Gaila, kad turiu tau tai pasakyti, Fortiunė, bet tavo husaras manęs niekada nedomino. Be to, vienas Dievas težino, kada aš vėl pamatysiu imperatorių.

Puiku! pritarė Fortiunė. Tegul mano mielieji draugai patys išsipainioja, juk jie negali pasigirti, kad esi jiems kažkuo skolinga?

Marijana suraukė antakius.

Ką tu nori pasakyti?

Tai, kad žinau, kaip niekšiškai tavo atžvilgiu pasielgė Uvraras. Ką padarysi! Žono klausa puiki, ir jis labai mėgsta pasiklausyti!..

O! Marijanos veidas liepsnojo. Tu žinai? Ir, be abejo, kai ką pasakei Uvrarui.

Kol kas nieko! Tegul truputį palaukia. Aš sugebėsiu būk rami atkeršyti už mus abi, kol nevėlu. O dėl tavęs galiu pasakyti: aš tau visiškai atsidavusi. Pinigų tau dar reikia?

Nebereikia. Viskas gerai.

Imperatorius?

Imperatorius, patvirtino Marijana, gėdydamasi šio naujo melo, bet ji nenorėjo pasakoti Fortiunė apie savo susitikimą su kardinolu ir apie tai, kas paskui buvo.

Ji neturėjo teisės kalbėti apie savo nepakenčiamą padėtį, apie kūdikį, apie priverstinę santuoką, ir, tiesą sakant, taip buvo geriau. Fortiunė, kurios dievobaimingumas dvelkė prietaringumu ir pagonybe, nesuprastų jos. Nerūpestinga ir begėdiška miniatiūrinė kreolė nesivaržydama demonstruotų visą savo daugybės aistrų neteisėtų vaisių pulką, jei gamta nebūtų sukūrusi jos tokios apsukrios meilės reikalais. Marijana žinojo, kad ji kiek įmanydama priešinsis kardinolo sumanymui, ir nesunku nuspėti, ką patars savo draugei: pranešti Napoleonui apie būsimą motinystę, leisti jam ištekinti ją už pirmo pasitaikiusio nevykėlio... ir paskui guostis su kuo pakliuvo. Bet Marijana net gelbėdama savo ir kūdikio garbę nenorėjo duoti savo rankos nevykėliui savanaudžiui. Jasonas šiuo atžvilgiu buvo tyras, ir ji gana gerai pažinojo krikštatėvį, kad neabejotų, jog jo išrinktas vyriškis ims ją į žmonas ne iš išskaičiavimo: jai nereikės niekinti nei jo, nei savęs... Taigi, kad ir kaip pažiūrėjus, geriau nieko nepasakoti draugei. Bus laiko vėliau... arba bent jau kai atvyks Jasonas, jei jis apskritai atvyks...

Paskendusi savo liūdnose mintyse, Marijana nekreipė dėmesio nei į pernelyg ilgą tylą, nei į tai, kaip atidžiai ją apžiūrinėja draugė. Ir staiga visai ramiai Fortiunė paklausė:

Tu turi nemalonumų? Tavo vyras?

Jis? Jį suėmė, nusijuokė Marijana, bet po trijų dienų jis sėkmingai pabėgo.

Pabėgo? Iš kur?

Iš... iš Venseno!

Iš Venseno? Bet juk tai neįmanoma! kategoriškai paprieštaravo Fortiunė. Iš Venseno nepabėgama. Jei taip atsitiko, vadinasi, jam padėjo. Ir reikia būti velniškai įtakingam, kad tai padarytum. Ką tu apie tai manai?

Ogi... nieko.

Taip ir yra! Aš žinau, ką tu manai, nes ir pati taip pat manau. Niekas negirdėjo apie tą pabėgimą, ir galiu eiti lažybų, kad ir imperatorius nežino... kaip, beje, jis nežinojo apie suėmimą.

Ką gi, pasakyk man vardą to žmogaus, kuris yra pakankamai stiprus, kad galėtų taip suorganizuoti Anglijos šnipo pabėgimą iš Venseno, jog apie tai niekas nežinotų.

Bet juk yra kalėjimo sargai, kanceliarija.

Patikėk, jei mes nueisime į kalėjimą, ten rasim tik naivius geruolius ir išgirsim įtikinamiausią gyniojimąsi: niekas nesupras, apie ką mes kalbame. Ne, manau, viskas baigta, bet negaliu suprasti, dėl kokios priežasties Fušė paleido priešą.

Tu dar ne viską žinai...

Marijana paskubomis papasakojo Vaškinių figūrų muziejuje buvusią sceną ir persakė baisų Bleko Fišo pranešimą. Fortiunė klausėsi aiškiai jaudindamasi ir galiausiai sunkiai atsiduso.

Kokia niekšybė! Kad jį pateisintum, tegaliu tikėtis, jog jis viso to nežinojo.

Kaip jis galėjo nežinoti? Tu manai, kad Blekas Fišas viską nuslėpė nuo jo?

Negalima teigti, kad jis matė ministrą po anglo suėmimo. Fušė galėjo būti Kompjene arba Ferjere. Be to, kai jį informavo apie suėmimą, jis, be abejo, neskubėjo pamatyti to, kuris tai padarė, išgirsti jo paaiškinimų, galėjusių tapti nesugriaunamais įkalčiais. Mūsų ministras gudri lapė, ir aš sakau, kad jis galėjo nežinoti apie tavo... žodžiu, to anglo medžioklės žygdarbius, nes taip ir galėjo būti. Bet garantuoju, kad aš viską tikrai sužinosiu.

Kaip?

Tai jau mano reikalas. Aš bent jau sužinosiu to keisto nuolaidumo Anglijos šnipui priežastį.

Arkadijus teigia, kad Fušė be imperatoriaus žinios sumanė vesti derybas su Anglija, o tos derybos vyksta per bankininkus... Barenį, Liabušerį ir... Uvrarą.

Tamsios madam Gamelen akys piktdžiugiškai sužibėjo.

- Taigi! Tai daug ką paaiškina, širdele. Aš tikrai pastebėjau, kad pastaruoju metu ir Žiuinji name, ir prie brangiojo Uvraro banko dėjosi keisti dalykai. Jei Žolivalis, didžiai išmintingas žmogus, gerai viską išsiaiškino, kalbama apie didelį ponų piniguočių pelną, o ne Prancūziją, kuria jie nesirūpina! Kadangi esu iš prigimties smalsi, pasistengsiu ištraukti tą reikaliuką į dienos šviesą.

Ir kaip tu tai padarysi? paklausė Marijana, sunerimusi, kad jos draugė puola į pavojingą karo kelią.

Fortiunė atsistojo, priėjo prie jaunosios moters ir motiniškai pabučiavo į kaktą.

Nevargink savo mielos galvelės tokiomis painiomis istorijomis ir leisk man veikti! Prižadu, kad mudvi skaniai pasijuoksime ir kad nei Uvraras, nei Fušė nenužengs į dangų, arba, veikiau, nenugarmės į pragarą, kuris jų laukia. O dabar apsirenk ir eik su manimi.

Kur tu nori eiti? aiškiai nepatenkinta paklausė Marijana, susigūžusi savo krėsle, tarsi prašydama draugės niekur neiti.

Į Paryžių, pasivaikščioti. Oras puikus. Aš tau meilikavau, nes iš tikrųjų atrodai baisiai, ir grynas oras tau tiesiog būtinas.

Marijana susiraukė. Jai atrodė, kad tereikia nors minutėlę išeiti, kai sugrįš Grakchas.

Einam, primygtinai prašė Fortiunė, einam su manim. Rytoj vakare rengiu nedidelį priėmimą, tad reikia užsukti pas Šerė Palė Rojalyje ir sužinoti, ar jie turi austrių. Einam kartu, išsiblaškysi. Negerai sėdėti štai taip užsidariusiai su savo niūriomis mintimis ir baime! Juk tu bijai?

Įsivaizduok save mano vietoje. Argi tu nebijotum?

Aš? Aš būčiau siaubo apimta, bet kuo labiau bijočiau, tuo mieliau eičiau iš namų. Daug geriau būti triukšmingoje minioje negu sėdėti už akmeninių sienų. Ko tu bijai to anglo? Kad jis nužudys tave?

Jis prisiekė atkeršyti man, sumurmėjo Marijana.

Sakysim. Bet kerštas būna įvairus. Jei jis, kaip tu sakai, yra protingas žmogus...

Per daug! Kaip pats velnias.

Tada jis nežudys vištos, dedančios auksinius kiaušinius. Tai būtų pernelyg paprasta, lengva ir greita... Be to, jis gali manyti, jog imperatorius sukels visus ant kojų, kad surastų tavo kankintoją. Ne, aš labiau esu linkusi manyti, kad jis pasistengs nuodyti tau gyvenimą, kol pati nebenorėsi gyventi, bet jis niekada neateis šaltakraujiškai tavęs papjauti. Tas žmogus - pabaisa, bet ne kvailys! Pagalvok, kiek aukso jis dar gali tikėtis ištraukti iš tavęs!

Kai ji kalbėjo, įsitempusi Marijana godžiai gaudė kiekvieną jos žodį, sekė visus jos samprotavimų vingius.

Fortiunė buvo teisi. Kai Fransį suėmė, jis tūžo ne dėl to, kad neteko laisvės, bet dėl to, kad prarado taip lengvai gautą stambią sumą. Lordas Kranmeris per daug pasitikėjo savimi, kad bijotų kalėjimų, jų sargų ir visos teismų institucijos, jam iš rankų išslydo auksas, reikalingesnis už orą. Marijana atsistojo.

Aš eisiu, pasakė ji pagaliau, bet nekviesk pas save vakarienės. Aš atsisakysiu!

Bet... aš ir nesirengiu tavęs kviesti. Tai vakarienė dviem, mano mieloji. Ir dviejų vakarienė netenka viso savo žavesio, kai pasirodo trečias.

Ak, suprantu! Tu lauki grįžtant savo husaro.

Matyt, šis spėjimas madam Gamelen pasirodė toks juokingas, kad ji ėmė kvatotis, arba, tiksliau pasakius, ėmė džiaugsmingai burkuoti.

Štai ir neatspėjai! Velniop Furnjė! Jei nori žinoti, aš laukiu kito husaro.

Bet... kas gi jis? paklausė Marijana kiek sutrikusi. Pas ją atvyko įtūžusi iš pavydo Fortiunė, o dabar ji ramiai šneka apie vakarienę su kitu vyriškiu.

Kreolė vis smagiau juokėsi.

Kas? Nagi Diuponas, amžinasis Furnjė varžovas, žmogus, kuris aną vakarą taip mikliai pervėrė jam petį! Jis nepakartojamas, tu žinai? Ir tu neįsivaizduoji, koks malonumas keršyti jo glėbyje!.. Eik rengtis!

Marijana nevertė jos kartoti. Dabar ji nepajėgė suvokti Fortiunė logikos. Iš tikrųjų, madam Gamelen nepaprasta moteris.

Po valandos Marijana vaikštinėjo kartu su savo drauge po Palė Rojalio galerijų skliautais, kur buvo įsikūrusios geriausios gastronomijos parduotuvės. Oras buvo puikus, saulės spinduliai žaidė tarp medžių jaunų lapelių, fontanų čiurkšlėse ir gražių merginų akyse jos spietėsi šioje vietoje, jau seniai garsėjusioje visokiausiais malonumais.

Marijana truputį pagyvėjo. Pirmiausia jos nuėjo pas Irmeną, kur kreolė užsisakė pintinę šviežių triufelių, garstyčių ir įvairių aštrių prieskonių, pareiškusi, kad vyriškio aistrą visada reikia

pakurstyti. Paskui nuėjo pas Šerė, visokiausios laukinienos tiekėją. Jo parduotuvė buvo siaura ir aukšta, pirkėjai, praėję pro dvi abipus durų sukabintas stirnas, sunkiai brovėsi pro silkių ir šviežių sardinių statines, austrių ir vėžių pintines. Marijana susidomėjusi tarp lankytojų pažino garsųjį Karemą, kurį lydėjo du perdėtai mandagūs liokajai ir trys virėjai su didžiulėmis pintinėmis. Apsirengęs kaip turtingas buržua, vyriausiasis Taleirano virėjas rinkosi produktus rimtai kaip juvelyras, vertinantis brangakmenius.

Čia tiek žmonių, pasakė Fortiunė, be to, Karemas visada ilgiausiai trainiojasi. Mudvi dar grįšime čia. O kol kas eikime pas Korselė.

Galerijos gale garsus bakalėjininkas Božolė atidarė didžiulę parduotuvę, tikrą rojų smaguriams. Daugybė dėmesingų patarnautojų siūlė medžiotojų dešrelių iš Liono, dešros iš Arlio, žąsų kepenėlių iš Strasbūro arba Perigoro, pašteto iš Nerako, nupenėtų vištų iš Manso, meduolių iš Dižono arba Reimso, džiovintų slyvų iš Ažano, marmelado iš Klermono ir daugybę kitokių gardumynų.

Klientai čia buvo turtingi. Fortiunė nepastebimai parodė draugei dvi tris aukštuomenės moteris, atėjusias užsisakyti produktų. Vienai iš jų, linksmai ir simpatiškai žemaūgei, lankstėsi beveik visas personalas, o ji elgėsi labai laisvai.

Nuostabi moteris ta maršalo Lefevro žmona, sušnabždėjo madam Gamelen, bet į hercogienę nė kiek nepanaši! Šnekama, kad ji buvo skalbėja, ir gerai išauklėti rūmų žiopliai žiūri į ją iš aukšto, bet tai ją nelabai jaudina. Rankas ji turi skalbėjos, bet jos širdis tauri, ko nepasakysi apie kitas. Pavyzdžiui, apie tą, pridūrė ji slapčiomis rodydama aukštą brunetę, liesoką, bet gražiomis juodomis akimis, kuri demonstravo rytui per daug prabangų tualetą ir pernelyg išdidžiai davinėjo nurodymus.

Kas ji? paklausė Marijana. Ji jau buvo sutikusi šią moterį, bet nebeprisiminė jos vardo.

Eglė Nej. Ji iš geros buržua šeimos, Marijos Antuanetės kambarinės duktė, bet prisimindama savo kilmę, vertindama vyro didžiulius turtus ir šlovę, ji tapo savotiška išdidžia snobe, tiesa, labiau primenančia provincialę. Pažvelk, kaip nevykusiai ji dedasi nepastebinti ponios Lefevr! Vyrai ginklo broliai, o žmonos

nekenčia viena kitos. Tai gana gerai atspindi, kas dedasi Tiuilri rūmuose.

Bet Marijana nebesiklausė. Sustojusi priešais vitriną, ji jau kurį laiką įdėmiai stebėjo moterį, kuri rengėsi eiti iš greta esančios kavinės, bet prie slenksčio dvejodama sustojo. Šią moterį ji tikrai pažinojo.

Na štai, nusistebėjo Fortiunė, ką tu ten pamatei? Aš tau garantuoju, kad Neregių kavinė mūsų visai nedomina. Ši vieta turi prastą vardą, čia renkasi prostitutės, suteneriai, ištvirkautojai ir čia įviliojami provincialai, kad būtų apiplėšiami iki paskutinio siūlo.

Kavinė čia niekuo dėta... mane sudomino ta moteris pilka suknele ir raudonu šaliku. Esu įsitikinusi, kad pažįstu ją! Aš... Ak!..

Pasitaisiusi šaliką, moteris pasuko galvą, ir Marijana, nieko nepaaiškinusi, paliko draugę, ir išskubėjo į lauką, nepajėgdama atsispirti nesuprantamai traukai. Dabar ji tikrai pažino moterį. Tai buvo bretonė Gven, plėšiko Morvano meilužė, - po atmintinos nakties Malmezone jis ilgam įsikūrė imperatoriaus kalėjime.

Gal ir nereikėjo taip stebėtis Paryžiuje sutikus kuklia miestiete apsirengusią laukinę Paganijos uolų dukrą. Tiesą sakant, jei Morvanas yra Paryžiuje, tegul ir kalėjime, kodėl čia negalėtų būti ir jo meilužė, tačiau nuojauta jai kuždėjo, jog Gven čia atsirado ne tik tam, kad būtų arčiau suimtojo meilužio. Priežastis buvo kita... Bet kokia?

Bretonė lėtai nuėjo Božolė galerija. Ji laikėsi kukliai, beveik droviai, galvą buvo nuleidusi taip, kad veidą kuo labiau dengtų raudonu kaspinu papuoštos skrybėlės graižas. Ji aiškiai nenorėjo, kad ją palaikytų viena iš daugybės išsidažiusių ir iššaukiamai dekoltuotų prostitučių, užplūdusių Palė Rojalio galerijas. Marijana pamanė, kad Gven taip rūpestingai slepia savo žavumą nenorėdama patraukti malonumų ir pažinčių ieškančių dykinėtojų dėmesio.

Kad išvengtų tokios rizikos, Marijana greitai nuleido tankų žalsvą savo skrybėlės šydą. Dabar ji galėjo sekti bretonę nesibaimindama, kad ją pažins.

Eidamos viena paskui kitą, abi moterys perėjo galeriją iki pat senovinio Montazjė teatro. Ten Gven pasuko į kairę, kur

skliautuota kolonada buvo galima patekti į Božolė gatvę. Bet prieš išeidama į gatvę ji porą kartų apsižvalgė, ir tai Marijanai tuoj priminė, kad reikia būti atsargiai. Todėl ji sustojo vienos iš didingų akmeninių kolonų šešėlyje ir apsimetė apžiūrinėjanti garsaus restorano "Granas Vefuras" duris. Paskui ji nepastebimai žvilgtelėjo į gatvę.

Gven sustojo truputį toliau, greta juodos karietos, kuri Marijanai tučtuojau priminė kitą, labai panašią į šią, ir sužadino nesenus ir nemalonius prisiminimus. Bretonė greitai ir trumpai šnektelėjo su vežiku, kurio veidą slėpė pakelta apsiausto apykaklė. Paskui mergina grįžo į tą vietą, kur slapstėsi Marijana, ir ėmė žvalgytis į restorano langus. Ji aiškiai domėjosi kažkuo, esančiu restorane "Granas Vefuras".

Marijana ėmė vaikštinėti galerija, neišleisdama iš akių bretonės, kurios elgesys jai atrodė gana keistas. Laimė, pro šalį ėjo daug žmonių, tad Marijanos "manevrai" negalėjo patraukti dėmesio. Be to, pagaliau ir Fortiunė Gamelem prisidėjo prie savo draugės.

Gal tu pasakysi, kas dedasi? paklausė ji. Tu išpuolei iš Korselė parduotuvės, tarsi tave kas vytųsi.

Manęs niekas nesivijo, atvirkščiai, aš norėjau pasekti vieną būtybę. Paėjėkime, jei tau, brangioji Fortiunė, nesunku, kad į mus neatkreiptų dėmesio.

Lengva pasakyt, nusijuokė kreolė. Nors tavo šydas ir tankus, mieloji, bet tavo figūros nepaslėpsi... o ir savąja kol kas nesiskundžiu. Tačiau jei tu nori, eime. Tave vis dar domina ši moteris pilka suknele ir raudonu šaliku? Kas gi ji?

Marijana keliais žodžiais nusakė Fortiunė reikalo esmę, ir jaunoji moteris sutiko, kad čia tikrai yra apie ką pamąstyti. Tačiau ji paprieštaravo:

O tau neatrodo, kad ši būtybė tiesiog nori užsidirbti? Ji labai gražutė, ir tarp čia besisukiojančių merguželių yra tokių, kurios visai padoriai atrodo. Sprendžiant iš to, ką tu man papasakojai, ji, bent jau vyrų atžvilgiu, nėra labai rūsti.

Galbūt, bet aš tuo netikiu. Kodėl tokiu atveju gatvėje laukia karieta, kodėl ji vaikštinėja priešais restoraną, nenuleisdama akių nuo durų? Ji kažko laukia, tai aišku, ir noriu sužinoti ko?

Žinoma, atsiduso Fortiunė, tokių moterų pažintys gali dominti kai kuriuos asmenis... beje ir mūsų draugą Fušė. Gerai, palaukime! Gal pamatysime ką nors įdomaus.

Ramiai, tarsi išėjusios pasivaikščioti, abi moterys pasuko į liepomis bei tujomis apsodintą sodo centrą, tačiau stengėsi nenueiti toli nuo jas dominusios vietos. Atrodė, kad jos gyvai šnekučiuojasi, o jų kalbą nustelbia nenutylantis triukšmas, sklindantis iš daugybės kavinių, biliardinių, knygynų ir visokiausių parduotuvių, dieną ir naktį atidarytų Palė Rojalyje. Abi neišleido iš akių bretonės, lėtai vaikštinėjusios tarp gavės ir sodo. Staiga Gven sustojo. Ją sekusios moterys taip pat, restorano durys vėrėsi...

Aš jaučiu, kad dabar kažkas įvyks! sušnabždėjo Fortiunė ir stipriai suspaudė draugės ranką.

Iš tikrųjų, duryse pasirodė vyriškis. Apkūnus, plačiapetis, mėlynu surdutu paauksuotomis sagomis, su nusmauktu ant šono pilku cilindru, jis sustojo prie slenksčio, draugiškai atsakė žemai nusilenkiančiam šeimininkui ir užsidegė ilgą cigarą. Bet Marijana jau atpažino jį, ir jos širdis ėmė tankiau plakti.

Siurkufas! sušnabždėjo ji. Baronas Siurkufas!

Garsusis korsaras? susižavėjusi šūktelėjo madam Gamelen. Tas geraširdis žmogus, atrodantis kaip laivo statinė?

Vis dėlto tai jis, ir dabar žinau, ko laukė ši būtybė. Žiūrėk!

Iš tikrųjų, Gven nepastebimai išlindo iš kolonos šešėlio ir staiga apsunkusiais žingsniais pasuko prie "Grano Vefuro" durų, tarsi vos negriūdama iš nuovargio.

Ką ji rengiasi daryti? sušnabždėjo Fortiunė. Pamėgins kabintis prie jo?

Nežinau, bet bijau, kad nieko gero nebus, atsakė Marijana, suraukusi antakius. Morvanas nekenčia Siurkufo dar labiau negu imperatoriaus. Ir aš savęs klausiu... Eime arčiau!

Ji ėmė būgštauti: o jei Gven slepia ginklą ir dabar ruošiasi jam smogti? Bet ne. Priėjusi prie korsarų karaliaus, kuris užsirūkė cigarą ir neskubėdamas dėjosi žiebtuvėlį į kišenę, ji sustojo, susverdėjo ir, kilstelėjusi prie kaktos drebančią ranką, sukniubo...

Pamatęs nualpusią jauną moterį, Siurkufas, suprantama, paskubėjo į pagalbą apkabino ją, kad pakeltų... Marijana taip

pat puolė pirmyn ir spėjo išgirsti, kaip bretonė silpstančiu balsu šnabžda:

Tai menkniekis... pone, malonėkite nuvesti mane iki karietos... ji laukia netoliese. Ten man padės...

Silpnu rankos mostu ji sulaikė kitus prie jos skubančius žmones.

Marijana perprato Gven planą. Siurkufui buvo nesunku padėti liesokai, lengvai merginai nusigauti iki karietos, kurioje turi būti jo jau laukiantys žmonės. Akimirksniu jį įtemps į karietą ir pagrobs vidury baltos dienos Paryžiaus centre. Jis puikiai tiko mainams į Morvaną, jei tik jie iš viso ketino palikti jį gyvą! Marijana galėjo prisiekti, kad Fanšon Karališkosios Lelijos gauja čia prikišusi nagus. Ji nė akimirkos nedvejojo. Priėjusi prie pat Siurkufo, kuris jau buvo pakėlęs nuo žemės tariamąją ligonę, ji palietė jo ranką ir tarė:

Palikite šią moterį, pone barone, ji ne didesnė ligonė negu jūs arba aš! Ir svarbiausia, nesiartinkite prie karietos, kur ji nori jus nuvilioti.

Siurkufas nustebęs pažvelgė į nepažįstamąją su šydu, taip keistai kalbančią, ir sutrikęs nuleido Gven.

Tačiau, ponia, kas jūs?

Marijana tučtuojau pakėlė šydą.

Viena jums labai dėkinga būtybė, labai laiminga, kad laiku pateko čia ir sukliudė pagrobti jus.

Marijanai atidengus veidą, pasigirdo dvejopi šauksmai: džiaugsmingas Siurkufo ir tūžmingas bretonės.

Madmuazele Marijana! sušuko korsaras.

Tu? suniurzgė bretonė. Nejaugi tu visada perbėgsi man kelią?

Aš nesistengiu to daryti, atsainiai atkirto Marijana, ir jei jūs sutiksite gyventi kaip visi žmonės, to nebus.

Šiaip ar taip, tu pamelavai! Kiekvienam gali pasidaryti bloga...

Bet tai jau praėjo? Greitai jus išgydė mano įsikišimas!

Aplink juos jau susirinko žmonės. Dviejų moterų susirėmimas vis labiau traukė dėmesį. Pamačiusi, kad pralaimėjo, bretonė gūžtelėjo pečiais ir norėjo sprukti, bet didelė įdegusi Siurkufo ranka nusileido ant jos peties.

Neskubėkite, gražuole! Jei toks reikalas, turime išsiaiškinti... ir kai žmogus kaltinamas, jis teisinasi!

Aš neturiu ko aiškinti!

O aš manau, kad turite, pasigirdo dainingas Fortiunė balsas. Ji brovėsi per minią, dviejų vyriškių lydima. Šie ponai mielai išklausys jus!

Aklinai susagstyti juodi surdutai, apsitrynusios skrybėlės, dideli batai ir lazdos, taip pat niūrūs atvykėlių veidai nekėlė abejonių, jog jie priklauso policijai. Minia skyrėsi prieš juos ir traukėsi atgal. Jie iš abiejų pusių tvirtai suėmė Gven, kuri ėmė blaškytis kaip furija.

Aš nieko nepadariau! Paleiskite! Kokią turite teisę sulaikyti mane?

Už mėginimą pagrobti baroną Siurkufą! Nagi, judėk vikriau, mergše! Pasiaiškinsi imperatoriaus teisėjui, pasakė vienas iš jų.

Jūs neturite teisės kaltinti be jokių įrodymų! Pirmiausia įrodykite kaltę!

Vietoj įrodymo yra tavo bendrininkai žmonės iš juodosios karietos. Ši ponia pridūrė jis, rodydamas į madam Gamelen, laiku mus įspėjo. Jais jau užsiėmė mūsų žmonės. O dabar gana triukšmauti, eime!..

Jie nutempė bretonę, įnirtingai besispjaudančią ir besivyniojančią kaip sugauta gyvatė. Ji dar atsigręžė, spjovė į Marijanos pusę ir suriko:

Mes dar susitiksime, ir aš priversiu tave už viską sumokėti, kekše!

Pagaliau policininkai dingo, o minia apsupo Siurkufą ir surengė jam ovacijas. Kiekvienas norėjo prasibrauti prie garsiojo jūreivio ir paspausti jam ranką. Jis droviai gynėsi, šypsojosi, spaudė ištiestas rankas ir galiausiai nutempė Marijaną į "Rotondos" kavinę, kurios terasa buvo sode.

Mūsų pažinties atnaujinimo proga eime suvalgyti po ledų porciją. Po tokio jaudinimosi jums tai būtina, jūsų draugei taip pat.

Jie susėdo stiklinėje rotondoje ir Siurkufas užsakė vaišes. Jo spinduliuojančių mėlynų akių žvilgsnis lakstė nuo Marijanos prie Fortiunė, išskleidusios priešais jį savo povo uodegą.

Žinote, aš mėginau sužinoti, kas jums atsitiko. Keletą kartų rašiau jums Fušė adresu, bet taip ir negavau atsakymo.

Aš nelikau pas Otranto hercogą, pasakė Marijana ir ėmė valgyti vanilinį plombyrą, bet jis galėjo persiųsti man jūsų laiškus.

Ir aš taip manau. Kaip tik dabar rengiausi susitikti su juo prieš išvykdamas į savo Bretanę.

Kaip? Jūs jau grįžtate?

Tai būtina! Aš buvau atvažiavęs tik su reikalais, o dabar, kai jus sutikau, viskas gerai. Galiu ramiai išvažiuoti. Bet jūs tiesiog nuostabi.

Jo susižavėjęs žvilgsnis perbėgo prašmatniu jaunosios moters tualetu, užkliuvo už auksinių apyrankių su brangakmeniais, ir Marijana staiga sutriko. Kaip paaiškinti tai, kas jai atsitiko? Jos ir imperatoriaus istorija tokia neįprasta, net fantastiška, kad tokiam paprastam ir tiesiam žmogui kaip korsaras sunku ja patikėti. Ir Fortiunė, supratusi, kad ji suglumo, atėjo į pagalbą.

Bet juk priešais jus, brangusis barone, Paryžiaus karalienė.

Argi? Žinoma, aš neabejoju, kad jūs tikrai galite užkariauti karalystę, tačiau...

Tačiau jūs stebitės, kad tai įvyko taip greitai? Na gerai, žinokite, kad Marijanos nebėra. Aš džiaugiuosi galėdama jums pristatyti sinjorą Mariją Stelą.

Kaip? Tai jūs? Bet Paryžiuje tik ir šnekama apie jūsų grožį ir tualetus. Ir jūs, vadinasi, esate ta, kurią imperatorius...

Jis užsikirto. Jo platus įdegęs liūto veidas staiga nuraudo, Marijanos skruostai taip pat. Jis sutriko dėl to, ką norėjo pasakyti, o ją užgavo tai, ką jis nutylėjo. Ji puikiai suprato, kad Siurkufas, nors buvo provincialas ir trumpai viešėjo Paryžiuje, negalėjo negirdėti visur pasklidusių gandų, kad dabar jis žino, kas yra Napoleono mylimoji, ir aiškiai matėsi, jog tai nedžiugino jo. Jo akys įdegusiame veide, Marijanai tokiame panašiame į Jasono veidą, apsiblausė. Stojo tyla, tokia slogi, kad net šnekioji Fortiunė nesiryžo jos drumsti. Ji įniko į šokoladinius ledus ir dėjosi niekuo daugiau nesidominti. Marijana pirmoji narsiai ėmė megzti pokalbį:

Jūs mane smerkiate, ar ne?

Ne... Aš tik bijau, kad jūs nebūsite labai laiminga, jei mylite jį... žinoma, tai nekelia jokių abejonių.

Kodėl gi?

Todėl, kad yra dalykų, kurių į jus panaši moteris nepadarys be meilės. Galiu pridurti, kad jam pasisekė! Ir tikiuosi, jis tai supranta.

Aš dar labiau. Bet kodėl jūs manote, kad nesu laiminga?

Kaip tik dėl to, kad jūs tai jūs, ir jūs mylite jį. Jis ką tik vedė, ar ne? Ir jūs negalite nekentėti.

Marijana nuleido galvą. Įžvalgus kaip ir visi su gamta bendraujantys žmonės, jūreivis perprato ją tarsi skaitytų vaikišką knygą didelėmis raidėmis.

Tai tiesa, patvirtino ji priverstinai šypsodamasi, aš kenčiu, bet nenorėčiau, kad kas nors pasikeistų. Iš karčios patirties įsitikinau, kad šiame pasaulyje už viską reikia mokėti, ir esu pasirengusi sumokėti už turėtą laimę net ir labai daug.

Jis atsistojo, nusilenkė jai ir pabučiavo jos ranką. Ji netikėtai susijaudino.

Jūs išeinate? Ar tai reiškia, kad... jūs nebesate mano draugas?

Švelni šypsena nuslydo jo lūpomis ir dingo, bet visa pasaulio šiluma spinduliavo iš jo mėlynų akių, išblukusių daugybėje audrų ir nemigos naktų ant vėjų blaškomo tiltelio.

Jūsų draugas? Juo būsiu iki paskutinio savo atodūsio, iki pasaulio pabaigos. Bet aš tiesiog privalau važiuoti. Štai eina mano brolis ir du mūsų kapitonai, kuriems paskyriau susitikimą šiame sode.

Marijana atsargiai sulaikė jos ranką spaudusius šiurkščius pirštus.

Aš jus dar pamatysiu, tiesa?

Jei tai priklausytų tik nuo manęs! O kur aš jus galėsiu rasti?

- D'Aselnos namas, Lilio gatvė. Jūs visada ten būsite laukiamas svečias.

Jis vėl priglaudė lūpas prie jos švelnios rankos ir nusišypsojo, bet šįsyk jo šypsenoje buvo išdykėliškas kūdikio džiaugsmas.

Negundykite manęs kvietimu, paskui neatsikratysite. Jūs neįsivaizduojate, kaip lengvai prisiriša jūrininkai.

Kai jis nuėjo, lydimas nuošaliau jo laukusių žmonių, Fortiunė Gamelen sunkiai atsiduso.

Iš tikrųjų, į mane jis nė nepažvelgė, pasakė ji nepatenkinta. Kai tu greta, mano brangioji, nėra ko tikėtis! O aš norėčiau jį sudominti! Tokius vyrus aš myliu!

Marijana nusijuokė.

Kokia tu dosni meilei, Fortiunė! Palik man mano korsarą! Tu turi kas priverstų užmiršti jį. Pavyzdžiui, Diuponas!

Viskas gerai, bet savo laiku! O jis ypatingas, ir jei tu tučtuojau man nepraneši, kada jis peržengs tavo garbingų namų slenkstį, aš niekada gyvenime su tavimi nebesikalbėsiu.

Gerai. Tai aš tau prižadu.

Buvo vidurdienis. Nedidelė patranka, turėjusi skelbti dienos vidurį, iššovė ir paskendo baltų dūmų kamuolyje. Marijana ir jos draugė pasuko prie išėjimo iš sodo, kad sėstų į karietą, stovinčią priešais Komedijos teatrą. Kai jos ėjo po Orleano hercogų senovinių rūmų skliautais, Fortiunė staiga pasakė:

Man kelia nerimą ta brunetė. Paskutinis jos žvilgsnis man nepatiko. Dabar tau tik to ir trūksta, kad įsigytum dar vieną priešą! Tiesa, ji neturi jokių šansų ištrūkti iš kalėjimo, vis dėlto būk atsargi.

Aš jos nebijau. O ir ką ji man padarytų? Juk negalėjau leisti, kad Siurkufą pagrobtų. Visą gyvenimą priekaištaučiau sau dėl to.

Marijana, netikėtai rimtai pasakė Fortiunė, visada deramai įvertink moters neapykantą. Anksčiau ar vėliau ji ras būdą tau atkeršyti už tai, ką jai padarei.

Aš? Kodėl ne tu? Kas pakvietė policiją? Beje, kaip tau pasisekė taip greitai juos rasti?

Madam Gamelen gūžtelėjo pečiais ir nerūpestingai pasivėdavo šaliko galu.

Viešose vietose visada daug policininkų. Ir juos lengva atpažinti iš kažkokio specifinio pasitempimo. To nežinodama tu vis dėlto elgeisi tinkamai, ir aš žaviuosi tavimi. Tu labai drąsi.

Marijana nieko neatsakė. Ji galvojo apie keistus sutapimus, kai ji tarsi tyčia susidurdavo su visais, kurie vienaip ar kitaip kišosi į jos gyvenimą, pradedant nelemtąja vestuvių diena. Ar tai reiškė, kad nuo šiol jos gyvenimas turi eiti visai kita vaga?

Ji buvo girdėjusi, kad prieš mirtį per keletą sekundžių mirštančiajam prieš akis pralekia visas gyvenimas. Kažkas panašaus dabar buvo ir jai. Efemeriškas ledi Kranmer gyvenimas, o paskui - dainininkės Marijos Stelos tarsi meteoras švystelėjo jos sąmonėje prieš užleisdamas vietą bet kam? Kokį vardą rytoj turės Marijana d'Aselna? Misis Bofor... ar visai nežinomą?

Nors jaunų moterų vizitas Palė Rojalyje buvo kupinas įvykių, Marijanai dar niekada diena nebuvo tokia ilga. Ji jautė nenumaldomą norą grįžti namo, jautė, kad jos ten kažkas laukia, bet bijojo Fortiunė šaipymosi ir prisivertė pasilikti su ja iki ilgiausio pasivaikščiojimo pabaigos, nes neturėjo jokių svarių priežasčių anksti grįžti į Lilio gatvę. Beje, ką ji ten tikėjosi rasti? Tuštumą, tykumą...

Fortiunė ištiko įprastas išlaidavimo priepuolis. Ji visada vaikiškai mėgaudamasi švaistydavo pinigus, bet kartais leisdavo juos su kažkokiu įniršiu. Tą dieną ji tiesiog mėtė juos, pirko beveik viską iš eilės, krovė šalikus ant pirštinių, batelius ant skrybėlaičių, ir viskas buvo madingiausia, brangiausia. Nustebusi Marijana nejučia savo draugės paklausė, kodėl ji taip atnaujina savo garderobą. Madam Gamelen ėmė kvatotis.

Juk sakiau, kad Uvraras man sumokės už tau padarytą niekšybę. Aš pradedu! Be kita ko, ketinu užversti jį sąskaitomis.

O jei jis nesumokės?

Jis? Negali būti! Jis per daug išdidus! Jis sumokės, mano gražuole, sumokės viską iki paskutinio sū. Palauk, pažvelk į šią pritrenkiančią skrybėlaitę su nuostabiomis plunksnomis! Ji tokio pat žalumo kaip ir tavo akys! Gaila, jei ji pateks kitai. Aš tau ją dovanoju!

Ir, nors Marijana labai prieštaravo, graži rausva kartoninė dėžutė su žalia skrybėlaite atsidūrė grėsmingai išaugusioje pirkinių krūvoje, užėmusioje visą gražuolės kreolės karietą.

Tu ją nešiosi ir galvosi apie mane, juokdamasi pasakė ji. Tai atitrauks tavo mintis nuo tavo pusseserės beprotybės. Jos amžiuje! Susižavėti juokdariu! Tačiau, mano manymu, jos skonis labai geras. Jis patrauklus, tas Bobešas... net labai patrauklus.

Po penkių minučių tu paprašysi mane eiti padėti jam vaidinti, sušuko Marijana. Ne, Fortiunė, tu labai miela, bet geriausias tavo darbas bus tas, kad mane pargabensi namo.

Tau jau atsibodo? O aš dar norėjau pavaišinti tave šokoladu pas Fraskatį.

Kitą kartą, jei norėsi. Ten dabar spūstis, o be tavęs aš daugiau nieko nenoriu matyti.

Amžinai tavo senos kvailystės, supyko madam Gamelen. Visada tavo niekam nereikalinga ištikimybė jo didenybei korsikiečiui, kuris dabar, kai tu kamuojiesi tuščiai laukdama, šoka ir ploja "Fedrai" su savo droviąja puse.

Tai manęs nedomina! sausai nutraukė Marijana.

Ak ne? O jei aš tau pasakysiu, kad brangioji Marija Liudvika jau nuteikė prieš save beveik pusę rūmų damų ir dar dalį vyrų? Ją laiko kerėpliška, sukaustyta, nemalonia! Ak, ir į ją iškeitė nelaimingą žavią moterį, kuri mokėdavo taip puikiai priiminėti. Kaip Napoleonas visa tai pakenčia?

Jis privalo visada matyti ją su Austrijos ereliu ant pečių ir Karolio Didžiojo karūna ant galvos. Juk ji Habsburgietė! Ji apakino jį, pasakė Marijana, nemėgusi kalbėti apie Mariją Liudviką.

Tik jį vieną! Aš nustebsiu, jei ji apakins garbingus šiauriečius, kurie po savaitės turės galimybę žavėtis ja. Rūmai iš Kompjeno išvyksta 27-ąją...

27-ąją? O kaip tą dieną bus susiklostę jos reikalai? Kardinolas davė jai mėnesį laisvės iki jo pažadėtų vedybų. Jie matėsi balandžio 4 d., vadinasi, jai reikia laukti krikštatėvio gegužės 4 d. O šiandien jau balandžio 19-oji! Ir Grakchas negrįžta! Ir laikas taip greitai lekia! Nejučia išduodama vidinį nerimą, ji pakartojo:

Grįžkim, prašau tave!..

Kaip nori, atsiduso Fortiunė. Be to, tu galbūt teisi. Šiandien jau pakankamai paišlaidavau...

Artėjant prie namų, Marijana vis labiau nekantravo. Netrukus jaunoji moteris jau vos valdėsi ir dar neprivažiavus vartelių nušoko į gatvę nebelaukdama, kol karieta įvažiuos į kiemą ir kol nulipęs vežikas nuleis jai pakoją.

Štai kaip? nusistebėjo madam Gamelen. Tu taip skubi atsisveikinti su manimi?

Aš ne su tavimi skubu atsisveikinti, tarė jai Marijana, aš skubu namo! Prisiminiau vieną svarbų, neatidėliotiną reikalą.

Marijana atsikalbinėjo nelabai įtikinamai, bet Fortiunė buvo gana taktiška, kad pasitenkintų tokiu aiškinimu. Gūžtelėjusi pečiais, ji nusišypsojo, atsisveikindama pamojavo ranka ir liepė vežikui važiuoti toliau, o Marijana, pajutusi palengvėjimą, nors pati nesuprato kodėl, pastūmė šoninius vartelius ir įėjo į kiemą.

Jai iš karto į akis krito vienas arklininkas, vedęs nuo prakaito žvilgantį arklį. Marijanos širdis sustojo, ir ji suprato, kad ne be reikalo nuojauta ragino ją grįžti namo. Tas arklys... juk tai Samsonas! Juo išjojo Grakchas. Pagaliau! Peršokdama laiptelius užbėgusi į priebutį, ji vos nepargriovė Žeromo, kuris kaip tik atidarė duris.

Grakchas? uždususi paklausė ji. Grįžo?

Taip, žinoma, madmuazele! Maždaug prieš dešimt minučių. Jis norėjo pasikalbėti su madmuazele, bet aš pasakiau, kad madmuazelė...

Kur jis? nekantriai nutraukė jį Marijana.

Savo kambaryje. Man regis,jis persirengia. Ar aš turiu jį įspėti, kad...

Nereikia, aš einu ten!

Nekreipdama dėmesio į nepatenkintą mažordomą, Marijana abiem rankomis sugriebė sijonus ir nubėgo į šeimyninę. Neatsikvėpdama ji mediniais laiptais užkopė iki Grakcho kambario ir nepasibeldusi įėjo. Ji net nespėjo žvilgtelėti į vaikiną, kai šis, tokio netikėto jos pasirodymo nustebintas, išgąstingai šūktelėjęs puolė už lovos, stvėrė antklodę ir įsisupo į ją.

Madmuazele Marijana! Viešpatie, na ir išgąsdinote mane! Juk aš be nieko, gėda...

Užmiršk gėdą, nutraukė jį jaunoji moteris, ir atsakyk: kodėl tavęs taip ilgai nebuvo? Štai jau keletą dienų neapsakomai nerimauju! Bijojau, kad tave pagrobė plėšikai, o gal net užmušė.

Mane norėjo pagrobti, sumurmėjo Grakchas, bet ne plėšikai, o jo didenybės imperatoriaus verbuotojai, kurie Bajonoje norėjo jėga išsiųsti mane į Ispaniją pas karalių.

Bajonoje? Bet man atrodo, aš tave siunčiau į Nantą?

Iš pradžių aš jojau į Nantą, bet mesjė Patersonas pasakė, kad mesjė Boforas netrukus turi atvykti su bakalėjos prekių kroviniu. Tada aš paėmiau laišką, sėdau ant arklio ir leidausi ten.

Paskui, pakeitęs toną, priekaištingai tarė:

Madmuazele Marijana, jūs iš karto galėjote man pasakyti, kad rašote mesjė Boforui, ir aš nebūčiau veltui klaidžiojęs. Būčiau jojęs iš karto į Bajoną.

Kodėl gi? nustebusi paklausė Marijana.

Grakchas paraudo. Jo malonus veidas, jau įdegęs ilgai jojant, tapo plytinės spalvos. Jis nukreipė žvilgsnį ir susigūžė, gėdydamasis ir įdėmaus Marijanos žvilgsnio, ir savo senovės romėno aprangos.

Turiu pasakyti, prisiversdamas prabilo jis, kad mesjė Boforas ir aš visą laiką susirašinėjome. Gal jūs ir nustebote, bet tai tiesa. Tą dieną, kai išvyko po tų nuotykių Šajo akmenų kirtykloje, jis pasikvietė mane į viešbutį. Davė man didoką krūvą pinigų ir paskui pasakė: "Grakchai, man reikia išvykti, ir aš manau, kad mano išvykimas nebenuliūdins madmuazelės Marijanos. Ji greitai užmirš mane, bet aš nusiraminsiu tik tada, kai sužinosiu, kad ji laiminga... visiškai. Taigi, jeigu sutinki, aš tau pranešiu, kada grįšiu į Prancūziją, o tu atsiųsi man laišką į nurodytą vietą, kad žinočiau, ar viskas gerai, ar jai negresia kokia nors nelaimė, ne..."

O! pasipiktinusi nutraukė jį Marijana. Tai tu buvai jo šnipas, ir jis dar užmokėjo už šį darbelį!

Ne! paprieštaravo jaunuolis, stengdamasis likti orus, kiek leido jo apranga. Nereikia painioti! Pinigai buvo padėka už tai, ką padariau Šajo. O visa kita... na, gerai, jei norite žinoti, tą vakarą Feido teatre aš nupirkau gėlių ir atnešiau kartu su laiškeliu jo nurodymu!

Kamelijų puokštė! Vadinasi, vis dėlto jis atsiuntė! Marijana prisiminė, kaip susijaudino išvydusi ją persirengimo kambaryje ant stalo, taip pat koks džiaugsmas buvo apėmęs ir nusivylimas, kad Jasono nėra salėje. Vietoj draugo ji pastebėjo Fransį...

Prisiminusi tą akimirką patirtą siaubą, Marijana visai užmiršo savo pasipiktinimą. Tai atrodė veikiau jaudinamai: dviejų vyriškių sąmokslas, Jasono rūpestingumas, Grakcho ištikimybė savo naktinio

susirėmimo draugui.... Ir, be to, tai pranašingai žadėjo tai, ko ji tikėjosi iš amerikiečio.

Taigi, pasakė ji meiliai šypsodamasi, jis tau siųsdavo laiškus. Kur tu juos gaudavai?

Pas savo senelę, prisipažino dar labiau rausdamas Grakchas, skalbėją, gyvenančią prie Sukilimo kelio.

Bet tuomet, jei žinojai, kad jis turi atvykti į Bajoną, kodėl iš karto nejojai tenai? Nejaugi, kai išsiunčiau tave pas poną Patersoną, nesupratai, kad reikalas susijęs su juo?

Madmuazele Marijana, - oriai atsakė jaunuolis, kai duodate man paliepimą, aš jo nesvarstau. Tokia mano taisyklė. Aš pagalvojau apie tai, bet jei jūs man iš karto nepasakėte, vadinasi, turėjote priežasčių.

Marijana negalėjo nesutikti su tokiu kuklumo ir paklusnumo įrodymu. Ji linktelėjo.

Dovanok man, Grakchai, aš kvailai pasielgiau, ir tu teisus. Esi ištikimas draugas. Dabar greičiau sakyk, ką atsakė ponas Boforas, kai įteikei jam mano laišką?

Nekantriai džiūgaudama kaip kūdikis, ji nesivaržydama atsisėdo tiesiai ant lovos. Tačiau Grakchas papurtė galvą.

Aš nesutikau jo, madmuazele Marijana. "Jūrų kerėtoja" dvylika valandų prieš mano atvykimą išplaukė nežinia kur... Man tegalėjo pasakyti, kad ji pasuko į šiaurę.

Ką tik apėmęs Marijaną džiaugsmas dingo, ji vėl pajuto nerimą.

Ką tuomet darei? paklausė ji, ir jai staiga išdžiūvo gerklė.

O ką galėjau daryti? Šuoliais parlėkiau į Nantą, maniau, gal mesjė Boforas ten sustos. Atidaviau laišką mesjė Patersonui ir ėmiau laukti. Bet nieko nesulaukiau.

Marijana nuleido galvą apimta kartaus nusivylimo, kurio nepajėgė nuslėpti.

Taigi, sušnabždėjo ji, viskas baigta. Jis negaus mano laiško.

O kodėl ne? paprieštaravo Grakchas nusiminęs, kai pamatė Marijanos skruostu riedančią ašarą, ir vos nenumetė savo antklodės. - Jis gaus jį greičiau negu gyvendamas Amerikoje. Mesjė Patersonas pasakė, kad jis niekada nepraplaukia pro

Nantą nesustojęs. Jis pasakė, kad "Jūrų kerėtoja" turi skubų reikalą, bet būtinai užsuks į Nantą. Aš galėjau dar palaukti, bet jau ėmiau būgštauti, kad jūs jaudinatės. Ir buvau teisus, nuovokiai pridūrė jis, jei mane laikėte mirusiu... Šiaip ar taip, kalbėjo toliau įtaigiai, stengdamasis atgaivinti Marijanos tikėjimą, konsulas pažadėjo visų praplaukiančių laivų kapitonams pasakyti, jog sutikę "Jūrų kerėtoją" perduotų, kad Nante jo laukia skubus laiškas. Taigi nenusiminkite!

Tu šaunus berniukas, Grakchai,- atsiduso atsistodama truputį nuraminta Marijana, ir aš atsilyginsiu tau pagal nuopelnus.

Na ką jūs! Jūs patenkinta? Tikrai?

Tikrai tikrai. Tu padarei viską, ką galėjai. Visa kita ne nuo mūsų priklauso. Dabar ilsėkis... Šį vakarą tu man nereikalingas.

Iš tikrųjų, su nuoskauda sušuko Grakchas, kaipgi jūs šiomis dienomis apsiėjote be manęs? Jūs radote kuo mane pakeisti?

Marijana gūžtelėjo pečiais ir nusišypsojo.

Labai paprastai, mano berniuk. Aš niekur nėjau, štai ir viskas. Tu puikiai žinai, kad esi nepakeičiamas...

Ir, palikusi po šių žodžių nušvitusį Grakchą, Marijana nuėjo į savo kambarius. Bet tuoj pat sutiko Žeromą, niūresnį negu paprastai. Ištįsusiu veidu jis laukė laiptų apačioje ir atrodė toks prislėgtas, tarsi ištikus kokiai nors gaivalinei nelaimei. Marijana puikiai žinojo, kad nieko neatsitiko, ir ją visada juokino keistas mažordomo įprotis kažką negera žadančiu veidu pranešti apie paprasčiausius dalykus: kurio nors iš draugų vizitą arba paruoštą vakarienę, bet dabar jos nervai buvo nepaprastai įtempti, ir Žeromo poza ją įsiutino.

Na, kas dar? suriko ji. Arklys pametė pasagą ar Viktorija vakarienei iškepė obuolių pyragą?

Apatiškasis mažordomas ūmai ir įsižeidė, ir nustebo.

Jis iškilmingai nuėjo prie staliuko, paėmė nuo jo sidabrinį padėklą su laišku ir padavė jį savo šeimininkei.

Jei madmuazelė nebūtų taip skubėjusi, atsiduso jis, būčiau galėjęs įteikti madmuazelei šį skubų laišką, kurį man atidavė apdulkėjęs pasiuntinys prieš pat mūsų vežiko grįžimą.

Laišką?

Tai buvo siauras paketas, užantspauduotas raudonu vašku ir, matyt, ilgai keliavęs, nes jo standus popierius buvo suglamžytas ir išterliotas. Jį palietus, Marijanos pirštai suvirpėjo. Ant antspaudo aiškiai buvo matyti tik kryžius, bet ji iš karto pažino krikštatėvio raštą. Šis laiškas buvo jos nuosprendis, galbūt baisesnis negu mirtis.

Neatplėšdama laiško, Marijana labai lėtai užlipo laiptais į viršų. Ji visada žinojo, jog ateis diena, kai gaus tokį paketą, bet taip pat tikėjosi, kad tada jau turės parengusi atsakymą! Ir dabar ji stengėsi kiek įmanoma vilkinti momentą, kai jį atplėš, momentą, kai jos akys išvys jos likimą lemiančias eilutes.

Įėjusi į savo kambarį, ji ten rado kambarinę Agatą, dedančią baltinius į komodą, ir norėjo išsiųsti ją.

Madmuazelė tokia išbalusi! pasakė mergina, kai sunerimusi pažvelgė į baltutėlį šeimininkės veidą. Bus geriau, jei ji leis man nurengti ją ir nuauti batelius. Ji pasijus geriau. O paskui surasiu jai ką nors šilčiau apsirengti.

Marijana dvejojo, paskui atsidususi padėjo laišką ant sekretero.

Jūs teisi, Agata. Dėkui. Taip tikrai bus geriau.

Dar keletas minučių laimėta, bet kol Agata Marijanos išeiginius rūbus keitė minkšta namine žalios vilnos suknele ir apavė šiltus batelius, jos žvilgsnis buvo prikaustytas prie laiško. Pagaliau ji vėl paėmė jį ir, gėdydamasi savo vaikiškos baimės, įsitaisė mėgstamame krėsle priešais židinį. Kai Agata tyliai išėjo, Marijana staigiai sulaužė raudoną antspaudą ir išskleidė laišką. Jis buvo labai lakoniškas. Keletu žodžių kardinolas savo krikštaduktei pranešė, kad kito mėnesio 15 dieną ji turi atvykti į Toskaną, į Lukos miestą, ir apsistoti Del Duomo viešbutyje. Jis pridūrė:

"Policija nė kiek netrukdys tau gauti pasą, jei pareikši, kad nori pataisyti sveikatą Lukos vandenimis. Nuo to laiko, kai savo seserį Elžbietą padarė Toskanos didžiąja hercogiene, Napoleonas palankiai vertina keliones į Luką. Pasistenk nepavėluoti".

Ir nieko daugiau! Marijana nepatikliai apžiūrėjo laišką iš abiejų pusių.

Ir tai viskas? nustebusi sušnabždėjo jaunoji moteris.

Nė vieno širdingo žodelio! Nieko, tik be jokių paaiškinimų nurodyta susitikimo vieta, jokių nurodymų, tik patarimas gauti

pasą. Nė žodžio apie svarbiausią dalyką apie žmogų, kuriam ji skirta!

Matyt, tokį kategoriškumą galima paaiškinti tuo, kad kardinolas jautėsi tvirtai. Šis susitikimas reiškė, kad santuoka su Fransiu Kranmeriu nutraukta ir kažkur pasaulyje yra nepažįstamasis, pasirengęs vesti ją. Kodėl kardinolas nenori suprasti, kad tas nepažįstamasis gąsdina Marijaną? Nejaugi taip sunku buvo parašyti bent keletą žodžių apie jį... Kas jis? Atrodė, kad Gotjė de Šazėjus už rankos nuvedė savo krikštaduktę prie įėjimo į tamsų tunelį... Be abejo, jis mylėjo ją, žinoma, jis jai linkėjo tik laimės, bet Marijana staiga pajuto, kad ji tėra pėstininko figūra prityrusiam šachmatininkui, paprastas žaisliukas stipriose rankose, kurios giminės garbės labui manipuliuoja ja. Ir Marijanai pasidarė aišku, kad jos kova dėl savo iliuzinės laisvės buvo beprasmė. Ji vėl tapo garsios giminės dukra, nuolankiai laukiančia kitų organizuotų jungtuvių. Negailestingos tradicijos tarsi šventovės akmenys prislėgė ją.

Marijana pasibjaurėjusi įmetė lapelį į židinį ir stebėjo, kaip jis ugnyje susirietė, paskui paėmė Agatos atneštą puodelį su pienu ir sustingusiais pirštais suspaudė šiltą porcelianą. Vergė! Tik vergė! Tarnaujanti Fušė, Taleiranui, Napoleonui, Fransiui Kranmeriui, kardinolui San Lorencui... pačiam gyvenimui!.. Kokia patyčia!

Ją apėmė pasipiktinimas. Velniop tą kvailą paslaptingumą, kurio buvo griebtasi norint ją dar labiau supančioti! Jai reikia, būtinai reikia gero draugo patarimo. Ir dabar ji padarys tai, ką jau seniai norėjo padaryti! Ji duso iš pykčio, širdgėlos ir nusivylimo. Išpažintis suteiks palengvėjimą... Taip nutarusi, ji priėjo prie skambaliuko ir du kartus patraukė jį. Atbėgo Agata.

Ponas Žolivalis dar negrįžo?

Jau, madmuazele, jis ką tik parėjo.

Tuomet pakvieskite jį čionai. Aš noriu su juo pasikalbėti.

- Aš žinojau, kad kažkas negerai, ramiai tepasakė Arkadijus, išklausęs Marijanos pasakojimą. Taip pat žinojau, kad jūs tylite iš reikalo.

Ir tai jūsų neužgavo? Jūs nepykstate?..

Arkadijus nusijuokė, tačiau jo juokas, nors ir nuoširdus, nebuvo linksmas, o akys žvelgė rimtai.

Aš jus gerai pažįstu, Marijana. Kai esate priversta ką nors slėpti nuo ištikimo draugo, jūs taip kankinatės, kad pykti ant jūsų būtų kvaila, net žiauru. Ir šiuo atveju jūs negalėjote pasielgti kitaip. Jūsų krikštatėvis visai pagrįstai toks atsargus, ir tai rodo jo išmintį. Ką dabar ketinate daryti?

Juk jums sakiau: iki paskutinės minutės laukti Jasono... Priešingu atveju vyksiu į paskirtą susitikimą. Jūs galite pasiūlyti ką nors kita?

Didžiulei Marijanos nuostabai, Arkadijus nuraudo, atsistojo, sunėręs rankas už nugaros pavaikščiojo po kambarį, paskui sumišęs grįžo į savo vietą.

Beje, kitą išeitį, labai paprastą, būtų galima rasti. Nepaisant amžiaus skirtumo, esu doras bajoras, ir jūs neturėtumėte jaustis pažeminta tapusi ponia de Žolival, juo labiau, kad amžiaus skirtumas apsaugotų jus nuo... mano pretenzijų. Ir aš būčiau jums fiktyvus vyras, veikiau tėvas. Deja, tai neįmanoma.

Kodėl gi? švelniai paklausė Marijana, tikėjusis tokio pasiūlymo, visai atitinkančio Arkadijaus būdą.

Vikonto veidas tapo purpurinis, ir jis, staigiai nusigręžęs, sušnabždėjo:

Aš jau vedęs. O! Tai sena istorija, pridūrė jis greitakalbe ir vėl nusigręžė, ir aš visada stengiausi užmiršti ją, bet kažkur pasaulyje yra madam de Žolival, kuri, nors ir neturi į mane didelių teisių, vis dėlto kliudo dar kartą susituokti.

Bet atleiskite, Arkadijau, kodėl jūs seniau apie tai nekalbėjote? Kai mudu susipažinome Šajo akmenų kirtykloje, jūs net pjovėtės su Fanšon Dezormo, kadangi ta būtybė, jei gerai atsimenu, norėjo priversti jus vesti jos dukterėčią Filomeną ir dėl to kalino jus. Kodėl nepasakėte jai teisybės?

Ji nepatikėjo manimi, nusiskundė Arkadijus. Be to, pasakė, kad jei tai ir būtų tiesa, nekliudytų jai. Tereikėtų nužudyti mano žmoną. Žinoma, aš bjauriuosi Marija Simplicija, bet ne taip baisiai! O jums teisybės neatskleidžiau pirmiausia dėl to, kad dar gerai nepažinojau jūsų ir bijojau, jog moralės principai gali neleisti jums pasilikti manęs... o aš visada svajojau apie tokią dukterį.

Susijaudinusi Marijana atsistojo ir, priėjusi prie savo ištikimojo draugo, paėmė jį už parankės.

Mudu vienodai slapukavome, mano drauge! Bet jums nereikėjo būgštauti. Aš taip pat noriu, kad jūs visada būtumėte greta manęs, nes po mano tetos mirties niekas manimi taip nesirūpino kaip jūs. Leiskite paklausti tik vieno dalyko: kur jūsų žmona?

Anglijoje, sumurmėjo Žolivalis. Anksčiau ji gyveno Mintaujoje, o dar anksčiau Vienoje. Ji emigravo vos pasigirdus pirmajam šūviui Bastilijoje. Ji labai draugavo su ponia de Polinjak, o aš... Žodžiu, mūsų politinės pažiūros buvo visiškai priešingos.

O... vaikai? labai droviai paklausė Marijana.

Tačiau Žolivalis pratrūko kvatotis.

Iškart matyti, kad nepažįstate Marijos Simplicijos, kuriai taip nevykusiai išrinktas vardas. Aš ją vedžiau norėdamas įtikti savo vargšei motinai ir baigti be galo ilgą šeimos istoriją, bet nė pirštu nepaliečiau jos! Beje, jos pamaldumas ir išdidumas jai, nepakenčiamai, atstojo tą žmogišką ryšį, kuris vadinamas meile. Dabar ji yra hercogienės d'Angulem freilina ir, be abejo, labai laiminga, jei galima tikėti tuo, kas šnekama apie šios princesės charakterį. Jos kartu turi karštai melsti pykčio ir keršto dievą nubausti uzurpatorių ir grąžinti Prancūzijai absoliutinės monarchijos džiaugsmus, kas leis joms įvažiuoti į Paryžių griaudėjant egzekutorių šūviams ir linksmai žvangant grandinėms, surakinusioms į galeras einančius aukštus imperatoriaus pareigūnus ir buvusius revoliucionierius. O, ta moteris, Marija Simplicija įsikūnijęs gerumas!..

Vargšas Arkadijus, pasakė Marijana ir pabučiavo savo draugą į skruostą. Jūs daugiau vertas! Nuo šiol nė žodžio apie tai. Aš kremtuosi, kad sužadinau skaudžius jūsų prisiminimus. Tačiau tai praeis. Tik pasakykite, per kiek laiko galim pasiekti Luką?

Ji yra maždaug už trijų šimtų ljė nuo čia, greitai atsakė Arkadijus, ir tai aiškiai rodė, kaip jis džiaugiasi, kad ji pakeitė pokalbio temą, važiuojant per Lioną ir Turiną. Dėkui Dievui, šiuo metų laiku galima be jokių kliūčių įveikti perėją, ir gera pašto karieta galima lengvai nuvažiuoti nuo dvidešimt penkių iki trisdešimties ljė per dieną.

Bet sustojant nakvynės? nutraukė jį Marijana. O jei miegant karietoje ir važiuojant be sustojimų?

Tai man atrodo sunku, ypač moteriai. Reikia turėti mažiausiai du vežikus. Grakchas taip ilgai neištvers. Foreiteriai kitas reikalas, jie keičiasi pašto stotyse. Jums geriau pasilikti penkiolika dienų, nes ne tik kalnai neleidžia greitai važiuoti, bet ir visokių nuotykių gali pasitaikyti kelyje...

Penkiolika dienų! Vadinasi, išvažiuoti reikia gegužės pirmąją! Labai mažai lieka laiko, kad Jasonas suspėtų atvažiuoti. O... nujoti galima greičiau?

Dabar Žolivalis nusijuokė.

Žinoma, ne. Kad ir kaip lėktų arklys, neįveiksite daugiau kaip dvylika ljė per dieną. Reikia turėti raitojo grenadieriaus raugintosios odos kailį, kad įveiktum didelius atstumus. Jūs žinote Fridlando kurjerio istoriją?

Marijana papurtė galvą. Ji mėgo Arkadijaus istorijas, kurių jis žinojo begalę.

Tarp Neapolio kurjerių, ėmė pasakoti Žolivalis, yra vienas itin smarkus, toks kavaleristas Espris Šazalis, pravarde Mustašas. Kitą dieną po kautynių prie Fridlando Napoleonas panorėjo, kad žinia apie pergalę kuo greičiau pasiektų Paryžių. Pirmiausia jis tai padaryti patikėjo savo svainiui, kunigaikščiui Borgezei, vienam geriausių imperijos kavaleristų. Bet po dvidešimt keturių valandų su tokiu pat pranešimu jis išsiuntė garsųjį Mustašą. Nujojęs apie penkiasdešimt ljė, Borgezė pakeitė arklį į savo karietą ir važiavo ja dieną ir naktį. O Mustašas tik keitė arklius stotyse ir pats buvo ištvermingas. Jis šuoliavo be poilsio ir per devynias paras įveikė keturis šimtus penkiasdešimt ljė, skiriančius Fridlandą nuo Paryžiaus... ir atvyko anksčiau už Borgezę. Neregėtas žygdarbis! Bet po to Mustašas vos nenumirė, o juk jis iš kiečiausio granito iškaltas gigantas. O jūs, brangioji Marijana, toli gražu ne Mustašas, net jei būtumėte drąsesnė ir ištvermingesnė už daugelį moterų. Aš gausiu tvirčiausią karietą, ir mes leisimės į kelią...

Ne, nutraukė jį Marijana, aš norėčiau, kad liktumėte čia.

Čia? Kodėl? Dėl savo krikštatėviui duoto pažado? Jūs bijote...

Nė kiek. Bet noriu, kad liktumėte laukti Jasono. Jei jis staiga atvyktų man iškeliavus, tai nežinodamas, ko man iš jo reikia, ir nesutikęs nieko, kas jam viską paaiškintų, nemėgins vytis manęs. Jis stiprus vyras, jūreivis, ir galiu prisiekti puikus kavaleristas. Galbūt, pridūrė ji dabar pati nuraudusi, jis pamėgins dėl manęs pakartoti Mustašo žygdarbį... arba bent kažką panašaus padaryti...

... ir nuvykti iš Paryžiaus į Luką per vieną savaitę? Aš tikiu, kad dėl jūsų jis tikrai gali tai padaryti. Taigi lieku, tačiau jūs negalite važiuoti viena, kelias per daug ilgas...

Jau esu viena ilgai keliavusi, Arkadijau! Aš pasiimsiu Agatą, ir su Grakchu ant pasostės man nieko nereikės labai bijoti.

Gal norite, kad nueičiau pas Adelaidę?

Marijana dvejojo.

Iš jos nėra jokių žinių!.. prabilo ji.

Užtat aš jų turiu. Keletą kartų buvau pas ją. Ji visai nenori grįžti. Gal ir nuliūdinsiu jus, bet, man regis, ji neteko proto. Garbės žodis, ji įsimylėjo tą Bobešą!

Tuomet palikite ją ramybėje. Puikiai galiu apsieiti ir be jos. Maniau pasikviesti Fortiunė, bet ji taip mėgsta romanus. Šis nuotykis per daug viliojantis, kad ji įstengtų laikyti liežuvį už dantų. Visiems paskelbsime, kad vykstu į Luką dėl vandenų... o jums, brangusis drauge, būsiu dėkinga, jei pasirūpinsite mano pasu.

Arkadijus pritariamai linktelėjo galvą, bet tylėjo. Jis nuėjo prie lango, pakėlė užuolaidą ir pažvelgė į lauką. Naktis tyliai gaubė nedidelį sodą. Amūro šypsena akmeniniame baseine truputį išblėso ir tapo mįslinga. Žolivalis atsiduso.

Jei kelio gale nelauktų krikštatėvis, aš jūsų, Marijana, nepaleisčiau. Jūs pagalvojote, ką pasakys imperatorius? Ar nebūtų geriau pirma nuvykti pas jį, nes jis yra labiausiai suinteresuotas asmuo?

O ką jis galės padaryti? gana nemaloniai atsakė Marijana. Išrinks vyrą savo nuožiūra ir tuo privers nepakeliamai kentėti. Aš nenoriu, kad jis atiduotų mane kitam. Jau geriau jo pyktis. Dėl to mažiau sielvartausiu.

Arkadijus primygtinai nereikalavo. Jis nuleido užuolaidą ir grįžo prie Marijanos... Kurį laiką juodu stovėjo akis į akį,

tylėdami žvelgė vienas į kitą ir jų akyse atsispindėjo begalinis prieraišumas ir supratimas. Marijana nujautė, kad dabar ir Arkadijus būgštauja dėl kardinolo numatytos keistos perspektyvos ir kad tas laikas be jos jam bus sunkus išmėginimas.

Beje, jis ir pats apie tai prabilo dusliu balsu:

Aš iš visos širdies tikiuosi... taip, aš tikiuosi, kad Jasonas Boforas laiku atvyks! Kai tik jis pasirodys, tuoj pat išvyks, ir tada aš jį lydėsiu. O laukdamas, nors ir nesu labai tikintis, nuoširdžiai melsiuos, kad jis atvyktų... kad...

Nebeįstengdamas susivaldyti, Arkadijus de Žolivalis ėmė raudoti ir išbėgo...

Dvyliktas skyrius

Ilarijos kapavietė

Visą naktį ir dar rytą pliaupęs lietus staiga liovėsi, kai karieta išvažiavo iš Kararos, kur pakeitė arklius. Saulė perskėlė debesis, nuvijo juos kalnų link, ir atsivėrė žydras dangus. Kaip marmuras baltos viršūnės, ką tik buvusios niūrios, sužėrėjo tarsi milžino kirviu sukapoti ledo luitai, jos atspindėjo akinančias saulės spindulių strėles. Tačiau tai netraukė išvargusios Marijanos dėmesio. Kararoje visur buvo marmuras: beformiai luitai, išpjauti kubai, aptašytos stelos, pagaliau dulkės, kurios sėdo visur, net ant staltiesių nakvynės namuose, kur ji paskubomis užkando.

Mes aprūpiname visus Europos ir net kitų pasaulio šalių rūmus. Mūsų didžioji hercogienė siunčia į Prancūziją labai daug marmuro. Jūs nerasite nė vienos imperatoriaus Napoleono statulos, kuri būtų sukurta ne iš mūsų marmuro! naiviai didžiuodamasis tvirtino namų šeimininkas, ir Marijana dėl to tik šyptelėjo.

Šiandien Marijanai ne tik nerūpėjo, kaip Elžbieta Bonapart iš tonų marmuro gauna savo neramios šeimos narių biustus,

bareljefus ir statulas, ji visai nieko nenorėjo girdėti apie Bonapartus ir ypač apie Napoleoną.

Ilgokai važiuodama, ji matė daugybę kaimų, jau gerą mėnesį švenčiančių imperatoriaus vestuves. Tai buvo nesibaigiančios puotos, koncertai, visokiausios pramogos, sudariusios įspūdį, kad ištikimi jo didenybės imperatoriaus ir karaliaus valdiniai niekada nesiliaus šventę sąjungos, kuri Marijanai atrodė kaip jos įžeidimas, sudarymo. Beveik visos pakelės buvo pilnos išblukusių vėliavų, nuvytusių gėlių, tuščių butelių, sulinkusių triumfo arkų, dariusių jai slogų įspūdį. Šios blankios puošmenos kuo puikiausiai tiko neįprastai kelionei, kurios pabaigoje jos laukė nepažįstamasis ir nieko, be pasibjaurėjimo, nekeliańti santuoka.

Kelionė buvo baisi. Tikėdamasi sulaukti Jasono, Marijana iki paskutinės minutės vilkino išvykimą, nors Arkadijus ir buvo labai sunerimęs. Ji niekaip negalėjo ryžtis palikti Paryžių, ir tik gegužės 3-iajai brėkštant pagaliau sutiko sėsti į karietą. Kai keturi stiprūs pašto arkliai ėmė traukti karietą Lilio gatvės grindiniu ir iš akiračio dingo susirūpinęs ranka mojuojančio Arkadijaus veidas, ją apėmė slogus jausmas, tarsi namie būtų palikusi dalelę savęs. Panašiai ji jautėsi palikdama Seltoną ir kapavietę su Elisės palaikais. Ji vėl leidosi į slėpiningai grėsmingą avantiūrą.

Kad atsigriebtų už sugaištą laiką ir nerizikuotų pavėluoti į susitikimą su likimu, ji nutarė važiuoti kiek įmanoma greičiau. Tris paras, iki pat Liono, ji leido sustoti tik pakeisti arklius ir greitomis pavalgyti, ir vertė foreiterius, dukart ir triskart daugiau užmokėjusi, laimėti laiko. Nors keliai buvo prasti, išmušti ir pažliugę, arkliai lėkė šuoliais, vis dėlto Marijana retsykiais žvalgėsi atgal. Deja, nė vienas iš raitelių, kai kada pasirodančių horizonte, nebuvo tas, kurio ji laukė.

Keletą valandų pailsėjus Lione, karieta pasuko į kalnus, ir greitis iš karto sumažėjo. Naujas kelias prie Mon Seni, Napoleono įsakymu nutiestas prieš septynerius metus, Arkadijus patarė pasinaudoti juo, nors ir buvo visai neseniai baigtas ir gerokai sutrumpino kelionę, Marijanai, Agatai ir Grakchui buvo alinantis, jie turėjo ilgai eiti pėsčiomis, kol mulai tempė karietą į viršų. Vis dėlto galbūt dėl to, kad vienuolyne juos labai svetingai priėmė vienuoliai, o ypač dėl puikaus kalnų peizažo, pamatyto

pirmą kartą gyvenime, Marijana pajuto palengvėjimą. Galimas daiktas, savimeilę glostė tai, kad jos karieta buvo viena pirmųjų, jei ne pirmoji, šiame kelyje, ji nejautė nuovargio ir užmiršusi, kad negalima delsti, ilgai sėdėjo ant mėlyno ežero kranto kalno papėdėje, jausdama keistą troškimą pasilikti čia amžinai, kvėpuoti nuostabiai tyru oru, stebėti juodų varnų siluetus, lėtai plaukiančius sniegu padengtų didingų viršūnių fone. Laikas sustojo. Čia lengvai galima užmiršti pasaulį, slaptas jo intrigas, neprincipingumą, apkalbas, pašėlimą, neįtikimą jo meilę. Čia nebuvo nei išblukusių vėliavėlių, nei abejotinų eilių, nei ištryptų gėlių, čia tik uolos įduboje tarp sidabrinių kerpės nėrinių mėlynavo gencijono žvaigždė. Nebuvo nieko, išskyrus beveik karingai atrodančius vienuolyno kontūrus, beje, jį taip pat atgaivino imperatorius. Atrodė, kad viskas šioje Prancūzijos dalyje buvo jo paženklinta, įgijo to savotiško kilnumo, nuostabaus dvasingumo, spinduliavo grožybę ir gailestingumą. Dievas, kurį apačioje kiekvienas stengėsi pritaikyti prie savo skonio, čia vėl įgijo savo rūsčią didybę... Ir tik pasirodęs kuklus vienuolis, lengvai patapšnojęs Marijaną per petį, jai priminė, kad truputį toliau jos laukia išsekusi kambarinė, gerokai sušalęs vežėjas ir karieta, pasiruošusi leistis žemyn, kad tęstų kelionę į Suizą.

Ir vėl pašėliškas lėkimas. Pravažiavo Turiną ir Genują, net nepasigrožėję jų įžymybėmis. Nei skaisti saulė, nei žydintys sodai, nei žydra jūra neišblaškė niūrios Marijanos nuotaikos, kuri vis prastėjo sukantis karietos ratams. Baisi neviltis vertė ją važiuoti greičiau, vis greičiau, kelti Grakcho nerimą. Jis dar niekada nebuvo matęs savo šeimininkės tokios įsitempusios ir taip staigiai susijaudinusios. Vargšas vaikinas nenutuokė, kad vis labiau artėjant prie galutinio tikslo nusivylimas ir bjaurėjimasis savimi palengva smelkėsi į kenčiančią jo šeimininkės sielą. Nors pūtė smarkus vėjas ir tvyrojo rūkas, iki paskutinės akimirkos Marijana vylėsi išvysti Jasoną, kurį jau buvo įpratusi laikyti būtinu savo gelbėtoju. Dabar ji jau nieko nebesitikėjo.

Paskutinę naktį jie miegojo lygiai keturias valandas skurdžioje užeigoje, prigludusioje Apeninų tarpeklyje. Marijanai tas miegas tebuvo greitai pralėkę košmarai ir karštligiški nubudimai, ir ji taip išvargo, kad atsikėlė prieš pirmuosius gaidžius ir įsakė kinkyti arklius. Aušra tos dienos, turėjusios būti paskutine

kelionės diena, sutiko karietą ir jos keleivius pašėlusiu greičiu besileidžiančius prie jūros. Prasidėjo gegužės 15-oji, paskutinė diena, bet Luka jau buvo arti.

Apie trylika ljė, pasakė užeigos šeimininkas.

Dabar karieta riedėjo lygiu kaip parko alėja keliu palei jūrą. Tik retkarčiais pasitaikydavo liekanos plokščių, liudijančių, kad tai yra senas, romėnų nutiestas, Aurelijaus laikų kelias. Marijana užsimerkė ir prisiglaudė skruostu prie pagalvės. Šalia jos mieganti Agata atrodė kaip nusialinęs gyvulys, ji buvo susikūprinusi, ant nosies nuslydusia kepuraite. Marijana mielai būtų pasekusi jos pavyzdžiu, bet, nors ir buvo neapsakomai išvargusi, sudirginti nervai nedavė ramybės. Saulė jau buvo patekėjusi, bet atsivėręs peizažas mėlyno dangaus fone meldais apaugusiose kopose juodavo šakotos pajūrio pušys tik dar labiau didino jos liūdesį. Nebegalėdama sėdėti užsimerkusi, ji ėmė stebėti bangomis slystančią valtį, kuri, iškėlusi trikampę burę, plaukė į atvirą jūrą. Laivelis atrodė toks lengvutis, toks laimingas ir laisvas! "Kad taip išplaukus su juo, pamanė Marijana pajutusi kankinamą pavydą, lėkti pavėjui pirmyn ir pirmyn, viską užmiršus. Kaip būtų nuostabu!.." Ji staiga suprato, kas yra jūra tokiam žmogui kaip Jasonas Boforas ir kodėl jis taip karštai garbino ją. Be abejo, tai ji atsistojo tarp jų ir sukliudė jam atvykti pas Marijaną, kai jis jai buvo toks reikalingas. Nes dabar ji buvo įsitikinusi: Jasonas neatvyks... Galbūt jis yra kitame pasaulio krašte, galbūt jis grįžo į savo tolimąją šalį, bet kad ir kaip būtų, Marijanos šauksmas pasiklydo erdvėje, ir jei jis kada nors ras adresatą, jau bus vėlu, per daug vėlu. Kai ji ant prikaltos prie stulpo lentelės perskaitė, kad iki Lukos teliko aštuonios ljė, ūmios panikos priepuolio metu jai kilo beprotiška mintis: kodėl gi nepamėginus pabėgti jūra? Juk kur nors netoli turėtų būti laivų, uostas?.. Ji galės išvykti ir ieškoti žmogaus, kuris galbūt dėl to, kad ji neįstengė jo turėti, staiga tapo jai nepaprastai brangus, tiesiog būtinas, tam tikras laisvės, beveik prarastos, simbolis. Tris kartus jis siūlė jai išvažiuoti su juo,ir tris kartus ji atsisakė, apakinta nepasiekiamos meilės... Kokia paika ji buvo!..

Pasikeitusiu balsu ji pašaukė nepailstantį Grakchą, kuris lyg niekur nieko traukė naujausią Dezožjė dainą:

Laiminga kelionė, mesjė Diumolė,
Iki Sen Malo be nuotykių...

Jos melodiją iš jo dainavimo buvo sunku suprasti.

Tu nežinai, ar šia kryptimi yra koks nors didelis uostas? paklausė ji.

Grakchas nustebęs pažvelgė į ją ir išpūtė akis.

Taip. Užeigos šeimininko duktė man tai pasakė. Tai Livornas, bet, pasak jos, dabar nereikia ten rodytis. Jau mėnuo, kai muitininkai prigriebė visus turkų laivus ir jų krovinius, o kadangi visa šio uosto prekyba susijusi su turkais, galite įsivaizduoti, kas ten dedasi. Visus laivus krato, ir reikalai labai prasti... Bet... argi mes nebevažiuojame į Luką?

Marijana nieko neatsakė. Jos žvilgsnis buvo įsmeigtas į valtelę, skriejančią paauksuotu tekančios saulės taku. Grakchas įtempė vadeles.

Trrr! Trrr! sušuko jis, ir karieta sustojo.

Agata atmerkė mieguistas akis, Marijana krūptelėjo.

Kodėl sustojai?

Bet juk... jei mes nevažiuojame į Luką, reikia iš karto sakyti, nes kelias į ten kairėje, o į Livorną tiesiai.

Tai buvo teisybė. Kairėje pusėje kelias vedė kiparisais apaugusių kalvų link, ten matėsi raudonos nedidelės fermos sienos ir rausva bažnyčios varpinė. Apačioje valtelė dingo tarsi ją būtų prarijęs raudonas saulės diskas. Marijana užsimerkė ir palaukė, kol praėjo nervinis gerklės spazmas. Tai neįmanoma! Ji negali laužyti duoto žodžio. Be to, ji laukiasi kūdikio... Dėl jo jokia avantiūra neįmanoma. Ji neturi teisės kelti pavojaus trapiai jo gyvybei, dėl jos ji turi paaukoti viską, net visai suprantamus savo troškimus.

Jums bloga? sunerimusi paklausė Agata, kai pamatė, kokia ji išblyškusi. Tas kelias...

Ne... niekai. Varyk, Grakchai! Mes važiuojame į Luką.

Pliaukštelėjo botagas, arkliai pajudėjo. Karieta pasuko į kairę ir nuriedėjo kalvų link.

Kai pasirodė Luka, jau buvo prieblanda, alyvinė ir skaidri, ir Marijanos širdis nurimo. Pasukus iš Aurelijaus kelio, senoviniu romėnų tiltu pervažiavus gražų Sertijos upelį ir tarp vešlios augmenijos važiuojant prie puslankiu stūksančių kalnų, tarp jų

tarsi tunelio gilumoje staiga išniro viliojantis rausvas miestas, suspaustas aukštų sienų su galingais bastionais, kuriuos dengė medžiai ir žaluma: atrodė, kad Luka tuoj tuoj pakils į orą su savo lengvutėmis romėnų varpinėmis ir bokštais ir nuskries į paskutinių saulės spindulių nušviestas viršūnes.

Atvažiavome, atsiduso Marijana. Grakchai, tu tik paklausk, kur yra Duomo. Mums reikalingas viešbutis turi būti Katedros aikštėje.

Formalumų tvarkymas su geraširdiškais mieguistais sargybinės tarnautojais neužėmė daug laiko. Be to, ir keliauninkų dokumentai buvo visai tvarkingi.

Garsiai dardėdama karieta pravažiavo pro tvirtovės sienos skliautus, ji nustelbė varpų skambėjimą, kvietusį į vakarines pamaldas. Visas būrys vaikų šūkaudamas puolė prie karietos ir mėgino užsiropšti ant lingių. Vakaras tai šen, tai ten žiebė žibintus siauroje aukštų viduramžiškų namų gatvėje, į kurią įsuko karieta. Kaip visada Italijoje, vakarop, jei tik leisdavo oras, visas arba beveik visas miestas pasipildavo į gatves, ir karieta vos vos riedėjo. Vyrai daugiausia ėjo grupėmis, laikydamiesi už rankų jie žingsniavo aikštės link. Buvo galima sutikti ir moterų, daugiausia tamsiomis suknelėmis, nuo galvos iki kojų susisupusiomis į baltus nėrinių šalikus. Girdėjosi skardūs balsai, šūksniai, kartais dainų nuotrupos, bet Marijana atkreipė dėmesį į daugybę kareivių ir apmaudžiai nusprendė, kad, matyt, didžioji hercogienė Elžbieta savo vasaros rezidencija Lukoje išsirinko tą ištaigingą Marlijo vilą, apie kurią kalbėjo Arkadijus. Jei žinia apie dainininkės Marijos Stelos “gydymąsi” pasieks ją, Marijana gali gauti nepageidautiną kvietimą, visiškai nesiderinantį ne tik su krikštatėvio sumanymu, bet ir su jos pačios planais. Čia, Lukoje, turėjo baigtis tariamosios Marijos Stelos karjera. Jos likimas turėjo pasikeisti, todėl ji negalėjo pasirodyti scenoje. Beje, Marijana nejautė gailesčio pagalvojusi, kad visam laikui palieka teatrą, nes suvokė, jog nėra jam skirta. Jos paskutinis koncertas Tiuilri buvo pernelyg sunkus išmėginimas. Taigi reikia pasistengti, kad Napoleono sesuo nesužinotų apie jos atvykimą.

Vis dar apsupta rėksmingų vaikų, karieta išsuko iš gatvės ir risčiomis perkirto didelę, gražią, medžiais apsodintą aikštę su Napoleono statula centre, paskui kitą, mažesnę, kuri siekėsi su

pirmąja, ir pagaliau atsidūrė priešais puikią katalikų bažnyčią, kurios lengvas fasadas su trimis aukštų kolonėlių eilėmis švelnino galingos dantytos varpinės griežtumą.

Štai ir jūsų bažnytėlė, paskelbė Grakchas. Norėčiau žinoti, kodėl ją vadina katedra? Čia nėra jokios katedros.

Aš tau vėliau paaiškinsiu. Ieškok viešbučio.

O kam jo ieškoti? Štai jis, dievaž!.. Tik jis ir matyti!

Prie kampo, šalia puikių Renesanso laikų rūmų, kyšančių iš visiškai suaugusio sodo, stovėjo Del Duomo viešbutis, kurio grotuoti langai iš vidaus buvo ryškiai apšviesti. Jis turėjo plačias duris ir iškabą po sausamedžio apipinta arka.

Atrodo, kad čia daug lankytojų! sušnabždėjo Marijana.

Iš tikrųjų, prie durų keletas kareivių už kamanų laikė pabalnotus arklius.

Matyt, visas pulkas užsuko čionai pakeliui, sumurmėjo Grakchas. Ką darysime?

O kaip tu manai? nekantravo paklausti Marijana. Važiuok! Juk negalime praleist nakties karietoje vien dėl to, kad viešbutyje daug žmonių. Vietos mums turi būti užsakytos.

Kaip ir dera klusniam tarnui, Grakchas nesiryžo klausti, kas tas paslaptingas užsakinėtojas, ir pravažiavęs arką kieme oriai sustabdė įsibėgėjusius arklius. Tarsi stebuklingai lazdelei mostelėjus, beregint prisistatė tarnai ir arklininkai, o pro duris su dideliu žibintu rankoje išėjo viešbučio šeimininkas. Be paliovos lankstydamasis, kiek leido pilvas, jis nuskubėjo prie elegantiško ekipažo.

Orlandis, tai yra aš, ponia, jūsų prakilnybės paslaugoms! Ponios vizitas didžiulė garbė Del Duomo viešbučiui, tačiau drįstu teigti, kad ji niekur neras geresnės pastogės ir maisto.

Kambariai man ir mano draugams palikti? paklausė Marijana puikia toskaniečių tarme. Aš sinjorina Marija Stela ir...

Taip taip... viskas gerai! Gal sinjorina malonėtų eiti paskui mane? Sinjoras Zečinis laukia nuo pat ryto.

Išgirdusi nežinomą vardą, Marijana neparodė nuostabos. Galbūt tai kardinolo pasiuntinys? Šiaip ar taip, tai negalėjo būti žmogus, už kurio ji turi ištekėti.

Iš kur tiek žmonių jūsų viešbutyje? paklausė ji ir parodė už langų šmėkščiojančius mundurus.

Sinjoras Orlandis gūžtelėjo apkūniais pečiais ir, kad parodytų, kaip gerbia kariškius, nesivaržydamas nusispjovė.

Tfu! Tai jos didenybės hercogienės žandarai. Jie tik pravažiuodami sustojo... bent jau aš taip tikiuosi!

Matyt, manevrai?

Apvalaina Orlandžio figūra komiškai pamėgino išsitempti, o kaip Kalabrijos bandito ilgi jo ūsai turėjo suteikti rūstybės.

Imperatorius įsakė Toskanoje uždaryti visus vienuolynus. Kai kurie Trazimeno vyskupai sukilo prieš valdžią. Keturi iš jų suimti, bet būgštaujama, kad kiti gali pasislėpti pas mus. Dėl to ir imamasi nepaprastų priemonių.

Vis ta neblėstanti Napoleono ir popiežiaus nesantaika!.. Marijana suraukė antakius. Ką manė krikštatėvis, privertęs atvykti ją kaip tik į šią vietą, kur imperatoriaus ir Bažnyčios santykiai tokie įtempti? Dabar kliūčių grįžti į Paryžių ne sumažės, bet priešingai padaugės. Ji jau negalėjo nedrebėdama įsivaizduoti imperatoriaus reakcijos, kai sužinos, kad ji, net nepasitarusi su juo, ištekėjo už nepažįstamo žmogaus. Žinoma, kardinolas prižadėjo, kad jis nebus iš priešų, bet ar galima nuspėti reakciją žmogaus, kuris taip brangina savo valdžią?

Įėjusiuosius apkurtino didžiulėje viešbučio salėje viešpatavęs triukšmas. Keletas karininkų apsupo savo draugą, matyt, ką tik atvykusį. Apdulkėjęs ir įraudęs iš įniršio, atvykėlis su nuslydusiu ant šono kiveriu, grėsmingai užsuktais ūsais ir degančiomis akimis šaukė:

abejingas tarnas priėjo prie grotų ir, perrėkdamas šunų lojimą, man paaiškino, kad jo šeimininkas nieko nepriima, todėl beprasmiška daryti kratą, norint įsitikinti, jog nė vienas iš tų prakeiktų vyskupų jo namuose nesislepia! Paskui nieko nebesiklausydamas nusigręžė ir nuėjo taip ramiai, tarsi mūsų nė nebūtų. Aš neturėjau pakankamai žmonių ir negalėjau apsupti tos prakeiktos vilos, bet, velniai rautų, tuo nesibaigs!.. Visi ant balnų! Parodysim tam Sant'Anai, kaip šaipytis iš jo didenybės imperatoriaus ir jos imperatoriškosios didenybės didžiosios hercogienės!

Pasigirdo šūksniai, pritariantys šiam karingam raginimui.

Gal sinjorina malonėtų minutėlę palaukti manęs, greitai sušnabždėjo išbalęs Orlandis, aš turiu įsikišti. Ei! Pone karininke!

Ko tau? sugriaudėjo šis piktai. Atnešk ąsotį kiančio, ir gyviau! Aš mirštu iš troškulio ir skubu.

Bet užuot paklusęs, Orlandis papurtė galvą.

Atleiskit už drąsą, bet... jūsų vietoje, pone karininke, aš nesistengčiau pamatyti kunigaikščio Sant'Anos pirmiausia dėl to, kad ten nepateksite, o paskui dėl to, kad tai sukels jos imperatoriškosios didenybės nepasitenkinimą.

Triukšmas beregint nutilo. Draugų lydimas, karininkas priėjo prie Orlandžio. Marijana pasitraukė į laiptų šešėlį, kad jos nepastebėtų.

Ką tu nori pasakyti? Kodėl gi aš ten nepateksiu?

Todėl, kad niekas niekada ten nėra buvęs. Kiekvienas Lukoje pasakys jums tą patį. Yra žinoma, kad kunigaikštis Sant'Ana egzistuoja, bet jo niekada niekas nematė, išskyrus du tris jo tarnus. Visi kiti o jų daug ir čia, ir kitose valdose yra matę tik jo figūrą, bet niekada nėra matę jo veido, susidūrę su jo žvilgsniu. Tėra žinoma, kaip skamba jo balsas.

Jis slapstosi! suriaumojo kapitonas. O kodėl gi jis slapstosi, šeimininke? Tu žinai, kodėl jis slapstosi? Jei ne, tai aš tau pasakysiu, nes netrukus sužinosiu!

Ne, pone karininke, to jūs nesužinosite... arba užsitrauksite didžiosios hercogienės Elžbietos pyktį, nes ji, kaip ir visi didieji hercogai jos pirmtakai, visada gerbė kunigaikščio vienatvę.

Karininkas nusikvatojo, bet Marijanai pasirodė, kad jo juokas skambėjo šiek tiek dirbtinai. Nejučia susidomėjusi šia keista istorija, ji labai atidžiai klausėsi.

Neįtikima! Bet tada jis pats velnias, tas tavo kunigaikštis!

Orlandis prietaringai keletą kartų greitai persižegnojo, o už nugaros, kad karininkas nepastebėtų, pirštais parodė nagus, vydamas piktąją dvasią.

Nekalbėkite taip, pone karininke! Ne, kunigaikštis nėra.. tas, kuo jūs pavadinote. Kalbama, kad jis nuo mažumės serga baisia liga ir kad dėl to jo niekada niekas nematė. Tėvai slėpė jį. Kai tik jis gimė, jie išvažiavo toli ir mirė svečioje šalyje. Jis grįžo vienas, tik su tais tarnais, apie kuriuos kalbėjau. Jie buvo, kai jis gimė, ir dabar viską tvarko.

Nejučia sunerimęs, nors ir nenorėjo to parodyti, karininkas pakraipė galvą.

Ir jis visada gyvena toje sodyboje, apsuptoje sienomis, grotomis ir tarnais?

Be abejo, retkarčiais jis išvažiuoja aplankyti kitų savo valdų, visada su mažordomu ir kapelionu, bet niekas niekada nematė, kaip jis išvažiuoja ir atvažiuoja.

Staiga stojo tyla, tokia slogi, kad norėdamas ją sudrumsti karininkas pamėgino nusijuokti. Atsigręžęs į sustingusius bičiulius, jis suško:

Jis juokdarys, tas mūsų kunigaikštis! Arba pusprotis! O mes nemėgstame puspročių! Bet jei tu sakai, kad didžiajai hercogienei nepatinka, kai jį liečia, mes jo nejudinsime. Dabar mums pakanka ir kitų reikalų. Tačiau nusiųsime pasiuntinį į Florenciją ir...

Jis staiga pakeitė toną ir pagrasė prieš pat vargšo Orlandžio nosį.

ir jei tu mums pamelavai, mes ne tik ištrauksime iš lizdo tavo naktinį paukštytį, bet tu dar sužinosi, kiek sveria mano kardo makštys! Keliaujam, vyručiai! Į Mont Olivečio vienuolyną! Seržante Bernardi, tu čia lieki su vienu būriu! Ta prakeikta vila labai jau įtartina! Stebėk ją. Reikia būti akyliems!

Kaukšėdami į grindis batais ir kardais, žandarai paliko salę. Orlandis atsigręžė į Marijaną, kuri nejudėdama su Grakchu ir Agata laukė šio keisto dialogo pabaigos.

Dovanokite, sinjorina, bet aš negalėjau leisti tiems žmonėms pulti Sant'Anos vilos. Tai niekam neatneštų laimės... nei jiems, nei mums.

Smalsumo pagauta, Marijana negalėjo įveikti pagundos pateikti keletą klausimų apie keistąjį personažą, tapusį ginčo objektu.

Jūs tikrai taip būgštaujate dėl to kunigaikščio? Tačiau juk jūs nė nematėte jo niekada!

Orlandis gūžtelėjo pečiais ir paėmė nuo stalo uždegtą kandeliabrą, kad palydėtų keliauninkus į antrą aukštą.

Ne, aš niekada jo nemačiau. Bet gerai matau, kas daroma jo vardu. Kunigaikštis labai kilnus paprastiems žmonėms. Ir, be to, kaip žinoti, kiek siekia tokio žmogaus valdžia? Geriau palikti

jį ramybėje. Jo dosnumas žinomas, bet dar nežinau, koks jis būna įpykęs... ir jei koks nors atskalūnas arba nenaudėlis...

Orlandis vėl triskart persižegnojo.

Čionai, sinjorina!.. Paskui aš palydėsiu vežiką į jo kambarį. O tarnaitei mažas kambarėlis greta jūsiškio.

Jis atidarė Marijanai duris į paprastai apstatytą, bet tvarkingą kambarį. Kalkėmis dažytų sienų neužstojo nereikalingi baldai. Kambaryje tebuvo siaura, ilga, tamsaus medžio lova su tokiu aukštu galvūgaliu, kad Marijanai atrodė, jog stovi priešais mauzoliejų, stalas, dvi kietos kėdės, didelis Nukryžiuotasis ir keletas religinio turinio paveikslėlių. Jei ne raudonos užuolaidėlės ant mažo langelio ir prie lovos, jis atrodytų kaip vienuolyno celė. Tualeto reikmenys ir didelis baltas fajansinis dubuo buvo ant staliuko kampe. Viską šykščiai apšvietė aliejinė lempa.

Štai geriausias mano viešbučio kambarys, patenkintas pasakė sinjoras Orlandis. Tikiuosi, kad sinjorinai patiks. Ar dabar turiu įspėti sinjorą Zečinį?

Marijana krūptelėjo. Nematomojo kunigaikščio istorija privertė ją užmiršti savo rūpesčius ir ypač tą paslaptingą būtybę, kuri laukia jos nuo pat ryto. Tuojau ji sužinos, kas jis.

Įspėkite ir pasakykite, kad aš laukiu. Paskui atneškite mums vakarienę.

O jūsų bagažą taip pat čia atnešti?

Marijana suabejojo. Ji nežinojo, ar jos krikštatėvis numatė, kad ji ilgai gyvens šiame viešbutyje, ir pamanė, jog bagažas nenukentės, jei dar vieną naktį pabus karietoje.

Na, aš nežinau, ar čia liksiu. Atneškite tik didelį kiliminį maišą, esantį karietoje.

Kai Orlandis išėjo, ji iš atsargumo nusiuntė Agatą, kuri eidama miegojo, į savo kambarį ir įspėjo, kad ši niekur nedingtų, kol jos nepašauks.

O... jei aš užmigsiu? paklausė mergina.

Ramiai miegokite. Aš pažadinsiu jus prieš vakarienę.... Vargše mano Agata, jūs neįsivaizdavote, kad kelionė bus tokia varginanti?

Agata dėkinga nusišypsojo šeimininkei iš po suglamžytos kepuraitės.

Taip, buvo sunku, bet kaip įdomu. Be to, kartu su madmuazele esu pasirengusi eiti nors į pasaulio kraštą. Bet reikia pripažinti, kad šiame viešbutyje ne taip jau gerai. Nors jau ir gegužė, neblogai būtų pakūrenti.

Marijana ranka parodė, kad ji nutiltų ir eitų į savo kambarį pro žemas duris tarp abiejų kambarių, nes kažkas pasibeldė.

Įeikite! pasakė Marijana, kai jos kambarinė dingo.

Durys lėtai atsivėrė labai lėtai, tarsi tas, kuris už jų stovėjo, drovėjosi ar dvejojo. Pagaliau pasirodė aukšta figūra gelumbine apranga, trumpomis kelnėmis, baltomis kojinėmis ir didžiuliais batais su sagtimis, apvalia, ant gobtuvo užmaukšlinta skrybėle. Skrybėlė buvo nuimta, gobtuvas liko, o atvykėlis sudėjo rankas, pakėlė akis į lubas ir atsiduso.

Dėkui Dievui! Pagaliau jūs atvykote! Jūs neįsivaiduojate, kaip aš visą dieną kamavausi tarp tų kareivių! Bet jūs jau čia, ir tai svarbiausia.

Klausydamasi šio sveikinimo lyg dėkojamosios maldos, Marijana turėjo laiko atsigauti, nes labai nustebo pamačiusi, kad sinjoras Zečinis tai abatas Bišetas. Vargšas taip varžėsi savo aprangos, tiksliau tie rūbai darė jį tokį juokingą, kad Marijana negalėjo susilaikyti nešyptelėjusi.

Ko jūs taip išsipuošėte, pone abate? Argi nežinote, kad Velykos buvo prieš tris savaites ir karnavalas seniai baigėsi?

Nesijuokite, maldauju jus. Aš pakankamai prisikentėjau su tais kvailais rūbais. Jei to nereikėtų ir jei jo eminencija iš atsargumo nebūtų pareikalavęs...

Kur mano krikštatėvis? paklausė iš karto surimtėjusi Marijana. Aš maniau jį čia surasianti.

Jūs turėjote atsiminti, kad Bažnyčios hierarchui reikia būti labai atsargiam, labiau negu kam nors kitam, kai dedasi tokie baisūs dalykai. Pastaruoju metu mes gyvenome Mont Olivečio vienuolyne, bet paskui iš atsargumo palikome jį.

Tai tikrai buvo labai išmintinga, pripažino Marijana prisiminusi, ką prieš keletą minučių pasakė įniršęs žandaras. Būtent į tą vienuolyną jie išvyko.

Ir kur dabar yra jo eminencija?

Priešais, atsakė abatas ir parodė pro langą katedros varpinę. Šįryt jis įsikūrė pas bažnyčios sargą ir laukia jūsų.

Marijana žvilgtelėjo į miniatiūrinį auksinį laikrodį, pasikabintą ant kaklo.

Jau vėlu! Bažnyčia turi būti uždaryta... saugoma...

Vakarinės pamaldos dar tik prasidės. Imperatorius ėmėsi priemonių tik prieš vienuolynus, ne prieš bažnyčias, kur pamaldos turi vykti. Mišios laikomos reguliariai. Bet kokiu atveju sargas vienas duris turi palikti neužrakintas, jei reikės, visą naktį. Jo eminencija jūsų lauks po mišparų.

O kur? Bažnyčia tokia didelė...

Įeisite pro kairiąsias duris ir eisite iki transepto*. Surasite Ilarijos kapavietę, kur pavaizduota išsitiesusi moteris su šuniuku prie kojų. Ten jūsų lauks kardinolas.

Jūs neisite su manimi?

Ne. Monsinjoro įsakymu aš naktį turiu išeiti iš viešbučio. Jis nenori, kad mus matytų kartu. Mano misija baigta, ir manęs laukia kiti darbai.

Dėkoju jums, pone abate. Krikštatėviui pasakysiu, kaip stropiai jūs įvykdėte jo valią. O aš tučtuojau eisiu su juo susitikti.

Tesaugo jus Dievas! Aš melsiuos už jus.

Pridėtu prie lūpų pirštu parodęs, kad elgtųsi tyliai, ir tarsi sąmokslininkas stypčiodamas ant savo didžiulių batų galiukų, tariamasis sinjoras Zečinis, kitokiomis aplinkybėmis Marijanai galėjęs atrodyti komiškai, išėjo taip pat negirdimai, kaip ir įėjo.

Marijana greitai priėjo prie tualetinio staliuko, nusiėmusi skrybėlaitę įsitikino, kad šukuosena nelabai nukentėjo, paskui iš Orlandžio atnešto kiliminio maišo išsiėmė didžiulį tamsiai raudoną kašmyro šaliką, į kurį susisupo nuo galvos iki kojų, kaip daro vietinės moterys. Paskui pravėrė duris į Agatos kambarį. Kaip ji ir manė, mergina miegojo. Išsitiesusi su visais rūbais ant kanapos, ji net neišgirdo durų girgžtelėjimo. Marijana nusišypsojo. Ji galėjo ramiai eiti į pasimatymą. Agata negreit nubus. Leisdamasi laiptais žemyn, ji sutiko Orlandį, kuris nešė dubenį su lėkštėmis, stiklinėmis ir stalo įrankiais.

---

* Transeptas skersinė nava.

Malonėkite atnešti vakarienę truputį vėliau, pasakė Marijana. Aš norėčiau... nueiti į bažnyčią pasimelsti, jei galima...

Tarnybinė Orlandžio šypsena tapo šiltesnė.

Na žinoma, galima! Dabar kaip tik vyksta vakarinės pamaldos! Eikite, sinjorina, eikite, atnešiu vakarienę, kai grįšite.

O tie kareiviai... praleis mane?

Kad nueitumėte į bažnyčią? pasipiktino garbusis viešbučio šeimininkas. Norėčiau pamatyti!.. Mes visi čia esame tikri krikščionys! Jei pamėgintų uždaryti bažnyčias, mieste kiltų revoliucija. Nenorite, kad jus palydėčiau?

Tik iki jūsų namų durų. Toliau eisiu viena, dėkui.

Surūstėjusio Orlandžio lydima, Marijana perėjo salę, ir niekas iš kareivių neatkreipė į ją dėmesio. Beje, dabar jie atrodė nebe tokie agresyvūs. Seržantas su kapralu lošė kortomis, o kiti šnekučiavosi ir gurkšnojo vyną. Kai kurie susimąstę iš ilgų pypkių pūtė į lubas dūmų kamuolius. Išėjusi iš namo, Marijana labiau susisiautė šaliku ir nubėgo per aikštę. Jau buvo visai sutemę, bet šen bei ten degę žibintai leido įžiūrėti boluojančią seną baziliką. Lengvas vėjelis atnešė laukų aromatą, ir Marijana sustojo aikštės viduryje, mėgaudamasi jo gaivumu. Neseniai nuplautas dangus virš jos galvos išskleidė mėlynai juodą skraistę su miriadais švelniai mirguliuojančių žvaigždžių. Kažkur, pritariant gitarai, dainavo vyras, bet jo balsą užgožė pro atviras bažnyčios duris sklidę iškilmingos giesmės garsai. Vyras dainavo meilės dainą, o giesmė šlovino Dievą ir liūdnus malonumų atsisakymo, susitaikinimo džiaugsmus. Pirmoji ragino siekti laimės, antroji nuolankiai paklusti, ir Marijana paskutinį kartą suabejojo. Visai neilgai, nes jau nebegalėjo rinktis meilės ar pareigos. Savo mylimajam ji nereikalinga, jis nemėgino ieškoti jos. Jis važinėja Nyderlandijos keliais tarp šventiškai nusiteikusių žmonių, šypsosi savo jaunai žmonai ir negalvoja apie tą, kurią paliko, kuri dabar, norėdama nuslėpti savo gėdą ir kančias, vyksta pas nepažįstamąjį, kad jis garantuotų jos vaikui teisę gyventi aukštai pakėlus galvą.

Ji ryžtingai nusisuko nuo meilės dainos ir pažvelgė į bažnyčią. Kokia įspūdinga ji atrodė tamsoje, pati žema, su aukštu, į dangų kylančiu bokštu, tarsi maldaujanti pagalbos. Jos maldos Dievas nepanorėjo išgirsti, jei vienintelis žmogus, kurio pagalbos

jai reikėjo, neatėjo ir neateis. Jis taip pat buvo toli nuo jos, galbūt jau užmiršo ją. Jaudulys sugniaužė Marijanos gerklę, bet tuoj pat užėjo pykčio priepuolis.

Tu tikra kvailė! iškošė ji pro dantis. Kada pagaliau liausiesi apverkusi savo dalią? Pati norėjai to, kas atsitiko! Ir tu visada žinojai, kad už laimę reikia mokėti, net jei ji truko taip trumpai! Tad dabar mokėk be jokių priekaištų. Tas, kuris čia laukia tavęs, seniai tave myli. Jis linki tau tik laimės... arba bent dvasinės ramybės. Pasistenk pasitikėti juo kaip kadaise.

Marijana drąsiai pasuko į prieŠbažnytį, palipo keliais laipteliais ir pastūmė paskutines duris kairėje pusėje. Tačiau nerimas neblėso. Ji niekaip negalėjo atsikratyti ją skaudinusio nepasitikėjimo krikštatėviu jausmo, dėl kurio sau priekaištavo. Kaip ji norėtų vėl besąlygiškai tikėti kaip jaunystėje! Tačiau tos keistos vedybos! Tas jo reikalaujamas visiškas klusnumas!

Bažnyčioje buvo tamsu, ją silpnai apšvietė tik raudona lempa ant choro ir keletas degančių žvakių. Prie aukšto altoriaus žilaplaukis kunigas sidabriniu arnotu laikė pamaldas suklupusiems parapijiečiams, kurių šnabždesys, sumišęs su vargonų dūsavimais, kilo į aukštą žydrą skliautą. Ji sustojo prie šlakstyklos, suvilgė pirštus ir persižegnojo, paskui atsiklaupė trumpai maldai, kurioje jos širdis nedalyvavo. Tai veikiau buvo Dievui parodytas mandagumas. Jos sielos čia nebuvo. Greitai ir tyliai kaip šešėlis ji prasmuko pro šoninę navą, apėjo grakštų aštuoniakampį statinį, dengusį puikų kryžių su Kristum ilgais bizantiškais rūbais, ir pagaliau pasiekė transeptą. Tarp keleto ten klūpėjusių figūrų, atrodo, nebuvo to, ko ji ieškojo. Niekas neatkreipė į ją dėmesio.

Marijana neskubėdama priėjo prie kapavietės. Ji iškart pastebėjo jos grožį, tokį neįprastą, kad žvilgsnis, abejingai nuslydęs puikiu Mergelę Mariją ir du šventuosius vaizduojančiu paveikslu, užkliuvo už kapavietės ir jau negalėjo atsiplėšti. Ji niekada neįsivaizdavo, kad kapavietė gali būti tokia grakšti, tyra ir raminanti. Frizu su gėlių girliandas laikančiais angelais apvestoje plokštėje ilsėjosi jauna moteris ilga suknele, su mažu šuniuku prie kojų, sukryžiavusi ant krūtinės rankas, lygiai sušukuotais plaukais, atidengiančiais nuostabaus grožio veidą, į kurį ·Marijana ilgai žiūrėjo žavėdamasi su tokia meile skulptoriaus parodyta žydinčia jaunyste. Ji nežinojo, kas buvo ta Ilarija, mirusi prieš

keturis šimtus metų, bet pajuto stebėtiną dvasinį artumą jai, nors šiame subtiliame veide neatsispindėjo kančios, prie gyvenimo slenksčio nuvedusios ją į kapą.

Kad įveiktų norą paliesti gulinčiosios rankas ir, jos manymu, ne vietoje pasireiškusį jausmingumą, Marijana kiek tolėliau atsiklaupė, paslėpė veidą delnuose ir pamėgino melstis. Bet jos sąmonė budėjo. Ir ji nė nekrūptelėjo, kai kažkas atsisėdo į gretimą suolelį melstis. Žvilgtelėjusi skersomis, ji atpažino krikštatėvį, nors jis ir buvo pasistatęs juodo apsiausto apykaklę, beveik dengusią jo veidą. Pamatęs, kad ji žiūri į jį, jis šyptelėjo.

Vakarinės pamaldos tuoj baigsis, sušnabždėjo jis. Kai visi išeis, pasikalbėsim.

Laukti nereikėjo ilgai. Po keleto minučių kunigas paliko altorių ir išsinešė cimboriją. Pamažu bažnyčia ištuštėjo. Girdėjosi suolelių stumdymas, tolstančiųjų žingsniai. Atėjo sargas gesinti žvakių ir choro lempos. Šviesa liko tik transepte priešais puikią šventojo Žano Batisto statulą, sukurtą matyt to paties skulptoriaus kaip ir kapavietė. Kardinolas pakilo ir atsisėdo, rankos mostu pakvietęs Marijaną. Ji pirmoji prabilo.

Aš atvykau, kaip jūs man įsakėte.

Ne, neįsakiau, švelniai pataisė ją kardinolas. Aš tik paprašiau tavęs, nes maniau, kad tai tavo išsigelbėjimas. Tu atvažiavai... viena?

Viena! Ir jūs tai numatėte, ar ne? pridūrė ji su vos juntamu kartėliu, tačiau jautri prelato ausis išgirdo jį.

Ne. Dievas liudytojas, kad aš mieliau matyčiau tave su žmogumi, kuris suteiktų tau galimybę atlikti savo pareigą ir kartu prie kurio tu prisirištum. Bet matau, kad neturėjai nei pakankamai laiko, nei, galimas daiktas, pasirinkimo. Vis dėlto jaučiu, kad pyksti ant manęs dėl padėties, į kurią patekai?

Aš pykstu tik ant savęs, krikštatėvi, tikėkite manim. Tik pasakykite, ar viskas gerai? Mano santuoka...

Su anglu? Deramai anuliuota, antraip tau nebuvo reikalo čia važiuoti! Aš nesunkiai pasiekiau, kad ji būtų nutraukta. Dėl nepaprastų aplinkybių, susijusių ir su Šventuoju Tėvu, sprendimui dėl tavęs priimti užteko mažojo tribunolo. Aš to ir tikėjausi, nes kitaip greitai nebūtų pasisekę! Paskui informavau Anglijos

bažnyčios konsistoriją apie santuokos nutraukimą ir parašiau notarui, kuris buvo parengęs kontraktą. Dabar tu laisva!

Bet tokiam trumpam laikui! Vis dėlto esu jums dėkinga. Man didžiulė laimė būti laisvai nuo žeminančios grandinės, ir aš amžinai jums dėkosiu! Atrodo, krikštatėvi, kad jūs tapote labai galingu asmeniu?

Nors šviesa buvo labai silpna, bet Marijana negražiame kardinolo veide pastebėjo šypseną.

Aš neturiu kitos galybės, išskyrus tą, kurią Dievas teikia, Marijana. Ar esi pasirengusi dabar klausytis toliau?

Taip... bent aš taip manau!

Keistai atrodė tas pašnekesys tuščioje bažnyčioje. Jie buvo vieni, sėdėjo vienas šalia kito tamsoje, kur retsykiais liepsnos atšvaitai nušviesdavo vieną iš ant sienų kabančių šedevrų. Kodėl būtent čia, o ne viešbučio kambaryje, į kurį kardinolas, apsivilkęs civiliniais drabužiais, galėjo patekti taip pat lengvai kaip ir abatas Bišetas, nors ir buvo kareivių? Marijana per daug gerai pažinojo krikštatėvį, kad neabejotų, jog jis viską apgalvojęs pasirinko tokią aplinką, galbūt norėdamas žodžiams, kuriuos jiedu pasakys, suteikti tam tikro iškilmingumo. Ir galbūt dėl to jis dabar susimąstė. Kardinolas užsimerkė, nulenkė galvą. Marijana pamanė, kad jis meldžiasi, bet jos dėl kelionės ir nerimo ištąsyti nervai jau buvo be galo įtempti. Nebesusivaldydama ji sausai tarė:

Klausau jūsų!

Jis atsistojo ir, uždėjęs ranką jai ant peties, švelniai papriekaištavo:

Tu nerviniesi, mažyle, ir tai visai suprantama, bet matai, man teks visa atsakomybė už tai, kas įvyks, ir aš privalau dar kartą viską apgalvoti... Dabar klausykis, bet pirmiausia atsimink, kad tu neturi įskaudinti žmogaus, kuris rengiasi duoti tau savo pavardę. Tarp judviejų bus sudaryta sąjunga. Tačiau jūs niekada nebūsite sutuoktinių pora, ir kaip tik dėlto aš kankinuosi, nes Dievo tarnui nedera sudaryti tokios santuokos. Tačiau tada jūs vienas kitam padarysite paslaugą, nes jis išgelbės tave ir tavo kūdikį nuo nešlovės, o tu suteiksi jam laimę, kurios jis nė nebesitikėjo. Tavo dėka garbingas vardas, jo pasmerktas išnykti, nedings su juo.

O argi tas žmogus negali... turėti kūdikio? Jis per senas?

Nei viena, nei kita, bet turėti įpėdinių jam yra neįmanomas dalykas, tiesiog siaubingas. Žinoma, jis galėtų įsisūnyti kokį nors kitą vaiką, bet bijo į seną giminės medį įskiepyti vulgarų daigą. Tu jam duosi sumaišytą su geriausiu Prancūzijos krauju ne tik imperatoriaus kraują, bet ir žmogų, kuriuo jis žavisi labiausiai už visus pasaulyje. Rytoj, Marijana, tu ištekėsi už kunigaikščio Korado Sant'Anos...

Užmiršusi, kur yra, Marijana šūktelėjo:

Jis? Žmogus, kurio niekas ir niekada nematė?

Kardinolo veidas suakmenėjo, mėlynos akys sužaibavo.

Iš kur tu žinai? Kas tau apie jį kalbėjo?

Keliais žodžiais ji nupasakojo sceną, kurios liudytoja netikėtai buvo viešbutyje. Baigusi pasakoti, ji pridūrė:

Sako, kad jis sirgo baisia liga ir dėl to taip rūpestingai slepiasi, net sako, kad jis beprotis.

Niekam niekada nėra pavykę surišti žmonių liežuvius, o juo labiau suvaržyti jų vaizduotę. Ne, jis nėra beprotis. O jo savanoriško atsiskyrėliško gyvenimo priežasties aš neturiu teisės tau atskleisti. Tai jo paslaptis. Galbūt jis kada nors atskleis tau ją, jei manys, jog tai reikalinga, bet tai mane neapsakomai nustebintų! Tik žinok, kad jo paskatos ne tik vertos pagarbos, bet ir labai kilnios.

Tačiau... jei mes turėsime sudaryti sąjungą, aš norėčiau bent pamatyti jį!

Marijanos balse nuskambėjo viltis, bet kardinolas papurtė galvą.

Man nereikėjo užmiršti, kad moterų smalsumas begalinis. Marijana, klausyk atidžiai, kad man nebereikėtų kartoti. Tarp tavęs ir Korado Sant'Anos sudaromas susitarimas, panašus į mūsiškį. Jis duoda tau savo pavardę ir pripažįsta save tėvu tavo vaiko, kuris kada nors taps jo turtų ir titulų paveldėtoju, bet tu tikriausiai niekada nepamatysi jo veido, net per jungtuves.

Bet galų gale, sušuko Marijana, suerzinta tokio paslaptingumo, kuris, atrodo, patiko kardinolui, - jūs jį pažįstate? Jūs jį matėte? Ką jis slepia? Gal jis yra siaubingas išsigimėlis?

Kam tie skambūs žodžiai? Tikrai, aš jį daug kartų esu matęs. Net pažįstu jį nuo pat gimimo, tapusio baisia drama. Bet esu prisiekęs garbe ir Evangelija niekada nieko apie jį neišduoti. Dievas mato, daug ką atiduočiau, kad jūs galėtumėte vieną gražią dieną tapti tikrais sutuoktiniais, nes retai esu sutikęs žmonių, turinčių tokių dorybių, kaip jo. Bet dabar manau, kad jūsų abiejų labui geriau tokia santuoka... dviejų tam tikra prasme nukentėjusių asmenų sąjunga. O tu už tai, ką jis tau duos, nes tapsi labai įžymia dama, turėsi gyventi garbingai ir padoriai ir gerbti tą giminę, kurios šaknys siekia senovę ir su kuria susigiminiavo šioje kapavietėje miegančioji. Ar tu tam pasirengusi? Gerai suprask mane: jei ieškai tik patogios priedangos, kad galėtum nerūpestingai gyventi kokio nors vyro glėbyje, geriau atsisakyk šio vyriškio ir pasiieškok kito. Neužmiršk, kad aš tau siūlau ne laimę, o vardą ir garbę žmogaus, kurio niekada nebus greta tavęs, kad tai apgintų, ir gyvenimą be jokių materialinių rūpesčių. Žodžiu, aš tikiuosi, kad tu nuo šiol elgsiesi taip, kaip dera dėl tavo kilmės ir tavo luomo papročių. Tačiau tu dar gali atsisakyti, jei sąlygos atrodo pernelyg sunkios. Tu turi dešimt minučių, kad man pasakytum, ar nori likti dainininke Marija Stela, ar tapti kunigaikštiene Sant'Ana...

Jis norėjo nueiti ir palikti ją vieną pagalvoti, bet ūmai panikos pagauta Marijana sulaikė jį už rankos.

Dar vieną žodį, krikštatėvi, maldauju jus. Supraskite, kas man yra sprendimas, kurį turiu priimti! Žinau, visada žinojau, kad kilmingos giminės dukrai nedera svarstyti tėvų išrinktos sąjungos, bet sutikite, jog šįkart aplinkybės yra išskirtinės.

Sutinku. Tačiau manau, kad jau nebėra dėl ko ginčytis.

Betgi ne! Nesirengiu ginčytis. Visiškai pasikliauju jumis ir myliu jus kaip tėvą. Aš tik noriu viską išsiaiškinti. Jūs sakėte, kad nuo šiol turėsiu gyventi taip, kaip yra įpratę Sant'Anos, ir gerbti jų pavardę.

Kas gi yra? griežtai paklausė kardinolas. Nesitikėjau iš tavęs išgirsti tokio klausimo...

Aš netinkamai pasakiau, ištarė Marijana. Kitaip tariant: koks bus mano gyvenimas, kai tapsiu kunigaikščio žmona? Ar turėsiu gyventi jo namuose, po vienu stogu?..

Aš jau sakiau, kad ne. Tu galėsi gyventi ten, kur patiks: savo, d'Aselnų name ar kur kitur. Jei norėsi, galėsi naudotis bet kuriomis Sant'Anos valdomis: vila, kurią rytoj pamatysi, arba rūmais Venecijoje ir Florencijoje. Tu būsi visai laisva, ir Sant'Anos ūkvedys stengsis tavo gyvenimą padaryti ne tik be jokių materialinių rūpesčių, bet ir prabangų, kaip ir dera tavo rango moteriai. Tik jokių skandalų, jokių trumpalaikių ryšių, jokių.

O krikštatėvi! sušuko įsižeidusi Marijana. Aš niekada nesu suteikusi jums dingsties manyti, jog galiu taip žemai pulti, kad...

Atleisk, aš ne tai norėjau pasakyti ir netinkamai parinkau žodžius. Vis dar galvojau apie tavo pasirinktą dainininkės amplua ir apie galimus, tau nežinomus su tuo susijusius pavojus. Puikiai žinau, ką tu mėgsti ir ką myli! Ir aš ne šiaip apgailestauju dėl tavo širdies pasirinkimo aš negaliu užmiršti, jog tavo išrinktasis turi tokią didelę valdžią, kad jam panorėjus vėl turėsi jam prisistatyti. Tu neturi jėgų kovoti su juo ir pačia savimi. Bet, mano vaike, vienintelis dalykas, kurio prašau visada atsimink, kieno pavardę turi, ir deramai elkis. Niekada nesielk taip, kad tavo... jūsų vaikas kada nors galėtų tau priekaištauti. Beje, tikiu, kad tavimi galima pasikliauti. Tu visada buvai mano mylimiausia duktė. Tiesiog tau nepasisekė. Dabar palieku tave pagalvoti.

Tai pasakęs, kardinolas keletą žingsnių pasitraukė ir atsiklaupė priešais švento Žano statulą, o Marijana pasiliko prie kapavietės. Ji nejučia pasisuko į ją, tarsi kardinolo laukiamą atsakymą būtų turėjusios ištarti tos marmurinės lūpos. Oriai gyventi... ir oriai mirti be abejo, buvo čia besiilsinčios moters gyvenimas! Ir už orumą toks atpildas! Beje, Marijana visai atvirai prisipažino, kad ją ne per daug vilioja nuotykiai, bent tokie, kuriuos jau buvo patyrusi. Ji negalėjo atsikratyti minties: jei viskas būtų susiklostę kitaip, ypač jei Fransis būtų kitaip elgęsis, ji dabar gyventų ramiai ir oriai didingoje Selton Holo prabangoje.

Atsargiai padėjo ranką ant statulos, ir ją pervėrė marmuro šaltis. Ar jai pasivaideno, ar iš tikrųjų siaurame veide su primerktomis akimis, tokiame nerūpestingai ramiame, šmėstelėjo

lengva šypsena. Galbūt jaunoji moteris, būdama už mirties slenksčio, stengėsi padrąsinti savo gyvąją seserį?

"Aš kraustausi iš proto! jaudindamasi pamanė Marijana. Man jau vaidenasi! Reikia tai baigti!.."

Staiga nusisukusi nuo statulos, ji priėjo prie krikštatėvio, kuris meldėsi paslėpęs veidą delnuose, ir aiškiai pasakė:

Aš pasirengusi. Rytoj tuokiuosi su kunigaikščiu.

Nežiūrėdamas į ją, net neatsimerkęs, jis sušnabždėjo, pakėlęs akis į šventąją Žaną:

Gerai. Dabar grįžk į viešbutį. Rytoj vidurdienį paliksi jį, sėsi į karietą ir liepsi vežikui važiuoti keliu Lukos maudyklių link. Jos yra už keturių penkių ljė nuo čia. Tai nieko nenustebins, nes tu atvažiavai gydytis vandenimis. Tačiau nevažiuosi iki galo. Pavažiavusi maždaug vieną ljė nuo miesto, prie kelio pamatysi nedidelę varpinę. Ten tavęs lauksiu. Dabar eik.

O jūs liksite? Čia taip tamsu ir šalta.

Aš gyvenu čia, sargas ištikimas na... draugas! Keliauk sveika, mažyle, ir tesaugo tave Viešpats!

Jai staiga pasirodė, kad jis labai pavargęs, bet nekantriai laukia, kada ji išeis. Paskutinį kartą liūdnai pažvelgusi į Ilarijos statulą, Marijana pasuko prie durų. Jos galvoje sukosi nauja mintis. Krikštatėvis tebestebino ją. Kokį žodį jis norėjo ištarti, užsiminęs apie sargą? Narys? Bet kieno narys? Ar tai nereiškia, kad Bažnyčios hierarchas, Romos kardinolas, priklauso kažkokiai sektai? Tokiu atveju kokiai? Štai ir dar viena mįslė, dėl kurios turbūt geriau nesukti galvos. Marijana pasijuto tokia nuvargusi nuo visų tų į jos gyvenimą įsibrovusių paslapčių!

Prisiuosčius bažnyčios sustingusio vaško ir drėgnų akmenų kvapo, naktinis oras jai pasirodė nuostabus. Jo aromatas buvo toks švelnus! O dangus toks puikus! Ji nustebusi pastebėjo, kad dabar, priėmus sprendimą, visas jos jaudulys dingo. Ji buvo beveik laiminga, kad sutiko su keista santuoka. Be abejo, būtų beprotiška atsisakyti sąjungos, garantuojančios gyvenimą, atitinkantį jos pomėgius ir kilmę, ir suteikiančios jai visišką savarankiškumą su viena sąlyga gerbti Sant'Anos pavardę!

Net įsivaizdavus Jasoną, jos ramybė nebuvo sudrumsta. Žinoma, ji padarė klaidą, kad tikėjosi jo padedama rasti išsigelbėjimą. Likimas išrinko už ją, ir galbūt taip net geriau. Visais atžvilgiais

jai trūko vienintelio Arkadijaus. Kai jis šalia, viskas iš karto tampa paprasčiau ir suprantamiau.

Kai ėjo per aikštę, dabar jau visai tamsią, ją nustebino tyla. Nesigirdėjo jokio triukšmo. Nebeskambėjo meilės daina... aplinkui glūdėjo naktis, kurios alsi tamsa pranašavo dar nežinomus rytdienos išmėginimus. Marijaną nejučia ėmė krėsti drebulys.

Tryliktas skyrius

Balsas iš veidrodžio

Kai karieta pravažiavo didingus, herbais papuoštus grotuotus vartus, fantastišku juodos ir aukso spalvos nėriniu jungiančius aukštas sienas, Marijana pajuto, kad prasideda naujas pasaulis, saugomas akmeninių sargybinių ant piliastrų: vienas ginkluotas įtemptu lanku, kitas pakelta ietimi, ir abu tarsi grasino kiekvienam, kuris išdrįs peržengti slenkstį. Vartų sąvara lyg užburta išsiskyrė priešais arklius, bet nė vienas sargybinis, nė vienas šuo, taip išgąsdinęs žandarmerijos karininką, nepasirodė. Nė gyvos dvasios! Čia prasidėjo ilga smėliu pabarstyta alėja, apsodinta aukštais tamsiais kiparisais pakaitom su citrinmedžiais akmeninėse vazose, o jos gale iš baseino sultanų tryško vanduo.

Karietai riedant alėjos smėliu, iš abiejų pusių matėsi romantiško parko grožybės: statulos, didžiuliai medžiai, ažūrinės kolonados, trykštantys fontanai savotiškas gyvosios ir negyvosios gamtos pasaulis, kuriame viešpatavo vanduo ir nebuvo gėlių. Nesuprantamos baimės apimta, Marijana žvalgėsi užgniaužusi kvapą, ir jai atrodė, kad laikas sustojo... Maloniame priešais ją sėdėjusios Agatos veide sustingo baimė. Atrodė, kad tik kampe sėdinčio ir savo mintyse paskendusio kardinolo nejaudino keistas širdį gniaužiantis graudulys, apėmęs dvarą. Net saulė, švietusi išvažiuojant iš Lukos, pasislėpė už baltų debesų, iš ten skverbėsi tik išsklaidyti šviesos spinduliai. Aplinkui tapo slogu, nesigirdėjo paukščių giedojimo, joks triukšmas, be liūdno vandens čiurlenimo, nedrumstė tylos. Karietoje visi tylėjo, ir Grakchas ant savo

pasostės užmiršo dainuoti arba švilpauti, kaip buvo įpratęs nesibaigiančioje kelionėje.

Karieta pasuko, pervažiavo didžiulių tujų giraitę ir išriedėjo į atvirą vietą. Ten, kur baigėsi ilgas žalias kilimas, kur piestu stovėjo marmuriniai arkliai ir puikūs, išdidūs povai skleidė baltutėles plunksnas, melsvame tolimų Toskanos kalvų fone stūksojo pilis, o veidrodiniame paviršiuje atsispindėjo rami jos didybė. Pasakiškai atrodė baliustradomis besibaigiančios baltos sienos, aukšti spindintys didelės lodžijos su statulomis ant kolonų langai, senu auksu tviskantis centrinės dalies kupolas su ant vienaragio sėdinčio raitelio pavidalo kraigu tokia buvo paslaptingojo kunigaikščio pilis, pastatyta vėlyvojo renesanso, pagražinto puošniu baroku, stiliumi.

Tarp aukštų medžių, iš visų pusių supusių laukymę ir tvenkinį, buvo plačios proskynos, kur saulės spinduliai apšvietė švelnią žalumą ir blausų baltumą; retkarčiais prieš akis iškildavo grakščios kolonados ir putojantis krioklys.

Akies krašteliu kardinolas stebėjo Marijanos reakciją. Išplėtusi akis ji, atrodė, visa siela traukė šios nuostabios pilies grožį. Kardinolas nusišypsojo.

Jei tau patinka Villa dei Cavalli, tik nuo tavęs priklauso, kiek čia pasiliksi... kad ir visam laikui!

Nekreipdama dėmesio į akivaizdžią užuominą, Marijana nusistebėjo:

Villa dei Cavalli? Kodėl?

Tai vietos gventojai ją praminė “Arklių namu”. Jie čia šeimininkai, tikri karaliai. Daugiau kaip du šimtus metų Sant’Anos turi žirgyną, kuris neabejotinai būtų toks pat žinomas kaip ir garsiosios Mantujos hercogo arklidės, jei tik jų produkcija iš čia iškeliautų. Tačiau, be prašmatnių dovanų, kunigaikščiai Sant’Anos niekada neišsiskiria su savo gyvuliais. Pažvelk...

Jie artėjo prie namo. Dešinėje pusėje Marijana pastebėjo dar vieną vandens telkinį, kur vanduo bėgo iš jūros kriauklės. Kiek tolėliau, tarp dviejų kolonų, galbūt žymėjusių kelią į arklides, stovėjo vyriškis ir laikė už kamanų tris puikius sniego baltumo arklius su besiplaikstančiais karčiais ir ilgomis uodegų sultanomis; atrodė, kad jie tiktų parką puošiančių skulptūrų modeliams. Marijana nuo vaikystės mėgo arklius. Mėgo juos dėl

jų grožio. Ji suprato juos geriau negu žmones, ir net baikščiausių iš jų niekada negąsdino, net atvirkščiai. Šią aistrą ji paveldėjo iš tetos Elisės, kuri iki nelaimingo atsitikimo, po kurio apšlubo, buvo puiki jojikė. Marijanai atrodė, kad trys ten stovintys puikūs arkliai yra pats šilčiausias ir draugiškiausias pasveikinimas.

Jie nuostabūs, atsiduso ji. Bet kaip jie elgiasi su nematomuoju šeimininku?

Jiems jis yra realybė, sausai nutraukė kardinolas. Iš tiesų, jie Sant'Anai yra vienintelis žemės džiaugsmas. Tačiau mes atvažiavome.

Grakščiai apsukusi lanką tai rodė Grakcho meistriškumą karieta sustojo prie didelių marmurinių laiptų, kur buvo išsirikiavę dvariškiai. Marijana pamatė įspūdingą liokajų virtinę: jie buvo apsirengę baltais paauksuotais rūbais, užsidėję išpudruotus perukus, paryškinusius tamsią pietiečių odą ir sustingusius jų veidus. Į lodžiją vedančioje terasoje laukė trys juodai vilkintys žmonės: žila moteris, kurios griežtą tualetą gyvino balta apykaklė ir prie diržo prikabinti auksiniai raktai, neaiškaus amžiaus dvasininkas, praplikęs ir liesas, ir aukštas kresnas vyriškis paprastu, bet tvarkingu kostiumu, romėno veidu ir su tamsia juoda, laiko pasidabruota ševeliūra. Viskas rodė valiūkišką pastarojo kilmę, šiurkščią jėgą, kurią suteikia tik žemė.

Kas jie? susijaudinusi sušnabždėjo Marijana, kai du tarnai atidarė dureles ir nuleido pakoją.

Dona Lavinija, jau keletą dešimtmečių dirbanti Sant'Anų ekonome. Ji kilusi iš nuskurdusių bajorų. Tai ji išauklėjo Koradą. Tėvas Amundis jo kapelionas. O Matėjas Damianis yra ir ūkvedys, ir kunigaikščio sekretorius. Dabar lipk ir prisimink tik savo kilmę. Marija Stela mirė... amžinai.

Kaip sapne, Marijana atsistojo ant žemės. Kaip sapne, įsmeigusi žvilgsnį į tuos, kurie žemai nusilenkė, ji lipo marmuriniais laipteliais tarp sustingusių tarnų, ir ją prilaikė staiga tapusi valdinga krikštatėvio ranka. Už jos nugaros girdėjosi padažnėjęs Agatos alsavimas. Išlindusi saulė menkai tešildė, tačiau Marijanai kažkodėl staiga pasidarė tvanku. Jai norėjosi atsiraišioti apsiaustą, kuris trukdė kvėpuoti, bet nesiryžo. Ji vos girdėjo, kaip krikštatėvis ją pristatė, paskui kaip pasveikino ekonomė, padariusi tokį gilų reveransą, tarsi atvykėlė būtų mažiausiai karalienė. Jai pasirodė,

kad jos kūnas staiga tapo kažkokiu keistu mechanizmu. Grynai automatiški jos veiksmai nė kiek nepriklausė nuo valios. Ji tarsi iš šalies girdėjo savo tariamus padėkos žodžius, kai ją pasveikino kapelionas ir dona Lavinija. O sekretorius tiesiog hipnotizavo ją. Jis taip pat atrodė kaip automatas. Rūsčios bespalvės jo akys negalėjo atsiplėšti nuo Marijanos veido. Jos tarsi lietė kiekvieną jos bruožą, ieškodamos atsakymo į jam vienam rūpimą klausimą. Ir Marijana galėjo prisiekti, kad tame negailestingame žvilgsnyje jautėsi baimė. Ji nesuklydo: Matėjo tylėjimas, slegiantis ir įtartinas, buvo grėsmingas. Visai suprantama, kad jis negalėjo atvira širdimi sutikti šios svetimšalės. Ir Marijana iš pirmo žvilgsnio pajuto, kad jis jos priešas.

Visai kitaip elgėsi dona Lavinija. Jos skaistus veidas, nors jame ir atsispindėjo patirtos kančios, spinduliavo tik švelnumu ir gerumu, tamsių akių žvilgsnis buvo kupinas susižavėjimo. Padariusi reveransą, ji pabučiavo Marijanos ranką ir sušnabždėjo:

Tebūnie palaimintas Viešpats, atsiuntęs mums tokią nuostabią kunigaikštienę!

Tėvas Amundis laikėsi labai oriai, jis aiškiai nesistengė daryti įspūdžio, ir Marijana tuoj pat tai pastebėjo iš jo greitakalbės pro sukąstus dantis, visiškai nesuprantamos ir erzinančios. Bet jis jaunajai moteriai pasiuntė tokią spinduliuojančią ir nuoširdžią šypseną, jog buvo aišku, kad džiaugiasi ją matydamas, ir ji net pamanė, ar jis kartais nėra senas pažįstamas, kurį ji pamiršo.

Aš palydėsiu jus į jūsų apartamentus, jūsų šviesybe, maloniai pasakė ekonomė. Matėjas pasirūpins jo malonybe.

Marijana nusišypsojo ir stengėsi sugauti krikštatėvio žvilgsnį.

Eik, mažyle, patarė jis, ir pailsėk. Vakare prieš ceremoniją aš užeisiu, nes kunigaikštis norės pamatyti tave.

Tylėdama, vos sulaikiusi nuo lūpų besprūstantį klausimą, Marijana nuėjo paskui doną Laviniją. Ji tiesiog degė iš dar niekada nepatirto didžiulio smalsumo, iš begalinio troškimo pamatyti nepažįstamą kunigaikštį, šio dvaro šeimininką, beveik nerealų ir pasakiškų gyvūnų saugomą. Kunigaikštis nori ją pamatyti! Kodėl gi ji nepamatys jo? Nejaugi spėjama jo liga tokia baisi ir pavojinga, kad jai negalima artntis prie jo? Ji pažvelgė į tiesią ekonomės nugarą ši ėjo priešakyje šnarindama šilką ir melodingai žvangindama raktais. Kaip pasakė Gotjė de

Šazėjus? Ji išauklėjo Koradą Sant'Aną? Be abejo, niekas geriau už ją jo nepažįsta, o ji atrodė tokia laiminga, kai atvyko Marijana.

“Aš priversiu ją kalbėti, pamanė jaunoji moteris. Ji privalo viską pasakyti!”

Vilos vidus buvo nuostabus, nė kiek nenusileido sodų grožiui. Perėjus lodžiją, kurią puošė baroko stiliaus lipdiniai ir paauksuoti kaltinės geležies žibintai, dona Lavinija nuvedė savo naująją šeimininkę per auksu spindinčią didžiulę salę ir daugybę salonų, kurių viename, itin ištaigingame, subtiliai nulipdytas paauksuotas raudonas įrėminimas paryškino grėsmingą nulakuotų juodų pano spindėjimą. Bet tai buvo vienintelė išimtis. Pagrindinės spalvos buvo balta ir aukso. Mozaikinės marmurinių plokščių grindys atmušė žingsnių aidą. Marijanai skirtas kambarys kairiajame pastato fligelyje buvo įrengtas ta pačia dvasia, bet jo savitumas pribloškė jaunąją moterį. Čia taip pat vyravo balta spalva ir paauksavimas, bet kambaryje stovėjo dvi raudonai nulakuotos spintelės, teikusios tam tikros šilumos. Nuo lubų karnizo, tarsi iš balkono, žvelgė dviejų šimtų metų senumo kostiumais vilkintys personažai, nutapyti taip, kad buvo sunku suabejoti jų realumu. Atrodė, jog jie seka kiekvieną kambario gyventojų judesį. Be to, sienose buvo daugybė veidrodžių. Jie buvo visur ir atspindėjo begalę tamsių Marijanos ir donos Lavinijos figūrų, taip pat prabangią didelę venecijietišką lovą su išpjaustinėtais mediniais rytietiškai apsirengusiais negrais, kurie laikė ilgas raudonas žvakes.

Marijana šį prašmatniai ir įspūdingai apstatytą kambarį apžvelgė ir nustebusi, ir sunerimusi.

Čia ir yra... mano kambarys? paklausė ji, kai tarnai įnešė jos bagažą.

Dona Lavinija atidarė langą, paskui pataisė didžiulę jazminų puokštę alebastrinėje vazoje.

Jau daugiau kaip du amžius čia yra visų kunigaikštienių Sant'Anų kambarys. Jis jums patinka?

Kad nereikėtų atsakyti, Marijana vėl paklausė:

Visi tie veidrodžiai... Kam jie?

Ji iš karto pajuto, kad šiuo klausimu įstūmė ekonomę į keblią padėtį. Išvargęs donos Lavinijos veidas šiek tiek persikreipė,

ir ji nuėjo atidaryti durų į nedidelį kambarėlį, tarsi iškaltą baltame marmure, maudyklę.

Mūsų kunigaikščio senelė, pagaliau pasakė ji, buvo neapsakomo grožio moteris, ir ji norėjo turėti galimybę nuolat regėti save. Ji ir įsakė įrengti šiuos veidrodžius. Nuo tada jie čia.

Jos balse jautėsi apgailestavimas, ir tai suintrigavo Marijaną. Sant'Anų šeimos keistenybės vis labiau kurstė jos smalsumą.

Kur nors namuose, be abejo, turi būti jos portretas, pasakė ji šypsodamasi. Aš mielai pažiūrėčiau į jį.

Buvo vienas... bet ir tas žuvo ugnyje. Ponia nori pailsėti, nusimaudyti, pasistiprinti?

Ir viena, ir antra, ir trečia, jei neprieštaraujate, bet pirmiausia vonia. Kur įkurdinote mano kambarinę? Norėčiau, kad ji būtų šalia, pridūrė ji ir tuo labai nudžiugino Agatą, kuri, vos įėjusi į vilą, vaikščiojo tik ant pirštų galų tarsi muziejuje ar šventykloje.

Šiam atvejui čia, koridoriaus gale, yra nedidelis kambarėlis, atsakė dona Lavinija atstumdama duris slėpusį lipdytinį pano. Ten pastatys lovą. Tuojau paruošiu vonią.

Ji norėjo išeiti, bet Marijana sulaikė ją.

Dona Lavinija...

Prašau, jūsų šviesybe?

Pažvelgusi ekonomei tiesiai į akis, ji tyliai paklausė:

Kurioje rūmų dalyje yra kunigaikšio apartamentai?

Dona Lavinija aiškiai nesitikėjo tokio klausimo, beje, visai suprantamo. Marijanai pasirodė, kad ji išbalo.

Kai būna namie, sunkiai ištarė ji, mūsų ponas gyvena dešiniajame fligelyje... esančiame priešais šį.

Gerai... Dėkui.

Padariusi reveransą, dona Lavinija dingo, o Marijana ir Agata liko vienos. Maloniame meginos veide atsispindėjo baimė, ir nesivaržančios paryžietės pasitikėjimo neliko nė pėdsako. Ji suglaudė rankas kaip vaikas prieš maldą.

Nejaugi... mes ilgai pasiliksime šiame name, madmuazele?

Ne, tikiuosi, kad nelabai ilgai, Agata. Argi jis jums taip nepatinka?

Jis labai gražus, pasakė mergina nepatikliai apsižvalgiusi, bet man nepatinka. Negaliu suprasti kodėl. Tegul madmuazelė atleidžia, bet man regis, jog niekada neapsiprasiu čia. Viskas taip skiriasi nuo mūsų...

Vis dėlto iškraukite mano daiktus, atlaidžiai šypsodamasi tarė Marijana, ir dėl visko, ko jums reikia, nebijokite kreiptis į doną Laviniją, ekonomę. Ji miela, ir, manau, gera! Nagi, drąsiau, Agata! Jums čia nėra ko bijoti. Tiesiog neįprasta aplinka, nuovargis po kelionės...

Marijana pastebėjo, kad mėgindama nuraminti Agatą iš tikrųjų kalba sau. Ji taip pat jautėsi keistai prislėgta nuo to momento, kai pravažiavo aukštą šio neįprasto puikaus dvaro aptvarą, tačiau nepastebėjo jokių aiškių kokio nors pavojaus ženklų. Tai buvo kažkas subtiliau, kažkoks nematerialus buvimas. Be abejo, buvimas to taip atkakliai besislapstančio žmogaus, kuriam ši vila buvo pagrindinė buveinė čia jis turbūt labiausiai mėgo gyventi. Bet dar kažkas buvo, ir Marijana galėjo prisiekti, kad tas "kažkas" yra pačiose patalpose, tarsi dvasia moters, kitados įrengusios visus tuos veidrodžius, dar būtų klaidžiojusi, nepastebima, bet valdinga, šiuose kambariuose, išdėstytuose aplink šventovę, kurioje didžiulė paauksuota lova buvo altorius, o maskaradiniai personažai ant lubų ištikimi parapijiečiai.

Marijana lėtai priėjo prie vieno lango. Gal dėl to, kad turėjo anglų kraujo, ji tikėjo vaiduokliais. Jos psichika leido suvokti aibę pojūčių, į kuriuos paprastesnis organizmas neatkreiptų dėmesio... Išsikišusi fasado dalis trukdė pamatyti kitą namo fligelį, bet žvilgsnis siekė pievelę su baltais povais ir sustojo prie vandentiekio bokšto, panašaus į milžinišką pabaisą, smarkiai pylusio putojantį vandenį į platų baseiną su dviem padūkusių arklių grupėmis iš šonų. Tas įsiūtis, taip kontrastavęs su nerūpestinga parko žaluma, Marijanai simbolizavo slaptą, bet galingą jėgą, glūdinčią apgaulingoje ramybėje. Tiesą sakant, tas vandens kliokimas, tas piestu atsistojusių gyvulių maištas, skulptoriaus įtvirtintas akmenyje, buvo pats gyvenimas, karštas troškimas egzistuoti ir veikti, ir Marijana visada tai jautė savyje. Galbūt dėl to šis pernelyg gražus ir pernelyg nebylus namas jai atrodė panašus į kapavietę. Tik parkas buvo gyvas.

Artėjanti naktis užklupo Marijaną stovinčią toje pačioje vietoje. Parko žaluma įgijo neryškų atspalvį, fontanai ir statulos virto blankiomis dėmėmis, o puikūs dideli paukščiai dingo. Jaunoji moteris išsimaudė, truputį užkando, bet vis dar nesijautė rami. Kalta dėl to, be abejo, buvo keistoji lova, kurioje Marijana įsivaizdavo esanti auka, atiduota kraujo ištroškusiam žyniui papjauti.

Dabar, apsivilkusi sunkaus, auksu siuvinėto balto brokato suknelę, kurią dona Lavinija ant ištiestų rankų atnešė taip iškilmingai, tarsi tai būtų šventoji relikvija, su auksine diadema plaukuose ir nepaprastai prabangiu didžiulių smaragdų vėriniu ant dekoltuoto kaklo, Marijana mėgino susikaupti ir stebėdama naktinį parką įveikti nervingumą ir nerimą, laikui bėgant vis didėjantį.

Ji regėjo save dar taip neseniai stovinčią kitoje vietoje, besigrožėjusią kitu parku. Tuomet laukė kitų sutuoktuvių. Tai buvo Seltone, prieš ceremoniją. Tai buvo... Dieve mano... sunku patikėti... maždaug prieš devynis mėnesius, o atrodo, kad prabėgo keleri metai! Tada, vėliau, prie vestuvinio kambario lango, vos vos prisidengusi plonyčiu batistu, po kuriuo jos jaunas kūnas virpėjo nuo baigštaus laukimo, ji žiūrėjo kaip sename mėgstamame parke pamažu sutemo naktis. Kokia laiminga ji buvo tą vakarą!.. Viskas atrodė taip nuostabu, taip paprasta. Ji stipriai, jaunatviškai mylėjo Fransį, ji tikėjosi būti mylima ir aistringai laukė jaudinančios akimirkos, kai jo glėbyje pažins meilę...

Meilė... Tai su kitu ji ją pažino, ir dar dabar kiekviena jos kūno gyslelė virpėjo nuo apsvaigimo ir dėkingumo prisiminus karštas Biutaro ir Trianono naktis, bet ta meilė sukūrė moterį, kurios atvaizdą dabar atspindėjo šie keisti veidrodžiai: tarsi bizantiška statula, kurios sustingusiame veide didybę spinduliavo didžiulės akys... Jos šviesybė kunigaikštienė Sant'Ana! Šviesybė... Labai rami... pernelyg rami, tuo tarpu jos širdis alpo iš ilgesio ir nerimo! Kokia pajuoka!..

Šį vakarą bus kalbama ne apie meilę, bet apie sandėrį su išskaičiavimu, realistišką, negailestingą. Dviejų kenčiančių žmonių sąjungą, pasakė Gotjė de Šazėjus. Šį vakarą niekas nepasibels į šio kambario duris, niekas nepareikš savo teisių į jos kūną, kuriame bręsta nauja gyvybė, dar menkutė, bet jau

turinti didžiulę galią... nebus Jasono, reikalaujančio sumokėti beprotišką, bet jaudinančią skolą.

Kad įveiktų galvos svaigimą, Marijana atsirėmė į bronzinę lango užšovą ir atkakliai nuvijo jūreivio paveikslą, bet staiga pamanė, kad jei jis ateitų, ji tikriausiai nuoširdžiai apsidžiaugtų, slapta pajustų jam švelnumą. Ji dar niekada nesijautė tokia nelaiminga, kaip su šiuo rūbu, kurio jai pavydėtų ir imperatorienė.

Dvivėrės durys plačiai atsidarė, jos liguista būsena dingo, o šešių liokajų nešami kandeliabrai išsklaidė tamsą kambaryje, kuriame Marijana buvo uždraudusi įžiebti kokią nors šviesą. Tarp spindinčių šviesų iškilminga Romos katalikų bažnyčios prelato apranga, raudonos mantijos apačia šluostydamas blizgančias grindų plokštes, pasirodė kardinolas, tarsi su šventojo aureole, ir šio spindesio apakinta Marijana sumirksėjo kaip į šviesą patekęs naktinis paukštis. Kardinolas susimąstęs pažvelgė į jaunąją moterį, bet nesileido į pokalbį.

Eime, pasakė jis tyliai, metas...

Ar tokio santūrumo reikalavo protokolas? O dar ta kaip kraujas raudona apranga! Marijana ūmai pasijuto kaip nuteistoji, kurią budelis atėjo vesti ant ešafoto... Tačiau ji priėjo prie jo ir uždėjo brangenybėmis papuoštus pirštus ant jai pasiūlytos rankos su raudona pirštine. Abu šleifai kardinolo mantijos ir karališkos suknelės slydo vienas šalia kito poliruotu marmuru.

Eidama per salonus, Marijana nustebusi pastebėjo, kad visi kambariai iliuminuoti kaip per šventę, tačiau taurus jų tuštumas nė kiek nedžiugino. Pirmą kartą per daugelį metų ji grįžo į patrauklų vaikystės pasaulį, prie nuostabių prancūziškų pasakų, kurias taip mėgo. Šį vakarą ji jautėsi esanti ir Pelenė, ir Miegančioji Gražuolė, nubudusi ištaigingoje užmirštoje praeityje, bet jos istorijoje nebuvo jokio žavaus Princo. Jos princas buvo vaiduoklis.

Jie lėtai, iškilmingai perėjo visus rūmus ir pagaliau sustojo nedideliame, raštuotu audiniu muštame salone, kuriame, be kelių krėslų ir taburečių, buvo didžiulis regentystės laikų veidrodis ant paauksuotos atramos, o jam iš šonų degė sietynai.

Netardamas nė žodžio, kardinolas pasodino Marijaną į vieną krėslą, o pats lūkuriuodamas stovėjo šalia. Jis žvelgė į veidrodį, tiesiai priešais kurį sėdėjo jaunoji moteris, ir nepaleido jos

rankos, tarsi būtų raminęs ją. Marijana varžėsi labiau negu kada nors anksčiau, ir jau prasižiojo klausti, bet jis prabilo:

Štai, mano drauge, ta, apie kurią jums kalbėjau: Marijana d'Aselna de Vilnev, mano krikštaduktė, pasakė jis išdidžiai.

Marijana krūptelėjo. Jis kreipėsi į veidrodį, ir veidrodis staiga atsakė...

Atleiskit man už tylėjimą, brangusis kardinole! Priimdamas jus, aš pirmas privalėjau prabilti, bet... iš tikrųjų buvau toks susižavėjęs, kad žodžiai apmirė mano lūpose! Ponia, jūsų krikštatėvis mėgino man papasakoti apie jūsų grožį, bet pirmą kartą gyvenime jo žodžiai pasirodė esą skurdūs ir nevykę... dėl nesugebėjimo jį apsakyti. Atleisti už tai galima tik dėl to, kad žodžiais neįmanoma apibūdinti dievybės, jei neturi prakilnaus poeto talento. Ar galiu išdrįsti pasakyti, jog esu jums nuoširdžiai.. nuolankiai dėkingas už tai, kad čia esate... už tai, kad jūs tokia, kokia esate?

Balsas buvo žemas, minkštas, natūraliai ar sąmoningai prislopintas. Jis buvo neraiškus, rodė nuovargį ir begalinį liūdesį. Marijana įsitempė, stengdamasi įveikti kvapą gniaužiantį jaudulį. Ji taip pat pažvelgė į veidrodį, nes balsas sklido lyg ir iš jo.

O jūs matote mane? paklausė ji tyliai.

Taip aiškiai, tarsi tarp mūsų nebūtų jokių kliūčių. Sakysim... aš ir esu tas veidrodis, kuriame atsispindite. Ar kada nors esate mačiusi laimingą veidrodį?

Norėčiau patikėti, bet... jūsų balsas toks liūdnas!

Tai dėl to, kad retai juo naudojuosi! Balsas, kuris neturi apie ką kalbėti, pamažu užmiršta, kad galima dainuoti. Nebylumas slopina jį ir galiausiai sunaikina... Užtat jūsų balsas tikra muzika.

Keistas buvo šis dialogas su nematomu žmogumi, tačiau Marijana pamažu nusiramino. Ji staiga nusprendė, kad atėjo metas pačiai pasirūpinti savo likimu. Tas balsas priklausė kentėjusiai ir kenčiančiai būtybei. Ji sutinka žaisti šį žaidimą, bet be liudytojų. Ji atsigręžė į kardinolą.

Krikštatėvi, gal malonėtumėte palikti mane vieną kurį laiką? Norėčiau pasikalbėti su kunigaikščiu, ir taip man bus lengviau.

Tai visai suprantama. Aš lauksiu bibliotekoje.

Vos durys paskui jį užsivėrė, Marijana atsistojo, bet užuot priėjusi prie veidrodžio, pasitraukė prie vieno lango, priešais kurį didelėje japoniškoje žardinjerėje buvo miniatiūrinis pirmykštis miškas. Jai pasidarė nejauku likti akis į akį su savo atvaizdu ir tuo negyvu balsu, kuris šiek tiek nepatenkintas sušnabždėjo:

Kodėl jūs paprašėte kardinolą išeiti?

Todėl, kad mudviem reikia pasikalbėti vieniems. Manau, kad turime aptarti kai kuriuos dalykus.

Kokius? Man atrodo, kad mano šventasis draugas su jumis suderino visus mūsų sutarties sąlygas?

Jis tai padarė. Viskas aišku, viskas nustatyta... bent jau man taip atrodo.

Jis jums pasakė, kad aš nė kiek nevaržysiu jūsų gyvenimo? Vienintelis dalykas, kurio galbūt nepasakė jums... ir kurio vis dėlto noriu jūsų paprašyti...

Jis susvyravo. Marijaną nustebino jo gerklę suspaudęs spazmas, bet jis įveikė jį ir labai greitai pridūrė:

... prašyti jūsų, kai atsiras kūdikis, kartais atvežti jį čia. Norėčiau, jeigu jau aš išsiskirsiu, kad jis pamiltų šią motinišką žemę, šį namą, visus čia gyvenančius žmones, kuriems jis bus nenuginčijama realybė, o ne besislapstantis šešėlis.

Vėl spazmas, lengvas, vos pastebimas, ir Marijana pajuto iš širdis gelmių kylančią užuojautos bangą, bet kartu ji buvo įsitikinusi, kad viskas čia yra beprotiška, absurdiška, ypač ta jį gaubusi paslaptis. Jos balsas virto maldaujamu šnabždesiu.

Kunigaikšti!.. Maldauju jus, atleiskit, jei mano žodžiai nors kiek užgaus jus, bet aš nieko nesuprantu, o tiek daug norėčiau suvokti! Kam reikalingas toks paslaptingmas? Kodėl nenorite pasirodyti man? Argi aš neturiu teisės pamatyti savo vyro veido?

Stojo tyla. Tokia ilga, tokia slogi, kad Marijana pamanė, jog bus privertusi pabėgti savo pašnekovą. Ji išsigando, kad buvo per daug nesantūri. Bet atsakymą vis dėlto išgirdo, negailestingą ir galutinį, kaip nuosprendį.

Ne. Tai neįmanoma... Truputį vėliau, koplyčioje, mudu stosime vienas priešais kitą ir mano ranka palies jūsų ranką, bet daugiau niekada nebūsime tokie artimi.

Tačiau kodėl gi, kodėl? atkakliai klausinėjo ji. Manyje teka toks pat kilmingas kraujas kaip ir jūsų, ir manęs niekas

neišgąsdins... jokia liga, kad ir kokia baisi ji būtų, jei tik tai jus sulaiko.

Pasigirdo trūkčiojantis nelinksmas juokas.

Nors jūs ką tik atvykote, bet jau spėjote prisiklausyti visokiausių gandų, ar ne? Aš žinau... jie apie mane visaip spėlioja, ir labiausiai paplitęs yra spėjimas, kad mane graužia baisi liga... raupai ar kažkas panašaus. Aš nesergu raupais, ponia, ir jokia panašia liga. Vis dėlto mes negalime pasimatyti akis į akį.

- Bet kodėl, dėl Dievo meilės?

Šįkart jai buvo sunku kalbėti.

Todėl, kad nenoriu rizikuoti išgąsdinti jūsų!

Balsas nutilo. Praslinko keletas minučių, ir iš veidrodžio tylėjimo Marijana suprato, kad dabar ji tikrai viena. Jos pirštai, spaudę standžius lakuotus nepažįstamo augalo lapus, atsileido, ir ji pirmą kartą visa krūtine atsikvėpė. Neaiškiai jaustas varginantis kažkieno buvimas dingo. Marijanai nepaprastai palengvėjo, nes dabar ji manė, ne žinojo, kas yra jos išrinktasis: pabaisa, kažkoks nelaimingas išsigimėlis, pasmerktas gyventi tamsoje dėl atstumiančio bjaurumo, į kurį niekas negali žiūrėti, išskyrus tuos, kurie visada pažinojo jį. Tuo galima paaiškinti akmeninį Matėjo Damianio veido rūstumą, donos Lavinijos liūdesį ir galbūt tam tikrą pagyvenusio tėvo Amundžio infantilumą... Tuo paaiškinama ir tai, kodėl jis taip staiga nutraukė jų pokalbį, nors dar buvo galima pasišnekėti apie daugelį dalykų.

“Aš padariau klaidą, apsirikau, priekaištavo sau Marijana, aš per daug paskubėjau! Užuot tiesmukai paklaususi to, kas mane domina, turėjau būti atsargi, stengtis santūriomis užuominomis po truputį atskleisti paslapties šydą. O dabar, be abejo, išgąsdinau jį...”

Be to, ją stebino ir tai, kad kunigaikštis nepateikė nė vieno klausimo apie ją pačią, jos gyvenimą, pomėgius... Jis tik išliaupsino jos grožį, tarsi jam tik tai ir būtų buvę svarbu... Marijana su kartėliu pamanė, kad jis būtų daugiau domėjęsis, jei jos vietoje būtų buvusi graži jauna kumelė unikaliajam jo žirgynui. Sunku patikėti, kad Koradas Sant’Ana nebūtų pasiteiravęs apie gyvulio praeitį, sveikatos būklę ir įpročius! Bet, tiesą sakant, žmogui, kurio vienintelis gyvenimo tikslas buvo įsigyti įpėdinį, galėsiantį

tęsti seną jo giminę, fizinė motinos būklė buvo svarbiausia! Argi kunigaikščiui Sant'Anai reikėjo žinoti apie Marijanos d'Aselnos sielą, jausmus ir įpročius?

Raudonojo salono durys atsivėrė priešais grįžusį kardinolą. Šįkart jis buvo ne vienas. Jį lydėjo trys vyriškiai. Vienas žmogelis buvo juodai apsirengęs, o jo veidas, atrodė, buvo tik žandenos ir nosis. Jo rūbų kirpimas ir didelis portfelis po pažastimi leido spėti, jog tai notaras. Kiti du atrodė taip, tarsi ką tik būtų išlipę iš protėvių galerijos portretų. Tai buvo du seni sinjorai siuvinėtais aksominiais Liudviko XIV laikų kostiumais, užsidėję perukus su kasytėmis. Vienas ramstėsi lazdele, kitas rėmėsi į kardinolo ranką, ir jų veidai rodė garbų amžių. Bet jų išdidumo ir didybės amžius nesušvelnino, nes net mirtis negali to atimti iš aristokratų.

Jie pasveikino Marijaną su rafinuota senamadiška pagarba, ji atsakė jiems reveransu ir sužinojo, kad vienas iš jų markizas del Karetas, o kitas grafas Žerardeska. Šie kunigaikščio giminaičiai atvyko, kad būtų sutuoktuvių liudytojais, o tas, su lazdele, didžiosios hercogienės kamerheras, turėjo įregistruoti santuoką kanceliarijoje.

Notaras įsitaisė prie mažo stalelio ir atsegė portfelį, o kiti užėmė savo vietas. Kambario gilumoje susėdo paskui liudytojus įėję dona Lavinija ir Matėjas Damianis.

Išsiblaškiusi ir susinervinusi Marijana beveik nesiklausė ilgo ir nuobodaus santuokos sutarties teksto. Gausybė pompastiškų notarinio stiliaus posakių erzino ją. Dabar ji tenorėjo, kad viskas kuo greičiau baigtųsi. Jos nesudomino nei turtas, kurį kunigaikštis Sant'Ana perdavė savo žmonai, nei tikrai karališka suma, skirta jos išlaikymui. Ji žvilgčiojo į priešais stovintį nebylų veidrodį, kuris, ko gero, slėpė grįžusį kunigaikštį ir maloniai jautė kažkieno įdėmų žvilgsnį.

Ji jautė tą žvilgsnį ant savo apnuogintų pečių, ant sprando, atviro dėl aukšto, diadema vainikuoto šinjono. Jis slydo jos oda, su tokia magnetine jėga lietė jos kaklo išlenkimus, jog atrodė, kad kažkas savo valios pastangomis stengiasi patraukti jos dėmesį. Įtemptiems jaunosios moters nervams tai darėsi nebepakeliama.

Ji staigiai atsigręžė, bet išvydo tik ledinį Matėjo žvilgsnį. Jis atrodė toks abejingas viskam, jog ji nusprendė, kad apsiriko. Tačiau kai ji nusisuko, vėl pajuto tą patį, tik dar labiau...

Jausdamasi vis prasčiau, ji apsidžiaugė sulaukusi šios alinančios ceremonijos pabaigos, nė nežiūrėdama pasirašė notaro pagarbiai paduotą aktą, paskui žvilgsniu susirado besišypsantį jai krikštatėvį.

Dabar galime eiti į koplyčią, pasakė jis. Tėvas Armandis ten laukia mūsų.

Marijana manė, kad koplyčia yra kur nors viduje, bet suprato apsirikusi, kai dona Lavinija užmetė jai ant pečių didelį juodą aksominį apsiaustą ir net uždėjo ant galvos gobtuvą.

Koplyčia parke, pasakė ekonomė. Naktis šilta, bet po medžiais vėsu.

Kaip ir išeinant iš Marijanos kambario, kardinolas paėmė savo krikštaduktę už rankos ir iškilmingai nuvedė prie didelių marmurinių laiptų, kur laukė tarnai su deglais. Už jų susirinko nedidelis kortežas. Marijana pamatė, kaip Matėjas Damianis vietoje kardinolo pasiūlė ranką senajam markizui del Karetui, paskui ėjo grafas Žerardeska su dona Lavinija, kuri paskubom apsisiautė galvą ir pečius nėrinių šaliku. Notaras ir jo portfelis dingo.

Nusileido į parką. Išeidama Marijana pastebėjo Grakchą ir Agatą, laukiančius po lodžija. Į artėjantį kortežą jie žiūrėjo taip suglumę, kad ji vos nenusijuokė. Matyt jie dar gerai nesuvokė netikėtos naujienos, kurią šeimininkė jiems pranešė prieš persirengdama: ji čia atvažiavo susituokti su nepažįstamu kunigaikščiu. Jie buvo pakankamai išsiauklėję ir, be to, aklai prisirišę prie jos, tad nesakė savo nuomonės, o dabar sutrikusios jų figūros aiškiai rodė, apie ką jie galvoja. Eidama pro šalį, ji nusišypsojo jiems ir davė ženklą eiti paskui doną Laviniją.

"Jie turėtų laikyti mane beprote! pamanė ji. Agatos tai neturėtų labai jaudinti, jos protas kaip ožkelės... šauni mergina, ir nieko daugiau. Grakchas kitas reikalas! Reikės su juo pasikalbėti. Jis turi teisę apie viską žinoti šiek tiek daugiau".

Juoda kaip derva naktis gaubė pasaulį. Dangus be žvaigždžių buvo neregimas, bet lengvas vėjelis vertė virpėti deglų liepsną. Nors tolimas griaustinio dundėjimas pranašavo audrą, kortežas judėjo taip lėtai ir iškilmingai, kad Marijana neištvėrė.

Kodėl mes taip šliaužiame? pro sukąstus dantis iškošė ji. Tai veikiau primena laidotuvių procesiją, o ne vestuvių kortežą! Tetrūksta vienuolio, giedančio Dies Irae.

Kardinolo pirštai skausmingai suspaudė jos ranką.

Kantrybės! sumurmėjo jis visai tyliai, nė nežvilgtelėjęs į ją. Svetimame vienuolyne savo taisyklių niekas neperša... Reikia paisyti kunigaikščio nurodymų.

Jie visai atitinka tą džiaugsmą, kurį jam teikia ši santuoka!

Nebūk tokia kandi! Ir svarbiausia, nebūk beprasmiškai žiauri. Niekas labiau už Koradą nenorėtų tikrų, linksmų vestuvių! Tau tai tėra tuščias formalumas, o jam kankinamas skausmas.

Marijana nuolankiai išklausė pabarimą, suvokdama, kad nusipelnė jo. Ji liūdnai šyptelėjo, paskui, staiga pakeitusi toną, paklausė:

Ir vis dėlto yra vienas dalykas... kurį norėčiau žinoti.

Ką gi?

Mano... kunigaikščio Korado amžių.

Man regis, dvidešimt aštuoneri su trupučiu.

Argi?.. Jis toks jaunas?

Atrodo, aš tau sakiau, kad jis nėra senas.

Tikrai... Bet ne toks!

Ji nepridūrė, kad įsivaizdavo jį keturiasdešimties metų. Kai artėja senatvė, kaip Gotjė de Šazėjui, keturiasdešimt metų atrodo pats jėgų stiprumas. Taigi ji sužinojo, kad tas nelaimingasis, kurio pavardę dabar ji turi, tas negailestingos gamtos pasmerktas nuolat tamsoje kalėti žmogus, buvo, kaip ir ji, jaunas ir turėjo teisę mėgautis gyvenimu, laime. Prisiminusi duslų jo balsą, ji pajuto karštą užuojautą ir nuoširdų norą padėti jam, kiek įmanoma palengvinti jo kančias.

Krikštatėvi, sušnabždėjo ji, aš norėčiau jam padėti... galbūt nors truputį paguosti. Kodėl jis taip atkakliai vengia man pasirodyti?

Reikia palaukti, Marijana, galbūt laikas pamažu privers Koradą kitaip manyti negu dabar, nors tai mane nustebintų. Kad atvėsintum savo gailestingumo įkarštį, prisimink, jog turi jam duoti tai, apie ką jis visada svajojo: kūdikį su jo pavarde.

Tačiau jis nebus jo tikras tėvas! Jis manęs prašė retkarčiais atvežti vaiką čionai. Aš tai mielai padarysiu.

Bet... argi tu negirdėjai jūsų sutarties sąlygų? Tu įsipareigoji atvežti čia vaiką ne rečiau kaip kartą per metus.

Aš... ne, aš nieko negirdėjau! - smarkiai nuraudusi prisipažino ji. Matyt, galvojau apie kažką kita.

Nelabai tinkamas momentas! suniurzgė kardinolas. Kad ir kas būtų, tu pasi...

pasirašiau ir žodį tęsiu. Išgirdusi tai, ką jūs man pasakėte, tai padarysiu net su džiaugsmu! Nelaimingas... nelaimingas kunigaikštis! Noriu būti jo draugė, sesuo... Noriu ja tapti!

Teišgirsta tave Viešpats ir padeda tau, atsiduso kardinolas. Tačiau aš abejoju!

Į koplyčią vedanti smėlio alėja prasidėjo už dešiniojo vilos fligelio. Eidama pro savo naująjį būstą, Marijana pastebėjo, kad jį iš visų pusių supa baseinai. Už to, kuris toliausia buvo įrengtas per visą namo ilgį, virš įėjimo į grotą kilo didingas paviljonas. Prie kolonų prikabintos bronzinės lempos apšvietė šį statinį, suteikė jam šventiškumo, ir juodame vandenyje liko ilgi auksiniai takeliai. Tačiau kelias į koplyčią ėjo per nedidelę giraitę, ir dailusis paviljonas netrukus dingo iš akių. Net ugnimi spindėjusi vila dingo, ir pro tankius lapus tik kur ne kur šmėsčiojo šviesos atspindžiai.

Nedidelėje laukymėje stovėjo žema ir sena primityvaus romėnų stiliaus koplyčia tai liudijo storos sienos, reti langai ir apvalios arkos. Savo gremėzdiškumu ji smarkiai skyrėsi nuo truputį įmantrios ir grakščios vandens apjuostos pilies ir kažkuo priminė niurzgų senį, smerkiamai žiūrintį į jaunystės dūkimą.

Pro praviras žemas duris buvo galima matyti viduje degančias žvakes, švariai apdengtą akmeninį altorių, paauksuotus jau laukiančio kunigo rūbus ir keistą juodą masę, kurios Marijana iš lauko neįstengė įžiūrėti. Tik peržengusi koplyčios slenkstį ji suprato, kas tai yra: prie žemo skliauto pritaisytos aksominės užuolaidos per vidurį skyrė choro dalį. Ji suprato, kad puoselėta menkutė viltis per ceremoniją pamatyti nors kunigaikščio figūrą žlugo. Jis buvo arba bus tame savotiškame aksominiame alkove, greta kurio jai buvo pastatytas krėslas ir suolelis, tikriausiai visiškai tokie pat, kokie buvo už pertvaros.

Net čia... tarė ji.

Kardinolas linktelėjo galva.

Net čia! Tik atliekantis apeigas kunigas matys vyrą, nes prieš altorių nėra jokių kliūčių. Kunigas turi matyti abu jaunuosius, kai jie taria sutikimo žodžius.

Sunkiai atsidususi, ji leidosi nuvedama į jai skirtą vietą. Greta jos degė didžiulė balto vaško žvakė sidabrinėje žvakidėje, pastatytoje tiesiai ant grindų ir nebuvo matyti daugiau jokių ceremonija skirtų daiktų, be monstrancijos ir altoriaus apdangalo. Šaltoje ir drėgnoje koplyčoje tvyrojo nemalonus priplėkusio oro kvapas. Po senovinių sarkofagų plokštėmis amžinu miegu miegojo mirę Sant'Anos. Marijana staiga prisiminė, kaip kadaise Londone tragedijos teatre ji žiūrėjo pjesę, kurioje mirties bausme nuteisto herojaus nuostabai buvo leista naktį prieš bausmės įvykdymą susituokti su juo kalėjimo koplyčioje. Kalinį nuo merginos skyrė geležinės grotelės, ir Marijana prisiminė, kaip tada ją sujaudino ta scena, tokia niūri ir dramatiška... Šį vakarą ji vaidina nuotaką, ir sutuoktuvių pora, kurią ji sudarys su kunigaikščiu, bus tokia pat efemeriška. Išėję iš šios koplyčios, jie bus taip pat išskirti, tarsi ant kurio nors iš jųdviejų būtų turėjęs nusileisti kirvis. Beje, argi žmogus, esantis už menkutės aksominės pertvaros, taip pat nėra pasmerktasis? Jaunystė nuteisė jį gyventi baisiai.

Liudytojai ir kardinolas sustojo už jaunosios moters, o ji nustebusi pamatė, jog Matėjas Damianis atsistojo greta kunigo prie altoriaus, kad per mišias patarnautų jam. Jo plačius pečius dabar dengė balta kamža, paryškinusi trumpą kaklą, kurio plebėjiškas storumas visiškai nesiderino su tauriais veido bruožais. Jo veidas tikrai buvo kaip romėno, nors labai gražus neatrodė, galbūt dėl šiurkščių lūpų, kuriose slypėjo gyvuliškas juslingumas, arba pernelyg nejudrių akių, niekada nemirksinčių, kurių žvilgsnis greitai pasidaro nepakeliamas. Per visas pamaldas Marijana kankinamai jautė tą žvilgsnį, bet kai ji pasipiktinusi atsakydama svaidė į jį įtūžio žaibus, ūkvedys ne tik nenukreipdavo savo įžūlių akių, bet jai net atrodydavo, kad mato jo lūpomis nuslystančią šaltą šypseną. Tai ją taip sunervino, kad kurį laiką užmiršo už užuolaidos esantį žmogų, tokį artimą ir kartu tokį tolimą.

Dar niekada ji nebuvo klausiusis mišių tokia išsiblaškiusi. Visas jos dėmesys buvo sutelktas į balsą, jau pažįstamą, kurį beveik visą kelią girdėjo. Jis garsiai meldėsi, ir ją sujaudino

balso įkarštis ir aistringumas. Ji neįsivaizdavo, kad šio beveik apčiuopiamo grožio dvaro šeimininkas gali būti uolus krikščionis, kaip buvo galima spėti iš jo meldimosi manieros. Ji dar niekada nebuvo girdėjusi, kad iš žmogaus lūpų plauktų toks širdį draskantis kankinamo skausmo, susitaikinimo ir maldos mišinys. Galbūt tik griežčiausiuose vienuolynuose, kuriuose reikalaujama marinti kūną, girdimos tokios maldos. Klausydamasi šio jaudinančio balso, nustelbiančio karštligišką kunigo greitakalbę, ji pamažu užmiršo Matėją Damianį.

Bet štai atėjo santuokos palaiminimo momentas. Kapelionas nulipo akmeniniais laipteliais ir priėjo prie neįprastos poros. Tarsi sapnuodama, Marijana išgirdo, kaip jis kunigaikščiui užduoda pagal ritualą privalomą klausimą, ir netikėtai tvirtai nuskambėjusį atsakymą:

Dievo ir žmonių akivaizdoje aš, Koradas, kunigaikštis Sant'Ana, gyvenimo drauge ir teisėta žmona renkuosi...

Šventi žodžiai, šįkart nuskambėję kaip iššūkis, apkurtino Marijaną, ir tuo metu virš koplyčios staiga nuaidėjo ausis užtrenkiantis perkūno griausmas. Jaunoji moteris, apstulbinta šio pranašingo ženklo, išbalo ir virpančiu balsu vos ištarė būtinus žodžius. Tada kunigas sušnabždėjo:

Sujunkite savo rankas.

Juoda užuolaida pasikėlė. Išplėtusi akis Marijana pamatė į ją ištiestą juodą aksominę rankovę, nėriniuotą rankogalį ir balta oda aptemptą ranką. Tai buvo didelė ranka, ilga ir stipri, anatomiškai tiksliai aptempta pirštine, normali aukšto ir stipraus žmogaus ranka. Šios apčiuopiamos realybės ūmai sujaudinta, Marijana žiūrėjo kaip pakerėta ir nedrįso uždėti ant jos savo rankos... Tas delnas, ilgi pirštai kažkuo kėlė nerimą ir kartu traukė. Tai buvo panašu į žabangus.

Tu turi paduoti ranką, sušnabždėjo prie jos kaklo kardinolas.

Visų akys buvo įsmeigtos į Marijaną. Nustebusios tėvo Amundžio, valdingos ir maldaujančios kardinolo, pašaipios Matėjo Damianio. Ko gero, kaip tik šis žvilgsnis privertė ją apsispręsti. Ji drąsiai uždėjo ranką ant jai ištiestos, ir ši švelniai, labai atsargiai, tarsi bijodama sukelti skausmą, apglėbė ją. Pro pirštinės odą Marijana jautė jos šilumą, lankstumą. Ji prisiminė

taip neseniai išgirstus žodžius. "Daugiau niekada nebūsime tokie artimi..." pasakė balsas.

Aš skelbiu, kad jūs esate sujungti džiaugsmui ir skausmui, ir tik mirtis jus išskirs.

Marijana pajuto, kaip suvirpėjo ją laikanti ranka. Iš už užuolaidos išlindo kita ranka, greitai užmovė jai ant bevardžio piršto platų žiedą, paskui abi dingo, patraukdamos jaunosios moters ranką. Ji staiga visu kūnu sudrebėjo, kai prieš paleidžiant ranką prie jos pirštų prisiglaudė karštos lūpos.

Tai buvo trumpas, gąsdinantis prisilietimas. Tik atodūsis pasigirdo už aksominės pertvaros. Priešais altorių atsiklaupęs meldėsi tėvas Amundis, taip susikūprinęs po arnotu, kad priminė audinio ryšulį, kurio klostės atspindi šviesą. Vėl subildėjo griaustinis, dar smarkiau negu pirma, ir trenksmas buvo toks baisus, kad net sienos sudrebėjo. Ir tuoj pat prakiuro dangus. Vanduo ėmė pliaupti kaip krioklys ir užliejo stogą. Akimirksniu koplyčia ir joje buvę žmonės tapo atskirti nuo viso pasaulio, bet, tarsi nieko negirdėdamas, senasis kapelionas ramiai nuėjo į mažą zakristiją ir nunešė kulto reikmenis. Tada Matėjas staigiu judesiu beveik nusiplėšė kamžą.

Reikia eiti karietos! sušuko jis. Juk kunigaikštienė negali tokiu oru eiti į vilą.

Jis energingai pasuko durų link. Tada pasigirdo drovus Grakcho balsas:

Ar aš negalėčiau palydėti jūsų ir kuo nors padėti?

Ūkvedys vertinamai nužvelgė jį nuo galvos iki kojų.

Tam yra pakankamai tarnų! Ir jūs nepažįstate mūsų arklių. Likite čia!

Įsakmiai pasikvietęs du tarnus su deglais, jis atidarė duris ir nėrė į audrą, nulenkęs galvą, priešindamasis vėjui kaip įniršęs jautis. Sutrikusi žvilgtelėjo į juodąjį alkovą, iš kurio nebesigirdėjo nei šlamesio, nei garso. Marijana rado prieglobstį šalia krikštatėvio. Ši netikėta audra, kilusi kaip tik sąjungos sudarymo metu, buvo paskutinis lašas, perpildęs jos kantrybės taurę.

Tai pranašingas ženklas! sušnabždėjo ji. Bloga lemiantis ženklas!

Tu tapai prietaringa? sumurmėjo kardinolas. Tave ne taip auklėjo. Manau, kad tu tokia tapai dėl korsikiečio įtakos. Šnekama, kad jis beprotiškai prietaringas.

Ji viduje susigūžė dėl tokio prastai slepiamo pykčio, kurio negalėjo suprasti... O gal ir kardinolą sukrėtė audra, ir jis norėjo taip nusiraminti. Jis turbūt nutarė savo panieka išsklaidyti vaikišką Marijanos baimę, bet rezultatas buvo visai priešingas. Napoleono paminėjimas palankiai paveikė Marijaną. Tarsi visagalis korsikietis, turintis erelio žvilgsnį, valdingą balsą ir nepermaldaujamą rūstybę, kuri palauždavo pačius stipriausius, būtų įėjęs į koplyčią! Jai pasivaideno, kad girdi pašaipų jo balsą, ir prietaringa baimė beregint dingo. Juk pirmiausia dėl jo ji ryžosi šiai keistai santuokai, dėl jo pradėto kūdikio. Greitai... tikriausiai rytoj ji išvažiuos į Prancūziją, pas jį, ir visa tai jos atmintyje liks kaip blogas sapnas.

Po keleto minučių Matėjas grįžo. Netaręs nė žodžio, jis taip išdidžiai pasiūlė Marijanai ranką, kad ji, tarsi nieko nepastebėjusi, atsainiai nužvelgė jį ir pati nuėjo prie durų. Įeinant čia ją prilaikė krikštatėvis, o išeiti jai teks vienai, jei nėra vyro, kuris paduotų ranką. Reikia, būtinai reikia duoti tam įžūlaus žvilgsnio storžieviui suprasti, kad nuo šiol ji rengiasi čia elgtis kaip lygiateisė šeimininkė arba bent reikalaus taip žiūrėti į save.

Lauke laukė karieta, pakoja buvo nuleista, o tarnas, sustingęs stovėjo liūtyje ir laikė atidarytas dureles. Tačiau tarp jos ir koplyčios slenksčio telkšojo didelė, vis besiplečianti bala. Marijana pasikėlė savo brangiosios suknelės šleifą.

Jei ponia kunigaikštienė leis... pasigirdo balsas už nugaros.

Nespėjus Marijanai paprieštarauti, Matėjas pakėlė ją ant rankų, kad perneštų per kliūtį. Ji šūktelėjo ir pamėgino išsivaduoti iš pasibjaurėjimą keliančių kibių rankų, tvirtai prisispaudusių prie jos klubų ir pažasties, bet jis labai stipriai ją laikė.

Tegul jūsų malonybė pasisaugo, pasakė jis abejingu tonu. Jūsų malonybė gali išgriūti purve.

Marijana buvo priversta leisti jam pasodinti ją ant karietos pagalvių. Tačiau akimirkos, kai ji buvo prie to žmogaus krūtinės, sukėlė jai pasibjaurėjimą, ir ji nė nežvilgtelėjusi į jį sausai tarstelėjo “dėkui”. Ir net pamačius, kad mažasis kardinolas,

įsuptas į jo raudoną mantiją, tokiu pat būdu nugabentas į karietą, nepasitenkinimo raukšlelės neišsilygino ant jos kaktos.

Rytoj, ištarė ji pro sukąstus dantis, kai jis įsitaisė šalia, aš grįžtu namo.

Jau? Ar ne per daug... skubi? Man atrodo, jog dėl tavo vyro parodytos pagarbos turėtum čia paviešėti, sakysim, mažiausiai savaitę.

Šiame name jaučiuosi bjauriai.

Tačiau tu pasižadėjai kartą per metus grįžti čia! Marijana, nejaugi taip sunku sutikti su tuo, ko prašau? Mudu taip ilgai buvome išsiskyrę! Maniau, kad nori tas keletą dienų praleisti su manimi, nes nėra kito.

Tarsi du žali žaibai būtų plykstelėję iš po nuleistų blakstienų į prelato pusę.

O jūs pasiliksite?

Suprantama! Juk tu nemanai, kad man buvo malonu tik akimirkai vėl atgauti savo ankstesnę mažąją Marijaną, tą, kuri galvotrūkčiais lėkdavo manęs pasitikti po aukštais Seltono medžiais.

Dėl šių netikėtų atsiminimų jaunosios moters akyse tuoj pat sužvilgo ašaros.

Aš maniau... jūs seniai užmiršote tuos laikus.

Todėl kad nekalbėjau apie juos? Tai patys brangiausi mano prisiminimai. Aš juos laikau užsklendęs slapčiausiame savo senos širdies kamputyje, ir retkarčiais praveriu jį... kai jaučiuosi per daug prislėgtas.

Prislėgtas? Neatrodo, kad kas nors galėtų jus slėgti, krikštatėvi.

Dėl to, kad stengiuosi neparodyti to? Ateina senatvė, Marijana, o kartu ir nuovargis. Pasilik, mano vaike! Mums reikia, ir tau, ir man, pabūti kartu, užmiršti, kad egzistuoja vienuoliai, karai, intrigos... svarbiausia intrigos! Sutik... prisimindama praeitį.

Vėl atsiradusio pasitikėjimo šiluma visiškai pakeitė iškilmingos vakarienės atmosferą, kai truputį vėliau pagrindiniai įvykusios ceremonijos dalyviai susirinko antikinėje pokylių salėje. Tai buvo didžiulė, aukšta kaip bažnyčia patalpa juodų marmurinių plokščių grindimis, su nuostabiais lubų plafonais, kur kartojosi Sant'Anų

herbas: smėlyne su auksine gyvate besikaunantis vienaragis. Tas herbas linksmino Marijaną, nes palyginusi jį su savo šeimos herbu, kuriame puikavosi leopardą nugalintis Aselnų liūtas ir jų giminaičių Monsalvių sakalas, ji nusprendė, jog visa tai sudaro savotišką heraldinį žvėryną.

Salės sienos, ištapytos ryškiomis nežinomo dailininko freskomis, su kerinčiu naivumu pasakojo legendą apie vienaragį. Tai buvo pirmas vilos kambarys, tikrai patikęs Marijanai. Išskyrus prabangiai serviruotą ir papuoštą stalą, čia buvo mažiau aukso negu kitur, o tai veikė raminamai ir nuteikė poilsiui.

Sėdėdama už ilgo stalo priešais kardinolą, ji taip nesivaržydama mėgavosi valgiais, tarsi būtų buvusi savo name Lilio gatvėje! Senasis markizas del Karetas, gerokai apykurtis, nebuvo malonus pašnekovas. Užtat grafas Žerardeska, pagautas įkvėpimo, gyvai plepėjo nenutildamas. Kai buvo keičiami patiekalai, Marijana iš jo išgirdo naujausias rūmų paskalas apie labai meilius didžiosios hercogienės Elžbietos santykius su gražuoliu Čenamiu ir audringą jos meilę su šėtoniškuoju smuikininku Paganiniu. Jis taip pat labai gerai žinojo, kad Napoleono sesuo mielai priskirs prie savo rūmų naująją kunigaikštienę Sant'Aną, bet Marijana nepriėmė kvietimo.

Mane nelabai vilioja rūmų gyvenimas, grafe. Jei jos imperatoriškajai didenybei mane galėtų pristatyti mano vyras, man tai būtų didžiulis džiaugsmas. Bet tokiomis aplinkybėmis...

Senasis sinjoras supratingai pažvelgė į ją.

Jūs pasielgėte kilniaširdiškai, kunigaikštiene, kad ištekėjote už mano nelaimingo pusbrolio. Tačiau jūs nepaprastai jauna ir graži, o pasiaukojimui turi būti ribos. Ir tarp šios šalies bajorų neatsiras nė vieno, kuris išdrįstų pasmerkti jus už tai, kad pasirodėte žmonėse arba nuvykote į priėmimą be savo vyro, nes, deja, ypatinga kunigaikščio Korado padėtis verčia jį gyventi kaip atsiskyrėlį ir slapstytis.

Dėkoju jums už šiuos žodžius, bet šiuo metu tai manęs tikrai neguodžia. Galbūt vėliau... o dabar jos imperatoriškajai didenybei malonėkite perduoti, kad aš apgailestauju... ir žemai lenkiuosi jai.

Automatiškai tardama mandagius, etiketą atitinkančius žodžius, Marijana įdėmiai žvelgė į malonų grafo veidą ir mėgino atspėti,

ką jis iš tikrųjų žino apie savo pusbrolį. Ar jis žino, kas verčia Koradą Sant'Aną taip nežmoniškai gyventi. Jis užsiminė apie "ypatingą padėtį", nors kunigaikštis pats prisipažino, kad bijo išgąsdinti ją. Ji rengėsi aiškiau paklausti, tačiau kardinolas, neabejotinai perpratęs jos mintis, pakeitė pokalbio temą ir grafo paklausė apie tai, kokių priemonių neseniai buvo imtasi prieš vienuolynus. Ją dominusi tema iki vakarienės pabaigos nebebuvo liečiama.

Kai pakilo iš užstalės, abu liudytojai atsisveikino aiškindamiesi, kad amžius neleidžia ilgiau pasilikti. Vienas grįžo į savo dvarą Lukoje, kitas į savo vilą jam priklausančioje šioje apylinkėje, bet abu rafinuotai ir senamadiškai pagarbiai reiškė karštą troškimą greičiau vėl pamatyti "pačią nuostabiausią kunigaikštienę".

- Štai dar du drugeliai nusvilo sparnus! - šelmiškai šypsodamasis tarė Gotjė de Šazėjus. Gerai žinai, kad niekada nereikia užmiršti italų egzaltacijos, ir vis dėlto!.. Beje, tai manęs nestebina. Tačiau, pridūrė jis staiga liovęsis šypsotis, aš tikiuosi, kad tuo ir baigsis pražūtingas tavo grožio poveikis.

Ką jūs norite pasakyti?

Norėčiau, jog Koradas tavęs nematytų. Supranti, aš tikėjausi suteikti jam truputį laimės. Esu labai nusiminęs, kad suteikiau tik sielvarto.

Kodėl taip manote? Galų gale juk žinote, kad nesu bjauri.

Man tik dabar atėjo į galvą, prisipažino prelatas. Matai, Marijana... per visą vakarienę Koradas nenuleido nuo tavęs akių.

Ji krūptelėjo.

Kaip? Bet juk... jo čia nebuvo, tai neįmanoma! Paskui prisiminė raudonąjį saloną. Čia nėra veidrodžio.

Nėra, bet kai kurios lubų plafonų detalės pasistumia, kad būtų galima stebėti, kas vyksta šioje salėje... Sena sekimo sistema, pravertusi tais laikais, kai Sant'Anos užsiėmė politika, ir ji man gerai pažįstama. Aš mačiau ten akis, kurios galėjo būti tik jo. Jis, nelaimingasis, įsimylės tave...

Jūs pats matote, kad man geriau išvažiuoti.

Ne, tai bus panašu į bėgimą, ir tu įžeisi jį. Galų gale palikime jam tą iliuzinę laimę! Ir kas žino? Galbūt ji privers jį kada nors, kai nebus pašalinių, ne taip slapstytis nuo tavęs.

Tačiau Marijanai atokvėpis baigėsi, ir ją vėl apėmė slogutis. Nors kardinolo prielaida buvo guodžianti, ji pajuto kažką panašaus į bodėjimąsi vien pagalvojusi, kad žmogus, turintis tokį beviltiškai liūdną balsą, gali mylėti ją. Įtempusi atmintį, Marijana stengėsi prisiminti sudaryto susitarimo sąlygas, nes tai buvo tik sutartis ir negalima leisti, kad ji taptų kuo nors daugiau!.. Ir vis dėlto jeigu Gotjė de Šazėjus teisus, jeigu ji tam beveidžiui žmogui suteiks skausmo ir liūdesio?.. Ji prisiminė ant savo pirštų atsispaudusį bučinį ir suvirpėjo.

Įėjusi į savo kambarį, ji rado Agatą labai susijaudinusią. Neįprasta ceremonija, kurioje dalyvavo, Sant'Anos rūmų keliama baimė ir donos Lavinijos nurodymai, kaip ji nuo šiol turi elgtis su savo šeimininke, mažąją kambarinę stūmė į visišką neviltį. Stovėdama greta ramiosios donos Lavinijos, ji virpėjo kaip drebulės lapelis ir, pamačiusi įėjusią šeimininkę, padarė gilų, iki grindų, reveransą. Ją ūmai apėmė panika, o griežtas ekonomės žvilgsnis pribaigė. Nė neatsistojusi, Agata paplūdo ašaromis.

O! pasipiktino dona Lavinija. Juk ji išsikraustė iš proto!

Ne, švelniai paprieštaravo Marijana, ji tiesiog yra suglumusi. Dona Lavinija, jai galima atleisti juk aš nieko nepaaiškinau, ir kai čia atvažiavome, ją užgriuvo tiek netikėtumų. Be to, kelionė labai išvargino.

Juodviem pavyko pakelti merginą, kuri desperatiškai mėgino atsiprašyti.

Tegul po... ponia kunigaikštienė... dovanoja man! Aš... nesuprantu, kas man atsitiko. Aš... aš...

Jos malonybė teisi, nutraukė ją dona Lavinija ir įbruko jai į rankas nosinaitę, jūs visai nebekontroliuojate savęs, mergaite. Eikite miegoti. Jei ponia leis, aš palydėsiu jus į kambarį ir duosiu migdomųjų... rytoj viskas bus gerai.

Žinoma, dona Lavinija, eikite!

Aš tuojau grįšiu ir padėsiu poniai kunigaikštienei nusirengti.

Ji išsivedė apsiašarojusią Agatą, o Marijana priėjo prie didelio venecijietiško veidrodžio, priešais kurį stovėjo žemas lakuotas stalelis su daugybe krištolinių buteliukų. Ji jautėsi nepaprastai pavargusi, ir vienintelis noras buvo greičiau atsigulti. Didelė

paauksuota lova su atversta antklode ir baltutėle paklode, naktinė lempelė po baldakimu ir išpurentos pagalvės viliojo ilsėtis.

Sunki diadema spaudė Marijanos kaktą, ir ji pajuto artėjant migrenos priepuolį. Ji sunkiai išlaisvino papuošalą iš jį pritvirtinusių smeigtukų, nežiūrėdama padėjo ant staliuko ir paleido plaukus. Tankiai siuvinėta suknelė su ilgu šleifu taip pat varžė Marijaną, ir ji, nebelaukdama sugrįžtant donos Lavinijos, nutarė atsikratyti jos. Išlenkusi liekną liemenį, dar nerodantį greitos motinystės, ji atsegė kabę ir leido sunkiam rūbui nukristi prie kojų. Ji perlipo suknelę, pakėlė ją ir numetė ant krėslo, nusivilko sijoną, nusimovė kojines, paskui, apsivilkusi vien persišviečiančius batistinius marškinius su Valansjeno nėriniais, saldžiai pasirąžė, patenkinta atsiduso, bet... staiga pasibaisėjusi suriko. Priešais ją veidrodyje atsispindėjo godžiai akimis ją ryjančio vyriškio atvaizdas.

Ji staiga apsigręžė, bet pamatė tik vien veidrodžius prie sienų, nieko neatspindinčius, vien ramias žvakių liepsneles. Kambaryje nieko nebuvo, vis dėlto Marijana galėjo prisiekti, kad Matėjas Damianis buvo čia, kad jis gyvuliškai gašliai stebėjo, kaip ji nusirengia. Tačiau dabar nieko nesimatė. Buvo visiškai tylu. Nei šlamesio, nei atodūsio...

Marijanai pakirto kojas, ji susmuko ant taburetės, stovėjusios priešais tualetinį staliuką, ir drebančia ranka perbraukė kaktą. Ar tai nebuvo haliucinacija? Galbūt ūkvedys ją taip sujaudino, kad jau ėmė visur vaidentis? O gal tai iš nuovargio? Ji jau nebebuvo įsitikinusi, kad tikrai jį matė... Ar dėl nuovargio liguista sąmonė nebus atgaivinusi šio veido?

Dona Lavinija grįžusi rado ją pasliką ant taburetės, pusnuogę, baltą kaip drobė. Ji nusiminusi suplojo delnais.

Jūsų malonybė neišmintinga! papriekaištavo ji. Kodėl nepalaukėte manęs?.. Jūs visa drebate! Tikiuosi, nesusirgote?

Aš esu visiškai nusialinusi, dona Lavinija. Norėčiau greičiau atsigulti ir miegoti... miegoti. Ar negalėtumėte man duoti truputį to, ko davėte Agatai? Noriu būti įsitikinusi, kad ramiai miegosiu.

Tai visai suprantama po tokios dienos.

Netrukus Marijana gulėjo lovoje, o dona Lavinija davė jai šilto antpilo, kurio malonus aromatas gerai paveikė ją. Ji su dėkingumu išgėrė jį, trokšdama pagaliau atsikratyti įkyrių savo

minčių, nes, prisimindama matytą ar pasivaidenusį veidą, be pašalinės pagalbos nebūtų užmigusi, nors ir labai nuvargo. Galbūt nuspėjusi jos baimę, dona Lavinija priėjo prie vieno krėslo.

Aš čia palauksiu, kol ponia kunigaikštienė užmigs, kad įsitikinčiau, jog ji ramiai miega, pažadėjo ji.

Jausdąmasi daug geriau, Marijana užsimerkė, ir antpilas ėmė veikti. Netrukus ji jau kietai miegojo.

Dona Lavinija nejudėdama sėdėjo krėsle. Ji išsiėmė dramblio kaulo rožančių ir ėmė tyliai melstis. Staiga naktyje pasigirdo arklio kanopų kaukšėjimas, iš pradžių tylus, paskui vis garsesnis. Ekonomė tyliai atsistojo, priėjo prie lango ir truputį atitraukė vieną užuolaidą. Toli, miglotoje tamsoje, pasirodė balta figūra, perkirto miško aikštelę ir taip pat staiga dingo: šuoliais lekiantis arklys su juodu raiteliu.

Tada dona Lavinija giliai atsiduso, nuleido užuolaidą ir grįžo į savo vietą Marijanos galvūgalyje.

Ji nenorėjo miego. Šiąnakt labiau negu visados ji jautė, kad turi melstis ir už tą, kuri čia miega, ir už tą, kurį mylėjo kaip savo vaiką: jeigu laimė negalima, tegul Dievas bent dovanoja jiems saldų užsimiršimą.

Keturioliktas skyrius

Beprotiška naktis

Kambarį nušvietusi saulė ir ilgas ramus poilsis grąžino Marijanai žvalumą. Naktį siautusi audra parke viską atgaivino, o pašėliško vėjo nulaužtas šakas ir lapus vilos sodininkai jau buvo surinkę. Medžių lapai ryškiai žaliavo kaip ir žolė, o pro atvirą langą skverbėsi gaivus oras, skleidęs šieno, sausmedžių, kiparisų ir rozmarinų aromatą.

Kaip ir užmigdama, ji pamatė prie lovos besišypsančią doną Laviniją, kuri į didelę vazą merkė rožių glėbį.

Monsinjoras pageidavo, kad pirmasis ponios kunigaikštienės žvilgsnis kristų į puikiausias gėles. Ir, pridūrė ji, į tai.

“Tai” buvo solidi skrynia, atidengta ir pastatyta ant kilimo. Ji buvo pilna sandalmedžio skrynelių ir juodos odos dėklų su Sant’Anų herbu, su laiko pėdsakais, tokiais būdingais senoviniams daiktams.

Kas čia yra? paklausė Marijana.

Kunigaikštienių Sant’Anų brangenybės, ponia... Šios priklausė donai Adrijenai, mūsų kunigaikščio motinai... šios... kitoms kunigaikštienėms! Kai kurios labai senos.

Iš tikrųjų, ko tik čia nebuvo ir labai gražių antikinių akmenų, ir keistų rytietiškų brangenybių, bet daugiausia puikių sunkių Renesanso laikų papuošalų, kurių didžiuliai netaisyklingos formos smaragdai buvo sirenų arba kentaurų kūnai tarp visokiausių spalvų akmenų. Buvo čia ir naujesnių papuošalų briliantų vėrinių, tinkančių prie dekoltė, žėrinčių brangakmenių auskarų, apyrankių ir koljė. Kai kurie akmenys dar buvo neaptaisyti. Kai Marijana viską apžiūrėjo, dona Lavinija ištiesė jai nedidelę sidabrinę dėžutę, kurioje ant juodo aksomo gulėjo dvylika nepaprastų smaragdų. Didžiuliai, bet primityviai nušlifuoti, tamsaus atspalvio, bet kartu skaidrūs, ryškiai spindintys, jie, be abejo, buvo puikiausi iš visų Marijanos kada nors matytų smaragdų. Net Napoleono dovanotieji toli gražu neprilygo šiems. Ir staiga ekonomė ištarė Napoleono žodžius:

Monsinjoras pasakė, kad jie - tokios pat spalvos kaip ir ponios akys. Jo senelis, kunigaikštis Sebastjanas, atvežė juos iš Peru savo žmonai. Bet ji nemėgo šių akmenų.

Kodėl? paklausė Marijana tikrai moteriškai grožėdamasi šviesos žaismu smaragdų briaunose.

- Senovėje žmonės manė, kad jie simbolizuoja ramybę ir meilę. Dona Liusinda dievino meilę, bet... nekentė ramybės.

Taip Marijana pirmą kartą išgirdo vardą moters, kuri buvo taip įsimylėjusi savo atvaizdą, kad privertė uždengti veidrodžiais savo kambario sienas. Bet ji nebeturėjo laiko klausinėti. Padariusi reveransą, dona Lavinija pranešė, kad vonia paruošta, kad kardinolas jos lauks per pusryčius, ir paliko ją Agatai. Naujoji kunigaikštienė net nespėjo paprašyti jos pasilikti ir atsakyti į kai kuriuos klausimus. Senosios moters veide šmėstelėjo nepasitenkinimas, jos žvilgsnis apniuko, tarsi ji būtų sau

priekaištavusi, kad ištarė šį vardą. Ji skubiai pasišalino. Dona Lavinija aiškiai išsisukinėjo nuo neišvengiamų klausimų.

Bet susitikusi su krikštatėviu bibliotekoje, kur jiems serviravo pusryčius, Marijana papasakojo apie jai atiduotas šeimos brangenybes ir uždavė klausimą, kurio vengė dona Lavinija.

Kas gi vis dėlto buvo kunigaikščio senelė?.. Be to, kad jos vardas Liusinda, girdėjau tik neaiškių užuominų. Jūs žinote kodėl?

Neatsakydamas kardinolas užsipylė ant makaronų daug kvapnaus pomidorų padažo, įsidėjo sūrio ir gerai viską išmaišė. Paskui paragavo šio mišinio ir pagaliau tarė:

Ne.. Aš nežinau.

Nejaugi! Juk tai neįmanoma! Esu įsitikinusi, kad jūs seniai pažįstate Sant'Aną. Kitaip kaipgi žinotumėte kunigaikščio Korado paslaptį? Jūs negalite nieko nežinoti apie Liusindą!.. Atvirai sakykite, kad nenorite kalbėti...

Tu taip nekantrauji iš smalsumo, kad iš karto apšauki mane melagiu, nusijuokė kardinolas. Na gerai, brangusis vaike, žinok, kad nė vienas Bažnyčios hierarchas nemeluoja... bent jau ne daugiau už bet kurį kaimo kleboną. Taigi, atvirai kalbant, apie ją žinau tik tiek, kad ji buvo venecijietė iš labai kilmingos Sorancų šeimos ir nepaprastai graži.

Dėl to ir veidrodžiai! Tačiau tuo, kad ji buvo labai graži ir itin žavėjosi savimi, negalima paaiškinti slapto susitarimo nekalbėti apie tą moterį. Net atrodo, kad jos portretas dingo.

Turiu pasakyti, kad, sprendžiant iš to, ką man pavyko sužinoti, donos Liusindos reputacija... hm... nebuvo labai gera. Kai kurie iš ją pažinojusių žmonių, o jų jau nedaug teigia, kad ji buvo beprotė, kiti kad buvo burtininkė arba bent jau labai draugavo su demonais. Čia tokių nemėgsta... kaip, beje, ir visur!

Marijanai pasirodė, kad kardinolas sąmoningai kažką nutyli. Nors ir labai gerbė jį ir pasitikėjo juo, bet negalėjo atsikratyti keistos nuojautos, jog jis nesako jai teisybės... arba bent jau ne viską sako. Ji nutarė vis dėlto kuo toliau prasibrauti pro jo gynybą ir nekaltai paklausė, rinkdama vyšnias iš vazos su vaisiais.

O... kur yra jos kapavietė? Koplyčioje?

Kardinolas užsikosėjo tarsi būtų užspringęs, bet tas kosulys Marijanai pasirodė truputį dirbtinis, ir ji paklausė savęs, ar juo nebuvo maskuojami staiga nuraudę krikštatėvio skruostai. Vis dėlto ji meiliai šypsodamasi ištiesė jam vandens stiklinę.

Išgerkite! Praeis!

Dėkui! Kapavietė... hm... jos iš viso nėra!

Nėra kapavietės?

Nėra. Liusinda tragiškai žuvo per gaisrą. Iš jos kūno nieko neliko... Koplyčioje turi kažkas būti, koks nors užrašas... hm... primenantis tai. Ar nenorėtum dabar pavaikščioti naujosiomis savo valdomis? Oras puikus, o parkas toks gražus! Be to, yra arklidės, kurios tikrai sužavės tave. Būdama vaikas, tu taip mėgai arklius! Juk tu nežinai, kad čionykščiai gyvuliai yra tos pačios kilmės kaip ir garsieji Vienoje esančio Imperatoriškojo maniežo arkliai? Tai lipiciečiai. Erchercogas Karlas, kuris 1580 metais Lipicoje įsteigė garsųjį žirgyną atvežęs ten iš Ispanijos kumeliukų, tuomet Sant'Anai padovanojo kumeliuką reproduktorių ir dvi kumeles. Nuo to laiko šių namų kunigaikščiai nuolat gerina veislę...

Kardinolas įsišnekėjo. Beprasmiška buvo mėginti sustabdyti jį, juo labiau grąžinti prie temos, kurios jis, kaip ir dona Lavinija, matyt, vengė. Šitam žodžių srautui plūstant, Marijana negalėjo įterpti nė žodelio, bet jam pavyko nukreipti jos mintis kitur. Ir tikrai, nuėjusi su kardinolu į didžiulį arklidės kiemą, jaunoji moteris laikinai užmiršo paslaptingąją Liusindą ir domėjosi tik arkliais, kuriuos visada labai mėgo. Beje, ji pastebėjo, kad Grakchas Hanibalas Pjošas, jos vežikas, aplenkė ją ir čia jaučiasi kaip žuvis vandenyje. Nors vaikinas visai nemokėjo italų kalbos, jį puikiai suprato dėl išraiškingos mimikos. Jis jau buvo pasidaręs visų arklininkų ir berniūkščių bičiuliu, jie pripažino jį saviškiu.

Niekada neregėjau tokių gražuolių! Tikrų tikriausias rojus, mamzele Marijana! šūktelėjo jis išvydęs jaunąją moterį.

Jei nori, kad tave ir ateityje čia įsileistų, mano berniuk, lyg juokais, lyg rimtai pasakė kardinolas, tu turi įprasti sakyti ponia kunigaikštiene arba jūsų malonybe... arba verčiau jos šviesiausioji didenybe.

Švie... reikės pakentėti dėl manęs, mam... norėjau pasakyti: ponia kunigaikštiene, smarkiai išraudęs pasitaisė Grakchas. Bijau, kad ne iš karto priprasiu ir painiosiuos.

Sakyk tiesiog "ponia", mano mielasis Grakchai, ir viskas bus gerai. O dabar parodyk man gyvulius.

Jie tikrai buvo nuostabūs, ugningi, tvirtais kaklais, plonomis stipriomis kojomis, baltutėliai, be jokių dėmelių. Buvo keletas juodų, kaip Erebas, bet tokių pat puikių. Marijanai nereikėjo prisiverstinai žavėtis. Be to, jos žvilgsnis buvo labai akylas, mokantis vertinti, tad po geros valandos visas arklidžių personalas buvo įsitikinęs, kad naujoji kunigaikštienė daugiau negu verta turėti šį vardą. Visa kita padarė jos grožis, ir kai ji gana vėlai vakare grįžo namo, dideliam kardinolo pasitenkinimui tą mažą pasaulėlį jau buvo užkariavusi.

Tu įsivaizduoji, kuo nuo šiol jiems tapai? Tikra šeimininke, nusimanančia ir suprantančia. Tu suteikei jiems tikrą palengvėjimą.

Man labai malonu, bet daugiausia laiko jie turės gyventi be manęs. Jūs gerai suprantate, jog turiu grįžti į Paryžių... tik dėl to, kad suderinčiau su imperatoriumi savo naują padėtį... Jūs dar nežinote, kas yra jo pyktis.

Galiu įsivaizduoti... bet po visko tau niekas nebebaisu! Jei tu pasiliksi...

Jis gali pasinaudoti savo žandarais, kad surastų mane... panašiai kaip išsiuntė jus į Reimsą, geriausiu atveju pasitelkti tarpininką. Nuolankiai dėkoju. Verčiau atvira kova, o ne bėgimas. Tokiomis aplinkybėmis geriau pati pasiaiškinsiu.

Tiesiai sakyk, kad nė už ką pasaulyje nenorėtum prarasti galimybės vėl pamatyti jį! liūdnai atsiduso kardinolas. Tu myli jį kaip seniau.

O argi aš kada nors sakiau kitaip? gana išdidžiai atšovė Marijana. Niekada nemaniau, kad galite taip klysti. Taip, aš kaip ir pirma myliu jį. Aš apgailestauju dėl to galbūt taip pat kaip ir jūs, nors ir dėl kitų priežasčių, ir čia esu bejėgė.

Aš tai puikiai žinojau! Beprasmiška toliau ginčytis! Kartais tu man labai primeni tetulę Elisę: esi tokia pat nekantri ir visada veržiesi į mūšį! Ir tokia pat kilniaširdė! Nieko! Esu įsitikinęs, kad grįši čia, o tai svarbiausia.

Saulė leidosi už patamsėjusio žalio parko, ir Marijana nerimastingai stebėjo, kaip ji dingsta. Kartu su sutema visą dvarą apgaubė nesuprantamas liūdesys, tarsi drauge su šviesa jis būtų netekęs ir gyvybės. Nuolatiniai šių vietų gyventojai tai vadino "una morbidezza" išglebimu, ir taip atrodė tikriausiai dėl pernelyg gražaus peizažo ir permainingų dangaus spalvų.

Grįžtant namo, Marijaną staiga apėmė šiurpulys, ir ji apsisiautė pečius muslininiu šaliu, priderintu prie paprastos baltos suknelės. Lėtai žingsniuodama greta prelato, ji nužvelgė tą namo dalį, kur gyveno kunigaikštis Koradas.

Aukšti langai buvo tamsūs, galbūt dėl užtrauktų užuolaidų, ir nė vienas šviesos spindulėlis neprasismelkė iš ten.

Jums neatrodo, pasakė ji staiga, kad aš turiu padėkoti kunigaikščiui už brangenybes, kurias šįryt perdavė? Manau, iš mandagumo tiesiog privalau tai padaryti.

Ne. Tai bus klaida. Kunigaikščio manymu, jos turi tau priklausyti. Tu esi jų saugotoja... kaip Prancūzijos karalius yra Karūnos brangenybių saugotojas. Už atiduotus saugoti daiktus nedėkojama.

Tačiau smaragdai...

Be abejo, dovana pačiai kunigaikštienei Sant'Anai! Tu juos aptaisysi, nešiosi ir... perduosi savo paveldėtojams. Ne, neverta mėginti artintis prie jo. Esu įsitikinęs, kad jis to netrokšta. Jei nori padaryti jam ką nors malonaus, nešiok jo atiduotas brangenybes. Tai geriausias būdas parodyti, kad jos tave nudžiugino.

Tą vakarą per vakarienę, patiektą jai ir kardinolui didžiuliame valgomajame, ji po dekoltė prisisegė plačią auksinę sagę su rubinais ir perlais, gražiai besiderinusiais prie sunkių ilgų auskarų. Tačiau kad ir kaip per visą vakarienę stengėsi nepastebimai žvilgčioti į lubas, ten ji nepastebėjo jokių gyvybės ženklų ir... buvo nustebusi, kad dėl to nusivylė. Tą vakarą ji jautėsi esanti graži ir norėjo tuo grožiu pareikšti dėkingumą savo nematomam vyrui. Tačiau nieko neįvyko. Nebuvo net Matėjo Damianio, kurio nematė visą dieną, ir visai suprantama, kad ji į kambarį įėjusios donos Lavinijos paklausė:

Prašom pasakyti, argi kunigaikštis išvykęs?

Ne, jūsų malonybe. Kodėl klausiate?

Šiaip sau, tiesiog visą dieną nejaučiau jo buvimo, ir nemačiau nei jo sekretoriaus, nei tėvo Amundžio.

Matėjas išvyko su reikalais pas toli gyvenančius nuomininkus, o kapelionas buvo su jo šviesybe. Susitikęs su juo, jis eina tik į koplyčią ir biblioteką. Ar turiu Matėjui pasakyti, kad jūs norite jį matyti?

Ne, žinoma! greičiau negu derėtų atsakė Marijana. Aš šiaip sau paklausiau.

Ji ilgai gulėjo lovoje neužmigdama, ir praslinko keletas valandų, kol sumerkė vokus. Jau po vidurnakčio, kai pagaliau ėmė snūduriuoti, iš parko pasigirdo kanopų kaukšėjimas, ir ji akimirką įtempė klausą. Tačiau pamaniusi, kad tai, be abejo, grįžo Matėjas Damianis, ramiai užsimerkė ir vėl užmigo.

Nerūpestingai bėgo dienos, panašios į pirmąją. Kartu su kardinolu Marijana apžiūrėjo dvarą, viena iš daugelio karietų, kurių buvo prigrūsta daržinė, keletą kartų pavažinėjo po apylinkes. Ji apsilankė Lukos maudyklose keistuose antikiniuose griuvėsiuose, taip pat didžiosios hercogienės Elžbietos prašmatnios vasaros vilos soduose Marline. Kardinolas paprastu juodu kostiumu be jokių papuošimų netraukė dėmesio, o štai jaunosios moters grožis visur kėlė susižavėjimą, dar labiau smalsumą, nes žinia apie sutuoktuves greitai apskriejo apylinkes. Siauruose keliuose ir kaimuose valstiečiai susitikę sustodavo ir žemai lenkdavosi, o jų akyse atsispindėdavo užuojauta ir žavėjimasis. Tai vertė Gotjė de Šazėjų šypsotis.

Ar žinai, kad jie vos negarbina tavęs kaip šventosios?

Šventosios? Manęs? Kokie čia pramanai?

Čia plačiai pasklidusi versija, kad Koradas Sant'Ana sunkiai ir nepagydomai serga. Todėl visus stebina, kad tu, tokia jauna ir graži, pasišventei šiam nelaimėliui. Kai visi sužinos apie kūdikio gimimą, tu beveik būsi laikoma kankine.

Kaip jūs galite taip juokauti! papriekaištavo Marijana, kardinolo lengvabūdiškumo šokiruota.

Brangusis vaike, jei nori nugyventi gyvenimą neversdama nei savęs, nei kitų labai kentėti, geriausia stenkis į viską žiūrėti su humoru. Be to, reikėjo paaiškinti, kodėl jie taip žiūri į tave. Štai aš ir padariau tai!

Daugiausia laiko Marijana leido prie arklių, nors kardinolas ir buvo ją įspėjęs. Jis manė, jog kilmingos damos vieta toliau nuo arklidės. Be to, jis jaudinosi dėl jaunosios moters būklės, nes matė, kad ji daugybę valandų jodinėja, keičia vieną arklį po kito, kad sužinotų visas jų teigiamybes ir trūkumus. Marijana tik šaipėsi iš jo būgštavimų. Jos būklė jai nė kiek netrukdė. Jokie negalavimai nedrumstė jai nuotaikos, ir ji puikiai jautėsi daug būdama gryname ore. Marijana pavergė Rinaldą, arklidžių viršininką, ir jis visur sekė paskui ją, kaip klusnus didelis šuo, kai ji, ranka suėmusi amazonės šleifą (vengdama apkalbų, ji nesiryžo vilktis vyriško kostiumo, kuris jodinėjant būtų labiau tikęs), ilgai jodinėdavo laukais, retkarčiais keisdama arklius.

Grįžusi po šių varginančių jodinėjimų, ji godžiai suvalgydavo vakarienę, paskui griūdavo į lovą ir nerūpestingai, kaip vaikas, miegodavo iki saulės patekėjimo. Net tas keistas liūdesys, kas vakarą apgaubdavęs vilą prieš sutemstant, nebejaudino jos. Kunigaikštis niekaip nerodė savo egzistavimo, net nepasakė, kad džiaugiasi jos domėjimusi arkliais, o Matėjas Damianis, atrodė, stengėsi laikytis pagarbiu atstumu. Jis dažnai važinėjo po ganyklas ir jo beveik nebuvo matyti. Atsitiktinai susitikęs su Marijana, jis žemai nusilenkdavo, pasiteiraudavo apie sveikatą ir nepastebimai dingdavo.

Taip prabėgo savaitė, greitai ir be įvykių, tokia maloni, kad jaunoji moteris nepastebėjo, kaip ji praėjo, ir galiausiai pajuto, jog ją ne taip jau ir traukia į Paryžių. Alinantis kelionės nuovargis, nepakeliama nervinė įtampa, baimė, visam tam priešinosi jos natūra.

“Tiesą sakant, kodėl gi nepasilikus čia dar kurį laiką? pamanė ji. Į Paryžių imperatorius, žinoma, grįš negreitai, ir man nėra ten kas veikti”.

Ilga vestuvinė Napoleono kelionė nebeerzino jos. Ji atgavo dvasinę ramybę ir taip mėgavosi nuostabiąja savo nauja rezidencija, jog ėmė rimtai manyti, kad gal vertėtų pasilikti čia vasarą ir atsikviesti Žolivalį.

Tačiau savaitės pabaigoje atvyko paslaptingąją savo misiją įvykdęs Bišetas, ir viskas sugriuvo. Kardinolas buvęs tokiu maloniu ir linksmu kompanionu, ilgam užsirakino su sekretoriumi. Vėl

pasirodė labai susirūpinęs ir Marijanai pranešė, kad yra priverstas palikti ją.

Nejaugi tai taip būtina? nusivylusi palausė ji. Ir negalima dar truputį pasilikti? Taip malonu pabūti kartu! Jeigu jūs išvykstate, aš liepsiu supakuoti mano daiktus.

Kodėl gi? Manęs nebus tik keletą dienų. Argi negali palaukti manęs čia? Marijana, ir man labai malonu būti su tavimi. Kodėl tai negalėtų ilgiau tęstis? Grįžęs galėsiu tau skirti dar savaitę.

O ką aš čia be jūsų veiksiu?

Kardinolas nusijuokė.

Betgi... tą patį, ką ir su manimi. Juk mes nebuvome visą laiką kartu. Ir, be to, juk ne visada, kai kasmet atvažiuosi su vaiku, aš čia būsiu. Ar tau neatrodo, kad reikia priprasti pačiai valdyti? Man regis, tau čia patinka.

Tai tiesa, tačiau...

Kas gi yra? Tu negali keletą dienų palaukti manęs? Penkias ar šešias, ne daugiau... Argi tai. daug?

Ne, nusišypsojo Marijana. Aš jūsų palauksiu. Bet kai jūs vėl išvyksite, aš taip pat išvažiuosiu.

Taip išgavęs jos sutikimą, kardinolas po pietų paliko vilą, lydimas abato Bišeto, visada susirūpinusio, visada prislėgto aibės paslapčių, tikrų ir prasimanytų, dėl ko atrodė kaip amžinas sąmokslininkas. Vos karieta išvažiavo pro dvaro vartus, Marijana pasigailėjo, kad sutiko pasilikti. Ji vėl pajuto slogutį, kuris buvo apėmęs ją pirmąją dieną, tarsi tik kardinolo buvimas šalia gynė ją nuo to.

Atsisukusi ji pamatė Agatą ašarų pilnomis akimis. Atsakydama į jos nustebusį žvilgsnį, mergina maldaujamai sudėjo rankas.

Nejaugi mes pasiliksime ir neišvažiuosime kaip jis?

O kodėl gi ne? Argi jums čia bloga? Man atrodo, dona Lavinija gerai su jumis elgiasi?

Tai tiesa. Ji labai gera. Bet aš ne jos bijau.

O ko gi?

Agata išsisukinėdama mostelėjo namo pusėn.

Viso... to namo, kuriame taip liūdna, kai ateina vakaras, tylos, kai išjungiami fontanai, iš kurių visada tarsi gresia kažkoks pavojus, monsinjoro, kurio niekada nematyti, ir... ūkvedžio!

Marijana suraukė antakius nepatenkinta, kad jos kambarinė jaučia tą patį, ką ir ji, nes bijojo dar labiau išgąsdinti Agatą.

Matėjo? Ką jis jums padarė?

Nieko... bet man atrodo, kad jis sukasi apie mane. Jis taip žiūri į mane, kai susitinkame, ir būtinai stengiasi paliesti mano suknelę, eidamas pro šalį!.. Jis mane gąsdina, ponia! Aš taip norėčiau iš čia išvažiuoti.

Faktai buvo labai nereikšmingi, tačiau Agata taip išbalo, jog Marijana, prisiminusi savo pojūčius, nutarė išsklaidyti jos nerimą. Ji nusijuokė.

Na ką jūs, Agata, nieko baisaus nėra. Man atrodo, jau ne pirmą kartą vyriškis leidžia jums suprasti, kad jūs jam patinkate? Paryžiuje tarytum ir neprieštaravote tam, kad mažordomas Bogarnė rodytų jums savo palankumą, o ir mūsų Grakchas?

- Paryžiuje visai kitas reikalas, sutrikusi nuleido akis Agata. Čia... viskas taip keista, kitaip negu visur! Ir tas žmogus baugina mane! atkakliai tvirtino ji.

Na gerai, pasakykite apie tai Grakchui, jis pasaugos jus ir nuramins. Gal man pasikalbėti su dona Lavinija?

Ne... ji palaikys mane kvailele!

Ir bus teisi! Graži mergina turi pati apsiginti. Šiaip ar taip, nusiraminkite, ilgai mes čia neužtruksime. Jo eminencija grįš po keleto dienų, ir, truputį paviešėję, mes išvažiuosime kartu su juo.

Tačiau ji užsikrėtė Agatos nerimu, ir jos pačios būgštavimai padidėjo. Ją jaudino mintis apie Matėją Damianį, kuris meilinosi Agatai, nors tai negalėjo dominti merginos. Net jei dėl privilegijuotos padėties prie kunigaikščio tokia partija mažajai kambarinei galėjo atrodyti esanti pavydėtina, net jei vyras buvo fiziškai patrauklus ir atrodė jaunesnis, jam jau buvo turbūt per penkiasdešimt, o Agatai dar nesukako dvidešimt. Ji gana santūriai, bet tvirtai nusprendė baigti tai.

Vakarop, jausdama, kad negalės viena likti didžiuliame valgomajame, Marijana liepė atnešti valgį į jos kambarį ir paprašė doną Laviniją sudaryti jai kompaniją ir padėti atsigulti miegoti, o Agata, pasiskundusi truputį negaluojanti, išėjo su Grakchu pasivaikščioti po parką. Bet vos Marijana prabilo ją

dominančia tema, ekonomė užsisklendė savyje kaip neatsargiai paliesta mimoza.

Tegul jūsų malonybė man atleidžia, pasakė ji aiškiai sutrikusi, bet aš negaliu drįsti padaryti nors menkutę pastabą Matėjui Damianiui.

Kodėl gi? Argi ne jūs iki šiol viskuo rūpinotės šiame name ir tarnais, ir buities reikalais?

Iš tikrųjų... tačiau Matėjo padėtis čia yra išskirtinė, ir aš neturiu teisės kaip nors kištis į jo gyvenimą. Be to, jis nepakenčia jokių priekaištų, jis yra jo šviesybės, kurio tėvams, kaip ir aš, tarnavo, patikėtinis. Jei tik aš išdrįsiu pareikšti savo nuomonę, jis niekinamai nusijuoks ir šiurkščiai lieps man užsiimti savo reikalais.

Tikrai? nusišaipė Marijana. Tikiuosi, man nereikia to bijoti, kad ir kokios būtų šio žmogaus privilegijos?

O! Ponia kunigaikštiene!..

Tai suraskite jį! Pažiūrėsime, kuri iš mudviejų teisi! Agata tarnauja man, ji su manimi atvyko iš Prancūzijos, ir aš nenoriu, kad jos gyvenimas taptų nepakenčiamas. Eikite, dona Lavinija, ir nedelsiant atveskite pas mane poną ūkvedį.

Ekonomė padarė reveransą ir dingo, o po keleto minučių grįžo viena. Ji tvirtino neradusi Matėjo. Jo nebuvo nei pas kunigaikštį, nei kitur. Galimas daiktas, jis užtruko Lukoje, kur dažnai vykdavo, ar kur nors fermoje...

Ji kalbėjo skubėdama, stengdamasi suteikti savo žodžiams įtaigumo, bet kuo daugiau argumentų minėjo, tuo mažiau Marijana tikėjo. Kažkas jai kuždėjo, kad Matėjus yra netoliese, bet nenori ateiti...

Na gerai, pasakė ji pagaliau. Palikime tai šiandien, jei jis toks nesugaunamas, o rytoj rytą užsiimsime. Perduokite jam, kad lauksiu jo tuoj po pusryčių čia, antraip būsiu priversta kreiptis į kunigaikštį... savo vyrą!

Dona Lavinija nieko neatsakė, bet, atrodė, dar labiau sunerimo. Kai ji, pakeitusi Agatą, išpynė storas, juodas savo šeimininkės kasas ir nakčiai šukavo plaukus, Marijana jautė, kaip virpa paprastai tokios tvirtos jos rankos. Bet ji nekreipė į tai dėmesio. Priešingai, kad nors truputį perprastų tą neliečiamą ūkvedį gaubiančią paslaptį, ji kiek žiaurokai pasistengė įginti doną

Laviniją į kampą, apibėrusi ją klausimais apie Damianio šeimą, jo santykius su kunigaikščio tėvais ir apie pačius tėvus. Dona Lavinija mikčiojo, išsisukinėjo, atsakinėjo taip miglotai, kad Marijana, taip nieko ir nesužinojusi, netekusi vilties, paprašė ekonomę išeiti. Su regimu palengvėjimu ši nelaukė, kad jos dar kartą paprašytų, ir paliko kambarį skubiai, kaip kantrybės netekęs žmogus.

Likusi viena, Marijana susijaudinusi keletą kartų perėjo kambarį, paskui, nusimetusi chalatą, užpūtė žvakes ir atsigulė į lovą. Nuo pat ryto netikėtai įsigalėjo rugpjūčio karštis, ir vakare nelabai palengvėjo. Nors ir tryško gaivūs fontanai, oras vilos kambariuose per dieną tapo tvankus ir sunkus. Už paauksuotų baldakimo užuolaidų Marijana netrukus pajuto, kad ją pila prakaitas.

Pašokusi iš lovos, ji atitraukė užuolaidas ir atlapojo langus, tikėdamasi bent truputį sumažinti įkyrėjusį karštį. Stebuklingos mėnulio šviesos užlietame tyliame sode girdėjosi tik fontanų čiurlenimas. Virš bespalvės žolės driekėsi juodi medžių šešėliai. Nebyli lyguma už parko ir visa gamta naktį atrodė kaip sustingusi nuo mirties dvelksmo.

Marijaną kamavo dusulys, jos gerklė perdžiūvo, ji norėjo prieiti prie lovos ir atsigerti vandens iš prie lovos pastatyto grafino, bet staiga sustojo ir grįžo prie lango. Tolumoje pasigirdo arklio kanopų kaukšėjimas, visai tylus, kuris artėdamas darėsi vis aiškesnis ir smarkesnis. Iš giraitės išlėkė baltas žaibas. Akylos Marijanos akys iš karto pažino Ilderimą, gražiausią žirgyno eržilą, be to, labiausiai nesutramdomą grynakraujį, baltutėlį, neapsakomai gražų, bet tokį nirtų, kad ji nesiryžo jo balnoti. Po širdimi nešiojamas kūdikis draudė jai tokią beprotybę.

Ji išskyrė tamsią raitelio figūrą, bet neatpažino jo. Jis atrodė esąs aukštas ir tvirtas. Beje, iš tokio nuotolio buvo sunku įžiūrėti detales. Jai viena buvo aišku: tai ne Matėjas Damianis, ir ne Rinaldas ar kas nors kitas iš arklininkų. Akimirksniu arklys ir raitelis perlėkė pievelę ir dingo medžių tankumyne, kur ritmingas kanopų kaukšėjimas ėmė tilti ir netrukus visai nebesigirdėjo. Bet Marijanai pakako laiko, kad susižavėtų nepriekaištinga raitelio laikysena, tai buvo juodas vaiduoklis

ant akinamo baltumo žirgo, tarsi susiliejęs su kilmingu gyvuliu. Nesuvaldomasis Ilderimas pripažino jį savo šeimininku.

Ir staiga jai dingtelėjo mintis, taip ją sujaudinusi, jog nebepajėgdama laukti ryto, kad ją patvirtintų, puolė prie skambaliuko lovos galvūgalyje ir ėmė jį taip trūkčioti, tarsi būtų grėsęs pavojus gyvybei. Po keleto sekundžių dona Lavinija, užsimetusi megztinį ir užsirišusi naktinę kepuraitę, buvo kambaryje, aiškiai išsigandusi ir, be abejo, bijojusi blogiausio. Išvydusi Marijaną ramiai stovinčią, ji su palengvėjimu atsiduso.

Dievas mato, kaip aš išsigandau! Pamaniau, kad ponia kunigaikštienė susirgo ir kad...

Nesijaudinkite, dona Lavinija, man viskas gerai. Patikėkite, labai kremtuosi, jog prižadinau jus, bet noriu, kad jūs atsakytumėte į vieną klausimą... kad į jį atsakytumėte tučtuojau... ir neišsisukinėdama!

Žvakidė ekonomės rankoje ėmė taip virpėti, kad ją reikėjo pastatyti ant stalo.

Kokį klausimą, ponia?

Marijana parodė atidarytą langą, priešais kurį stovėjo, paskui įsmeigė valdingą žvilgsnį į donos Lavinijos veidą, mėnulio šviesoje atrodžiusį kaip gipsinė kaukė.

Jūs puikiai žinote, kokį klausimą, kitaip nebūtumėte taip išbalusi! Kas tas žmogus, kurį ką tik mačiau ant arklio skriejantį laukyme?.. Jis jojo Ilderimu, ant kurio dar niekada nieko nesu mačiusi. Na, atsakykite! Kas jis?

Ponia... aš...

Vargšė moteris vos laikėsi ant kojų, ji buvo priversta atsiremti į krėslo atkaltę, kad neišgriūtų, bet Marijana priėjo prie jos, uždėjo ranką ant peties ir negailestingai pakartojo:

Kas... jis... toks?

Ė... kunigaikštis Koradas.

Gilus palengvėjimo atodūsis išsiveržė iš Marijanos krūtinės. Ji nebuvo nustebinta. Nuo to momento, kai pamatė neaiškią raitelio figūrą, ji tikėjosi išgirsti tokį atsakymą. Vis dėlto jis sukėlė daugybę kitų klausimų. Tačiau dona Lavinija, visiškai netekusi jėgų, nepaisydama jokio etiketo, susmuko į krėslą ir, paslėpusi veidą delnuose, apsipylė ašaromis.

Pajutusi sąžinės graužimą, Marijana nedelsdama atsiklaupė priešais ją ir ėmė guosti.

Nusiraminkite, dona Lavinija! Aš nenorėjau jūsų įskaudinti savo klausinėjimais. Bet supraskite, kokia kankinama yra ta paslaptis, nuo pirmos akimirkos užgriuvusi mane!

- Aš žinau... Aš gerai suprantu... murmėjo dona Lavinija. Žinoma, aš žinojau, kad kurią nors naktį jūs pamatysite jį ir užduosite šį klausimą, bet tikėjausi... vienas Dievas žino ko...

Gal kad aš neliksiu čia labai ilgai ir nepastebėsiu jo?

Galbūt, bet tai buvo per daug vaikiška, nes anksčiau ar vėliau... Matote, ponia, beveik kasnakt jis taip daro. Jis valandų valandas šuoliuoja ant Ilderimo, kuris jam vienam leidžiasi pabalnojamas. Tai didžiausias jo džiaugsmas... vienintelis, kurio negali atsisakyti!

Rauda užgniaužė ekonomės balsą. Marijana atsargiai suėmė jos rankas ir sušnabždėjo:

Ar ne per daug jis negailestingas sau, dona Lavinija? Tas žmogus ne invalidas ir ne ligonis, kitaip jis nebūtų pabalnojęs Ilderimo... Jo siluete nepastebėjau jokių luošumo požymių. Man pasirodė, kad jis yra aukštas ir matyt labai stiprus. Tai kodėl jis slapstosi? Kodėl reikia pasmerkti save tokiam nežmoniškam atsiskyrimui nuo pasaulio, kodėl reikia laidoti save gyvą?

Todėl kad kitaip negali būti... Neįmanoma! Patikėkite manimi, kunigaikštiene, ne dėl liguisto paslapčių pomėgio ar noro išsiskirti mano vargšas vaikas taip atsiskyrė nuo pasaulio, nuo viso pasaulio! Tik dėl to, kad jis negalėjo to išvengti!

Bet galų gale toje figūroje, kurią įžiūrėjau, nebuvo nieko atstumiančio. Ji atrodė normali... taip, visai normali.

Galbūt... viskas veide!

Tai tik išsisukinėjimas. Jau esu mačiusi baisių žmonių, subjaurotų opų ir žaizdų, į kuriuos tikrai sunku žiūrėti, tačiau tai netrukdo jiems normaliai gyventi tarp kitų. Taip pat esu mačiusi žmonių, kurie užsideda kažką panašaus į kaukę, pridūrė ji prisiminusi Morvaną ir jo randus.

Ir Koradas užsideda kaukę, kai taip jodinėja. Jam atrodo, kad nakties ir šešėlio, krintančio nuo apsiausto ir skrybėlės, nepakanka norint pasislėpti. Bet vidury baltos dienos vien kaukės mažai. Patikėkite manimi, ponia, maldauju, nemėginkite nei

sužinoti jo paslapties, nei susitikti su juo. Jis... jis gali mirti iš gėdos!

Iš gėdos?

Dona Lavinija sunkiai pakilo ir privertė Marijaną atsistoti. Ji nebeverkė, ir jos veidas tapo ramus kaip visada. Atrodė, kad šis pokalbis suteikė jai palengvėjimą. Žvelgdama Marijanai tiesiai į akis, ji dusliu balsu pridūrė:

Matote, Koradą slegia prakeikimas, kadaise užgriuvęs šiuos turtingus ir galingus namus, prakeikimas angelo veidu. Ir tik kūdikis, kurį jam padovanosite, padės iš jo išsivaduoti jei ne pačiam Koradui, nes jį ištikusios nelaimės negalima atsikratyti, tai bent Sant'Anos pavardei, ir ji vėl deramai sužibės. Labanakt, jūsų malonybe. Pasistenkite užmiršti tai, ką matėte.

Šįkart įtikinta, Marijana primygtinai nebeklausinėjo. Netarusi nė žodžio, ji leido donai Lavinijai išeiti. Ji jautėsi be galo išvargusi, tarsi būtų ilgai ir sunkiai dirbusi, ir ją apėmė liūdesys. Visas jos dėmesys buvo sutelktas į Korado mįslę, kuri įkyriai persekiojo ją. Sudirgintas jos smalsumas, nuolat jaučiamas poreikis viską iki galo išsiaiškinti, galėjo paakinti ją bet kokiam beprotiškam poelgiui: pavyzdžiui, pasislėpti vaiduokliško raitelio kelyje, pulti po Ilderimo kanopomis, kad priverstų jį sustoti, bet kažkas sulaikė ją. Galbūt donos Lavinijos ištarti žodžiai: "Jis gali mirti iš gėdos" žodžiai, kupini tokio pat liūdesio, kaip ir balsas iš veidrodžio.

Kad bent kiek apsiramintų ir kartu atsigaivintų, ji nusiprausė veidą ir nusiplovė rankas, apsipurškė visą kūną odekolonu ir vėl atsigulė į lovą, nebesivildama užmigti. Alinantis karštis ir minčių spiečius ginė miegą šalin. Ji įtemptai klausėsi neaiškių nakties garsų, stengdamasi išgirsti tolimą kanopų kaukšėjimą. Slinko valandos, nieko naujo neatsitiko, ir Marijaną, visiškai išsekusią, galiausiai apėmė savotiškas stingulys, nepanašus nei į sapną, nei į tikrovę. Keisti vaizdiniai, tarsi sapnuojant, kilo jos galvoje, bet ji nesijautė mieganti. Tai buvo neryškios, blankios formos, kurias keitė lubose pavaizduoti personažai, netikėtai nusileidę žemyn ir apsupę ją besivaipančiu, pašaipiu ratu, tai buvo fantastiškos gėlės, kurios lenkėsi prie jos ir virto veidais, tai buvo jos kambario siena, prasiskleidusi, kad įleistų galvą... Matėjo Damianio galvą.

Baisiausiai šaukdama, Marijana ištrūko iš stingulio. Pastarasis įspūdis buvo toks stiprus, kad išblaškė snaudulį ir grąžino ją į tikrovę visą šlapią, perdžiūvusia gerkle. Ji atsisėdo lovoje, nubraukė nuo veido drėgnas plaukų sruogas ir apsidairė. Švito, ir į kambarį besismelkiančioje prieblandoje jautėsi aušra. Kažkur toli pasigirdo kimus gaidžio giedojimas, jam ėmė pritarti kiti. Iš sodo dvelkė vėsuma, ir Marijanai drėgnoje lovoje ir su prilipusiais prie kūno marškiniais staiga pasidarė šalta. Ji atsikėlė norėdama persirengti sausais marškiniais ir atsikratyti slogaus sapno sukeltos baimės, bet staiga jos žvilgsnis užkliuvo už tos vietos, kur jos košmare buvo pasirodžiusi Matėjo galva, ir ji apstulbusi suriko: po paauksuotais veidrodžio rėmais sienoje buvo atsiradęs juodas ruožas... juodas ruožas, kurio anksčiau niekada nebuvo mačiusi.

Tyliai, kaip katė, basa, Marijana smarkiai plakančia širdimi priėjo prie jo ir pajuto besiskverbiantį orą. Lengvai ranka pastūmusi plokštę, ji išvydo siauručius laiptus, spirale besileidžiančius sienoje. Jai iš karto viskas paaiškėjo. Vadinasi, jai nepasivaideno! Snūduriuodama ji tikrai matė Matėją Damianį, pasirodžiusį angoje, bet kokiu tikslu? Kiek kartų jis jau išdrįso ateiti į jos kambarį, kai ji miegojo?.. Ir ji vėl prisiminė tą vakarą po sutuoktuvių, kai persirenginėdama veidrodyje pamatė veidą. Tada ji tikrai nemiegojo! Tai jis ten buvo, ir, prisiminusi tą šiurkštų gašlumą Marijana pajuto, kaip jos veidas ėmė kaisti ir iš drovumo, ir iš įtūžio. Beprotiškas pyktis apėmė ją. Taigi, nepasitenkinęs gėdingu merginimusi Agatai, šis paniekos vertas žmogus išdrįso įsibrauti pas ją, Marijaną, savo šeimininko žmoną, ir stebėti intymias jos paslaptis! Ko jis tikėjosi, ateidamas tarsi vagis? Kokiai beprotybei galėjo kada nors ryžtis, jeigu ji nebūtų aptikusi šių slaptų durų, matyt, beskubant nerūpestingai uždarytų?

Aš visam laikui atimsiu jam norą taip elgtis! piktai pagrasino jaunoji moteris.

Negaišdama nė minutės, ji užsivilko pirmą pasitaikiusią suknelę, susirišo siaurus sandalus ir išsiėmė iš kelionmaišio vieną iš Napoleono padovanotų pistoletų, kuriuos dėl visa ko buvo atsivežusi iš Paryžiaus. Patikrinusi šovinius, ji užsikišo ginklą už diržo ir užsidegė žvakę. Taip apsiginklavusi, ji ryžtingai pasuko prie neuždarytos angos ir ėmė leistis laiptais.

Žvakės liepsna suvirpėjo nuo skersvėjo, bet neužgeso. Atsargiai, nekeldama jokio triukšmo, laisva ranka pridengdama žvakę, ji lipo nutrintais laipteliais. Laiptai buvo neilgi, maždaug vieno aukšto. Išėjimas buvo užmaskuotas tankia lapija. Pro šakas Marijana staiga pamatė nuo aušros parausvėjusį vandens paviršių. Ji pamatė ir Matėją, dingstantį grotoje, atsiveriančioje kolonados centre, ir nutarė vytis jį. Ji greitai užpūtė žvakę ir padėjo ją po šakomis, kad grįždama pasiimtų.

Ji nenumanė, ką ūkvedys rengiasi ten daryti, bet neabejojo, kad jis dabar pateko į spąstus ir nepaspruks nuo jos. Grota jai buvo gerai pažįstama, nes ne kartą lankėsi joje su krikštatėviu. Kai karšta, čia labai malonu. Tvenkinys buvo įsiterpęs į ją ir atrodė kaip nedidelis baseinas tikrame salone, nes uolos, atstojusios sienas, buvo drapiruotos šilku, o aplink baseiną pakloti kilimai ir išmėtytos pagalvės viliojo pailsėti.

Ji lengvai nubėgo pro kolonadą paskui ūkvedį. Prieš įeidama į grotą, ji akimirką suabejojo ir, prisiglaudusi prie uolos, paėmė pistoletą. Paskui labai lėtai ėmė sėlinti, .įėjo į vidų ir... iš nuostabos šūktelėjo: grotoje nieko nebuvo, o pakelta sienos drapiruotė atidengė angą tunelio, matyt, ėjusio per visą kalvą, nes gale matėsi šviesa.

Nė minutės nedvejojusi, tik stipriau suspaudusi ginklą, Marijana ėmė eiti tuneliu, kuris buvo gana platus, smėlėtas, juo buvo malonu vaikščioti. Pyktis pamažu virto jauduliu, panašiu į tą, kurį patirdavo Seltone, kai įgindavo lapę, galbūt ne tokią pavojingą kaip šiandieninis grobuonis. Pavojaus artumas jaudrino Marijaną. Be to, ji neprarado vilties sužinoti nors vieną Sant'Anų paslaptį... Tačiau pasiekusi tunelio galą ji apmirė šešėlyje, išvydusi visai netikėtą vaizdą.

Tunelis išvedė į mažą pievelę tarp aukštų šlaitų, iš abiejų pusių augo krūmai ir tankus miško atžalynas. Gilumoje, prie aukštos, žalumynais apaugusios akmeninės sienos, stūksojo marmurinės statulos, kurių sustingusios desperatiškos figūros pabrėžė viduryje pievelės apdegusio pastato griuvėsių tragiškumą.

Tai tebuvo pajuodusių kolonų liekanų, sutvirtintų akmenų, sudaužytų skulptūrų krūva, apaugusi gervuogėmis ir juodosiomis gebenėmis, skleidusiomis aitrų kvapą. Sprendžiant iš liepsnos paliktų ilgų juodų pėdsakų ant akmeninės sienos, čia kadaise

siautėjo labai smarkus gaisras. Tačiau virš šių griuvėsių, virš tos dykynės stūksojo stebuklingai išlikusi, švytinti baltutėlio marmuro statula. Ir Marijana užgniaužė kvapą, pakerėta to, ką išvydo.

Tarp griuvėsių buvo padaryti šiokie tokie laiptukai ir ant paskutiniojo susikūprinęs, abiem rankomis apkabinęs statulos kojas, klūpojo Matėjas Damianis. Tai buvo nuostabiausia ir nepaprasčiausia statula iš visų, kokias Marijana buvo regėjusi: natūralaus dydžio nuoga tikrai pašėliško grožio moteris, tobulybės ir juslingumo viršūnė. Ji stovėjo atmetusi atgal rankas, kurios truputį lietė kūną, nulenkusi galvą, tarsi ją būtų traukę sunkūs plaukai, primerkusi akis ir pravėrusi lūpas. Ji, atrodė, siūlė save kažkokiam nematomam mylimajam. Talentingas skulptorius nepaprastai tiksliai atkūrė visas moters kūno detales, tačiau nuostabiausia buvo tai, kaip natūraliai jis pavaizdavo tame veide su pailgomis akimis, gašliai pravertomis lūpomis malonumo ekstazę. Sujaudinta šio pernelyg nuostabaus geismo paveikslo, Marijana pamanė, kad menininkas turėjo aistringai mylėti savo modelį...

Tekėjo saulė. Auksinis spindulys nuslydo kalvos šlaitu ir paglostė statulą. Ir tučtuojau šaltas marmuras sušilo, suvirpėjo. Auksiniai atšvaitai ėmė lakstyti nušlifuotu nejautraus akmens paviršiumi, galbūt švelnesiu negu žmogaus oda, ir Marijanai pasirodė, kad statula atgyja. Ir tada ji pamatė neįtikimą dalyką: Matėjas išsitiesė, atsistojo ant cokolio ir apkabino moterį. Nepaprastai aistringai jis bučiavo taip natūraliai atrodančias lūpas, tarsi norėdamas atiduoti joms savo karštį, ir be paliovos murmėjo meilės ir priekaištingus žodžius. Tai priminė keistą litaniją, kurioje pyktis susipynė su meile ir šiurkščiu geidulingumu. Jo drebančios rankos glostė marmurinį kūną, ir šiltoje ryto šviesoje atrodė, kad šis virpčioja nuo glamonių.

Ši meilės scena su statula buvo pasibaisėtina, ir siaubo apimta Marijana pasitraukė į tunelio šešėlį, užmiršusi, kad čionai atėjo išbarti šio žmogaus, nubausti jį. Nebereikalingas pistoletas drebėjo jos rankoje, ir ji vėl užsikišo jį už diržo. Šis žmogus neteko proto, nes kitaip paaiškinti tokį beprotišką jo elgesį buvo neįmanoma. Dabar Marijanai pasidarė tikrai baisu. Ji buvo viena su bepročiu tokioje gūdžioje vietoje, apie kurią dauguma vilos gyventojų gal net nežinojo. Net pistoletas jai atrodė pasigailėtinai.

Be abejo, Matėjas turėjo grėsmingos jėgos. Užtikęs ją, jis galėjo netikėtai užpulti, ir ji nespėtų apsiginti. Arba jai tektų šauti, nužudyti jį, bet ji to nenorėjo.

Jos širdį kaip akmuo slėgė atsitiktinė Ivės Sen Alben mirtis, įvykusi dėl jos kaltės.

Ji girdėjo kaip įsiaistrinęs Matėjas pažadėjo bejausmei savo mylimajai šiąnakt sugrįžti.

Bus mėnulio pilnatis, velniūkšte, ir tu pamatysi, kad aš nieko neužmiršau! suniurzgėjo jis.

Marijanos širdis ėmė daužytis. Dabar jis nueis, užklups ją... Ilgiau nebelaukdama, ji greitai kaip persekiojamas kiškis nubėgo tuneliu, grota, baliustrada, nėrė į brūzgyną ir atsistojo ant laiptų, bet atsigręžė pasižiūrėti pro lapus. Kaip tik laiku. Matėjas išėjo iš grotos, ir Marijana savęs paklausė, ar jai visa tai neprisisapnavo. Žmogus, kurį ką tik regėjo erotinės ekstazės apimtą, ramiai žingsniavo takeliu tarp kolonados ir vandens, susidėjęs rankas už nugaros, ir pasimėgaudamas jautė, kaip lengvas vėjelis glostė jo rūstų veidą ir kedeno žilstelėjusius plaukus. Atrodė, kad žmogus tiesiog išėjo rytą pasivaikščioti, prieš darbo dieną pasidžiaugti nuo rasos drėgno parko gaivumu. Marijana vikriai užlipo laiptais, pralindo pro atstumtą plokštę, bet prieš užstumdama ją pasižiūrėjo, kaip veikia pavaros mechanizmas. Pasirodė, kad ją iš tikrųjų buvo galima išjudinti iš abiejų pusių: ranka iš laiptų pusės, paauksuotame lipdinyje įtaisytu iš kambario. Paskui, kadangi artėjo valanda, kai Agata atneša rytinę kavą, Marijana greitai nusimetė suknelę, nusiavė sandalus ir šmurkštelėjo į patalą. Ji jokiu būdu nenorėjo, kad ir taip įbauginta Agata sužinotų apie jos naktinį žygį.

Patogiau įsitaisiusi ant pagalvių, ji mėgino ramiai apgalvoti, nors tai ir nebuvo lengva. Plokštė namo sienoje, statula ir Matėjo beprotybė galėjo sutrikdyti ir stipresnius negu jos nervus. Ir dar tas keistas, bauginantis pasimatymas, prižadėtas marmurinei mylimajai. Ką reiškė tie keisti žodžiai? Ko jis neužmiršo? Ką jis nori daryti naktį tuose griuvėsiuose ir visų pirma koks tai pastatas, virš kurio griuvėsių kyšo statula? Vila? Šventykla? Kokia dievybė ten kadaise buvo garbinama ir garbinama dabar? Kokiam beprotiškam ir niūriam ritualui Matėjas rengiasi skirti būsimąją naktį?

Visi šie klausimai pynėsi Marijanos galvoje, tačiau ji nerado nė vieno tinkamo atsakymo. Pirmiausia jai dingtelėjo mintis vėl paklausinėti doną Laviniją, bet prisiminė, kaip jos klausimai vertė kentėti vargšę moterį, kuri, be abejo, dar nėra atsigavusi po praėjusios nakties. Galimas daiktas, ji ir nežinojo visko apie keistąją deivę, kurią slapta garbino ūkvedys, ir apie jo beprotybę. Ar pats kunigaikštis žino, kuo naktimis užsiima jo ūkvedys ir sekretorius? O ar žinodamas siektų atsakyti Marijanai į jos klausimus, jeigu jai pavyktų patraukti jo dėmesį? Turbūt geriausia bus paklausinėti patį Matėją, suprantama, gana atsargiai. Beje, argi ji neliepė donai Lavinijai atsiųsti jį po pusryčių?

Ką gi, pažiūrėsime! iškošė pro dantis jaunoji moteris.

Priėmusi sprendimą, Marijana išgėrė Agatos atneštą karštą arbatą ir ėmė rengtis. Diena žadėjo būti tokia pat karšta, kaip ir vakarykštė, ir ji išsirinko gelsvą suknelę, baltomis saulutėmis išsiuvinėtą žaketą ir lengvus priderinto atspalvio batelius. Marijanai atrodė, kad apsivilkusi šviesių linksmų spalvų rūbus, atsikratys nemalonaus praėjusios nakties palikto įspūdžio. Paskui, kai dona Lavinija pranešė, kad ūkvedys laukia, ji perėjo į greta jos kambario esantį saloną ir liepė jį įleisti.

Sėdėdama prie rašomojo stalo, ji žiūrėjo, kaip jis artinasi, ir veltui stengėsi nuslopinti pasibjaurėjimą, kurį jis kėlė. Ji pernelyg gerai prisiminė sceną griuvėsiuose, kad nejaustų pasišlykštėjimo, bet, norėdama ką nors sužinoti, turėjo laikytis labai ramiai. Be to, būdamas čia, jis visai neatrodė susijaudinęs, ir jei kas nors būtų pamatęs jį, pagarbiai stovintį priešais jaunąją moterį, būtų prisiekęs, kad tai yra ištikimo tarno pavyzdys, o ne gana niekšingas žmogus, kaip vagis įsibraunantis į tos pačios moters kambarį, kai ji bejėgiškai miega.

Dėl akių ir kad nevirpėtų pirštai, Marijana paėmė iš stiklinės ilgą žąsies plunksną ir išsiblaškiusi ėmė ja žaisti. Kadangi ji tylėjo, Matėjas prabilo pirmas:

Jūsų malonybė kvietėte mane?

Ji abejingai pažiūrėjo į jį.

Taip, sinjore Damiani, aš kviečiau jus. Jūs šio dvaro ūkvedys, vadinasi, turite žinoti visas smulkmenas apie jį?

Aš tikrai manau, kad pažįstu čia kiekvieną užkampį, atsakė jis šyptelėjęs.

Tada galėsite man kai ką paaiškinti. Vakar po pietų buvo taip karšta, kad net sodas negelbėjo. Prieglobstį ir vėsumą radau grotoje prie paviljono...

Ji nutilo, bet nenuleido akių nuo ūkvedžio ir pastebėjo, kaip jis suspaudė savo siauras lūpas. Apsimetusi abejinga, bet aiškiai tardama kiekvieną žodį, ji kalbėjo toliau:

Pamačiau, kad sienos drapiruotė vienoje vietoje prasiskleidusi ir iš ten pučia skersvėjis. Pasirodė, jog ji maskuoja angą. Jei nebūčiau smalsi, nebūčiau moteris, ir aš nuėjau tuo tuneliu. Išlindusi iš jo išvydau kažkokio sudegusio statinio griuvėsius.

Ji sąmoningai neužsiminė apie statulą, bet dabar tuo nė kiek neabejojo įdegęs Matėjo veidas išbalo. Jo akys staiga apniuko, ir jis sumurmėjo:

Supratau! Drįstu jūsų malonybei pareikšti: kunigaikščiui bus nemalonu sužinoti, kad aptikote mažąją šventyklą. Tai yra jums uždrausta vieta, ir poniai būtų geriau...

Aš pati galiu spręsti, kas man geriau, sinjore Damiani. Į jus kreipiuosi, žinoma, tik dėl to, kad nenoriu trukdyti savo vyro ir juo labiau kad jam tas klausimas nemalonus. Bet jūs... jūs privalote man atsakyti.

Kodėl privalau? įžūliai sušuko ūkvedys, netekęs kantrybės.

Todėl, kad aš kunigaikštienė Sant'Ana, norite to ar ne, patinka jums tai ar ne!..

Aš nenorėjau pasakyti...

Būkite nors tiek mandagus, kad manęs nepertraukinėtumėt. Įsidėmėkite: kai užduodu klausimą, laukiu atsakymo į jį. Ir visi mano tarnai žino tai, pridūrė ji, tyčia pabrėždama žodį "tarnai". Turėsite prie to priprasti. Be to, nemanau, kad būtų svarbių priežasčių, kurios trukdytų jums atsakyti. Jei ta vieta turi būti laikoma paslaptyje, jei ji jūsų šeimininkui kelia slogius prisiminimus, kodėl neužmūrijote įėjimo?

Monsinjoras nedavė tokio įsakymo.

O jūs niekada nieko nedarote be jo įsakymo? ironiškai paklausė ji.

Jis įsitempė, bet tuoj pat susivaldė. Ledinis jo žvilgsnis įsmigo į jaunosios moters akis.

Gerai! Aš jūsų malonybės paslaugoms.

Patenkinta pergale, Marijana teikėsi nusišypsoti jam.

23.–2895

Dėkoju. Taigi tiesiog papasakokite man, kas buvo ta "maža šventykla"... ir ypač kas buvo ta moteris, kurios nuostabi statula stovi griuvėsiuose? Ir nesakykite, kad tai antikinė relikvija, nes jumis nepatikėsiu.

Kodėl turėčiau meluoti? Tai donos Liusindos, mūsų kunigaikščio senelės, statula, ponia.

Ar jos išorė ne per daug... nekukli senelei? Pas mus, Prancūzijoje, vargu ar pamatysi tokį dalyką...

Užtat sutiksi imperatoriaus seseris! sušuko jis. Argi kunigaikštienė Borgezė nepriverté Kanovos kalto marmure įamžinti jos grožį? Dona Liusinda kadaise taip pat padarė. Jūs neįsivaizduojate, koks buvo jos grožis! Kažkas gąsdinančio, nepakeliamo. Ir ji velniškai sumaniai pasinaudojo juo. Esu matęs vyriškių, šliaužiojančių prie jos kojų, praradusių protą dėl jos, nusižudžiusių dėl jos... net kai jai buvo gerokai daugiau kaip keturiasdešimt penkeri! Bet ją valdė velnias!

Tarsi srovei pralaužus užtvanką, Matėjas dabar kalbėjo, kalbėjo, nebegalėdamas sustoti, ir Marijana, laikinai užmiršusi savo antipatiją jam, klausėsi kaip pakerėta. Ji tik sušnabždėjo:

Jūs ją pažinojote?

Jis linktelėjo galvą patvirtindamas, bet nusisuko, sutrikdytas įdėmaus jaunosios moters žvilgsnio, paskui su įniršiu pridūrė:

Man buvo aštuoniolika metų, kai kunigaikštienė mirė... sudegė, gyva sudegė toje šventykloje, kurią, beprotybės apimta, liepė pastatyti jos garbei. Ji ten priiminėjo savo meilužius, kuriuos beveik visada išsirinkdavo iš valstiečių, kalniečių arba jūreivių, nes jai svarbiausia buvo tik meilės ekstazė.

Bet... kodėl iš paprastų žmonių?

Jis staiga įsikarščiavo ir atsigręžė į Marijaną nuleidęs galvą kaip pulti pasirengęs jautis, o ji sudrebėjo laukdama pragariškos liepsnos plykstelėjimo, nes, kaip spėjo, Liusinda turėjo ją uždegti.

Todėl, kad ji galėjo priversti juos po to be pėdsakų dingti. Sau lygius, tuos, kurie jai patiko, ji, žinoma, palikdavo gyvus, jei pasikliaudavo jų nuolankumu, vergiškumu, kurį jiems primesdavo ir be kurio tie negalėdavo gyventi. Bet kiek jaunuolių dingo nepalikę nė menkiausio pėdsako, kai meilės naktį visą karštį atiduodavo tai nepasotinamai vilkei?.. Niekas... ne, niekas

negali įsivaizduoti, kokia tai buvo moteris. Ji mokėjo skatinti blogiausius instinktus, žemiausias aistras, ir jai patikdavo, kai meilė baigdavosi mirtimi. Galbūt legenda ir turi pagrindą...

Legenda?

Šnekama, kad jos grožis nevystąs dėl sutarties, sudarytos su velniu. Kartą vakare, kai ji su nerimu apžiūrinėjusi savo atvaizdą, viename veidrodyje pasirodęs juodai apsirengęs gražus jaunikaitis ir pasiūlęs mainais už jos sielą trisdešimt metų neblėstančio grožio, trisdešmt metų malonumų ir neribotos valdžios vyrams. Šnekama, kad ji sutikusi, bet buvusi apmulkinta, nes dar trisdešimčiai metų nepraėjus vieną rytą tarnai savo šeimininkės kambaryje radę kirmėlių knibždantį jos lavoną.

Pamatęs, kad Marijana, su pasišlykštėjimu šūktelėjusi, pašoko, jis niekinamai šypsodamasis pridūrė:

Tai tik legenda, ponia! Iš tikrųjų viskas buvo kitaip, nes, kaip jau sakiau, dona Liusinda sudegė, šventykloje kilus gaisrui... Ji pati, savo rankomis ją padegė tą naktį, kai aptiko raukšlelę lūpų kamputyje. Ir jūs, kunigaikštiene, tikriausiai manęs paklausite, kodėl ji pasirinko tokią baisią mirtį? Į tai atsakysiu: ji nenorėjo, kad jos puikus kūnas, kurį taip brangino, lėtai trūnytų žemėje. Ji verčiau sunaikino jį ugnyje! Liepsna kaukė, jos liežuviai buvo matyti taip toli, jog drebėdami valstiečiai tvirtino tai buvus pragaro ugnį... Aš dar girdėjau priešmirtinį jos riksmą... klaikų vilkės staugimą!.. Bet esu įsitikinęs, kad ji ne visai dingo! Ji dar gyvena!..

Ką jūs norite pasakyti? sušuko Marijana, stengdamasi įveikti apėmusį siaubą.

Matėjas pažvelgė į ją karščiuojančiomis akimis. Jis kreivai šyptelėjo, parodydamas tvirtus pageltonavusius dantis, ir paslaptingu tonu, su kažkokia kerinčia jėga kalbėjo toliau:

Kad ji visada klaidžioja šiame name... sode... jūsų kambaryje, ten ji vaikšto nuoga, kad galėtų laisvai lyginti veidrodyje savo grožį su grožiu statulos, kurią iškalė... Ji užtraukė prakeikimą šiems namams ir rūpinasi jais, nes čia yra jos kerštas. Ir jūs negalite jai sukliudyti!

Staiga jis pakeitė toną ir beveik pataikaujamai pasiteiravo:

Ar ponia kunigaikštienė nenorėtų dar ko nors sužinoti?

Valios pastangomis Marijana išsklaidė ūkvedžio paskleistus paslaptingus kerus. Ji smarkiai nuraudo nuo jo įžūliai čiupinėjančio ir skvarbaus žvilgsnio ir nutarė į smūgį atsakyti smūgiu. Su dirbtine pašaipa ji tarė:

Taip. Ar ir jūs buvote tos moters meilužis, jei ji taip mėgo prastuomenę?

Jis nė nesusimąstęs, naiviai triumfuodamas atšovė:

Žinoma... taip, ponia, ir patikėkite, niekada neužmiršiu valandų, už kurias esu jai dėkingas!

Jausdama, jog nebepajėgia slėpti pasipiktinimo, Marijana rankos mostu parodė, kad jis nebereikalingas. Bet likusi viena ji tiesiog susmuko į krėslą ir ilgai sėdėjo nejudėdama, bejėgiškai stengdamasi numaldyti apėmusią paniką. Visas žavumas šio dvaro, kur ji taip neseniai pagaliau pajuto ramybę ir džiaugsmą, dabar jai atrodė sugadintas, sutryptas, paniekintas jį paženklinusios demoniškos moters atminimo. Prisiminusi tamsų siluetą raitelio, šiąnakt šuoliavusio su Ilderimu, tą natūralaus taurumo paveikslą žmogų ir gyvulį, pajuto užuojautą, nes jai atrodė, kad tarp kunigaikščio ir jį slegiančio prakeikimo vyko nuolatinė, tuščia kova. Ir ji turėjo pasitelkti visą savo sveiką protą, kad tučtuojau nepareikalautų savo bagažo, karietos ir nedelsdama neišvyktų į Prancūziją. Dabar jai viskas atrodė grėsminga, net fontanų čiurlenimas.

Tačiau dar buvo kardinolas, kurio sulaukti ji pasižadėjo, ir keistas Matėjo pažadas, duotas Liusindos dvasiai. Ji norėjo sužinoti, koks tai pažadas, ir prireikus įsikišti. Galbūt tai pagaliau padės išvyti Sant'Anų namų demoną? Jos klaidžiojantis žvilgsnis atsitiktinai užkliuvo už giminės herbo, išsiuvinėto vieno krėslo atkaltėje, ir ji suvokė keistą jo simboliką. Gyvatė ir vienaragis! Nebylus kaip mirtis, nuodingas roplys ir spindinčio baltumo pasakiškas padaras... Reikia baigti tą kovą, kol gims jos kūdikis, nes ji nenorėjo, kad jis gyventų Liusindos pasaulyje. Joje nubudo motinos instinktas, ji nujautė ir menkiausius ateities šešėlius. Reikėjo, kad ji, Marijana, pribaigtų demonus. Šį vakarą ji pasistengs išpainioti gijas, dar siejančias Matėją su prakeiktąja velione, net jei dėl to tektų rizikuoti gyvybe. Paskui, tapusi

laisva nuo nematomam vyrui duotų įsipareigojimų, ji pasielgs taip, kaip jai pakuždės sąžinė.

Bet kai naktis vėl apgaubė vilą ir parką, Marijanos narsumas išblėso ir apėmė paprasčiausia baimė, kokios ji dar niekada nebuvo patyrusi, ji bijojo tamsos, kurioje slypėjo nežinomas pavojus. Ją ėmė šiurpas vien pagalvojus, jog reikės grįžti į niūrią laukymę, nes dabar žinojo, kad ten pamatys šėtoniškąją skulptūrą. Dar niekada jai nebuvo taip baisu, net po Fransio Kranmerio pabėgimo, nes šis buvo tik žmogus, o Liusinda įkūnijo nerimą ir nesuvokiamą aną pasaulį.

Ji taip bijojo vėl sutikti ūkvedį, kad didžiąją dienos dalį praleido užsirakinusi savo kambaryje. Tik po pietų, pamačiusi jį žingsniuojantį vieškelio link, nuėjo į arklidę ir ten ilgai apžiūrinėjo Ilderimą, tarsi norėdama rasti būdą per puikųjį eržilą įminti jo šeimininko mįslę. Bet atsakymo į rūpimą klausimą nerado. Nieko nebeklausinėjo Rinaldo, kurį nustebino ilgas kunigaikštienės buvimas prie grynakraujo gražuolio. Ji nenorėjo gluminti savo šeimininkui tikrai atsidavusio tarno.

Grįžusi į savo kambarį, Marijana ėmė laukti nakties ir kankinosi dėl neryžtingumo. Sudirgintas smalsumas stūmė ją grįžti ten, į šventvagiškos šventyklos griuvėsius, bet tai, ką jai Matėjas papasakojo apie Liusindą, kėlė neįveikiamą pasibjaurėjimą. Bijojo pamatyti ir begėdišką statulą, ir fanatišką jos tarną.

Ji greitomis pavakarieniavo, palaukė, kol moterys paklos lovą, bet neatsigulė. Jos prabangus kambarys ir puošni lova dabar ją baugino. Akyse vis dar stovėjo statula, ir ji nesiryžo pažvelgti į veidrodį, nes bijojo ten išvysti šėtoniškosios venecijietės atvaizdą. Nors vis dar buvo karšta, ji sandariai uždarė langus ir nuleido užuolaidas, jausdama vaikišką baimę, iš kurios širdies gilumoje šaipėsi, bet nieko negalėjo padaryti. Suprantama, ji neužmiršo ir judančios plokštės ir surentė prie jos tikrą barikadą iš stalų, kėdžių ir keleto metalinių daiktų, tokių kaip sunkios žvakidės, tad jeigu kas nors mėgintų ją atstumti, kiltų baisus triukšmas.

Prieš paleisdama Agatą ir doną Laviniją, pastarąją ji paprašė atsiųsti pas ją Grakchą. Jai toptelėjo mintis paguldyti jaunąjį vežiką ant čiužinio siaurame koridoriuje tarp jos ir Agatos kambarių, tačiau Grakchas, nieko nežinojęs apie šeimininkę

kankinančias abejones, buvo išvykęs vakaroti pas gretimoje fermoje gyvenantį Rinaldą, su kuriuo susidraugavo. Vadinasi, reikės vienai kovoti su baime ta baime, kuri šimtą kartų per dieną įtikinėjo ją paskambinti ir įsakyti kinkyti arklius į karietą! Jos valia pasirodė esanti stipresnė, bet dabar reikės praleisti naktį, kaip jai rodėsi, pilną pavojų. Keletas valandų, skyrusių nuo saulėtekio, atrodys kaip amžinybė.

"Geriausia būtų užmigti, kietai miegoti, pasakė ji sau, ir atsikratyti pagundos grįžti į griuvėsius..."

Dėl to ji paprašė doną Laviniją paruošti jai antpilo, bet, užuot gėrusi, pasidėjo jį ant staliuko galvūgalyje. O jeigu ji užmigs taip kietai, kad neišgirs prie plokštės sukrautų griūvančių daiktų keliamo triukšmo?.. Ne, net jei ši naktis virs košmaru, reikia ją ištverti visą ir blaivia galva.

Sunkiai atsidususi, ji pasidėjo prie lovos abu pistoletus, pasiėmė knygą, atsigulė ir pamėgino skaityti. Tai buvo Šatobriano romanas, labai jaudinantis, pasakojantis apie dviejų jaunų indėnų, Šakto ir Atalos, meilę. Iki šiol Marijana su didžiausiu malonumu skaitė šį romaną, bet šiandien jos mintys sklandė ne prie Mesšasebės krantų, o toje laukymėje, kur turėjo įvykti dievai žino kas. Vogčiomis ir klastingai grįžtantis smalsumas pamažu vėl užvaldė ją. Galiausiai Marijana nušveitė knygą.

Tai neįmanoma! garsiai sušuko ji. Jei ir toliau taip bus, aš išsikraustysiu iš proto.

Ir, ištiesusi ranką, ji keletą kartų truktelėjo Agatos kambaryje esantį skambaliuką. Ji nutarė paprašyti merginą praleisti su ja šią naktį. Dviese bus lengviau kovoti ir su baime, ir su noru išeiti, o ir amžinai išsigandusi Agata apsidžiaugs, kad gali būti šalia šeimininkės. Bet ir dar keletą kartų paskambinus niekas neatsiliepė.

Nusprendusi, kad mergina ko gero bus išgėrusi donos Lavinijos mikstūros, Marijana atsikėlė, užsimetė batistinį peniuarą, įsispyrė į šlepetes ir nuėjo į Agatos kambarį. Ji lengvai pasibeldė į duris, pro kurias skverbėsi šviesa, o nesulaukusi atsakymo paspaudė rankeną ir atidarė duris. Kambarys buvo tuščias.

Ant staliuko galvūgalyje degė žvakė, bet lovoje niekas negulėjo, tik antklodė buvo nuslinkusi ant grindų, tarsi keldamasi mažoji

kambarinė būtų patraukusi ją. Sunerimusi Marijana pakėlė akis į virš lovos kabantį skambaliuką, kuris virvute buvo sujungtas su jos kambariu. Ji pasipiktinusi šūktelėjo; skudurėliu apvyniotas skambaliukas negalėjo kelti jokio triukšmo. Na, to jau per daug! Negana to, kad Agata išėjo naktį, jai dar užteko įžūlumo prislopinti skambaliuką. Bet kur ji galėjo išeiti? Į pasimatymą su kuo? Ne su Grakchu, jis pas Rinaldą... vargu ar su kuo nors iš tarnų, nes Agata su niekuo nedraugavo ir jei nebūdavo su savo šeimininke, stengdavosi laikytis šalia donos Lavinijos vienintelės, kuria šiuose namuose pasitikėjo. O dėl...

Marijana jau norėjo eiti į savo kambarį, bet sustojo, grįžo prie lovos ir ėmė susimąsčiusi apžiūrinėti keistai išsimėčiusią patalynę. Ji galėjo taip nukristi, jei merginą būtų nutempę nuo lovos. Atsikeldama ji nebūtų taip visko sujaukusi. O štai kai nuneša nejudantį kūną... Marijanai ūmai suspaudė širdį. Baisi mintis šovė į galvą. Tas nutildytas skambaliukas, nutraukta patalynė, dar deganti žvakė... ir tuščias puodelis galvūgalyje su pažįstamu antpilo kvapu, su kuriuo buvo sumišęs kitas, subtilesnis! Agata išėjo ne savo noru. Ją išnešė! Ir Marijana bijojo spėti, kas tai padarė.

Visą jos neryžtingumą lyg vėjas būtų nupūtęs, taip pat ir slogią baimę, gniaužusią visą vakarą. Ji nubėgo į savo kambarį, karštligiškai greitai išardė plokštę dengusią barikadą, ant peniuaro užsimetė kažkokį šaliką, pasiėmė žvakę ir pistoletus vieną užsikišo už diržo, kitą paėmė į ranką ir nuėjo tuo pačiu keliu kaip rytą. Bet šįkart įveikė jį daug greičiau, genama pasipiktinimo, kuris slopino savisaugos instinktą ir paprasčiausią atsargumą. Gale laiptų jai nereikėjo gesinti žvakės ją užpūtė vėjas. Atėjus nakčiai, jis ėmė smarkiai pūsti, bet už aklinai uždarytų langų ji to nejautė. Pasidarė daug šalčiau. Ji pasimėgaudama traukė tyrą orą ir pamanė, kad netrukus gali pradėti lyti. Pilnas mėnulis viską apšvietė, bet dangumi greitai plaukę debesys kartais uždengdavo sidabrinį diską. Slegiančios tylos nebebuvo. Visame parke šlamėjo lapai, girgždėjo šakos.

Marijana ryžtingai ir greitai perėjo grotą, bet tunelyje po kalva sulėtino žingsnį, kad neišsiduotų. Ten, laukymėje, pasirodė raudona šviesa. Dėl skersvėjo tunelyje buvo šalta, ir Marijana

drebėdama apsisiautė krūtinę plonu batistiniu peniuaru. Artėjant prie išėjimo, jos širdis ėmė plakti smarkiau, bet ji tvirtai suspaudė ginklą rankoje, prisiglaudė prie uolos ir atsargiai pažvelgė laukan. Jai pasirodė, tarsi laikas būtų pakeitęs savo bėgimą. Netikėtai atsidūrė ne Napoleono epochoje, kupinoje griausmo, įniršio, šlovės ir kunkuliuojančio gyvenimo, bet tolimiausiuose, niūriausiuose viduramžiuose.

Prie statulos kojų, apšviestų dviejų pūdų juodo vaško žvakių liepsnos ir iš dviejų indų, sklidusios keistos raudonos šviesos, ant griuvėsių buvo įrengta kažkas panašaus į altorių. Ant jo gulėjo nuoga moteris, matyt, be sąmonės, nes ji visai nejudėjo, nors ir nebuvo surišta. Ant jos pilvo, ant nedidelės lentelės, stovėjo vaza, primenanti bažnytinę taurę. Apstulbusi ir pasibaisėjusi Marijana pažino Agatą. Ji sulaikė kvapą, nes aplinkui buvo neapsakomai tylu. Jai pasirodė, kad menkiausias šlamesys gali sukelti katastrofą.

Priešais nejudančią merginą klūpojo Matėjas, bet toks, kad Marijana vargiai jį atpažino. Jis vilkėjo ant krūtinės plačiai atlapotą kamžą, išsiuvinėtą keistais ženklais. Auksinis lankas prilaikė pelenų spalvos plaukus. Dabar tai buvo ne nešnekus kunigaikščio ūkvedys, o žynys, besirengiantis atlikti niekingiausio ir seniausio kulto apeigas. Jis staiga ėmė lotyniškai kalbėti maldą, kurios turinys Marijanai nepaliko jokių abejonių dėl to, ką jis rengėsi daryti.

"Juodosios mišios!" pasibaisėjusi pamanė ji ir nukreipė žvilgsnį nuo klūpančio Matėjo į statulą, kuri tokioje niūrioje šviesoje atrodė kruvina. Kadaise Seltone, knisdamasi bibliotekos lentynose, ji rado seną apdulkėjusią knygą, kur buvo aprašyta ją sukrėtusi atgrasi ceremonija. Be abejo, baigęs savo šventvagišką maldą, Matėjas savo deivei, čia užėmusiai paties Šėtono vietą, paaukos pasirinktąją auką. Tai reiškia, kad jis paims ją, o paskui apšlakstys jos kūną ką tik papjauto gyvūno arba net žmogaus krauju, tai patvirtino ilgas peilis grėsmingai žvilgančiais ašmenimis, gulėjęs prie Liusindos kojų. Jei tik jis nepapjaus nelaimingosios Agatos, kas buvo labai tikėtina, kadangi jokios kitos gyvos būtybės laukymėje nesimatė.

Be abejo, dabar Matėjas yra apimtas transo. Jo tariamus žodžius buvo sunku suprasti, jie priminė koktų dūzgimą, sukėlusį Marijanai pasibjaurėjimą. Išplėstomis iš baimės akimis ji žiūrėjo, kaip jis nukelia vazą, ima bučiuoti be sąmonės gulinčią merginą ir griebia peilį. Marijanai aptemo akyse, bet ji stebuklingai susitvardė. Išėjusi iš slėptuvės, žengė keletą žingsnių, pakėlė ranką, šaltakraujiškai prisitaikė ir paspaudė gaiduką.

Kurtinamai sugriaudėjo šūvis... Matėjas pašoko, numetė peilį ir klaidžiojančiu žvilgsniu apsidairė. Jis nebuvo sužeistas, kadangi Marijana taikė į statulą. Jis tik smarkiai suriaumojo pastebėjęs, kad Liusinda nebeturi smakro. Tarsi išprotėjęs puolė prie jos, tačiau ledinis Marijanos balsas privertė jį sustoti.

Stokite, Matėjau, pasakė ji, numetusi nebereikalingą pistoletą ir išsitraukusi kitą. Aš galėčiau nušauti jus, bet nenoriu, kad jūsų šeimininkas netektų tokio ištikimo tarno. Vis dėlto, jei jūs nepaklusite, antroji kulka bus skirta jums. Ir galėjote įsitikinti, kad visada pataikau į tikslą. Aš subjaurojau jūsų velnienę, kita kulka susiras jus. Paimkite Agatą ir nuneškite į kambarį. Tai įsakymas, jo nebekartosiu! ir ji grasinamai pasuko pistoleto vamzdį į jo pusę.

Tačiau atrodė, kad jis nesuvokė jos pasakytų žodžių prasmės. Paklaikusiomis akimis ir perkreipta burna, keturpėsčias ropojo griuvėsiais ir mėgino atsistoti, nekreipdamas jokio dėmesio į aštrius akmenis ir krūmų dyglius. Jis tikrai atrodė pasibaisėtino transo auka, ir kuo labiau artėjo, tuo baisiau darėsi Marijanai pagalvojus, ką reikės daryti, kad apsigintų nuo šio žmogaus, kurio jėgos matyt dešimteriopai padidėjo. Reikės šauti visai iš arti!

Stokite! suriko ji. Atgal... girdite?.. Atgal!

Bet jis jos negirdėjo. Jam pavyko atsistoti, ir jis artinosi ištiesęs rankas, žvelgdamas kaip lunatikas. Marijana nejučia pasitraukė atgal žingsnį, kitą... Ji niekaip negalėjo ryžtis šauti. Tarsi kažkokia jėga, galingesnė už jos valią, būtų paraližavusi jos ranką. Galbūt ją pribloškė siaubas ir pats Matėjas, kuris dėl konvulsiškai trūkčiojančio veido, juodos aprangos ir kruvinai nudažytų rankų buvo panašus į iš pragaro ištrūkusį demoną. Marijana jautė, kaip netenka jėgų. Ji dar atsitraukė ir pamėgino

laisva ranka apčiuopti įėjimą į tunelį, bet, matyt, per daug nuklydo į šoną, ir už jos buvo tik žolė ir lapai. Gal jai pavyktų pasislėpti brūzgynuose?.. Bet staiga koja už kažko užkliuvo, ir ji pargriuvo... O Matėjas vis artėjo, jis atrodė kaip gigantas virš jos. Griūdama Marijana išmetė pistoletą ir suprato, kad žuvo.

Ji norėjo surikti, bet riksmas apmirė gerklėje. Pasigirdo į griaustinį panašus dundėjimas, ir iš kitos laukymės pusės, iš atžalyno, išniro fantastiška būtybė. Didelis baltas žirgas, nešantis juodą raitelį, kuris su pakeltu rimbu užuolė Matėją ir jaunajai moteriai atrodė kaip pasakų milžinas. Jį išvydusi ji pasibaisėjusi suriko. Prieš nualpdama dar spėjo pastebėti po skrybėle plokščią veidą, balzganą ir nejudrų, kuriame blizgėjo juodos akių skylės, o žemiau buvo kažkas be formos, slepiama plataus apsiausto klostėmis. Tai buvo Ilderimą pasibalnojusi šmėkla, išniręs iš tamsos vaiduoklis, skubėjęs jai į pagalbą... Iš siaubo suvaitojusi, ji neteko sąmonės.

Marijana taip niekada ir nesužinojo, kiek laiko išbuvo be sąmonės. Kai atsimerkė jausdama atsikračiusi begalinio košmaro, pamatė, jog guli lovoje, savo kambaryje, ir jai, dar mieguistai, pasirodė, kad viskas iš tiesų prisisapnavo. Iš lauko girdėjosi vėjo ošimas, ir nieko daugiau. Žinoma, tai tebuvo sapnas: Agatos kambarys, laukymė, kova su bepročiu Matėjumi, baisusis raitelis su Ilderimu ji pajuto didžiulį palengvėjimą. Viskas atrodė taip neįtikima! Matyt, ji buvo per daug sudirgusi, jei galėjo įsivaizduoti tokią šlykščią sceną!

Šią valandą Agata dar turi ramiai miegoti savo lovoje, nežinodama, kokį vaidmenį suvaidino savo šeimininkės naktinėje fantazijoje.

Kad galutinai atsigautų, Marijana norėjo atsikelti ir atgaivinti veidą vandeniu. Bet, nusviedusi antklodę, pamatė, kad guli nuoga tarp nežinomos rankos primėtytų kvapnių jazmino žiedų... Vadinasi, tai nebuvo sapnas, viskas tikrovė: laukymė, juodosios mišios, pistoleto šūvis, Matėjo įniršis ir pagaliau baisiojo raitelio įsikišimas...

Tai prisiminusi, ji pajuto, kaip plaukai šiaušiasi, o per visą kūną šiurpuliai eina... Nejaugi Jis atnešė ją čionai? Tai negalėjo

būti Matėjas... Matėjas norėjo nužudyti ją, ir ji dar spėjo pamatyti, kaip jis nugriuvo, raitelio rimbu perlietas... Vadinasi, kunigaikštis atnešė ją... nurengė... paguldė į lovą... apibėrė kvapniais žiedais visiškai jam paklusnų bejausmį kūną... galbūt ir... ne, tai neįmanoma... Be to, argi jis būtų galėjęs tai padaryti, jei, kaip pats sakė, ir jo žodžius patvirtino kardinolas, jis jokiu būdu nenorėjo, kad jo santuoka taptų realybe... Tačiau atkakliai stengiantis prasibrauti pro sąmonę gaubusią miglą, kai buvo nualpusi, jai pasirodė, kad juto bučinius ir glamones...

Paniškas siaubas privertė pašokti Marijaną iš lovos. Jai norėjosi bėgti, žūtbūt bėgti ir tučtuojau palikti šiuos namus, kur jai grėsmę kėlė beprotybė, kur, išvykus krikštatėviui, liko bejėgė visų pavojų akivaizdoje, šiame name gyveno žmonės, kuriems paslaptys buvo jų kasdieninė duona. Ji norėjo vėl regėti giedrą dangų, saulę ir taikius Prancūzijos peizažus, galbūt ne tokius romantiškus, bet daug ramesnius, jausti savo jaukių namų Lilio gatvėje tylą, regėti linksmas Arkadijaus akis ir net net tai jai atrodė nuostabu patirti pašėlišką Napoleono įtūžį, ji net nebebijojo Fransio Kranmerio grasinimų, kuriuos neišvengiamai vėl išgirs grįžusi namo! Taip, geriau tai, negu iškrypėliška, geidulinga atmosfera, kur ji duso ir kuriai priešinosi optimistiška jos jaunystė!

Nė nepamaniusi apsirengti, ji vėl nubėgo pas Agatą, apsidžiaugė įsitikinusi, kad ir mergina guli savo lovoje, ir nebegaišo laiko veltui. Kas ją atnešė, kas nutiko Matėjui tai dabar jaunosios moters nebedomino.

Iš baimės Marijana taip energingai papurtė merginą, kad ši nubudo. Kadangi Agata, matyt vis dar veikiama migdomųjų, niekaip negalėjo susivokti ir mieguistomis akimis spoksojo į Marijaną, ši stvėrė nuo tualetinio staliuko vandens ąsotį ir šliūkštelėjo Agatai į veidą, o ši sudrebėjo, užspringo, bet galiausiai visai išsibudino.

Pagaliau! sušuko Marijana. Kelkitės, Agata, ir skubėkite! Reikia supakuoti daiktus, pažadinti Grakchą ir jam pasakyti, kad tučtuojau kinkytų arklius į karietą, greitai!

Bet... po... ponia... sumurmėjo mergina, apstulbinta keisto būdo žadinti vidury nakties ir šeimininkės išvaizdos, nes ją dengė tik palaidi plaukai, ponia, argi mes išvykstame?

Tuojau pat! Aš noriu sutikti saulę kelyje! Nagi, kelkitės, ir gyviau!

Kol permirkusi Agata ropštėsi iš lovos, veiklos ištroškusi Marijana nubėgo į savo kambarį, ištuštino skrynias ir spintas, ištraukė daiktus iš greta vonios esančio sandėliuko ir ėmė netvarkingai viską grūsti. Po keleto minučių atėjusi kambarinė, sausa ir apsirengusi, rado aplink savo šeimininkę neįsivaizduojamą chaosą. Agata eidama sugriebė peniuarą ir užmetė ant pečių Marijanai, vis dar nekreipiančiai dėmesio į savo nuogumą.

Ponia persišaldys, papriekaištavo ji, bet nesiryžo nieko klausinėti.

Dėkui. Dabar padėk man visa tai sutvarkyti... arba ne, geriau eik, pažadink Grakchą, o paskui... ne, aš pati nueisiu!

Apie tai negali būti nė kalbos! pasipiktino Agata. Ponia ramiai apsirengs, kol aš nueisiu pas Grakchą. Kaip galima eiti į šeimynykštę basai, vien su peniuaru! Aš donai Lavinijai pasakysiu, kad ateitų padėti.

Vos Agata išėjo, kai, Marijanos nuostabai, pasirodė ekonomė, tvarkingai apsirengusi, tarsi šiąnakt nė nebuvo atsigulusi. Galbūt ją prižadino šeimininkės sukeltas triukšmas, bet ji nenustebo radusi jaunąją moterį tarp lagaminų ir išmėtytų daiktų. Ji padarė reveransą taip pat nepriekaištingai ir ramiai, tarsi dabar būtų buvusi aštunta ar dešimta valanda ryto.

Jūsų malonybė palieka mus? tepaklausė ji.

Taip, dona Lavinija! Ir matau, kad tai nelabai jus stebina.

Mėlynos ekonomės akys su užuojauta pažvelgė į įraudusį Marijanos veidą. Ji liūdnai nusišypsojo.

- Nuo tada, kai ponas kardinolas išvyko, aš bijojau, kad taip atsitiks... Likusi viena, ponia negalėjo neišbudinti tamsiųjų jėgų, kurios čia dar viešptauja. Ji norėjo per daug žinoti... ir jos grožis iš tų, kurie sukelia dramas. Tegul ponia nesupyks, jei pasakysiu, jog esu laiminga, kad ji išvažiuoja. Taip bus geriau visiems.

Ką jūs norite pasakyti? paklausė Marijana, suraukusi antakius, nes donos Lavinijos ramybė nustebino ją.

Atrodė, kad ekonomė jau žinojo apie šios nakties įvykius.

Kad monsinjoras, ką tik grįžęs, užsirakino savo kambaryje su tėvu Amundžiu, kurį skubiai išsikvietė... kad Matėjas Damianis užrakintas rūsyje... ir kad žaibas trenkė už kalvos prie grotos, nes pati mačiau ten akinamą šviesą ir girdėjau griūtį. Poniai dabar geriausia bus išvažiuoti. Kai ji grįš...

Aš niekada negrįšiu! tarė Marijana griežtai, tačiau tai donai Lavinijai nepadarė jokio įspūdžio.

Ji tik nusišypsojo.

Reikės! Argi ponia neįsipareigojo? Kai ji grįš, viskas bus kitaip. Aš... aš tikiu, kad nieko nebereikės bijoti... Kunigaikštis...

Aš mačiau jį! nutraukė ją Marijana. Jis siaubingas! Aš pamaniau, kad matau šmėklą! Jis taip išgąsdino mane... Tas gipsinis veidas...

Ne, švelniai pataisė ją Lavinija, paprasta kaukė, baltos odos kaukė. Nereikia ant jo pykti. Jis labiau negu kada nors anksčiau vertas užuojautos, nes šiąnakt neapsakomai kentėjo... Aš sukrausiu lagaminus.

Sutrikusi Marijana stebėjo, kaip ji vaikšto pirmyn ir atgal po erdvų kambarį, lanksto sukneles ir baltinius, deda į dėžutes avalynę ir viską vikriai krauna į atidengtas skrynias ir atidarytus lagaminus. Kai ji norėjo ten padėti ir dėžutes su brangenybėmis, Marijana įsikišo:

Ne, nereikia, aš nenoriu jų išsivežti!

Kaip tik reikia! Nejaugi norite dar daugiau sielvarto suteikti mūsų šeimininkui? Jis labai įsižeis ir pamanys, jog jūsų malonybė laikote jį dėl visko kaltu ir pykstate ant jo.

Ji nepasakė dėl ko! Suglumusi Marijana parodė sutinkanti. Ji nebežinojo ką ir manyti. Ji net truputį susigėdo, kad ėmė taip panikuoti, bet neturėjo jėgų pasilikti čia. Ne, ji turi išvažiuoti!

Būdama toli nuo šio neramaus namo, ji galės ramiai apie viską pagalvoti, viską įvertinti, bet dabar pasilikti čia būtų neišmintinga. Tik tada ji išvengs pavojaus išprotėti, kai tarp jos ir Sant'Anos vilos nusidrieks ilga kelio juosta, ir tada ji apmąstys

šios nakties įvykius nebesibaimindama dėl savo proto. Jai tiesiog būtina atsidurti toliau nuo Ilderimo raitelio.

Kai Marijana pagaliau apsirengė, daiktai buvo supakuoti ir prie durų pasigirdo karietos dardesys, ji kreipėsi į doną Laviniją:

Aš krikštatėviui prižadėjau sulaukti jo, tarė ji liūdnai, tačiau išvažiuoju.

Nesijaudinkite dėl to, kunigaikštiene, aš jam pasakysiu... arba ir kunigaikštis, ir aš mes jam viską papasakosime!

Taip pat jam pasakykite, kad aš grįžtu į Paryžių, kad parašysiu jam čia, nes nežinau, kur jis paskui išvyks. Pagaliau pasakykite jam, jog aš to nenorėjau ir žinau, kad jis troško man tik gero.

... ir kad vis dėlto viskas bus gerai! Vėliau jūs tai sužinosite. Laimingos kelionės, jūsų malonybe, ir niekada neužmirškite, kad šie namai jūsų, kaip ir visa, kas priklauso mūsų šeimininkui. Tikrai žinokite, kad nuo šiol jis jus globos, ir kai nuspręsite grįžti, darykite tai nesibaimindama.

Marijanai buvo gaila šios senos moters, kuri darė viską, kad sušvelnintų slogius jos prisiminimus apie viešnagę čia. Ji žinojo, kad vėliau galbūt apgailestaus dėl savo bailumo, bet taip pat žinojo, kad sugrįžusi čia ji privalės grįžti niekada nieko nedarys viena. Reikia, kad kardinolas arba Arkadijus, arba abu kartu būtų su ja... Pagalvojusi apie tai, ji meiliai ištiesė rankas donai Lavinijai.

Būkite rami, dona Lavinija. Atsisveikinkite už mane su jūsų šeimininku... ir ačiū, ačiū už viską! Aš jūsų neužmiršiu. Kai grįšiu, bus vaikutis, ir viskas bus kitaip. Pasakykite tai kunigaikščiui.

Kai ji pagaliau įsėdo į karietą, priešaušrio rūkas gaubė parką, ir jis atrodė keistai nerealus. Nakties vėjas nurimo. Pasidarė ūkanota, drėgna. Oras aiškiai keitėsi. Kiekvieną minutę galėjo pradėti lyti, bet Marijana, įsitaisiusi su Agata karietos gilumoje, dabar jautėsi turinti prieglobstį, apsaugota nuo visokių piktų kerų, tikrų ar pramanytų, slypinčių puikiajame dvare. Ji grįžta namo, pas tuos, kuriuos mylėjo. Niekas nebegalėjo kelti jai pavojaus.

Kai sunki karieta paskendo ryto migloje, kad pradėtų ilgą kelionę į Paryžių, ji susimąstė apie keistą ir žiaurią savo dalią, pasmerkusią ją nuolat klajoti ieškant jei ne laimės, tai bent ramaus prieglobsčio. Ji čia atvyko bėgdama nuo negarbingo ir nedoro vyro, ji atvyko būdama motina, bet nebūdama žmona, kad kūdikis, gimsiąs iš meilės imperatoriui, galėtų gyventi aukštai pakėlęs galvą. Ji atvažiavo slapta vildamasi visam laikui atsikratyti jai ir jos gyvybei iškilusios grėsmės. Ji grįžta turtinga, turėdama kunigaikštienės titulą, kilmingą vardą, nepriekaištingą reputaciją, bet nualintoje jos širdyje nebebuvo nei iliuzijų, nei švelnumo. Ji grįžta, bet kur? Ten, kur pasigailėtinus meilės trupinius jai galės pasiūlyti Marijos Liudvikos vyras, kur gresia kerštinga Fransio Kranmerio neapykanta, laukia liūdna vienatvė, nes ateityje turės griežtai žiūrėti padorumo, jei Jasonas negalėjo... ar nepanorėjo atvykti. Pagaliau pasibaigus kelionei jos laukė tik senas būstas su portretu ir ištikimu bičiuliu, būsimas kūdikis ir perspektyvos, kurių ji visai neįsivaizdavo.

Vėl nežinomybė.

Ž. Benconi. MARIJANA 2
Romanas
Redaktorius Vytautas Vilimas

Leido UAB „Gamta". 1994 05 04. SL 522. Užsakymas 2895. A. Jakšto 9, 2600 Vilnius
Spausdino „Vilties" spaustuvė, Viršuliškių skg. 80, 2056 Vilnius

[redacted]

Žiuljeta Benconi

MARIJANA

Dramatiška ir grakšti Napoleono epocha. . . Aukštuomenės intrigos ir lemtingos aistros, sudėtingos kolizijos ir paslaptingi personažai, neįtikėtini nuotykiai ir žavinga herojė – „Marijanai” netrūksta nieko, kuo skaitytoją paprastai žavi prancūzų nuotykių ir meilės romanai.

